HISTOIRE GRECQUE

DE

THUCYDIDE,

ACCOMPAGNÉE de la version latine, des variantes des 13 manuscrits de la Bibliothèque impériale, d'Observations historiques, littéraires et critiques, de *specimen* de ces manuscrits, de cartes géographiques et d'estampes;

ET DÉDIÉE

À S. M. L'EMPEREUR DE TOUTES LES RUSSIES.

PAR J. B. GAIL,

Professeur de littérature grecque au Collége impérial de France, de l'Académie royale des sciences de Gottingue, des Académies de Marseille, Nancy, &c.

TOME III.

À PARIS,

CHEZ GAIL NEVEU, AU COLLÉGE DE FRANCE.

1807.

INDEX

Des différens Formats de cette Édition.

THUCYDIDE grec et latin, *in-4.°, 10 vol.* Des 10 vol., les 8 premiers contiennent le texte grec, et la version latine corrigée dans une infinité de passages; le 9.e est intitulé *Mémoire sur Thucydide;* le 10.e contient les observations sur les difficultés du texte, ouvrage adressé à M. Beck.—Thucydide et Xénophon son continuateur allant ensemble, je crois devoir prévenir ceux qui voudront se procurer ces deux ouvrages même format, que mon Xénophon grec, françois, latin, est imprimé *in-4.°* et non *in-8.°* Ce dernier ouvrage, depuis long-temps annoncé, paroîtra sous un an. — On n'a tiré de Thucydide, papier vélin, qu'un petit nombre d'exemplaires. En prenant le Ier volume, papier vélin, on souscrit pour l'ouvrage entier.

Idem, in-8.°, 10 vol. — Cette édition étant classique, afin d'avoir le moins possible de volumes, on a adopté une grande justification, de très-longues pages, et peu de marge. On a réservé pour l'*in-4.°* le luxe des grandes marges.

A l'usage des écoles, on a tiré des exemplaires du texte grec seul, deux forts volumes. — Sur la demande des instituteurs, on donnera séparément les 1.er et 2.e, les 3.e et 4.e, les 5.e et 6.e, les 7.e et 8.e livres. Sur la demande des instituteurs seuls, on donnera séparément le Mémoire sur Thucydide, et le volume qui renferme les observations sur les difficultés du texte.

Harangues de Thucydide, *1 vol.*, édition plus complète que les précédentes.

La traduction françoise de Thucydide paroîtra d'ici à deux mois.

Nota. Voyez *p. 307, 310*, de mes observations sur Thucydide : on y trouvera, 1.° de plus grands détails sur cette édition, 2.° l'annonce de l'impression d'Hérodote grec et latin, avec variantes de manuscrits.

On ne trouvera dans l'édition de Thucydide que le portrait de Thucydide, deux estampes relatives au siége de Platée, et deux cartes géographiques (1). L'édition de Xénophon offrira une précieuse collection de magnifiques estampes, de *specimen* representant bien fidèlement l'écriture des manuscrits, et trois cartes géographiques.

(1) Les cartes géographiques, estampes, &c., ne se trouveront que dans l'édition prise complète.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΟΛΟΡΟΥ

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

THUCYDIDIS OLORI F.

HISTORIÆ LIBER TERTIUS.

EPITOME LIBRI III.

Quarto anno belli Peloponnesiaci, cum iterum Atticam Peloponnesii cum exercitu invasissent, Lesbus omnis ab Atheniensibus, præter Methymnam, defecit. CAP. II. *Qua de causa Athenienses, classe eo copiisque missis, Mitylenen caput insulæ obsidione cinxerunt.* VI. *Interea cum obsessi hactenus Platæenses fame premerentur, ducenti ex eis et duodecim insignis audaciæ viri, noctu Peloponnesiorum munitiones scalis transgressi, incolumes omnes Athenas profugerunt.* XXII. *Peloponnesii Atticam ingressi, magna eam clade evastarunt.* XXVI. *Naves eorumdem subsidio Lesbiis missæ, tum primum Ioniam attigerunt.* XXVI. *Mitylenæi fame coacti deditionem fecerunt.* XXVIII. *De eorum supplicio magna contentione actum est, vicit tamen Diodoti lenior sententia* XLIX. *Dispar Platæensium eventus fuit: qui cum eodem tempore fame subacti Lacedæmoniorum se arbitrio dedidissent, ab eis sunt interemti.* LXIX. *Sævissima item apud Corcyræos seditio describitur: qua optimates a plebe sua superati partim occisi sunt, partim profugerunt.* LXX. LXXXV. *Peloponnesios Atticam ingressuros terræ motus averterunt.* LXXXIX. *Messanam in Sicilia Athenienses occuparunt.* XC. *Heracleam in Trachine coloniam Lacedæmonii deduxerunt.* XCII. *Demosthenes Atheniensis dux, cum Ætolis bellum intulisset, victus ab eis multos eximios cives amisit.* XCVIII. *Delum Athenienses lustrarunt.* CIV. *Acarnanes Ambraciotis, memorabili clade, Demosthene duce, victis, pacem dederunt.* CXIII.

Κεφ. α'. ΤΟΥ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι ἐστράτευσαν ἐς τὴν Ἀττικήν· ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς· καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήϊουν τὴν γῆν· καὶ προσβολαὶ, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίγνοντο τῶν Ἀθηναίων ἱππέων, ὅπη παρείκοι· καὶ τὸν πλεῖστον ὅμιλον τῶν ψιλῶν εἶργον, τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων, τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. [2] ἐμμείναντες δὲ χρόνον οὗ εἶχον τὰ σιτία, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

Κεφ. β'. Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων, εὐθὺς Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης, ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων· βουληθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου, (ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο,) ἀναγκασθέντες δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον, ἢ διενοοῦντο, ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν, καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν, καὶ νεῶν ποίησιν, ἐπέμενον, τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε, καὶ σῖτον, καὶ ἃ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. [2] Τενέδιοι γὰρ, ὄντες αὐτοῖς διάφοροι, καὶ Μηθυμναῖοι, καὶ αὐτῶν Μιτυληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες, κατὰ στάσιν πρόξενοι Ἀθηναίων, μηνυταὶ γίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις, ὅτι ξυνοικίζουσί τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μιτυλήνην βίᾳ, καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν,

Chap. I. 1. ὅπη παρηκει (ο s. ε, *ead. m.*) και τον D. - ειργον τῷ μη D; ειργον δια το μη E. - προσεξιοντας B, D, E.

Chap. II. 1. απο Αθηναιων C, D, E, F. - και (προ s. l, *ead. m.*) τυ το-

CAP. 1. SEQUENTE autem æstate Peloponnesii, eorumque socii, frumento jam adulto, cum infesto exercitu in Atticam iverunt; Archidamusque Zeuxidami *filius*, Lacedæmoniorum rex, ipsis præerat; castrisque positis, agrum vastabant. Atheniensium vero equites, (ut consueverant) impressionem faciebant *in hostium agmen*, qua cedebat; et plurimam militum leviter armatorum turbam prohibebant, ne a cæterarum copiarum corpore longius progressi loca suburbana vastarent. [2] Et tamdiu commorati, quamdiu commeatus ipsis suppeditavit, *domum* redierunt, et in suam quique civitatem se receperunt.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

CAP. 2. Post hanc autem Peloponnesiorum irruptionem statim Lesbus, præter Methymnam, ab Atheniensibus defecit: voluerant autem *Lesbii* quidem vel ante hoc bellum motum *facere defectionem*; sed Lacedæmonii recipere noluerant. Sed *tunc* vi necessitatis coacti, maturius, quam secum ipsi constituerant, hanc defectionem fecerunt. Exspectabant enim donec portus aggeribus essent obstructi, et murorum ædificium, naviumque fabricatio ad suum finem esset perducta; item donec ex Ponto venissent, quæcunque venire oportebat, sagittarii, et frumentum, et quæcunque accersiverant. [2] Tenedii enim, qui ipsis erant inimici, et Methymnæi, quin etiam quidam ex ipsis Mitylenæis homines privati, quibus propter factionem publicum erat cum Atheniensibus hospitium, Atheniensibus indicarunt omnes Lesbios *a Mitylenæis* per vim commigrare cogi; omnemque apparatum

ante Jul. 16.

λεμȣ C. – λιμενων την θεσιν E. — 2. και Μηθυμναιοι (marg. *al. m.* Μηθυμναιοι) G. – ανδρες, δια ϛασιν I. – ϛ; αυτη (et *al. m.* αυτȣς) Λεσβȣ E.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

cum Lacedæmoniis, et Bœotis, qui gentis ejusdem erant, defectionis faciendæ causa *ab illis* urgeri; et nisi quis *illos* jam antevertat, ipsos Lesbo privatum iri *dixerunt*.

Cap. 3. Athenienses vero (nam morbo, belloque recens suscepto, et vigente debilitati erant) rem quidem arduam esse duxerunt, Lesbum, quæ classem, et vires integras haberet, a se alienare, et novas novorum hostium inimicitias sibi conciliare; et criminationes istas initio non admittebant, quod non vera esse mallent. Postquam tamen, ne per Legatos quidem *Mitylenen* missos, Mitylenæis persuadere potuerunt, ut et copias dimitterent, quas in urbem commigrare cogebant, et reliquum *belli* apparatum dissolverent, *tunc rebus suis* metuentes, eos antevertere voluerunt. [2] Et confestim miserunt quadraginta naves, quæ forte circa Peloponnesium erant, ad navigandum paratæ. Cleïppides vero Diniæ *filius*, cum duobus aliis collegis, his navibus præerat. [3] Ipsis enim renuntiatum fuerat diem festum in Apollinis Maloëntis honorem extra urbem celebrari, ad quem celebrandum Mitylenæi frequentes erant conventuri, et spem esse, si properarent, ex improviso ipsos impressionem in illos esse facturos. Et si conatus iste feliciter ipsis successisset, *bene*. Sin minus: *ducibus imperaverant*, ut Mitylenæos naves tradere, murosque demoliri juberent; et, nisi imperata facerent, bellum ipsis inferrent. [4] Atque illæ quidem naves abierunt. Athenienses vero retinuerunt decem Mitylenæorum triremes, quæ ex fœderis pacto tunc apud ipsos auxilii ferendi causa forte aderant, virosque, qui in illis erant, in custodiam tradiderunt. [5] Qui-

Chap. III. 1. ουκ αποδεχοντο I. - (το om.) πρωτον G, H. – μερος νομιζοντες E; μ. μενοντες I. - το μη βουλευσασθαι (ευσα rayé, et marg. *ead. m.* το

μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων, ἐπὶ ἀποστάσει ἐπείγονται· καὶ εἰ μή τις προκαταλήψεται ἤδη, στερήσεσθαι αὐτοὺς Λέσβου.

Κεφ. γ'. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἦσαν γὰρ τεταλαιπωρημένοι ὑπό τε τῆς νόσου, καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου, καὶ ἀκμάζοντος,) μέγα μὲν ἔργον ἡγοῦντο εἶναι Λέσβον προσπολεμώσασθαι, ναυτικὸν ἔχουσαν, καὶ δύναμιν ἀκέραιον· καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο τοπρῶτον τὰς κατηγορίας, μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπειθον τοὺς Μιτυληναίους τήν τε ξυνοίκησιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δείσαντες, προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. [2] καὶ πέμπουσιν ἐξαπιναίως τεσσαράκοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν. Κλεϊππίδης δὲ ὁ Δεινίου, τρίτος αὐτὸς, ἐστρατήγει. [3] ἐσηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς, ὡς εἴη Ἀπόλλωνος Μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτὴ, ἐν ᾗ πανδημεὶ Μιτυληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι, ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφνω· καὶ ἢν μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα· εἰ δὲ μὴ, Μιτυληναίοις εἰπεῖν, ναῦς τε παραδοῦναι, καὶ τείχη καθελεῖν· μὴ πειθομένων δὲ, πολεμεῖν. [4] καὶ αἱ μὲν νῆες ᾤχοντο. τὰς δὲ τῶν Μιτυληναίων δέκα τριήρεις, αἳ ἔτυχον βοηθοὶ παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. [5] τοῖς δὲ Μιτυληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν

μη βυλεσθαι) I. - την τε ξυνοικισιν C, E. - και (την s. l. al. m.) παρασκευην E. — 2. εξαπηναιως G. — 3. (αυτοις om.) ὡς εση F. - ελ. ειναι επιχθέντας D. - καθελειν. D'ici jusqu'à και αἱ μεν νηες, lacune causée par un ὁμοιοτ. E. — 4. (των om.) Μιτυληναιων I. — 5. επι Γεραστον B. - τριταιος εκ των Αθηναιων G.

Ἀθηνῶν, διαβὰς ἐς Εὔβοιαν, καὶ πεζῇ ἐπὶ Γεραιστὸν ἐλθὼν, ὁλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχὼν, πλῷ χρησάμενος, καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μιτυλήνην ἀφικόμενος, ἀγγέλλει τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν Μαλόεντα ἐξῆλθον, τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέλεστα φραξάμενοι ἐφύλασσον.

Κεφ. δ΄. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οὐ πολλῷ ὕστερον καταπλεύσαντες, ὡς ἑώρων, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ τὰ ἐπεσταλμένα· οὐκ ἐσακουόντων δὲ τῶν Μιτυληναίων, ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκευοι δὲ οἱ Μιτυληναῖοι, καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν, ἔκπλουν μέν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ, ὀλίγον πρὸ τοῦ λιμένος· ἔπειτα, καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν νεῶν, λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς τοπαραυτίκα, εἰ δύναιντο, ὁμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι. [2] καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαντο, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι, μὴ οὐχ ἱκανοὶ ὦσι Λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν. [3] καὶ ἀνακωχὴν ποιησάμενοι, πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Μιτυληναῖοι, τῶν τε διαβαλλόντων ἕνα, ᾧ μετέμελεν ἤδη, καὶ ἄλλους, εἴ πως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν, ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. [4] ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικὸν, οἳ ὥρμουν ἐν τῇ

- τον Μαλεοντα C. - και των λιμενων H. - ἡμιτελεστατα φραξαμενοι D.

Chap. IV. 1. ου πολυ ὕστερον C, F, G, H. - τα επισταλμενα C. - ες τον πολεμον G. - απαρ. δε οντες οἱ Μιτ. E. - εποιησ. (ν s. α, al. m.) B. - επι ναυμαχιας (α s. ας, al. m.) E. - ὁμ. τινι επιεικη C. — 2. ἱκανοι (ωσι al. m.) πασῃ Λεσβῳ πολεμειν E. — 3. διαβαλλοντων σφας ἑνα E, I. - μετεμελλεν D, E, H, I,

dam vero, cum Athenis in Euboeam trajecisset, et pedibus Geræstum ivisset, *ibi* navim onerariam nactus, secunda navigatione usus, et triduo postquam Athenis discessit, Mitylenen delatus, Mitylenæis infestum Atticæ classis adventum nuntiavit. Illi vero nec ad Maloëntem exiverunt, et cæteras murorum, portuumque partes, quæ semiperfectæ erant, præsidiis firmantes, custodias egerunt.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

Cap. 4. Nec multo post Athenienses cum classe *eo* appulsi, postquam viderunt, ipsi quidem duces *Mitylenæis* denuntiarunt, quæ *ab Atheniensibus* imperata fuerant: sed cum Mitylenæi dicto audientes esse nollent, bellum illis facere cœperunt. At Mitylenæi imparati, et ex improviso coacti bellum gerere, prodierunt illi quidem cum quodam navium numero aliquantum ante portum, ut prœlium navale committerent: sed postea ab Atticis navibus insequentibus fugati, cum Atticæ classis prætoribus in colloquium tunc venerunt, eo consilio, ut, si possent, naves illorum aliqua æqua conditione e vestigio dimitterent. [2] Atheniensium vero duces *conditiones ab illis oblatas* acceperunt, ipsi quoque veriti, ne non satis virium haberent ad bellum universæ Lesbo faciendum. [3] Induciisque factis, Mitylenæi mittunt Athenas cum alios, tum etiam unum ex illis qui detulerant indicium, quem facti jam pœnitebat, si forte *Atheniensibus* persuadere possent, ut naves *a se*, ut nihil rerum novarum molituris, recederent. [4] Interea vero et Lacedæmonem legatos triremi vectos mittunt, clam Atheniensium classe, qui ad septentrionalem urbis

— 4. εις (την om.) Λακ. C; εις την Λακ. D. - εν τη Μελεα B. - προσχωρησειν E. — 5. επρατ7ον F.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

partem, in Malea stationem habebant; nec enim, quod ab Atheniensibus impetrare cupiebant, id ex voto sibi cessurum confidebant. [5] Atque hi quidem aspera usi navigatione per pelagus Lacedæmonem delati, cum ipsis agere cœperunt, ut aliquod auxilium veniret.

Cap. 5. Sed postquam legati re infecta Athenis redierunt, Mitylenæi ad bellum se accingere cœperunt, et cætera Lesbos, præter Methymnam. Hi enim Atheniensibus opem tulerant, et Imbrii, et Lemnii, et quædam exigua reliquorum sociorum manus. Mitylenæi vero, copiis ex omni totius populi ætate ac ordine collectis, quandam eruptionem in Atheniensium castra fecerunt. Prœlium etiam commissum fuit, in quo Mitylenæi, licet hostibus inferiores non exstitissent, tamen nec prope pernoctare, nec suis viribus confidere sunt ausi: sed *in urbem* se receperunt. Deinde vero quieverunt, quia, si quid *auxilii* ex Peloponneso præterea venisset, et cum reliquo apparatu periclitari volebant. [3] Etenim Meleas Lacon, et Hermæondas Thebanus ad ipsos venerant, qui missi quidem fuerant ante defectionem, sed cum Atticæ classis infestum adventum antevertere non potuissent, post prœlium commissum *in urbem* triremi clam ingressi sunt: hortatique sunt, ut alteram triremem, et legatos secum *Spartam* mitterent, illique miserunt.

Cap. 6. Athenienses vero propter Mitylenæorum quietem, multo magis confirmati, socios accersunt, qui longe citius, *quam quis existimare potuisset*, affuerunt, quod nihil virium apud Lesbios esse animadverterent. Et cum

Chap. V. 1. οἱ δε εκ F. - των Αθηναιων E. — εποιησ. οἱ Μιτυληναιοι. D'ici jusqu'à ὑτε επηυλ., lacune causée par un ὁμοιοτ. F. - Αθην. στρατευματι

Μαλέᾳ

Μαλέᾳ, πρὸς βορέαν τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν. [5] καὶ οἱ μὲν, ἐς τὴν Λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες, αὐτοῖς ἔπρασσον ὅπως τὶς βοήθεια ἥξει.

Κεφ. ε΄. Οἱ δ᾽ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις, ὡς οὐδὲν ἦλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μιτυληναῖοι, καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης. οὗτοι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν, καὶ Ἴμβριοι, καὶ Λήμνιοι, καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων. [2] καὶ ἔξοδον μέν τινα πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ Μιτυληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον· καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Μιτυληναῖοι, οὔτε ἐπηυλίσαντο, οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ᾽ ἀνεχώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν ἡσύχαζον, ἐκ Πελοποννήσου, καὶ μετ᾽ ἄλλης παρασκευῆς, βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν. [3] καὶ γὰρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται, καὶ Ἑρμαιώνδας Θηβαῖος, οἳ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν, κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει. καὶ παρῄνουν πέμπειν τριήρη ἄλλην, καὶ πρέσβεις μεθ᾽ ἑαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν.

Κεφ. ς΄. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, πολὺ ἐπιῤῥωσθέντες διὰ τὴν τῶν Μιτυληναίων ἡσυχίαν, ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἳ πολὺ θᾶσσον παρῆσαν, ὁρῶντες οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν

et marg. *ead. m.* στρατοπεδον D. - επηυλισαντο, mot retouché. E; επηυλησαντο F. - (σφισιν om.) αυτοις E. - αλλα ανε ωρησαν C. - προσγινοιτο D; προσγιγνοιτο C, E, F. — 3. Μαλεας F, G. - Ερμεωνδας Θηβαιος E. - οἱ προπεσταλησαν B. - αλλην τριηρη F. - πρ. μεθ. αυτων H.

Chap. VI. 1. συμμαχους C. - (προσ. s. l. *ead. m.*) εκαλουν G. - πολυ θασ-

Λεσβίων· καὶ περιορμισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως, ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἑκατέρωθεν τῆς πόλεως, καὶ τοὺς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. [2] καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μιτυληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ Μιτυληναῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι, προσβεβοηθηκότες ἤδη. τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορᾶς ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μιτυλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο.

Κεφ. ζʹ. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, τοῦ θέρους τούτου, Ἀθηναῖοι καὶ ἐς Πελοπόννησον ναῦς ἀπέστειλαν τριάκοντα, καὶ Ἀσώπιον τὸν Φορμίωνος στρατηγόν· κελευσάντων Ἀκαρνάνων τῶν Φορμίωνός τινα σφίσι πέμψαι ἢ υἱὸν, ἢ ξυγγενῆ, ἄρχοντα. [2] καὶ παραπλεύσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἔπειτα τὰς μὲν πλείους ἀποπέμπει τῶν νεῶν πάλιν ἐπ' οἴκου ὁ Ἀσώπιος, αὐτὸς δ' ἔχων δώδεκα, ἀφικνεῖται ἐς Ναύπακτον· καὶ ὕστερον, Ἀκαρνᾶνας ἀναστήσας πανδημεὶ, στρατεύει ἐπ' Οἰνιάδας. [3] καὶ ταῖς τε ναυσὶ κατὰ τὸν Ἀχελῷον ἔπλευσε, καὶ ὁ κατὰ γῆν στρατὸς ἐδῄου τὴν χώραν. ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, τὴν μὲν πεζὸν ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ, πλεύσας ἐς Λευκάδα, καὶ ἀπόβασιν ἐς Νήρικον ποιησάμενος, ἀναχωρῶν διαφθείρεται, αὐτός τε καὶ τῆς στρατιᾶς τι μέρος, ὑπὸ τῶν αὐτόθεν τε ξυμβοηθησάντων, καὶ φρουρῶν τινων ὀλίγων. καὶ

σαν C. – περιορμησαμενοι C, H; G donne ι s. η. — 2. το δε επει τα στρατοπεδα B. – και τα (– μεν s. I.) περι Μιτ. D.

Chap. VII. 1. και περι Πελοποννησον C, D, F, G; και περι (ες s. περι, al. m.) H. E. – ναυς απεστηλαν B. – (τριακοντα om.) και G. — 2. και περιπλευσαι

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

australem urbis partem classe circumdedissent, bina castra ad urbem hinc et illinc fecerunt, quæ muris cinxerunt, et ad utrumque portum stationes urbi proximas, ac infestas habebant. [2] Et maris quidem usu Mitylenæos prohibebant: Mitylenæi vero, aliique Lesbii, qui *suis subsidio* jam venerant, cætera quidem terra potiebantur: at illam terræ partem non magnam, quæ circum castra erat, Athenienses in sua potestate habebant. Sed Malea *promontorium*, ipsis erat potius navium statio, et locus mercatus. Atque bellum ad Mitylenen ita gerebatur.

Cap. 7. Per idem hujus æstatis tempus, Athenienses in Peloponnesum etiam triginta naves, et Asopium Phormionis *filium, earum* ducem miserunt. Acarnanes enim *eos* oraverant, ut aliquem Phormionis vel filium, vel cognatum, ducem ad se mitterent. [2] Hæ autem naves, oram maritimam legentes, agri Laconici oppida diripuerunt. Deinde vero Asopius majorem harum navium partem domum remisit, et ipse cum duodecim Naupactum ivit. Postea vero, cum frequentes Acarnanum copias evocasset, Œniadis bellum intulit. [3] Et cum navibus per Acheloum navigavit, et pedestres copiæ agrum vastabant. Sed cum *Œniadæ* se ipsi non dederent, peditatum quidem dimisit, ipse vero in Leucadem navigavit, suisque copiis in terram ex navibus ad Nericum expositis, dum se recipit, cum ipse, tum etiam pars quædam ejus copiarum ab illius regionis incolis, qui ad opem suis ferendam undique convenerant, et a paucis quibusdam militibus præsidiariis cæditur. Postea vero

G; και παραπλευσαι H. — 3. τον μεν πεζον B, C, F, G, H, I. - αυτος δ' εσπλευσας D. - αυτος (τε om.) F. - αυτοθι τε ξυμβ. C, D, E, I.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

Athenienses, cum suorum cadavera a Leucadiis fide publica interposita recepissent, discesserunt.

Cap. 8. Legati vero Mitylenæorum, qui in prima navi *Spartam* missi fuerant, quemadmodum ipsis Lacedæmonii dixerant, ut Olympiam venirent, ut cæteri quoque socii illis auditis consultarent, Olympiam iverunt. [2] Erat autem Olympias, qua Dorieus, Rhodius, iterum vicerat. Cumque post solemnem illius festi celebrationem in colloquium venissent, in hunc modum verba fecerunt.

Cap. 9. » Institutum, quod apud Græcos moribus est receptum, Viri Lacedæmonii, sociique, nos *probe* quidem novimus. Qui enim recipiunt illos, qui in bellis deficiunt, et priorem societatem relinquunt, quatenus quidem aliquam utilitatem ex illis percipiunt, *eatenus illos* caros habent. Sed cum superiorum amicorum proditores esse existiment, *eosdem* improbos *esse* ducunt. [2] Atque hæc opinio non est iniqua, si et illi, qui deficiunt, et illi, a quibus defectionem faciunt, inter se sint voluntate, benevolentiaque pares, et *bellico* apparatu ac viribus æquales, nec ulla justa defectionis causa subsit. Quod in nobis, et Atheniensibus non fuit. Quamobrem ne cuiquam improbi esse videamur, si, cum pacis tempore ab ipsis honorifice tractaremur, in periculis deficimus.

Cap. 10. » Primum enim de jure, et honesto, præsertim cum petamus ut in vestram societatem nos recipiatis, verba faciemus, quia scimus, nullam amicitiam constantem inter privatos conciliari, nullamque socie-

Chap. VIII. 1. πρεσβεις Μιτ. F. - παρειναι, (ὁπȣ. ȣ retouché) E. - ες (την om.) Ολ. G, H. — 2. εις λογȣς C, I.

Chap. IX. 1. το τεν χαθεστως (ο s. ω, *al. m.*) C. Voy. ma lettre

ὕστερον ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς ἀποπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων ἐκομίσαντο.

Κεφ. η'. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεὼς ἐκπεμφθέντες Μιτυληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ὀλυμπίαζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλεύσωνται, ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ὀλυμπίαν. [2] ἦν δὲ Ὀλυμπιὰς, ᾗ Δωριεὺς Ῥόδιος τοδεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἑορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε.

Κεφ. θ'. » ΤΟ μὲν καθεστὼς τοῖς Ἕλλησι νόμιμον, ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, καὶ ξύμμαχοι, ἴσμεν. τοὺς γὰρ ἀφισταμένους ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ξυμμαχίαν τὴν πρὶν ἀπολείποντας, οἱ δεξάμενοι, καθ' ὅσον μὲν ὠφελοῦνται, ἐν ἡδονῇ ἔχουσι· νομίζοντες δὲ εἶναι προδότας τῶν πρὸ τοῦ φίλων, χείρους ἡγοῦνται. [2] καὶ οὐκ ἄδικος αὕτη ἡ ἀξίωσίς ἐστιν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἀλλήλους οἵ τε ἀφιστάμενοι, καὶ ἀφ' ὧν διακρίνοιντο, ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες καὶ εὐνοίᾳ, ἀντίπαλοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ δυνάμει, πρόφασίς τε ἐπιεικὴς μηδεμία ὑπάρχοι τῆς ἀποστάσεως· ὃ ἡμῖν τε καὶ Ἀθηναίοις οὐκ ἦν. μηδέ τῳ χείρους δόξωμεν εἶναι, εἰ, ἐν τῇ εἰρήνῃ τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν, ἐν τοῖς δεινοῖς ἀφιστάμεθα.

Κεφ. ι'. » Περὶ γὰρ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι, τοὺς λόγους ποιησόμεθα· εἰδότες οὔτε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον γιγνομένην,

à M. Bast, p. 15, et au lieu de κατεστηκως, lisez καθεστως. - ω (ανδρες om.) Λακεδ. C; E donne ανδρες s. l. *al. m.* - εν τοις πολεμιοις H. - νομιζοντας E. — 2. προφασις δε I. - ὑπαρχει E; υπαρχει (οι s. ει) G. - ὁ ἡμιν (τε om.) D, F, G; ὁ καὶ ὑμιν καὶ Αθηναιοις E.

Chap. X. 1. π. εις ουδει G. - εις αλληλους γιγν. E. - τα αλλα ὁμοιοτ. C.

ὔτε κοινωνίαν πόλεσιν ἐς οὐδὲν, εἰ μὴ μετ᾽ ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἀλλήλους γίγνοιντο, καὶ τἄλλα ὁμοιότροποι εἶεν. [2] ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται. ἡμῖν δὲ καὶ Ἀθηναίοις ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον, ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, παραμεινάντων δὲ ἐκείνων πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων. [3] ξύμμαχοι μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ, ἐπὶ καταδουλώσει τῶν Ἑλλήνων, Ἀθηναίοις, ἀλλ᾽, ἐπ᾽ ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου, τοῖς Ἕλλησι. καὶ μέχρι μὲν ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο, προθύμως εἰπόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἑωρῶμεν αὐτοὺς τὴν μὲν τοῦ Μήδου ἔχθραν ἀνιέντας, τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαγομένους, οὐκ ἀδεεῖς ἔτι ἦμεν. [4] ἀδύνατοι δὲ ὄντες καθ᾽ ἓν γενόμενοι, διὰ πολυψηφίαν, ἀμύνασθαι οἱ ξύμμαχοι, ἐδουλώθησαν, πλὴν ἡμῶν καὶ Χίων. [5] ἡμεῖς δὲ, αὐτόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλεύθεροι τῷ ὀνόματι, ξυνεστρατεύσαμεν. καὶ πιστοὺς οὐκέτι εἴχομεν ἡγεμόνας Ἀθηναίους, παραδείγμασι τοῖς προγιγνομένοις χρώμενοι. οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν, αὐτοὺς, οὓς μὲν μεθ᾽ ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαντο, καταστρέψασθαι, τοὺς δὲ ὑπολοίπους, εἴ ποτε ἄρα ἐδυνήθησαν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο.

» Κεφ. ιά. Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν ἅπαντες, βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μηδὲν νεωτεριεῖν· ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες τοὺς πλείους, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες,

D. — 2. αἱ διαφθοραι B. - απ. μην ὑμων et d'après corr. ἡμων E. — 3. επι (κατα s. l. al. m.) δουλωσει H. - των Ἑλλ. τοις Ἀθηναιοις C. - του Μηδικου D, I. - τ. Ἑλλησιν I. - ουκ αδεως ετι C. — 4. αμυνεσθαι G, H. — 5. παραδειγματι (ς s. l.) G. - τ. προσγιγνομενοις C. - εσπονδους D.

Chap. XI. 1. το πλειον ηδη ηχον D. - (ετι om.) μονου D, I. — 2. αντιπ.

tatem *firmam* inter civitates ulla in re fieri, nisi sint inter se cum manifesta virtute; et in cæteris *rebus* morum similitudine consentiant. [2] Nam in animorum discordia factorum etiam diversitas existit. Etenim societas inter nos et Athenienses primum est inita, quum vos quidem a belli Medici administratione discessistis, illi vero ad illius belli reliquias persequendas permanserunt. [3] Societatem vero fecimus, non cum Atheniensibus, ut Græcos in Atheniensium potestatem redigeremus, at cum Græcis, ut Græcos a Medorum dominatu liberaremus. Et quamdiu quidem ex æquo rebus præfuerunt, alacriter sequuti sumus: sed postquam animadvertimus, ipsos illam quidem cum Medo simultatem remissius exercere, sociis vero jugum servitutis imponere, tunc non amplius sine timore fuimus. [4] Sed cum propter multitudinem eorum, qui hac de re consultaturi, et sententiam laturi erant, in unum coëuntes *ipsis* resistere non possemus; *omnes* socii, præter nos et Chios, in servitutem sunt redacti. [5] Nos vero, qui nostri juris eramus, et liberi, nomine *duntaxat*; ad bellum una cum ipsis profecti sumus. Nec amplius duces Athenienses habebamus fidos, quia rerum *ab ipsis* ante gestarum exemplis utebamur. Nec enim verisimile videbatur, ipsos illis quidem servitutis jugum imposuisse, quos in eandem fœderis societatem nobiscum receperant; cæteris vero, si forte rei peragendæ facultas ipsis aliquando offerretur, idem non esse facturos.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

Cap. 11. » Quod si omnes adhuc liberi, nostrique juris essemus, de ipsorum fide nobis minus esset dubitandum, ipsosque nihil novi molituros facilius crederemus. Quum vero plerosque *sociorum* subegerint, se nobiscum æquo adhuc jure vivere, eos verisimile est

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

indignius esse laturos; et cum major pars jam illis cedat, nos solos iis etiam nunc exæquari: præsertim quia, quo magis ipsorum potentia quotidie crescit, nos etiam eo magis ab aliis deserimur. [2] Sed mutui metus æqualitas societatem sola facit fidelem. Qui enim aliquid præter jus facere vult, *is tamen*, quia viribus non præstat, ab altero invadendo deterretur. Nos vero nulla alia de causa *ab Atheniensibus* liberi relicti sumus, nisi quatenus ad imperium *quœrendum*, et specioso verborum prætextu, et consilii aggressione, *doloque* potius, quam virium *conatu*, res obtineri posse *ipsis* videbantur. Simul enim hoc etiam testimonii argumento utebantur, socios, qui idem juris ac auctoritatis habebant, ad eandem militiam cum ipsis nunquam ultro profecturos fuisse, nisi illi, quibus bellum inferebant, aliquod gravius peccatum commisissent. Simul etiam potentissimos quosque contra infirmiores primum secum adducebant, ut eos ipsos cum ad extremum reservassent, amputatis circumcisisque reliquis, imbecilliores ad expugnandum haberent. Quod si a nobis initium duxissent, quoniam omnes socii suas domesticas vires adhuc habebant, quoniam etiam apud quos consistere poterant, haud pariter *eos* subegissent. [3] Quinetiam nostra classis metum aliquem ipsis incutiebat, ne forte in unum coacta, et aut vobis, aut alicui alii adjuncta, periculum ipsis crearet. Partim etiam *ex imminenti servitutis periculo* evasimus, quia ipsorum populum, et reipublicæ principes, qui perpetuis vicibus in honoribus constituuntur, *semper colimus et* observamus: nec tamen diu videbamur posse *in eodem libertatis statu permanere*, nisi hoc bellum conflatum esset: *quod conjiciebamus*, utentes exemplis rerum, quas aliis fecerunt.

χαλεπώτερον

χαλεπώτερον εἰκότως ἔμελλον οἴσειν, καὶ πρὸς τὸ πλεῖον ἤδη εἶκον, τοῦ ἡμετέρου ἔτι μόνου ἀντισουμένου· ἄλλως τε, καὶ ὅσῳ δυνατώτεροι αὐτοὶ αὑτῶν ἐγίγνοντο, καὶ ἡμεῖς ἐρημότεροι. [2] τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος μόνον πιστὸν ἐς ξυμμαχίαν. ὁ γὰρ παραβαίνειν τὶ βουλόμενος, τὸ, μὴ προέχων, ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται. αὐτόνομοί τε ἐλείφθημεν ἐ δι' ἄλλο τι ἢ ὅσον αὐτοῖς ἐς τὴν ἀρχὴν εὐπρεπείᾳ τε λόγου, καὶ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύος, τὰ πράγματα ἐφαίνετο καταληπτά. ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ ἐχρῶντο, μὴ ἂν τούς γε ἰσοψήφους ἄκοντας, εἰ μή τι ἠδίκεν οἷς ἐπῄεσαν, ξυστρατεύειν. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ τὰ κράτιστα ἐπί τε τοὺς ὑποδεεστέρους πρώτους ξυνεπῆγον, καὶ τὰ τελευταῖα λιπόντες, τοῦ ἄλλου περιῃρημένου, ἀσθενέστερα ἔμελλον ἕξειν: εἰ δὲ ἀφ' ἡμῶν ἤρξαντο, ἐχόντων ἔτι τῶν πάντων, αὐτῶν τε ἰσχὺν, καὶ πρὸς ὅ, τι χρὴ στῆναι, οὐκ ἂν ὁμοίως ἐχειρώσαντο. [3] τό, τε ναυτικὸν ἡμῶν παρεῖχέ τινα φόβον, μή ποτε, καθ' ἓν γενόμενον, ἢ ὑμῖν, ἢ ἄλλῳ τῳ προσθέμενον, κίνδυνον σφίσι παράσχῃ· τὰ δὲ καὶ ἀπὸ θεραπείας τοῦ τε κοινοῦ αὐτῶν καὶ τῶν ἀεὶ προεστώτων περιεγιγνόμεθα. ἐ μέντοι ἐπιπολύ γ' ἂν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος ὅδε κατέστη, παραδείγμασι χρώμενοι τοῖς ἐς τοὺς ἄλλους.

μονον δεος πισον εις ξ. C. - αυτ. τε ελη φθεμεν E. - ισ. (α marg. ead. m.) κοντας D. - ξυνςρατευειν C, I. - ετι των άπαντων E. - εχει (ρω om.) σαντο B. — 3. σφισι παρασχοι F. - απο της θεραπειας G, H. - εις τυς αλλυς G.

» Κεφ. ιβ'. Τίς οὖν αὕτη ἡ φιλία ἐγίγνετο, ἢ ἐλευθερία πιστὴ, ἐν ᾗ παρὰ γνώμην ἀλλήλους ὑπεδεχόμεθα; καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες ἐθεράπευον, ἡμεῖς δὲ ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τὸ αὐτὸ ἐποιοῦμεν· ὅ, τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὔνοια πίστιν βεβαιοῖ, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἐχυρὸν παρεῖχε· δέει τε τὸ πλέον ἢ φιλίᾳ κατεχόμενοι, ξύμμαχοι ἦμεν· καὶ ὁποτέροις θᾶσσον παράσχοι ἀσφάλεια θράσος, οὗτοι πρότεροί τι καὶ παραβήσεσθαι ἔμελλον; [2] ὥστε, εἴ τῳ δοκοῦμεν ἀδικεῖν, προαποστάντες διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν, αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες σαφῶς εἰδέναι, εἴ τι αὐτῶν ἔσται, οὐκ ὀρθῶς σκοπεῖ. [3] εἰ γὰρ δυνατοὶ ἦμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεῦσαι καὶ ἀντεπιμελῆσαι, τί ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι; ἐπ' ἐκείνοις δὲ ὄντος ἀεὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι δεῖ τὸ προαμύνασθαι.

Κεφ. ιγ'. » Τοιαύτας ἔχοντες προφάσεις καὶ αἰτίας, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ξύμμαχοι, ἀπέστημεν, σαφεῖς μὲν τοῖς ἀκούουσι γνῶναι ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν, ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς ἐκφοβῆσαι, καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τινα τρέψαι· βουλομένους μὲν καὶ πάλαι, ὅτε ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν ὡς ὑμᾶς περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν δὲ οὐ προσδεξαμένων, κωλυθέντας· νῦν δὲ, ἐπειδὴ Βοιωτοὶ προὐκαλέσαντο, εὐθὺς ὑπηκούσαμεν· καὶ ἐνομίζομεν ἀποστήσεσθαι διπλῆν ἀπόστασιν, ἀπό τε τῶν Ἑλλήνων, μὴ ξὺν

Chap. XII. 1. εγιγ. πιςη ἡ ελευθερια F. – οἱ μεν ὑμας E. – ὁ δε τε τοις αλλοις C. – ευνοια πιςον D. – δεει δε (τε S. δε, *al. m.*) G. – ξυμμαχοι ειναι E. – ασ. θαρσος G, H. – ὗτοι και προτεροι τι I. — 2. των εις ἡμας δεινων C, F, G,

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

Cap. 12. Quænam igitur erat hæc fidelis amicitia, aut *firma* libertas, in qua alteri alteros alienis animis recipiebamus? Et illi quidem in bello præ metu nobis blandiebantur, nos vero rebus pacatis idem vicissim ipsis faciebamus? Et quod aliis fidem confirmat, benevolentia, inquam, hoc ipsum timor firmum nobis præstabat: metuque magis, quam amicitia retenti, in societate perstitimus. Et utris immunitas periculi audaciam citius erat præbitura, hi etiam priores aliquid præter jus facturi erant. [2] Quare si qui injuste facere videmur, quod ante defecerimus, propter dilationem malorum, quibus illi nos erant affecturi, nec vicissim tantisper exspectare voluerimus, dum nos ipsi plane cognosceremus, an aliquid eorum fieret, *quæ formidabamus*, is non recte sentit. [3] Nam si pari potentia præditi, et insidias ipsis mutuo struere, et vicissim in aliud tempus *eas* differre possemus, quid opus esset, nos, qui potentia pares essemus, in ipsorum potestate esse? Cum vero invadendi facultas penes illos semper sit, decet etiam penes nos esse periculi mature vitandi facultatem.

Cap. 13. » Cum igitur, Lacedæmonii, ac socii, has rationes et causas haberemus, defecimus; quæ manifestæ quidem sunt auditoribus, ita ut cognoscere possint, nos merito fecisse: validæ vero ad terrorem nobis incutiendum, et ad efficiendum, ut ad aliquod salutis nostræ præsidium nos convertamus: qui vel jampridem *hoc ipsum facere* volebamus, quo tempore rebus adhuc pacatis legatos ad vos misimus, qui de defectione vobiscum agerent; sed *eam facere* prohibiti fuimus, quia vos recipere noluistis. Jam vero, quia Bœoti *nos ad hoc faciendum* provocarunt, confestim *ipsis* obtempe-

H; τ. ες ὑμας κινδυνον E. — 3. δ. ημεν και εκ τε ισε C. — και αντεπιμελλησαι D, E, H, I.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

ravimus. Duplicemque defectionem nos facturos existimabamus, unam quidem a Græcis, ne una cum Atheniensibus ipsos maleficiis afficeremus; sed una *vobiscum ipsos* in libertatem vindicaremus: alteram vero ab Atheniensibus, ne nos ipsi postea ab illis profligaremur; sed *defectionem* prius faceremus, *quam ab illis perderemur.* [2] Nostra tamen defectio citius, *quam voluissemus*, facta est, eaque imparata. Quo etiam magis oportet *vos* nobis in societatem receptis auxilium quam celerrime mittere, ut constet, vos et illis succurrere, quibus est succurrendum, et simul hostibus nocere. [3] Opportunitas autem qualis nunquam ante. Athenienses enim et morbo, et pecuniarum impensis sunt attriti. Ipsorum vero naves partim quidem sunt circa vestram *regionem*, partim vero contra nos sunt constitutæ. [4] Quare verisimile est, eos navium copiam non habituros, si vos hac æstate cum navalibus, pedestribusque copiis simul iterum irruptionem faciatis. [5] Sed aut vos contra se cum infesta classe venientes propulsare non poterunt, aut ab utrisque discedent. [6] Neque vero quispiam existimet, se domesticum periculum pro alieni agri defensione subiturum. Cui enim Lesbos procul abesse videtur, *hæc tamen* utilitatem ei ex propinquo præbebit. [7] Nec enim (quemadmodum quis existimat) bellum in Attica geretur; sed *in Lesbo*, unde Attica utilitatem percipit. Est autem *illi* pecuniarum proventus a sociis, et longe major erit, si in suam potestatem nos redegerint. Nec enim alius de-

Chap. XIII. 1. *τοιαυτας εχ. προφασεις*, ω Δ. *και οἱ ξ. και αιτιας*. Leçon qui n'est peut-être pas à mépriser. *και αιτιας* me semble bien placé près d'*απεστημεν* F. - *επεμψ. ὡς προς ὑμας* C; *επ. προς ὑμας* F. F donne la glose de *ὡς*: C donne le mot et la glose. La leçon *προς* que donne F, est évidemment vicieuse. Au lieu de *προς*, Thucydide emploie conti-

κακῶς ποιεῖν αὐτοὺς μετ' Ἀθηναίων, ἀλλὰ ξυνελευθεροῦν· ἀπό τε Ἀθηναίων, μὴ αὐτοὶ διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκείνων ἐν ὑστέρῳ, ἀλλὰ προποιῆσαι. [2] ἡ μέντοι ἀπόστασις ἡμῶν θᾶσσον γεγένηται, καὶ ἀπαράσκευος· ᾗ καὶ μᾶλλον χρὴ ξυμμάχους δεξαμένους ἡμᾶς, διὰ ταχέων βοήθειαν ἀποστέλλειν, ἵνα φαίνησθε ἀμύνοντές τε οἷς δεῖ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς πολεμίους βλάπτοντες. [3] καιρὸς δὲ, ὡς οὔπω πρότερον. νόσῳ τε γὰρ ἐφθάραται Ἀθηναῖοι, καὶ χρημάτων δαπάνῃ· νῆές τε αὐτοῖς, αἱ μὲν περὶ τὴν ὑμετέραν εἰσὶν, αἱ δ' ἐφ' ἡμῖν τετάχαται. [4] ὥστε οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν ἔχειν, ἣν ὑμεῖς ἐν τῷ θέρει τῷδε ναυσί τε καὶ πεζῷ ἅμα ἐπεσβάλητε τοδεύτερον. [5] ἀλλ' ἢ ἡμᾶς οὐκ ἀμυνοῦνται ἐπιπλέοντας, ἢ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀποχωρήσονται. [6] νομίσῃ τε μηδεὶς ἀλλοτρίας γῆς πέρι οἰκεῖον κίνδυνον ἕξειν. ᾧ γὰρ δοκεῖ μακρὰν ἀπεῖναι ἡ Λέσβος, τὴν ὠφέλειαν αὐτῷ ἐγγύθεν παρέξει. [7] οὐ γὰρ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος, ὥς τις οἴεται, ἀλλὰ δι' ἣν ἡ Ἀττικὴ ὠφελεῖται. ἔστι δὲ τῶν χρημάτων ἀπὸ τῶν ξυμμάχων ἡ πρόσοδος, καὶ ἔτι μείζων ἔσται, εἰ

nuellement ὡς. ὡς βασιλεα *bis*, 3, 68, 1; ὡς Σιταλκην, ὡς Φαρνακην, 3, 68, 1. ὡς Αβυδον 8, 103. Au reste je n'ai pas encore collationné le huitième livre, qui au lieu de ὡς donne peut-être ες. Xénophon a dit (voy. Lex. Xén.) ὡς το φρουριον. Voy. Viger, Hoogew. Thom. Mag. et la note de Oudend. - κωλοθεντες C; κωλυθεντες E, F, G. - νυν δ' επειδη D. - ξυνκακως (οι s. ως, *ead. m.*) D. - συνελευθερουν E. - προ (σ s. l. *al. m.*) ποιησαι E. — 2. ἡ μεν τι αποστασις D, I. - φαινοισθε C, E. — 3. εφθαρατε C, F; εφθαρατε (αι s. l.) G. - ὑφ' ἡμιν, et marg. *al. m.* εφ' ὑμιν D, I; εφ' ὑμιν E; αἱ δ' ὑφ' ἡμιν F. — 4. πεζῳ (ἁμα om.) D, I. — 5. αλλ' η ὑμας B, C, D, E, F, G. - επ' (απ' s. l.) αμφοτερων G. — 6. νομισει τε E. - μηδης αλλοτριας G. — 7. (ἡ om.) Ατλικη E. - εστι (δε om.) F. - των συμμαχων G.

ἡμᾶς καταστρέψονται. οὔτε γὰρ ἀποστήσεται ἄλλος, τά τε ἡμέτερα προσγενήσεται· πάθοιμέν τ᾽ ἂν δεινότερα, ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες.[8] βοηθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως, πόλιν τε προσλήψεσθε ναυτικὸν ἔχουσαν μέγα, (οὗπερ ὑμῖν μάλιστα προσδεῖ) καὶ Ἀθηναίους ῥᾷον καθαιρήσετε, ὑφαιροῦντες αὐτῶν τοὺς ξυμμάχους. θρασύτερον γὰρ πᾶς τις προσχωρήσεται. τήν τε αἰτίαν ἀποφεύξεσθε, ἣν εἴχετε μὴ βοηθεῖν τοῖς ἀφισταμένοις. ἢν δ᾽ ἐλευθεροῦντες φαίνησθε, τὸ κράτος τοῦ πολέμου βεβαιότερον ἕξετε.

Κεφ. ιδ΄. » Αἰσχυνθέντες οὖν τάς τε τῶν Ἑλλήνων ἐς ὑμᾶς ἐλπίδας, καὶ Δία τὸν Ὀλύμπιον, ἐν οὗ τῷ ἱερῷ ἴσα καὶ ἱκέται ἐσμὲν, ἐπαμύνατε, Μιτυληναίοις ξύμμαχοι γενόμενοι· καὶ μὴ πρόησθε ἡμᾶς, ἴδιον μὲν τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων παραβαλλομένους, κοινὴν δὲ τὴν ἐκ τοῦ κατορθῶσαι ὠφέλειαν ἅπασι διδόντας· ἔτι δὲ κοινοτέραν τὴν βλάβην, εἰ, μὴ πεισθέντων ὑμῶν, σφαλησόμεθα. [2] γίγνεσθε δὲ ἄνδρες, οἵουσπερ ὑμᾶς οἵ τε Ἕλληνες ἀξιοῦσι, καὶ τὸ ἡμέτερον δέος βούλεται. »

Κεφ. ιε΄. Τοιαῦτα μὲν οἱ Μιτυληναῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπειδὴ ἤκουσαν, προσδεξάμενοι τοὺς λόγους, ξυμμάχους τε τοὺς Λεσβίους ἐποιήσαντο, καὶ [τὴν] ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολήν. τοῖς τε

— 8. βοηθ. δε ἡμων D. - Αθ. μαλλον καθαιρησετε E. - (πας s. l.) τις G. - προχωρησεται C. - ην δε ελευθ. C, F, G. - αποφευξεσθε. D'ici jusqu'à το κρατος, lacune causée par un ὁμοιοτ. et suppléée en marg. *al. m.* I.

Chap. XIV. 1. τας τε (των Ἑλληνων s. l. *al. m.*) E. - ες ὑμας E; εις ὑμας G. - ισοι και ἱκεται D. - (επ om.) αμυνατε C. - περιβαλλομενους G. - ἁπασι δωσοντας B, C, E, F, G, H, I. — 2. οἱους περι E.

ficiet; sed etiam præterea res nostræ illorum fient: et acerbiora mala patiemur, quam illi, qui ante, quam ullam defectionem facerent, ipsis serviebant. [8] Sed si vos alacriter succurratis, cum civitatem vobis adjungetis, quæ magnam classem habet, (cujus in primis vos indigetis,) tum etiam Atheniensium imperium facilius evertetis, subtrahentes eorum socios. Quilibet enim se *vobis* confidentius adjunget. Et sinistram opinionem de vobis conceptam declinabitis, quam sustinetis, quod illis, qui *ad vos* deficiunt, opem non feratis. Sed si constet, illos a vobis in libertatem vindicari, robur belli firmius habebitis.

Bell. Pelop. An. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

Cap. 14. » Græcorum igitur spes, quas in vobis ponunt, ipsumque Jovem Olympium reverentes, in cujus templo supplicibus similes sumus, Mitylenæis in vestram societatem receptis opem feratis, neque nos deseratis, qui privato quidem periculo corpora *nunc* objicimus: sed communem utilitatem, si rem feliciter geramus, omnibus allaturi sumus; et damnum longe communius, si, vobis non exoratis, labamur. [2] Estote igitur viri, quales et ipsi Græci vos esse judicant, et noster metus desiderat. «

Cap. 15. Atque Mitylenæi quidem hæc dixerunt. Lacedæmonii vero, eorumque socii, cum hæc audissent, eorumque postulata comprobassent, Lesbios in societatem receperunt, et irruptionem in agrum Atticum faciendam censuerunt. Et sociis, qui aderant, edixerunt, ut primo quoque tempore cum duabus suarum

Chap. XV. 1. εισβολην C. - εις τον ισθμον D, I; (ες om.) τον ισθ. G, H. - ὡς ποιησομενοι την εσβολην. και αυτοι F. Voy. le schol. grec. — 2. ὁλκους παρεσκευαζον I. - καρπου (ξυγ'. s. l. *al. m.*) κομιδη E.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

copiarum partibus in Isthmum irent, ut *irruptionem in agrum Atticum* facturi. [2] Ipsique primi *eo* iverunt, et instrumenta, quibus naves trahuntur ac subducuntur, in Isthmo pararunt, ut eas Corintho subductas in mare, quod Athenas spectat, transportarent, et cum navalibus, pedestribusque copiis simul *Atticam* invaderent. Et hi quidem alacriter hæc faciebant. Cæteri vero socii lente conveniebant, et in frugibus colligendis erant occupati, militiæque tædio erant affecti.

August.

CAP. 16. Athenienses vero, cum eos propter *falsam* suæ imbecillitatis opinionem se instruere intellexissent; cumque declarare vellent, eos non recte sentire, sed se, licet classem, quæ ad Lesbum erat, suo loco non moverent, tamen et classem, quæ ex Peloponneso contra se veniebat, facile propulsare posse, centum naves instruxerunt: et cum ipsi, tum etiam inquilini, exceptis illis, qui erant equestris ordinis, illis etiam exceptis, qui erant ex ordine Pentacosiomedimnorum, eas conscenderunt. [2] Et in altum provecti circum Isthmum navigabant, suæque potentiæ vires ostentabant, et in quamcunque Peloponnesi partem ipsis placebat, ex navibus descendebant. Lacedæmonii vero, cum viderent rei eventum longe alium, quam ipsi exspectabant, et falsa esse, quæ a Lesbiis referebantur, arbitrati sunt, et rem esse factu difficilem existimantes, quum neque socii adessent, et triginta Atheniensium naves, quæ circa Peloponnesum erant, agrum ipsorum urbi finitimum circumcirca vastare nuntiarentur, domum redierunt. [3] Postea vero classem parare cœperunt, quam in Lesbum mitterent. Et civitatibus quadraginta naves imperarunt, ut singulæ pro rata parte naves ad hunc

ξυμμάχοις

ξυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ἰέναι ἐς τὸν ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν, ὡς ποιησόμενοι. [2] καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὁλκοὺς παρεσκεύαζον τῶν νεῶν ἐν τῷ ἰσθμῷ, ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως ταῦτα ἔπρασσον. οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο, καὶ ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν, καὶ ἀῤῥωστίᾳ τοῦ στρατεύειν.

Κεφ. ις΄. Αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν, παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ᾽ οἷοί τε εἰσὶ, μὴ κινοῦντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν, καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν ῥᾳδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν, ἐσβάντες αὐτοί τε, πλὴν ἱππέων, καὶ πεντακοσιομεδίμνων, καὶ οἱ μέτοικοι. [2] καὶ περὶ τὸν ἰσθμὸν ἀναγαγόντες, ἐπίδειξίν τε ἐποιοῦντο, καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου ᾗ δοκοῖ αὐτοῖς· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ὁρῶντες πολὺν τὸν παράλογον, τά τε ὑπὸ τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἡγοῦντο οὐκ ἀληθῆ, καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρῆσαν, καὶ ἠγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ᾽ οἴκου. [3] ὕστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκεύαζον, ὅ, τι πέμψου-

Chap. XVI. 1. εγνωσαι ȣ. σαν, *ead. m.*) C. - το επι Λεσβοι D. - αυτοι (τε om.) πλην ἱ. E. - πεντακωσιων μεδ. E. — 2. καὶ οἱ παρα τον Ισθ. C, D, E; και παρα τ. I. F, G. - ᾗ δοκει D, I; ᾗ εδοκει, et ȣ. l. *al. m.* γρ. δοκοι - πολυν τον καταλογον C. - (των om.) Λεσβιων G, H. — 3. επιπλευσεσθαι G. - (και om.) εκεινȣς ειδον D.

σιν ἐς τὴν Λέσβον· καὶ κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος· καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν, ὃς ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον.

Κεφ. ιζʹ. Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ὃν αἱ νῆες ἔπλεον, ἐν τοῖς πλεῖσται δὴ νῆες ἅμ᾽ αὐταῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, παραπλήσιαι δὲ καὶ ἔτι πλείους ἀρχομένου τοῦ πολέμου. τήν τε γὰρ Ἀττικὴν καὶ Εὔβοιαν καὶ Σαλαμῖνα ἑκατὸν ἐφύλασσον, καὶ περὶ Πελοπόννησον ἕτεραι ἑκατὸν ἦσαν· χωρὶς δὲ, αἱ περὶ Ποτίδαιαν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις. ὥστε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγίγνοντο ἐν ἑνὶ θέρει διακόσιαι καὶ πεντήκοντα. [2] καὶ τὰ χρήματα τοῦτο μάλιστα ὑπανάλωσε μετὰ Ποτιδαίας. τήν τε γὰρ Ποτίδαιαν δίδραχμοι ὁπλῖται ἐφρούρουν· (αὐτῷ γὰρ καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας) τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὧν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρκησαν· ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἳ προαπῆλθον. νῆές τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπαναλώθη τὸ πρῶτον, καὶ νῆες τοσαῦται δὴ πλεῖσται ἐπληρώθησαν.

Κεφ. ιηʹ. Μιτυληναῖοι δὲ, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μήθυμναν ὡς προδιδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν, αὐτοί τε καὶ οἱ ἐπίκουροι. καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προ-

Chap. XVII. 1. (τον om.) χρονον τ. (ὃν laissé en blanc) E. - εν αυταις πλεισται C; εν αυτοις π. E. - ἅμα αυτοις D. - καλ. (εγιγνοντο ε S... al. m.) E. - αρχομενου ἅμα του πολεμου E. - αἱ π. εγιγνοντο ἅμα G. — 2. επαναλωσε (υ. s. επ, al. m.) E. - χρ. επαναλωθη E.

Chap. XVIII. 1. προσβαβοντες (le β corrigé, et remplacé par λ, al. m.)

numerum explendum suppeditarent : et classis præfectum destinarunt Alcidam, qui *eo* profecturus erat. Athenienses vero et ipsi cum suis centum navibus domum se receperunt, postquam illos quoque *domum rediisse* cognoverunt.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

CAP. 17. Atque eo tempore, quo naves istæ navigabant, in his *rebus, quas tunc gerebant*, maxima, simul et ornatissima, rebusque omnibus ad navigationem necessariis instructissima classis ipsis fuit; sed et altera huic similis, atque etiam major, hujus belli initio. Nam centum naves Atticam, Eubœam, et Salaminem custodiebant, et aliæ centum circa Peloponnesum erant, præter illas, quæ ad Potidæam et aliis in locis erant: ut numerus omnium navium una æstate instructarum fuerit ducentarum et quinquaginta.[2] Atque hoc potissimum una cum Potidæa pecunias absumsit. Nam et Potidæam obsidebant milites binas drachmas diurnas merentes; (etenim sibi quisque unam, alteram famuli nomine in diem accipiebant;) ter mille quidem, qui primi ad eam obsidendam missi fuerant, nec pauciores, qui in ejus obsidione permanserunt, donec eam expugnarunt; sexcenti vero et mille cum Phormione, qui ante urbis expugnationem discesserunt. Et universæ naves idem stipendium accipiebant. Pecuniæ igitur ita primum consumtæ sunt, et tantus navium, maximus, inquam, numerus, est instructus.

CAP. 18. Mitylenæi vero eodem tempore, quo Lacedæmonii circum Isthmum erant, cum ipsi, tum etiam auxiliarii milites ad Methymnam, cujus per proditionem capiendæ spem conceperant, terra cum exercitu sunt profecti: et urbem adorti, cum res ipsis non succederet,

E. περισσ G, H. -επηλθεν (α θ. ι, al. m.) E. — 2. ανεχ. οἱ πολλοι κατα τα-

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 326.

quemadmodum exspectabant, Antissam, Pyram, et Eresum petierunt. Et stabilitis harum civitatum rebus, murisque firmatis, domum celeriter se receperunt. [2] Methymnæi vero et ipsi post illorum discessum cum copiis adversus Antissam iverunt. Sed accepta clade ab Antissæis, et auxiliariis quibusdam militibus, qui subsidio ipsis venerant, multos amiserunt, cæterique celeriter domum reverterunt. Athenienses vero, cum hæc audissent, et Mitylenæos terra potiri, et suos milites non satis virium ad illos prohibendum habere, jam circiter autumni initium mittunt Pachetem Epicuri *filium*, ducem, cum mille gentis suæ militibus. [3] Hi vero *insuper* et remigum officium in navibus facientes ad Mitylenen perveniunt, eamque simplici muro cingunt. Nonnullis etiam in locis natura munitis castella ædificarunt. Et Mitylene quidem utrinque, et terra et mari, acriter obsidebatur, et hyems appetebat.

Post Sept. 29.

Cap. 19. Cæterum Athenienses pecuniis ad obsidionem indigentes, cum ipsi pecunias tunc primum *in usus publicos* contulerunt, et CC. talenta emiserunt, tum etiam duodecim naves pecuniæ colligendæ gratia, et Lysiclem cum quatuor collegis ad socios *miserunt*. [2] Ille vero, cum ex aliis locis pecunias classe circumvectus exigebat, tum etiam ex *urbe* Myunte per Mæandrum Cariæ campum usque ad Sandium collem ascendit, et a Caribus, ac Anœitis, qui ipsum invaserant, et ipse, et magnus aliarum ipsius copiarum numerus cæsus est.

χος D, G, I; -ανεχ. (οἱ λοιποι om.) κατα τ. επ' οικȣ E. -πυνθομενοι ταυτα B. -περι (το om.) φθινοπωρον I. — 3. φρȣρια δ' εςιν οἱα επι C; φρ. δ' εςιν η επι D; φρ. δ' εςιν οἱ επι E. + τῶν κρατερων D.

Chap. XIX. 1. (ες om.) ενεγκοντες G, H. -εσφοραν C, F, G, H. -(και

χώρει ἢ προσεδέχοντο, ἀπῆλθον ἐπ᾽ Ἀντίσσης, καὶ Πύρας, καὶ Ἐρέσου· καὶ καταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα, καὶ τείχη κρατύναντες, διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ᾽ οἴκου. [2] ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι, ἀναχωρησάντων αὐτῶν, ἐπ᾽ Ἄντισσαν· καὶ ἐκβοηθείας τινὸς γενομένης, πληγέντες ὑπό τε τῶν Ἀντισσαίων καὶ τῶν ἐπικούρων, ἀπέθανόν τε πολλοὶ, καὶ ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, πυνθανόμενοι ταῦτα, τούς τε Μιτυληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας, καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς ὄντας εἴργειν, πέμπουσι, περὶ τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον, Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγὸν, καὶ χιλίους ὁπλίτας ἑαυτῶν. [3] οἱ δὲ, αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν, ἀφικνοῦνται, καὶ περιτειχίζουσι Μιτυλήνην ἐν κύκλῳ ἁπλῷ τείχει. φρούρια δὲ ἔστιν οἳ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκατῳκοδόμηται. καὶ ἡ μὲν Μιτυλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο, καὶ ὁ χειμὼν ἤρχετο γίγνεσθαι.

Κεφ. ιθ΄. Προσδεόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι χρημάτων ἐς τὴν πολιορκίαν, καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες, τότε πρῶτον εἰσφορὰν διακόσια τάλαντα ἐξέπεμψαν, καὶ ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους ἀργυρολόγους ναῦς δώδεκα, καὶ Λυσικλέα, πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. [2] ὁ δὲ ἄλλα τε ἠργυρολόγει, καὶ περιέπλει, καὶ τῆς Καρίας ἐκ Μυοῦντος ἀναβὰς διὰ τοῦ Μαιάνδρου πεδίου μέχρι τοῦ Σανδίου λόφου, ἐπιθεμένων τῶν Καρῶν καὶ Ἀναιϊτῶν, αὐτός τε διαφθείρεται, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς πολλοί.

marg. *ead. m.*) επι τους ξ. D. — 2. του Σαρδιου C, F. - στρατιας πολυ F.

Κεφ. κ'. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, οἱ Πλαταιῆς (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ τῶν Βοιωτῶν) ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ ἐπιλιπόντι ἐπιέζοντο, καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν οὐδεμία ἦν ἐλπὶς τιμωρίας, οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτοί τε καὶ Ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι, πρῶτον μὲν πάντες ἐξελθεῖν, καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ἢν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένων τὴν πεῖραν αὐτοῖς Θεαινέτου τε τοῦ Τιμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ Εὐπολπίδου τοῦ Δαϊμάχου ὃς καὶ ἐστρατήγει. [2] ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκνησάν πως, τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι· ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθελονταὶ, τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποιήσαντο ἴσας τῷ τείχει τῶν πολεμίων. [3] ξυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ᾗ ἔτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ ἐξαληλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἠριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολάς· καὶ ἔμελλον οἱ μέν τινες ἁμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες, καὶ ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες; ἀλλὰ ῥαδίως καθορωμένου ἐς ὃ ἐβούλοντο τοῦ τείχους. τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον, ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον.

Κεφ. κα'. Τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇ οἰκοδομήσει· εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, προς

Chap. XX. 1. οἱ Πλαταιεις B, D, E, F, G, I. - ετι (γαρ om.) E. - και (των om.) Βοιωτων B, C, D, E, F, G, H, I. - απο τ. Αθηναιων I. - ουδ. ελπις ην τιμ. C, E, F, G, I. - (οἱ om.) ξυμπολιορκ. G, I. - εσηγησαμενους H, - Θεαινετου (τε om.) D, E, G. - του Τολμιδου G; του Τιμηδου I; του Τολμιδου et

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 327.

Cap. 20. Eadem hyeme Platæenses (adhuc enim a Peloponnesiis et Bœotis obsidebantur) cum et penuria rei frumentariæ graviter laborarent, nec ullam subsidii Athenis ad se venturi spem amplius haberent, nec ulla alia salutis parandæ ratio appareret, cum ipsi, tum Athenienses, qui cum ipsis obsidebantur, primum quidem inito consilio statuunt omnes exire, hostiumque muros superare, si modo per vim hoc facere possent, hujus conatus autoribus Theæneto Timidæ *filio*, qui vates erat, et Eupolpida Daimachi filio , qui et ipse dux erat. [2] Deinde vero dimidia ipsorum pars, quod periculum ingens esse duceret, metu quodam territa destitit incœpto. Sed ducenti et viginti circiter in eadem eruptionis faciendæ sententia ultro permanserunt, in hunc modum. Scalas hostilium murorum altitudine pares fecerunt Hanc autem emensi sunt, contemplantes laterum coagmentatorum ordines, qua parte murus ipsorum ad eos spectans tectorio carebat. [3] Multique simul laterum coagmentatorum strata numerabant. Et horum quidem nonnulli a vera ratiocinatione aberraturi erant, plerique vero eam assequuturi erant. Præsertim quia sæpius *eas* numerabant, simul etiam, quia non procul aberant: sed ea muri pars, ad quam *scalas admovere* volebant, facile conspiciebatur. Scalarum igitur mensuram, et proceritatem hoc modo sunt assequuti, ex laterum crassitudine eam conjectantes.

Cap. 21. Peloponnesiorum autem murus hac erat structura. Duplicem ambitum habebat, alterum quidem,

s. l. al. m. γρ. Τιμηδου H. - ευμολπιδου C, D, E, F, I; ευπομπιδου G. - Αιμαχου, et par corr. Δαιμαχου E. — 2. ιϲα (et *s. l. al. m.* ϛ.) G, ιϲα pourroit bien être la bonne leçon. — 3. εξαληλιγμενον (μ s. γ, *al. m.*) G. - δε ἁμα πολλοι C. - και ἁμα ου πολλοι απεχ. D. - εκ του παϲχους G. - ξυμετρησιν (μ s. μ, *ead. m.*) D.

Chap. XXI. 1. Πλαταιεων B. - Αθηναιοι ετησει G, H. - ποδας μαλιϲα. D'ici

Bell. Pelop, an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 327.

Platæas versus, *contra Platæensium eruptiones*, alterum vero exteriorem, *contra Athenienses*, si quis forte Athenis *ad opem Platæensibus ferendam* contra *ipsos* venisset. Hi autem ambitus, alter ab altero, sexdecim ferme pedum intervallo distabant. [2] In hoc vero sexdecim pedum spatio tabernacula distincta, custodibus erant ædificata, eaque perpetua, *et contigua*, ita ut unicus, solidusque murus esse videretur, utrinque pinnas habens. [3] Et ad decimam quamque pinnam turres ingentes, et ejusdem, qua murus, crassitudinis, exstabant, et eædem ad interiorem et exteriorem ejus frontem pertingebant; ita ut transitus prope turrim non esset, sed per eas medias transirent. [4] Noctu vero, quoties tempestas humida *tempusque pluvium* erat, pinnas quidem relinquebant; e turribus vero, quæ parum remotæ, ac superne tectæ erant, excubias agebant. Murus igitur, quo Platæenses ab hostium præsidiis cingebantur, hujusmodi erat.

Post Jan. 15. vel Feb. 23.

CAP. 22. Platæenses autem, rebus *ad eruptionem faciendam* paratis, observata nocte, quæ et pluvia et vento turbida, et præterea illunis esset, exierunt. Illis autem præerant, qui et conatus hujus autores *ipsis* fuerant. Ac primum quidem transiverunt fossam, quæ ipsos ambibat: deinde vero hostium muro successerunt, clam illorum custodibus, quia propter tenebras quidem custodes prospicere non potuerunt *eos, qui veniebant*; strepitum vero quem ipsi *Platæenses* edebant, dum *ad hostium murum* accederent, propter ventum obstrepentem, exaudire non potuerant. [2] Simul etiam *Platæenses ad hostes* accedebant,

jusqu'à τοις φυλαξιν du n° suivant, lacune; et en marge, on lit απ' αλληλων ὁποι και D; ἑκκαιδεκα ποδας (μαλιστα *s. l. al. m.*) H; ἑκ. π. (et marg. απ' αλληλων ὁπȢ και) τοις φυλ. I. — 2. ην ξυνοχη E. - δια (νε *s. l. al. m.*) νεμημενα I. - φαιν. το τειχος D, I. - επ. εχων (ο s. ω, *ead. m.*) D. — 3. ες

Τε

τε Πλαταιῶν, καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐπίοι. διεῖχον δὲ οἱ περίβολοι ἑκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. [2] τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο, οἱ ἑκκαίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανενεμημένα ᾠκοδόμητο· καὶ ἦν ξυνεχῆ, ὥς τε εν φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ, ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. [3] διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι, καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἔς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ, καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ ἐς τὸ ἔξω· ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῄεσαν. [4] τὰς οὖν νύκτας, ὁπότε χειμὼν εἴη νοτερὸς, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέλειπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων, ὄντων δι' ὀλίγου καὶ ἄνωθεν στεγανῶν, τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος, ᾧ περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς, τοιοῦτον ἦν.

Κεφ. κβ'. Οἱ δ', ἐπειδὴ παρεσκεύαστο αὐτοῖς, τηρήσαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ, καὶ ἅμα ἀσέληνον, ἐξῄεσαν. ἡγοῦντο δὲ, οἵπερ καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν, ἣ περιεῖχεν αὐτοὺς, ἔπειτα προσέμιξαν τῷ τείχει τῶν πολεμίων, λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν μὲν, οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ, τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτοὺς, ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου, οὐ κατακουσάντων. [2] ἅμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ᾔεσαν, ὅπως τὰ ὅπλα μὴ κρουόμενα

το μεσον μετωπον D, I. - και (ες om.) το εξω C, D, F, H, I; E donne ες s. l., mais al. m.; και (ες om.) τα εξω G. - αυτων (μεσων s. l. al. m.) E. — 4. επ. κατελιπον D, I; επ. απελιπον E, F, G, H. - (οντων om.) δι' ολιγου B. - Πλαταιεις D, E, F, G, H, I.

Chap. XXII. 1. περιειςχεν αυτους C. - ἀμ' ασεληνον H, I. - ψοφου D. - αυτικα (τα s. l. al. m.) γυιτος I. — 2. πολλοι ηεσαν G, H. - αρ. μονον ποδα B, C, D, E, F, I. - προσεσμιγον I. - ειδοτες (ὁτι om. et restitué

πρὸς ἄλληλα αἴσθησιν παρέχοι. ἦσαν δὲ εὐσταλεῖς τε τῇ ὁπλίσει, καὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα μόνον ὑποδεδεμένοι, ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἔρημοί εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ προσέθεσαν· ἔπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώρακι ἀνέβαινον· ὧν ἡγεῖτο Ἀμμέας ὁ Κοροίβου, καὶ πρῶτος ἀνέβη. μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἑπόμενοι ἓξ ἐφ' ἑκάτερον τῶν πύργων ἀνέβαινον· ἔπειτα ψιλοὶ ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἐχώρουν. οἷς ἕτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ῥᾷον προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν, ὁπότε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἴησαν. [3] ὡς δὲ ἄνω πλείους ἐγένοντο, ᾔσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες. κατέβαλε γάρ τις τῶν Πλαταιέων, ἀντιλαμβανόμενος, ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα· ἣ πεσοῦσα ψόφον ἐποίησε, καὶ αὐτίκα βοὴ ἦν. [4] τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμησεν· οὐ γὰρ ᾔδει, ὅ, τι ἦν τὸ δεινὸν, σκοτεινῆς νυκτὸς, καὶ χειμῶνος ὄντος. καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιέων ὑπολελειμμένοι, ἐξελθόντες προσέβαλλον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων, ἐκ τοὔμπαλιν ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἥκιστα πρὸς αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς· ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο

marg. *al. m.*) I. - ασφ. εἱνεκα C. - (και om.) προσεθεσαν E. - ξυν ξειφιδιῳ I. - και τῳ θωρακι E. - ανεβαινον. D'ici jusqu'à επειτα, lacune causée par un ὁμοιοτ. et suppléée marg. *al. m.* C. - Αμμειας ὁ K. D, I. - αλλοι (μετα τουτους om.) C. - ασπιδας προσεφερον E. - ῥαον προβαινοιεν D, E. — 3. κατελαβε

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 327.

intervallo satis magno alii ab aliis distantes, ne arma collisa sonum ederent, reique significationem darent. Erant autem leviter armati, *et expediti*, et sinistro tantum pede calceati, ut in luto firmius consisterent. Per illud igitur intervallum, quod erat inter turres, ad murorum pinnas accesserunt, quod eas desertas esse scirent; primum quidem illi, qui scalas ferebant, qui etiam eas admoverunt: deinde vero duodecim levis armaturæ milites cum pugione ac thorace ascendebant; quibus præerat Ammeas Corœbi *filius*, qui etiam primus ascendit. Post ipsum vero sex, qui sequebantur, utramque turrim superant: deinde post hos alii leviter armati, cum jaculis succedunt; quibus alii a tergo scuta ferebant, ut illi facilius ascenderent, quæ ipsis erant tradituri, quum prope hostes ventum esset. [3] Postquam autem *eorum* plerique muros superarunt, custodes, qui excubias in turribus agebant, *hoc* senserunt. [4] Quidam enim Platæensis dum ascenderet, tegulam manu apprehensam de pinnis dejecit, quæ lapsa strepitum edidit, statimque clamor *a custodibus* est sublatus. [4] Exercitus vero ad muros concurrit: nec enim sciebat, quidnam esset periculi, quia nox erat obscura et procellosa. Simul etiam Platæenses, qui in urbe relicti fuerant, egressi, Peloponnesiorum murum invaserunt, a parte, quæ opposita erat illi, qua sui *murum* superabant, ut *hostes* animum ad illos minime adverterent. In suo autem quique loco manentes tumultuabantur, nec ullus *custodum* ex sua custodia *discedens* opem aliis ferre audebat: sed animo dubio erant, neque conjicere poterant, quidnam accidisset. Et illi trecenti milites, quibus mandatum erat, ut, si quid opus esset, ad opem

γαρ τις D. - αυτικα βοη D, E, I. — 4. ς (ρ s. l. al. m.) αποπεδον C. - προσεβαλον E, H. - εκ τ' αμπαλιν οι.οι ανδρες E. - εβοηθ. μεν (εν s. l.) E. - της (ς om.) αυτων,

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 327.

ferendam præsto essent, e muro ad clamorem processerunt; [5] facesque, hostilis adventus indices, Thebas versus sublatæ sunt. Platæenses vero, qui in urbe erant, et ipsi ex suo muro multas faces sustulerunt, quæ ad hoc ipsum præparatæ fuerant, ut ignium signa hostibus essent incerta; utque suspicati aliquid aliud esse, quam quod res erat, opem non ferrent, prius quam sui, qui exierant, evasissent, et in loca tuta se recepissent.

Cap. 23. Platæenses vero, qui muros interea conscendebant, postquam illi, qui suorum primi erant, murum conscenderunt, et utramque turrim, custodibus occisis, in suam potestatem redegerunt, ipsi et turrium transitus hostibus resistentes custodiebant, ne quis per eas penetrans ad opem suis ferendam contra se veniret; et scalas e muro turribus admoventes, suorum plerosque per scalas in loca superiora recipiebant, et eorum alii quidem ex turribus, et ex inferioribus, et ex superioribus *earum* artibus *hostes*, qui *suis* subsidio veniebant, missilibus arcebant. Alii vero interea, quorum major erat numerus, cum multas scalas simul admovissent, pinnasque dejecissent, per spatium, quod erat inter turres, adscendebant; [2] et subinde qui recipiebantur, in fossæ crepidine stabant, et sagittis, atque jaculis petebant *hostes*, si quis subsidio veniens, transitum ad murum impedire vellet. Ubi autem omnes, qui in turribus erant, transierunt, illi, qui postremi descenderunt, ad fossam ægre venerunt. Interea vero illi trecenti cum facibus, quas gestabant, in eos ferri cœperunt. [3] Platæenses igitur

G, H. - οἷς ετ. περιϐ. G; οἷς ετ. (παρα om.) β. I. - εξοθεν τȣ τειχȣς C; εξωθεν τȣ τ. D; εξω τȣς τειχȣς G. — 5. ἤροντο ες τας Θηκας H. - Πλαταιεις D, E, F, G, H, I. - της (et par corr. τοις) πολεμιοις E.

Chap. XXIII. 1. ενςαντες αυτοι C, D, E, F, G, H, I. - εφυ (λα om.) σσοι B. - και προσθ. (κλιμακας om.) D. - πολλας προθεντες κλ. G, H. - τοις πυρ-

παραβοηθεῖν, εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἔξω τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν. [5] φρυκτοί τε ἤροντο ἐς τὰς Θήβας πολέμιοι· παρανίσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους φρυκτοὺς πολλοὺς, πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦτο, ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ᾖ, καὶ μὴ βοηθοῖεν· ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι, ἢ τὸ ὂν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύγοιεν, καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο.

Κεφ. κγ΄. Οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιέων ἐν τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀναβεβήκεσαν, καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου, τοὺς φύλακας διαφθείραντες, ἐκεκρατήκεσαν, τάς τε διόδους τῶν πύργων αὐτοὶ ἐνστάντες ἐφύλασσον, μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν· καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις, καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶργον βάλλοντες· οἱ δ' ἐν τούτῳ, οἱ πλείους, πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἅμα, καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπώσαντες, διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπερέβαινον. [2] ὁ δὲ διακομιζόμενος ἀεὶ, ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον, εἴ τις παραβοηθῶν παρὰ τὸ τεῖχος κωλυτὴς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο οἱ ἀπὸ τῶν πύργων, χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον· καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο, λαμπάδας ἔχοντες. [3] οἱ μὲν οὖν Πλαταιῆς ἐκείνους ἑώρων μᾶλ-

γοις και om.) επαναβ. F. — 2. επι του τειχους της ταφρου C. - και (εντευθεν s. *l. al. m.*) D. - και εσηκοντιζον. D'ici jusqu'à ες τα γυμνα du n° 3, lacune causée par un ὁμοιοτ. et suppléée marg. *al. m.* D. - λαμπαδες C; λαμπαδες (α s. ες, *ead. m.*) G. — 3. Πλατεεις D, I. - πλαταιεις B, F, G, H.

λον ἐκ τοῦ σκότους, ἑστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν τε καὶ ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά· αὐτοὶ δὲ, ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄντες, ἧσσον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο. [4] ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιέων καὶ οἱ ὕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως. κρύσταλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ, ὥστ' ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου, ἢ βορέου, ὑδατώδης μᾶλλον· καὶ ἡ νὺξ τοιούτῳ ἀνέμῳ ὑπονιφομένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος.

Κεφ. κδʹ. Ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς, ἐχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδὸν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρῷον· νομίζοντες ἥκιστα σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι, τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἅμα ἑώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς, τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. [2] καὶ ἐπὶ μὲν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἐχώρησαν, ἔπειθ' ὑποστρέψαντες ᾔεσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν ὁδὸν, ἐς Ἐρύθρας, καὶ Ὑσίας· καὶ λαβόμενοι τῶν ὀρῶν, διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων. εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν οἳ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν, πρὶν ὑπερβαίνειν· εἷς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. [3] οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο,

- της ταφρου d'ici, jusqu'à οἱ πλαταιεις εχωρουν du nº 24, lacune causée par un ὁμοιοτ., et suppléée marg. E. — 4. πλαταιεων D; πλατειαιων E. - οἱ ὕστερον διαβαντες D, I. - ου βεβαιος τε ων εν αυτη F. - ὡς' ελθειν E. - ὑδατωδους μαλλον D, I. - ὑπονειφομενη D, G, H, I. - εγεγετο δε B.

eos ex tenebris facilius conspiciebant, stantes in fossæ crepidine, et sagittis, jaculisque nudas *corporis* partes petebant. Ipsi vero, quod in tenebris essent, propter faces minus conspiciebantur. [4] Itaque et Platæenses, qui postremi erant, fossam quidem transiverunt prius, *quam opprimerentur* : sed ægre, et per vim. Nam et glacies in ea concreverat, quæ non erat solida, ita ut eos transeuntes sustinere posset, sed potius erat aquosa, qualis esse solet, subsolano *potius* quam Borea spirante. Et nox illa, propter hujusmodi ventum nivibus conspersa, aquam in ea vehementer auxerat, quam vix *capitibus* supra *eam* exstantes transiverunt. Et propter hujus tempestatis magnitudinem potissimum evadendi facultas ipsis oblata.

Cap. 24. Platæenses vero a fossa digressi, viam, quæ Thebas ferebat, iverunt conferti, ad dextram habentes Androcratis fanum. Existimabant enim illos minime suspicaturos esse, se conversum iri ad illam viam, quæ ad hostes duceret. Simul etiam videbant Peloponnesios cum facibus insequentes, ea via, quæ per Cithæronem, et Capitaquercus, Athenas ducebat. [2] Sex autem, septemve stadia Thebas versus ire perrexerunt; deinde divertentes, viam, quæ ad montem fert, iverunt, et Erythras ac Hysias petierunt : occupatisque montibus, Athenas perfugerunt, ducenti et duodecim ex majore numero. Fuerunt enim eorum nonnulli, qui in urbem reverterunt, antequam *murum reliqui* superarent : unus vero sagittarius in exteriore fossa captus est. [3] Peloponnesii igitur, postquam hostem insequi destiterunt, in suam quique

Chap. XXIV. 1. Πλαταιεις D, E, F, G, H, I. – την επ' Αθηθηνων G. — 2. Πλαταιεις B, D, E, F, G, H, I. – (των om.) Θηβων F. – (τας om.) Αθηνας E. – ανδρες par corr. E. — 3. Πλαταιεις B, D, E, F, G, H, I. – (των om.) Πλαταιεων E. – εσπενδοντο (ν s. οι) G. – ὑπο ὑπερβαντες C.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 327.

stationem redierunt. At Platæenses, qui erant in urbe, qui rediissent, neminem superesse renuntiantibus, simul ac dies illuxit, emisso caduceatore de induciis egerunt, ut suorum cadavera reciperent. Sed, cognita rei veritate, incepto destiterunt. Platæenses igitur, qui *munitiones* superarunt, hoc modo salutem sibi pererere.

Post Feb. 23.

CAP. 25. Eadem hyeme jam abeunte, Salæthus Lacedæmonius Lacedæmone cum triremi Mitylenen est missus. Hic Pyrrham vectus, et illinc itinere pedestri per quendam torrentis alveum profectus, qua munitiones transiri poterant, occulte Mitylenen est ingressus. Et Mitylenæorum Magistratibus dixit, irruptionem in Atticam factum iri, et illas quadraginta naves, quas ipsis subsidio venire oportebat, simul affuturas, seque, ut hæc significaret, et cætera curaret, præmissum fuisse. [2] Tunc vero Mitylenæi confirmati sunt, et animis ad Athenienses minus propendebant, et de compositione cum illis agere destiterunt. Atque hæc hyems exiit, et hujus belli, quod Thucydides conscripsit, quartus annus excessit.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$. Post Mart. 25

CAP. 26. Insequentis æstatis initio, Peloponnesii, postquam Alcidam, qui classis ipsorum præfectus erat, cum quadraginta et duabus navibus, quas *sociis civitatibus* imperaverant, Mitylenen miserunt, ipsi, eorumque socii irruptionem in Atticam fecerunt: quo minus Athenienses, utrimque turbati adversus naves Mitylenen proficiscentes, subsidio venirent. [2] Huic autem expedi-

Chap. XXV. 1. εις Πυρραν I. - το (περι s. l. *al. m.*) τειχισμα E. - διαλαθων omis et restitué *al. m.* I. - εισερχεται B, D, E. - εις την Μιτ. D; ες (την om.) Μιτ. E. - ὡς εδει β. αυτοις προ (α rayé) πεμφθηναι (marg. δε) προ αυτος τε ἑνεκα τουτων, και ἁμα I. — 2. οἱ μεν ουν Μιτυληναιοι G. - ετελευτα τῳ πολεμῳ ὁν D; πολ. ετελ. τῳδε E; τῳ πολ. (ετελευτα om.) G, H; ετελευτα τῳ π. I. - ὁν Θουκυδιδης ξυνεγραψε omis par E; συνεγραψε G; ξυνεγραψεν H.

τῶν

τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς, τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες οὐδὲν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων, ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς. μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς, ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὴ τῶν Πλαταιέων ἄνδρες, οὕτως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

Κεφ. κέ. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος, ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μιτυλήνην τριήρει. καὶ πλεύσας ἐς Πύῤῥαν, καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χαράδραν τινὰ, ᾗ ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐσέρχεται ἐς τὴν Μιτυλήνην· καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις, ὅτι ἐσβολή τε ἅμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται, καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσονται, ἃς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς· προαποπεμφθῆναί τε αὐτὸς τούτων ἕνεκα, καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησόμενος.[2] καὶ οἱ μὲν Μιτυληναῖοι ἐθάρσουν τε, καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἧσσον εἶχον τὴν γνώμην, ὥστε ξυμβαίνειν. ὅ, τε χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Κεφ. κς΄. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς ἐς Μιτυλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἔχοντα Ἀλκίδαν, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προστάξαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον· ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι, ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι, ἧσσον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν Μιτυλήνην καταπλεούσαις ἐπι-

Chap. XXVI. 1. επιγενομενυ θηρὺς C. - εἰς την Μιτ. C, D, I; ες την Μιτ.

βοηθήσωσιν. [2] ἡγεῖτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης Κλεομένης, ὑπὲρ Παυσανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱέος, βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατρὸς ἀδελφὸς ὤν. ἐδῄωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τά τε πρότερον τετμημένα, καὶ εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν. [3] ἐπιμένοντες γὰρ ἀεὶ ἀπὸ τῆς Λέσβου τι πεύσεσθαι τῶν νεῶν ἔργον, ὡς ἤδη πεπεραιωμένων, ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέβαινεν αὐτοῖς ὧν προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

Κεφ. κζʹ. Οἱ δὲ Μιτυληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἵ τε νῆες αὐτοῖς οὐχ ἧκον ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, διὰ τάδε· ὁ Σάλαιθος, καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς, ὁπλίζει τὸν δῆμον, πρότερον ψιλὸν ὄντα, ὡς ἐπεξιὼν τοῖς Ἀθηναίοις· [2] οἱ δὲ, ἐπειδὴ ἔλαβον ὅπλα, οὔτε ἠκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι, ἢ τὸν σῖτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερὸν, καὶ διανέμειν ἅπασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν παραδώσειν τὴν πόλιν.

Κεφ. κηʹ. Γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν, οὔτ' ἀπο-

E, H. - απεσειλαν ισχυσας E. — 2. πατρος δε αδελφος C, D, E, F, G, H, I. - ει τι εβλασηκει I. - πριν προσβολαις G. - παραλελειπτο F. - χαλεπωτατη των αλλων εγενετο G. — 3. ηδη (πε om.) περαιωμενων. Voilà bien ce que porte le man. G; et cependant, si l'on en croit X, ce man. qu'il appelle *Reg.* et que j'appelle G, donne πεπεραιωμενων. Ici voilà une variante inexacte; ailleurs nous accuserons son silence sur quantité de variantes

tioni præerat pro Rege Pausania, Plistoanactis filio, adhuc pupillo, Cleomenes patruus. Vastarunt autem in Attica et alia, quæ prius cæsa fuerant, et si quid repullulasset, et quæcumque in superioribus expeditionibus prætermissa fuerant. Atque hæc irruptio *in agrum Atticum facta* Atheniensibus post secundam fuit omnium acerbissima. [3] Nam *Peloponnesii*, cum semper exspectarent, donec in Lesbo aliquid novi de sua classe audirent, quasi eo jam appulisset, passim discurrentes pleraque vastarunt. Sed cum nihil eorum, quæ speraverant, ipsis succederet, cumque res frumentaria eos defecisset, domum redierunt, et in suam quique civitatem se receperunt.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

Cap. 27. Mitylenæi vero interea, cum neque naves ex Peloponneso ad ipsos venirent, sed moras necterent, simul etiam cum res frumentaria eos defecisset, compositionem cum Atheniensibus hac de causa facere sunt coacti. Salæthus, ne ipse quidem naves amplius exspectans, populum armat, qui ante inermis erat, tanquam eruptionem in Athenienses facturus. [2] At oppidani, postquam arma sumserunt, neque Magistratus amplius audire voluerunt; et, habitis inter se conciliis, imperabant, ut potentes frumenta suppressa in lucem proferrent, eaque viritim populo dividerent, alioqui se compositionem cum Atheniensibus facturos, urbemque ipsis dedituros affirmarunt.

Cap. 28. Cum autem illi, qui reipublicæ præerant, hoc intellexissent, nec impedire possent, et si composi-

données par G. Voy. 3, 27, 1; 3, 31, 2; 3, 36, 1, etc. etc. - επελελειπει ὁ σ. D; επελοιποι (ει s. οι, *al. m.*) I.

Chap. XXVII. 1. ὁ σιτος επελειπει (marg. *al. m.* επελελοιπειν, ει s. ιν) D; ὁ σιτος επελειποι (marg. *ead. m.* επελελοιπει) I. - προτερον φιλον (ψ s. φ, *al. m.*) G. x ne cite point cette variante. Voy. 3, 26, 3.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88 ½. V. C. Varr. 32⅞.

tione excluderentur, se in periculum venturos animadverterent, communiter paciscuntur cum Pachete, ejusque copiis, ut Atheniensibus arbitratu suo de Mitylenæis statuere liceret, utque ipsi Mitylenæi exercitum in urbem reciperent, et legationem pro seipsis Athenas mitterent. [2] Interea vero, dum redirent, Paches neminem Mitylenæorum in vincula conjiceret, aut in servitutem redigeret, aut occideret. Atque compositio quidem hæc fuit. At illi Mitylenæi, qui potissimum cum Lacedæmoniis egissent, sibi vehementer metuentes, postquam exercitus est ingressus, *has conditiones* non tulerunt: sed *omnes* pariter ad aras consederunt. [3] Paches vero eos illinc excitatos, nequid injuriæ ipsis fieret, in Tenedum custodiendos transmittit, donec Athenienses aliquid statuissent. Triremibus etiam Antissam missis, *eam* sibi adjunxit, et cætera, quæ ad exercitum pertinebant, arbitratu suo sonstituit.

Cap. 29. Peloponnesii vero, qui quadraginta navibus vehebantur, quos celeriter venisse oportuerat, cum circa Peloponnesum ipsam navigantes tempus triverunt, tum etiam in reliquo navigationis cursu lente vecti, Athenienses quidem, qui in urbe erant, latuerunt, usque dum ad Delum appulissent: illinc vero ad Icarum, et Myconum profecti, tunc primum Mitylenen captam in-

Chap. XXVIII. 1. της ξυμβιβασεως I. - ὑτε αποκωλυσειν C. - κινδυνευοντες B, H. - κοινη απ (ομ s. απ, *al. m.*) ολογιαν D; κ. απολογιαν (marg. *al. m.* ὁμολογιαν) I. - προς (τε om.) Παχητα D. - ὁποιον αν (τι om.) C. - Αθηνας (Μιτυληναιους om.) D. - περι (ε s. l. *al. m.*) αυτων E. — 2. ελθωσι παλιν C. - μηδε ανδραποδισαι D, E, H, I. - ουκ ηνεσχετο D. - προς (τους om.) Λακεδ. H. — 3. μεχρι ου C. - (και om.) ες την Αντ. D; και προς την Αντ. E. - και τα αλλα C, D. - E donne deux fois και τα αλλα τα π. τ. στρατ. avec un trait de plume sur ce qui est inutile.

κωλύσειν δυνατοὶ ὄντες, εἴτ᾽ ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν πρός τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίοις μὲν ἐξεῖναι βουλεῦσαι περὶ Μιτυληναίων, ὁποῖον ἄν τι βούλωνται, καὶ τὴν στρατιὰν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτοὺς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθήνας Μιτυληναίους περὶ ἑαυτῶν. [2] ἐν ὅσῳ δ᾽ ἂν πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μήτε δῆσαι Μιτυληναίων μηδένα, μήτε ἀνδραποδίσαι, μήτε ἀποκτεῖναι. ἡ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο. οἱ δὲ πράξαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μιτυληναίων, περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ὅμως καθίζουσι. [3] Πάχης δ᾽ ἀναστήσας αὐτοὺς, ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον, μέχρις οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τὶ δόξῃ. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν Ἄντισσαν τριήρεις, προσεκτήσατο, καὶ τἆλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίστατο ᾗ αὐτῷ ἐδόκει.

Κεφ. κθ΄. Οἱ δ᾽ ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελοποννήσιοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλέοντες, περί τε αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν, καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες, τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως Ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ προσέσχον· προσμίξαντες δ᾽ ἀπ᾽ αὐτῆς τῇ Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ, πυνθάνονται πρῶτον, ὅτι ἡ Μιτυλήνη ἑάλωκε. [2] βουλόμενοι

Chap. XXIX. 1. οἱ δε εν F. - (ταις om.) τεσσαρσι G. - παρα (et s. l. *al. m.* τε par abbrév. de περι) γενεσθαι G. - αυτην την Πελοποννησιων D, I. - (προς om.) εσχον C, G, H. - πρ. δε απ᾽ αυτης C, D, E. - τη Ικαρῳ (s. l. γρ. Κλαρῳ *al. m.*) E. - και Μηκωνῳ D, G, H, I; και Μυκωνῳ (ο σ. ω, *al. m.*) E. - ἑαλωκυια ειη D, E, I. — 2. βυλ. δε το σαφως D, I; β. δε τι σαφες G. -

δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι, κατέπλευσαν ἐς Ἔμβατον τῆς Ἐρυθραίας. ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μιτυλήνῃ ἑαλωκυίᾳ ἑπτὰ, ὅτ᾽ ἐς τὸ Ἔμβατον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς, ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων· καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς Τευτίαπλος ἀνὴρ Ἠλεῖος τάδε.

Κεφ. λ΄. » ἈΛΚΊΔΑ, καὶ Πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μιτυλήνην, πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, ὥσπερ ἔχομεν. κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς, ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἐχόντων, πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὑρήσομεν· κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ, ᾗ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἄν τινα σφίσι πολέμιον, καὶ ἡμῶν ἡ ἀλκὴ τυγχάνει μάλιστα οὖσα. εἰκὸς δὲ, καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν κατ᾽ οἰκίας ἀμελέστερον, ὡς κεκρατηκότων, διεσπάρθαι. [2] εἰ οὖν προσπέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτὸς, ἐλπίζω μετὰ τῶν ἔνδον (εἴ τις ἄρα ἡμῖν ἐστιν ὑπόλοιπος εὔνους) καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα. [3] καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καινὸν τοῦ πολέμου, ἢ τὸ τοιοῦτον ὃ εἴτις στρατηγὸς ἔν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο, καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη, πλεῖστ᾽ ἂν ὀρθοῖτο.

Κεφ. λα΄. Ὁ μὲν, τοσαῦτα εἰπὼν, οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδαν. ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ᾽ Ἰωνίας φυγάδων, καὶ οἱ Λέσβιοι ξυμπλέοντες παρῄνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τι-

δε ησαν μαλιστα C, E; μαλ. (ησαν om.) D. - ὁτε εις τον Ἐμβ. C; ὁτε ες τον Εμβ. D; ὁ. ες το Εμ. E, F, G. - πυθομενοι (δε om.) E. - Τευτλ. (ανηρ Ηλειος om.) ταδε D, I. - τοιαδε I.

tellexerunt. [2] Sed cum rem exploratam habere vellent, ad Embatum Erythrææ navigarunt. Die autem a Mitylene capta circiter septimo, ad Embatum sunt delati. Itaque re explorate cognita, pro præsenti rerum illarum statu, quid esset agendum, consultare cœperunt. Et Teutia plus Eleus eos sic est alloquutus.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 32$\frac{7}{3}$.

Cap. 30. » Alcida, cæterique Peloponnesii, mei collegæ, qui copiarum duces adsumus, mihi videtur, Mitylenen nobis esse navigandum, ita ut jam sumus, antequam adventus noster divulgetur. Nam (ut verisimile est) cum homines urbe recens sint potiti, magnam ipsorum in custodiis negligentiam offendemus, præcipue vero a mari, qua ex parte, cum ipsi nullum hostem contra se venturum sperant, tum etiam nostræ vires sunt firmissimæ. Verisimile etiam est, ipsorum peditatum, quippe quod sint victores, per hospitia dispersum negligentius agere. [2] Si igitur ex improviso et noctu impetum in ipsos faciamus, spero fore, ut cum illis, qui sunt in urbe (siquis modo nobis benevolus adhuc superest) res illas in potestatem nostram redigamus. [3] Proinde ne vos pigeat periculum istud subire, reputantes, novitatem in bello nihil aliud esse quam tale quid: si, nimirum, aliquis dux, in se ipso quasi involutus, sibi ipsi caveat, et hostem, ubi introspexerit, adoriatur, ex animi sententia res plurimas gerere poterit.

Cap. 31. Hic quidem ita loquutus, rem Alcidæ non persuasit. Alii vero nonnulli ex Ionia exsules, et Lesbii, qui cum ipso navigabant, ei suadebant, ut, quandoquidem hoc periculum formidabat, aliquam urbem in Ionia,

Chap. XXX. 1. ὁσοι παρεστε αρχ. D. - εκεινοι (τε om.) D. — 3. το κενον τȣ π. C, F. — τȣ πολ. η τȣτο, ὁ E. - στρατηγος B. - εν τῳ αυτῳ D, I.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

aut Cumam Æolicam occuparet; ut ex urbe, *quam cepisset*, prodeuntes, Ioniam ad defectionem impellerent. [2] Spem autem *rei peragendæ* esse. Se enim præter nullius voluntatem *eo* venturos *affirmabant*. Et si proventum istum, qui maximus erat, Atheniensibus eriperent, simul etiam si stationes ipsis oppositas haberent, sumtus *ab hostibus* factum iri. Etiam se sperare, Pissuthnen a se adductum iri, ut ad hujus belli societatem se adjungeret. Sed Alcidas ne ista quidem admisit: sed ad eam sententiam animo potissimum inclinavit, ut, quoniam non satis mature Mitylenen pervenire potuisset, in Peloponnesum quam celerrime se reciperet.

Cap. 32. Quamobrem cum Embato solvisset, discessit. Cumque ad Teiorum Myonesum appulisset, plerosque captivos, quos in suæ navigationis cursu interceperat, trucidavit. Et cum Ephesum appulisset, Samiorum, qui ex Anæis erant, legati, ad eum venientes, non rite eum Græciam in libertatem asserere dixerunt, si illos necaret, qui nec arma contra *Peloponnesios* tulissent, nec *ipsis* hostes essent; sed necessitate coacti societatem cum Atheniensibus fecissent. Et, nisi finem faceret, ipsum paucorum quidem hostium amicitiam sibi conciliaturum, longe vero plures ex amicis hostes habiturum. [2] His ille persuasus, quotquot de Chiis adhuc penes se habebat, et ex aliis nonnullos dimisit. Nam homines, licet *Peloponnesiorum* naves conspicerent, haud tamen fugiebant,

Chap. XXXI. 1. των μεν εν Ιωνια, E. — 2. ουδενι γαρ C, F, G, H; ουδεν γ. (marg. *al. m.* ουδενι σφας) D; ουδενι (l'ι est *al. m.*) E. - εκουσιως H. - ταυτην ουσαν μ. G, H. - ην αφελωσι G. - αυτοις δαπανη σφισιν γενηται C; εφορμωσιν αυτοις σφισι δαπανη γιγνηται F; εφορμωσιν αυτοις σφισι δ. γιγνεται (η s. ε, *al. m.*) G. X omet encore cette variante. (voyez 3, 26, 3); εφορμωσι

να,

να, ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα· ὅπως ἐκ πόλεως ὁρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν. [2] ἐλπίδα δ᾽ εἶναι· οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφῖχθαι· καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην οὖσαν Ἀθηναίων ἢν ὑφέλωσι, καὶ ἅμα, ἢν ἐφορμῶσιν αὐτοῖς, σφίσι δαπάνη γίγνηται· πείσειν τε οἴεσθαι καὶ Πισσούθνην, ὥστε ξυμπολεμεῖν. ὁ δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχετο, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μιτυλήνης ὑστερήκει, ὅτιτάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμίξαι.

Κεφ. λβ΄. Ἄρας δὲ ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέπλει· καὶ προσχὼν Μυοννήσῳ τῇ Τηΐων, τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει, ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς τὴν Ἔφεσον καθορμισαμένου αὐτοῦ, Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον, οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτὸν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιρουμένους, οὔτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ ὑπ᾽ ἀνάγκης ξυμμάχους· εἰ δὲ μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεσθαι, πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἕξειν. [2] καὶ ὁ μὲν ἐπείσθη τε, καὶ Χίων ἄνδρας, ὅσους εἶχεν ἔτι, ἀφῆκε, καὶ τῶν ἄλλων τινάς. ὁρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν

σφισιν αυτοις δαπανην γιγνεσθαι D; ην εφορμωσιν αυτους, δαπανη σφισι γιγνηται E; εφορμωσιν αυτοις (σφισι *s. l. al. m.*) δαπανη σφισι γιγνεται H; εφορμωσι σφισιν αυτοις δαπανην I. - ὑστερησκει G. Encore une variante omise par X.

Chap. XXXII. 1. Μηοννησω B; Μυοννησσω C; Μυοννησω G. - (των om.) ἐξ Αναιων B. - ελευθερουν αυτον (la première syllabe de αυ corrigée, donne ταυτον ou τουτον) C; ελ. (αυτον om.) D, E. - ανταιρομενους D, E. - ὑπο αναγκης C, H. - ει τε μη π. C, D, E. - ολιγους μεν (αυτον *s. l. al. m.*) E. - πολυ δε πλειους-ἕξειν. Phrase chargée de corrections faites d'une autre main, et qui finissent par donner le texte tel que nous l'offrons. E. — 2. επισθη τε D. - αφηκεν H. - ουκ εφυγον D, I. - ες Ιωνιαν D, F, G. - παραλαβειν B.

μᾶλλον ὡς Ἀττικαῖς. καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον, μή ποτε, Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων ναῦς Πελοποννησίων εἰς Ἰωνίαν παραβαλεῖν.

Κεφ. λγ'. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφέσου ὁ Ἀλκίδας ἔπλει κατὰ τάχος, καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο. ὤφθη γὰρ ὑπὸ τῆς Σαλαμινίας καὶ Παράλου, ἔτι περὶ Κλάρον ὁρμῶν. [2] αἱ δ' ἀπ' Ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι· καὶ δεδιὼς τὴν δίωξιν, ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους, ὡς γῇ ἑκούσιος οὐ σχήσων ἄλλῃ ἢ Πελοποννήσῳ· τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθεμ ἐν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν. ἀτειχίστου γὰρ οὔσης τῆς Ἰωνίας, μέγα τὸ δέος ἐγένετο, μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὣς μὴ διενοοῦντο μένειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις. αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ Κλάρῳ ἥ τε Πάραλος καὶ ἡ Σαλαμινία ἔφρασαν. [3] ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν Λάτμου τῆς νήσου ἐπεδίωξεν· ὡς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι, καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν.

Κεφ. λδ'. Παραπλέων δὲ πάλιν ἔσχε καὶ ἐς Νότιον τὸ Κολοφωνίων, οὗ κατῴκηντο Κολοφώνιοι, τῆς ἄνω πό-

Chap. XXXIII. 1. ωφθη (ω, d'après correction). Probablement le copiste a donné d'abord οφθη sans augment C. -επ της Σαλαμ. I. — 2. ἑκουσιος ου σχησων (marg. γρ. ουχ. ἡσσων) E. -μη παραπλευσοντες οἱ Πελοποννησιοι E. -ει και ου διενοουντο D. -αυταγγελοι δ' αυτοι ιδουσαι D; αυταγγελτι (οι 8. ελ, *al. m.*) E. -εν τῳ Κλαρῳ E. — 3. ὡς δε ουκ ετι C. -στρατοπεδον (τε om.) G, H. -ἐφορμισιν E.

sed potius, ut ad Atticas accedebant; et ne vel minimam quidem suspicionem habebant, cum Athenienses maris imperium obtinerent, Peloponnesiorum naves in Ioniam unquam trajecturas esse.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. $32\frac{7}{8}$.

Cap. 53. Alcidas vero Epheso raptim discessit, et in fugam se dedit. Nam a Salaminia et Paralo navibus, dum adhuc in portu ad Claron esset, conspectus fuerat. [2] Hæ autem ab Athenis cursum casu tenebant. Ac hostis insequentis adventum metuens, per altum ferebatur, ad nullam aliam regionem ultro, nisi ad Peloponnesum appulsurus. Pacheti vero et Atheniensibus cum undique, tum etiam ex Erythræa hujus rei nuntius afferebatur. Cum enim Ionia nullis munitionibus esset munita, metus ingens erat, ne Peloponnesii maritimam oram navibus legentes, quamvis et sic in animo non haberent *diutius ibi* manere, tamen obiter, prout in singulas urbes incidissent, eas diriperent. Paralus vero et Salaminia naves, cum ipsæmet ipsum *Alcidam* ad Claron vidissent, *rem Pacheti* nuntiarunt. [3] Ille vero eum magna festinationis contentione persequebatur. Et usque ad insulam Latmon eum est persequutus, sed cum *Alcidas* nusquam amplius appareret, ita ut eum assequi posset, *Paches* retro rediit. Cum autem *hostium naves* in alto assequutus non fuisset, hoc in lucro posuit, quod nusquam subsistere, neque castra munire, neque sibi eas præsidiis obsidendi, et stationes ipsis oppositas habendi materiam præbere coactæ fuissent.

Cap. 54. Dum autem *ab hoste persequendo* reverteretur, maritimam *Asiæ* oram legens, ad Notium Colophoniorum urbem appulit, ubi Colophonii habitabant,

Chap. XXXIV. 1. περιπλεων G. - Ιταμαγους D, J; Ιταβανης (μα s. βα,

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$ V. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

quod *Colophon ipsorum antiqua patria*, urbs a mari remotior, ab Itamane, et barbaris per domesticam seditionem *ab altera factione* accitis, capta fuisset. Hæc autem capta fuit eo ferme tempore, quo Peloponnesii secundam irruptionem in Atticam fecerunt. [2] In urbe igitur Notio, cum seditio rursus orta fuisset inter illos, qui eo confugerant, et veteres urbis colonos, alii quidem auxiliares copias, quas a Pissuthne, et ab Arcadibus, ac barbaris accersiverant, in munitionibus urbem intersepientibus habebant, et illi de Colophoniis, qui profugerant ex *antiqua patria* urbe, quæ a mari erat remotior, quique Medis faverant, cum ejusdem factionis hominibus eo ingressi, Rempublicam administrabant. Alii vero, qui clam istis aufugerant, et qui exsules erant, Pachetem accersiverunt. [3] Is autem, cum Hippiam, Arcadum ducem, qui in munitionibus illis urbem intersepientibus erat, ad colloquium evocasset, ea conditione, ut, si nihil dixisset, quod sibi placeret, eum in suas munitiones rursus salvum et sanum restitueret : ille quidem ad ipsum processit. Ipse vero eum in custodia sine vinculis servari jussit; *hostium* munitiones repente adortus, illisque nihil tale exspectantibus, capit, et Arcadas ac barbaros, quotquot intus erant, occidit. Et Hippiam postea introductum, sicuti factis induciis promiserat, postquam intus fuit, comprehendit, sagittisque confodit. [4] Et Colophoniis Notium restituit, illis exceptis, qui Medorum partibus faverant. Postea vero Athenienses, coloniis eo missis, eam civitatem ex legibus, institutisque suis constituerunt, omnibus Colophoniis, si quis usquam erat, ex civitatibus in unum coactis.

Cap. 35. Paches autem Mitylenen reversus, Pyrrham

λεως ἑαλωκυίας ὑπὸ Ἰταμάνους, καὶ τῶν βαρβάρων κατὰ στάσιν ἰδίαν ἐπαχθέντων. ἑάλω δὲ μάλιστα αὕτη, ὅτε ἡ δευτέρα Πελοποννησίων ἐσβολὴ ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐγίγνετο. [2] ἐν οὖν τῷ Νοτίῳ, οἱ καταφυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι, αὖθις στασιάσαντες, οἱ μὲν, παρὰ Πισσούθνου ἐπικούρους Ἀρκάδων τε καὶ βαρβάρων ἐπαγόμενοι, ἐν διατειχίσματι εἶχον, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως Κολοφωνίων οἱ Μηδίσαντες, ξυνεσελθόντες ἐπολίτευον. [3] οἱ δὲ, ὑπεξελθόντες τούτους, καὶ ὄντες φυγάδες, τὸν Πάχητα ἐπάγονται. ὁ δὲ, προσκαλεσάμενος ἐς λόγους Ἱππίαν τὸν ἐν τῷ διατειχίσματι Ἀρκάδων ἄρχοντα, ὥστε, ἢν μηδὲν ἀρέσκον λέγῃ, πάλιν αὐτὸν καταστήσειν ἐς τὸ τεῖχος σῶν καὶ ὑγιᾶ· ὁ μὲν ἐξῆλθε παρ' αὐτόν· ὁ δ' ἐκεῖνον μὲν ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν, αὐτὸς δὲ προσβαλὼν τῷ τειχίσματι ἐξαπιναίως, καὶ οὐ προσδεχομένων, αἱρεῖ, τούς τε Ἀρκάδας καὶ τῶν βαρβάρων ὅσοι ἐνῆσαν διαφθείρει· καὶ τὸν Ἱππίαν ὕστερον ἐσαγαγὼν, ὥσπερ ἐσπείσατο, ἐπειδὴ ἔνδον ἦν, ξυλλαμβάνει, καὶ κατατοξεύει. [4] Κολοφωνίοις δὲ Νότιον παραδίδωσι, πλὴν τῶν Μηδισάντων. καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι, οἰκιστὰς πέμψαντες, κατὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους κατῴκισαν τὸ Νότιον, ξυναγαγόντες πάντας ἐκ τῶν πόλεων, εἴ που τὶς ἦν Κολοφωνίων.

Κεφ. λε΄. Ὁ δὲ Πάχης, ἀφικόμενος ἐς τὴν Μιτυλήνην,

al. m.) H. — 2. περι πισσουθνου B. - και των βαρβαρων F, G. - ξυνελθοντες D, I; ξυνεπελθοντες επ. E; ξυνεισελθοντες G. — 3. οἱ δε επεξελθοντες D. - προκαλεσαμενος C, F, G, H, I. - εν (τῳ om.) διατειχ. G. - αρεσκων λεγοι E; αρεσκων (ον s. ων, *al. m.*) I. - (ὁ μεν εξηλθε παρ' αυτον om.) E; ὁ δε εξηλθε F; ὁ δ' ξηλθε G. — 4. κατοικησαι G, H.

τήν τε Πύῤῥαν καὶ Ἔρεσον παρεστήσατο· καὶ Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον, ἀποπέμπει ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου Μιτυληναίους ἄνδρας ἅμα, οὓς κατέθετο, καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποστάσεως. [2] ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλέον. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μιτυλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβον, ᾗ αὐτῷ ἐδόκει.

Κεφ. λϛ'. Ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν, καὶ τοῦ Σαλαίθου, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθὺς ἀπέκτειναν, ἔστιν ἃ παρεχόμενον, τά τ' ἄλλα, καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο) ἀπάξειν Πελοποννησίους· περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο· καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μιτυληναίους ὅσοι ἡβῶσι, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι· ἐπικαλοῦντες τήν τε ἄλλην ἀπόστασιν, ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἐποιήσαντο, καὶ προσξυνελάβοντο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὁρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες, ἐς Ἰωνίαν ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεῦσαι. [2] οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάχητα ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες διαχρήσασθαι Μιτυληναίους. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις

Chap. XXXV. 1. εις την Μιτυληνην D. - ερεσσον G; ερεσσον (γρ. σον s. σσον al. m.) H. - σον Μιτυληναιων ανδρας D, E, F, G. — 2. αποπεμπει (δε s. l. al. m.) B. - (την om.) Μιτυληνην E; G donne l'article mais *s. l. ead. m.*

Chap. XXXVI. 1. απο των Πλαταιων I. - τους παροντους μονον G. - ἡβωσιν D, E, H, I. - προσξυνεβαλλετο (ον s. ετ, *al. m.*) C; προξυνεβαλοντο F; προσενελαβετο G; προσξυνεβαλετο H; προσξυνελαβετο I. - ες Ιωνιαν (εκεινοις om. βοηθοιτο

et Eressum in deditionem redegit; captumque Salæthum Lacedæmonium, in urbe latitantem, Athenas mittit, simul etiam illos Mitylenæos, quos in Tenedum asservandos miserat, et si quis alius ipsi defectionis autor fuisse videbatur. Majorem etiam exercitus partem dimittit, cum reliquis ipse permanens, cum Mitylenes, tum etiam cæteræ Lesbi res arbitratu suo constituit.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

Cap. 36. Cum autem Salæthus, et qui a Pachete missi fuerant, Athenas pervenissent; Athenienses Salæthum quidem confestim interfecerunt, licet spondentem, cum alia quædam, tum etiam Peloponnesios a Platæis (adhuc enim obsidebantur) se abducturum. De reliquis vero consultare cœperunt. Et præ ira censuerunt, interficiendos non solum eos, qui aderant; sed etiam omnes Mitylenæos, quotquot puberes essent; impuberes vero, ac fœminas in servitutem redigendas: dantes crimini cum alteram defectionem, quam *ab Atheniensibus* fecerant, licet eorum imperio non premerentur, ut alii; tum etiam *alteram, ad quam Iones sollicitaverant*, quod Peloponnesiorum classis, quæ auxilium ipsis *Mitylenæis* ferens, in Ioniam non sine periculo penetrare ausa fuerat, motum illum non minimum adjuvisset. [2] Nec enim parvo, levique consilio defectionem fecisse videbantur. Triremem igitur ad Pachetem mittunt, quæ populi decretum nuntiet, imperantes, ut primo quoque tempore Mitylenæos necet. Postero autem die confestim eos

το rayé) τολμ. I. - τολμησασθαι (σ. s. σθ *al. m.*) G. C'est-à-dire que G propose τολμησαι, variante que ne représente point x lorsqu'il s'exprime ainsi : τολμησασθαι *Reg. sed emendatum rec. manu inter versus.* Voyez 3, 36, 3. - G donne καταταχος d'un seul mot. — 2. νι τριηρει F. - κελευοντα D. - διαχρησασθαι (et *s. l.* ανελειν glose de διαχρ.) G.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88 $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

vehementer pœnituit, et sævum ac immane decretum, quod fecerant, secum ipsi reputabant, quo totam civitatem potius, quam ipsos defectionis autores non necari jubebant. [3] Cum autem Mitylenæorum legati, qui aderant, et quotquot Athenienses ipsis studebant, hoc animadvertissent, suaserunt illis, qui reipublicæ præerant, ut hac de re ad populum iterum referrent, et sententias rogarent. Quod facile persuaserunt, quia et illis hoc erat perspectum, majorem civium partem cupere hac de re iterum consultandi potestatem sibi per aliquos dari. [4] Quamobrem concione statim coacta, cum aliæ sententiæ a singulis sunt dictæ, tum etiam Cleon Cleæneti filius, cujus etiam de *Mitylenæis* occidendis sententia pridie evicerat, qui et cæteris in rebus civis erat omnium violentissimus, et tunc temporis apud plebem longe gratiosissimus, ita ut ei, quicquid vellet, dicendo facile persuaderet, in medium progressus, hanc orationem habuit.

CAP. 37. » CUM sæpe alias ego statum popularem minime aptum judicavi ad imperium in alios obtinendum, tum vero præcipue nunc in hac vestra de Mitylenæis pœnitentia. Nam quia vos in quotidiana, et mutua consuetudine hic securi estis, nec ullas insidias timetis, idem etiam de sociis sentitis. [2] Et quicquid vel eloquentia eorum adducti deliqueritis, vel misericordia moti remiseritis, non reputatis, vos, magno vestro cum periculo, nec ulla cum gratia sociorum molles facilesque *erga eos* esse. Non considerantes, imperium, quod obtinetis, tyrannidem esse, ipsosque ad insidias

— *μετανοια τις ην αυτοις ευθυς, και* G; *μ. τις ευθυς ην* (*αυτοις s. l. al. m.*) *και* H; *μ. τις* (*ευθυς* om.) *ην αυτοις και* I. — 3. *συμπρασσοντες* G. K qui annonce le même man. X voit *ξυμπρασσοντες* qui n'y est point du

εὐθὺς

εὐθὺς ἦν αὐτοῖς, καὶ ἀναλογισμὸς, ὠμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνῶσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι μᾶλλον, ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. [3] ὡς δ' ᾔσθοντο τοῦτο τῶν Μιτυληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις, καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων ξυμπράσσοντες, παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὖθις γνώμας προθεῖναι. καὶ ἔπεισαν ῥᾷον, διότι καὶ ἐκείνοις ἔνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλέον τῶν πολιτῶν αὖθις τινὰς σφίσιν ἀποδοῦναι βουλεύσασθαι. [4] καταστάσης δ' εὐθὺς ἐκκλησίας, ἄλλαι τε γνῶμαι ἀφ' ἑκάστων ἐλέγοντο, καὶ Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ὅσπερ καὶ τὴν προτέραν ἐνενικήκει, ὥστε ἀποκτεῖναι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαιότατος τῶν πολιτῶν, τῷ τε δήμῳ παραπολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθὼν αὖθις, ἔλεγε τοιάδε.

Κεφ. λζʹ. » ΠΟΛΛΑΚΙΣ μὲν ἤδη ἔγωγε καὶ ἄλλο τε ἔγνων δημοκρατίαν, ὅτι ἀδύνατός ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ νῦν ὑμετέρᾳ περὶ Μιτυληναίων μεταμελείᾳ. διὰ γὰρ τὸ καθ' ἡμέραν ἀδεὲς καὶ ἀνεπιβούλευτον πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους τὸ αὐτὸ ἔχετε. [2] καὶ ὅ, τι ἂν ἢ λόγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἁμάρτητε, ἢ οἴκτῳ ἐνδῶτε, οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν μαλακίζεσθαι· οὐ σκοποῦντες, ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν, καὶ προσεπιβουλεύοντας

tout. - παρεσκευασαντο τους G. - προσθειναι B, C, D, E, F, G. — 4. καταστασης (δε om.) ευθυς D; και καταστασης ευθυς E. - ὅς τε και την προτεραν E. - παρελθων (αυθις om.) E.

Chap. XXXVII. 1. αδυνατο B, C, E, F, G, H. - ἐστι ἑτερων B. - (περι *al.* om.) Μιτυλ. C. - (μετ. s. l. *al. m.*) αμελεια H. — 2. ἡγεισθε ὡς ὑμας E. - (οι s. l. *al. m.*) ουκ C; (οἱ om.) ουκ D, E, F. — 3. δυνατοτατοι (marg.

αὐτοὺς, καὶ ἄκοντας ἀρχομένους, οἳ οὐκ, ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε βλαπτόμενοι αὐτοὶ, ἀκροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰσχύϊ μᾶλλον, ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθε. [3] πάντων δὲ δεινότατον, εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει ὧν ἂν δόξῃ πέρι· μηδὲ γνωσόμεθα, ὅτι χείροσι νόμοις ἀκινήτοις χρωμένη πόλις κρείσσων ἐστὶν, ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις· ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον, ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας. οἵ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους, ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. [4] οἱ μὲν γὰρ τῶν τε νόμων σοφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι, τῶν τε ἀεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι, ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐκ ἂν δηλώσαντες τὴν γνώμην· καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφάλλουσι τὰς πόλεις. οἱ δ' ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ αὐτῶν ξυνέσει, ἀμαθέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμψασθαι λόγον. [5] κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τοῦ ἴσου μᾶλλον, ἢ ἀγωνισταὶ, ὀρθοῦνται τὰ πλείω. ὡς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας, μὴ, δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους, παρὰ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν.

Κεφ. λη'. » Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ, καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὖθις περὶ Μιτυληναίων λέγειν, καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων· ὅ ἐστι πρὸς τῶν ἠδικηκότων μᾶλλον. ὁ γὰρ παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρᾳ τῇ ὀργῇ ἐπεξέρχεται. [2] ἀμύνεσθαι δὲ, τῷ πα-

m.) δεινοτατον I. - μηδεν καθεστηκει E. - προς των ξυνετωτερων D. - ὡς επι (το om.) πλειον αμεινον C, F. - ιουσι τας π. D; οιουσι τας π. I. - περιγινεσθαι C. — 4. τῃ ἑαυτων ξ. C, D, F; τῃ εξ αυτων συν. E. — 5. απαιρομενους (ε s. α, al. m.) C.

Chap. XXXVIII. 2. αμυνασθαι C, D, F, G. - αποφαινει (ν om.) G.

vobis faciendas attentos esse, vestroque imperio invitos parere: qui vobis dicto sunt audientes, non propter beneficia, quæ vos ipsi vestro cum detrimento in eos contuleritis; sed propter potentiam, qua superiores estis, potius quam propter illorum erga vos benevolentiam. [3] Omnium vero perniciosissimum erit, si nihil eorum, quæ a nobis decreta fuerint, certum, firmumque maneat: nec intelligamus illam rempublicam, quæ malis quidem, sed tamen immotis *ac perpetuo firmis* legibus utitur, præstantiorem esse illa, quæ bonis quidem legibus utitur, sed tamen mobilibus: et imperitiam cum modestia conjunctam utiliorem esse peritia cum immodestia conjuncta; ac imperitiores homines, si cum peritioribus conferantur, respublicas plerumque melius administrare. [4] Nam isti quidem, et legibus sapientiores videri, et in publicis consultationibus sententiam semper obtinere volunt, quasi in aliis majoribus rebus ingenii sui vim ostentare non possint; atque propterea plerumque respublicas evertunt. Illi vero, quia suæ peritiæ diffidunt, se legibus imperitiores esse, et illius sententiam, qui recte dixit, a se vituperari non posse, ultro fatentur. [5] Itaque respublicas plerumque recte administrant, quia sunt rerum æqui æstimatores potius quam concertatores. Sic igitur nos quoque facere, nec dicendi facultate et solertiæ contentione elatos, vestræ multitudini aliter, quam sentimus, suadere decet.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. $32\frac{7}{8}$.

Cap. 38. Ego igitur in eadem sententia permaneo, atque illos miror, qui de Mitylenæis ad vos iterum retulerunt, et moram interponunt, quod illis, qui injuriam fecerunt, commodius est: qui enim injuriam accepit, *si moræ interponantur*, ira languidiore eum persequitur qui injuriam intulit. [2] Ultio vero, quæ stat

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. $32\frac{7}{8}$.

injuriæ quam proxima, tunc resistendo haud impar, maximas pœnas repetit. Illum etiam miror, (quisquis ille erit,) qui contra me dicet, et aperte pronuntiare non dubitabit : Mitylenæorum quidem injurias esse nobis utiles, nostros vero casus sociis detrimenta non afferre. [3] Sed profecto constat hunc aut dicendi facultate fretum, concertationis studio daturum operam, ut demonstret, id non esse decretum, quod tamen maxime decretum est; aut quæstu inductum, speciosa oratione elaborata, vos *a rite decretis* avocare callide conaturum. At respublica propter hujusmodi concertationes aliis quidem præmia dat, ipsa vero pericula sustinet. [4] Hujus vero rei culpa penes vos est, qui hujusmodi certamina perperam instituitis, et verborum quidem spectatores, rerum vero auditores esse consuevistis : res quidem futuras, si quis optime dixerit, fieri posse conjectantes : quod vero attinet ad res jam gestas, id quod vos ipsi vidistis, non certius existimantes, quam quod auribus percepistis ex oratione hominum diserte objurgantium. Et orationis quidem novitate facillime vobis imponi sinitis ; id vero quod *longo rerum usu* et experientia comprobatum est, nullo modo sequi vultis : rerum quidem inusitatarum semper servi, usitatarum vero contemtores. [5] Et unusquisque vestrum potissimum quidem dicendi facultate præstare cupit, sin minus illorum æmuli qui hæc et talia dicunt, vultis non videri in amplectenda sententia segniores, et ad acute laudandum promti esse, vel ante quam aliquis aliquid dixerit, promti etiam esse ad significandum, ea, quæ dicuntur,

- τας δε ἡμετερας C, F. - ξυμφ. ꙋ τοις ξυμμ. G, H. — 3. πις. αγώνισαιτ᾽ αν ανταποφηναι το π. δ. ὡς ꙋκ εγ., η κερδει C. Pour indiquer la construction

θεῖν ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον, ἀντίπαλον ὂν, μάλιστα τὴν τιμωρίαν ἀναλαμβάνει· θαυμάζω δὲ καὶ ὅς τις ἔσται ὁ ἀντερῶν, καὶ ἀξιώσων ἀποφαίνειν, τὰς μὲν Μιτυληναίων ἀδικίας ἡμῖν ὠφελίμους οὔσας, τὰς δ᾽ ἡμετέρας ξυμφορὰς τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. [3] καὶ δῆλον, ὅτι ἢ, τῷ λέγειν πιστεύσας, τὸ πάνυ δοκοῦν, ἀνταποφῆναι, ὡς οὐκ ἔγνωσται, ἀγωνίσαιτ᾽ ἂν, ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος, τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας, παράγειν πειράσεται. ἡ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγώνων τὰ μὲν ἆθλα ἑτέροις δίδωσιν, αὐτὴ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει. [4] αἴτιοι δ᾽ ὑμεῖς, κακῶς ἀγωνοθετοῦντες, οἵτινες εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων· τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκοποῦντες, ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι· τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ θεαθὲν πιστότερον ὄψει λαβόντες, ἢ τὸ ἀκουσθὲν ἀπὸ τῶν λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων· καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου ἀπατᾶσθαι ἄριστοι, μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἐθέλειν. δοῦλοι ὄντες τῶν ἀεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰωθότων. [5] καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν ἕκαστος βουλόμενος δύνασθαι· εἰ δὲ μὴ, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τὰ τοιαῦτα λέγουσι, μὴ ὕστεροι ἀκολουθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ, ὀξέως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι, καὶ προαισθέσθαι τε πρόθυμοι εἶναι τὰ λεγόμενα, καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ

de cette phrase, F place un α sur πιστευσας, β sur αγων., γ sur ανταπ., δ sur το παιυ etc. — 4. ου το δρασθεν πισ. C, D, F, G; το θεαθεν (s. l. γρ. δρασθεν) πισ. E. - απο των λογω C, F, G, H, I. - καλοις επιτ. C. - μετα δεδοκισμενου H. - των ειωθοτων G. — 5. ανταγωνιζομενοις C; ανταγωνιζομενος F. τοις (τα om.) τοιαυτα A.

αὐτῶν ἀποβησόμενα· ζητοῦντές τε ἄλλο τι, ὡς εἰπεῖν, ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ἱκανῶς. ἁπλῶς τε, ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσσώμενοι, καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἐοικότες καθημένοις μᾶλλον, ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις.

Κεφ. λθ΄. » Ὧν ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς, ἀποφαίνω Μιτυληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἠδικηκότας ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν, ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγνώμην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν, καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἡμετέρους πολεμίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ τριηρῶν παρασκευῇ οὐκ ἄφρακτοι ἦσαν πρὸς αὐτοὺς, αὐτόνομοί τε οἰκοῦντες, καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ ἡμῶν, τοιαῦτα εἰργάσαντο· τί ἄλλο οὗτοι ἢ ἐπεβούλευσάν τε, καὶ ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν, (ἀπόστασις μέν γε, τῶν βίαιόν τι πασχόντων ἐστὶν,) ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες διαφθεῖραι; [2] καίτοι δεινότερόν ἐστιν ἢ εἰ καθ᾽ αὑτοὺς, δύναμιν κτώμενοι, ἀντεπολέμησαν· παράδειγμα δὲ αὐτοῖς οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν, οὔτε ἡ παροῦσα εὐδαιμονία παρέσχεν ὄκνον μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά.

Chap. XXXIX. 1. αποτρεπειν ὑμας. D'ici jusqu'à εγω γαρ, lacune causée par un ὁμοιοτ. et suppléée *al. m.* D. – ηδικηκοτας ἡμας D. – ει τινες μεν D. – η οἱ (marg. *al. m.* ει) τινες ὑπο τ. D. – ξυγ (γ s. l.) νωμην B. – μετα των τειχων G, H. – τα πρωτα ὑφ᾽ ἡμων C, F; τ. π. αφ᾽ ὑμων D, I; τ. π. α (υ s. l. *al. m.*) πο ὑμων E; τ. π. ὑπο ὑμων G, H. – τοιαυτ᾽ ειργασαντο C, F. – αποστασις μεντοι των C, F. – τι αλλο (οἱ s. l. *al. m.*) τουτοι E. — 2. ει καθ᾽ ἑαυτους

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

a vobis jam esse percepta, vel ante quam sint dicta; sed ad horum eventa prospicienda tardi esse; aliquem alium rerum statum (ut ita loquar) quærentes, quam eum, in quo vivimus, quamquam ne præsentem quidem rerum statum satis bene cognoscentes. Denique, ut rem paucis expediam, aurium voluptati servientes, potius similes spectatoribus, qui sedent, et audiunt sophistas, quam viris, de republica consultantibus.

Cap. 39. » A quibus vitiis ego vos avocare conans, pronuntio unam *omnium* Mitylenæorum civitatem vobis maximam injuriam jam fecisse. Ego enim illis, qui vestrum imperium ferre nequeunt, aut qui ab hostibus coacti, defecerunt, veniam do. Sed cum illi, qui insulam tenebant, et urbem muris cinctam incolebant, et qui a mari tantum nostros hostes metuebant, ubi et ipsi firmo classis apparatu adversus eos erant muniti, suisque legibus utentes, liberi vivebant, et ante omnes a nobis honorabantur, talia facinora patrarint; quid aliud, quam insidias fecerunt, bellum potius inferentes, quam defectionem facientes, (defectio enim est illorum, qui vim aliquam patiuntur) operamque dederunt, ut junctis opibus, cum illis, qui nobis sunt hostes infensissimi, nos perderent? [2] Atqui hoc est atrocius, quam si per se, *solique* partis opibus bellum nobis intulissent. Neque calamitates aliorum, qui, post defectionem a nobis factam, in servitutem jam sunt redacti, documentum ipsis fuerunt: neque præsens *ipsorum* felicitas ipsos a periculis adeundis deterruit, facti autem audaces ad

G. – αποϛαντες δη C, E. – ἡμων εχηρωτησαν E. – οχιον τε μη ελθειν E. – τε δ. προθηιαι G. — 3. μαλιϛα (και om.) E. – δι ελαχιϛον D. – ευπ. ελθοι E. — 4. εχρην δε D, I; χρη δε F. – εχ αν εις (ες S. εις *al. m.*) H. — 6. παντες γαρ

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. $32\frac{7}{8}$.

futura, et speratis rebus majoribus, quam quas præstare poterant, et minoribus voluntate, bellum susceperunt, armis potius quam jure disceptandum censentes. Quo enim tempore se victores fore putarunt, nullis injuriis a nobis affecti nos invaserunt. [3] Usu autem venire solet, ut civitates, illæ præcipue, quibus nuper ac præter exspectationem felicitas contigit, ad insolentiam se convertant. Illa vero felicitas, quæ secundum rationem hominibus contingit, est plerumque stabilior, quam quæ præter exspectationem accidit: et (ut ita loquar) adversam fortunam facilius propulsant, quam secundam tuentur. [4] Decuerat autem jam pridem Mitylenæos nullo peculiari honore præter cæteros a nobis affici; et eo petulantiæ progressi non essent. [5] (Hoc enim alioqui natura comparatum est, ut homo eum quidem contemnat, a quo colitur; eum vero admiretur, qui ipsi non cedit.) Plectantur igitur vel nunc pro magnitudine injuriæ, neque paucis quidem culpa tribuatur, plebs vero a vobis absolvatur. [6] Nam universi pariter nos invaserunt, quibus, si nos ad confugissent, nunc iterum in urbe *sua* degere liceret. Sed tutius esse arbitrati eandem belli fortunam periclitari cum paucis, simul omnes a nobis defecerunt. [7] Considerate autem, si easdem pœnas infligatis et sociis illis, qui ab hostibus coacti, et illis, qui ultro defecerunt, quem tandem fore putatis, quin levissima de causa deficiat, si aut re feliciter gesta libertatem sit adepturus, aut re infeliciter gesta nihil gravius sit perpessurus? Nos vero in singulis civitatibus et fortunarum et salutis periculum subibimus. Et si, re prospere gesta, urbem jam profligatam receperimus, pro-

ἡμιν B, C, F. – πραττομενοις D. — 7. τοις γε αναγκ. C. – ὑπο (τε om.) των π. γενόμενοι

γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς, καὶ ἐλπίσαντες μακρότερα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἤραντο, ἰσχὺν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου προθεῖναι· ἐν ᾧ γὰρ ᾠήθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἡμῖν οὐκ ἀδικούμενοι. [3] εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἂν μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραξία ἔλθῃ, ἐς ὕβριν τρέπειν. τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα, ἀσφαλέστερα, ἢ παρὰ δόξαν· καὶ κακοπραγίαν, ὡς εἰπεῖν, ῥᾷον ἀπωθοῦνται, ἢ εὐδαιμονίαν διασώζονται. [4] χρῆν δὲ Μιτυληναίους καὶ πάλαι μηδὲν διαφέροντας τῶν ἄλλων ὑφ' ἡμῶν τετιμῆσθαι· καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν. [5] πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως ἄνθρωπος τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν. κολασθήτωσαν δὲ καὶ νυν ἀξίως τῆς ἀδικίας, καὶ μὴ, τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσητε. [6] πάντες γὰρ ἡμῖν γε ὁμοίως ἐπέθεντο, οἷς γ' ἐξῆν ὡς ἡμᾶς τρεπομένοις, νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι. ἀλλὰ, τὸν μετὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον, ξυναπέστησαν. [7] τῶν τε ξυμμάχων, σκέψασθε, εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ὑπό τε τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἑκοῦσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἴεσθε ὅντινα οὐ βραχείᾳ προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅταν ἢ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ᾖ, ἢ σφαλέντι μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον; ἡμῖν δὲ πρὸς ἑκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύσεται τά τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί. καὶ τυχόντες μὲν, πόλιν ἐφθαρμένην

D. αποςασιν D. – αποςασι τοσαυτας ζημ. B, C, F. – ὑμιν δε προς ἑκαςην D. – πολεμιους (ους s. l. ead. m.) H. – αιχ. συμμαχοις D.

παραλαβόντες, τῆς ἔπειτα προσόδου, δι' ἣν ἰσχύομεν, τολοιπὸν στερήσεσθε, σφαλέντες δὲ, πολεμίους πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἕξομεν. καὶ ὃν χρόνον τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν.

Κεφ. μ'. » Οὔκουν δεῖ προσθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ πιστὴν, οὔτε χρήμασιν ὠνητὴν, ὡς ξυγγνώμην ἁμαρτεῖν ἀνθρωπείως λήψονται· ἄκοντες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεβούλευσαν· ξύγγνωμον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τότε πρῶτον, καὶ νῦν διαμάχομαι, μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτῳ, καὶ ἡδονῇ λόγων, καὶ ἐπιεικείᾳ, ἁμαρτάνειν. [2] ἔλεός τε γὰρ πρὸς τοὺς ὁμοίους δίκαιος ἀντιδίδοσθαι, καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὔτ' ἀντοικτιοῦντας, ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας ἀεὶ πολεμίους. οἵ τε τέρποντες λόγῳ ῥήτορες ἕξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις βραχέα ἡσθεῖσα, μεγάλα ζημιώσεται, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήψονται. καὶ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδείους καὶ τολοιπὸν ἔσεσθαι, μᾶλλον δίδοται, ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους τε καὶ οὐδὲν ἧσσον πολεμίους ὑπολειπομένους. [3] ἓν δὲ ξυνελὼν λέγω, πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ, τά τε δίκαια ἐς Μιτυληναίους καὶ τὰ ξύμφορα

Chap. XL. 1. ανθρωπινως λ. D, G, H. - συγγνωστον δ' εστι το ακ. D. - και τοτε πρωτον, και D. G écrit μη δε τρισι. - (και om.) ἡδονῃ G, H. — 2. ουτε αντοικτιουντας C. - εξ αν. τε αει καθ. πολεμιους C, F. - ζημιωθησεται D, G. - αυτοι δε εκ του ευ ποιειν D. - το παθειν ευ. G observe que *Reg.* (que j'appelle G) et autres mss. donnent cette leçon. Quel est donc le but de cette observation. Les imprimés et les mss. étant tous d'accord, il n'y a point ici de variante. - και (ἡ om.) επιεικεια E. - ουδε ἡσσον F. - πολ. ὑπολοιπομενους D. — 3. ἐν τε ξυνελων C, E, F. - δικαιωσαισθε (ε s. αι, *ead. m.*) D. -

ventibus, in quibus sita est nostra potentia, in posterum privabimini : si vero labamur, præter eos, quos jam habemus, novos etiam hostes habebimus. Et quo tempore illis, qui nunc sunt hostes minime dubii, resistendum erit, eo bellum nostris sociis erit faciendum.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

CAP. 40. » Non oportet igitur ullam spem ipsis relinquere, qua sperent fore, ut vel oratione probabili nobis persuadeant quod cupiunt, vel pecuniis peccata redimant, et, quasi humanitus peccarint, veniam a nobis impetrent. Nec enim inviti deliquerunt : sed *ultro et* scientes insidias *nobis* fecerunt. Quod autem præter voluntatem fit, id venia dignum est. Ego igitur et tunc primum, et nunc quoque contendo, ne pristinam sententiam mutantes decretum jam ante factum rescindatis, neve misericordia, et verborum illecebris, et lenitate, tribus rebus imperio perniciosissimis, adducti peccetis. [2] Nam misericordiam illis, qui sunt similes, vicissim tribui est æquum : non autem illis, qui vicissim non miserabuntur, et qui propter necessitatem, *qua inviti parere coguntur*, se nobis hostes perpetuo præbent. Et oratores, qui sua oratione oblectant, in aliis minoribus rebus certamen habebunt : non autem in qua, ipsa quidem civitas pro minima voluptate, quam perceperit, maximam jacturam faciet; ipsi vero pro causa bene acta beneficium accipient. Et lenitas illis potius tribuitur, qui in posterum amici sunt futuri, quam illis, qui semper sui similes, et nihilo minus hostes sunt futuri, si *superstites* relinquantur. [3] Atque (ut semel rem totam paucis expediam) si meam sententiam sequamini, ea facietis, quæ cum erga Mitylenæos æqua, tum etiam *vobis*

ας τῆς Μιτυλ. G. — 4. αρχητε L. - ει δε δει (marg. *al. m.* δη) D, I; ει δε

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

ipsis utilia sunt futura. Sed si aliter statuatis, illis quidem nihil gratificabimini, vos vero ipsos vestro præjudicio magis damnabitis. [4] Si enim isti merito defecerunt, vos certe contra fas et jus ipsis imperare dicemini. Quod si vel contra fas et jus, hoc tamen vobis faciendum censetis, oportet igitur hos etiam præter fas et jus a vobis puniri, quia hoc vobis conducit, aut imperium a vobis deponi, operamque dari, ut sine periculo viros bonos agatis. [5] Eadem etiam pœna in illos animadvertite; neque vos, qui evasistis, clementiores vosmet ostendite, quam illi, qui insidias fecerunt, *erga vos fuissent, si rem ex animi sententia gessissent*: cogitantes, quæ verisimile est ipsos facturos fuisse, si vos vicissent, præsertim cum vos injuria lacessiverint. [6] Illi vero præcipue, qui nulla de causa aliquem maleficio afficiunt, hunc etiam ad internecionem usque persequuntur, et funditus perdunt, quia periculum sibi impendens ab hoste, qui *superstes* relinquitur, suspectum habent. [7] Qui enim injuriam aliquam accepit, a quo non oportuit, hic periculo vitato in eum acerbior esse solet, quam in justum hostem. [8] Nolite igitur vestri ipsorum proditores esse. Sed animo quam proxime accedentes ad mala, quæ passuri eratis, et vos cæteris omnibus rebus anteposituros fuisse, eos in vestram potestatem redigere: nunc parem gratiam ipsis referatis; non emolliti ob præsentem ipsorum fortunam, ac statum, in quo jam sunt; nec periculi, quod vobis non ita pridem impendebat, obliti. [9] Hos igitur pro meritis plectite, et insigne exemplum sociis præbete; ut intelligant eum, qui de-

δει E. - προσηκον ἁμα αξ. C, F. - τοι (νυν om.) και τους F; (τοινυν om.) καὶ τους I. — 5. αναλγ. των επιβουλ. οἱ διαφ. φανηναι B, F; οἱ διαφυ (ευ 8, υ al. m.)

ἅμα ποιήσετε· ἄλλως δὲ γνόντες, τοῖς μὲν οὐ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον δικαιώσεσθε. [4] εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεὼν ἄρχοιτε. εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, παρὰ τὸ εἰκὸς τοίνυν καὶ τούσδε ξυμφόρως δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου ἀνδραγαθίζεσθαι. [5] τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσατε ἀμύνασθαι, καὶ μὴ ἀναλγητότεροι οἱ διαφεύγοντες τῶν ἐπιβουλευσάντων φανῆναι ἐνθυμηθέντες, ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι κρατήσαντας ὑμῶν, ἄλλως τε καὶ προϋπάρξαντας ἀδικίας. [6] μάλιστα δὲ οἱ μὴ ξὺν προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται, καὶ διόλλυνται, τὸν κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου ἐχθροῦ. [7] ὁ γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ τὶ παθὼν, χαλεπώτερος, διαφυγὼν, τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. [8] μὴ οὖν προδόται γένησθε ὑμῶν αὐτῶν. γενόμενοι δ᾽ ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν, καὶ ὡς πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε, μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα, μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημονοῦντες. [9] κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς καταστήσατε,

γοντες των επιβ. H. - ἃ εικος (ην om.) E. - κρατ. ὑμων B, C, F, G, H, I. — 6. μη συν προφασει G. - διολυνται C. — 7. ὁ μη γαρ I. - απο της ἡσσης εχθρυ G, H. Le signe dont se sert G, désigne tout à la fois l'esprit rude, et l'acc. aigu. Voy. dans le même man. ὁπως qui est au n°. 4 du chap. 44 de ce livre. — 8. μη ουν προδοτε F. - ὑμων αυτων D, E, F, G, H, I. - γεν. δε ὁτι B; γιν. δ᾽ ὁτι C. - εγγυτατω C, F; εγγυτα τη (τῃ om.) γν. G. Ce man. G n'a point l'ι souscrit, que lui donne X. - μη δε του επικρ. G. — 9. κολασαντες δε C; κολασετε δε D, E.

ὃς ἂν ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιωσόμενον. [10] τόδε γὰρ ἢν γνῶσιν, ἧσσον, τῶν πολεμίων ἀμελήσαντες, τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις. »

Κεφ. μα΄. Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν Διόδοτος ὁ Εὐκράτους (ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι Μιτυληναίους) παρελθὼν καὶ τότε, ἔλεγε τοιάδε.

Κεφ. μβ΄. »ΟΥΤΕ τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην αὖθις περὶ Μιτυληναίων αἰτιῶμαι, οὔτε τοὺς μέμφομένους μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγίστων βουλεύεσθαι, ἐπαινῶ. [2] νομίζω δὲ δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐβουλίᾳ εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν. ὧν τὸ μὲν, μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ, μετὰ ἀπαιδευσίας, καὶ βραχύτητος γνώμης. τούς τε λόγους ὅστις διαμάχεται μὴ διδασκάλους τῶν πραγμάτων γίγνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν, ἢ ἰδίᾳ τὶ αὐτῷ διαφέρει. [3] ἀξύνετος μὲν, εἰ ἄλλῳ τινὶ ἡγεῖται περὶ τοῦ μέλλοντος δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς φράσαι· διαφέρει δ' αὐτῷ, εἰ, βουλόμενός τι αἰσχρὸν πεῖσαι, εὖ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὖ δὲ διαβαλὼν, ἐκπλῆξαι ἂν τούς τε ἀντεροῦντας καὶ τοὺς ἀκουσομένους. [4] χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προσκατηγοροῦντες ἐπίδειξίν τινα. εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατῃτιῶντο, ὁ μὴ πείσας, ἀξυνετώτερος ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος, ἀπεχώρει. ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης, πεί-

Chap. XLI. 1. μετα δε αυτον B; μετα δ' αυτȣ C; μετα αυτον δε D, E. - διο (δο om.) τος G. - (παρελθων και τοτε marg. *al. m.*) ελεγε D, E.

Chap. XLII. 2. νομιζω τε F, G. — 3. διαφεροι δ' αυτῳ B, E, G; διαφερει δε αυτῳ D. - ȣκ αν ἡγηται C, G, H, I. - διαλαβων (s. l. γρ. διαβαλων) G;

fectionem a vobis fecerit, morte mulctatum iri. [10] Hoc enim si cognoverint, vos, neglectis hostibus, cum vestris sociis posthac minus pugnabitis. »

Bell. Pelopn. an. 5. Olymp. 88. 1. 2. V. C. Varr. 32 7/8.

Cap. 41. Atque Cleon quidem hæc dixit. Post eum vero Diodotus Eucratis filius, (qui et in superiore concione ipsi maxime fuerat adversatus, ne Mitylenæi necarentur) tunc etiam in medium progressus, hæc verba fecit.

Cap. 42. » Neque illos, qui de Mitylenæis iterum ad consilium retulerunt, reprehendendos puto; neque illos, qui maximis de rebus sæpius consultandum esse vetant, laudandos censeo. [2] Nam hæc duo, celeritatem et iram, bonæ consultationi maxime contraria esse judico. Quorum alterum quidem cum amentia conjunctum esse solet; alterum vero, cum imperitia et consilii tenuitate. Et qui orationem rerum agendarum magistram esse contentiose negat, aut amens est, aut privatim aliquid ipsius interest. [3] Amens quidem, si ulla alia ratione, *quam verbis,* res futuras, easque obscuras declarari posse putat. Ipsius vero interest, si cupiens aliquid turpe persuadere, de hoc quidem, quod est turpe, se non belle disserere posse putet: sed, si probe vituperaverit *alios*, cum illos, qui sententiam contra ipsum sunt dicturi, tum etiam auditores a se territum iri *speret.* [4] Illi etiam sunt molestissimi, qui, præterea orationum corruptelam *adversariis* objectantes, eos hoc nomine accusant. Si enim imperitiam *illis* objicerent; is, qui rem persuadere non posset, imperitus potius quam injustus habitus, victus discederet. Sed si injustitia *alicui* objiciatur, et idem causam obtineat, est

διαβαλλων E; διαλαβων H. - εκπληξαι (αν om.) E. - αντερουντες G. — 4. προκατηγορουντες E, F. - αντιδειξιν τινα E. - δε επιφ. D. — 5. συμβουλων G; ξυμβ.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

suspectus ; et nisi obtineat, non solum imperitus, sed etiam injustus existimatur. [5] Et respublica ex hujusmodi re detrimentum capit. Consultoribus enim propter metum destituitur : quanquam præclare cum ea ageretur, si tales cives nulla dicendi facultate præditos haberet. Minime enim ad peccandum impellerentur. [6] Atqui oportet bonum civem non terrentem adversarios, qui sententiam contra ipsum sunt dicturi ; sed, pari dicendi potestate facta, disputantem demonstrare, se meliora dicere. Civitatem vero sapientem *oportet* optimo consultori non addere *novum* honorem ; sed nec eum, quem jam habet, imminuere : illum etiam, qui non est bo nusconsultor, non solum nulla pœna, sed ne ulla quidem ignominia afficere. [7] Ita enim et is, qui in dicendis sententiis præstat, nihil aliter ac sentit, neque quidquam ad gratiam dicet, adductus spe longe majorum honorum, quos adipisci cupit. Et qui rectum consilium dare non novit, et ipse multitudinem sibi conciliare non studebit, eadem ratione ei in re aliqua gratificans.

Cap. 43. » Quorum nos contraria facimus : et præterea, si quis in sordium *et corruptelæ* suspicionem venerit, et tamen eum optime dicere constet, invidentes ei propter incertam sordium suspicionem, manifestam utilitatem reipublicæ eripimus. [2] Solet autem usu venire, ut bonæ ac *salutares* sententiæ, quæ ex improviso dicuntur, non minus sint suspectæ, quam malæ *et perniciosæ :* adeo ut oporteat pariter, tam illum, qui reipublicæ pessimum consilium est daturus, quam illum, qui optimam sententiam dicturus, multitudinem dolo

ὡς και πλεις' D. - ορθ. (αδυνατους marg. *al. m.* et λεγειν om.) C; αδυν. (λεγειν om.) E. — 6. (εx s. l. *al. m.*) φοβεντα E. - μη προτιθεσθαι E ; μη προτιθεναι

σας

σας τε, ὕποπτος γίγνεται, καὶ μὴ τυχὼν, μετὰ ἀξυνεσίας καὶ ἄδικος. [5] ἥ τε πόλις οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῷ τοιῷδε. φόβῳ γὰρ ἀποστερεῖται τῶν ξυμβούλων· καὶ πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο ἀδυνάτους λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιούτους τῶν πολιτῶν, ἐλάχιστα γὰρ ἂν πεισθεῖησαν ἁμαρτάνειν. [6] χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην, μὴ ἐκφοβοῦντα τοὺς ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου φαίνεσθαι ἄμεινον λέγοντα. τὴν δὲ σώφρονα πόλιν, τῷ τε πλεῖστα εὖ βουλεύοντι μὴ προστιθέναι τιμὴν, ἀλλὰ μηδ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης· καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης, οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ' ἀτιμάζειν. [7] οὕτω γὰρ ὅ, τε κατορθῶν, ἥκιστα ἂν ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιοῦσθαι, παρὰ γνώμην τὶ καὶ πρὸς χάριν λέγοι· ὅ, τε μὴ ἐπιτυχὼν, ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ χαριζόμενός τι, καὶ αὐτὸς προσάγεσθαι τὸ πλῆθος.

Κεφ. μγʹ. » Ὧν ἡμεῖς τἀναντία δρῶμεν, καὶ προσέτι, ἤν τις καὶ ὑποπτεύηται κέρδους μὲν ἕνεκα, τὰ βέλτιστα δ' ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκήσεως τῶν κερδῶν, τὴν φανερὰν ὠφέλειαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. [2] καθέστηκε δὲ τἀγαθὰ, ἀπὸ τοῦ εὐθέος λεγόμενα, μηδὲν ἀνυποπτότερα εἶναι τῶν κακῶν. ὥστε δεῖν ὁμοίως τόν τε τὰ δεινότατα βουλόμενον πεῖσαι, ἀπάτῃ προσάγεσθαι τὸ πλῆθος, καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα, ψευσάμενον, πιστὸν γενέσθαι. [3] μόνην τε πόλιν, διὰ τὰς περινοίας,

(σ s. ο, *al. m.*) G. - μηδε ελασσυν D, E; μη δ' ελασ. G; (μη s. l. *ead. m.*) δε ελ. I. — 7. επι το ετι G. - λεγει (οι s. ει, *ead. m.*) D.

Chap. XLIII. 1. βελ. δε ὁμως C, D, E, I; β. (δε ὁμως s. l. *al. m.*) H. - της ου βεβαιας E. - ωφελιαν H. — 2. τα αγαθα G. - μηδε ανυποπ. C. - τον τε (τα om.) E. - βυλευομενον G, H; βυλ (ευ rayé) ομενον I. — 3. ανθυποπτευοντας H;

εὖ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς, μὴ ἐξαπατήσαντα, ἀδύνατον. ὁ γὰρ διδοὺς φανερῶς τι ἀγαθὸν, ἀνθυποπτεύεται ἀφανῶς πη πλέον ἕξειν. [4] χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι, ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὀλίγου σκοπούντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. [5] εἰ γὰρ ὅ, τε πείσας καὶ ὁ ἐπισπώμενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο, σωφρονέστερον ἂν ἐκρίνετε· νῦν δὲ, πρὸς ὀργὴν ἥν τινα τύχητε ἔστιν ὅτε σφαλέντες, τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιοῦτε, καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, εἰ πολλαὶ οὖσαι ξυνεξήμαρτον.

Κεφ. μδʹ. » Ἐγὼ δὲ παρῆλθον οὔτε ἀντερῶν περὶ Μιτυληναίων, οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἤν τε γὰρ ἀποφήνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτοὺς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον· ἤν τε καὶ ἔχοντές τι ξυγγνώμης εἶεν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι, ἢ τοῦ παρόντος. [2] καὶ τοῦτο ὃ μάλιστα Κλέων ἰσχυρίζεται ἐς τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσεσθαι πρὸς τὸ ἧσσον ἀφίστασθαι, θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς, περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντ-

le ν rayé, et l'ο changé en ε G. — 5. ὅ τε (πεισας s. l. *al. m.*) – ὁ επισπομενος F, G; (ὁ om.) επισπωμενος C. – εκρινετο F; εκρινατε G.

Chap. XLIV. 1. (περι om.) της ἡμ. D, I; (περι s. l. *al. m.*) της ὑμ. E. – ἢν τε γ. αποφαινω C, F. – ἢν μη ξ. G. – ει εν τῃ πολει B. – τι συγγνωμης G. — 2. τουτο ὃ (marg. *al. m.* ῷ) G. – ἧττον D, I. – προσθεισι C, E; προθεισι (σ s. ε, *al. m.*) G. – ταναντιω (α s. ω) G. – γιγνωσκω (ν s. ω, *al. m.*) E; γινωσκω G. — 3. νυν ἡμετεραν G. – ταχ' αν D, E, F, G, H, I.

sibi conciliare, et mendacio suam causam probare. [3] Et solam *hanc* rempublicam, propter hujusmodi suspiciones, nemo aperte, nisi fraude decipiat, beneficiis afficere potest. Qui enim aperte beneficium ipsi dat, in quæstus obscuri suspicionem incidit, *quasi pro beneficio reipublicæ dato, ipse beneficium aliquod longe majus ab ea clam sit accepturus.* [4] Oportet autem in rebus maximis, et in tanta *imperii* dignitate, nos, qui verba facimus, longius prospicere, quam vos, qui non longe prospicitis; præsertim cum nos, qui consilium damus, rationem reddere cogamur vobis, qui nos auditis, et qui nullis rationibus reddendis, nullique judicio obnoxii estis. [5] Si enim et ille, qui aliquid persuasit, et ille, cui hoc persuasum fuit, æque mulctaretur, profecto prudentius judicaretis. Nunc vero ad quemlibet animi motum, quo repente fueritis abrepti, si quando forte in rebus judicandis labamini, illius, qui persuaserit, unam sententiam, nec vestras ipsorum plectitis, quamvis multæ sint, quæ simul peccarint.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. $32\frac{7}{8}$.

Cap. 44. » Ego vero in medium processi; neque pro Mitylenæis cuiquam sententiam contrariam dicturus, neque quempiam accusaturus. Non enim de illorum facinore nobis est certamen, si sapimus; sed de utilitate nostra, ut nobis recte consulamus. Quamvis enim ipsos injustissimum facinus fecisse pronuntiem, non tamen propterea eos etiam occidendos censuerim, nisi *hoc reipublicæ* conducat. Neque etiam, si qua venia sunt digni, *hanc ipsis dandam censeo*, nisi *hoc ipsum* e republica fore constiterit. Nam de rebus futuris, potius quam de præsentibus nos consultare puto. [2] Atque in eo, quod Cleon præcipue contendit, ad socios in officio

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 1/4. V. C. Varr. 32 7/8.

continendos, ne defectionem in posterum faciant, *vobis utile fore*, si capitale supplicium ipsis proponatis, *in eo, inquam, a Cleone vehementer dissentio*, et ego quoque de eo, quod in posterum vobis utile est futurum, contra contendens, longe aliter sentio. Et a vobis peto, ne speciosa ipsius oratione, meæ orationis utilitatem repellatis. [3] Nam ejus oratio, quæ majorem æquitatis speciem habet, propter vestram iram, quæ nunc in Mitylenæos est accensa, fortasse *vos ad ipsius sententiam* attrahet. [4] Nos vero cum ipsis *Mitylenæis* jam non disceptamus, ita ut de jure nobis sit quærendum: at de ipsis consultamus, quonam modo nobis in posterum utiles esse poterunt.

Cap. 45. » In singulis enim civitatibus capitis pœna proposita est in multa peccata, non solum huic, *quod ab istis est commissum*, paria; sed etiam minora. Homines tamen spe sollicitati periculum subeunt, nec ullus adhuc in periculum venit, qui se ex eo non evasurum, neque suum conatum sibi successurum existimans, de se ipso desperarit. Nec ulla civitas, quæ defectionem fecerit, ad hanc usque diem exstitit, quæ *justo* minorem *se* existimans *habere* apparatum, vel suum vel socialem, hoc aggredi ausa est. Omnibus enim natura insitum est, ut et privatim et publice peccent. Nec ulla lex est, quæ ab hoc prohibere valeat. [2] Siquidem homines per omnia pœnarum genera iverunt, *eas paulatim* augentes, si quo modo a facinorosis minus læderentur. Etenim verisimile est, mitiores pœnas olim in maxima scelera constitutas fuisse. Sed cum temporis progressu violarentur, ad mortem pleræque processerunt. Et tamen hoc quoque violatur. [3] Aut igitur aliquis terror

ισχυριζόμενος, τἀναντία γιγνώσκω· καὶ οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι. [3] δικαιότερος γὰρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος, πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν ὀργὴν ἐς Μιτυληναίους, τάχα ἂν ἐπισπάσαιτο. [4] ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτοὺς, ὥς τε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως ἕξουσιν.

Κεφ. με'. » Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν θανάτου ζημία πρόκειται, καὶ οὐκ ἴσων τῷδε, ἀλλ' ἐλασσόνων ἁμαρτημάτων· ὅμως δὲ, τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι κινδυνεύουσι, καὶ οὐδείς πω καταγνοὺς ἑαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι, ἦλθεν ἐς τὸ δεινόν. πόλις τε ἀφισταμένη τίς πω, ἥσσω τῇ δοκήσει ἔχουσα τὴν παρασκευὴν, ἢ οἰκείαν, ἢ ἄλλων ξυμμαχίαν, τούτῳ ἐπεχείρησε. πεφύκασί τε ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἁμαρτάνειν· καὶ οὐκ ἔστι νόμος, ὅς τις ἀπείρξει τούτου. [2] ἐπεὶ διεξεληλύθασί γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι, προστιθέντες, εἴ πως ἧσσον ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰκὸς, τὸ πάλαι τῶν μεγίστων ἀδικημάτων μαλακωτέρας κεῖσθαι αὐτάς· παραβαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ, ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται. [3] ἢ τοί-

Chap. XLV. 1. ταις πολεσιν H. - ζημια προκεινται C; ζημιαι προκεινται D, E. - ηλθεν ες τον κινδυνον D. - τη ελπιδι ου περι (ensuite virgule, puis, en blanc, place pour deux ou trois lettres, et marg. *al. m.* επαιρομενοι) κινδυν. G. - ξυμμαχια F, G, H. — 2. επειδη διεξ. G. - ει πως (ἧσσον s. l. *al. m.*) G. - εικοτως (το om.) παλαι B; εικοτως (το om.) παλαι, et marg. *al. m.* εικος το παλαι G. - παραβαινομενων δε των χρονων E; παραβαινων (marg. *al. m.* παραβαινομενων δε τω χρονω) I. — 3. εὑρητεον G. - ἢ το (δε s. l. *al. m.*) γε G; το (δε om.) γε. - ουδεν επισχειν E, I; ουδεν επισχειν (marg. *ead. m*

νυν δεινότερόν τι τούτου δέος εὑρετέον ἐστὶν, ἢ τόδε γε οὐδὲν ἐπίσχει. ἀλλ᾽ ἡ μὲν πενία, ἀνάγκῃ τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἡ δ᾽ ἐξουσία, ὕβρει τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι. [4] αἱ δ᾽ ἄλλαι ξυντυχίαι, ὀργῇ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἑκάστη τις κατέχεται ὑπ᾽ ἀνηκέστου τινὸς κρείττονος, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. ἥ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως ἐπὶ παντί. ὁ μὲν ἡγούμενος, ἡ δ᾽, ἐφεπομένη· καὶ ὁ μὲν, τὴν ἐπιβολὴν ἐκφροντίζων, ἡ δὲ, τὴν εὐπορίαν τῆς τύχης ὑποτιθεῖσα, πλεῖστα βλάπτουσι· καὶ ὄντα ἀφανῆ, κρείσσω ἐστὶ τῶν ὁρωμένων δεινῶν. [5] καὶ ἡ τύχη ἐπ᾽ αὐτοῖς οὐδὲν ἔλασσον ξυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν. ἀδοκήτως γὰρ, ἔστιν ὅτε, παρισταμένη, καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν τινὰ προάγει, καὶ οὐχ ἧσσον τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων, ἐλευθερίας, ἢ ἄλλων ἀρχῆς· καὶ μετὰ πάντων ἕκαστος ἀλογίστως ἐπιπλέον τι αὑτὸν ἐδόξασεν. ἁπλῶς τε, ἀδύνατον, καὶ πολλῆς εὐηθείας, ὅστις οἴεται, τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὁρμωμένης προθύμως τι πρᾶξαι, ἀποτροπήν τινα ἔχειν, ἢ νόμων ἰσχύϊ, ἢ ἄλλῳ τῳ δεινῷ.

Κεφ. μς΄. » Οὔκουν χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ὡς ἐχεγγύῳ πιστεύσαντας, χεῖρον βουλεύσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν, ὡς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι, καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἁμαρτίαν καταλῦσαι. [2] σκέψασθε γὰρ, ὅτι νῦν μὲν, ἤν τις καὶ ἀποστᾶσα πόλις

ουδ᾽ αν επισχη D. – πολ. κατεχουσα F. — 4. τις παρεχεται F. – την επιβουλην C. – ὑπο (τι s. l. al. m.) θεισα H. – βλαπ. πλειστα C, F. — 5. μεγ. τε ελευθεριας C, F. – τι αυτου D, E, F, G. – της ανθρωπινης G, H. – η νομων ισχυει D. – αλλω τω δεινω ainsi accentué par G.

Chap. XLVI. 1. (του om.) θανατου E. – και ουτε ανελπιστον I. — 2. σκεψασθαι γαρ D. – ελθη I, – αν εις ξ. F. – δυνατη. La première partie de l'η est faite

hoc vehementior est excogitandus, aut ne iste quidem coërcebit. Sed paupertas quidem, audaciam necessitati præbet; opum vero potentia, petulantiæ et superbiæ violentiam, ac pluris habendi cupiditatem. [4] Alii quoque *vitæ* status, pro diverso hominum affectu, prout singuli constricti tenentur vi aliqua inelectabile, homines ad pericula impellunt. Et spes, et amor qualibet in re *hoc ipsum faciunt.* Hic quidem, dux, illa vero, comes. Atque hic quidem, rei aggrediendæ rationem excogitans, illa vero fortunæ prosperitatem suggerens, plurimum nocet. Atque *hæc naturæ vitia*, quamvis sub aspectum minime cadant, tamen majorem vim habent, quam mala, quæ cernuntur. [5] Et præter ista, ipsa quoque fortuna nihilo minus adjuvat ad *homines ad periculum* impellendos. Nam ex inopinato nonnunquam adstans, *ac sese offerens*, aliquem vel infirmioribus opibus instructum adducit ad periclitandum; et civitates *integras* eo magis, quo de majoribus rebus *agitur*, de libertate, aut de imperio in alios obtinendo. Et quia cum universa civitate singuli cives temere de se plus æquo sentiunt. Denique (ut rem paucis complectar) hoc fieri non potest, et magnæ est stultitiæ, si quis existimet, se aliquam rationem habere, qua homines a peccatis deterreat, aut legum vi, aut aliquo alio mali gravioris metu, cum humana natura ad aliquid agendum, magno impetu feratur.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. $32\frac{1}{4}$.

CAP. 46. » Quare non oportet nos aut mortis pœna, tanquam locuplete fidejussore fretos, aliquid gravius de Mitylenæis statuere, aut omnem spem tollere illis, qui defecerint, fore ut nullus ipsorum pœnitentiæ locus detur, neque suum peccatum quam brevissimo tempore ipsis eluere liceat. [2] Considerate enim, quod nunc qui-

Bell. Pelop, an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

dem, si qua civitas præterea, quæ defectionem fecerit, et quæ adhuc habuerit, unde impensas restituere, et tributum in posterum persolvere possit, imparem se cognoverit, ad compositionem veniet : at illo modo, *quem Cleon præscribit*, quam tandem fore putatis, quæ non melius, quam nunc *ista fecit, ad bellum* se instruet, et diuturnam obsidionem ad extremum usque perferet : si idem valet, sero et cito compositionem facere. [5] Nobis vero quomodo detrimento non erit, si propter sublatam compositionis faciendæ spem, in longam obsidionem sumtus facere cogamur, et si urbem capiamus, profligatam recipiamus, et vectigalibus, quæ ex ea percipimus, in posterum privemur? Atqui hac re adversus hostes valemus. [4] Quapropter nobis non est committendum, ut, dum illorum, qui deliquerunt, judices sumus severi, exinde detrimentum potius capiamus, quam videamus, quonam modo *eos* moderate mulctantes, civitatibus, quæ pecuniarum vi pollent, in posterum uti possimus. Et *oportet nos* existimare, non legum atrocitate, sed officii nostri sedulitate *eas* custodiendas, *et in officio, fideque continendas.* [5] Nos tamen longe aliter nunc facimus. Nam si quem liberum hominem subegerimus, sed alterius imperio coactum parere, ac merito deficientem, ut se in pristinam libertatem vindicaret, eum atrocibus suppliciis afficiendum censemus. Atqui liberos homines acriter punire non oportet, si defectionem fecerint, sed *eos* diligenter custodire, et antevertere, ut ne in cogitationem quidem hujus rei veniant; et, si eos in nostram potestatem redegerimus, *delicti* culpam quam minime ipsis tribuere.

Cap. 47. » Vos igitur considerate, quantopere hac

γνῶ

γνῷ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι ἂν ἐς ξύμβασιν, δυνατὴ οὖσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀποδοῦναι, καὶ τολοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκείνως δὲ, τίνα οἴεσθε, ἥν τινα οὐκ ἄμεινον μὲν ἢ νῦν παρασκευάσεσθαι, πολιορκίᾳ τε παρατενεῖσθαι ἐς τοὔσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται, σχολῇ καὶ ταχὺ ξυμβῆναι; [3] ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβη, δαπανᾷν καθημένοις διὰ τὸ ἀξύμβατον, καὶ ἢν ἕλωμεν πόλιν, ἐφθαρμένην παραλαβεῖν, καὶ τῆς προσόδου τολοιπὸν ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι; ἰσχύομεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους τῷδε. [4] ὥστε οὐ δικαστὰς ὄντας δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς βλάπτεσθαι, ἢ ὁρᾷν, ὅπως ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες, ταῖς πόλεσιν ἕξομεν ἐς χρημάτων λόγον ἰσχυούσαις χρῆσθαι· καὶ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιοῦν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας. [5] οὗ νῦν τοὐναντίον δρῶντες, ἤν τινα ἐλεύθερον καὶ βίᾳ ἀρχόμενον, εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα, χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους οὐκ, ἀφισταμένους σφόδρα, κολάζειν, ἀλλὰ, πρὶν ἀποστῆναι, σφόδρα φυλάσσειν, καὶ προκαταλαμβάνειν, ὅπως μηδ' εἰς ἐπίνοιαν τούτου ἴωσι, κρατήσαντάς τε, ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν.

Κεφ. μζ'. » Ὑμεῖς δὲ σκέψασθε, ὅσον ἂν καὶ τοῦτο

de manière qu'on pourroit lire δυνατοι et même δυνατει aussi bien que δυνατη G. - το λοιπον, ainsi écrit G et d'autres mss. encore. - τι γαρ οιεσθε F. - παρασκευασασθαι D, E, G, H, I. - ες το εσχατον C; εις τουσχατον E; ες τουσχατον H, I. - η το αυτο B, D, G, H, I; η (marg. ει, *al. m.*) το αυτο C. - και ταχι ξ. B; και ταχει ξ. G. — 3. ἡμιν δε πως G. - εφθ.. παραβαλειν d'abord, ensuite *al. m.* παραλαβειν C - το λοιπον, ainsi écrit G. Voy. n° pré-

ἁμαρτάνοιτε, Κλέωνι πειθόμενοι. νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν ὁ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὔνους ἐστὶ, καὶ ἢ οὐ ξυναφίσταται τοῖς ὀλίγοις, ἢ, ἐὰν βιασθῇ, ὑπάρχει τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς· καὶ τῆς ἀντικαθισταμένης πόλεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον ἔχοντες, ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε. [2] εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τὸν Μιτυληναίων, ὃς οὔτε μετέσχε τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδή τε ὅπλων ἐκράτησεν, ἑκὼν παρέδωκε τὴν πόλιν· πρῶτον μὲν ἀδικήσετε, τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βούλονται μάλιστα. ἀφιστάντες γὰρ τὰς πόλεις, τὸν δῆμον εὐθὺς ξύμμαχον ἕξουσι, προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικοῦσιν ὁμοίως κεῖσθαι καὶ τοῖς μή. [3] δεῖ δὲ, καὶ εἰ ἠδίκησαν, μὴ προσποιεῖσθαι, ὅπως, ὃ μόνον ἡμῖν ἔτι ξύμμαχόν ἐστι, μὴ πολέμιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῷ ξυμφορώτερον ἡγοῦμαι ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἑκόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι, ἢ δικαίως, οὓς μὴ δεῖ, διαφθεῖραι. [4] καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας οὐχ εὑρίσκεται ἐν αὐτῷ δυνατὸν ὂν ἅμα γίγνεσθαι.

Κεφ. μη΄. » Ὑμεῖς δὲ, γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι, καὶ μηδὲ οἴκτῳ πλέον νείμαντες, μήτ' ἐπιεικείᾳ, (οἷς οὐδὲ ἐγὼ ἐῶ προσάγεσθαι,) ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμέ-

cédent. — 5. ὁ νυν τ' αναντια G, H. - μηδ' εις απο (επι s. απο, *al. m.*) νοιαν G; μηδ' ες επινοιαν E.

Chap. XLVII. 1. (υμιν om.) ὁ δημος C. - (ταις om.) πολεσιν E. - ευνους εστιν D, E. - και (η om.) ου ξυν. C, E, F. - τοις λογοις, η εαν E. - βιασθη, (υπαρχει om.) E. - πολεμιοις ευθυς D. - και τοις αντικαθισταμενης (οις s. ης, *al. m.*) C. — 2. τ. δ. των Μιτυλ. C, D. - ὁ και βουλ. μαλιστα D. - αφισταντας γαρ

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Vair.

etiam re peccaturi sitis, si Cleoni assentiamini. Nunc enim plebs in omnibus civitatibus est vobis benevola; et aut non deficit cum nobilibus, aut, si deficere cogatur, statim se illorum hostem declarat, a quibus ad defectionem impulsa fuit. Et cum adversariæ civitatis multitudinem vestri studiosam habeatis, ad bellum pergitis. [2] Quod si Mitylenæorum plebem occidatis, quæ neque defectionis particeps fuit, et quæ, postquam arma penes se habuit, urbem ultro *vobis* tradidit: primum quidem injuste facietis, quia bene de vobis meritos occidetis; deinde vero constituetis, quod homines potentes maxime cupiunt. Nam cum civitates ad defectionem impulerint, plebem statim sociam habebunt: quia vos ipsi eandem pœnam omnibus pariter, tam illis qui deliquerint, quam illis qui non deliquerint, propositam esse prius demonstraveritis. [3] Quamvis autem *Mitylenæi* deliquerint, hoc tamen erat dissimulandum, ut ea *civitatis* pars, quæ sola adhuc rebus nostris favet, a nobis non alienetur. Hoc enim ad imperium retinendum longe utilius existimo, injuriam nobis volentibus fieri, quam a nobis, summo jure agentibus, eos occidi, quos non oportet. [4] Atque id, quod est in Cleonis sententia, ultionem justam, eandemque utilem esse, in eadem re simul fieri posse non reperitur.

Cap. 48. » Vos igitur, cum intellexeritis, hanc meam sententiam *Cleonis* meliorem esse, neque misericordia, neque lenitate adducti (quibus ne ego quidem vos adduci sino,) sed ex ipsis rebus, quæ vobis suadentur,

F. - τοι δημος ευθυς ξ. εξυσι ensuite εχυσι C. — 3. ξυμφερωτερον ἡγυμαι E. — 4. δυνατον (marg. *al. m.* οὐ) ἀμα γ. I.

Chap. XLVIII. μητε οικτῳ B, C, D, F, G; μητ' οικτῳ E. - πλεον μεν

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. $32\frac{7}{8}$.

mihi assentiamini; et de Mitylenæis, quos Paches ut sontes *huc* misit, quæstionem per otium habeatis, cæteros vero habitare permittatis. Hæc enim et in posterum bona sunt futura, et hostibus timorem jam sunt injectura. Quisquis enim recte deliberat, is contra hostes magis pollet, quam qui temeraria virium ferocitate fretus in eos fertur, et factis aggreditur. »

Cap. 49. Atque Diodotus quidem hæc dixit. Prolatis vero horum sententiis inter se maxime contrariis, Athenienses quidem pariter inter se contenderunt pro adversa sententia; et quum ad suffragia ventum est, par fere utrinque numerus fuit, Diodoti tamen sententia superior fuit. Quare confestim alteram triremem magna festinatione miserunt, ne, si forte posterior *priorem non* antevertisset, civitatem jam exstinctam offenderent. [2] Uno autem ferme die et nocte antecesserat. Cum autem Mitylenæorum legati vinum, et panem hordeaceum in ipsa navi præparassent, et magna præmia se daturos promisissent, si antevertissent: tanto studio cursum navigationis confecerunt, ut uno eodemque tempore et remigarent, et panem vino ac oleo maceratum comederent; et per vices, alii quidem somnum caperent, alii vero remigarent. [3] Cum autem, quodam fortunæ beneficio, tunc nullus ventus contrarius spirasset, et prior quidem navis haud magna festinatione navigaret, quod ad triste ministerium proficisceretur, hæc vero hunc in modum adeo properaret, illa quidem tantisper præcessit, dum Paches decretum legeret, et ad imperata faciendum se pararet. Hæc vero posterior, eam

ναν]ες C. - οἷς ὐδ' εγω E. - πειθεσθαι μοι H. - απεπεμψαν B. - ευ βυλεται E. - ἰσχύων ἰσχύ ἐπιὼν, (ος ανοιᾳ S. ων ισχυ) G.

νων, πείθεσθέ μοι, Μιτυληναίων, οὓς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικοῦντας, κρῖναι καθ᾽ ἡσυχίαν, τοὺς δ᾽ ἄλλους ἐᾷν οἰκεῖν. τάδε γὰρ ἔς τε τὸ μέλλον ἀγαθὰ, καὶ τοῖς πολεμίοις ἤδη φοβερά. ὅς τις γὰρ εὖ βουλεύεται, πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσων ἐστὶν, ἢ μετ᾽ ἔργων ἰσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών. »

Κεφ. μθ΄. Τοιαῦτα μὲν ὁ Διόδοτος εἶπε. ῥηθεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας, οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης, καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἀγχώμαλοι. ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθὺς ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ σπουδὴν, ὅπως μὴ, φθασάσης τῆς δευτέρας, εὕρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν. [2] προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ τε καὶ νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν Μιτυληναίων πρέσβεων τῇ νηῒ οἶνον καὶ ἄλφιτα, καὶ μεγάλα ὑποσχομένων, εἰ φθάσαιεν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη, ὥστε ἤσθιόν τε ἅμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἄλφιτα πεφυρμένα· καὶ οἱ μὲν ὕπνον ᾑροῦντο κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἤλαυνον. [3] κατὰ τύχην δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος, καὶ τῆς μὲν προτέρας νεὼς οὐ σπουδῇ πλεούσης ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπειγομένης, ἡ μὲν ἔφθασε το-

Chap. XLIX. 1. τοιαυτα δη C; τ. δε F, G. Voy. 3, 68, 1. - ὁ Διο (δε om.) τος C. - ῥηθεισων (δε om.) των F. - προς αλληλυς F, G, H, I. - ες αγωνα C; ες αγωνας E; εις αγωνα G. - (της om.) δοξης C. - αγχομαλοι G. - κ. σπυδην, ὁμως μη D, I. - φθασασης της προτερας D, I; φθ. της δευ (προ s. δευ, *ead. m.*) τερας F. Voyez les observations. — 2. ἡμερα (τε om.) C, D, E, F, G, H, I. - σποδη (υ s. ο.) τυ πλυ G. - αλφυτα I. - πεφυραμενα D, G. — 3. πρ. αλοκοτον C. - ἡ δ᾽ ὑστερον I. - διεκ. διαφθειρε (αι s. ε, *ead. m.*) D; διαφθαρειναι très-nettement écrit G. X citant le même man. G, donne

σοῦτον, ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα, καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα· ἡ δ' ὑστέρα αὐτῆς ἐπικατάγεται, καὶ διεκώλυσε μὴ διαφθεῖραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μιτυλήνη ἦλθε κινδύνου.

Κεφ. νʹ. Τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμῃ διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι· ἦσαν δὲ ὀλίγῳ πλείους χιλίων. καὶ Μιτυληναίων τείχη καθεῖλον, καὶ ναῦς παρέλαβον. [2] ὕστερον δὲ φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς, πλὴν τῆς Μηθυμναίων, τρισχιλίους, τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ἱεροὺς ἐξεῖλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λέσβιοι ταξάμενοι τοῦ κλήρου ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μνᾶς φέρειν, αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὅσων Μιτυληναῖοι ἐκράτουν. καὶ ὑπήκουον ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως ἐγένετο.

Κεφ. ναʹ. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, μετὰ τὴν Λήσβου ἅλωσιν, Ἀθηναῖοι, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἐστράτευσαν ἐπὶ Μίνωαν τὴν νῆσον, ἣ κεῖται πρὸ Μεγάρων· ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ, πύργον ἐνοικοδομήσαντες, οἱ Μεγαρεῖς φρουρίῳ. [2] ἐβούλετο δὲ Νικίας τὴν φυλακὴν αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος εἶναι· τούς τε Πελοποννησίους, ὅπως

pour variante διαφθαρηναι qui certainement n'y est pas, du moins matériellement. – Μιτ. ηλθε κακυ.

Chap. L. 2. υστερον μεν τοι E. – τυ κληρυς D.

Chap. LI. 1. την Λεσβον ἁλ. C. – οἱ Μεγαρης C. — 2. εκπλυς αυτων λανθ.

proxime subsequens, ad portum appulit, et impedivit *Pachetem*, ne civitatem perderet. In tantum igitur discrimen Mitylene venit.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. $32\frac{7}{8}$.

CAP. 50. Cæteros vero, quos Paches ut præcipuos defectionis autores miserat, Athenienses ex Cleonis sententia morte mulctarunt. Erant autem numero paulo plures mille. Et Mitylenes muros demoliti sunt, et naves *ab illis traditas* acceperunt. [2] Postea vero nullum quidem tributum Lesbiis imposuerunt: sed agro, (excepto Methymnæorum) in tria millia partium diviso; trecentas quidem eximias Diis consecrarunt; in reliquas vero colonos de suis facta sortitione miserunt. Quibus Lesbii certam pecuniæ summam, nempe duas minas in singulas portiones ex pacto et convento quotannis persolventes, agrum ipsi colebant. Oppida etiam, quotquot Mitylenæi in sua potestate habebant, Athenienses per deditionem ceperunt, quæ postea Atheniensium imperio paruerunt. Et apud Lesbum quidem ita res gestæ sunt.

CAP. 51. Eadem æstate, post receptam Lesbum, Athenienses, duce Nicia, Nicerati filio, cum classe adversus Minoam insulam Megaris adjacentem iverunt. Megarenses enim in ea turrim exstruxerant, eaque pro propugnaculo utebantur. [2] Nicias autem volebat Athenienses illic, breviore loci spatio, non autem in Budoro, aut Salamine, suæ præsidiariæ classis stationem habere; et *observare* Peloponnesios, ne clam eruptiones illinc facerent, triremibus (quemadmodum et ante fecerant,)

G. - τριηρων (τε om.) G, H. - εκτομιας H. — 3. N. (πρωτον om.) F. - δυο F, G. - προεχοντο I. - τενεγυς (α S. νε) *al. m.* D, I. - εξειργασατο D. - εν (ολιγαις rayé) ἡμεραις ολιγαις E.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

prædonibus emissis, simul etiam ne quidquam Megarensibus importaretur. [3] Cum igitur primum duas turres a Nisæa prominentes, machinis e mari expugnasset, liberamque ibi inter insulam continentemque navigationem reddidisset, eam Minoæ partem, quæ a continente erat, qua ponte, per loca palustria, auxilium insulæ a continente non ita multum distanti ferri poterat, munitionibus intersepsit. Cum autem hoc opus intra paucos dies confecisset, et munitionem in ipsa quoque insula exstruxisset, ac præsidium in ea reliquisset, cum exercitu domum rediit.

Cap. 52. Per eadem autem hujus æstatis tempora, Platæenses quoque, quod nullum commeatum amplius haberent, nec obsidionem diutius ferre possent, hunc in modum compositione facta Peloponnesiis se dediderunt. *Peloponnesii* muros urbis oppugnare cœperunt, illi vero ipsos propulsare non poterant. Quare dux Lacedæmonius, cum eorum imbecillitatem cognovisset, per vim quidem eos capere noluit, (hoc enim a Lacedæmoniorum Magistratibus ei fuerat interdictum, ut, si forte fœdus aliquando cum Atheniensibus fieret, et utrique oppida bello capta, quæ in sua potestate haberent, reddenda consentirent, Platæa non redderetur, quod ipsi sua sponte se dedidissent) sed caduceatorem ad eos misit, qui diceret, nunquid se, et urbem ultro Lacedæmoniis dedere, eorumque judicio stare vellent, ea conditione, ut de sontibus supplicium sumerent, nullum vero indicta causa damnarent ac punirent. [2] Atque caduceator quidem hæc tantum dixit. Illi vero (jam enim in extrema imbecillitate constituti erant) urbem ipsis dedi-

Chap. LII. 1. πλαταιεις B, D, E, F, G, I; Πλαταιης C. - ουκ (ετι om.)

μὴ

μὴ ποιῶνται ἔκπλυς αὐτόθεν λανθάνοντες, τριήρων τε (οἷον καὶ τοπρὶν γενόμενον) καὶ λησῶν ἐκπομπαῖς, τοῖς τε Μεγαρεῦσιν ἅμα μηδὲν ἐσπλεῖν. [3] ἑλὼν ὖν ἀπὸ τῆς Νισαίας πρῶτον δύο πύργω προέχοντε μηχαναῖς ἐκ θαλάσσης, καὶ τὸν ἔσπλουν ἐς τὸ μεταξὺ τῆς νήσου ἐλευθερώσας, ἀπετείχιζε καὶ τὸ ἐκ τῆς ἠπείρυ, ᾗ κατὰ γέφυραν διὰ τενάγους ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ, ὐ πολὺ διεχούσῃ τῆς ἠπείρου. ὡς δὲ τοῦτο ἐξειργάσαντο ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕστερον δὴ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τεῖχος ἐγκαταλιπὼν καὶ φρουρὰν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ.

Κεφ. νβ΄. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τύτυ καὶ οἱ Πλαταιῆς, ὐκέτι ἔχοντες σῖτον, ὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι, ξυνέβησαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιῷδε τρόπῳ· προσέβαλον αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἠδύναντο ἀμύνεσθαι. γνοὺς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν, βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλετο ἑλεῖν· εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαίμονος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίγνοιντό ποτε πρὸς Ἀθηναίους, καὶ ξυγχωροῖεν, ὅσα πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἑκάτεροι, ἀποδίδοσθαι, μὴ ἀνάδοτος εἴη ἡ Πλάταια, ὡς αὐτῶν ἑκόντων προσχωρησάντων· προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα, λέγοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἑκόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρήσασθαι, τύς τε ἀδίκους κολάζειν, παρὰ δίκην δὲ, ὐδένα. [2] τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν. οἱ δὲ (ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ,) παρέ-

C, F. – προσεβαλλον C. – εδυναντο D, E. – αμυνασθαι D, E. – ὁ Λακεδαιμονιοις αρχων D. – ει σ. γινοιντο E. – τυς δε αδικυς C. — 2. οἱ εκ (της om.) Δ. F. – ὐδ.

δοσαν τὴν πόλιν. καὶ τοὺς Πλαταιέας ἔτρεφον οἱ Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινὰς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος δικασταὶ πέντε ἄνδρες ἀφίκοντο. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν οὐδεμία προετέθη· ἠρώτων δὲ αὐτοὺς, ἐπικαλεσάμενοι, τοσοῦτον μόνον, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθόν τι εἰργασμένοι εἰσίν. [5] οἱ δ᾽ ἔλεγον, αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν, καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀςύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου, καὶ Λάκωνα τὸν Ἀειμνήστου, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων, καὶ ἐπελθόντες, ἔλεγον τοιάδε.

Κεφ. νγ΄. » ΤΗΝ μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὦ Λακεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν, ἐποιησάμεθα, οὐ τοιάνδε δίκην οἰόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δέ τινα ἔσεσθαι· καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι (ὥσπερ καὶ ἐσμὲν) γενέσθαι, ἢ ὑμῖν· ἡγούμενοι τὸ ἴσον μάλιςʼ ἂν φέρεσθαι. [2] νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν· τόν τε γὰρ ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων εἶναι, εἰκότως ὑποπτεύομεν, καὶ ὑμᾶς, μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε· τεκμαιρόμενοι, προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προγεγενημένης, ᾗ χρὴ ἀντειπεῖν, (ἀλλʼ αὐτοὶ λόγον ᾐτησάμεθα·) τό, τε ἐπερώτημα βραχὺ ὂν, ᾧ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι, ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ ψευδῆ, ἔλεγχον ἔχει. [3] πανταχόθεν δὲ ἄποροι καθεστῶτες, ἀναγκαζό-

προσετεθη E. - τοσουτον (μονον om.) D, I. - κακηγορια (τ. s. κη) G. - π. (τῳ καθεςωτι om.) G. - (αγαθον τι om.) ειργ. E. — 3. (επ om.) ελθοντες C.

Chap. LIII. 1. εσεσθαι. D'ici jusqu'à η ὑμιν, lacune suppléée marg. al. m.) I. - ὥσπερ (και om.) D. — 2. φ. (μη αμφοτερων s. l. al. m.) G. - ἡμαρτηκωμεν D. - κοινη (οι s. η, al. m.) C. - αντιπειν D. - ᾧ το μεν αλ. G. -

derunt. Peloponnesii vero Platæenses per aliquot dies aluerunt, donec Lacedæmone quinque Judices advenerunt. Cum autem illi adfuissent, nullam quidem accusationem ipsis proposuerunt: sed illos accersitos hoc tantum interrogabant, nunquid in hoc bello, ex quo susceptum esset, de Lacedæmoniis, eorumque sociis aliquo modo bene meriti essent. [3] Illi vero, cum petiissent, ut suam causam oratione prolixiore sibi agere liceret, responderunt, suæque causæ patronos constituentes Astymachum Asopolai, et Laconem Aeimnesti filium, cui publicum erat cum Lacedæmoniis hospitium, atque in medium progressi, in hunc modum verba fecerunt.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

Cap. 53. » Urbis deditionem, o Lacedæmonii, vestra æquitate freti fecimus; non existimantes nos tale judicium subituros, at æquius aliquod fore sperantes; et conditionem nobis oblatam accepimus, ut non apud alios, sed apud vos judices causam diceremus, quemadmodum etiam dicimus; sic enim potissimum nos nostrum jus obtenturos arbitrabamur. [2] Jam vero veremur, ne ab utroque simul aberraverimus. Nam et de capite nostro ultimoque supplicio certamen esse, et vos non æquos judices fore, merito suspicamur; conjecturam inde facientes, tum quia nullus accusator ante constitutus est, cujus criminationem refellamus, sed et ipsi, ut dicendi potestas nobis fieret, poposcimus: tum etiam quia vestra interrogatio perbrevis, ad quam si vera respondeamus, hoc nostram causam evertit, sin falsa, mendacii facile argui possumus. [3] Itaque cum maximis difficultatibus undique premamur, et in ancipiti fortuna constituti

γινεται C, F; γιγνεσθαι E. — 5. μεν γαρ οντες deux fois G. - μαρτυριας E. - (λε om.) λεξεται D, E, F. δεδιαμεν G. - προεικαταγιοντες. - (ἡμων om. et supp. marg. *al. m.*) I. - των ἡμετερων H. - ποιειτε G, H.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

simus, cogimur, et tutius esse ducimus, aliquid dicendo periclitari. 4 Quod enim dici potuit ab illis, qui in tali discrimine versantur, nisi dictum fuerit, hominibus præbet occasionem existimandi, hoc ipsum, si dictum fuisset, salutem illis dare potuisse. Sed præter alia ipsa persuadendi ratio in difficili nobis est. 5 Nam si ignoti inter nos essemus, allatis testimoniis rerum illarum quas ignoraretis, causam nostram fortasse juvaremus. Jam vero apud eos, qui rerum sunt gnari, omnia dicentur. Nec illud pertimescimus, ne crimini nobis detis, et propterea nos damnetis, quod virtute vobis inferiores simus; sed *id veremur*, ne, in aliorum gratiam, judicium jam peractum, vestroque præjudicio confirmatum subeamus.

Cap. 54. » Veruntamen jus nostrum adversus Thebanorum simultates tuebimur, et quidquid ad justam nostræ causæ defensionem facit, proferemus; nostraque beneficia cum in vos, tum etiam in cæteros Græcos collata commemorabimus, et flectere vos conabimur. Respondemus enim ad vestram illam perbrevem interrogationem, nunquid in hoc bello de Lacedæmoniis, eorumque sociis, aliquo modo bene meriti simus: si nos, ut hostes interrogatis, vos nullam injuriam a nobis accepisse, qui nullis beneficiis a nobis affecti fueritis: sin ut eos, quos amicos esse ducitis, vos potius peccare, qui bellum nobis intuleritis. Quod autem ad pacem attinet, et ad bellum contra Medos gestum, bonorum virorum officium fecimus, quippe qui illam quidem, nunc non violavimus priores: illos vero, tunc una vobiscum pro libertate Græcorum aggressi sumus, soli ex omnibus Bœotis. 2 Nam, quamvis in locis mediterraneis habita-

Chap. LIV. 1. προς τε των ϑ. I. — και (ει om.) τυς αλ. C, F, G, H.

μεθα, καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἶναι, εἰπόντας τὶ κινδυνεύειν. [4] καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος τοῖς ὧδ' ἔχουσιν αἰτίαν ἂν παράσχοι, ὡς, εἰ ἐλέχθη, σωτήριος ἂν ἦν. χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθώ. [5] ἀγνῶτες μὲν γὰρ ὄντες ἀλλήλων, ἐπεισενεγκάμενοι μαρτύρια ὧν ἄπειροι ἦτε, ὠφελούμεθ' ἄν· νῦν δὲ πρὸς εἰδότας πάντα λελέξεται. καὶ δέδιμεν οὐχὶ, μὴ, προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἥσσους εἶναι τῶν ὑμετέρων, ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ, ἄλλοις χάριν φέροντες, ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιςώμεθα.

Κεφ. νδ'. » Παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἃ ἔχομεν δίκαια, πρός τε τὰ Θηβαίων διάφορα, καὶ ἐς ὑμᾶς, καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, τῶν εὖ δεδρασμένων ὑπόμνησιν ποιησόμεθα, καὶ πείθειν πειρασόμεθα. φαμὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχὺ, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτάτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς, μὴ εὖ παθόντας· φίλους δὲ νομίζοντας, αὐτοὺς ἁμαρτάνειν μᾶλλον, τοὺς ἡμῖν ἐπιςρατεύσαντας. τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον, ἀγαθοὶ γεγενήμεθα, τὴν μὲν, οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ ξυνεπιθέμενοι τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνοι Βοιωτῶν. [2] καὶ γὰρ ἠπειρῶταί τε ὄντες ἐναυμαχήσαμεν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, μάχῃ τε τῇ ἐν

- των δε ευ δεδρ. G; των ἐυ δεδραμενων D. - ἁμαρτανειν μαλιςα (s. l. γρ. μαλλον) G. - ςρατευσαντες (α s. ες) G. - τα δε εν τη E. - νυν προτερον D. - (τω d'après corr.) δε ξυνεπιθ. E. - τοτε επ' ελευθερια της ἑλλαδος D; (τοτε ες ελευθεραν την ἑλλαδα s. l. *al. m.*) βοιωτων E. — 2. (τε om.) οντες G. - παντων περι δυν. B. — 3. ὁτε (περ om.) δη E. - σεισμον τον εις G. - εις επιχ. G, H.

τῇ ἡμετέρᾳ γῇ γενομένῃ, παρεγενόμεθα ὑμῖν τε καὶ Παυσανίᾳ. εἴ τε τι ἄλλο κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς Ἕλλησι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. [3] καὶ ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰδίᾳ, ὅτε περ δὴ μέγιστος φόβος περιέστη τὴν Σπάρτην, μετὰ τὸν σεισμὸν τῶν ἐς Ἰθώμην Εἱλώτων ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν ἐς ἐπικουρίαν. ὧν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν.

Κεφ. νεʹ. » Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι ἠξιώσαμεν εἶναι· πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον· ὑμεῖς δὲ αἴτιοι· δεομένων γὰρ ξυμμαχίας, ὅτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπεώσασθε, καὶ πρὸς Ἀθηναίους ἐκελεύετε τραπέσθαι, ὡς ἐγγὺς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι τῷ πολέμῳ οὐδὲν ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὔτε ἐπάθετε, οὔτε ἐμελλήσατε. [2] εἰ δ᾽ ἀποστῆναι Ἀθηναίων οὐκ ἠθελήσαμεν, ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἠδικοῦμεν. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἡμῖν ἐναντία Θηβαίοις, ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε· καὶ προδοῦναι αὐτοὺς οὐκέτι ἦν καλὸν, ἄλλως τε καὶ οὓς εὖ παθών τις καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγάγετο ξυμμάχους, καὶ πολιτείας μετέλαβεν· ἰέναι δὲ ἐς τὰ παραγγελλόμενα εἰκὸς ἦν προθύμως. [3] ἃ δὲ ἑκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἑπόμενοι αἴτιοι, εἴ τι μὴ καλῶς ἐδρᾶτε, ἀλλ᾽ οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα.

Κεφ. νςʹ. » Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἡμᾶς

Chap. LV. 1. δ᾽ εγενομεθα B. - μεντοι ουν τῳ π. C. - εμελ (λ s. l. *ead. m.*) ησατε I. — 2. αδικουμεν B, D. - ε (βο om.) ηθουν B. - ιεναι δε εις C, I. — 3. ει μη τι καλως B; ει (μη s. l. *al. m.*) C.

Chap. LVI. 2. πολιν τε (δε s. τε) αυτους I. - ορθως (τε om.) B, G, H.

remus, tamen navale prœlium ad Artemisium commisimus; et quum in agro nostro pugna commissa est, in ea vobis et Pausaniæ adfuimus. Et si quæ aliæ res cum periculo conjunctæ per id tempus a Græcis gestæ fuerunt, omnium participes supra vires exstitimus. [5] Vobis etiam, Lacedæmonii, privatim, quum maximus terror Spartam circumstetit, post terræ motum, quo tempore Helotes defectione a vobis facta in Ithomen se receperunt, tertiam nostræ civitatis partem auxilio misimus. Quarum rerum memoriam vos deponere non decet.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

Cap. 55. » Ac olim quidem in maximis, gravissimisque rebus tales esse non dubitavimus. Postea vero fuimus hostes : sed vos in culpa fuistis. Cum enim a vobis petiissemus, ut in vestram societatem nos reciperetis, quum Thebani vim nobis intulerunt, nos rejecistis, et imperastis, ut ad Athenienses confugeremus, quod illi quidem essent vicini, vos vero in loco valde remoto habitaretis. In bello tamen nullam insignem injuriam a nobis accepistis, nec accepturi eratis. [2] Quod si ab Atheniensibus vestro jussu deficere noluimus, nullam injuriam propterea vobis fecimus. Illi enim contra Thebanos auxilium nobis tulerunt, quum vos *hoc ipsum facere* pigebat. Nec amplius honestum erat eos prodere, præsertim homines de nobis bene meritos, quos in societatem precibus adduximus, et a quibus civitate donati fuimus. Imo vero nos decebat ad illorum imperata alacriter facienda ire. [3] Sed quæ utrique peccastis, dum sociis imperaretis, si quid non honeste fecistis, horum culpa non penes illos est, qui sequuti sunt, sed penes illos, qui vos ad res pravas agendum duxerunt.

Cap. 56. » Thebani vero cum alias multas injurias

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

nobis intulerunt, tum etiam hanc postremam, quæ (ut vos ipsi nostis) horum quæ patimur, est causa. [2] Cum enim fœderum, *pacisque* tempore, et ipsis feriis menstruis urbem nostram occupassent, eos merito sumus ulti, secundum legem ab omnibus receptam, quæ fas esse docet, hostem, qui nos invadit, propulsare; et ipsorum gratia nunc immerito plectemur. [3] Nam si ex præsenti utilitate, quam ex illorum societate percipitis, et ex hostili illorum odio, quo nos prosequuntur, judicium faciatis, *nosque plectatis;* vos non religiosos juris judices esse, sed potius utilitati servire constabit. [4] Quod si nunc isti vobis utiles videntur esse, profecto nos, cæterique Græci tunc, quum in majori periculo essetis constituti, vobis multo magis utiles exstitimus. [5] Vos enim nunc quidem alios invaditis, *ipsis* formidolosi. Sed illo tempore, quo barbarus jugum servitutis omnibus Græcis imponebat, isti cum ipso fuerunt, *et ipsum adjuverunt.* [6] Quare æquum est, ut huic nostro peccato (si modo peccatum aliquod a nobis est commissum) jam opponatis illud nostrum animi studium, quo tunc erga vos fuimus. Et, si utriusque collationem faciatis, studium quidem majus, peccatum vero minus reperietis: idque eo tempore, quo inter Græcos rarissimi reperiebantur, qui suam fortitudinem illi *formidandæ* Xerxis potentiæ opponerent: [7] et *eo tempore, quo* ii magis laudabantur, qui adversus impetum et incursum barbarorum nullam utilitatis aut salutis suæ rationem habuerunt; sed vel maximo cum periculo res optimas *et pulcerrimas* alacriter et fortiter agere voluerunt. [8] Ex quorum numero licet nos fuerimus, licet etiam *propterea* honores præcipui nobis habiti fuerint; nunc tamen veremur, ne hac

ἠδίκησαν,

ἠδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον, αὐτοὶ ξύνιϛε, δι' ἅπερ καὶ τάδε πάσχομεν. [2] πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν καταλαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς, καὶ προσέτι ἱερομηνίᾳ, ὀρθῶς [τε] ἐτιμωρησάμεθα, κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεϛῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον ὅσιον εἶναι ἀμύνεσθαι καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι' αὐτοὺς βλαπτοίμεθα. [3] εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμίῳ τὸ δίκαιον λήψεσθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες, τὸ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες. [4] καίτοι, εἰ νῦν ὑμῖν ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες μᾶλλον τότε, ὅτε ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. [5] νῦν μὲν γὰρ ἑτέροις ὑμεῖς ἐπέρχεσθε δεινοί· ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ, ὅτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, οἵδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον, ἡμῶν τῆς νῦν ἁμαρτίας (εἰ ἄρα ἡμάρτηταί τι) ἀντιθεῖναι τὴν τότε προθυμίαν· καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω εὑρήσετε, καὶ ἐν καιροῖς, οἷς σπάνιον ἦν, τῶν Ἑλλήνων τινὰ ἀρετὴν τῇ Ξέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι. [7] ἐπηνεῖτό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτοῖς ἀσφαλείᾳ πράσσοντες, ἐθέλοντες δὲ τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιϛα. [8] ὧν ἡμεῖς γενόμενοι, καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα, νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρῶμεν, Ἀθηναίους ἑλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. [9] καίτοι χρὴ ταυτὰ περὶ τῶν

— 3. ὑμων (τε om.) C; ὑμ. (τε s. l.) E. — 4. πολλοι (marg. *al. m.* πολυ) D. - (οἱ om.) αλλοι G. — 6. ἡμαρ. (τι om.) B, C, F, G, H, I. - μ. τε προθυλασσω εὑρησετε D, I. - τινα αρ. των ἑλλ. C, F. - τη τȣ ξερξȣ E. — 7. μαλλον ει μη F. - μ. κινδυνων τα μεγιϛα C. — 9. ὁμοιȣς φαιν. F. - γινωσκοντας G. - εχουσιν D. - τȣ ὑμιν D, E, F, G, H; τȣ (ὑμιν s. l. *al. m.*) I. - καθιστητε D.

αὐτῶν ὁμοίως φαίνεσθαι γιγνώσκοντας, καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι, ἢ, τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς ὅταν ἀεὶ βέβαιον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι, καὶ τὸ παραυτίκα που ἡμῖν ὠφέλιμον καθιςῆται.

Κεφ. νζ΄. »Προσκέψασθέ τε, ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα (οὐ γὰρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ περὶ οὐδ᾽ ἡμῶν μεμπτῶν,) ὁρᾶτε, ὅπως μὴ οὐκ ἀποδέξωνται, ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι, αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας, ἀπρεπές τι ἐπιγνῶναι, οὐδὲ πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος ἀνατεθῆναι. [2] δεινὸν δὲ δόξει εἶναι, Πλάταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι· καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι᾽ ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πανοικησίᾳ διὰ Θηβαίους ἐξαλεῖψαι. [3] ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπολλύμεθα, καὶ νῦν ἐν ὑμῖν, τοῖς πρὶν φιλτάτοις, Θηβαίων ἡσσώμεθα, καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίςους ὑπέςημεν, τότε μὲν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λιμῷ διαφθαρῆναι, νῦν δὲ, θανάτου δίκῃ κρίνεσθαι. [4] καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς, οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἐρῆμοι καὶ ἀτιμώρητοι· καὶ οὔτε τῶν

Chap. LVII. 1. ανδρα (γα s. l. al. m.) θιας H, L. – ȣ γαρ αφανει D; ȣ γ. (ει s. l. al. m.) αφανει I. – επ. δε παρα ȣδ᾽ ημων G. – προς τοις ιεροις τοις G. – σκυλα απο υμων D. — 2. εκ παντος (τȣ om.) ελλ. E. — 3. απολ. (και νυν εν υ. τ. π. φ. θ. ησ. marg. al. m.) D. – θανατȣ (δικη s. l. al. m.) G, H. – λιμω δε διαφθ. E. — 4. πλαταιεις B, D, E, G, H, I.

ipsa de causa *potissimum* perdamur, quod Athenienses juste potius sequi voluerimus, quam vos *injuste, et* nostræ utilitati consulentes. [9] Atqui de rebus iisdem idem pariter, *et semper* vos sentire decet, et existimare, utilitatem nihil aliud esse, quam, quum sociis, qui strenue se gesserunt, semper certam fortitudinis gratiam rependimus, et simul præsentia negotia ex usu nostro constituimus.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

Cap. 57. » Illud etiam mature considerate, vos nunc quidem probitatis et æquitatis exemplar a plerisque Græcis existimari. Sed si de nobis iniquam sententiam tuleritis (nec enim hoc judicium, quod de nostra causa facietis, erit obscurum; sed vos, qui bene auditis, de nobis, qui non male audimus, sententiam feretis) cavete, ne *omnes* factum vestrum improbent, quod de bonis viris, quamvis vos ipsi meliores sitis, aliquid præter decorum *et dignitatem vestram* statueritis; neve *rem ab humanitatis officio alienam judicent*, si spolia de nobis, qui de Græcis universis bene meriti sumus, in publicis templis suspendantur. [2] Facinus autem atrox esse videbitur, si Lacedæmonii Platæas diripiant. Et *omnes iniquo ferent animo*, quod patres quidem, *majoresque vestri*, nomen hujus civitatis in tripode Delphico virtutis ergo insculpserint, vos vero ex universa Græcia propter Thebanos hoc ipsum deleatis. [3] Nam eo calamitatis jam progressi sumus, quippe qui et ante periissemus, si Medi vicissent, et nunc apud vos, qui nobis olim eratis amicissimi, a Thebanis superamur, et duo gravissima certamina subiimus: unum quidem, tunc, ne fame necaremur, nisi urbem dedidissemus; alterum vero, nunc, quod capitis causam dicamus, *et in salutis discrimen vocemur.* [4] Et nos illi Platæenses, qui supra vires optime

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

meriti sumus de Græcis universis, deserti, omnique auxilio destituti, ab omnibus rejicimur. Nec eorum quisquam, qui tunc *ejusdem periculi* socii fuerunt, *nunc nobis* opem fert: quinetiam, Lacedæmonii, veremur, ne vos, unica spes nostra, parum constantes sitis.

CAP. 58. » Sed vos oramus, et per Deos, qui nostræ societatis, fœderisque præsides ac testes quondam fuerunt; et per virtutem, quam erga Græcos demonstravimus, ut flectamini, et sententiam mutetis, si quid forte vobis a Thebanis persuasum fuerit: utque hanc gratiam vicissim ab illis reposcatis, ne ipsi illos occidant, quos a vobis occidi non decet; et honestum beneficium pro turpi *ab illis* reportetis, neve, ut aliis gratificemini, infamiam ipsi pro beneficio in eos collato subeatis. Nam corpora nostra morte mulctare vobis est in promtu: sed hujus facinoris infamiam delere est difficillimum. [2] Non enim hostes justo afficietis supplicio, sed amicos, qui necessitate compulsi bellum vobis fecimus. [3] Itaque si mortis metu nos liberetis, sententiam religiose, *sancteque* tuleritis, illud in primis cogitantes, nos volentes in vestram venisse potestatem, et more supplicum manus tendentes, (hujusmodi autem homines ipse Græcorum ritus occidi vetat,) præterea nos perpetuo de vobis bene meritos esse. [4] Aspicite enim sepulcra patrum vestrorum, quos a Medis cæsos, et in agro nostro sepultos quotannis publice cohonestabamus et indumentis et aliis inferiis; primitias etiam fructuum, quos noster suo tempore tulit ager, amici *amicis* ex amico agro, et socii illis, qui quondam commilitones fuerant, offerentes. [5] Quibus vos contraria feceritis, nos iniquo judicio damnantes. [6] Rem enim considerate. Pausanias quidem eos

Chap. LVIII. 1. αξιυμεν (γε om.) C. — εις τυς C. ἑλλ. G. — καμφθηνια

τότε ξυμμάχων ὠφελεῖ οὐδείς, ὑμεῖς τε, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἡ μόνη ἐλπὶς, δέδιμεν, μὴ οὐ βέβαιοι ἦτε.

Κεφ. νη'. » Καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ θεῶν ἕνεκα τῶν ξυμμαχικῶν ποτὲ γενομένων, καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας, γναμφθῆναι ὑμᾶς, καὶ μεταγνῶναι, εἴ τι ὑπὸ Θηβαίων ἐπείσθητε· τήν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι, αὐτοὺς μὴ κτείνειν, οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει· σώφρονά τε ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ, ἡδονὴν δόντας ἄλλοις, κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν· βραχὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπίπονον δὲ, τὴν δύσκλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. [2] οὐκ ἐχθροὺς γὰρ ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε, ἀλλ' εὔνους, κατ' ἀνάγκην πολεμήσαντας. [3] ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιοῦντες, ὅσια ἂν δικάζοιτε, καὶ προνοοῦντες, ὅτι ἑκόντας τε ἐλάβετε, καὶ χεῖρας προϊσχομένους (ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι, μὴ κτείνειν τούτους) ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγενημένους διαπαντός. [4] ἀποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων, καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ, ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἕκαστον δημοσίᾳ ἐσθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις· ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὡραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ ὁμαίχμοις ποτὲ γενομένοις. [5] ὧν ὑμεῖς τοὐναντίον ἂν δράσαιτε, μὴ ὀρθῶς γνόντες. [6] σκέψασθε δέ·

C, D, G; κ (ν s. l.) αμφθηναι E; κναμφθηναι F. - δοντες αλ. κακιας I. - (δια om.) φθειραι C, F. — 3. συμμαχοι E. — 4. ὁσα (γε. Je lis γε et non δε. La même forme de γ se trouve dans γεγενημενοις de ce n°) ἡ γη G. - συμμαχοι E; σ (ξ s. σ. *al. m.*) υμμαχοι H. - δε ὁμαιχμοι (marg. *al. m.*) και ὁμαιχμιοι I. - ποτε γεγενημενοις G. — 5. ὑ. το εναντιον C, F, G, H. - δρασετε E.

Παυσανίας μὲν γὰρ ἔθαπτεν αὐτοὺς, νομίζων ἐν γῇ τε φιλίᾳ τιθέναι καὶ παρ᾽ ἀνδράσι τοιούτοις· ὑμεῖς δὲ, εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς, καὶ χώραν τὴν Πλαταιΐδα Θηβαΐδα ποιήσετε, τί ἄλλο ἢ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ παρὰ τοῖς αὐθένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς, ἀτίμους γερῶν ὧν νῦν ἴσχουσι, καταλείψετε; πρὸς δὲ, καὶ γῆν, ἐν ᾗ ἠλευθερώθησαν οἱ Ἕλληνες, δουλώσετε; ἱερά τε θεῶν, οἷς εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν, ἐρημοῦτε; καὶ θυσίας τὰς πατρίους τῶν ἑσσαμένων καὶ κτισάντων ἀφαιρήσεσθε;

Κεφ. νθ΄. » Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τάδε, οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἁμαρτάνειν, οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας, ἀλλοτρίας ἕνεκα ἔχθρας, μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας, διαφθεῖραι· φείσασθαι δὲ καὶ ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ, οἶκτον σώφρονα λαβόντας· μὴ, ὧν πεισόμεθα, μόνον δεινότητα καταvοοῦντας, ἀλλ᾽ οἷοί τε ἂν ὄντες πάθοιμεν, καὶ ὡς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμφορᾶς, ᾧ τινί ποτ᾽ ἂν καὶ ἀναξίως ξυμπέσοι. [2] ἡμεῖς τε, ὡς πρέπον ἡμῖν, καὶ ὡς ἡ χρεία προάγει, αἰτούμεθα ὑμᾶς, θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους καὶ κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπιβοώμενοι, πεῖσαι τάδε, προφερόμενοι ὅρκους, οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν ὤμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν, ἱκέται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρῴων τάφων καὶ ἐπικαλούμεθα τοὺς

- ορθως μη γν. E. — 6. σκεψ. τε E. - τ. πλαταιδα C. - θηγαιδα. (γ changé en β, *al. m.*) C. - γερων ὧν ν. εχουσι κ. I. - καταληψετε E. - (και om.) γην G. - ελευθερω (θη s. l. *al. m.*) σαν H. - οἱ ἑλλ. εδουλωσατε D; εδουλωσατε (marg. *al. m.* δουλωσετε I. - ερημουντες I. - (και om.) θυσιας G. - π. των εσαμενων C; π. των ἱδρυσαμενων I. - κτησαντων D.

Chap. LIX. 1. εις τα κοινα C. - επικλ. ταις γνωμαις D, I. - οικτῳ σωφρονι B, H; οικτω (ον s. ον *al. m.* et σωφρονι α s. l.) G. - λαβοντες C, F. δηνοτητα

humavit, existimans, illos a se in agro amico, et apud amicos humari. Vos vero, si nos occideritis, et agrum Platæensem Thebanum feceritis; quid aliud, quam patres, cognatosque vestros, honoribus, quibus nunc afficiuntur, spoliatos, in hostili solo, et apud ipsos eorum interfectores relinquetis? præterea vero, et agrum, in quo Græci in libertatem vindicati fuerunt, in servitutem redigetis? Delubra etiam deorum, ad quæ votis conceptis illi Medos superarunt, deserta patiemini? Et patria sacrificia illorum, qui *templa* fundarunt, et condiderunt, tolletis?

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 1. V. C. Varr. 327.

CAP. 59. » Nequaquam hæc vobis, Lacedæmonii, in gloriam cedent, neque ut in publica Græcorum instituta et in majores vestros peccetis; neque ut nos de vobis bene meritos propter alienas inimicitias, cum vos ipsi nullam injuriam a nobis acceperitis, occidatis. Sed *rem vestra gloria dignam facietis*, si nobis parcatis, animoque frangamini, modesta misericordia tacti: considerantes non solum atrocitatem supplicii, quo plectemur; sed etiam quales simus nos, qui hoc ipsum patiemur: *considerantes* etiam, quam sit incertum, cuinam calamitas vel immerenti sit eventura. [2] Nos igitur (ut nos decet, utque necessitas ipsa nos cogit,) Deos imploramus, qui iisdem aris a nobis æque coluntur, quique Græcis omnibus sunt communes, et ab illis petimus, ut vobis persuadeant hæc, *quæ dicimus*, proferentes jusjurandum, quod patres vestri jurarunt, cujus vos oblivisci non oportet. Et patrum vestrorum sepulcra suppliciter oramus, et vita defunctos imploramus, ne

D; δειϛοτατα E. - καταινουντες B, C, D, E, F, G; H; κατονουντες (ας S. ες, al. m.) I. - αναξιω (σ om.) συμπεσοι G; αναξιως σ. I. — 2. ἡμεις τε (ὡς om.)

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

in Thebanorum potestatem redigamur, neve nos, qui vobis amicissimi sumus, inimicissimis tradamur. [3] Illumque diem in memoriam vobis redigimus, quo præclarissima facinora cum patribus vestris edidimus, nos, qui nunc, hoc ipso die, in gravissimo capitis periculo versamur. Quod autem et necessarium, et acerbissimum est hominibus in hujusmodi fortuna constitutis, dicendi finem facere, quod cum ipso dicendi fine vitæ quoque finiendæ periculum sit proximum, finem dicendi facientes, illud jam dicimus, nos non dedidisse urbem Thebanis, (nam fame, turpissimo necis genere, necari, quam hoc facere, maluissemus,) sed vobis, ad quos vestra æquitate freti accessimus. [4] Et æquum est, nisi vos exorare possimus, nos a vobis hoc saltem impetrare, ut in eundem locum, unde processimus, nos restituatis; et periculum, quodcumque sors tulerit, nos ipsos eligere sinatis. Simul etiam vobis mandamus, *et vos oramus*, Lacedæmonii, ne nos, qui Platæenses sumus, et qui maximam animi alacritatem pro communi Græcorum salute olim demonstravimus, ex vestris manibus, et ex vestra fide, *quam sequuti deditionem fecimus*, cum simus vestri supplices, Thebanis, qui nobis sunt hostes infensissimi, tradamur: et *vos oramus*, ut nostri servatores sitis, neve, qui cæteros Græcos in libertatem vindicatis, iidem nos funditus perdatis. »

Cap. 60. Atque Platæenses quidem hæc dixerunt. Thebani vero, veriti, ne Lacedæmonii, illorum verbis adducti, aliquid *de supplicii severitate* remitterent, ipsi quoque in medium progressi, se verba facere velle dixerunt, quod illis quoque, præter suam opinionem, facta fuisset potestas oratione prolixiore respondendi ad pro-

κεκμηῶτας,

κεκμηῶτας, μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις, μηδὲ τοῖς ἐχθίστοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι. [3] ἡμέρας τε ἀναμιμνήσκομεν ἐκείνης, ᾗ τὰ λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες, νῦν ἐν τῇδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν παθεῖν. ὅπερ δὲ ἀναγκαῖόν τε καὶ χαλεπώτατον τοῖς ὧδε ἔχουσι, λόγου τελευτᾷν, διότι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγὺς μετ' αὐτοῦ, παυόμενοι, λέγομεν ἤδη, ὅτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν, (εἱλόμεθα γὰρ ἂν πρό γε τούτου, τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ, λιμῷ, τελευτῆσαι·) ὑμῖν δὲ πιστεύσαντες προσήλθομεν. [4] καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείθομεν, ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας, τὸν ξυντυχόντα κίνδυνον ἐᾶσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἑλέσθαι· ἐπισκήπτομέν τε ἅμα, μὴ, Πλαταιῆς ὄντες, οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς Ἕλληνας γενόμενοι, Θηβαίοις, τοῖς ἡμῖν ἐχθίστοις, ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως, ἱκέται ὄντες, ὦ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι· γενέσθαι τε σωτῆρας ἡμῶν, καὶ μὴ, τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐλευθεροῦντας, ἡμᾶς διολέσαι.»

Κεφ. ξ'. Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον. οἱ δὲ Θηβαῖοι, δείσαντες, πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὶ ἐνδῶσι, παρελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις, παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν,

E. - πρεπον ην ἡμιν C, F. - προσφερομενοι D, G, H, I. - τους κεκμηκοτας I. - παραδοθ (η *al. m.*) ναι B. — 3. ὁπερ (δε *s. l. al. m.*) H. - (λεγομεν marg. *al. m.*) ηδη D, I. - ἱ (ι om.) λομεθα C, F. — 4. καταστησαντες B, C, D, E, H, I; καταστησαντες (ας s. ες) G. - εασαι και ἡμας I. - πλαταιεις D, E, G, I. - οντες (ας s. ες, *al. m.*) E. - (οἱ om.) προθυμοτατοι G, H. - μη τους (αλλους *s. l. al. m.*) H. - γενεσθαι δε σ. F, G. - δ' ολεσαι D, I.

Chap. LX. 1. οἱ Πλαταιεις D, E, F, G, I. - προσελθοντες εφ. G. - γνωμην (την s. l. *al. m.*) B. - (της om.) προς G, H.

μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. [2] ὡς δ' ἐκέλευσαν, ἔλεγον τοιάδε.

Κεφ. ξα'. » ΤΟΥΣ μὲν λόγȣς ȣ̓κ ἂν ᾐτησάμεθα εἰπεῖν, εἰ καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο, καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι, κατηγορίαν ἐποιήσαντο, καὶ περὶ αὑτῶν, ἔξω τῶν προκειμένων, καὶ ἅμα ȣ̓δὲ ᾐτιασμένων, πολλὴν τὴν ἀπολογίαν, καὶ ἔπαινον, ὧν ȣ̓δεὶς ἐμέμψατο. [2] νῦν δὲ πρὸς μὲν τὰ ἀντειπεῖν δεῖ, τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι· ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα αὐτȣ̃ς κακία ὠφελῇ, μήτε ἡ τούτων δόξα, τὸ δ' ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκούσαντες, κρίνητε. [3] ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς διάφοροι ἐγενόμεθα τοπρῶτον, ὅτι, ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας, καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ ξυμμίκτους ἀνθρώπους ἐξελάσαντες ἔσχομεν, ȣ̓κ ἠξίουν οὗτοι, ὥσπερ ἐτάχθη τοπρῶτον, ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν, ἔξω δὲ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίȣς, καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον.

Κεφ. ξβ'. » Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ, μόνοι Βοιωτῶν ȣ̓ Μηδίσαι, καὶ τȣ́τῳ μάλιστα αὐτοί τε ἀγάλλονται, καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ Μηδίσαι μὲν αὐτοὺς ȣ̓ φαμὲν, διότι οὐδ' Ἀθηναίους· τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέᾳ, ὕστερον, Ἀθηναίων ἰόντων

Chap. LXI. 1. λογȣς ο (υ om.) κ αν G. - ἠτιαμένων C, F; ητια (τ s. l. en rouge) μενων E. - (την om.) απολογιαν D. — 2. μητ' ἡμετερα E. - κ. ωφελει C. - μητ' ἡ τȣτων δ. D, E. - ακȣσαντας (ε s. ας, al. m.) G. — 3. ἡμεις δε αυτοι D, E. - εγ. (το om.) πρωτον B, G. - εχομεν (σ s. εχ.) G.

Chap. LXII. 1. (και om.) ὁ βαρβαρος I. - ȣ μηδισαι. D'ici jusqu'à μεν

positam quæstionem. [2] Cum autem *Lacedæmonii eos verba facere* jussissent, hanc orationem habuerunt.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

CAP. 61. » NUNQUAM a vobis postulassemus, ut nobis dicendi potestatem faceretis, si et ipsi *Platæenses* breviter ad interrogata respondissent; nec in nos conversi, crimina nobis objecissent; nec extra propositum, præcipue vero cum ne ab ullo quidem fuerint accusati, oratione prolixa se ipsos excusassent; nec pluribus laudassent res a se gestas, quas nullus vituperavit. [2] Nunc igitur oportet nos, partim quidem, ad crimina nobis objecta respondere; partim vero, laudationem refutare; ut neque nostra improbitas, neque ipsorum gloria ipsis prosit: sed, audita de utrisque veritate, judicium faciatis. [3] Nos enim primum ipsis inimici facti sumus, quia, cum Platæam omnium urbium, quæ sunt in Bœotia, postremam condidissemus, et alias urbes cum ea, quas expulsa hominum colluvie tenuimus, isti (ut primum fuerat constitutum) imperio nostro parere nolebant, et cum soli præter cæteros Bœotos patria instituta violarent, postquam *hæc observare* cogi cœperunt, a nobis ad Athenienses defecerunt, et illis adjuncti multa damna nobis dederunt, pro quibus et ipsi vicissim multa a nobis acceperunt.

CAP. 62. » Postquam vero barbarus in Græciam venit, aiunt, se solos ex omnibus Bœotis cum Medis non sensisse; atque hoc potissimum nomine cum ipsi glorientur, tum etiam nobis conviciantur. Nos vero fatemur quidem, illos cum Medis non sensisse, quia nec Athenienses: verum cum postea Athenienses eadem ratione

αυτῆς, lacune suppl. *al. m.* Un ὁμοιοτέλευτον a causé cette lacune. Les ὁμοιοτ. causent souvent de pareils accidens. Il est si aisé d'en aperce-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

adversus Græcos irent, contra, eos solos ex omnibus Bœotis ab Atheniensibus stetisse *dicimus*. [2] Atque considerate, in quo reipublicæ genere utrique versantes hoc fecerint. Nam nostra quidem civitas tunc temporis neque legitimo paucorum dominatu, neque populari statu gubernabatur : sed (quod legibus et modestiæ maxime contrarium est, et quod ad tyrannidem proxime accedit) paucorum virorum potentia reipublicæ gubernacula tenebat. [3] Hi autem, quia speraverant fore, ut suas opes longe firmius fundatas retinerent, si Medi vicissent, vi plebem coërcentes, ipsos accitos *iu urbem* introduxerunt. Et universa civitas, quæ sui juris non erat, hoc fecit; nec decet ei exprobare ea, quæ non salvis legibus peccavit. [4] At postquam et Medus discessit, et leges recepit, considerare oportet, cum postea Athenienses adversus Græcos venissent, et cum reliquam Græciam, tum etiam nostram regionem in suam potestatem redigere conarentur, et propter intestinas discordias bonam ejus partem jam occupassent, nunquid pugna ad Coroneam commissa, ipsisque superatis, Bœotiam in libertatem vindicaverimus, et nunc alacriter Græciam cum cæteris liberemus, tantum equitatum, tantumque rerum bellicarum apparatum præbentes, quantum nulli alii de sociis. Atque hæc quidem respondemus ad crimen objectum, quod cum Medis senserimus.

CAP. 63. » Quod autem vos majorem injuriam Græciæ feceritis, et quolibet supplicio digniores sitis, demonstrare conabimur. [2] Societatem (ut aitis) cum Athenien-

voir la cause, que nous ne l'indiquerons plus. - αυτοι (τε om.) E. - τη μεν τη αυτη Ιδ. D. - ὑς. ιοντων Αθην. E, F, G, H, I. - μονυς (αν très-bien écrit) G. — 2. σκεψασθαι H. - ἡμιν (μεν om.) γαρ F, G. - ὁπερ δε εςιν H. — 3. χρασ

ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, μόνους αὖ Βοιωτῶν Ἀττικίσαι. [2] καίτοι σκέψασθε, ἐν οἵῳ εἴδει ἑκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἔπραξαν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὔτε κατ᾽ ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον πολιτεύουσα, οὔτε κατὰ δημοκρατίαν. ὅπερ δέ ἐστι νόμοις μὲν καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτω δὲ τυράννου, δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ πράγματα. [3] καὶ οὗτοι, ἰδίας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν, εἰ τὰ τοῦ Μήδου κρατήσειε, κατέχοντες ἰσχύϊ τὸ πλῆθος, ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ ἡ ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ οὖσα ἑαυτῆς τοῦτ᾽ ἔπραξεν, οὐδ᾽ ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι, ὧν μὴ μετὰ νόμων ἥμαρτεν. [4] ἐπειδὴ γοῦν ὅ τε Μῆδος ἀπῆλθε, καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε, σκέψασθαι χρὴ, Ἀθηναίων ὕστερον ἐπιόντων, τήν τε ἄλλην ἑλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν πειρωμένων ὑφ᾽ αὑτοῖς ποιεῖσθαι, καὶ κατὰ στάσιν ἤδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλὰ, εἰ, μαχόμενοι ἐν Κορωνείᾳ, καὶ νικήσαντες αὐτοὺς, ἠλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν, καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦμεν, ἵππους τε παρέχοντες, καὶ παρασκευὴν, ὅσην οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν Μηδισμὸν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα.

Κεφ. ξγ΄. » Ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλόν τε ἠδικήκατε τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνειν. [2] ἐγένεσθε, ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ὡς φατὲ,

τησειεν C, F, G, H. - ισχυει το π. D, I. — 4. ὑφ᾽ αυτης (οις s. ης, *al. m.*) D. — 5. ὑστερον (εισιοντων rayé, et s. l. *al. m.*) επιοντων H. - ὑφ᾽ αυτης (οις s. ης, *al. m.*) D; ὑφ᾽ αυτης (marg. *al. m.*) ὑφ᾽ αυτοις I. - την βιωτιαν H. - πρ. (ξυν s. l. en rouge) εξελευθερουμεν E. - ουκ αλλην των ξ E.

Chap. LXIII. 1. ηδικησατε D, I. — 2. ουκ ουν εχρην I. - ὑπαρχοι τε ἡμιν G

Ἀθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται· οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς ὑπάγεσθαι αὐτοὺς, καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον τε ὑμῖν, εἴ τι καὶ ἄκοντες προσήγεσθε ὑπ' Ἀθηναίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἤδη ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, ἣν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε· ἱκανή γε ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν, καὶ, τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλεύεσθαι. [3] ἀλλ' ἑκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι, εἵλεσθε μᾶλλον τὰ τῶν Ἀθηναίων. [4] καὶ λέγετε, ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐεργέτας· πολὺ δέ γε αἴσχιον καὶ ἀδικώτερον, τοὺς πάντας Ἕλληνας καταπροδοῦναι, οἷς ξυνωμόσατε, ἢ Ἀθηναίους μόνους· τοὺς μὲν, καταδουλουμένους τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ, ἐλευθεροῦντας. [5] καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε, οὐδὲ αἰσχύνης ἀπηλλαγμένην. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀδικούμενοι αὐτοὺς, ὡς φατὲ, ἐπηγάγεσθε, τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κατέστητε. [6] καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρὸν μᾶλλον, ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδομένας.

Κεφ. ξδ'. » Δῆλόν τε ἐποιήσατε, οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα μόνοι οὐ Μηδίσαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδ' Ἀθηναῖοι. ὑμεῖς δὲ, τοῖς μὲν ταὐτὰ βουλόμενοι ποιεῖν, τοῖς δὲ τἀναντία, καὶ νῦν ἀξιοῦτε, ἀφ' ὧν δι' ἑτέρους ἐγένεσθε ἀγα-

υπ. γε ὑμων I. - των τε (marg. al. m. των δε) ηδη επι τ. I. - προβ. μαλιστα C, F. - ἡμας τε αποτ. ὑμων C. - παρ. βουλεσθαι E. — 3. ειλεσθ (αι puis ε par corr.) H. - μαλλον τε Αθηναιων (ειναι s. l.) και D; μ. τ' Αθην. και E; μ. τα (των om.) Αθην. F, G, H; μ. τε Αθηναιων I. — 4. πολυ δε (γε om.) E. - καταδουλομενους D. — 5. αισχινης απηλ (λ om.) αγμενην G. — 6. μη ανταπο-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

sibus iniistis, et civitate ab illis donati fuistis, ut nos ulcisceremini. Oportebat igitur vos adversus nos tantum ducere ipsos *Athenienses*, neque una cum ipsis alios *Græcos* invadere; præsertim, cum (si quo inviti ad alios subigendos ab Atheniensibus ducebamini) horum Lacedæmoniorum societas contra Medum contracta, vobis esset præsto, quam vos ipsi tantopere jactatis: nam et vim nostram a vobis arcere, et (quod maximum est) sine metu deliberandi facultatem vobis præbere potuisset. [3] Sed profecto volentes, non autem coacti Atheniensium partes sequi maluistis. [4] Et tamen dictitatis, turpe fuisse, bene de vobis meritos prodere. Imo vero longe turpius et iniquius erat, universos Græcos, cum quibus jurejurando adhibito societatem feceratis, quam solos Athenienses prodere: hos quidem, quia Græciam in servitutem redigebant; illos vero, quia eam in libertatem vindicabant. [5] Nec parem, nec dedecoris expertem gratiam ipsis retulistis. Vos enim (ut dicitis) eos ascivistis, quod injuriam pateremini; sed iisdem in injuria aliis facienda vos socios præstitistis. [6] Atqui turpius est, non referre similem gratiam, quam referre eam, quæ juste quidem debetur, sed tamen injuste refertur.

Cap. 64. » Et *hoc modo* declarastis, vos ne tunc quidem solos *ex Bœotis*, Græcorum causa a Medis non stetisse; sed, quia ne Athenienses quidem *ab illis steterant*: vos vero, quia eadem, quæ illi, facere volebatis, istis vero contraria, *ut in Atheniensium gratiam eos oppugnaretis*, nunc tamen postulatis, ut ea vobis prosint, quæ aliorum causa fortiter egistis. [2] Sed hoc

διδοσθαι ουκ αισχρον D.

Chap. LXIV. 1. Αθ. ημεις δε G, H. - αξι. καθ' ων δι' ετερους D. - εγενεσθε (αι changé en ε) H. — 2. Αθηναιοις ειλ. H. - και μη προφερετε bis G. - ξυνω-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

nequaquam est æquum. Sed quemadmodum Athenienses elegistis, sic etiam una cum illis certate. Neque societatis tunc factæ jus proferte, ut capitis periculo vos hoc nomine nunc liberandos esse demonstretis. [3] Eam enim deseruistis, ejusque jure violato, cum Æginetas, tum etiam nonnullos alios ex illis, quibuscum fœdus ac societatem interposito jurejurando feceratis, una cum Atheniensibus, quibus vestram operam navastis, in servitutem potius redegistis, quam impedivistis, *ne in servitutem ab illis redigerentur* : idque non inviti, quippe qui leges salvas haberetis, quas adhuc *habetis*, neque (sicuti nos) ab ullo coacti. [4] Novissimam etiam adhortationem, qua (antequam circumvallaremini) ad pacem invitabamini, et, ut neutris opem ferretis, admonebamini, admittere noluistis. Quos igitur omnes Græci odiis prosequantur justius, quam vos, qui honesto quodam probitatis ac fortitudinis prætextu illos funditus evertere studuistis? [5] Et præclara illa facinora, quæ quondam a vobis fortiter edita gloriamini, ad vos non pertinere, nunc demonstrastis. Ea vero, quæ vestrum ingenium semper expetebat, jam apertissime patefacta redarguuntur. Athenienses enim iniquum iter ingressos sequuti estis. Quod igitur attinet ad nostrum invitum Medismum, et vestrum voluntarium Atticismum, hoc modo vobis respondemus.

Cap. 65. » Quod vero spectat ad injuriam, quam vobis novissime factam dicitis (nos enim stantibus adhuc fœderibus, et primo mensis die, quo solennia sacra celebrabatis, in vestram urbem nefarie venisse dicitis) ne hac quidem in re nos gravius peccasse ducimus, quam vos. [2] Si enim nos ipsi, ad vestram urbem pro-

θοὶ,

θοὶ, ἀπὸ τούτων ὠφελεῖσθαι. [2] ἀλλ' οὐκ εἰκός· ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους εἵλεσθε, τούτοις ξυναγωνίζεσθε. καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ξυνωμοσίαν, ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σώζεσθαι. [3] ἀπελείπετε γὰρ αὐτὴν, καὶ παραβάντες, ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον Αἰγινήτας, καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων, ἢ διεκωλύετε· καὶ ταῦτα, οὔτε ἄκοντες, ἔχοντές τε τοὺς νόμους, οὕσπερ μέχρι τοῦ δεῦρο, καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου, ὥσπερ ἡμᾶς. [4] τὴν τελευταίαν τε, πρὶν περιτειχίζεσθαι, πρόκλησιν ἐς ἡσυχίαν ὑμῶν, ὥστε μηδετέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέχεσθε. τίνες ἂν οὖν ὑμῶν δικαιότερον πᾶσι τοῖς Ἕλλησι μισοῖντο, οἵτινες ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀνδραγαθίαν προὔθεσθε; [5] καὶ ἃ μὲν ποτὲ χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατὲ, οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε· ἃ δὲ ἡ φύσις αἰεὶ ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές. μετὰ γὰρ Ἀθηναίων ἄδικον ὁδὸν ἰόντων ἐχωρήσατε. τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερόν τε ἀκούσιον Μηδισμὸν, καὶ τὸν ὑμέτερον ἑκούσιον Ἀττικισμὸν τοιαῦτα ἀποφαίνομεν.

Κεφ. ξε'. » Ἃ δὲ τελευταῖα φατὲ ἀδικηθῆναι (παρανόμως γὰρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ ἱερομηνίαις ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν) οὐ νομίζομεν οὐδ' ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἁμαρτάνειν. [2] εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ πρός τε

μοτιαν D. — 3. απελιπετε γαρ D, E, H, I. - ξυγκαταδουλουσθε D. - Αιγινιτας D, E. - ακοντες, σχοντες G. — 4. ἡσυχιαν ἡμων D, E, G, H, I. D'ici jusqu'à δικαιοτερον lac. supp. *al. m.* I. - τινες αν (ουν s. l. *al. m.*) ὑμων H; τ. αν (ουν om.) G. - δικαιοτεροι E. — 5. ἡ φυσις αει D, E. - εξηλεχθη F; εξηλε (γ s. l.) χθη G. - ες το ἡμ. (τε om.) D. - (και τον ὑμ. ἑκ. αττ. om.) τοιαυτα G.

Chap. LXV. 1. την ἡ (et par corr. ὑ) μετεραν G. - μαλλον ὑμων G. - ἁμαρτειν D, E, H, I. — 2. προς τε την ὑμετεραν π. D, E; π. τε τ. ἡμετεραν π. I. - εδη corrigé, (et s. l. εδη pour mieux indiquer la correction) ουμεν

τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα, καὶ τὴν γῆν ἐδῃοῦμεν ὡς πολέμιοι, ἀδικοῦμεν· εἰ δὲ ἄνδρες ὑμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι τῆς μὲν ἔξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παῦσαι, ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἑκόντες, τί ἀδικοῦμεν; οἱ γὰρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἑπομένων. [3] ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνοι, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, οὔθ' ἡμεῖς. [4] πολῖται δὲ ὄντες, ὥσπερ ὑμεῖς, καὶ πλείω παραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀνοίξαντες, καὶ ἐς τὴν αὐτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως, κομίσαντες, ἐβούλοντο τούς τε ὑμῶν χείρους, μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι, τούς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν· σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης, καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ ἀλλοτριοῦντες, ἀλλ' ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες· ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασι δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους.

Κεφ. ξς´. » Τεκμήριον δὲ, ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν. οὔτε γὰρ ἠδικήσαμεν οὐδένα, προείπομέν τε, τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν, ἰέναι πρὸς ἡμᾶς. [2] καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χωρήσαντες, καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι, τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζετε, ὕστερον δὲ, κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας, (εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμέν τι ἀνεπιεικέστερον πρᾶξαι, οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ὑμῶν εἰσελθόντες,) τὰ μὲν ὁμοῖα οὐκ ἀνταπέδοτε ἡμῖν, μήτε νεωτερίσειν ἔργῳ, λόγοις τε πείσειν ὥστε

H. – ες (δε om.) τα κοινα H. — 3. ως υμεις κρι E. – ουτε υμεις D, E; ουτε ημεις F. — 4. ώσπερ ημεις G. – και εις την D, I; και ες την εαυτων H. – αλλα ες την ξυγγ. F.

Chap. LXVI. 1. κατα τα (των om.) C, D, F, G, H; κατα (τα om.) των B, E. — 2. και υμας, et par corr. *al. m.* υμεις E. – ξυμβασι (ν om.) G.

fecti, vos oppugnassemus, et agrum hostili more vastassemus, injuriam profecto vobis fecissemus : sed si vestræ civitatis cum opibus tum genere viri primarii, qui vos et ab externa societate avertere, et ad patria omnium Bœotorum jura reducere volebant, sua sponte nos accersiverunt, quid tandem injuriæ vobis facimus ? Qui enim ducunt, potius peccant, quam qui *ipsos* sequuntur. [3] Sed nec illi (ut nostra fert opinio) *ullo modo peccarunt*, nec nos. [4] Cum enim cives essent, ut vos, et longe majores opes periculis objicerent, suæ urbis portas aperuerunt, et in suam urbem nos amice, non hostiliter introduxerunt : quod eos, qui de vobis improbiores erant, non amplius improbos esse, nec pejores fieri; et illos, qui meliores erant, suam dignitatem obtinere vellent : ut animi *vestri* moderatores essent, civitatem civibus non orbantes, sed in pristinam cum necessariis gratiam reducentes ; nullius inimicitias, omnium vero pariter amicitias ac societatem vobis conciliantes.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

Cap. 66. » Quod autem non hostiliter hoc fecerimus, hinc aperte patet : nam nec ulli vim attulimus, et mature ediximus, ut, quisquis ex patriis Bœotorum institutis vivere vellet, ad nos transiret. [2] Vos vero, cum libenter ad nos transissetis, et compositionem fecissetis, primum quidem quievistis, postea vero, cum nostrorum militum paucitatem animadvertissetis (si forte iniquius aliquid egisse videbamur, quod præter vestræ plebis voluntatem *in urbem* ingressi fuissemus,) parem gratiam nobis non retulistis, ut neque factis quicquam

- πληθυς ἡμων G, H. - νεωτεριςαι εργῳ B, C, E, F, G, H. - (γαρ om.) δη D, I. - (ὑςερον s. l. en rouge) μη κτ. E; ὑςερον μη κτενειν, παρα G. Voilà la leçon de G; X la rend bien infidèlement, et la confond avec μη κλει-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

innovaretis, et verbis nos ad exeundum induceretis: sed contra compositionem nos invasistis, ac illorum quidem, quos congressi trucidastis, vicem non ita dolemus; (hoc enim illi quodam belli jure sunt passi;) sed *in illos*, qui manus vobis tendebant, et quos vivos cepistis, et quos a vobis interfectum non iri postea nobis promisistis, et tamen nefarie interfecistis, quomodo atrocia facinora non patrastis? [3] Præsertim cum tres insignes injurias exiguo temporis intervallo nobis feceritis: nam et fœderis pacta fregistis, et cives nostros postea trucidastis, et de illis non occidendis (si ab omni rerum vestrarum, quæ in agris erant, injuria et maleficio temperaremus) fidem nobis datam fefellistis. Et tamen dicitis, nos jura violasse, vos vero dignos esse censetis, qui pro vestris sceleribus nullas pœnas vicissim luatis. [4] Sed profecto non ita erit, si modo isti sententiam sancte ac religiose tulerint; sed horum omnium scelerum causa supplicio afficiemini.

Cap. 67. » Hæc autem, o Lacedæmonii, longa oratione persecuti sumus, cum vestri, tum nostri causa: et vestri quidem causa, ut hos a vobis juste damnatum iri cognoscatis; nostri vero causa, ut longe æquiores pœnas a nobis expetitas *sciatis*. Neque priscas illorum virtutes, (si modo aliquæ fuerunt) audientes frangamini: quas illis quidem præsidio esse oportet, qui patiuntur injuriam: illis vero, qui facinus aliquod turpe faciunt, duplam irrogare pœnam; quia peccata pristinæ suæ virtuti non convenientia committunt. Neque lamentis, ac miseratione quicquam proficiant, implorantes patrum vestrorum Sepulcra, suamque solitudinem deplorantes. [2] Nos enim contra affirmamus, nostram juventutem, quæ ab istis trucidata fuit, mala longe graviora passam: cujus

ἐξελθεῖν· ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, οὓς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείνατε, οὐχ ὁμοίως ἀλγοῦμεν· (κατὰ νόμον γὰρ δή τινα ἔπασχον) οὓς δὲ χεῖρας προϊσχομένους, καὶ ζωγρήσαντες, ὑποσχόμενοί τε ἡμῖν ὕστερον μὴ κτενεῖν, παρανόμως διεφθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε; [3] καὶ ταῦτα, τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες, τήν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν, καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν ὕστερον θάνατον, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτείνειν ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ἢν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶμεν, ὅμως φατὲ ἡμᾶς παρανομῆσαι, καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ ἀντιδοῦναι δίκην. [4] οὐκ, ἤν γε οὗτοι τὰ ὀρθὰ γιγνώσκωσι. πάντων δὲ αὐτῶν ἕνεκα κολασθήσεσθε.

Κεφ. ξζʹ. » Καὶ ταῦτα, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τούτου ἕνεκα ἐπεξήλθομεν, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε δικαίως αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι ὁσιώτερον τετιμωρημένοι, καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετὰς, εἴ τινες ἄρα καὶ ἐγένοντο, ἀκούοντες ἐπικλασθῆτε, ἃς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους εἶναι, τοῖς δὲ αἰσχρόν τι δρῶσι, διπλασίας ζημίας, ὅτι οὐκ ἐκ προσηκόντων ἁμαρτάνουσι· μηδὲ ὀλοφυρμῷ καὶ οἴκτῳ ὠφελείσθωσαν, πατέρων τε τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι, καὶ τὴν σφετέραν ἐρημίαν. [2] καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνταποφαίνομεν πολλῷ δεινότερα παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διε-

νειν ci-après. — 4. ἡμιν μη κτηνειν D; ἡμιν (μη s. l. *al. m.*) et κ de κτ. om.) τεινειν G. - ψευσθεισαν ὑποθεσιν G. — 5. γινωσκωσι I.

Chap. LXVII. 1. και ὑπ. ἡμων και ὑμων E. - ἵνα ὑμας μεν I. - ειδητε και δικαιως E. - δ. τουτων καταγν. I. - ει τις αρα και εγενετο B, C, E, F, G. - ακουοντας επικλασθηναι E. - εκ των προσηκ. C. - τοις δ᾽ αισχρον G. — 2. ἂν οἱ πατε-

φθαρμένην, ὧν πατέρες, οἱ μὲν, πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες, ἀπέθανον ἐν Κορωνείᾳ, οἱ δὲ πρεσβῦται λελειμμένοι, καὶ οἰκίαι ἔρημοι, πολλῷ δικαιοτέραν ὑμῶν ἱκετείαν ποιοῦνται, τούσδε τιμωρήσασθαι. [3] οἴκτου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπές τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ δικαίως, ὥσπερ οἵδε, τὰ ἐναντία ἐπίχαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἑαυτοὺς ἔχουσι. τοὺς γὰρ ἀμείνους ξυμμάχους ἑκόντες ἀπεώσαντο· παρηνόμησάν τε, οὐ προπαθόντες ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον ἢ δίκῃ κρίναντες, καὶ οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν. ἔννομα γὰρ πείσονται, καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προϊσχόμενοι, ὥσπερ φασὶν, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες. ἀμύνατε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῷ τῶν Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ τῶνδε παραβαθέντι, καὶ ἡμῖν ἄνομα παθοῦσιν ἀνταπόδοτε χάριν δικαίαν ὧν πρόθυμοι γεγενήμεθα· καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν. [4] ποιήσατε δὲ τοῖς Ἕλλησι παράδειγμα, οὐ λόγων τούτοις ἀγῶνας προθήσοντες, ἀλλ' ἔργων· ὧν ἀγαθῶν μὲν ὄντων, βραχεῖα ἡ ἀπαγγελία ἀρκεῖ· ἁμαρτανομένων δὲ, λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίγνονται. ἀλλ' ἢν οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ξύμπαντας διαγνώμας ποιήσησθε, ἧσσόν τις ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσει. »

Κεφ. ξη. Τοιαῦτα μὲν οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακε-

ρες E. - βοιωτιαν εχοντες G. - δικ. ἡμων D. — 3. ὥσπερ ουτοι τα εναντια E. - μισει τε (δ. s. τ.) πλεω η δικη G. - πλεον η διακριν. D, I. - και ουκ εκ μαχης I. — 4. λογων τους αγωνας D, E. - αλλ' εργων (ὧν s. l. *ead. m.*) αγ. H. - ἡ ε (α s. ε, *al. m.*) παγγελια E. - προκαλυμμα γινονται E. - (οἱ om.) ἡγεμονες D, E. - διαγνωμονας E.

patres, partim, dum Bœotiam ad vos adducerent, ad Coroneam obierunt; partim vero, in senio filiis orbati, et in ædibus desolatis relicti, vos precibus multo justioribus obsecrant, ut de istis suplicium sumatis. [3] Homines enim, qui malum aliquod immerito patiuntur, misericordia sunt digniores; at qui merito (sicut isti), contra *digniores sunt*, quorum malis omnes gaudeant. Et præsentem solitudinem sua ipsorum culpa habent. Nam sua sponte meliores socios rejecerunt. Et nos contra jus violarunt, quamvis nullis injuriis a nobis fuerint lacessiti, odio potius, quam jure judicium facientes, neque parem *suis sceleribus* pœnam jam rependentes. Nam justum supplicium patientur, nec ex prœlio manus vobis tendentes, ut aiunt; sed ex compositione se ipsos ad causam dicendam dedentes. Succurrite igitur, Lacedæmonii, et legi Græcorum ab istis violatæ, et nobis, qui præter jus injuriam passi sumus, debitam gratiam referte pro studio, et animi alacritate, quam erga vos demonstravimus: neque propter istorum orationem apud vos repulsam feramus. [4] Græcis autem exemplum præbete, quo declaretis, vos non verborum, sed factorum certamina ipsis proposituros: quæ si bona sunt, brevis *eorum* commemoratio satis est: sed si propter peccati vitium sunt mala, longa oratio verborum ornatu exculta, ipsis velamenta prætendit. Verum si vos, penes quos arbitrium, et potestas nunc est, brevi interrogatione usi, rebus cognitis sententiam adversus omnes tuleritis, homines orationem speciosam, qua sua injusta facinora velent, minus quærent. »

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

CAP. 68. Atque Thebani quidem hæc dixerunt. Lace-

Chap. LXVIII. 1. τοιαυτα δε E, F, G. - Ainsi 3, 49, 1, τοιαυτα δε,

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

dæmonii vero judices, existimantes suam interrogationem sibi recte processuram, an beneficium aliquod ab ipsis in hoc bello accepissent (quoniam et superiori tempore ipsos rogaverant, ut ex veteri Pausaniæ, post bellum Medicum, fœdere quiescerent; atque etiam conditiones, quas postea, antequam circumvallarentur, ipsis obtulerant, ut videlicet ex illius fœderis formula communes essent, accipere noluerant) rati, se propter sua justa postulata *ab illis neglecta*, jam ut hostes fœderis expertes ab illis violatos: singulos *eorum* productos, et eodem modo rursus interrogatos, an aliquo beneficio Lacedæmonios, eorumque socios in hoc bello affecissent, cum illi responderent, nullum beneficium a se in ipsos collatum, illinc abductos interficiebant; et nullum supplicii immunem fecerunt. [2] Platæensium quidem non pauciores ducentis necarunt; Atheniensium vero, viginti et quinque, qui una obsessi fuerant. Fœminas autem in servitutem abduxerunt; et urbem Megarensibus, qui propter seditionem domo profugerant, et Platæensibus, qui supererant, quique secum senserant, per integrum annum Thebani dederunt incolendam. Postea vero cum eam totam funditus evertissent, et solo æquassent, prope Junonis templum exstruxerunt diversorium quoquo versus ducenum pedum, domiciliis infra supraque circundatum. Et usi sunt ipsis Platæensium tectis et januis. Ex reliqua vero supellectile, quæ in mœnibus erat, ex ære, inquam, et ferro lectos construxerunt, quos Junoni consecrarunt; templumque lapideum centum pedum eidem ædificarunt. [3] Agrum vero publicatum, et ad decem

au lieu de τοιαυτα μεν. - σφισι καλως ἕξειν C. - αγαθον (τι om.) πεπ. B, D, E, G, H, I. - μετα των Μηδων E. - κατε τοτε ὕςερον E. - περιτ. παρειχοντο αυτοις

δαιμόνιοι

δαιμόνιοι δικασταὶ, νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν ὀρθῶς ἕξειν, εἴ τι ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ᾽ αὐτῶν ἀγαθόν τι πεπόνθασι, διότι τόν τε ἄλλον χρόνον ἠξίουν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Παυσανίου μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν, καὶ ὅτε ὕστερον, ἃ πρὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι προείχοντο αὐτοῖς, κοινοὺς εἶναι κατ᾽ ἐκεῖνα· ὡς οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει ἔκσπονδοι ἤδη ὑπ᾽ αὐτῶν κακῶς πεπονθέναι, αὖθις τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἰσὶν, ὁπότε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον· καὶ ἐξαίρετον ἐποιήσαντο οὐδένα. [2] διέφθειραν δὲ Πλαταιέων μὲν αὐτῶν, οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ, πέντε καὶ εἴκοσιν, οἳ ξυνεπολιορκοῦντο· γυναῖκας δὲ ἠνδραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνιαυτὸν μέν τινα Θηβαῖοι Μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι, καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες Πλαταιέων περιῆσαν, ἔδοσαν ἐνοικεῖν. ὕστερον δὲ, καθελόντες αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων, ᾠκοδόμησαν πρὸς τῷ Ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων ποδῶν, πανταχῇ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν καὶ ἄνωθεν· καὶ ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν Πλαταιέων ἐχρήσαντο· καὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ ἦν ἐν τῷ τείχει ἔπιπλα, χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες, ἀνέθεσαν τῇ Ἥρᾳ, καὶ νεὼν ἑκατόμποδον λίθινον ᾠκοδόμησαν αὐτῇ. [3] τὴν δὲ γῆν

D; περιτ. παρ. (προ S. παρ) ειχοντο E; προειχοντο αυτοις F, προειχ. αυτους G. – το αυτο και ενα ἑκαστον G. – παρα (γα om.) γοντες G, I. — 2. Πλαταιων C, E, F, G. – πανταχη (κυκλω om.) G. – ἃ ησαν εν τῳ F. – ἑκατὸν πεδὸν F. — 3. π. Πλαταιεων D, I. – ετι τριτῳ E. – ενενηκοστῳ C, H, I. – εγεν. (ἔτους om.) D. – ετελευτησει B, C, D, E, F, G.

δημοσιώσαντες, ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο Θηβαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἕνεκα, νομίζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὠφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιαν, ἔτει τρίτῳ καὶ ἐννενηκοστῷ ἐπειδὴ Ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως ἐτελεύτησαν.

Κεφ. ξθ'. Αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν Πελοποννησίων, αἱ Λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθοῦσαι, ὡς τότε φεύγουσαι διὰ τοῦ πελάγους, ἔκ τε τῶν Ἀθηνῶν ἐπιδιωχθεῖσαι, καὶ πρὸς τῇ Κρήτῃ χειμασθεῖσαι, [καὶ] ἀπ' αὐτῆς σποράδες, πρὸς τὴν Πελοπόννησον κατηνέχθησαν, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ Κυλλήνῃ τρισκαίδεκα τριήρεις Λευκαδίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν, καὶ Βρασίδαν τὸν Τέλλιδος ξύμβουλον Ἀλκίδᾳ ἐπεληλυθότα. [2] ἐβούλοντο γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὡς τῆς Λέσβου ἡμαρτήκεσαν, πλέον τὸ ναυτικὸν ποιήσαντες, ἐς τὴν Κέρκυραν πλεῦσαι, στασιάζουσαν, δώδεκα μὲν ναυσὶ μόναις, παρόντων Ἀθηναίων περὶ Ναύπακτον· πρὶν δὲ πλέον τι ἐπιβοηθῆσαι ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ναυτικὸν, ὅπως προφθάσωσι· καὶ παρεσκευάζοντο ὅ, τε Βρασίδας καὶ ὁ Ἀλκίδας πρὸς ταῦτα.

Κεφ. ο'. Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐστασίαζον, ἐπειδὴ οἱ αἰχμάλωτοι ἦλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμνον ναυμαχιῶν ὑπὸ Κορινθίων ἀφεθέντες, τῷ μὲν λόγῳ, ὀκτακοσίων ταλάντων τοῖς προξένοις διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ, πεπεισ-

Chap. LXIX. 1. εκ τε των Αθηναιων B, C, F, G, H, I. – Κυλληνη (τρισκαιδεκα om.) τριηρεις G. – Αμβρακιωτων C. – συμβουλον D, I. – Αλκιδαν H. — 2. εκ των Αθηναιων ν. D, I. – ὁ, τε βρ. κ. ὁ Αλκειδας B, C; ὁ, τε Αλκιδας κ. ὁ. β. E.

annos locatum Thebani coluerunt. Propemodum autem, imo vero omnino Lacedæmonii a Platæensibus adeo fuerunt aversi, Thebanorum gratia, quod ipsos in bello, quod jam tum susceptum erat, sibi perutiles fore putarent. Res igitur, quæ ad Platæam gestæ sunt, nonagesimo tertio anno a societate, quam Platæenses cum Atheniensibus inierant, hunc exitum habuerunt.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp 88. 2. V. C. Varr. 327.

Cap. 69. Quadraginta vero Peloponnesiorum naves, quæ Lesbiis subsidio profectæ fuerant, cum tunc per pelagus aufugissent, ut persequentem Atheniensium classem vitarent, et tempestate prope Cretam jactatæ fuissent, et illinc ad Peloponnesum palantes appulissent; tredecim triremes Leucadiorum et Ambraciotarum, et Brasidam Tellidis filium, qui advenerat, ut Alcidæ consiliarius esset, ad Cyllenen offendunt. 2 Lacedæmonii enim in animo habebant, quoniam Lesbi conservandæ spes eos fefellerat, parata majori classe, in Corcyram seditione laborantem navigare, quod Athenienses cum duodecim duntaxat navibus ad Naupactum essent. Antequam autem Athenis major aliquis navium numerus *aliis* subsidio veniret, ut præverterent *novæ classis adventum, hoc facere statuerant.* Atque Brasidas et Alcidas in his parandis erant occupati.

Cap. 70. Nam Corcyræi discordiis intestinis laborare cœperunt, ex quo illi, ubi in prœliis navalibus circa Epidamnum capti fuerant, ad ipsos redierant, a Corinthiis dimissi, verbo quidem, talentis octingentis redemti, datis idoneis fidejussoribus, hospitibus suis: re vero ipsa, quod Corinthiorum verbis adducti promisissent

Chap. LXX. 1. περι Επιδαμνȣ B; π. Επιδαμνον (υ s. ν) G. - οκτακοσιοις ταλαντοις I. - διηγγυομενων (οι s. ων, *al. m.*) E. - πολιταν επιοντες G. — 2. ην γαρ Πυθιας E. - υπαγουσι B. - ες δικην C, F, G, H. — 3. Διος

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

fore, ut Corcyram in ipsorum potestatem redigerent. Hi autem singulos cives solicitabant, ac id agebant, ut civitatem ad defectionem ab Atheniensibus faciendam impellerent. [2] Cum autem Attica navis, item et Corinthia venisset, utraque cum legatis, quos vehebat: cumque ventum esset in colloquium, Corcyræi decreverunt, ut Atheniensibus quidem, ex pacto socii, Peloponnesiis vero, quemadmodum et prius, amici essent. Et Pithiam (hic enim erat voluntarius Atheniensium hospes, et tunc civitatis princeps) isti viri in judicium vocant, crimini dantes, quod Corcyram in Atheniensium potestatem redigere moliretur. [3] Hic vero absolutus, vicissim reos facit quinque ex illis omnium ditissimos, crimini dans, quod ex Jovis et Alcini fano vallos præciderent. Pro singulis autem vallis singuli stateres erat mulcta constitūta. [4] Cum autem illi damnati fuissent, et mulctam persolvere deberent, ac propter ejus magnitudinem ad templa consedissent supplices, ut, compositione facta, certis pensionibus mulctam irrogatam persolverent, Pithias (erat enim et senator) *Corcyræis* persuasit, ut lege *in eos* agerent. [5] Illi vero, cum propter hanc legem *ab honoribus et Curia* prohiberentur, simul etiam audirent, Pithiam, quamdiu senator esset, multitudini persuasurum, ut eosdem amicos, hostesque duceret, quos Athenienses; facta conjuratorum manu, cum pugionibus in Senatum ex improviso irrumpunt, et cum ipsum Pithiam, tum etiam alios, tam senatorum, quam privatorum hominum ad sexaginta interficiunt. Pauci vero quidam, qui cum Pithia senserant, ad Atticam triremem, quæ adhuc aderat, confugiunt.

του τεμενους D, E, F, G, H. — 4. οφειλοντων H. — δια (το om.) πληθος C, D, E, F, G, I. — (της s. l.) ζημιας G; H donne δια (το om.) πληθος

μένοι Κορινθίοις Κέρκυραν προσποιῆσαι. καὶ ἔπρασσον οὗτοι, ἕκαστον τῶν πολιτῶν μετιόντες, ὅπως ἀποστήσωσιν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. [2] καὶ ἀφικομένης Ἀττικῆς τε νεὼς καὶ Κορινθίας, πρέσβεις ἀγουσῶν, καὶ ἐς λόγους καταστάντων, ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι Ἀθηναίοις μὲν ξύμμαχοι εἶναι, κατὰ τὰ ξυγκείμενα, Πελοποννησίοις δὲ φίλοι, ὥσπερ καὶ πρότερον. καὶ, ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενός τε τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοῦ δήμου προειστήκει, ὑπάγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες εἰς δίκην, λέγοντες Ἀθηναίοις τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν. [3] ὁ δὲ, ἀποφυγὼν, ἀνθυπάγει αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χάρακας ἐκ τοῦ τε Διὸς τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνου. ζημία δὲ καθ' ἑκάστην χάρακα ἐπέκειτο στατήρ. [4] ὀφλόντων δὲ αὐτῶν, καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων, διὰ τὸ πλῆθος τῆς ζημίας, ὅπως ταξάμενοι ἀποδῶσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γὰρ καὶ βουλῆς ὢν) πείθει ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι. [5] οἱ δ', ἐπειδὴ τῷ τε νόμῳ ἐξείργοντο, καὶ ἅμα ἐπυνθάνοντο, τὸν Πειθίαν, ἕως ἔτι βουλῆς ἐστι, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπείσειν τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίοις φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσταντό τε, καὶ λαβόντες ἐγχειρίδια, ἐξαπιναίως ἐς τὴν βουλὴν ἐσελθόντες, τόν τε Πειθίαν κτείνουσι, καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν καὶ ἰδιωτῶν, ἐς ἑξήκοντα. οἱ δέ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ, ὀλίγοι ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον, ἔτι παροῦσαν.

τε ζημιας. - ὁ Πυθιας et au n° 5 suivant, Πυθιαν deux fois. — 5. οι δε τινες G. — τῳ Πυθιᾳ E.

Κεφ. οα΄. Δράσαντες δὲ τοῦτο, καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους, εἶπον, ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη, καὶ ἥκιστ᾽ ἂν δουλωθεῖεν ὑπ᾽ Ἀθηναίων· τό, τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι, ἀλλ᾽ ἢ μιᾷ νηΐ, ἡσυχάζοντας. τὸ δὲ πλέον, πολέμιον ἡγεῖσθαι. [2] ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθὺς πρέσβεις, περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας, ὡς ξυνέφερε, καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφὴ γένηται.

Κεφ. οβ΄. Ἐλθόντων δὲ, οἱ Ἀθηναῖοι τούς τε πρέσβεις, ὡς νεωτερίζοντας, ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. ἐν δὲ τούτῳ, τῶν τε Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα, ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας, καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων, ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ· καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. [2] ἀφικομένης δὲ νυκτὸς, ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει, καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἱδρύνθη. καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον. οἱ δὲ τήν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον.

Κεφ. ογ΄. Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα, καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφότεροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε, καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. [2] καὶ τῷ

Chap. LXXI. 1. το τε λοιπον ουδετερους D, I. — 2. ὡς ειδον και επικ. C. - πεμπτουσι B. - (δε om.) και εις C; δε και εις G. - πραττειν D, E, I.

Chap. LXXII. 1. ες Αιγιαν B. - των (τε s. l. *ead. m.*) C; των (τε om.) G. - ελθουσης νεως Κορ. D. — 2. (τα om.) μετεωρα G. - ἱδρυσθη B;

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

CAP. 71. Hoc facinore perpetrato, et convocatis Corcyræis, dixerunt hæc optima esse, atque hoc modo *Corcyræos* in servitutem ab Atheniensibus minime redactum iri. Ac in posterum neutros, nisi cum singulis navibus venirent, a Corcyræis pacatis recipiendos: si vero cum pluribus, eos in hostium numero, locoque ducendos. [2] Cum autem hæc dixissent, populum in suam sententiam decretum facere coëgerunt: statimque legatos Athenas miserunt, qui et res gestas nuntiarent, et ita facto opus fuisse demonstrarent: ét illis, qui eo confugerant, persuaderent, ut nihil, quod a rationibus, commodisque civitatis esset alienum, molirentur, ne qua rerum turbatio, mutatioque fieret.

CAP. 72. Cum autem legati Athenas pervenissent, Athenienses cum eos, ut res novas molientes, tum etiam *alios*, quibus persuaserant *id*, *cujus causa eo missi fuerant*, corripuerunt, et in Ægina custodiendos deposuerunt. Interea vero Corcyræi, qui reipublicæ principes erant, Corinthiacæ triremis et Spartanæ legationis adventu, plebem adoriuntur; pugnaque commissa vicerunt. [2] Sed noctis interventu, plebs quidem in arcem, et editiora urbis loca confugit, ibique castra frequens posuit, et Hyllaïcum portum tenebat. Victores vero forum occuparunt, ubi permulti ipsorum habitabant, et portum, qui in forum et in continentem spectat.

CAP. 73. Postridie vero leve certamen inter se missilibus commiserunt, et in agros utrique nuntios dimiserunt, servitia sollicitantes, spe libertatis proposita. [2] Et plebi quidem servitiorum multitudo se sociam

ἱδρυθῃ C. - (τον om.) προς αυτῃ D; τον προς αυτῃ E, G.

Chap. LXXIII. 2. των οικετων G.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

adjunxit. Alteris vero octingenti milites ex continente subsidio venerunt.

Cap. 74. Uno autem die interjecto, pugna rursus est commissa, et plebs vicit, quod et locorum munitione et hominum numero superior esset. Mulieres etiam eos viriliter adjuverunt, hostem tegulis e summis ædium culminibus ferientes, et supra sexum suum tumultum sustinentes. [2] Facta autem sub crepusculum vespertinum fuga, optimates, veriti, ne plebs eodem impetu, sublato clamore, in se irruens, et navalibus potiretur, et se interficeret, ædes, quæ in foro circumcirca erant, et illis contiguas domos, ne qua illinc in se fieret impressio, incendunt, neque suis, neque alienis parcentes. Quamobrem et multæ mercatorum pecuniæ crematæ sunt, et parum abfuit, quin urbs tota penitus periret, si ventus ingruisset, qui flammam in ipsam sparsisset. [3] Atque illi quidem, facto pugnandi fine, quieti utrinque noctem illam dispositis custodiis transegerunt. Et Corinthiaca navis, quia plebs vicerat, clam discessit; et militum auxiliarium plerique hostem latentes in continentem se receperunt.

Cap. 75. Sequenti vero die Nicostratus, Diotrephis filius, Atheniensium dux, cum duodecim navibus, et quingentis gravis armaturæ militibus Messeniis, Naupacto ad opem *Corcyræis* ferendam venit. Et de compositione inter illos facienda agere cœpit, illisque persuasit (ut in mutuæ concordiæ gratiam redirent) ut decem quidem homines, qui præcipui malorum autores fuerant, in judicium vocarent, qui diutius *ibi* non manserunt; *sed statim se subduxerunt:* reliqui vero *Corcyram* inco-

Chap. LXXIV. 1. μ. αυθις γινεται C, D, I; αυθις μ. γιγνεται G. –

μὲν

μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον· τοῖς δ᾽ ἑτέροις, ἐκ τῆς ἠπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

Κεφ. οδ΄. Διαλιπούσης δ᾽ ἡμέρας, μάχη αὖθις γίγνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος, χωρίων τε ἰσχύϊ καὶ πλήθει προέχων· αἵ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο, βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκίων τῷ κεράμῳ, καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. [2] γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι, μὴ αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν, καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς, καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ᾖ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας, οὔτε ἀλλοτρίας. ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη, καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. [3] καὶ οἱ μὲν, παυσάμενοι τῆς μάχης, ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες, τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς, τοῦ δήμου κεκρατηκότος, ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἤπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

Κεφ. οε΄. Τῇ δ᾽ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διϊτρέφους, Ἀθηναίων στρατηγὸς, παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ, καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὁπλίταις. ξύμβασίν τε ἔπρασσε, καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις, δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν· τοὺς δ᾽ ἄλλους οἰκεῖν, σπονδὰς

ισχυν και D; ισχυν et marg. *al. m.* ισχυει I. - ξυν (επ om.) ελαβοντο C. — 2. (της om.) τροπης B. - (επ om.) εγενετο D. - επιφορος επ᾽ αυτην E. — 3. ἡσυχασοντες C. - διε (κο om.) μισθησαν B.

Chap. LXXV. 1. τη δε επιγ. D, E. - Νικ. ὁ Διο (ϊ s. o, *al. m.*) τρε-

πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. [2] καὶ ὁ μὲν, ταῦτα πράξας, ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι. οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν, πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἧσσόν τι ἐν κινήσει ὦσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν, ξυμπέμψειν. καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ, τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι, μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι, καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερόν. [3] Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ᾽ οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος, ὁπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ, τά τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε, καὶ αὐτῶν τινὰς, οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἄν. ὁρῶντες δ᾽ οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα, καθίζουσιν ἐς τὸ Ἡραῖον ἱκέται, καὶ γίγνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. [4] ὁ δὲ δῆμος, δείσας, μή τι νεωτερίσωσιν, ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας, καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

Κεφ. ος΄. Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης, τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν νῆσον διακομιδὴν, αἱ ἐκ τῆς Κυλλήνης Πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς Ἰωνίας πλοῦν, ἔφορμοι οὖσαι, παραγίγνονται τρεῖς καὶ πεντήκοντα. [2] ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδας, ὥσπερ καὶ πρό-

φους D. – παραγίνεται G. – Μεσσηνίων D, E. – και παρ᾽ Αθηναιους D. – τους δε αλλους οικειν C. — 2. αποπλευσασθαι D, I. – οἱ δε του Μηδου G. – ισας δε (αυτοι om.) πληρ. C, F. – εις τας ν. H. – δεισαντες (δε εκεινοι om.) μη εις D. – Διοσκουριων (marg. *al. m.* Διοσκουρων) I. — 3. τη του (μη marg. *al. m.*)

lerent, icto inter se et cum Atheniensibus fœdere, ut eosdem hostes et eosdem amicos ducerent. [2] Atque ille quidem his rebus gestis discessurus erat. Sed plebis principes ei persuaserunt, ut sibi quinque de suis navibus relinqueret, ut adversarii minus se commoverent; se vero totidem de suis rebus omnibus ad navigationem necessariis instructas, cum eo missuros *dixerunt.* Atque ille quidem *hoc ipsis* concessit; illi vero suos quique adversarios delegerunt, quos naves conscendere jusserunt. Sed illi, veriti, ne Athenas mitterentur, ad Castoris et Pollucis fanum supplices consederunt. [3] At Nicostratus illos illinc excitare, et consolari cœpit. Sed, cum illis persuadere non posset, *ut illinc discederent,* populus, armis hac de causa sumtis, quod existimaret, eos nihil sani in animo habere, quî propter suam diffidentiam cum Nicostrato navigare nollent, et eorum arma ex ædibus absportavit, et nonnullos ipsorum, in quos inciderat, interfecisset, nisi Nicostratus *eum* impedivisset. Alii vero, cum hæc fieri viderent, ad Junonis templum supplices consederunt, erantque non pauciores quadringentis. [4] Populus vero, veritus, ne quid novi molirentur, vérbis adductos illinc excitavit, et in insulam Junonis templo oppositam transportavit; et quæ ad vitam sustentandam erant necessaria, illuc ad ipsos transmittebat.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

Cap. 76. Cum autem seditio in hoc statu esset, quarto, quintove ab istis in insulam transportatis die, tres et quinquaginta Peloponnesiorum naves ex Cyllene, ubi, post reditum ex Ionia, stationem habebant, advenerunt. [2] His autem præerat Alcidas, ut et prius; et Brasidas

ξυμπ. G. - ελαβεν F. - διεφθειρεν αν D, E. - όρ. δε οἱ αλλοι B, C, F, G. — 4. δεισας μη τε (τι 8. τε, *ead. m.*) I. - εκ. αυτοις διεπεμποιτο D.

Chap. LXXVI. 1. αἱ εκ της Μιτυληνης II. D. I. — 2. Αλκειδας.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

consiliorum socius cum eo navigabat. Cum autem appulissent ad Sybota portum, qui est in continente, primo diluculo adversus Corcyram navigarunt.

Cap. 77. Corcyræi vero magno cum tumultu, cum res urbanas, tum etiam classis hostilis adventum formidantes, sexaginta naves simul instruere cœperunt; et prout unamquamque rebus omnibus ad prœlium committendum necessariis explebant, eam adversus hostem emittebant: Athenienses enim ipsis suaserant, ut se primos exire sinerent, ipsi vero postea cum tota classe simul subsequerentur. Sed cum ipsorum naves dispersæ ad hostes accederent, duæ quidem protinus ad eos transfugerunt: qui vero in aliis vehebantur, inter se prœliabantur. [2] Nihil autem rite fiebat. Peloponnesii vero, tumultu animadverso, cum viginti quidem navibus se Corcyræis opposuerunt, cum reliquis vero, duodecim Atticis navibus, quarum duæ erant Salaminia et Paralus, *obviam processerunt*.

Cap. 78. Atque Corcyræi quidem, quia male, navibusque raris impetum faciebant, soli graviter laborabant. Athenienses vero, quia multitudinem metuebant, et ne circumvenirentur, in confertas *illorum naves* non irruebant, nec in eas, quæ in medio agmine contra se instructæ erant: sed in extremum cornu irruentes, unam navem demergunt. [2] Postea vero *Peloponnesii*, sua classe in orbem digesta, hostem circumeuntes turbare conabantur. At qui adversus Corcyræos in acie stabant, hac re cognita, et veriti, ne *suis* idem accideret, quod ad Naupactum, auxilium ferunt: tunc vero naves confertæ simul

Chap. LXXVII. 1. τα τε εν τη πολει D; τα τ' εν πολει E. – ἅμα εκειναις E. – εν ἑτεροις (αις 3. οις *al. m.*) δε E. — 2. εικοσι μεν ναυς. C.

τερον, καὶ Βρασίδας αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει. ὁρμισάμενοι δὲ ἐς Σύβοτα, λιμένα τῆς ἠπείρου, ἅμα ἕῳ ἐπέπλεον τῇ Κερκύρᾳ.

Κεφ. οζʹ. Οἱ δὲ, πολλῷ θορύβῳ, καὶ πεφοβημένοι τά τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλουν, παρεσκευάζοντό τε ἅμα ἑξήκοντα ναῦς, καὶ τὰς ἀεὶ πληρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραινούντων Ἀθηναίων σφᾶς τε ἐᾶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι, καὶ ὕστερον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι· ὡς δὲ αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν σποράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθὺς ηὐτομόλησαν, ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχοντο. [2] ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων. ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι τὴν ταραχὴν, εἴκοσι μὲν ναυσὶ πρὸς τοὺς Κερκυραίους ἐτάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων· ὧν ἦσαν αἱ δύο, Σαλαμινία καὶ Πάραλος.

Κεφ. οηʹ. Καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι, κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπτοντες, ἐταλαιπώρουν τὸ καθ' αὑτούς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, φοβούμενοι τὸ πλῆθος καὶ τὴν περικύκλωσιν, ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον, οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς ἐφ' ἑαυτοὺς τεταγμέναις· προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας, καταδύουσι μίαν ναῦν. [2] καὶ μετὰ ταῦτα, κύκλον ταξαμένων αὐτῶν, περιέπλεον, καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. γνόντες δὲ οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις, καὶ δείσαντες, μὴ, ὅπερ ἐν Ναυπάκτῳ, γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι· καὶ γενόμεναι ἀθρόαι

Chap. LXXVIII. 1. (την om.) περικυκλ. G. - ταις εφ' ἑαυτοις B; τ. εφ' αυτους C, F. - προσβαλοντων I. - κατα δυοουσι μιαν ν. H. — 2. μητα ταυτα G. - ταξ. (αυτων s. l. al. m.) G. — 3. πρ. χρυσαμενοι C, F. - προκαταφυ (γ om.) ων B. - ὅτι ἑαυτων μαλιστα σχ. H. - προς σ. τετειχμενους C.

αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπίπλουν τοῖς Ἀθηναίοις ἐποιοῦντο. [3] οἱ δ' ὑπεχώρουν, ἤδη πρύμναν κρουόμενοι· καὶ ἅμα τὰς τῶν Κερκυραίων ἐβούλοντο προκαταφυγεῖν, ὅτι μάλιστα ἑαυτῶν σχολῇ τε ὑποχωρούντων, καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναντίων. ἡ μὲν οὖν ναυμαχία, τοιαύτη γενομένη, ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν.

Κεφ. οθ'. Καὶ οἱ Κερκυραῖοι, δείσαντες, μὴ σφίσιν ἐπιπλεύσαντες ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς κρατοῦντες οἱ πολέμιοι, ἢ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀναλάβωσιν, ἢ καὶ ἄλλο τι νεωτερίσωσι, τούς τε ἐκ τῆς νήσου πάλαι ἐς τὸ Ἡραῖον διεκόμισαν, καὶ τὴν πόλιν ἐφύλασσον. [2] οἱ δ' ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλμησαν πλεῦσαι, κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ· τρεῖς δὲ καὶ δέκα ναῦς ἔχοντες τῶν Κερκυραίων, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν ἤπειρον, ὅθενπερ ἀνηγάγοντο. [3] τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐδὲν μᾶλλον ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄντας, καὶ Βρασίδου παραινοῦντος, ὡς λέγεται, Ἀλκίδᾳ, ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος· ἐπὶ δὲ τὴν Λευκίμμην τὸ ἀκρωτήριον ἀποβάντες, ἐπόρθουν τοὺς ἀγρούς.

Κεφ. π'. Ὁ δὲ δῆμος τῶν Κερκυραίων ἐν τούτῳ, περιδεὴς γενόμενος, μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες, τοῖς τε ἱκέταις ᾖσαν ἐς λόγους, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις. καί τινας αὐτῶν ἔπεισαν ἐς τὰς ναυς ἐμβῆναι· ἐπλήρωσαν γὰρ ὅμως τριάκοντα, προσδεχόμενοι τὸν ἐπί-

Chap. LXXIX. 1. (τουτε correct. peu nette) εκ της νησου C; τας (ους s. l.) εκ της ν. E. - αναλαβωσι I. - η (και om.) αλλο τι E. — 2. τρις και δεκα δε ναυς C, E, F, G; τρις κ. δ. γαρ ναυς D; τρις (δε om.) και δεκα ναυς I. - εις την ηπ. D. — 3. μαλλον (επεπλεον om.) D. - Βρασιδα C, F. - Αλκαδα C. - την Λευκιμμην C, H.

in Athenienses impressionem fecerunt. [3] Illi vero se subducere cœperunt, jam in puppim remigantes. Simul etiam volebant, Corcyræorum naves mature fugere, dum ipsi quam lentissime retrocederent, et hostium sibi oppositorum impetum sustinerent. Hoc igitur navale prœlium, quod hujusmodi fuit, sub solis occasum finitum est.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

Cap. 79. Et Corcyræi, veriti, ne hostes, utpote victores, infesta classe contra se venirent, et urbem invaderent, aut ex insula eos exportarent, aut aliud quidpiam navi molirentur; eos, quos eo transmiserant, illinc in Junonis templum rursus reportarunt, et urbem custodiebant. [2] Hostes vero, quamvis eos navali prœlio superassent, ad urbem tamen accedere non sunt ausi: sed cum tredecim Corcyræorum navibus, quas ceperant, in continentem navigarunt, unde venerant. [3] Postridie vero nihilo magis urbem infesta classe petierunt, licet omnes ejus incolæ in magna perturbatione et trepidatione essent, licet etiam Brasidas (ut fertur) Alcidam ad hoc adhortaretur; quamvis numero suffragiorum esset inferior, sed in promontorium Leucimnam ex navibus egressi, agros vastarunt.

Cap. 80. Interea vero Corcyræorum populus, vehementer metuens, ne Peloponnesiorum classis urbem invaderet, cum supplicibus, aliisque in colloquium de civitate conservanda venit: et eorum nonnullis persuasit, ut naves conscenderent. Nam *Corcyræi, quamvis in hoc rerum statu essent constituti*, tamen triginta naves rebus ad prœlium necessariis expleverunt, hostis adventum

Chap. LXXX. 1. ες τας ναυς εσβηναι D, E, F, H, I; ε. τ. νηας εσβηναι G. – τριακοντα. (προσδ. τ. ε. οἱ δε marg. *ead. m.*) H; τριακοντα (marg. *al. m.*

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

opperientes. At Peloponnesii ad meridiem usque agrum eorum populati, discesserunt. [2] Sub noctem autem ignibus accensis significatum fuit ipsis, sexaginta naves Atticas a Leucade venire : quas Athenienses (certiores facti de Corcyræorum seditione, deque classe cum Alcida adversus Corcyram itura) miserant cum Eurymedonte Theuclis filio, qui ipsis præerat.

Cap. 81. Peloponnesii igitur eadem nocte statim, magna celeritate domum redierunt oram legentes. Cum autem naves per Leucadium Isthmum transportassent, ne circumeuntes *ab hoste* conspicerentur, se receperunt. Corcyræi vero, cum et Atticas naves adventare, et hostiles discessisse intellexissent, Messenios receperunt, et in urbem introduxerunt, qui prius erant extra : jussisque navibus, quas rebus ad prœlium necessariis expleverant, in portum Hyllaicum circumire; dum illæ circumveherentur, si quem de suis inimicis cepissent, eum interficiebant. Quinetiam eos omnes, quibus persuaserant, ut naves conscenderent, ex navibus ejicientes, discesserunt. Et ad Junonis templum profecti, ex supplicibus circiter quinquaginta ad judicium subeundum verbis adduxerunt, omnesque capite damnatos morte multarunt. [2] Sed plerique supplicum, qui verbis illorum adduci non potuerant, ut judicium subirent, cum viderent ea, quæ gerebantur, ibidem, in templo se mutuo interfecerunt; et nonnulli eorum ex arboribus se ipsos laqueis suspenderunt. Reliqui vero, prout quisque potuit, se ipsos absumserunt. Et per septem dies, per quos Eurymedon cum sexaginta navibus *eo* profectus, *ibi*

προσδ. τ. επιπ.) οἱ δε G. Sur cette var. voyez la note de x. Elle prouve que G n'a pas été collationné avec une religieuse exactitude. - μεσης ἡμερας D. — 2. μετ' Αλκιδου C, F.

πλουν.

πλουν. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, μέχρι μέσου ἡμέρας δῃώσαντες τὴν γῆν, ἀπέπλευσαν. [2] καὶ ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρυκτωρήθησαν ἑξήκοντα νῆες Ἀθηναίων, προσπλέουσαι ἀπὸ Λευκάδος· ἃς οἱ Ἀθηναῖοι, πυνθανόμενοι τὴν στάσιν, καὶ τὰς μετ' Ἀλκίδου ναῦς ἐπὶ Κέρκυραν μελλούσας πλεῖν, ἀπέστειλαν, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους στρατηγόν.

Κεφ. πα΄. Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθὺς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ, αἰσθόμενοι τάς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεούσας, τάς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον, πρότερον ἔξω ὄντας· καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες, ἃς ἐπλήρωσαν, ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ὅσῳ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν, ὅσους ἔπεισαν ἐσβῆναι, ἐκβιβάζοντες, ἀπεχώρησαν· ἐς τὸ Ἡραῖόν τε ἐλθόντες, τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν, καὶ κατέγνωσαν ἁπάντων θάνατον. [2] οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἑώρων τὰ γιγνόμενα, διέφθειραν αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο· οἱ δ', ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο, ἀνηλοῦντο. ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος Εὐρυμέδων ταῖς

Chap. LXXXI. 1. τῶν Λευκαδίων C. - ναῦς ἐς (πρὸς s. ἐς al. m.) πλεούσας E. - Μεσσηνίους D. - ἀπέκτειναν E, F. - ἀπεχώρησαν (s. l. al. m. γρ. ἀπεχρῶντο) E. - (ἁ om.) πάντας θ. B, C, D, E, F, G, H, I. — 2. διέφθειραν D. - ἀλλήλους ἐν τῷ ἱερῷ E. - (τῷ om.) ἱερῷ F. - ἡμέρας τε ἑπτὰς ἃς G. - ἀφ. ὁ εὐρυμέδων G, H. - παρέμεινε B, C, D, E, F, G. - (οἱ om.) Κερκ. C, D, E, F, G, H, I,

ἑξήκοντα ναυσὶ παρέμεινεν, οἱ Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν· ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἕνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου· καὶ, οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνεσθαι, οὐδὲν ὅ, τι οὐ ξυνέβη, καὶ ἔτι περαιτέρω. [3] καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε, καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο· οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον. οὕτως ὠμὴ στάσις προυχώρησε· καὶ ἔδοξε μᾶλλον, διότι ἐν τοῖς πρώτη ἐγένετο.

Κεφ. πβ΄. Ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν, ὡς εἰπεῖν, τὸ Ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν οὐσῶν ἑκασταχοῦ, τοῖς τε τῶν δήμων προστάταις, τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι, καὶ τοῖς ὀλίγοις, τοὺς Λακεδαιμονίους· καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν, οὐδ᾽ ἑτοίμων παρακαλεῖν αὐτούς· πολεμουμένων δὲ, καὶ ξυμμαχίας ἅμα ἑκατέροις τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει, καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ προσποιήσει, ῥᾳδίως αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις ἐπορίζοντο. [2] καὶ ἐπέπεσε πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι, γιγνόμενα μὲν, καὶ ἀεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ᾖ, μᾶλλον δὲ, καὶ ἡσυχαίτερα, καὶ τοῖς εἴδεσι διηλλαγμένα, ὡς ἂν ἕκασται αἱ

- Χρημ. σφίσιν ὑπολαβόντων τῶν οφ, D, I. - οὐδεν ὅ τι μη ξυνεβη I. — 3. προς αυτοις απεκ τεινοντα D; (προς s. l. *ead. m.*) αυτοὺς εκτεινοντο H; προς αυτοις απεκτεινουντο I. - εκ (ἐν s. εκ, *al. m.*) του Δ. G. - μαλλον (δι om.) ὅτι G.

Chap. LXXXII. 1. επειδη ὕστερον G. - τῷ δημῳ προςαταις C. - προσποιη-

manserat, Corcyræi eos interfecerunt, quos inimicos esse ducebant: crimini quidem illis dantes, quod popularem statum everterent. Sed nonnulli etiam ob inimicitias privatas, alii etiam propter pecunias, quæ ipsis debebantur a debitoribus qui eas acceperant, interfecti fuerunt. Omneque mortis genus visebatur, et (quemadmodum in hujusmodi rerum statu solet accidere) nihil est, quod non acciderit, atque eo amplius. [3] Etenim pater filium occidebat; et homines a templis abstrahebantur, et prope ipsa cædebantur. Quinetiam nonnulli muro circumsepti in Bacchi templo, *fame necati* perierunt. Eo sævitiæ progressa est seditio, atque ideo major est visa, quod hæc apud eos prima exstitisset.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

Cap. 82. Nam postea propemodum et universa Græcia commota est; quod ubique discordiæ essent inter plebis patronos, qui Athenienses, et optimates, qui Lacedæmonios accersere volebant. Ac in pace quidem nullam *hujus rei peragendæ* speciosam causam habuissent: nec ad ipsos accersendos adeo promti fuissent; bello vero coorto, utrisque (qui rerum novarum erant cupidi) facile dabatur *occasio et* facultas accersendi socios auxiliares, ut simul et adversam factionem opprimerent, et exinde potentiam sibimet compararent. [2] Et multæ eæque graves calamitates propter seditionem civitatibus acciderunt, quæ accidere solent, et semper accident, quoad eadem hominum natura fuerit: sed tamen vel graviores, vel leviores, et genere diversæ, prout singulæ

σειν G. - νεωτεριζειν (τι om.) D. — 2. πολλα (και om.) χαλεπα C, F. Sur ce και, voyez *Huds. Est.* - φυσις των ανθρωπων H. - μαλ. δε και ἡσυχεστερα E. - και τοις ειδεσι C; (και om.) τ. ειδεσι I. - διηλλαγμενα E. - ὡς αν αι (ε s. αι *al: m.*) κοσαι D; ὡς αν ἑκαστα (ι s. l. *al. m.*) G. - των ωρων ξυντυχιων C. - πραγμασι D. - εις ακουσιους D, I. - προς τα παροντα ὁρμας των π. D. - ὁμοιοι. D'ici

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

rerum fortunæque mutationes evenerint. Nam in pace quidem et rerum secundarum affluentia, cum ipsæ civitates, tum etiam homines privati mentes habent meliores, quod in odiosas necessitates non incidant. Bellum vero, subducens paulatim rerum copiam ad quotidianum vitæ usum necessariam, violentus est magister, et ad præsentem rerum statum multorum mores effingit. [3] Civitates igitur seditionibus agitabantur, et illæ, in quibus seditiones serius excitabantur, res, quas alibi jam accidisse fama acceperant, longe superare studebant, ut propter rerum a se inventarum novitatem ingenii laudem quærerent, quod novas inimicorum adoriendorum rationes magna cum solertia invenissent, et nova suppliciorum genera excogitassent. [4] Quinetiam usitatam vocabulorum significationem in rebus arbitratu suo immutarunt. Nam inconsiderata quidem audacia fortitudo amicorum studiosa existimata est; considerata vero cunctatio, honesta timiditas: modestia ignaviæ prætextus. Et adhibere prudentiam ad rem omnem, quæ gerenda suscipitur, in re qualibet cessatio et segnities *existimabatur*. [5] At vesana celeritas, viri *fortis* officio tribuebatur. Cautio vero in iteranda deliberatione, speciosa negotii detrectandi materia. Et qui iracundus erat, is fide dignus semper habebatur: at qui verbis ei resistebat, hujus fides erat suspecta. [6] Qui vero insidias aliis paraverat, si res ipsi ex animi sententia successisset, prudens *habebatur*; et si aliorum insidias sibi paratas providisset, longe prudentior. Qui vero prospexisset, ne ullis hujusmodi rebus ipse indigeret, is amicitiæ dissolutor, et adversariorum timens *vocabatur*. In summa, is laudabatur, qui alterum

'jusqu'à των πολεων, mots corrigés et mal écrits. — 3. τα ὑφεστηριζοντα τω

μεταβολαὶ τῶν ξυντυχιῶν ἐφιστῶνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἵ τε πόλεις καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι, διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος, ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν τοῦ καθ᾽ ἡμέραν, βίαιος διδάσκαλος, καὶ πρὸς τὰ παρόντα τὰς ὀργὰς τῶν πολλῶν ὁμοιοῖ. [3] ἐστασίαζέ τε οὖν τὰ τῶν πόλεων, καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που, πύστει τῶν προγενομένων, πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας, τῶν τ᾽ ἐπιχειρήσεων περιτεχνήσει, καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοπίᾳ. [4] καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει. τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος, ἀνδρία φιλέταιρος ἐνομίσθη· μέλλησις δὲ προμηθὴς, δειλία εὐπρεπής. τὸ δὲ σῶφρον, τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα. καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν, ἐπὶ πᾶν ἀργόν. [5] τὸ δ᾽ ἐμπλήκτως ὀξὺ, ἀνδρὸς μοίρᾳ προσετέθη. ἀσφάλεια δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι, ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων, πιστὸς ἀεὶ, ὁ δ᾽ ἀντιλέγων αὐτῷ, ὕποπτος. [6] ἐπιβουλεύσας δέ τις, τυχὼν, ξυνετὸς, καὶ ὑπονοήσας, ἔτι δεινότερος. προβουλεύσας δὲ, ὅπως μηδὲν αὐτῶν δεήσοι, τῆς τε ἑταιρίας διαλυτὴς, καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμένος. ἁπλῶς δὲ, ὁ φθάσας τὸν

απο πυστει G. - των προγεγενημενων C; των προσγενομενων E. - καινουσθαι (αι s. ε, al. m.) H.—4. ειωθειαν C, F. - αντιλλαξαν D. - ανδρεια C, D, E, F. - φιλαιτερος (η s. αι, et η s. ε) D; φιλαιτερος E, H, I.—5. το δ᾽ εκπληκτως B. . χαλεπαινειν B. — 6. επιβ. δε (τις τυχων marg. ead. m.) D; επιβουλευσας δε (τις τ. ξ. κ. ὑ. ε. δ. πρ. δε om. et suppl. al. m.) H. - αυτων δεησει C, D, E, F, G, H, I. - της τε ἑταιρειας C, F; της (τε om.) ἑταιριας D; της (τε om.) ἑταιρειας I. - διαλυτης B. - διαλυτης, τους τε εναντιους D, I. - και ὁς (marg. ὁ) μη επικελευσαντος (σαντος marqué d'un trait, et marg. σας τον μη al. m.) διανοουμενον D. - δια το ἑται-

μέλλοντα κακόν τι δρᾷν, ἐπῃνεῖτο, καὶ ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον. καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ ἀλλοτριώτερον ἐγένετο, διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως τολμᾷν. [7] οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελείας αἱ τοιαῦται ξύνοδοι, ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξίᾳ. [8] καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις οὐ τῷ θείῳ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο, ἢ τῷ κοινῇ τι παρανομῆσαι. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ, εἰ προὔχοιεν, καὶ οὐ γενναιότητι. [9] ἀντιτιμωρήσασθαί τε τινὰ, περὶ πλείονος ἦν, ἢ αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. καὶ ὅρκοι εἴ που ἄρα γένοιντο ξυναλλαγῆς ἐν τῷ αὐτίκα πρὸς τὸ ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι, ἴσχυον, οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν. [11] ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαρσῆσαι, εἰ ἴδοι ἄφρακτον, ἥδιον διὰ τὴν πίστιν ἐτιμωρεῖτο, ἢ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς. [11] καὶ τό τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο, καὶ ὅτι, ἀπάτῃ περιγενόμενος, ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. [12] ῥᾷον δ' οἱ πολλοὶ, κακοῦργοι ὄντες, δεξιοὶ κέκληνται, ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί· καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται. [13] πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον ἡ ἀρχὴ, ἡ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν· ἐκ δ' αὐτῶν, καὶ ἐς τὸ φιλονεικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον. [14] οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες, μετ' ὀνόματος ἑκά-

μοτ. ειναι δια το απροφ. I. — 7. με (τα s. l. *al. m.*) των κειμ. D; μετα της των κειμ. E. - ωφελιας H. - συνοδοι D. — 8. ου τῳ (θειῳ s. l. *ead. m.*) νομῳ B. - αναδεχοντο D; ανεδεχοντο I. — 9. (τε om.) τινα C. - ουκ εχοντες αλλ. D. — 10. ει ηδει C, F; η ιδοι D, I; ει ιδῃ G. - η απο (s. l. γρ. δια του πρ. E. — 11. και οτι ασφαλες D. - περιγενομενον D. - προ (σ s. l.) ελαμβανε D. — 12. ραδιον G; ραδιον (ρᾳον s. l. *al. m.*) H. - δ' οἱ (πολλοι marg.) κακ. C. — 13. αιτιον (ἡ

in injuria facienda prævertisset, et qui alium nihil tale cogitantem ad hoc ipsum impulisset. Quinetiam sodales cognatis anteponebantur; quod ad audendum sine ulla tergiversatione promtiores essent. 7 Nam hujusmodi sodalitiorum cœtus non utilitatis causa, ex legum latarum præscripto : sed avaritiæ gratia, contra leges usu longo stabilitas, fiebant. 8 Nec tam jurisjurandi interpositi religione, quam scelerum, quæ simul patrabant, communicatione, fidem inter se confirmabant. Et quæ ab adversariis probe dicebantur, ea admittebant, ut actiones eorum observarent et caverent, si superiores essent, non autem ex generositate. 9 Et unusquisque hoc pluris faciebat, si alium pro injuria illata ulcisci posset, quam si ipse nulla injuria ab alio lacesseretur. Et si forte reconciliandæ gratiæ causa jusjurandum inter utramque partem aliquando interponebatur, id in præsentia valebat propter difficultatem præsentem, quia vires aliunde non habebant. 10 Sed ad quamlibet rei peragendæ occasionem oblatam, qui prior fidere cœpisset, is, si *adversarium* minus munitum animadvertisset, propter fidem, lubentius ulciscebatur, quam *si* aperte *rem gessisset.* 11 Nam et tutum hoc esse reputabat, et, quod fraude superasset, prudentiæ præmium præterea consequebatur. 12 Facilius enim multi, qui sunt fraudulenti, solertes appellantur, quam tardi, boni : atque hoc quidem erubescunt; illo vero gloriantur. 13 Horum autem omnium causa fuit principatus, qui propter avaritiam et ambitionem appetebatur. His autem quasi fundamentis jactis, alacritas etiam animorum ad contentionis studium accedebat. 14 Nam

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

om.) αρχη C, H; αἴτιον δ' αρχη (marg. *al. m.* δη αρχη) D, I. — 14. μετα ονοματος C, D, E, F, G, H, I. — αλ. περιγενεσθαι I. — ξ. τιθεντες (marg.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

singularum civitatum principes, honesto et specioso utrique nomine, civilem populi æquabilitatem, et moderatam optimatum dominationem anteponentes, rempublicam verbo quidem curabant; sed re ipsa tanquam suorum certaminum præmium eam sibi proponebant. Et cum alii alios omni modo superare contenderent, atrocissima quæque facinora sunt ausi, et sunt persequuti, pœnas, non quantum æquitas, et utilitas publica postulabat, sed longe graviores irrogantes, et pro sua utrique libidine semper eas in qualibet re statuentes; et vel iniquis suffragiis damnantes, vel manibus potentiam sibi parantes, ad præsentis contentionis libidinem explendam erant parati. Itaque neutri *quicquam transigere* consueverant, habita ratione religionis: sed quibus speciosa oratione aliquid commode transigere licuisset, illi melius audiebant. Cives vero, quotquot inter utrosque erant medii, *et qui neutris favebant, nec in partibus erant*, hi, vel quod illos non adjuvarent, vel propter invidiam, quod ipsi calamitatum essent immunes, ab utraque factione penitus perdebantur.

Cap. 83. Adeo omne facinorum genus in Græcia passim propter seditiones exstitit: et simplicitas (cujus ipsa generositas est maxime particeps) cum irrisione funditus est deleta. Animis vero infestis inter se esse, et nullam alteri fidem habere, longe præstitit: nam nec ulla sermonis autoritas, nec ullus jurisjurandi terror illas inimicitias dirimere poterat. Sed cum omnes animis essent propensiores ad desperandum de alterius fide et constantia, illud potius prospiciebant, quomodo malum impendens vitarent, quam, ut cuiquam fiderent, adduci poterant. Et qui prudentia minus valebant, plerumque superiores erant. [2] Quod enim et suam imprudentiam,

τεροι

τεροι εὐπρεποῦς, πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς, καὶ ἀριστοκρατίας σώφρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ, λόγῳ θεραπεύοντες, ἆθλα ἐποιοῦντο, παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περιγίγνεσθαι, ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότατα, ἐπεξῄεσάν τε, τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους, οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου, προτιθέντες, ἐς δὲ τὸ ἑκατέροις που αἰεὶ ἡδονὴν ἔχον ὁρίζοντες, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως, ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ κρατεῖν, ἕτοιμοι ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν ἐμπιμπλάναι· ὥστε εὐσεβείᾳ μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπείᾳ δὲ λόγου οἷς ξυμβαίη ἐπιφθόνως τὶ διαπράξασθαι, ἄμεινον ἤκουον. τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ᾽ ἀμφοτέρων, ἢ, ὅτι οὐ ξυνηγωνίζοντο, ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι, διεφθείροντο.

Κεφ. πγ΄. Οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις τῷ Ἑλληνικῷ. καὶ τὸ εὔηθες (οὗ τὸ γενναῖον πλεῖστον μετέχει) καταγελασθὲν ἠφανίσθη· τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀπίστως, ἐπιπολὺ διήνεγκεν. οὐ γὰρ ἦν ὁ διαλύσων, οὔτε λόγος ἐχυρὸς, οὔτε ὅρκος φοβερός. κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες λογισμῷ ἐς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου, μὴ παθεῖν μᾶλλον προεσκόπουν, ἢ πιστεῦσαι ἐδύναντο. καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην, ὡς τὰ πλείω περιεγίγνοντο. [2] τῷ γὰρ δεδιέναι τό, τε

al. m.) προστιθεντες I. – τυ ἡδονην αει εχειν C, F. – μετα ψοφυ (η s. ο, *al. m.*) G. – εκπιμπλαναι D, F; εκπιπλαναι E; εμπιπλαναι (εκ s. μ; et ι s. πι, *al. m.*) G. – ευσεβειαν D. – των πολιτικων επ (ὑ s. ε, *al. m.*) G.

Chap. LXXXIII. 1. κατεστη κακοπραγιαν C; κακοπραγιας D, F. – καταγελαστεις H. – αντεταχθαι (τι s. αν) G. – ὁ διαλυτων (ς s. ττ, *al. m.*) D. – λογος ισχυρος D, F, I. – εδυνα (ν *al. m.*) το E. – περιεγινοντο D. — 2. και προαισ-

αὐτῶν ἐνδεὲς, καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνετὸν, μὴ λόγοις τε ἥσσους ὦσι, καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι, καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶς δεῖν λαμβάνειν, ἃ γνώμῃ ἔξεστιν, ἄφρακτοι, μᾶλλον διεφθείροντο.

Κεφ. πδʹ. Ἐν δ' οὖν τῇ Κερκύρᾳ τὰ πολλὰ αὐτῶν προετολμήθη, καὶ ὁπόσα, ὕβρει μὲν ἀρχόμενοι τὸ πλέον ἢ σωφροσύνῃ ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παρασχόντων οἱ ἀνταμυνόμενοι δράσειαν· πενίας δὲ τῆς εἰωθυίας ἀπαλλαξείοντές τινες, μάλιστα δ' ἂν διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, παρὰ δίκην γιγνώσκοιεν· οἵ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ, ἀπὸ ἴσου δὲ μάλιστα ἐπιόντες, ἀπαιδευσίᾳ ὀργῆς πλεῖστον ἐκφερόμενοι, ὠμῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν. [2] ξυνταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ πόλει, καὶ τῶν νόμων κρατήσασα ἡ ἀνθρωπεία φύσις, εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένη ἐδήλωσεν ἀκρατὴς μὲν ὀργῆς οὖσα, κρείσσων δὲ τοῦ δι-

θωντ (s. l. *al. m.* εσθαι) G. Cette leçon de προαισθωντ que x passe sous silence comme tant d'autres, n'est peut-être pas à mépriser. Peut-être προαισθωντ représente t'il προαισθωνται. Voyez et dans les specimen de mes mss., et dans le *tabula compendiorum* de l'Appollon. de Villoison, des exemples de semblables abbréviations. Avec l'infinitif, nous traduirons : *les autres les méprisant, et négligeant même de les approfondir d'avance*. Avec προαισθωνται, le subjonctif exprimant l'action d'une manière dépendante, subordonnée, incertaine; nous traduirons : *les autres les méprisant, en supposant toutefois qu'ils sussent les pressentir*. - και εργω λογιζομενοι ὡς ὐδεν σφας δειν H. Variante inédite, voyez mes observations sur cette variante inédite, et sur tout ce passage qui n'est pas sans difficulté.

et adversariorum prudentiam metuerent, veriti, ne vel illorum eloquentia superarentur, vel propter illorum ingenii calliditatem prævenirentur insidiis priores appetiti, audacter ad quælibet facinora suscipienda ferebantur. Qui vero *hæc* negligebant, et *insidias* se præsensuros *existimabant*, nec sibi factis ullis opus esse *ducebant* in antevertendis illorum insidiis, quas consilio vitare possent, non muniti, facilius opprimebantur.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. *u.* V. C. Varr. 327.

Cap. 84. Pleraque igitur hujusmodi audaciæ facinora Corcyræ prius, *quam in aliis civitatibus*, patrata fuerunt, et alia, quæcunque facere possent, qui suas injurias ulciscuntur, in eos, qui damnum datum, injuriamque sibi factam sunt ulti, a quibus, dum illorum imperio parerent, insolenter potius quam modeste tractati fuerunt: et *quæcunque facere possent pauperes* aliqui, qui consueta *ac diuturna* rerum inopia se liberari cuperent, præcipue vero, qui per avaritiam fortunas alienas occupare studerent, et se has præter jus consequi posse confiderent: et *quæcunque patrare possent*, qui non avaritiæ causa; sed primum *quidem* æquo jure *suos inimicos* invaderent, *deinde vero* immani indignatione longissime provecti, crudeliter *eos*, et animo inexorabili persequerentur. [2] Cum autem vitæ disciplina tunc temporis Corcyræ fuisset perturbata, ipsa quoque humana natura, quæ vel præter leges, injuste facere consuevit, legibus superatis, se iræ quidem impotentem, at jure potentiorem, omnisque superioris dignitatis hos-

Chap. LXXXIV. 1. (τὴν om.) τιμωρίαν D; (τὴν s. l. *al. m.*) τιμωρίαν E. -απαλ. τινας (ι s. α, *al. m.*) B; απ. τινας E. -μαλιστα (d'ici jusqu'à επιοιτες, lac. supp. marg. *ead. m.* dans cette correction on lit γιγνωσκειν, οι s. ει) C; μαλι (στα s. l. *al. m.*) E. -γινωσκοιεν D, E. -απο τε ισε δε μαλιστα D; απο (τε s. l. *al. m.*) ισε δε μ. E. — 2. φυσις ειωθε D; φ. ειωθεν I.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

tem esse lubenter declaravit. [5] *Aliter* enim *profecto homines* pietati vindictam non anteposuissent, neque innocentiæ quæstum, in quo invidia potentiam non nocentem habebat. [4] Quippe homines cum alios ulciscuntur, communes leges de rebus illis latas, in quibus spes omnibus est reposita, ut si ipsi in calamitates aliquas inciderint, saltem ipsæ *leges* conserventur, evertere mature volunt, nec relinquere, si quis forte in periculum adductus, aliqua illarum indigeat.

Cap. 85. Corcyræi igitur, qui in urbe erant, primi *omnium* tales iras inter se *tunc* exercuerunt. Et Eurymedon, et Athenienses cum classe *illinc* discesserunt. Postea vero Corcyræorum exsules (nam ad quingentos illorum evaserant) occupatis quibusdam munitionibus, quæ in continente erant, suo ulteriore agro potiti sunt, atque illinc erumpentes, populabantur agros illorum, qui erant in insula, magnisque detrimentis illos afficiebant. Et *propterea* in urbe fames ingens est exorta. [2] Iidem etiam legatos de suo reditu Lacedæmonem et Corinthum miserunt. Sed cum nihil proficerent, postea paratis navibus et militibus auxiliariis, in insulam trajecerunt, numero universi circiter sexcenti. [3] Atque navibus incensis, ut nulla spes alia relinqueretur quam agri occupandi, montem Istonem conscenderunt, et, munitione illic exstructa, eos, qui in urbe erant, gravissime vexabant, agroque potiebantur.

ante Oct. 27.

Cap. 86. Hac eadem æstate extrema, Athenienses viginti naves in Siciliam miserunt, et Lachetem Melanopi,

-αδικειν, (και s. l. *ead. m.*) ασμενη εδ. I. - ȣσα οργης G. - τȣ πρȣχοντος. Ici un signe qui renvoye à la marge, où se trouve και *ead. m.* I. — 3. βλαπτουσαν ισχειν (υ s. ει, *al. m.*) G. — 4. σφαλεισι και (s. l. *al. m.* γρ. καν) E.

Chap. LXXXV. 1. (την om.) πολιν G. - ελπιζον (το om.) τȣς G, H.

καίου, πολεμία δὲ τοῦ προὔχοντος. [3] οὐ γὰρ ἂν τοῦ τε ὁσίου τὸ τιμωρεῖσθαι προὐτίθεσαν, τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτουσαν ἰσχὺν εἶχε τὸ φθονεῖν. [4] ἀξιοῦσί τε τοὺς κοινοὺς περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἄνθρωποι νόμους, ἀφ᾽ ὧν ἅπασιν ἐλπὶς ὑπόκειται σφαλεῖσι κἂν αὐτοὺς διασώζεσθαι, ἐν ἄλλων τιμωρίαις προκαταλύειν, καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι, εἴ ποτε ἄρα τὶς κινδυνεύσας τινὸς δεήσεται αὐτῶν.

Κεφ. πεʹ. Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν Κερκυραῖοι τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς πρώταις ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο. καὶ ὁ Εὐρυμέδων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ταῖς ναυσίν. ὕστερον δὲ οἱ φεύγοντες τῶν Κερκυραίων, (διεσώθησαν γὰρ αὐτῶν ἐς πεντακοσίους,) τείχη τε λαβόντες, ἃ ἦν ἐν τῇ ἠπείρῳ, ἐκράτουν τῆς πέραν οἰκείας γῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ὁρμώμενοι, ἐλῄζοντο τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον· καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐγένετο ἐν τῇ πόλει. [2] ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον περὶ καθόδου· καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπράσσετο, ὕστερον χρόνῳ, πλοῖα καὶ ἐπικούρους παρασκευασάμενοι, διέβησαν ἐς τὴν νῆσον ἑξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες. [3] καὶ τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες, ὅπως ἀπόγνοια ᾖ τοῦ ἄλλο τι ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες ἐς τὸ ὄρος τὴν Ἰστώνην, τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι, ἔφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ τῆς γῆς ἐκράτουν.

Κεφ. πϛʹ. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς ἔστειλαν ἐς Σικελίαν, καὶ Λάχητα τὸν

— 2. ετρεσβευετο (οι ε. ετ, *al. m.*) G. — 3. ε (μ s. l. *ead. m.*) πρησαντης C. — εις το ορος G. — την ιστηνην C.

Chap. LXXXVI. 1. εις Σικελιαν, (και om.) A. I. - καθεστησαν C; καθι-

Μελανώπου στρατηγὸν αὐτῶν, καὶ Χαροιάδην τὸν Εὐφιλήτου. οἱ γὰρ Συρακούσιοι καὶ Λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλήλοις καθέστασαν. [2] ξύμμαχοι δὲ τοῖς μὲν Συρακουσίοις ἦσαν, πλὴν Καμαριναίων, αἱ ἄλλαι Δωρίδες πόλεις, αἵπερ καὶ πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων τοπρῶτον ἀρχομένου τοῦ πολέμου ξυμμαχίαν ἐτάχθησαν, οὐ μέντοι ξυνεπολέμησάν γε· τοῖς δὲ Λεοντίνοις αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις, καὶ Καμαρίνα. [3] τῆς δὲ Ἰταλίας, Λοκροὶ μὲν Συρακουσίων ἦσαν, Ῥηγῖνοι δὲ, κατὰ τὸ ξυγγενὲς, Λεοντίνων. ἐς οὖν τὰς Ἀθήνας πέμψαντες οἱ τῶν Λεοντίνων ξύμμαχοι, κατά τε παλαιὰν ξυμμαχίαν, καὶ ὅτι Ἴωνες ἦσαν, πείθουσι τοὺς Ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς. ὑπὸ γὰρ τῶν Συρακουσίων τῆς τε γῆς εἴργοντο καὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἔπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῆς μὲν οἰκειότητος προφάσει, βουλόμενοι δὲ μήτε σῖτον ἐς τὴν Πελοπόννησον ἄγεσθαι αὐτόθεν, πρόπειράν τε ποιούμενοι, εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ὑποχείρια γενέσθαι. καταστάντες οὖν ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας, τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο μετὰ τῶν ξυμμάχων· καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Κεφ. πζʹ. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἡ νόσος τοδεύτερον ἐπέπεσε τοῖς Ἀθηναίοις, ἐκλιποῦσα μὲν οὐδένα χρόνον τοπαντάπασιν, ἐγένετο δέ τις ὅμως διακωχή. παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον, οὐκ ἔλασσον ἐνιαυτοῦ· τὸ δὲ πρότερον, καὶ δύο ἔτη. [2] ὥστε Ἀθηναίους τε μὴ εἶναι ὅ, τι μᾶλλον τούτου ἐπίεσε, καὶ ἐκάκωσε τὴν δύναμιν.

στασαν (marg. *al. m.* καθεστησαν) I. — 2. Κα (μα s. l. *al. m.*) ριναιων G. — ξυνεπολεμησαν τε C. — 3. Συρακοσιων F. — 4. των Συρρακουσιων I. — της (τε

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

et Charœadam Euphileti filium, harum præfectos. Nam Syracusani et Leontini bellum inter se gerebant. [2] Syracusanorum autem sociæ erant, exceptis Camarinæis, cæteræ Dorienses civitates, quæ in Lacedæmoniorum societatem hujus belli initio concesserunt, eos tamen in bello non adjuverant: Leontinorum vero, Chalcidicæ civitates, et Camarina. [3] Sed ex Italia, Locri quidem, Syracusanis; Rhegini vero, propter cognationem Leontinis favebant. Leontinorum igitur socii, cum propter antiquam societatem, tum etiam quod Iones essent, legatis Athenas missis, Atheniensibus persuaserunt, ut naves ad se mitterent. [4] Nam et terræ et maris usu a Syracusanis prohibebantur. Athenienses vero naves miserunt, per speciem quidem necessitudinis; sed *re ipsa*, eo consilio, ut neque frumentum illinc in Peloponnesum exportaretur, utque tentarent, an res Siculas in suam potestatem redigere possent. Cum igitur Rhegium Italiæ appulissent, cum sociis bellum gerere cœperunt. Atque hæc æstas excessit.

Ortobre desineute.

Cap. 87. At hyeme ineunte morbus Athenienses iterum invasit; qui nunquam quidem omnino sedatus fuerat, sed tamen quædam ejus quiescentis intermissio facta fuerat: quum autem eos rursus est aggressus, non minus anno integro *apud eos* immoratus; prius vero vel per biennium *est grassatus*. [2] Adeo ut nihil fuerit, quod Athenienses magis, quam morbus iste presserit, eorumque vires afflixerit. Nam ex legionariis militibus

om.) γης D, I; της (τε s. l. *al. m.*) γ. E. - βυλ. (δε om.) D; βυλ. τε E. - καταστάντες δε C.

Chap. LXXXVII. 1. (χειμῶνος marg. *al. m.*) ἡ νοσος I. - (τις om.) δμως G. - προτερον γε και δυο ετη I. — 2. ὡστε Αθηναιων γε μη C, D, F, G, H, I. - μαλλον (τυτυ επιεσε και) C, F, G, H; μ. (τυτυ om.) ετ.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. V. C. Varr. 327.

obierunt non pauciores quam quatuor millia et quadringenti, et trecenti equites: nam cæteræ turbæ numerus iniri non potest. Tunc vero præterea frequentes terræ motus exstiterunt, et Athenis, et in Euboea, et cum inter Bœotos, tum vero præcipue in Bœotiæ oppido Orchomeno.

Cap. 88. Et Athenienses, ac Rhegini, qui in Sicilia erant, insulis, quæ Æoli vocantur, eadem hyeme bellum cum triginta navibus intulerunt. Nam æstate propter aquarum inopiam bellum ipsis inferri nequit. Liparæi autem, qui sunt Cnidiorum coloni, eas possident: [2] Habitantque in una ex istis insulis non magna, quæ Lipara vocatur. Hinc autem proficiscentes, alias, Didymen scilicet, Strongylen, et Hieram, colunt. Homines autem, qui sunt in illa regione, Vulcanum in Hiera fabrilem artem exercere putant, quia noctu quidem, magnum ignem, interdiu vero, fumum emittere cernitur. [3] Hæ autem insulæ sitæ sunt e regione Siculi et Messani agri: erantque Syracusanorum sociæ. Athenienses vero, vastato illorum agro, cum illæ se dedere nollent, Rhegium redierunt. Atque hæc hyems exiit, et belli, quod Thucydides conscripsit, quintus annus excessit.

Bell. Pelop. an 6. Olymp. 88. $\frac{2}{3}$. V. C. Varr. 32$\frac{8}{9}$. Post Apr. 13. ante Jun. 21.

Cap. 89. Sequente vero æstate Peloponnesii, eorumque socii, duce Agide, Archidami filio, Lacedæmoniorum Rege, ad Isthmum usque processerunt, ut irruptionem in Atticam facerent. Sed cum crebri terræ motus

και D, I; μ. τουτοις E. — 3. εγ. δε και οἱ πολλοι σεισμοι τοτε B, C, D, E, I; εγ. δε κ. οἱ π. τοτε σ. F, G, H. – (εν om.) Ευβοιᾳ G, H.

Chap. LXXXVIII. 1. (Αθηναιοι και om.) Ῥηγινοι D, I. – Αιλου (ο s. ι, *ead. m.*) B. – Λ. αυτας, των Κνιδιων αποικοι (οντες om.) I. — 2. οἱ εκεινοι ανθρ. εν D, I; οἱ εκεινη ανθρ. οἱ εν E. – ἀναδ. (πολυ om.) D, I. —

τετρακοσίων

τετρακοσίων γὰρ ὁπλιτῶν καὶ τετρακισχιλίων οὐκ ἐλάσσους ἀπέθανον ἐκ τῶν τάξεων, καὶ τριακοσίων ἱππέων· τοῦ δὲ ἄλλου ὄχλου ἀνεξεύρετος ἀριθμός. ἐγένοντο δὲ τότε καὶ οἱ πολλοὶ σεισμοὶ τῆς γῆς, ἔν τε Ἀθήναις, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ, καὶ ἐν Βοιωτοῖς, καὶ μάλιστα ἐν Ὀρχομενῷ τῷ Βοιωτίῳ.

Κεφ. πη΄. Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥηγῖνοι, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, τριάκοντα ναυσὶ στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους καλουμένας. θέρους γὰρ δι' ἀνυδρίαν ἀδύνατα ἦν ἐπιστρατεύειν. νέμονται δὲ Λιπαραῖοι αὐτὰς, Κνιδίων ἄποικοι ὄντες. [2] οἰκοῦσι δ' ἐν μιᾷ τῶν νήσων οὐ μεγάλῃ, καλεῖται δὲ Λιπάρα. τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὁρμώμενοι γεωργοῦσι, Διδύμην, καὶ Στρογγύλην, καὶ Ἱεράν. νομίζουσι δὲ οἱ ἐκείνῃ ἄνθρωποι, ἐν τῇ Ἱερᾷ ὡς ὁ Ἥφαιστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νύκτα φαίνεται πῦρ ἀναδιδοῦσα πολὺ, καὶ τὴν ἡμέραν καπνόν. [3] κεῖνται δὲ αἱ νῆσοι αὗται κατὰ τὴν Σικελῶν καὶ Μεσσηνίων γῆν· ξύμμαχοι δ' ἦσαν Συρακουσίων. τεμόντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι τὴν γῆν, ὡς οὐ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐς τὸ Ῥήγιον· καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Κεφ. πθ΄. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι μέχρι μὲν τοῦ ἰσθμοῦ ἦλθον, ὡς ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλοῦντες, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου ἡγουμένου, Λακεδαιμονίων βασιλέως· σεισμῶν δὲ γενομένων

3. αἱ νησαι D. – Μεσηνιων D, E. – Συῤῥακουσιων D, I; Συρακοσιων F. – τεμνοντες D, E, I. – δε οι Αθ. D, I. – ὁ μεν χειμων E. – ετος τῳ πο. ετελευτα τῳδε C, D, E, F, G, H. I donne la même inversion, *al. m.*

Chap. LXXXIX. μεχρι (μεν om.) C. – (την om.) Αττικην C. — 2. βαλ.

πολλῶν, ἀπετράποντο πάλιν, καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. [2] καὶ περὶ τούτους τοὺς χρόνους, τῶν σεισμῶν κατεχόντων τῆς Εὐβοίας ἐν Ὀροβίαις, ἡ θάλασσα ἐπελθοῦσα ἀπὸ τῆς τότε οὔσης γῆς, καὶ κυματωθεῖσα, ἐπῆλθε τῆς πόλεως μέρος τι καὶ τὸ μὲν, κατέκλυσε, τὸ δ' ὑπενόστησε· καὶ θάλασσα νῦν ἐστι πρότερον οὖσα γῆ· καὶ ἀνθρώπους διέφθειρεν, ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόντες. [3] καὶ περὶ Ἀταλάντην τὴν ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπουντίοις νῆσον παραπλησία γίγνεται ἐπίκλυσις, καὶ τοῦ τε φρουρίου τῶν Ἀθηναίων παρεῖλε, καὶ δύο νεῶν ἀνειλκυσμένων τὴν ἑτέραν κατέαξεν. ἐγένετο δὲ καὶ ἐν Πεπαρήθῳ κύματος ἐπαναχώρησίς τις, οὐ μέντοι ἐπέκλυσέ γε· καὶ σεισμὸς τοῦ τείχους τι κατέβαλε, καὶ τὸ Πρυτανεῖον, καὶ ἄλλας οἰκίας ὀλίγας. [4] αἴτιον δ' ἔγωγε τοῦ τοιούτου νομίζω, ᾗ ἰσχυρότατος ὁ σεισμὸς ἐγένετο, κατὰ τοῦτο ἀποστέλλειν τε τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξαπίνης πάλιν ἐπισπωμένην, βιαιότερον τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν. ἄνευ δὲ σεισμοῦ οὐκ ἄν μοι δοκεῖ τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι γενέσθαι.

Κεφ. ϛ'. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐπολέμουν μὲν καὶ ἄλλοι, ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν, ἐν τῇ Σικελίᾳ, καὶ αὐτοὶ οἱ Σικελιῶται, ἐπ' ἀλλήλους στρατεύοντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ξὺν τοῖς σφετέροις ξυμμάχοις· ἃ δὲ λόγου μάλιστα ἄξια ἢ μετὰ τῶν Ἀθηναίων οἱ ξύμμαχοι ἔπραξαν, ἢ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ ἀντιπολέμιοι, τούτων μνησθήσομαι. [2] Χαροιάδου γὰρ ἤδη τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ τεθνηκότος

επεξελθουσα E. — 3. ου μεν τοι γε επεκλυσε γε G. — 4. εγωγε νομιζω του τ. C, E, F, G; εγωγε τ. (του om.) τ. I. - ὁ σεισμος γεγονε C.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

fierent, retro se receperunt, nec irruptionem in Atticam fecerunt. [2] Per hæc tempora terræ motibus Eubœam apud Orobias agitantibus, mare ab ea, quæ tunc erat tellus, magno cum fluctuum impetu veniens, quandam urbis partem invasit. Atque una quidem *maris* pars *illam urbis partem* demersit; altera vero, se *in suum pristinum alveum* recepit. Et quod antea tellus fuerat, id nunc est mare. Omnesque mortales perdidit, quotquot in editiora loca ocius cursu se conferre non potuerant. [3] Huic autem similis alluvio exstitit circa Atalantam insulam apud Locros Opuntios, quæ ab Atheniensium castello partem abstraxit, et duarum navium, quæ subductæ erant, alteram diffregit. In Peparetho quoque fuit quædam maris restagnatio, quæ tamen *urbem* non inundavit. Et terræ motus muri partem, et Prytaneum, et aliquot alias domos diruit. [4] Hujus autem rei ego causam fuisse puto, quod terræ motus, qua parte vehementissimus exstitit, ab hac mare longe amandarit, hoc vero repente rursus retroactum inundationem violentiorem fecerit. Nam sine terræ motu non videtur mihi contingere, ut hoc fiat.

Post Jun. 21.

Cap. 90. Eadem æstate, cum alii, ut quibusque contigit, in Sicilia, bellum inter se gesserunt; tum etiam ipsi Sicilienses, alii aliis arma inferentes, et Athenienses cum suis sociis. Quæ autem maxime digna memoratu, vel socii cum Atheniensibus, vel hostes adversus Athenienses gesserunt, horum mentionem faciam. [2] Cum enim Charœades Atheniensium dux a Syracusanis in prœlio

Chap. XC. 1. ὡς ἑκαςος D. - οἱ Αϑ. συν H. — 2. Χαροιαδȣ δε (γαρ s. δε, *al. m.*) G. - Συῤῥακȣσιων D; Συρακοσιων F. - εςρατευε C. - (των om.) Μεσηνιων C, D, E; (των om.) Μεσσηνιων I. - ετ. δε εν ταις μ. δυο φ. τ. D.

V 2

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

cæsus fuisset, Laches totum classis imperium penes se habens, cum sociis Mylis Messaniorum oppido bellum intulit. Mylis autem præsidio erant duæ Messaniorum cohortes, quæ nonnullas etiam insidias struxerant *Atheniensium* militibus, qui in navibus erant: [3] sed Athenienses, eorumque socii, illos, qui in insidiis collocati fuerant, in fugam vertunt, multosque cædunt; et munitionem adorti, eos compositione facta et arcem dedere, et secum adversus Messanam militare coëgerunt. [4] Postea vero Messanii, cum Athenienses, eorumque socii *eos* invasissent, ipsi quoque deditionem fecerunt, datis obsidibus, aliisque fidei pignoribus præbitis.

Cap. 91. Eadem æstate, Athenienses triginta quidem naves circa Peloponnesum miserunt, quibus præerant Demosthenes Alcisthenis, et Procles Theodori filius: sexaginta vero in Melum, cum duobus millibus gravis armaturæ militum: Nicias autem Nicerati filius ipsis præerat. [2] Melios enim, quod insulam incolerent, nec imperio parere, neque societatem secum inire vellent, subigere volebant. Sed cum illi, agro vastato, se ipsis minime dederent; castris ex Melo motis, ipsi quidem ad Oropum, quod est e regione, navigarunt: cumque sub noctem *eo* appulissent, gravis armaturæ milites ex navibus egressi, ad Tanagram Bœotiæ itinere pedestri protinus ire cæperunt. Athenienses vero, qui Athenis erant, ex omni universi populi ordine coactis frequentibus copiis, Hipponico Calliæ, et Eurymedonte Theuclis filio, ducibus, dato signo in eundem locum terra suis obviam iverunt. [3] Castrisque illo die apud Tanagram positis,

- Μεσηνιων D, E. — 3. επι Μεσηνην D; E. — 4. Μεσηνιοι D, E. - και τ' αλλα E.

Chap. XCI. 1. (οἱ om.) Αθηναιοι D. - Πατροκλης (*ex quo conciso*, dit Huds. *scripto*, ut fieri solet, vocem Ηροκλης originem duxisse suspica-

ὑπὸ Συρακουσίων πολέμῳ, Λάχης, ἅπασαν ἔχων τῶν νεῶν τὴν ἀρχὴν, ἐστράτευσε μετὰ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ Μυλὰς τὰς τῶν Μεσσηνίων. ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι, καί τινα καὶ ἐνέδραν πεποιημέναι τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. [3] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τούς τε ἐκ τῆς ἐνέδρας τρέπουσι, καὶ διαφθείρουσι πολλούς· καὶ τῷ ἐρύματι προσβαλόντες, ἠνάγκασαν ὁμολογίᾳ τήν τε ἀκρόπολιν παραδοῦναι, καὶ ἐπὶ Μεσσήνην ξυστρατεῦσαι. [4] καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπελθόντων οἱ Μεσσήνιοι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, προσεχώρησαν καὶ αὐτοὶ, ὁμήρους τε δόντες, καὶ τὰ ἄλλα πιστὰ παρασχόμενοι.

Κεφ. ϛα΄. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα μὲν ναῦς ἔστειλαν περὶ Πελοπόννησον, ὧν ἐστρατήγει Δημοσθένης τε ὁ Ἀλκισθένους, καὶ Προκλῆς ὁ Θεοδώρου, ἑξήκοντα δὲ ἐς Μῆλον, καὶ δισχιλίους ὁπλίτας· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου. [2] τοὺς γὰρ Μηλίους, ὄντας νησιώτας, καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν, οὐδὲ ἐς τὸ αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι, ἐβούλοντο προσαγαγέσθαι. ὡς δὲ αὐτοῖς, δῃουμένης τῆς γῆς, οὐ προσεχώρουν, ἄραντες ἐκ τῆς Μήλου, αὐτοὶ μὲν ἔπλευσαν ἐς Ὠρωπὸν τῆς πέραν γῆς· ὑπὸ νύκτα δὲ σχόντες, εὐθὺς ἐπορεύοντο οἱ ὁπλῖται ἀπὸ τῶν νεῶν πεζῇ ἐς Τάναγραν τῆς Βοιωτίας. οἱ δ᾽ ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ Ἀθηναῖοι, Ἱππονίκου τε τοῦ Καλλίου στρατηγοῦντος, καὶ Εὐρυμέδοντος τοῦ Θουκλέους, ἀπὸ σημείου ἐς τὸ αὐτὸ κατὰ γῆν ἀπήντων. [3] καὶ στρατο-

retur aliquis) ὁ Θεοδωρου D, E, I. - ὁ Νικει (η s. ει, *ead. m.*) ρειτου D; ὁ Νικηρειτου I. — 2. εις το αυτο ξυμ. D; ες το αυτο ξ. G. - εις ταναγραν F. - οἱ δε εκ της π. C, E, F, G, H. - μ (π *al. m.*) ατδημει C. - ἱππονικου (τε om.) F.

πεδευσάμενοι, ταύτην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Τανάγρᾳ ἐδῄουν, καὶ ἐνηυλίσαντο. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων, καὶ Θηβαίων τινὰς προσβεβοηθηκότας, καὶ ὅπλα λαβόντες, καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν, οἱ μὲν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ ἐπὶ τὰς ναῦς. [4] καὶ παραπλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ, τῆς Λοκρίδος τὰ ἐπιθαλάσσια ἔτεμε, καὶ ἀνεχώρησεν ἐπ' οἴκου.

Κεφ. ϛβ΄. Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίαις, ἀποικίαν καθίσαντο, ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης· Μηλιεῖς οἱ ξύμπαντες, εἰσὶ μὲν τρία μέρη, Παράλιοι, Ἱερῆς, Τραχίνιοι· τούτων δὲ οἱ Τραχίνιοι πολέμῳ ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οἰταίων ὁμόρων ὄντων, τοπρῶτον μελλήσαντες Ἀθηναίοις προσθεῖναι σφᾶς αὐτοὺς, δείσαντες δὲ, μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ὦσι, πέμπουσιν ἐς Λακεδαίμονα, ἑλόμενοι πρεσβευτὴν Τισαμενόν. [2] ξυνεπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ Δωριεῖς, ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι. ὑπὸ γὰρ τῶν Οἰταίων καὶ αὐτοὶ πολέμῳ ἐφθείροντο. ἀκούσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνώμην εἶχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε Τραχινίοις βουλόμενοι καὶ τοῖς Δωριεῦσι τιμωρεῖν. [3] καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου καλῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις καθίστασθαι. ἐπί τε γὰρ τῇ Εὐβοίᾳ ναυτικὸν παρασκευασθῆναι ἂν, ὥστ' ἐκ βραχέος τὴν διάβασιν γίγνεσθαι, τῆς τε ἐπὶ Θρᾴκης παρόδου χρησίμως ἕξειν. τό, τε ξύμπαν, ὥρμηντο τὸ χωρίον κτίζειν. πρῶτον μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήροντο·

— 3. (ἐν om.) τῃ Ταναγρᾳ D, I. - τροπαια D. - ϛησαντες. D'ici jusqu'à ανεχωρησεν επ' οικου lac. suppl. marg. C, F. dans A, même lacune causée par un ὁμοιοτ. mais non suppl. - (προς om.) βεβοηθηκοτας G. - εις την πο-

agrum populabantur, et noctem illic egerunt. Ac postridie, cum Tanagræos, qui eruptionem in ipsos fecerant, et Thebanos aliquot, qui auxilio venerant, prœlio superassent, et arma illis abstulissent, et tropæum statuissent: hi quidem in urbem, illi vero ad naves redierunt. [4] Nicias autem cum sexaginta navibus terram legens, maritimam Locridis oram vastavit, domumque rediit.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

Cap. 92. Sub hoc ipsum tempus Lacedæmonii Heracleam, quæ est in agro Trachinio, missa colonia condiderunt, hac de causa. Melienses in tres partes universi distinguuntur, in Paralios, Hierenses, et Trachinios. Ex his autem Trachinii ab Œtæis finitimis bello attriti, initio quidem se ipsos Atheniensibus adjungere statuerant: sed veriti, ne illi parum fideles sibi essent, Tisamenum legatum elegerunt, quem Lacedæmonem miserunt. [2] Cum ipsis autem et Dorienses, quæ est Lacedæmoniorum metropolis, legatos miserunt, ut idem peterent. Nam ipsi quoque ab Œtæis gravissime vexabantur. Lacedæmonii autem his auditis, in animo habebant coloniam emittere, quod et Trachiniis et Doriensibus opem ferre vellent. [3] Simul etiam quod hæc urbs ad bellum adversus Athenienses gerendum in loco opportuno sita esse ipsis videretur. Nam et adversus Eubœam *ibi* classem paratum iri, ubi trajectus brevis esset, et ad transitum in Thraciam usui futuram. Et omnino oppidum illud *colonia eo missa* condere studebant. Primum igitur Deum, qui Del-

λιν G. — 4. τα επι θαλασσαν marg. C. - αντιχωρησαι επ' οικυ D, H.

Chap. XCII. 1. τον αυτον χρονον τυτον G; τυτον (τον *al. m.*) χρονον H. - την εν Τραχινια απ. C, E, F; τ. εν Τραχεινιαις D, I. - καθ. απο γνωμης τοιασδε E. - Μιλιεις G; Μιλιης H. - Ιερεις D, E, F, G. - τυτων δε οἱ μεν Τραχ. G. — και Δωριης H; και Δωρεις I. - αυτοι (πολεμῳ om.) G, H. — 3. οικ. αυτῳ (τε om.) και των περιοικων και των αλλων Ελλ. C; οικ. αυτων

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

phis est, consuluerunt. Cum autem ille jussisset, colonos cum de suis, tum de populis circumcirca finitimis *eo* emiserunt: quinetiam aliorum Græcorum quisquis vellet, sequi jusserunt, exceptis Ionibus et Achæis, et nonnullis aliis gentibus. [4] Tres autem ex Lacedæmoniis, Leon, Alcidas, et Damagon, coloniæ duces, et conditores fuerunt. Cum autem eo pervenissent, urbem a fundamentis denuo excitatam muro cinxerunt, quæ nunc Heraclea vocatur, quadraginta ferme stadiorum spatio a Thermopylis, et viginti a mari distans. Navaliaque præparaverunt, eaque juxta Thermopylas, ad ipsas earum angustias facere cœperunt, ut ea facile tueri possent.

Cap. 93. Athenienses autem, cum hæc urbs a colonis undique coactis conderetur, primum quidem timuerunt, hancque potissimum adversus Eubœam condi putarunt, quod illinc ad Cenæum Eubœæ *promontorium* brevis esset trajectus. Postea vero præter opinionem *res* ipsis cessit. [2] Nihil enim mali inde *Atheniensibus* evenit. Cujus rei hæc fuit causa: quia Thessali, qui rerum illarum potiebantur, et quorum in agro condebatur, veriti, ne præpotentes accolas haberent, assiduo bello novos colonos premebant, donec eos attritos in paucissimos redegerunt, quamvis initio permulti fuissent. [3] Quilibet enim hanc urbem, quam Lacedæmonii condebant, stabilem fore sperans, *eo* confidenter ibat. Veruntamen vel ipsi Lacedæmonii magistratus, qui *illuc* proficiscebantur, *illius civitatis* res maxime labefactarunt, et urbem infrequen-

(τε om.) και των αλλῶν περιοιχον (ω s. χο, *ead. m.*) και των αλλων Ἑλλ. D. - το βϐλομενον C, F. — 4. και Αλκειδας C. - Δαματων F. - απεχϐσα γαρ Θερ. D. - της δε Θαλαττης F; της (δε om.) Θαλασσης G, H. - εσφυλακτα (ευ s. ες, *al. m.*) C.

κελεύοντος

κελεύοντος δὲ, ἐξέπεμψαν τοὺς οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιοίκων· καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἕπεσθαι, πλὴν Ἰώνων, καὶ Ἀχαιῶν, καὶ ἔστιν ὧν ἄλλων ἐθνῶν. [4] οἰκισταὶ δὲ τρεῖς Λακεδαιμονίων ἡγήσαντο, Λέων, καὶ Ἀλκίδας, καὶ Δαμάγων. καταστάντες δὲ, ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται, ἀπέχουσα Θερμοπυλῶν σταδίους μάλιστα τεσσαράκοντα, τῆς δὲ θαλάσσης, εἴκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο, καὶ ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας, κατ' αὐτὸ τὸ στενὸν, ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς εἴη.

Κεφ. ϟγ'. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικιζομένης, τοπρῶτον ἔδεισάν τε, καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ Εὐβοίᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχύς ἐστιν ὁ διάπλους πρὸς τὸ Κήναιον τῆς Εὐβοίας. ἔπειτα μέντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη. [2] οὐ γὰρ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς δεινὸν οὐδέν. αἴτιον δὲ ἦν· οἵ τε Θεσσαλοὶ ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτῃ χωρίων, καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο, φοβούμενοι, μὴ σφίσι μεγάλῃ ἰσχύϊ παροικῶσιν, ἔφθειρον, καὶ διαπαντὸς ἐπολέμουν ἀνθρώποις νεοκαταστάτοις, ἕως ἐξετρύχωσαν, γενομένους τοπρῶτον καὶ πάνυ πολλούς. [3] πᾶς γάρ τις, Λακεδαιμονίων οἰκιζόντων, θαρσαλέως ᾔει, βέβαιον νομίζων τὴν πόλιν. οὐ μέντοι ἥκιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ἀφικνούμενοι τὰ πράγματά τε

Chap. XCIII. 2. δυναμει (οντες s. l. *al. m.*) G. - φοβ. μι H. - ανθρ. νε (ο s. l. *ead. m.*) καταστατοις D; ανθρωπους νεοκαταστατους E. — 3. πας γαρ (τις om.) A. D. - θαρσαλεως ειη B; θαρσαλεος ειη (marg. *al. m.* ηει) I. - πραγματα (τε om.) D, I. - εξηγουμενοι (avant γ, le copiste avoit d'abord écrit un τ) G. - πρ. επικρατησαι C, F.

ἔφθειρον, καὶ ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκφοβήσαντες τοὺς πολλούς, χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἃ οὐ καλῶς ἐξηγούμενοι. ὥστε ῥᾷον ἤδη αὐτῶν οἱ πρόσοικοι ἐπεκράτουν.

Κεφ. ϛδʹ. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατείχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριάκοντα νεῶν Ἀθηναῖοι, περὶ Πελοπόννησον ὄντες, πρῶτον ἐν Ἐλλομένῳ τῆς Λευκαδίας φρουρούς τινας λοχήσαντες διέφθειραν, ἔπειτα ὕστερον ἐπὶ Λευκάδα μείζονι στόλῳ ἦλθον, Ἀκαρνᾶσί τε πᾶσιν, οἳ πανδημεὶ, πλὴν Οἰνιαδῶν, ξυνέσποντο, καὶ Ζακυνθίοις, καὶ Κεφαλλῆσι, καὶ Κερκυραίων πεντεκαίδεκα ναυσί. [2] καὶ οἱ μὲν Λευκάδιοι, τῆς τε ἔξω γῆς δῃουμένης, καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ, (ἐν ᾗ καὶ ἡ Λευκάς ἐστι, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος,) πλήθει βιαζόμενοι ἡσύχαζον. οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες ἠξίουν Δημοσθένην τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων ἀποτειχίζειν αὐτούς· νομίζοντες ῥᾳδίως γ' ἂν ἐκπολιορκῆσαι, πόλεώς τε αἰεὶ σφίσι πολεμίας ἀπαλλαγῆναι. [3] Δημοσθένης δ' ἀναπείθεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ Μεσσηνίων, ὡς καλὸν αὐτῷ, στρατιᾶς τοσαύτης ξυνειλεγμένης, Αἰτωλοῖς ἐπιθέσθαι, Ναυπάκτῳ τε πολεμίοις οὖσι· καὶ, ἢν κρατήσῃ αὐτῶν, ῥᾳδίως καὶ τὸ ἄλλο Ἠπειρωτικὸν τὸ ταύτῃ Ἀθηναίοις προσποιήσειν. τὸ γὰρ ἔθνος

Chap. XCIV. 1. οἱ (ἐν om.) τῃ Μηλῳ D. - της Αρκαδιας φρουρους C, D, E, F, G, I. - πασι I. - ξυνειποντο D, I; ξυνεποντο E, F, G. - ναυσιν H. — 2. (και ἡ om.) Λευκας D. - (των om.) Αθην. D. - ῥᾳδιως τ' αν G, H. - εκπ. και πολεως αει σφισι C, D, E, F, I; εκπ. πολεως τε αει σ. G, H. — 3. Μεσσηνιων D, E. - (κατα om.) κωμας B. - και (ταυτας om.) C, F. - σκευη ψικη χρ. B; σκευη πολλη (s. l. γρ. ψιλη) χρ. E, G. — 4. Οφιονευσι και μετα ταυτα G. - προ (σ om.) χωρησειν F.

tem reddiderunt, quod plurimos deterruissent; asperius, quinetiam nonnullis in rebus perperam *ipsis* imperantes. Quamobrem populi finitimi facilius eos jam superabant.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

CAP. 94. Eadem æstate, et sub idem tempus, quo Athenienses in Melo detinebantur, illi quoque Athenienses, qui cum triginta navibus circa Peloponnesum erant, primum quidem ad Ellomenum Leucadiæ quosdam ex præsidiariis per insidias interfecerunt, deinde vero cum majore classis apparatu, et cum omnibus Acarnanibus, qui cum frequentibus copiis, quas ex omnibus suæ gentis civitatibus coëgerant, exceptis Œniadis, eos comitabantur, præterea cum Zacynthiis, et Cephalleniis, et quindecim Corcyræorum navibus, adversus Leucadem iverunt. [2] Atque Leucadii quidem, cum ipsorum ager tam extra quam intra Isthmum (ubi et ipsa Leucas est sita, et Apollinis templum) vastaretur, quod militum numero longe inferiores essent, quiescebant. Acarnanes vero Demosthenem Atheniensium ducem rogabant, ut eos circumvallaret. Hanc enim urbem facile expugnari posse, seque civitate sibi semper inimica liberatum iri putabant. [3] Sed Demosthenes hoc ipso tempore verbis Messeniorum adductus est, ut crederet, e dignitate sua esse, cum tantus exercitus esset coactus, Ætolis bellum inferre, quod et Naupacto hostes essent. Et si hos superasset, reliquas quoque civitates, quæ in illis Epiri partibus erant, in Atheniensium potestatem facile redacturum. Ætolorum enim gentem magnam illam quidem, et bellicosam esse: quia tamen in vicis nullo muro cinctis, idque longo intervallo inter se distantibus habitabat, et levi armatura utebatur, eam non difficulter ab eo subigi posse demonstrabant,

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

si celeriter eam invasisset, antequam ipsa copiis omnium suarum civitatum in unum coactis obviam ipsi prodiret, ut saluti fortunisque communibus opem ferret. [4] Suadebant autem, ut primum quidem invaderet Apodotos, deinde vero Ophionenses, post hos Eurytanes, (quæ est maxima Ætolorum pars. Sermone autem utuntur perquam captu difficili, et carnibus crudis vescuntur, proinde et Omophagi vocantur.) His enim captis, cæteros etiam populos deditionem facile facturos.

Cap. 95. Ille vero Messeniorum, qui in gratia apud eum erant, verbis adductus, præcipue vero, quia credidit, se sine Atheniensium copiis, *cum solis* Epiroticis sociis, et cum Ætolis posse itinere terrestri proficisci contra Bœotos, per Locros Ozolas, ad Cytinium Doricum, quod Parnassum ad dextram habet, donec descenderet ad Phocenses, qui propter amicitiam, quæ ipsis cum Atheniensibus perpetuo quondam intercesserat, ad eandem militiam alacriter venturi, vel etiam per vim, qua cogerentur, profecturi videbantur. Jam vero Bœotia Phocensibus est finitima. [2] Cum omnibus igitur copiis, invitis Acarnanibus, a Leucade solvens, oram maritimam legens ad Sollium navigavit. Consilio autem cum Acarnanibus communicato, cum illi hoc non admisissent, quod Leucadem circumvallare noluisset, ipse cum reliquis copiis Cephalleniorum, Messeniorum, Zacynthiorum, et trecentorum ex suis classiariis Atheniensium (nam quindecim Corcyræorum naves abierant) Ætolis bellum intulit. [3] Ex Œnone autem Locridis profectus est. Isti autem Locri Ozolæ erant socii, eosque

Chap. XCV. 1. Μεσηνιων D, E. - ες Κυτιον το Δωρικον C. - εως καταβαλῃ ὡς Φωκεας I. - αει ποτε D, E, F, H, I. - και βια προσ. D. — 2. (των om.) Ακαρν. G. - παρεπλευσαν D; παρεπλευσαι (εν S. αν) I. - ες Βολλιον D, I; ες

μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ μάχιμον, οἰκοῦν δὲ κατὰ κώμας ἀτειχίστους, καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ, καὶ σκευῇ ψιλῇ χρώμενον, οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, πρὶν ξυμβοηθῆσαι, καταστραφῆναι. [4] ἐπιχειρεῖν δ᾽ ἐκέλευον πρῶτον μὲν Ἀποδώτοις, ἔπειτα δὲ Ὀφιονεῦσι, καὶ μετὰ τούτους, Εὐρυτᾶσιν (ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν Αἰτωλῶν· ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν καὶ Ὠμοφάγοι εἰσὶν, ὡς λέγονται) τούτων γὰρ ληφθέντων, ῥαδίως καὶ τἄλλα προσχωρήσειν.

Κεφ. ϛε΄. Ὁ δὲ, τῶν Μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς, καὶ μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως τοῖς Ἠπειρώταις ξυμμάχοις μετὰ τῶν Αἰτωλῶν δύνασθαι ἂν κατὰ γῆν ἐλθεῖν ἐπὶ Βοιωτοὺς διὰ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρικὸν, ἐν δεξιᾷ ἔχον τὸν Παρνασσὸν, ἕως καταβαίη ἐς Φωκέας, οἳ προθύμως ἐδόκουν, κατὰ τὴν Ἀθηναίων αἰεί ποτε φιλίαν, ξυστρατεύειν, ἢ κἂν βίᾳ προσαχθῆναι. καὶ Φωκεῦσιν ἤδη ὅμορος ἡ Βοιωτία ἐστίν. [2] ἄρας οὖν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς Λευκάδος ἀκόντων τῶν Ἀκαρνάνων, παρέπλευσεν ἐς Σόλλιον. κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν τοῖς Ἀκαρνᾶσιν, ὡς οὐ προσεδέξαντο, διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισιν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, Κεφαλλῆσι, καὶ Μεσσηνίοις, καὶ Ζακυνθίοις, καὶ Ἀθηναίων τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφετέρων νεῶν (αἱ γὰρ πεντεκαίδεκα τῶν Κερκυραίων ἀπῆλθον νῆες) ἐστράτευσεν ἐπ᾽ Αἰτωλούς. [3] ὡρμᾶτο δὲ ἐξ

Σολλιον E, G. - τηι (ου om.) περιτ. E. - Μεσηνιοις D, E. - Καπηλθον αἱ νηεις C; K. νηες απ. F. - εστρατευσαν B, D. — 3. ὁρματο δ᾽ εξ F. - Οινεων (ος s. l. *al. m.*) G. - μεσογειαν E, G. - μεγαλοι ωφελεια B. - (ειναι om.) ξυστρ. C. - εμπειριατοις D.

Οἰνεῶνος τῆς Λοκρίδος. οἱ δὲ Ὀζόλαι ὗτοι Λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ ἔδει αὐτοὺς πανστρατιᾷ ἀπαντῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὴν μεσόγειον. ὄντες γὰρ ὅμοροι τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ ὁμόσκευοι, μεγάλη ὠφέλεια ἐδόκουν εἶναι ξυστρατεύοντες, μάχης τε ἐμπειρίᾳ τῆς ἐκείνων, καὶ χωρίων.

Κεφ. ϛϛ΄. Αὐλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τοῦ Δίος τοῦ Νεμείου τῷ ἱερῷ, (ἐν ᾧ Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτῃ ἀποθανεῖν, χρησθὲν αὐτῷ ἐν Νεμέᾳ τῦτο παθεῖν,) ἅμα τῇ ἕῳ ἄρας ἐπορεύετο ἐς τὴν Αἰτωλίαν. καὶ αἱρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Ποτιδανίαν, καὶ τῇ δευτέρᾳ Κροκύλιον, καὶ τῇ τρίτῃ Τίχιον· ἔμενέ τε αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν ἐς Εὐπόλιον τῆς Λοκρίδος ἀπέπεμψε. τὴν γὰρ γνώμην εἶχε, τὰ ἄλλα καταστρεψάμενος, οὕτως ἐπὶ Ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλοιντο ξυγχωρεῖν, ἐς Ναύπακτον ἐπαναχωρήσας, στρατεῦσαι ὕστερον. [2] τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς ὐκ ἐλάνθανεν αὕτη ἡ παρασκευὴ, οὔτε ὅτε τοπρῶτον ἐπεβουλεύετο, ἐπειδή τε ὁ στρατὸς ἐσεβεβλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθυν πάντες· ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι Ὀφιονέων, οἱ πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, Βωμιῆς καὶ Καλλιῆς, ἐβοήθησαν.

Κεφ. ϛζ΄. Τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι οἱ Μεσσήνιοι παρῄνουν, ὅπερ καὶ τοπρῶτον· ἀναδιδάσκοντες αὐτὸν, τῶν Αἰτωλῶν ὡς εἴη ῥᾳδία ἡ αἵρεσις, ἰέναι ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν, ἕως ἂν ξύμπαντες ἀθροισθέντες ἀντιτάξωνται, τὴν δ' ἐν ποσὶν αἰεὶ πειρᾶσ-

Chap. XCVI. 1. τῦ (το s. l. *al. m.*) παθειν G. – Κροκυλειον C, D, E, F, G, H, I. – τειχιον D, F, G, H, I; τικιον (ει s. ι, *al. m.*) E. – ες Ευπαλιον G, H. – συγχωρειν D, E, H, I. – εστρατευσεν E. — 2. ελανθανε D. – (τε om.) εβεβληκει D. – βωμιοις (ε s. οι) D; βωμιεις E, G. – Καλλιεις D, E, G, H, I.

cum omnibus suis copiis in loca mediterranea proficisci oportebat, ut illic Atheniensibus præsto essent. Quod enim Ætolis essent finitimi, et armorum genere similes, cum propter peritiam pugnæ, qua illi utebantur, tum etiam propter locorum notitiam, eorum auxilium in hac expeditione magno usui fore videbatur.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

Cap. 96. Cum autem in Jovis Nemæi templo (in quo ab illius regionis incolis Hesiodus obiisse dicitur, cum oraculum accepisset, hoc sibi in Nemea eventurum) cum toto exercitu pernoctasset, sub auroram castris inde motis in Ætoliam est profectus. Primoque die Potidaniam cepit; secundo, Crocylium; tertio, Tichion. Ibique substitit: et prædam in Eupolion Locridis misit. Nam in animo habebat, ubi cætera loca prius in suam potestatem redegisset, ita demum postea adversus Ophionenses, Naupactum reversus, nisi se dedere voluissent, cum suis copiis proficisci. [2] Sed hic apparatus Ætolos non latuit, imo ne tunc quidem quum primum consilium inibatur; et postquam *ejus* exercitus *in Ætoliam* irrupit, omnes *Ætoli* ingenti manu ei obviam iverunt: ita ut illi, qui Ophionensium sunt extremi, qui ad Meliacum sinum pertingunt, Bomienses et Callienses, opem *suis* tulerint.

Cap. 97. Messenii vero *tunc etiam* idem, quod et initio, Demostheni suadebant. *Nam* eum docentes, Ætolorum debellationem facilem esse, hortabantur, ut quam celerrime vicos *illorum* invaderet, nec exspectaret, donec universi, copiis in unum contractis, ei occurrerent: sed *vicum* quemcunque proxime adjacentem

Chap. XCVII. 1. Μεσσηνιοι D, E. — ξυναθροισθεντες D, I. — την δε F. — αει D, F, G. — 2. ψιλων (γαρ om.) E. — εγχωρει C. — γιαγτιουτο (au troisième ν,

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

expugnare semper conaretur. [2] Ille vero his verbis adductus, et fortuna fretus, quod nulla in re ei adversaretur, Locros, quos ipsi auxilium ferre oportebat, non præstolatus (velitum enim et levis armaturæ opera potissimum indigebat) adversus Ægitium contendit, et aggressus expugnat. [3] Nam oppidani fuga dilapsi fuerant, et tumulos oppido imminentes occupaverant. Nam in locis excelsis erat situm, a mari distans octoginta ferme stadiis. Ætoli vero (jam enim ad Ægitium venerant, ut ei ferrent opem) Athenienses eorumque socios invaserunt, et alii ex his, alii ex aliis tumulis decurrentes, missilia *in eos* ingerebant. Et quoties Atheniensium exercitus *ipsos* invadebat, ipsi pedem referebant; illis vero pedem referentibus instabant. Et hujusmodi pugna die est commissa, dum alii alios mutuo insequerentur, et vicissim se reciperent, et in utroque Athenienses erant inferiores.

Cap. 98. Quoad igitur illorum sagittariis tela suppeditarunt, hisque uti potuerunt, hi *Ætolis* restiterunt: (nam Ætoli, quod leviter armati essent, dum sagittis peterentur, reprimebantur) at cum amisso sagittariorum duce et isti dispersi, et ipsi defessi essent, quippe qui jamdudum eodem labore premerentur, et Ætoli ipsis instarent, et missilibus ipsos peterent, ita demum terga verterunt, fugæque se dederunt. Et incidentes in torrentium alveos exitu carentes, et in loca, quorum erant ignari, perdebantur. [2] Nam Chromon Messenius, qui viæ dux ipsis erat, jam obierat. Ætoli vero missilibus eos petentes, multos quidem eorum illic in ipsa

signe de doute) G. — 3. επεφευγον D. - ὑπερ των λοφων E. - των επερ D. - (ηδη om.) ησαν C, D. - προσεβαλον E. - (τοις om.) Αθηναιοις G. - απο των

θαι

θαι αἱρεῖν. [2] ὁ δὲ, τούτοις τε πεισθεὶς, καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίσας, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ ἠναντιοῦτο, τοὺς Λοκροὺς οὐκ ἀναμείνας, οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι (ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεὴς ἦν μάλιστα,) ἐχώρει ἐπὶ Αἰγιτίου, καὶ κατὰ κράτος αἱρεῖ ἐπιών. [3] ὑπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν λόφων τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως. ἦν γὰρ ἐφ᾽ ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὀγδοήκοντα σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ (βεβοηθηκότες γὰρ ἤδη ἦσαν ἐπὶ τὸ Αἰγίτιον,) προσέβαλλον τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις, καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ ἐσηκόντιζον· καὶ ὅτε μὲν ἐπίοι τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ὑπεχώρουν, ἀναχωροῦσι δὲ ἐπέκειντο· καὶ ἦν ἐπιπολὺ τοιαύτη ἡ μάχη, διώξεις τε καὶ ὑπαγωγαὶ, ἐν οἷς ἀμφοτέροις ἥσσους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι.

Κεφ. ϛη΄. Μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται εἶχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς, καὶ οἷοί τε ἦσαν χρῆσθαι, οἵδε ἀντεῖχον· τοξευόμενοι γὰρ οἱ Αἰτωλοὶ, ἄνθρωποι ψιλοὶ, ἀνεστέλλοντο· ἐπειδὴ δὲ, τοῦ τε τοξάρχου ἀποθανόντος, οὗτοι διεσκεδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν, καὶ ἐπιπολὺ τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἵ τε Αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον, οὕτω δὴ τραπόμενοι ἔφευγον· καὶ ἐσπίπτοντες ἔς τε χαράδρας ἀνεκβάτους, καὶ χωρία ὧν οὐκ ἦσαν ἔμπειροι, διεφθείροντο. [2] καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν αὐτοῖς τῶν ὁδῶν, Χρόμων ὁ Μεσσήνιος, ἐτύγχανε τεθνηκώς. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες, πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ κατὰ πόδας

λολων αλλοι B. - (και om.) εσηκ. D; (και s. l. *al. m.*) εσηκ. E.

Chap. XCVIII. 1. (ανε *al. m.*) στελλοντο E. — 2. ὁ Μεσηνιος D, E. - περιμ-

αἱροῦντες, ἄνθρωποι ποδώκεις καὶ ψιλοὶ, διέφθειρον· τοὺς δὲ πλείους, τῶν ὁδῶν ἁμαρτάνοντας, καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερομένους, ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομισάμενοι περιεπίμπρασαν. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῶν στρατοπέδων τῶν Ἀθηναίων. [3] μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος, ὅθεν περ καὶ ὡρμήθησαν, οἱ περιγενόμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε ξυμμάχων πολλοὶ, καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων ὁπλῖται περὶ εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν· τοσοῦτοι μὲν τὸ πλῆθος, καὶ ἡλικία ἡ αὐτή. οὗτοι βέλτιστοι δὴ ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Ἀθηναίων πόλεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος στρατηγὸς Προκλῆς. τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελόμενοι παρὰ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐς Ναύπακτον, ὕστερον ἐς τὰς Ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. [4] Δημοσθένης δὲ περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα ὑπελείφθη, τοῖς πεπραγμένοις φοβούμενος τοὺς Ἀθηναίους.

Κεφ. ϛθ΄. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, καὶ οἱ περὶ Σικελίαν Ἀθηναῖοι, πλεύσαντες ἐς τὴν Λοκρίδα, ἐν ἀποβάσει τέ τινι τοὺς προσβοηθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν, καὶ Περιπόλιον αἱροῦσιν, ὃ ἦν ἐπὶ τῷ Ἄληκι ποταμῷ.

Κεφ. ρ΄. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους Αἰτωλοὶ, προπέμψαντες πρότερον ἔς τε Κόρινθον καὶ ἐς Λακεδαίμονα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν Ὀφιονέα, καὶ Βοριάδην τὸν Εὐρυτᾶνα,

πι (μ s. l. *al. m.*) πρασαν H; περιεμπιπρασαν I. — 3. περιγεν. (κατεφυγον s. l. *al. m.*) G. - απ. δε των (τε om.) ξ. G. - ουτω δη βελτ. D, I; ουτοι δη β. E. - πρ. Πατροκλης D, E. — 4. (τα om.) χωρια D.

fuga pedibus assequuti, quod essent homines pedum velocitate præstantes et leviter armati, perdiderunt. Sed longe plures, qui a viis aberraverant, et in sylvam non perviam se contulerant, allato *injectoque* igne concremarunt. Denique fugæ et interitus omne genus in Atheniensium exercitu cernebatur. [3] Et qui superfuerunt, ad mare, et Œneonem Locridis, unde profecti fuerant, ægre fuga se recipere potuerunt. Perierunt autem cum ex sociis multi, tum etiam ex ipsorum Atheniensium militibus graviter armatis ad summum circiter centum et viginti. Atque tot quidem numero *fuerunt*, et eadem ætas *militaris omnibus erat*. Isti igitur, qui reipublicæ Atheniensis cives, virique fortissimi erant, in hoc bello perierunt. Periit etiam alter ex ducibus Procles. Cum autem suorum militum cadavera, fide publica interposita, ab Ætolis accepissent, et Naupactum rediissent, postea cum navibus Athenas delati sunt. [4] Demosthenes vero apud Naupactum, et in illius regionis locis remansit, quod ob res a se *male* gestas Athenienses formidaret.

Cap. 99. Per eadem tempora, Athenienses etiam, qui circa Siciliam erant, cum in Locridem navigassent, in quodam exscensu e navibus in terram facto, Locros, qui *loco* auxilium ferebant, superarunt, et Peripolium ceperunt, quod situm erat ad flumen Halecem.

Cap. 100. Eadem æstate, Ætoli, qui jam ante ad Corinthum et Lacedæmonem legatos miserant, Tolophum Ophionensem, et Boriadem Eurytanem, ac Tisandrum

Chap. XCIX. 1. (την om.) Σικελιαν D. – Λο (κρων 1 omis, et suppl. marg. al. m.) κρατησαν D.

Chap. C. 1. τον λοφον D. – τον σφι (ο s. l.) και G. – Αποδοτον D, E. – πεμψαι σφισι (avec α sur σφ. et β sur π, pour indiquer un meilleur arrangement de mots) G. – στρατιαν και επι N. D. Depuis σφισι πεμψαι jusqu'à Δεινιαδι-

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. O. Varr. 328.

Apodotum, *illarum civitatum Magistratibus* persuaserunt, ut sibi copias contra Naupactum mitterent, propter Athenienses *a Naupactiis* accersitos et in oppidum introductos. [2] Lacedæmonii vero sub autumnum tria millia gravis armaturæ sociorum emiserunt. Horum in numero fuerunt quingenti ex Heraclea urbe in agro Trachinio tunc recens condita. His autem copiis præerat Eurylochus Spartanus, eumque Massarius et Menedatus Spartani comitabantur.

Cap. 101. Exercitu autem Delphis coacto, Eurylochus caduceatorem ad Locros Ozolas præmisit. Nam per illorum regionem ad Naupactum iter erat, simul etiam eos ab Atheniensium societate abducere volebat. Amphissenses autem omnium Locrorum maxime eum adjuvabant, quia propter Phocensium odium sibi timebant. [2] Et cum ipsi primi dederunt obsides, tum etiam alios ad idem faciendum induxerunt, qui hostilis exercitus adventum metuebant. Primum igitur Myonenses sibi finitimos (hac enim ager Locrensis aditum habet difficillimum) deinde Ipnenses, Messapios, Tritæenses, Challæos, Tolophonios, Hessios, et Œanthenses. Isti omnes etiam ad eandem expeditionem profecti sunt. [3] At Olpæi obsides quidem dederunt: sed tamen alios sequi noluerunt. Hyæi vero ne obsides quidem dederunt, priusquam vicus eorum nomine Polis ab hostibus est captus.

Cap. 102. Postquam autem res omnes ad expeditionem necessariæ comparatæ fuerunt, *Eurylochus* obsi-

μονιοι, lacune causée par un ὁμοιοτ. et supp. *al. m.* E. — 2. Λακεδαιμονι (υς rayé, puis οι. υς rayé est d'une autre main, en sorte que la première leçon est évidemment Λακεδαιμόνι.) E, + ησαν ἑξακοσιοι I. - Μενεδατος B, C, D, E, F, G; H, I.

- Chap. CI. 1. ἡ ὁδος ην ἡ ες C. - Λ. τοῖς Οζολαις D; - αποςηναι αυτυς G. - Αμ-

καὶ Τίσανδρον τὸν Ἀπόδωτον, πείθουσιν ὥστε σφίσι πέμψαι στρατιὰν ἐπὶ Ναύπακτον, διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγήν. [2] καὶ ἐξέπεμψαν Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον τρισχιλίους ὁπλίτας τῶν ξυμμάχων. τούτων ἦσαν πεντακόσιοι ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Τραχῖνι πόλεως, τότε νεοκτίστου οὔσης. Σπαρτιάτης δ' ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ Μακάριος καὶ Μενεδαῖος οἱ Σπαρτιᾶται.

Κεφ. ρα'. Ξυλλεγέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐς Δελφοὺς, ἐπεκηρυκεύετο Εὐρύλοχος Λοκροῖς τοῖς Ὀζόλαις. διὰ τούτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς Ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν Ἀθηναίων ἐβούλετο ἀποστῆσαι αὐτούς. ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν Λοκρῶν Ἀμφισσῆς, διὰ τὸ τῶν Φωκέων ἔχθος δεδιότες. [2] καὶ αὐτοὶ πρῶτον δόντες ὁμήρους, καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι, φοβουμένους τὸν ἐπιόντα στρατόν· πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς Μυονέας (ταύτῃ γὰρ δυσεσβολώτατος ἡ Λοκρὶς) ἔπειτα Ἰπνέας, καὶ Μεσσαπίους, καὶ Τριταιέας, καὶ Χαλλαίους, καὶ Τολοφωνίους, καὶ Ἡσσίους, καὶ Οἰανθέας. οὗτοι καὶ ξυνεστράτευον πάντες. [3] Ὀλπαῖοι δὲ ὁμήρους μὲν ἔδοσαν, ἠκολούθουν δὲ οὔ. καὶ Ὑαῖοι οὐκ ἔδοσαν ὁμήρους, πρὶν αὐτῶν εἷλον κώμην, Πόλιν ὄνομα ἔχουσαν.

Κεφ. ρβ'. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο πάντα, καὶ τοὺς

φισεις D, E, G, I. — 2. μεν (ουν om.) τους ὁμ. C, E; μεν γαρ ὁμορους D; μεν γαρ τους ὁμ. I. - αυτης Μυονεας D. - δυσεμβολωτατος C, E; δυσεκσβολωτατος D. - και ες Μεσσ. E. - και Τριτοιευς D, I. - και χαλαιους D, E, F, G, I. - Τολοφονιους και Ἡσσαιους D, E. - ουτοι (και om.) D, E; ουτοι (και s. l. al. m.) G. — 3. Ολπιαιοι F. - Οιαιοι ουκ εδοσαν ὁμ. I.

ὁμήρους κατέθετο ἐς Κυτίνιον τὸ Δωρικὸν, ἐχώρει τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακτον, διὰ τῶν Λοκρῶν. καὶ πορευόμενος, Οἰνεῶνα αἱρεῖ αὐτῶν, καὶ Εὐπόλιον. οὐ γὰρ προσεχώρησαν. γενόμενοι δ' ἐν τῇ Ναυπακτίᾳ, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη προσβεβοηθηκότες, ἐδῄουν τὴν γῆν, καὶ τὸ προάστειον, ἀτείχιστον ὂν, εἷλον. [2] ἐπί τε Μολύκρειον ἐλθόντες, τὴν Κορινθίων μὲν ἀποικίαν, Ἀθηναίων δὲ ὑπήκοον, αἱροῦσι. Δημοσθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος, (ἔτι γὰρ ἐτύγχανεν ὢν μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας περὶ Ναύπακτον,) προαισθόμενος τοῦ στρατοῦ, καὶ δείσας περὶ αὐτῆς, ἐλθὼν, πείθει Ἀκαρνᾶνας, χαλεπῶς, διὰ τὴν ἐκ τῆς Λευκάδος ἀναχώρησιν, βοηθῆσαι Ναυπάκτῳ. καὶ πέμπουσι μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν νεῶν χιλίους ὁπλίτας· οἳ ἐσελθόντες, περιεποιήσαντο τὸ χωρίον. δεινὸν γὰρ ἦν, μὴ, μεγάλου ὄντος τοῦ τείχους, ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων, οὐκ ἀντίσχωσιν. [3] Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ὡς ᾔσθοντο τὴν στρατιὰν ἐσεληλυθυῖαν, καὶ ἀδύνατον ὂν τὴν πόλιν βίᾳ ἑλεῖν, ἀνεχώρησαν, οὐκ ἐπὶ Πελοποννήσου, ἀλλ' ἐς τὴν Αἰολίδα, τὴν νῦν καλουμένην Καλυδῶνα, καὶ Πλευρῶνα, καὶ ἐς τὰ ταύτῃ χωρία, καὶ ἐς Πρόσχιον τῆς Αἰτωλίας. [4] οἱ γὰρ Ἀμπρακιῶται, ἐλθόντες πρὸς αὐτοὺς, πείθουσιν. ὥστε μετὰ σφῶν Ἄργει τε τῷ Ἀμφιλοχικῷ καὶ Ἀμφιλοχίᾳ τῇ ἄλλῃ ἐπιχειρῆσαι, καὶ Ἀκαρνανίᾳ·

Chap. CI. 1. ες Κιτινιον E. – επι τον Ναυπ. D; επι το N. I. – πορε οι γιων αιρει D. – αἱρει αυτον (ω s. σ) G. – Ευπαλιον G; Ευπαλιον (πο s. πα, *al. m.*) H. – γενομενοι δε I. – (ἁμα om.) ηδε προσβεβοη (θη om.) κοτες B. — 2. Μολυκριον C, F, G; Μολικρηον D, I. – Αθ. δε υπηκοον H, I. – Δημ. γαρ ὁ Αθην. I. – μετα τα εκτωλιας (marg. *al. m.* εκ της Αιτωλιας) I. – αναχωρησιν. D'ici

dibus in Cytinio Dorico depositis, cum exercitu per Locrorum agrum Naupactum versus contendit. Et dum iter faceret, Œneonem ipsorum et Eupolium cepit; nam *Eurylocho* se adjungere noluerant. Cum in agrum Naupactium pervenissent, et Ætoli simul auxilium ei jam tulissent, agrum vastarunt, et suburbia nullis cincta muris ceperunt. [2] Et Molycricum profecti, quæ Corinthiorum quidem colonia erat, sed Atheniensium imperio parebat, ceperunt. Demosthenes vero Atheniensis (adhuc enim post reditum ex Ætolia, ubi cladem acceperat, circa Naupactum agebat) cum hostilis exercitus adventum præsensisset, et de ipsa *Naupacto* timeret, ad Acarnanes profectus, ipsis ægre (propter discessum ex Leucade) persuasit, ut Naupacto subsidio venirent. Et cum eo mille gravis armaturæ milites navibus vectos miserunt: qui urbem ingressi, eam sunt tutati. Metus enim vehemens erat, ne, cum magnus esset murorum ambitus, et pauci propugnatores, *urbis incolæ hostibus* resistere non possent. [3] Eurylochus vero, et qui cum eo erant, cum intellexissent, *Atheniensium* copias in urbem ingressas, eamque expugnari non posse, se receperunt non in Peloponnesum, sed in Æolidem, quæ nunc Calydon vocatur, et Pleuronem, et in alia illius regionis loca, nec non in Proschion Ætoliæ. [4] Nam Ambraciotæ ad eos profecti ipsis persuaserunt, ut secum Argos Amphilochicum, et cæteram Amphilochiam, et Acarnaniam aggrederentur. Simul etiam ipsis dixerunt, fore, ut, si

jusqu'à Ευρυλοχος du n° 3, lac. suppl. *al. m.* H. - αναχ. βοηθυσι N. E. - σεμπ. μετ' αυτυς εκ (επι s. εκ ; *al. m.*) H. - μετ' αυτον D. - οἱ επελθοντες D, E. - περιεποιησαντο (το om.) χωριον F, G, H. — 3. (και s. l.) ες (τα om.) ταυτη χωρία D. — 4. ὡς-μετ' αυτων C. - Αργει (τε om.) D. - (ὅτι om.) ην ... πταυτων D, I. - ὁ μεν Ευρυμαχος π. D, I. - ἑως ταις (ο s. α, *ead. m.*) Αμπ. D.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

hæc in suam potestatem redegissent, tota Epirotica gens societatem cum Lacedæmoniis contraheret. Eurylochus igitur horum verbis adductus, et dimissis Ætolis, circum illa loca cum exercitu conquievit, donec Ambraciotis ad militiam profectis ad Argos subsidio venire oporteret. Atque hæc æstas excessit.

Post Octob. 7.

Cap. 103. Sequente autem hyeme, Athenienses, qui in Sicilia erant, cum sociis Græcis, et *aliis* Siculis, quotquot violento Syracusanorum imperio premebantur; et qui, cum *eorum* essent socii, defectione a Syracusanis facta, ipsos in hoc bello juvabant, Nessam Siciliæ oppidum, cujus arcem Syracusani tenebant, aggressi sunt. Quum autem hoc expugnare non potuissent, abierunt. In ipso autem receptu, Syracusani, qui in arce erant, Atheniensium socios, qui extremum agmen claudebant, dum se reciperent, invaserunt. Et impressione in illos facta, magnam exercitus partem in fugam vertunt, et non paucos occidunt. [2] Postea vero Laches et Athenienses, exscensu e navibus in nonnulla Locridis loca facto, ad Caicinum fluvium, Locros, qui cum Proxeno Capatonis filio ad vim arcendam occurrerant, circiter trecentos, prælio superarunt; armisque detractis, abierunt.

Cap. 104. Eadem hyeme, Athenienses Delum etiam ex oraculo quodam lustrarunt. Nam et ante Pisistratus tyrannus eam quidem lustraverat: sed non totam; at tantum insulæ spatium, quantum a templo prospici poterat.

Chap. CIII. 1. ὑπο Συῤῥακυσιων D; ὑ. Συρακοσιων F; αυτοις απο Συῤῥακυσιων D. - επι Νισαν D, E, I. - Συῤῥακυσιοι ειχον, προσεβαλον D, E, I. - απιεσαν D. - εκ τυ τειχ. Συῤῥακυσιοι D. - τρεπυσι τι το μερος D, I; τρ. τε μ. (τι s. l. *al. m.*) E; (τρεπ. τε s. l. *al. m.*) μερος τι G. - (και om.) απεκτ. G. — 2. αποβ. (τινας s. l. *ead. m.*) I. - Καικηνον π. D; Καικον π. E;

ἅμα

ἅμα λέγοντες, ὅτι, ἢν τούτων κρατήσωσι, πᾶν τὸ Ἠπειρωτικὸν Λακεδαιμονίοις ξύμμαχον καθεστήξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος, πεισθεὶς, καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἀφεὶς, ἡσύχαζε τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἕως τοῖς Ἀμπρακιώταις ἐκστρατευσαμένοις περὶ τὸ Ἄργος δέοι βοηθεῖν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Κεφ. ργ'. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι, τοῦ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπελθόντες μετὰ τῶν Ἑλλήνων ξυμμάχων, καὶ ὅσοι Σικελῶν κατὰ κράτος ἀρχόμενοι ὑπὸ Συρακουσίων, καὶ ξύμμαχοι ὄντες, ἀποστάντες αὐτοῖς ἀπὸ Συρακουσίων, ξυνεπολέμουν, ἐπὶ Νῆσσαν, τὸ Σικελικὸν πόλισμα, οὗ τὴν ἀκρόπολιν Συρακούσιοι εἶχον, προσέβαλλον· καὶ ὡς οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, ἀπῄεσαν. ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει, ὑστέροις Ἀθηναίων τοῖς ξυμμάχοις ἀναχωροῦσιν ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τοῦ τειχίσματος Συρακούσιοι· καὶ προσπεσόντες, τρέπουσί τε μέρος τὶ τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλίγους. [2] καὶ μετὰ τοῦτο, ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Λοκρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμενοι κατὰ τὸν Καϊκινὸν ποταμὸν, τοὺς προσβοηθοῦντας Λοκρῶν μετὰ Προξένου τοῦ Καπάτωνος, ὡς τριακοσίους, μάχῃ ἐκράτησαν, καὶ ὅπλα λαβόντες, ἀπεχώρησαν.

Κεφ. ρδ'. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον ἐκάθηραν Ἀθηναῖοι, κατὰ χρησμὸν δή τινα. ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτὴν, οὐχ ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· τότε δὲ

Και ξυνον π. I. – (τους om. I) προσβ. D, I; (τους s. l. al. m.) π. E. – του καταπατωνος C, F.

Chap. CIV. 1. και Πεισιστρατος D, I. – εφωρατο C, F. – τοτε δη C. – (προει-

πᾶσα ἐκαθάρθη, τοιῷδε τρόπῳ· θῆκαι ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ, πάσας ἀνεῖλον, καὶ τολοιπὸν προεῖπον μήτε ἐναποθνήσκειν ἐν τῇ νήσῳ, μήτε ἐντίκτειν, ἀλλ' ἐς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι.[2] ἀπέχει δὲ ἡ Ῥήνεια τῆς Δήλου οὕτως ὀλίγον, ὥστε Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος, ἰσχύσας τινὰ χρόνον ναυτικῷ, καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἄρξας, καὶ τὴν Ῥήνειαν ἑλών, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ, ἁλύσει δήσας πρὸς τὴν Δῆλον.[3] καὶ τὴν πεντετηρίδα τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ Δήλια. ἦν δέ ποτε καὶ τοπάλαι μεγάλη ξύνοδος ἐς τὴν Δῆλον, τῶν Ἰώνων τε καὶ περικτιόνων νησιωτῶν. ξύν τε γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐθεώρουν, ὥσπερ νῦν ἐς τὰ Ἐφέσια Ἴωνες· καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μουσικός. χορούς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος, ὅτι τοιαῦτα ἦν, ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε, ἅ ἐστιν ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος,

> Ἀλλὰ σὺ Δήλῳ Φοῖβε μάλιστ' ἐπιτέρπεαι ἦτορ,
> Ἔνθά τοι ἑλκεχίτωνες Ἰάονες ἠγερέθονται,
> Αὐτοῖς σὺν παίδεσσι, καὶ αἰδοίης ἀλόχοισιν.
> Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ
> Μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅταν στήσωνται ἀγῶνα.

[4] Ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγὼν ἦν, καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίτων, ἐν τοῖσδε αὖ δηλοῖ, ἅ ἐστιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου. τὸν γὰρ Δηλιακὸν χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας, ἐτελεύτα τοῦ

των om.) μητε D, I. - μητε εναποτικτειν, αλλ' E. — 2. Ῥηνεια (της Δηλου om.) ουτως F. — 3. και την πεντα ετηριαν D, E, I. - ξ. (ες την Δηλον om.) D, I. - Ιονων D. - Περικτυονων D, E; Περικτυονων (ι s. υ, ead. m.) I. - αλλ' οτε Δηλω, φ. μαλιστα γε θυμον ετερφθης C, D, E, F, G, H, I. - ηγερεθονται συν σφισι τεκεεσσι, γυναιξι τε σην ες αγυιαν C, D; id. E, à l'exc. de ες s. l. al. m. — ηγ. σ. σφ (ο s. l. al. m.) ισι τεκεε (σ. s. l.) σι γ. τε σ. ες αγυιαν G;

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

Tunc vero tota hoc modo fuit expiata. Quæcunque in Delo defunctorum monumenta erant, omnia sustulerunt, et edixerunt, ne quis in posterum in insula moreretur, neque *mulier* in ea pareret: sed in *insulam* Rheneam transportarentur. [2] Rhenea autem tam parvo intervallo a Delo distat, ut Polycrates Samiorum tyrannus, qui quondam ad aliquod tempus et classe polluit, et aliis insulis imperavit, Rheneam etiam captam, Apollini Delio consecraverit, ad Delum catena religatam. [3] Tunc quoque primum Athenienses post lustrationem, festa lustralia; ludosque Deliacos, qui quinto quoque anno celebrabantur, instituerunt. Fuit autem et priscis temporibus in Delo loquens Ionum et accolarum in insulis circumjacentibus habitantium conventus. Nam cum uxoribus et liberis ad spectacula conveniebant, ut nunc Iones ad ludos in Dianæ Ephesiæ honorem institutos *confluere solent*. Illic autem gymnicum, musicumque certamen fiebat. Et civitates *eo* saltatorum choros mittebant. Quod autem hæc ita se habuerint, Homerus in primis declarat, his versibus, qui sunt ex hymno Apollinis;

> Tunc tibi magnopere in Delo mens gestit Apollo,
> Cum natis quoties cum conjugibusque frequentes
> Iones in fluxa celebrant tua compita veste:
> Cestibus et variis certamina sacra choreis
> Oblectant, referuntque tuas modulamine laudes.

[4] Quod autem Musices etiam certamen *ibi* fieret, et certaturi se conferrent, his quoque versibus indicat, qui sunt ex eodem Apollinis hymno. Nam postquam Deliacum mulierum chorum celebravit, suam laudationem his ver-

συν σφαισιν τε τεκεεσσι γ. τε την ες αγ. H; συν σφισι τε τεκ. γ. τε σ. ες αγυιαν I. - ενθα σε πυγμαχιη κ' ορχηστυι και αοιδη C, F; *id.* D, E, F, G, H, I, à l'exc. de και ορχ. - τερπωσιν D. - ὁταν καθεσωσιν αγωνα D, E,

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

sibus finivit, in quibus et sui ipsius mentionem fecit:

> Verum agedum, nobis adsis cum Phœbe Diana,
> Vos etiam cunctæ me discedente valete:
> Et memores estote mei posthac, homo siquis
> Venerit hinc alius peregre, dicatque Puellæ,
> Quis vir in his versans unquam lepidissimus oris
> Pectora præcipue demulsit vestra canendo?
> Vos uno assensu sic respondete faventes,
> Vir qui luminibus captus Chion incolit altam.

[5] His igitur argumentis Homerus manifeste probavit, vel priscis temporibus ingentem conventum, et celebritatem in Delo fieri consuevisse. Postea vero Athenienses, et insularum incolæ, cœtus quidem saltatorum cum sacris *eo* mittebant. Sed certamina, et cætera pleraque, ut credibile est, adversis casibus exoluerunt, donec Athenienses certamen tunc instaurarunt, et equorum cursum addiderunt, quod ante non fuerat.

Cap. 105. Eadem hyeme, Ambraciotæ, quemadmodum Eurylocho promiserant, quum ejus exercitum retinuerunt, expeditionem adversus Argos Amphilochicum suscipiunt cum tribus millibus gravis armaturæ militum. Et irruptione in agrum Argivum facta, Olpas occupant, castellum in colle munitum, ad mare situm. Quod Acarnanes quondam cum munivissent, communi juridici conventus loco utebantur. [2] Ab Argivorum autem urbe, quæ est maritima, fere quinque et viginti stadiis distat. [3] Acarnanes vero, partim quidem, copiis coactis Argos suppetias ferebant, partim vero, castra

F, G, H, I. — 4. ὁτι δε και μυσικος C. - εν τοισδε γν δηλοι C. - αλλ᾽ αγε δη Λητω μεν B; αλλ᾽ αγε δη ληκοι μεν, et par corr. αλλ᾽ αγε δη Λητω μεν C. - εμειο δε C, D, E; εμοιοι δε I. - και μετοπισθεν C. - μν. ὁποτε G. - αν ει (η s. ει) ρηται G; ανηρηται H. - ξεινος omis par C, D, E, F, G, H, I. - ταλαπειριος (ελθων om.) C; τ. αλλος επελθων D, E, F, G, H, I. - ω κυραι,

ἐπαίνου ἐς τάδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμνήσθη,

> Ἀλλ' ἄγεθ', ἱλήκοι μὲν Ἀπόλλων, Ἀρτέμιδι ξὺν,
> Χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθε
> Μνήσασθ', ὁππότε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
> Ἐνθάδ' ἀνείρηται ξεῖνος ταλαπείριος ἐλθὼν,
> Ὦ κοῦραι, τίς δ' ὔμμιν ἀνὴρ ἥδιστος ἀοιδῶν
> Ἐνθάδε πωλεῖται, καὶ τέῳ τέρπεσθε μάλιστα;
> Ὑμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθε ἀφήμως,
> Τυφλὸς ἀνὴρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ ἐνὶ παιπαλοέσσῃ.

[5] Τοσαῦτα μὲν Ὅμηρος ἐτεκμηρίωσεν, ὅτι ἦν καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος καὶ ἑορτὴ ἐν τῇ Δήλῳ· ὕστερον δὲ τοὺς μὲν χοροὺς οἱ νησιῶται καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μεθ' ἱερῶν ἔπεμπον. τὰ δὲ περὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ πλεῖστα κατελύθη, ὑπὸ ξυμφορῶν, ὡς εἰκὸς, πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι τότε τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν, καὶ ἱπποδρομίας, ὃ πρότερον οὐκ ἦν.

Κεφ. ρεʹ. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀμπρακιῶται, ὥσπερ ὑποσχόμενοι Εὐρυλόχῳ τὴν στρατιὰν κατέσχον, ἐκστρατεύονται ἐπὶ Ἄργος τὸ [2] Ἀμφιλοχικὸν τρισχιλίοις ὁπλίταις καὶ ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀργείαν, καταλαμβάνουσιν Ὄλπας, τεῖχος ἐπὶ λόφου ἰσχυρὸν πρὸς τῇ θαλάσσῃ· ὅ ποτε Ἀκαρνᾶνες τειχισάμενοι, κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο. [2] ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῆς Ἀργείων πόλεως, ἐπιθαλασσίας οὔσης, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους μάλιστα. [3] οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες, οἱ μὲν ἐς Ἄργος ξυνεβοήθουν, οἱ δὲ, τῆς Ἀμφι-

τις δ' ὑμιν C, F, G, H, I. – ηδισος αηδων G. – πωλειται (ω s. ο) G. – ὑποκρινασθε ευφημως C, D, E; ὑ (α s. υ, al. m.) ποκρ. αφ. G; αποκρινασθαι αφημως H; ὑπ. ευφ. D, E, F, I. – παπαλοεσση B; πεπαλοεσση (αι s. πε) G. — 5. και ἱπ. ὁ πρ. (ουκ ην om.) C. I donne ὁ περ. πρωτ. ουκ ην. –

Chap. CV. 1. Dans C, ce chap. commence ainsi; και σχομενοι Ευρυλοχῳ την στρατιαν κατεσχον C. – ισβαλλοντες C. — 3. δ. εστρατοπεδευοντο D;

λοχίας ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ, ὃ Κρῆναι καλεῖται, φυλάσσοντες τοὺς μετὰ Εὐρυλόχου Πελοποννησίους, μὴ λάθωσι πρὸς τοὺς Ἀμπρακιώτας διελθόντες, ἐστρατοπεδεύσαντο. [4] πέμπουσι δὲ καὶ ἐπὶ Δημοσθένην, τὸν ἐς τὴν Αἰτωλίαν Ἀθηναίων στρατηγήσαντα, ὅπως σφίσιν ἡγεμὼν γίγνηται· καὶ ἐπὶ τὰς εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων, αἳ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον οὖσαι· ὧν ἦρχεν Ἀριστοτέλης τε ὁ Τιμοκράτους, καὶ Ἱεροφῶν ὁ Ἀντιμνήστου. ἀπέστειλαν δὲ καὶ ἄγγελον οἱ περὶ τὰς Ὄλπας Ἀμπρακιῶται ἐς τὴν πόλιν, κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν πανδημεί· δεδιότες, μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχου οὐ δύνωνται διελθεῖν τοὺς Ἀκαρνᾶνας, καὶ σφίσιν ἢ μονωθεῖσιν ἡ μάχη γένηται, ἢ ἀναχωρεῖν βουλομένοις οὐκ ᾖ ἀσφαλές.

Κεφ. ρϛ΄. Οἱ μὲν οὖν μετ' Εὐρυλόχου Πελοποννήσιοι, ὡς ᾔσθοντο τοὺς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώτας ἥκοντας, ἄραντες ἐκ τοῦ Προσχίου, ἐβοήθουν κατὰ τάχος. καὶ διαβάντες τὸν Ἀχελῷον, ἐχώρουν δι' Ἀκαρνανίας, οὔσης ἐρήμου, διὰ τὴν ἐς Ἄργος βοήθειαν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες τὴν Στρατίων πόλιν, καὶ τὴν φρουρὰν αὐτῶν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἄλλην Ἀκαρνανίαν. [2] καὶ διελθόντες τὴν Στρατίων γῆν, ἐχώρουν διὰ τῆς Φυτίας, καὶ αὖθις Μεδεῶνος παρ' ἔσχατα· ἔπειτα διὰ Λιμναίας. καὶ ἐπέβησαν τῆς Ἀγραίων, οὐκέτι Ἀκαρνανίας, φιλίας δὲ σφίσι. λαβόμενοι δὲ τοῦ Θυάμου ὄρους, ὅ ἐστιν ἄγροικον, ἐχώρουν δι' αὐτοῦ, καὶ κατέβησαν ἐς τὴν Ἀργείαν νυκτὸς ἤδη. [3] καὶ

(διελθοντες s. l. *al. m.*) εστρατοπεδευσαντο D. — 4. (επι marg. *al. m.*) Δημοσθενην D. - (Αθηναιων om.) στρ. D; (Αθηναιων s. l.) G. - *ναυς των Αθην.* D. - Αμπρ. ες την πολην B; Αμπ. και ες την πολιν D. - *μη οἱ μετ' Ευρυλοχου*. D'ici jusqu'à Πελοποννησιοι du ch. suiv. n° 1, lacune causée par un ὁμοιοτ.,

posuerunt in eo Amphilochiæ loco, qui Fontes vocatur, observantes Peloponnesios, qui cum Eurylocho erant, ne clam ad Ambraciotas transirent. [4] Mittunt præterea cum ad Demosthenem, qui Atheniensium copias in Ætoliam *ante* duxerat, ut sibi dux esset; tum etiam ad viginti Atheniensium naves, quæ circa Peloponnesum erant, quibus præerat Aristoteles Timocratis, et Hierophon Antimnesti filius. Ambraciotæ vero, qui apud Olpas erant, mittunt et ipsi nuntium in urbem *Ambraciam*, rogantes, ut populus frequentibus copiis auxilium sibi ferret: quia verebantur, ne Eurylochus, et qui cum eo erant, Acarnaniam pertransire non possent; atque *ita* sibi vel aliorum præsidio nudatis prœlium esset committendum, vel si domum redire voluissent, minime tutum esset.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

CAP. 106. Eurylochus igitur, ac Peloponnesii, qui cum eo erant, simul atque Ambraciotas, qui apud Olpas erant, venire intellexerunt, castris e Proschio motis, ad opem ipsis ferendam confestim proficiscuntur. Et Acheloo transmisso, iter per Acarnaniam faciebant, quæ propter subsidium Argos missum præsidiis erat nudata, ad dextram quidem habentes Stratiorum urbem et ipsorum præsidium, ad sinistram vero reliquam Acarnaniam. [2] Cum autem Stratiorum agrum pertransissent, iverunt per Phytiam, et rursus per extremos Medeonis fines; deinde per Limnæam. *Illinc* ingressi sunt in Agræorum terram, quæ non Acarnaniæ jam, sed ipsis amica. Et Thyamum montem nacti, qui est incultus, per eum transiverunt, et in agrum Argivum descende-

et suppléée marg. *al. m.* Dans ce suppl. se trouve la leçon μη δυνανται D.

Chap. CVI, 1. η μεν ουν μετ' Ευρυλοχου B. - εν ταις ολπαις C. — 2. Mi-

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

runt, cum jam nox esset. [3] Cumque inter Argivorum urbem et Acarnanum præsidium, quod erat ad Fontes, clam transissent, cum Ambraciotis, qui apud Olpas erant, se conjunxerunt.

CAP. 107. Junctis autem castris, simul atque illuxit, consistunt ante urbem, quæ Metropolis appellatur, ibique castra fecerunt. Athenienses vero non multo post cum viginti navibus ad sinum Ambracicum advenerunt opem Argivis laturi : et Demosthenes cum ducentis gravis armaturæ militibus Messeniis, et sexaginta sagittariis Atheniensibus. Atque naves quidem ad Olpas in colle sitas, a mari stationem habebant. Acarnanes vero, et Amphilochorum aliquot (nam eorum plerique ab Ambraciotis per vim distinebantur) cum Argos jam convenissent, ad prœlium cum adversariis committendum se præparabant. [2] Et Demosthenem totius socialis exercitus ducem cum suis prætoribus elegerunt. Ille vero copiis ad Olpas adductis, castra prope eas posuit. Ingens autem terræ vorago utraque castra dirimebat. Et per quinque dies quieverunt : at sexto utrique ad prœlium se instruxerunt. Sed enim Peloponnesiorum acies major, et longe superior erat. Demosthenes igitur, veritus, ne circumveniretur, in insidiis in via quadam cava et dumosa collocat, tam ex gravi quam ex levi armatura promiscue ad quadringentos milites; ut ab ea parte, qua hostis numero superior erat, isti in ipso congressu surgentes ex insidiis eum a tergo aggrederentur. [3] Ubi

δεωνος (τα rayé. et s. l. παρ' τα εσχατα I. — 3. π. ταις εν Ολπαις B.

Chap. CVII. 1. την Μητροπολιν I. - παραγινονται C, E, F, H. - τον Αμπρακιωτικον C; τ. Αμπρακιακον I. - (κολπον om.) G, H. - Μεσηνιων D; και Δημ. μεν εχων Μεσσηνιων E. - Ολπας των λοφων D, E, I. — 2. αίρ. Δημοσθενη F, H, I. - πρ. της ολπης εγγυς H. - εστρατοπαιδευατο D. - τη δ' ε΄ ήχτη C, F,

διεξελθόντες

διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρήναις Ἀκαρνάνων φυλακῆς, ἔλαθον, καὶ προσέμιξαν τοῖς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώταις.

Κεφ. ρζ΄. Γενόμενοι δὲ ἀθρόοι, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίζουσιν ἐπὶ τὴν Μητρόπολιν καλουμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο. Ἀθηναῖοι δὲ ταῖς εἴκοσι ναυσὶν οὐ πολλῷ ὕστερον παραγίγνονται ἐς τὸν Ἀμπρακικὸν κόλπον, βοηθοῦντες τοῖς Ἀργείοις· καὶ Δημοσθένης, Μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους ὁπλίτας, ἑξήκοντα δὲ τοξότας Ἀθηναίων. καὶ αἱ μὲν νῆες περὶ τὰς Ὄλπας τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης ἐφόρμουν· οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες, καὶ Ἀμφιλόχων ὀλίγοι, (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν βίᾳ κατείχοντο,) ἐς τὸ Ἄργος ἤδη ξυνεληλυθότες, παρεσκευάζοντο ὡς μαχούμενοι τοῖς ἐναντίοις. [2] καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ αἱροῦνται Δημοσθένην, μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. ὁ δὲ, προσαγαγὼν ἐγγὺς τῆς Ὄλπης, ἐστρατοπεδεύσατο. χαράδρα δ' αὐτοὺς μεγάλη διεῖργε. καὶ ἡμέρας μὲν πέντε ἡσύχαζον, τῇ δ' ἕκτῃ ἐτάσσοντο ἀμφότεροι ὡς ἐς μάχην. καὶ, (μεῖζον γὰρ ἐγένετο, καὶ περιέσχε τὸ τῶν Πελοποννησίων στρατόπεδον,) ὁ Δημοσθένης, δείσας μὴ κυκλωθῇ, λοχίζει ἐς ὁδόν τινα κοίλην καὶ λοχμώδη ὁπλίτας καὶ ψιλοὺς, ξυναμφοτέρους ἐς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἐξαναστάντες οὗτοι κατὰ νώτου γίγνωνται. [3] ἐπεὶ δὲ παρεσκεύαστο ἀμ-

G, H. - ὁ δε Δημοσθενης B. - κυκλωθης λοχιζη B. - (ες om.) τετρακοσιους D ὡς τετρ. E. - (εξ om.) αναστανтες C, F. - κατα νωτον H. — 3. κερας (εχων om.) E. - Μεσσηνιων D, E, I. - Μαντινεων E. - εσχατον (ει rayé, et marg. al. m. εχε) το Ευων. I. - κατα Μεσσηνιους D, E.

φοτέροις, ᾔεσαν ἐς χεῖρας, Δημοσθένης μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων μετὰ Μεσσηνίων καὶ Ἀθηναίων ὀλίγων· τὸ δὲ ἄλλο Ἀκαρνᾶνες ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι ἐπεῖχον, καὶ Ἀμφιλόχων οἱ παρόντες ἀκοντισταί. Πελοποννήσιοι δὲ καὶ Ἀμπρακιῶται ἀναμὶξ τεταγμένοι, πλὴν Μαντινέων. οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον, καὶ οὐ τὸ κέρας ἄκρον ἔχοντες, ἀθρόοι ἦσαν. ἀλλ' Εὐρύλοχος ἔσχατον εἶχε τὸ εὐώνυμον, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κατὰ Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένην.

Κεφ. ρηʹ. Ὡς δ' ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες περιέσχον τῷ κέρᾳ οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ ἐκυκλοῦντο τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας Ἀκαρνᾶνες, ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νώτου, προσπίπτουσί τε, καὶ τρέπουσιν, ὥστε μήτε ἐς ἀλκὴν ὑπομεῖναι, φοβηθέντας τε, ἐς φυγὴν καὶ τὸ πλέον τοῦ στρατεύματος καταστῆσαι. ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ' Εὐρύλοχον, καὶ ὃ κράτιστον ἦν, διαφθειρόμενον, πολλῷ μᾶλλον ἐφοβοῦντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι ὄντες ταύτῃ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, τὸ πολὺ τοῦ ἔργου ἐπεξῆλθον. [2] οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται, καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας, ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ πρὸς τὸ Ἄργος ἀπεδίωξαν. καὶ γὰρ μαχιμώτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. [3] ἐπαναχωροῦντες δὲ, ὡς ἑώρων τὸ πλέον νενικημένον, καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς διεσώζοντο ἐς τὰς Ὄλπας. καὶ πολλοὶ ἀπέθανον αὐτῶν, ἀτάκ-

Chap. CVIII. 1. τερπουσι C; τρεπουσι D. - εις αλκην G. φοβηθεντες B, D, G, H, I. - Μέσηνιοι D, E; Μεσσηνι (s. l. *al. m.* οι) G. L'addition de οι étoit inutile. Le trait placé sur ι avertissoit de l'abbréviation. Ce trait est de la même main. Voy. 4, 25, 1. - του (Δη om.) μοσθενους B. - το πλεον του στρατου καταστ. H. - (επ om.) εξηλθον H. — 3. αυται αφυλακτως (s. l. γρ.

vero acies utrinque fuit instructa, ad manus venerunt. Demosthenes autem cum Messeniis et paucis Atheniensibus dextrum cornu tenebat: alterum vero, Acarnanes, ut cuique locus in acie obtigerat, et Amphilochorum jaculatores, qui aderant, obtinebant. Peloponnesii vero et Ambraciotæ promiscue instructi erant, exceptis Mantinensibus. Hi enim in lævo potius, non tamen extremo penitus in cornu, conferti stabant. Sed Eurylochus et qui cum eo erant, e regione Messeniorum et Demosthenis, extremum lævum cornu tenebant.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

Cap. 108. Cum autem manus inter se jam consererent, et Peloponnesii cornu superiores essent, et dextrum adversariorum circumvenirent, Acarnanes, qui in insidiis collocati fuerant, illos a tergo adoriuntur, factaque impressione in fugam vertunt, ita ut ne primum quidem ipsorum impetum sustinuerint: sed territi majorem exercitus partem in fugam conjecerint. Postquam enim cornu, cui præerat Eurylochus, quod erat firmissimum, *ab hoste* cædi viderunt, multo magis metuere cœperunt. Et Messenii, qui cum Demosthene ab ea parte in acie stabant, rem magna ex parte confecerunt. [3] At Ambraciotæ, et qui in dextro cornu collocati erant, hostilem aciem sibi oppositam vicerunt, et ad Argos usque sunt persequuti. Etenim omnium, qui circum illa loca habitant, sunt pugnacissimi. [5] Sed cum se reciperent, postquam majorem suarum copiarum partem victam viderunt, impetumque in eos cæteri Acarnanes fecerunt, ad Olpas ægre confugerunt. Et multi eorum

ατακτως *al. m.*) H., - ετελ..ες οψε C, D, F, I; ετέλευτα ἕως ες οψε G. En disant que G donne ες οψε, X donne à entendre que la variante de G est la même que celles de C, D, E, F, I, ce qui est évidemment inexact.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

obierunt, dum *in Olpas* perturbatis ordinibus, et nulla rei militaris disciplina servata irruerent, præter Mantinæos. Isti enim totius exercitus maxime compositi se receperunt. Pugnæque finis sub vesperum est factus.

Cap. 109. Postridie vero Menedæus, defuncto Eurylocho, et Macario, ipse imperium adeptus, et ob ingentem cladem acceptam dubitans, quonam modo aut obsidionem perferret, si maneret, quod terra, marique navium Atticarum præsidiis esset circumseptus, aut etiam evaderet, si eruptionem tentasset, Demostheni et Acarnanum ducibus sermonem infert de fœdere, et de discessu suo, et de recipiendis suis militibus in acie cæsis. [2] Illi vero milites quidem cæsos reddiderunt, ipsique tropæum statuerunt, et suos ferme ad trecentos, qui in prœlio ceciderant, susceperunt. Abeundi vero facultatem non palam omnibus facto fœdere dederunt: sed Demosthenes cum Acarnanibus prætoribus, suis collegis, clam fœdere facto cum Mantinensibus, et Menedæo, et aliis Peloponnesiorum ducibus, et quicunque inter illos dignitate maxime præstabant, quamprimum abeundi potestatem ipsis fecit; eo consilio, ut Ambraciotas, turbamque militum mercede conductorum, nudaret; præcipue vero, quod Lacedæmonios et Peloponnesios apud illius regionis Græcos in invidiam rapere cuperet, quod illos fœde prodidissent, suæque privatæ potius, quam communi sociorum saluti consuluissent. [3] Atque hi quidem suorum cadavera recepe-

Chap. CIX. 1. (εκ om.) θαλασσης D, F, I; G donne εκ, mais s. l. - ν. αποκεκλημενος B, C, H; απο (κε s. l.) κλη (ει s. η) μενος G. Ici la note de X inexacte, car κε n'est pas d'une main réc. - πριν (marg. *al. m.* περι) νεκρων I. — 2. σπενδεται M. E. - ησαν οἱ αξιολ. D. - βουλομενος δε ψ. D. - μισθοφορον F, G, H. - διαλαβειν B. — 3. διαταχυς G. Ce même man. qui écrit

τως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσπίπτοντες, πλὴν Μαντινέων. οὗτοι δὲ μάλιστα ξυντεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα ἕως ὀψέ.

Κεφ. ρθ'. Μενεδαῖος δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, Εὐρυλόχου τεθνεῶτος, καὶ Μακαρίου, αὐτὸς παρειληφὼς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἀπορῶν, μεγάλης ἥσσης γεγενημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἢ μένων πολιορκήσεται, ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλεισμένος, ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει λόγον περὶ σπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναιρέσεως. [2] οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔστησαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν τριακοσίους μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐσπείσαντο ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένης μετὰ τῶν ξυστρατηγῶν Ἀκαρνάνων σπένδονται Μαντινεῦσι καὶ Μενεδαίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν Πελοποννησίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βουλόμενος ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρων ὄχλον τὸν ξενικὸν, μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρήζων Ἕλληνας, ὡς, καταπροδόντες, τὸ ἑαυτῶν προὐργιαίτερον ἐποιήσαντο. [3] καὶ οἱ μὲν τούς τε νεκροὺς ἀνείλοντο, καὶ

ici διαταχους d'un seul mot, dans le n° précédent écrit κατα ταχος, tandisque Alde, Flor. Bas. Steph. et plusieurs de mes mss. écrivent καταταχος. Quelques savans me témoignent leurs regrets, de ce que je ne représente pas toutes ces sortes de variétés. Mais outre qu'elles me semblent en général peu importantes, je ne sais pas si le reste de ma vie suffiroit à cette tâche fastidieuse. δια ταχος I. - ὑπεβούλευον D.

διὰ τάχους ἔθαπτον, ὥσπερ ὑπῆρχε· καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδέδοτο, ἐπεβούλευον.

Κεφ. ριʹ. Τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλεται, τοὺς Ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν Ὄλπων ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς ἐν Ὄλπαις ξυμμίξαι, εἰδότας οὐδὲν τῶν γεγενημένων. [2] καὶ πέμπει εὐθὺς τοῦ στρατοῦ μέρος τὶ τὰς ὁδοὺς προλοχιοῦντας, καὶ τὰ καρτέρα προκαταληψομένους· καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ᾽ αὐτούς.

Κεφ. ριαʹ. Ἐν τούτῳ δ᾽ οἱ Μαντινεῖς, καὶ οἷς ἔσπειστο, πρόφασιν ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, ὑπαπῄεσαν κατ᾽ ὀλίγους, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ᾽ ἃ ἐξῆλθον δῆθεν· προκεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς Ὄλπης, θᾶσσον ἀπεχώρουν. [2] οἱ δ᾽ Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγχανον οὕτως ἀθρόοι ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπιόντας, ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ, καὶ ἔθεον δρόμῳ, ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπιέναι ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἐπεδίωκον· καί τινας αὐτῶν τῶν στρατηγῶν, κωλύοντας, καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μέντοι τοὺς μὲν Μαντινέας καὶ τοὺς Πελο-

Chap. CX. 1. π. (πανδημει om.) D. – και δια των Αμφ. G. – τους (s. l. *al. m.* τοις) εν Ολπαις D; τους εν Ολ. G, H. – συμμιξαι C, D, I. – ειδοντας (marg. *al. m.* ειδοτας) I. – των γενημενων B. — 2. προ (κατα om.) ληψομενους D; (προ om.) καταληψομενους E. – παρεσκευαζοντο D.

Chap. CXI. 1. οἱ Μαντινης C. – οἱς επεπειστο E; οἱς εσπειτο H. — 2. συνεξελθοντες C. – εθεον δρομῳ. D'ici jusqu'à απιεναι lac. suppl. marg. *al. m.*

runt, et pro præsenti rerum copia festinabundi ea sepelierunt. Et illi, quibus abeundi facultas clam data fuerat, *clam* abire deliberabant.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

CAP. 110. Demostheni autem et Acarnanibus nuntiatur, Ambraciotas, qui in urbe *Ambracia* erant, primo illo nuntio, quem ex Olpis acceperant, excitos frequentibus copiis per Amphilochiam ad opem suis ferendam venire, quia cum illis, qui in Olpis erant, se conjungere volebant, rerum ante gestarum prorsus ignari. [2] Quamobrem quandam copiarum partem ad vias insidiis obsidendas, et ad munitissima quæque loca præoccupanda confestim mittit. Simul autem cum reliquis copiis ad opem suis contra illos ferendam se præparabat.

CAP. 111. Interea vero Mantinenses, et cæteri, quibus abeundi potestas pactis induciis data fuerat, per speciosam olerum et cremiorum colligendorum causam egressi, rari clam abibant, et inter abeundum colligebant ea, quorum causa se exisse simulabant. Cum autem ab Olpa jam longe progressi essent, tunc se ocius proripiebant. [2] Ambraciotæ vero et alii, qui sic frequentes convenerant, cum *suos* abire animadvertissent, ipsi quoque magna contentione, cursuque concitato currere cœperunt, quod *eos* assequi vellent. Acarnanes vero, primum quidem vel omnes pariter nullis induciis impetratis abire existimarunt, et *ideo* Peloponnesios persequebantur; quinetiam quidam, qui existimabant se prodi, in quosdam e suis ducibus, insequi vetantes, ac dicentes, illos data fide abire, tela jaculati sunt. Deinde tamen Mantinenses quidem et Peloponnesios dimitte-

H. - απεδιωκον C, D, F, I. - των ϛρατιγων C; (των s. l.) ϛρατηγων G. - ηχοντησε C, F. — 3. τις εϛιν η Πελοπ. C, F. - διαχ. μεν (τινας s. l. *al. m.*);

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

bant, Ambraciotas vero cædebant. [3] Eratque magna contentio, et ignoratio, quis Ambraciota, quisve Peloponnesius esset; et ex illis ad ducentos interfecerunt. Cæteri vero in Agraidem, quæ finitima erat, diffugerunt. Et Salynthius Agræorum Rex, quippe quod eorum amicus esset, eos excepit.

Cap. 112. Ambraciotæ vero, qui ex urbe veniebant, ad Idomenen perveniunt. Idomene vero sunt duo excelsi tumuli. Horum alterum, qui major est, noctis adventu, milites ex castris a Demosthene præmissi, clam hostibus iter facientes celeriter præoccuparunt: alterum vero, qui minor est, Ambraciotæ priores ascenderant, et *in eo* pernoctarant. [2] Demosthenes vero a cœna, primoque crepusculo, statim cum reliquo exercitu viam ingreditur, et dimidium quidem ejus secum habens ad illam tumuli partem substitit, qua illis aditus patebat: alterum vero dimidium per Amphilochicos montes ivit. Et sub auroræ ortum invadit Ambraciotas in cubilibus adhuc jacentes, rerumque gestarum penitus ignaros; imo vero potius opinantes, ex suis esse. [3] Demosthenes enim Messenios de industria primos, et ante cæteros omnes in acie collocarat, et imperaverat, ut *Ambraciotas* Dorice alloquerentur, et illis, qui pro castris erant in statione, fidem facerent, præcipue vero quod eorum facies cerni non posset, adhuc enim nox erat. Cum igitur illorum copias invasisset, eas fugarunt, et magnam illorum partem illic interfecerunt. Reliqui vero in fugam versi, cursu montes petere cœperunt.

E. - (δι om.) εφυγων D, G. - εις την Γραιδα D. - ὁμορον αυτων ουσαν E. - Σαλυνθιος (marg. *ead. m.* αυτους) ὁ β. I.

Chap. CXII. 1. (αφικνουνται om.) B. - επι Ιδ. D, I. - (δυο s. l. *al. m.*) λοφω E. - (ἡ Ιδομενη ὑψηλω marg.) τουτοιν G. - τον δε ελασσω C. — E. εχωρει

πουνησίους

ποννησίυς ἀφίεσαν, τοὺς δ᾽ Ἀμπρακιώτας ἔκτεινον. [3] καὶ ἦν πολλὴ ἔρις, καὶ ἄγνοια, εἴ τε Ἀμπρακιώτης τίς ἐστιν, εἴ τε Πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μέν τινας αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ᾽ ἄλλοι διέφυγον ἐς τὴν Ἀγραΐδα, ὅμορον οὖσαν· καὶ Σαλύνθιος αὐτοὺς, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀγραίων, φίλος ὢν, ὑπεδέξατο.

Κεφ. ριβ΄. Οἱ δ᾽ ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται ἀφικνοῦνται ἐπ᾽ Ἰδομένην. ἐστὸν δὲ δύο λόφω ἡ Ἰδομένη ὑψηλώ· τούτοιν τὸν μὲν μείζω, νυκτὸς ἐπιγενομένης, οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες· τὸν δ᾽ ἐλάσσω ἔτυχον οἱ Ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ηὐλίσαντο. [2] ὁ δὲ Δημοσθένης, δειπνήσας, ἐχώρει, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἀπὸ ἑσπέρας εὐθὺς, αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ᾽ ἄλλο διὰ τῶν Ἀμφιλοχικῶν ὀρῶν. καὶ ἅμα ὄρθρῳ ἐπιπίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ προῃσθημένοις τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασι τοὺς ἑαυτῶν εἶναι. [3] καὶ γὰρ τοὺς Μεσσηνίους πρώτους ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης προὔταξε, καὶ προσαγορεύειν ἐκέλευε, Δωρίδα τε γλῶσσαν ἱέντας, καὶ τοῖς προφύλαξι πίστιν παρεχομένους, ἅμα δὲ καὶ οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει, νυκτὸς ἔτι οὔσης. ὡς οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διέφθειραν. οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὥρμησαν.

καὶ κατ ἄλλο B. - στρατοπεδον (marg. ead. m. στρατευμα) D. - εμπιπτει D. - ευναις καὶ (υ s. l.) G.) - προησθομενοις D; προσησθομενοις (αι s. η) I. - τα προγεγενημενα C. — 3. Μεσσηνιους D, E, I. - (πρωτους om.) I. - εκελευσε D, I. - Δωριαδα τε I. - προκατειλημμενων B; προκατειλημμενων (μ s. μ; al. m.) I. - ὄρη

προκατειλημμένων δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλόχων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς, καὶ ψιλῶν πρὸς ὁπλίτας, τῶν δὲ, ἀπείρων, καὶ ἀνεπιστημόνων ὅποι τράπωνται, ἐσπίπτοντες ἔς τε χαράδρας καὶ τὰς προλελοχισμένας ἐνέδρας, διεφθείροντο. [4] καὶ ἐς πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, ἐτράποντό τινες καὶ ἐς τὴν θάλασσαν, οὐ πολὺ ἀπέχουσαν. καὶ ὡς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναῦς παραπλεούσας ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ, προσένευσαν, ἡγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρεῖσσον εἶναι σφίσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἤδη διαφθαρῆναι, ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ ἐχθίστων Ἀμφιλόχων. [5] οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται, τοιούτῳ τρόπῳ κακωθέντες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν. Ἀκαρνᾶνες δὲ, σκυλεύσαντες τοὺς νεκροὺς, καὶ τροπαῖα στήσαντες, ἀπεχώρησαν ἐς Ἄργος.

Κεφ. ριγʹ. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κήρυξ ἀπὸ τῶν ἐς Ἀγραίους καταφυγόντων ἀπὸ τῆς Ὄλπης Ἀμπρακιωτῶν, ἀναίρεσιν αἰτήσων τῶν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν ὕστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ξυνεξῄεσαν ἄσπονδοι. [2] ἰδὼν δ' ὁ κήρυξ τὰ ὅπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν, ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος. οὐ γὰρ ᾔδει τὸ πάθος, ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. καί τις αὐτὸν ἤρετο ὅ, τι θαυμάζοι, καὶ ὁπόσοι αὐτῶν τεθνᾶσιν· οἰόμενος αὖ ὁ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν Ἰδομέναις. [3] ὁ δ' ἔφη διακοσίους μά-

τραπωνται C, D, E, F, G, H, I. – τα προλελοχισμενας D. — 4. τη συντυχια D. – ναυσιν ει δει C, D, E; ν. ει δη F; ν. ει δει G. – διαφθειραι (αρηναι s. l.) G. — 5. και τα τροπαια C; και τροπαιον D.

Chap. CXIII. 1. καταφυγ. εκ της Ολ. C, D, F, G, H, I. — 2. ιδων δε D.

Sed cum itinera jam præoccupata essent, simul etiam cum Amphilochi quidem suæ regionis notitiam haberent, et leviter armati essent adversus homines armis graves: hi vero locorum essent imperiti, nec scirent, quo se verterent, incidentes aut in loca confragosa, aut in vias insidiis jam insessas, profligabantur. [4] Et cum omne fugæ genus tentassent, nonnulli ad mare etiam non longe distans se converterunt. Et cum vidissent naves Atticas, quæ terram legebant, interea dum ipsi forte fugerent, *ad eas* annatarunt; existimantes, in præsenti metu sibi satius esse jam ab illis, qui in navibus erant, quam a barbaris et Amphilochiis infensissimis hostibus trucidari. [5] Ambraciotæ igitur hoc modo profligati, e multis pauci in urbem evaserunt. Acarnanes vero, spoliatis cadaveribus, et tropæis erectis, Argos redierunt.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

Cap. 113. Et ad eos postero die venit caduceator missus ab Ambraciotis, qui ex Olpa ad Agræos confugerant, petiturus, ut sibi liceret suscipere cadavera suorum, quos post primum prœlium *Acarnanes* interfecerant, quum una cum Mantinensibus, et cæteris, quibus abeundi potestas pactis induciis facta fuerat, ipsi nulla fide data egressi fuerant. [2] Caduceator autem intuitus arma Ambraciotarum, qui ex urbe prodierant, multitudinem admirabatur. Cladis enim acceptæ ignarus erat: sed ea sociorum suorum esse arbitrabatur. Tunc vero quidam eum interrogat, quidnam admiraretur, et quot ex ipsis putaret periisse. Nam, qui eum interrogabat, existimabat, istum caduceatorem ab illis missum, qui apud Idomenen erant. [3] Ille vero respondit: ad ducentos.

σιν αυτων B, E. – θαυμαζει D; ταυμαζει I. – οιομενος ων ὁ C, H; οιομ. αν ὁ

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

Ille vero, qui eum interrogabat, ejus orationem excipiens subjecit, atqui non *ducentorum* hæc arma videntur esse : sed plusquam mille militum interfectorum. Et ille rursus; non ergo sunt eorum, qui nobiscum in acie steterunt. Cui idem respondit, siquidem vos apud Idomenen heri pugnastis. Atqui nos (inquit ille) heri cum nemine pugnavimus; at nudius tertius, dum nos reciperemus. [4] Et hic subiecit; nos tamen cum istis, qui ex Ambraciotarum urbe ad opem suis ferendam venerunt, heri pugnavimus. Cum autem caduceator hoc audisset, et auxilium urbanum profligatum cognovisset, edito gemitu, et ob præsentium malorum magnitudinem attonitus, confestim re infecta discessit, nec ulterius suorum cadavera flagitavit. Hæc enim clades, quam una Græca civitas accepit intra tot dies, *quot dixi*, exstitit maxima omnium, quæ in hoc bello acciderunt. [5] Neque cæsorum numerum scripsi, quia multitudo, quæ dicitur interiisse, fidem superat, pro magnitudine civitatis. Ambraciam autem (sat scio) Acarnanes et Amphilochi, si Atheniensibus ac Demostheni morem gerentes expugnare voluissent, primo statim clamore expugnassent. Jam vero timuerunt, ne Athenienses, si eam tenuissent, accolæ sibi molestiores essent.

Cap. 114. Postea vero tertia spoliorum parte Atheniensibus attributa, reliqua inter civitates diviserunt. Atque Atheniensium quidem spolia in ipso navigationis cursu fuerunt intercepta; nam illæ trecentæ solidæ armaturæ, quæ nunc in templis Atticis affixæ visuntur, Demostheni privatim honoris causa datæ fuerunt, quas ille secum in navibus absportavit. Simul etiam post cla-

D, I. — 3. ὑπ. δὲ ὁ ἐρ. C, D, F. - ἐμ. (χθὲς om.) B. - μέγιστοι (δὴ om.) D.

λισῖα. ὑπολαϐὼν δ᾽ ὁ ἐρωτῶν εἶπεν, οὔκουν τὰ ὅπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλέον ἢ χιλίων. αὖθις δὲ εἶπεν ἐκεῖνος, οὐκ ἄρα τῶν μεθ᾽ ἡμῶν μαχομένων ἐσῖίν. ὁ δ᾽ ἀπεκρίνατο, εἴ περ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομένῃ χθὲς ἐμάχεσθε. ἀλλ᾽ ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρώην ἐν τῇ ἀποχωρήσει. [4] καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσασι τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κήρυξ, ὡς ἤκουσε, καὶ ἔγνω, ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμώξας, καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν, ἀπῆλθεν εὐθὺς ἄπρακτος, καὶ οὐκέτι ἀπῄτει τοὺς νεκρούς. πάθος γὰρ τοῦτο μιᾷ πόλει Ἑλληνίδι ἐν ἴσαις ἡμέραις μέγισῖον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. [5] καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἄπισῖον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. Ἀμπρακίαν μέντοι, οἶδα, ὅτι εἰ ἐϐουλήθησαν Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι, Ἀθηναίοις καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι, ἐξελεῖν, αὐτοβοεὶ ἂν εἷλον· νῦν δ᾽ ἔδεισαν, μὴ οἱ Ἀθηναῖοι, ἔχοντες αὐτὴν, χαλεπώτεροι σφίσι πάροικοι ὦσι.

Κεφ. ριδ΄. Μετὰ δὲ ταῦτα, τρίτον μέρος νείμανῖες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις, τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων, πλέοντα ἑάλω· τὰ δὲ νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς Ἀτῖικοῖς ἱεροῖς, Δημοσθένει ἐξῃρέθησαν, τριακόσιαι πανοπλίαι, καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσε. καὶ

— 5. (οἱ s. l. *al. m.*) Ακαρν. G. - πειθ. εξελθειν αυτ. H. - νυν δε εδεισαι μη ει Αθην. C. - παροικοι σφισιν ωσι G.

Chap. CXIV. 1. τηι εκ της Αιτωλιας ξ. C, F; την (ex s. l. *al. m.*) της Αιτωλιας ξ. G; τηι ει τῳ Αιτωλιῳ ξ. D; τ. (ex s. l. *al. m.*) της Αιτω-

ἐγένετο ἅμα αὐτῷ μετὰ τὴν ἐν Αἰτωλίᾳ ξυμφορὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἀδεεστέρα ἡ κάθοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἴκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐς Ναύπακτον· Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι, ἀπελθόντων Ἀθηναίων, καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὡς Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους καταφυγοῦσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπείσαντο ἐξ Οἰνιαδῶν. οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους. [2] καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἔτη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας, ἐπὶ τοῖσδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους, μήτε Ἀκαρνᾶνας μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπ' Ἀθηναίους, βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων· καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας, ὁπόσα ἢ χωρία, ἢ ὁμόρους Ἀμφιλόχων ἔχουσι· καὶ ἐπὶ Ἀνακτόριον μὴ βοηθεῖν, πολέμιον ὂν Ἀκαρνᾶσι. [3] ταῦτα ξυνθέμενοι, διέλυσαν τὸν πόλεμον. μετὰ δὲ ταῦτα, Κορίνθιοι φυλακὴν ἑαυτῶν ἐς τὴν Ἀμπρακίαν ἀπέστειλαν, ἐς τριακοσίους ὁπλίτας, καὶ Ξενοκλείδαν τὸν Εὐθυκλέους ἄρχοντα· οἳ κομιζόμενοι, χαλεπῶς διὰ τῆς Ἠπείρου ἀφίκοντο. τὰ μὲν κατ' Ἀμπρακίαν οὕτως ἐγένετο.

Κεφ. ριε'. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, ἔς τε τὴν Ἱμεραίαν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο ἐκ τῶν νεῶν, μετὰ τῶν Σικελιωτῶν ἄνωθεν ἐσβεβληκότων ἐς τὰ ἔσχατα τῆς Ἱμεραίας, καὶ ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους ἔπλευσαν. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐς Ῥήγιον, Πυθόδωρον τὸν Ἰσο-

λιας ξ. H. - εξ Οινιδων D, I. - εις Ναυπ. G. - Αλυνθιον G. — 2. περι Σαλυνθιον B; H donne (παρα par corr., περι de première main) Σ. - (και

dem in Ætolia acceptam, ob has res gestas reditus in pa triam ei tutior fuit. Athenienses quoque, qui in viginti navibus erant, Naupactum redierunt. Acarnanes vero et Amphilochi post Atheniensium et Demosthenis discessum, Ambraciotis et Peloponnesiis, qui ad Salynthium et Agræos confugerant, fide publica interposita, ex Œniadis abeundi potestatem dederunt: qui etiam ad Salynthium, et Agræos transiverunt. [2] Postea vero Acarnanes et Amphilochi fœdus et societatem ad centum annos cum Ambraciotis coiverunt, his conditionibus: ut neque Ambraciotæ cum Acarnanibus bellum Peloponnesiis inferrent, neque cum Ambraciotis Acarnanes Atheniensibus; sed mutuo sibi forent auxilio, utque Ambraciotæ redderent quicquid aut oppidorum aut agrorum Amphilochis finitimorum tenerent; neque subsidium mitterent Anactorium, quod Acarnanibus erat infestum. [3] Cum autem hoc modo inter eos convenisset, bellum deposuerunt. Post hæc Corinthii præsidium ex suis ad trecentos gravis armaturæ milites, cum Xenoclide Euthyclis *filio*, eorum duce, Ambraciam miserunt: qui itinere per Epirum facto *eo* ægre pervenerunt. Res igitur ad Ambraciam gestæ hunc exitum habuerunt.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp 88. 3. V. C. Varr. 328.

Cap. 115. Eadem hyeme, Athenienses, qui in Sicilia erant, cum Siciliensibus, qui ex locis mediterraneis in extremos agri Himeræi fines irruptionem fecerant, exscensum ex navibus in agrum Himeræum fecerunt, et in Æoli insulas navigarunt. Cum autem Rhegium se rece-

Αγραιυς om.) D, F, G, H, I. - προς Αμπρακιωτας (επι τοισδε ωστε μητε Αμπρακιωτας marg. *ead. m.*) G. — ωστε (μητε om.) B. - αποδ. Αμπρακιωταις G. - ὁμορυς Αμφιλοχω B; ὁμ. (Αμφιλοχων s. l. *al. m.*) C; ὁμ. (Αμφιλοχων om.) F. — 3. ξενοκλειδη G. - αφικετο B. - κατα Αμπρακιαν D.

Chap. CXV. 1. οἱ δ' εν (τη om.) G. - Σικ. συμμαχοι D. - βοηθειν (σφισι

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 328.

pissent, Pythodorum Isolochi *filium*, Atheniensium ducem, Lachetis in classis præfectura successorem offendunt. Nam Sicilienses socii ad Athenienses navibus profecti, ipsis persuaserunt, ut majore navium numero opem sibi ferrent. [2] Syracusani enim eorum agro potiebantur: cum autem paucis *illorum* navibus maris usu prohiberentur, classem cogebant, et se ad vim arcendam parabant, quod hanc injuriam ferre nollent. Athenienses igitur quadraginta naves instruxerunt, quas ad ipsos mittere statuerunt, tum quod bellum illic celerius confectum iri sperarent, tum etiam quod suos in rebus navalibus exercere cuperent. [3] Unum igitur e ducibus Pythodorum cum paucis navibus *eo* miserunt. Sophoclem vero Sostratidæ, et Eurymedontem Theuclis *filium*, cum majore navium numero, *postea* mittere decreverant. Pythodorus vero, accepta jam præfectura classis, cui Laches ante præerat, sub extremam hyemem profectus est ad Locrorum castellum, quod Laches ante ceperat; prœlioque victus a Locris discessit.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329. Ante Apr. 1. Post Apr. 1.

Cap. 116. Per idem ver ignis rivus ex Ætna effluxit, uti prius quoque; et vastavit partem agri Catanæorum, qui sub Ætna monte incolunt, qui omnium Siciliæ montium est maximus. [2] Hæc autem flammarum eructatio quinquagesimo post primam ignis eructationem anno contigisse fertur. Ex quo autem Sicilia a Græcis habitatur, ad summum ter exstitisse traditur. Atque hæc quidem hac hyeme gesta sunt. Hujusque belli, quod Thucydides conscripsit, sextus annus excessit.

om.) πι ναυσιν H. — 2. οἱ Συρρακυσιοι D. - παρεσκευαζον (το om.) το v. C, F, F, G. - ξυνεγειροντες D. - τυ v. ποιησθαι B; (τυ om.) v. ποιεισθαι D. — 3. v. (απο s. l. *al. m.*) πεμψειν E. - Λαχης ειχε B, F. - απεχωρησεν C, E, F, G.

Chap. CXVI. 1. (το om.) προτερον C, D, E, F. - των Καταναιων B. - οἱ

λόχου

λόχȣ Ἀθηναίων ϛρατηγὸν καλαλαμβάνȣσιν ἐπὶ τὰς ναῦς διάδοχον ὧν ὁ Λάχης ἦρχεν. οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ξύμμαχοι πλεύσαντες ἔπεισαν τȣς Ἀθηναίȣς βοηθεῖν σφίσι πλείοσι ναυσί. [2] τῆς μὲν γὰρ γῆς αὐτῶν οἱ Συρακούσιοι ἐκράτουν, τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμενοι, παρεσκευάζοντο, τὸ ναυτικὸν ξυναγείροντες, ὡς ȣ̓ περιοψόμενοι. καὶ ἐπλήρȣν ναῦς τεσσαράκοντα οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἀποστελȣ̃ντες αὐτοῖς· ἅμα μὲν ἡγούμενοι θᾶσσον τὸν ἐκεῖ πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην τȣ̃ ναυτικȣ̃ ποιεῖσθαι. [3] τὸν μὲν ȣ̃ν ἕνα τῶν ϛρατηγῶν ἀπέστειλαν Πυθόδωρον ὀλίγαις ναυσί· Σοφοκλέα δὲ τὸν Σωστρατίδȣ, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θȣκλέȣς, ἐπὶ τῶν πλειόνων νεῶν ἀποπέμψειν ἔμελλον. ὁ δὲ Πυθόδωρος, ἤδη ἔχων τὴν τȣ̃ Λάχητος τῶν νεῶν ἀρχὴν, ἔπλευσε τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τὸ Λοκρῶν Φρούριον, ὃ πρότερον Λάχης εἷλε. καὶ νικηθεὶς μάχῃ ὑπὸ τῶν Λοκρῶν, ἀνεχώρησεν.

Κεφ. ρις'. Ἐῤῥύη δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ ῥύαξ τȣ̃ πυρὸς ἐκ τῆς Αἴτνης, ὥσπερ καὶ τοπρότερον. καὶ γῆν τινα ἔφθειρε τῶν Καταναίων, οἳ ὑπὸ τῇ Αἴτνῃ τῷ ὄρει οἰκȣ̃σιν, ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ. [2] λέγεται δὲ πεντηκοστῷ ἔτει ῥυῆναι τοῦτο μετὰ τὸ πρότερον ῥεῦμα· τὸ δὲ ξύμπαν, τρὶς γεγενῆσθαι τὸ ῥεῦμα ἀφ' οὗ Σικελία ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκεῖται. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐγένετο. καὶ ἕκτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

επι (s. l. υπο) τῃ Αιτνῃ G. - εϛιν ορος της Σικ. E. — 2. τρις γενναϛθαι D; τρεις γενναϛθαι I. - (το ῥευμα om.) D. - ξυνεγραψεν C, G, H, I.

FINIS LIBRI III.

HISTOIRE GRECQUE

DE

THUCYDIDE,

ACCOMPAGNÉE de la version latine, des variantes des 13 manuscrits de la Bibliothèque impériale, d'Observations historiques, littéraires et critiques, de *specimen* de ces manuscrits, de cartes géographiques et d'estampes;

ET DÉDIÉE

À S. M. L'EMPEREUR DE TOUTES LES RUSSIES.

PAR J. B. GAIL,

Professeur de littérature grecque au Collége impérial de France, de l'Académie royale des sciences de Gottingue, des Académies de Marseille, Nancy, &c.

TOME IV.

A PARIS,

CHEZ GAIL NEVEU, AU COLLÉGE DE FRANCE.

1807.

INDEX

Des différens Formats de cette Édition.

THUCYDIDE grec et latin, *in-4.°, 10 vol.* Des 10 vol., les 8 premiers contiennent le texte grec, et la version latine corrigée dans une infinité de passages; le 9.ᵉ est intitulé *Mémoire sur Thucydide;* le 10.ᵉ contient les observations sur les difficultés du texte, ouvrage adressé à M. Beck.—Thucydide et Xénophon son continuateur allant ensemble, je crois devoir prévenir ceux qui voudront se procurer ces deux ouvrages même format, que mon Xénophon grec, françois, latin, est imprimé *in-4.°* et non *in-8.°* Ce dernier ouvrage, depuis long-temps annoncé, paroîtra sous un an. — On n'a tiré de Thucydide, papier vélin, qu'un petit nombre d'exemplaires. En prenant le I.ᵉʳ volume, papier vélin, on souscrit pour l'ouvrage entier.

Idem, in-8.°, 10 vol. — Cette édition étant classique, afin d'avoir le moins possible de volumes, on a adopté une grande justification, de très-longues pages, et peu de marge. On a réservé pour l'*in-4.°* le luxe des grandes marges.

A l'usage des écoles, on a tiré des exemplaires du texte grec seul, deux forts volumes. — Sur la demande des instituteurs, on donnera séparément les 1.ᵉʳ et 2.ᵉ, les 3.ᵉ et 4.ᵉ, les 5.ᵉ et 6.ᵉ, les 7.ᵉ et 8.ᵉ livres. Sur la demande des instituteurs seuls, on donnera séparément le Mémoire sur Thucydide, et le volume qui renferme les observations sur les difficultés du texte.

Harangues de Thucydide, *1 vol.*, édition plus complète que les précédentes.

La traduction françoise de Thucydide paroîtra d'ici à deux mois.

Nota. Voyez *p. 307, 310*, de mes observations sur Thucydide : on y trouvera, 1.° de plus grands détails sur cette édition, 2.° l'annonce de l'impression d'Hérodote grec et latin, avec variantes de manuscrits.

On ne trouvera dans l'édition de Thucydide que le portrait de Thucydide, deux estampes relatives au siége de Platée, et deux cartes géographiques (1). L'édition de Xénophon offrira une précieuse collection de magnifiques estampes, de *specimen* représentant bien fidèlement l'écriture des manuscrits, et trois cartes géographiques.

(1) Les cartes géographiques, estampes, &c., ne se trouveront que dans l'édition prise complète.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΟΛΟΡΟΥ

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

THUCYDIDIS OLORI F.

HISTORIÆ LIBER QUARTUS.

EPITOME LIBRI IV.

Messana in Sicilia ab Atheniensibus descivit. Cap. I. *Athenienses Pylum in Peloponneso communierunt, et præsidio firmarunt.* III. *Quod cum terra marique Peloponnesii oppugnarent, Atheniensium classis suis opem ferens, prælio navali Peloponnesios vicit.* XIV. *Eo facto cum quadringentos et viginti delectos Peloponnesios in insula Sphacteria, cujus tutandæ caussa ibi locati fuerant, a suis interclusos circumsiderent Athenienses : Lacedæmonios pacem petere coëgerunt.* XV. *Qua negata, post longam obsidionem tandem egressi in insulam Athenienses, Peloponnesios partim occiderunt, partim vivos ceperunt.* XXXVIII. *Post hæc Athenienses Corinthios terrestri prælio in ipsorum regione fuderunt, Cythera insulam Lacedæmoniis eripuerunt, Nisæam et longos muros Megarensium occuparunt.* XLV. *Corcyræorum seditio finem accepit. Athenienses, in siciliam quo primum navigationem instituerant, siciliam versus navigant.* XLVI. XLVIII. *Sicilienses fatigati diutino bello, pacem inter se fœdusque fecerunt.* LXV. *Brasidas, Lacedæmonius dux, parva cum manu per Thessaliam in socios Atheniensium profectus, plurimos ab eorum societate avertit, Amphipolin, Stagirum, Acanthum, Toronen, aliaque multa oppida, deditione accepit.* LXXIX. LXXXIX. CXVI. *Bœoti Athenienses, qui regionem ipsorum ingressi Delium communierant, prælio in Oropia devicerunt, Delium vi expugnatum receperunt.* XCVI. *Tandem inducias Lacedæmonii Athenienses que annuas fecere, per quas, cum Scione et Menda urbes ad Brasidam ab Atheniensibus defecissent, Athenienses exercitu misso Mendam receperunt, Scionem obsidione cinxerunt.* CXV. CXXX. etc.

Κεφ. α΄. ΤΟΥ δ᾽ ἐπιγιγνομένου θέρους, περὶ σίτου ἐκβολὴν, Συρακουσίων δέκα νῆες πλεύσασαι, καὶ Λοκρίδες ἴσαι Μεσσήνην τὴν ἐν Σικελίᾳ κατέλαβον, αὐτῶν ἐπαγαγομένων· καὶ ἀπέστη Μεσσήνη Ἀθηναίων. [2] ἔπραξαν δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ μὲν Συρακούσιοι, ὁρῶντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον τῆς Σικελίας, καὶ φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους, μὴ ἐξ αὐτοῦ ὁρμώμενοί ποτε, σφίσι μείζονι παρασκευῇ ἐπέλθωσιν· οἱ δὲ Λοκροὶ, κατὰ ἔχθος τὸ Ῥηγίνων, βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς καταπολεμεῖν. [3] καὶ ἐσεβεβλήκεσαν ἅμα ἐς τὴν Ῥηγίνων οἱ Λοκροὶ πανστρατιᾷ, ἵνα μὴ ἐπιβοηθῶσι τοῖς Μεσσηνίοις· ἅμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων Ῥηγίνων φυγάδων, οἳ ἦσαν παρ᾽ αὐτοῖς. [4] τὸ γὰρ Ῥήγιον ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐστασίαζε, καὶ ἀδύνατα ἦν ἐν τῷ παρόντι τοὺς Λοκροὺς ἀμύνεσθαι· ἢ μᾶλλον καὶ ἐπετίθεντο. δηώσαντες δὲ, οἱ μὲν Λοκροὶ τῷ πεζῷ ἀπεχώρησαν, αἱ δὲ νῆες Μεσσήνην ἐφρούρουν· καὶ ἄλλαι αἱ πληρούμεναι ἔμελλον, αὐτόσε ἐγκαθορμισάμεναι, τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσεσθαι.

Κεφ. β΄. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος, πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικήν· ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς· καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν. [2] Ἀθηναῖοι δὲ τάς τε τεσσαράκοντα ναῦς ἐς Σικελίαν

Chap. I. 1. τȣ δ᾽ επιγενομενȣ θερȣς C. – v. εσπλευσασαι H. – I donne constamment Μεσηνη et non Μεσσ., D, Σύρρακȣσιοι; E, Πελοπονησιοι; F, Συρακοσιοι. Je ne citerai plus désormais ces variantes. – Λοκριδος ισαι D. – την εν (Σι par abbrév. de Σικελια D. – επα (γα om.) γομενων D, E. – 2. εξ αυτων

CAP. 1. SEQUENTE vere, cum segetes jam spicas emittere inciperent, decem Syracusanorum naves, et totidem Locrorum profectæ, Messanam, quæ est in Sicilia, occuparunt, ab ipsis *oppidanis* accitæ. Et Messana ab Atheniensibus defecit. [2] Hoc autem potissimum fecerunt Syracusani quidem, quod viderent, id oppidum ad invadendam Siciliam opportunum esse, et Athenienses metuerent, ne illinc *ut ex belli sede* excurrentes, majori apparatu se invaderent: Locri vero, propter odium, quo Rheginos prosequebantur, quia eos utrinque, *terra marique*, bello premere volebant. [3] Simul autem Locri cum frequentibus copiis in Rheginorum agrum irruptionem fecerunt, ne *Rhegini* Messeniis auxilium ferrent: simul etiam inducti ab exsulibus Rheginis, qui apud ipsos erant. [4] Rhegium enim jampridem seditionibus agitabatur, nec in præsentia Locros arcere poterat: quo etiam magis *ipsum Locri* premebant. Locri autem, vastato *Rheginorum* agro, cum peditatu quidem domum redierunt: naves vero Messanæ præsidio remanserunt. Et aliæ, quæ instruebantur, eo venturæ, ibique castra stativa habituræ, bellum illinc gesturæ erant.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88 $\frac{3}{4}$ V. C. Varr. 32$\frac{9}{10}$. Post Apr. 1.

CAP. 2. Sub eadem veris tempora, antequam frumenta essent matura, Peloponnesii, eorumque socii irruptionem in Atticam fecerunt. Illis autem præerat Agis Archidami *filius*, Lacedæmoniorum Rex: et stativa *ibi* habentes agrum populabantur. [2] Athenienses vero illas quadraginta naves, quas instruxerant, in Siciliam mi-

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

ὁρ. E. - επελθωσι (ν *s. l. al. m.*) G. — 3. εσβεβληκεσαν C, F. Voy. 4, 2, 3. - (ιαν *s. l. al. m.*) ϛρατια E. — 4. και αδυνατον ην G. - ἡ και μαλλον επ. C, D, E, G, H, I; οι και μ. επ. F. - εγκαθορμησαμενοι C.

Chap. H. 1. τȣ ηρȣς (marg. *al. m.* προς) I. — 2. ες την Σικελιαν C.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

serunt, et reliquos duces, Eurymedontem, et Sophoclem. Nam Pythodorus, qui cum illis tertius erat dux, in Siciliam jam ante profectus fuerat. [3] His autem imperarunt, ut in transitu curarent res Corcyræorum, qui in urbe erant, qui latrociniis ab exsulibus in monte degentibus infestabantur. Et Peloponnesiorum sexaginta naves illuc navigaverant, ut opem illis ferrent, qui in monte erant; simul etiam quod propter ingentem famem, qua *Corcyræorum* civitas laborabat, res illas in suam potestatem facile redactum iri sperarent. Mandarunt etiam Demostheni, qui post suum ex Acarnania reditum vitam privatam degebat, hoc ipsum flagitanti, ut his navibus, si vellet, circa Peloponnesum uteretur.

Cap. 3. Cum autem inter navigandum e regione agri Laconici fuissent, et accepissent Peloponnesiorum naves ad Corcyram jam appulisse, Eurymedon quidem et Sophocles ad Corcyram tendere properabant. [2] Demosthenes vero eos hortabatur, ut primum Pylum appellerent, deinde, peractis rebus, quæ peragendæ essent, navigationis cursum conficerent. Illis vero contradicentibus, forte fortuna tempestas exorta classem Pylum detulit. Demosthenes autem postulavit, ut locus ille confestim muniretur. Hac enim de causa se cum illis navigasse *dicebat*. Demonstrabat autem, magnam esse lignorum lapidumque copiam, et locum natura munitum esse, et cum ipsum, tum etiam magnum illius agri tractum circum-circa desertum esse. [3] Pylus enim a Sparta distat stadia circiter quadraginta, et sita est in eo agro,

—3. τυτοις (και om.) D, I. - παραπεπλευκεσαν G, sans augment. ainsi 4, 1, 3, εσβεβληκεσαν.

Chap. III. 1, (ὁ om.) Σοφοκλης C, E, F, H. - ὑπηγοιτο ες G. - (εκελευε

ἀπέστειλαν, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγοὺς τοὺς ὑπολοίπους, Εὐρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα. Πυθόδωρος γὰρ ὁ τρίτος αὐτῶν ἤδη προαφῖκτο ἐς Σικελίαν. [3] εἶπον δὲ τούτοις καὶ Κερκυραίων ἅμα παραπλέοντας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι, οἳ ἐλῃστεύοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ὄρει φυγάδων· καὶ Πελοποννησίων αὐτόσε νῆες ἑξήκοντα παρεπεπλεύκεσαν τοῖς ἐν τῷ ὄρει τιμωροί· καὶ λιμοῦ ὄντος μεγάλου ἐν τῇ πόλει, νομίζοντες κατασχήσειν ῥᾳδίως τὰ πράγματα. Δημοσθένει δὲ, ὄντι ἰδιώτῃ, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Ἀκαρνανίας, αὐτῷ δεηθέντι, εἶπον χρῆσθαι ταῖς ναυσὶ ταύταις, ἢν βούληται, περὶ τὴν Πελοπόννησον.

Κεφ. γ΄. Καὶ ὡς ἐγένοντο πλέοντες κατὰ τὴν Λακωνικὴν, καὶ ἐπυνθάνοντο, ὅτι αἱ νῆες ἐν Κερκύρᾳ ἤδη εἰσὶ τῶν Πελοποννησίων, ὁ μὲν Εὐρυμέδων καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἠπείγοντο ἐς τὴν Κέρκυραν. [2] ὁ δὲ Δημοσθένης ἐς τὴν Πύλον πρῶτον ἐκέλευε σχόντας αὐτοὺς, καὶ πράξαντας ἃ δεῖ, τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι. ἀντιλεγόντων δὲ, κατὰ τύχην χειμὼν ἐπιγενόμενος κατήνεγκε τὰς ναῦς ἐς τὴν Πύλον. [2] καὶ ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ἠξίου τειχίζεσθαι τὸ χωρίον. ἐπὶ τοῦτο γὰρ ξυνεκπλεῦσαι. καὶ ἀπέφαινε πολλὴν εὐπορίαν ξύλων τε καὶ λίθων, καὶ φύσει καρτερὸν ὂν, καὶ ἔρημον αὐτό τε καὶ ἐπιπολὺ τῆς χώρας. [3] ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ἡ Πύλος τῆς Σπάρτης τετρακοσίους, καὶ ἔστιν ἐν

s. *l.*) G. - σχοντας (αυτον et s. *l. al. m.* αυτους) H. - ποιεισθαι τον πλουν F. - ναυς επι την π. I. — 2. επι τουτο (marg. *al. m.*) τουτω I. - ξυνεπλευσε D, I; ξυνεπλευσαι E; dans G, ξ, (puis σ par corr.) υνεπλευσε; ξυνεπλευσε (αι s. l. *al. m.*) I. - λιθων (και s. l. *al. m.*) φυσει H. - κρατερον I. - αυτο

τῇ Μεσσηνίᾳ ποτὲ ἔσῃ γῇ. καλοῦσι δὲ αὐτὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι Κορυφάσιον. [4] οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας ἐρήμες τῆς Πελοποννήσε, ἢν βούληται καταλαμβάνων τὴν πόλιν δαπανᾶν. τῷ δὲ διάφορόν τι ἐδόκει εἶναι τῦτο τὸ χωρίον ἑτέρε μᾶλλον, λιμένος τε προσόντος, καὶ τὲς Μεσσηνίες οἰκείες ὄντας αὐτῷ τοαρχαῖον, καὶ ὁμοφώνες τοῖς Λακεδαιμονίοις, πλεῖστ᾽ ἂν βλάπτειν ἐξ αὐτῦ ὁρμωμένες, καὶ βεβαίες ἅμα τῦ χωρίε φύλακας ἔσεσθαι.

Κεφ. δ΄. Ὡς δὲ ἐκ ἔπειθεν ὔτε τὲς στρατηγὲς, ὔτε τὲς στρατιώτας, ὕστερον καὶ τοῖς ταξιάρχοις κοινώσας, ἡσύχαζεν ὑπὸ ἀπλοίας, μέχρις αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζεσιν ὁρμὴ ἐπέπεσε περὶ στάσιν ἐκτειχίσαι τὸ χωρίον. [2] καὶ ἐγχειρήσαντες εἰργάζοντο, σιδήρια μὲν λιθεργὰ ἐκ ἔχοντες, λογάδην δὲ φέροντες λίθες, καὶ ξυνετίθεσαν, ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαίνοι. καὶ τὸν πηλὸν εἴ πε δέοι χρῆσθαι, ἀγγείων ἀπορίᾳ, ἐπὶ τῦ νώτε ἔφερον, ἐγκεκυφότες τε, ὡς μάλιστα μέλλοι ἐπιμένειν, καὶ τὼ χεῖρε ἐς τὐπίσω ξυμπλέκοντες, ὅπως μὴ ἀποπίπτοι. [3] παντί τε τρόπῳ ἠπείγοντο φθῆναι τὲς Λακεδαιμονίες, τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι, πρὶν ἐπιβοηθῆσαι. τὸ γὰρ πλέον τῦ χωρίε αὐτὸ καρτερὸν ὑπῆρχε, καὶ ἐδὲν ἔδει τείχες.

Κεφ. ε΄. Οἱ δὲ ἑορτήν τινα ἔτυχον ἄγοντες, καὶ ἅμα,

τοτε H; (αυτο τε, marg. *al. m.*) I; αυτο (το rayé, puis restitué s. l.) τε G. — 3. απ. γαρ ἡ πυλος D, I. — 4. δαπανων D. - διαφεροντι C; διαφε (ρ s. ε *al. m.*) ρον τι E. - λιμ. δε προσοντος E. - βλαπτειν (ψ s. π, *al. m.*) D; βλαπτειν (βλαψειν marg. *al. m.*) I.

Chap. IV. 1. τοις ταξιαρχαις D, E. - μεχρι B, I. - ὁρμη επεπεσε F, G, H.

qui olim erat Messenius, quem Lacedæmonii Corypha-sion vocant. [4] Illi vero dicebant, multa esse Peloponnesi promontoria deserta, si in iis occupandis civitatem exhaurire velit. Cæterum huic locus iste longe commodior, quam ullus alius, esse videbatur, tum quod ei portus adjaceret, tum etiam quod Messenii, qui olim cognatione cum illius loci incolis conjuncti fuerant, et eadem, qua Lacedæmonii, lingua utebantur, illinc prodeuntes plurima damna *Lacedæmoniis* daturi essent, simul etiam illius loci fideles custodes futuri essent.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

Cap. 4. Sed cum neque ducibus, neque militibus rem persuadere posset, quam etiam postea cum ipsis præfectis communicarat, propter navigandi difficultatem quievit; donec ipsos milites otium agentes, ex contentione inter eos orta, loci muniendi cupiditas invasit.[2] Itaque manus ad opus faciendum admoverunt, nulla ferramenta ad lapides cædendos habentes, sed eos cum delectu comportantes; et ubi quisque apte quadrare poterat, coagmentabant. Et lutum, sicubi opus illo esset, ob vasorum penuriam, humeris portabant; ita procumbentes, ut commodissime in dorso permanere posset; quinetiam manus a tergo conserentes, ne decideret. [3] Omnique ratione properabant Lacedæmonios antevertere, et illas munitionum partes, quæ oppugnationi maxime opportunæ erant, prius absolvere, quam illi ad opem loco ferendam venirent. Nam major illius loci pars suopte situ munita erat, muroque non indigebat.

Cap. 5. Lacedæmonii vero tunc forte diem festum age-

- περι ϛασιν (marg. *al. m.* περι σ]ασει) I. — 2. εγχειρισαν]ες F. · τι ξυμβαινειν G. – ει ποι δεοι H. - συμπλεκοντες D; I. - αποσιστει D. — 3: επιμαχωματα εξ. B. - ουδε εδει G.

Chap. V. I. ετυχον (εχοντες rayé; et s. l. *al. m.*) αγοντες H. - το (ιθα

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

bant, et licet interea hoc audissent, tamen contemnebant; quod simul ac exercitum eduxissent, aut hostes suum adventum non exspectaturos, aut oppidum a se per vim facile receptum iri putarent. Nonnihil etiam *ipsorum* exercitus, qui in agro Attico adhuc erat, ipsos retardavit. [2] Athenienses vero communito intra sex dies loco, qui continentem versus erat, et ubi maxime oportebat, Demosthenem quidem cum quinque navibus ibi reliquerunt, ut ei præsidio esset: at cum cæteris, quorum numerus erat major, cursum in Corcyram et Siciliam urgebant.

Cap. 6. At Peloponnesii, qui in Attica erant, accepto nuntio de Pylo capta, domum celeriter se receperunt. Lacedæmonii enim, et Agis ipsorum Rex, id quod Pylo contigerat, ad se potissimum pertinere ducebant: simul etiam quia præmature irruptionem fecerant, et frumento adhuc viridi multis commeatus deerat. Præterea frigus acrius, quam illud anni tempus ferret, exercitum pressit. Quare multis de causis evenit, ut illi celerius se receperint, et in hac expeditione minimum commorati fuerint. Nam quindecim dies in Attica manserunt.

Mense forte Maio.

Cap. 7. Per idem tempus Simonides Atheniensium dux, coacta paucorum Atheniensium, qui in præsidiis erant, et magna sociorum illic habitantium manu, Eionem, quæ est in Thracia, Mendæorum coloniam, sed *Atheniensium* hostem per proditionem occupavit. [2] Cum autem Chalcidenses et Bottiæi confestim opem tulissent, inde expulsus est, multosque milites amisit.

s. 1. *ead. m.*) νομενοι B. - και τι και αυτυς ὁ στρ. H. — 2. Αθ. (τυ χωριυ om.) C, F. - καταλειπυσιν D. - ναυσι και ες την K. D, I.

Chap. VI. χειμων τ' C; χειμων δε E. - θαττον E.

πυνθανόμενοι

πυνθανόμενοι, ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο, ὡς, ὅταν ἐξέλθωσιν, ἢ οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς, ἢ ῥᾳδίως ληψόμενοι βίᾳ. καί τι αὐτοὺς ὁ στρατὸς ἔτι ἐν ταῖς Ἀθήναις ὢν ἐπέσχε. [2] τειχίσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι [τοῦ χωρίου] τὰ πρὸς ἤπειρον, καὶ ἃ μάλιστα ἔδει, ἐν ἡμέραις ἓξ, τὸν μὲν Δημοσθένην μετὰ νεῶν πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσι, ταῖς δὲ πλείοσι ναυσὶ τὸν ἐς τὴν Κέρκυραν πλοῦν καὶ Σικελίαν ἠπείγοντο.

Κεφ. ϛ΄. Οἱ δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι, ὡς ἐπύθοντο τῆς Πύλου κατειλημμένης, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου· νομίζοντες μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἄγις ὁ βασιλεὺς οἰκεῖον σφίσι τὸ περὶ τὴν Πύλον· ἅμα δὲ, πρωῒ ἐσβαλόντες, καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος, ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς. χειμών τε ἐπιγενόμενος μείζων παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν, ἐπίεσε τὸ στράτευμα. ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαί τε θᾶσσον αὐτοὺς, καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην. ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ.

Κεφ. ζ΄. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Σιμωνίδης, Ἀθηναίων στρατηγὸς, Ἠϊόνα τὴν ἐπὶ Θρᾴκης, Μενδαίων ἀποικίαν, πολεμίαν δὲ οὖσαν, ξυλλέξας Ἀθηναίους τε ὀλίγους ἐκ τῶν φρουρίων, καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυμμάχων πλῆθος, προδιδομένην κατέλαβε. [2] καὶ παραχρῆμα ἐπιβοηθησάντων Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων, ἐξεκρούσθη τε, καὶ ἀπέβαλε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν.

Κεφ. η΄. Ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀττικῆς Πε-

Chap. VII. 1. Σιμ. ὁ Αθ. E. - Ηονα την επι Θρ. C, F, G. - Μεδαιων μεν απ. E. - κατελαβε πληθος προδιδ. avec α s. πληθος et β, s. κατελαβε. G. — 2. χαλκιδαιων D, E, G; χαλκιδαιων (ι s. αι, al. m.) I. - βοτιαιων G.

λοποννησίων, οἱ Σπαρτιᾶται, αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ ἐγγύτατα τῶν περιοίκων, εὐθὺς ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν Πύλον· τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα ἐγίγνετο ἡ ἔφοδος, ἄρτι ἀφιγμένων ἀφ᾽ ἑτέρας στρατιᾶς. περιήγγελλον δὲ κατὰ τὴν Πελοπόννησον, βοηθεῖν ὅτι τάχιστα ἐπὶ Πύλον. [2] καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κερκύρᾳ ναῦς σφῶν τὰς ἑξήκοντα ἔπεμψαν· αἳ, ὑπερενεχθεῖσαι τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν, καὶ λαθοῦσαι τὰς ἐν Ζακύνθῳ Ἀττικὰς ναῦς, ἀφικνοῦνται ἐπὶ Πύλον. παρῆν δὲ ἤδη καὶ ὁ πεζὸς στρατός. [3] Δημοσθένης δὲ, προσπλεόντων ἔτι τῶν Πελοποννησίων, ὑπεκπέμπει φθάσας δύο ναῦς, ἀγγεῖλαι Εὐρυμέδοντι καὶ τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ἐν Ζακύνθῳ Ἀθηναίοις, παρεῖναι, ὡς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος. [4] καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τάχος ἔπλεον, κατὰ τὰ ἐπεσταλμένα ὑπὸ Δημοσθένους· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο ὡς τῷ τειχίσματι προσβαλοῦντες κατά τε γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν, ἐλπίζοντες ῥᾳδίως αἱρήσειν οἰκοδόμημα διὰ ταχέων εἰργασμένον, καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνόντων. προσδεχόμενοι δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Ζακύνθου τῶν Ἀττικῶν νεῶν βοήθειαν, ἐν νῷ εἶχον, ἢν ἄρα μὴ πρότερον ἕλωσι, καὶ τοὺς ἔσπλους τοῦ λιμένος ἐμφράξαι, ὅπως μὴ ᾖ τοῖς Ἀθηναίοις ἐφορμίσασθαι ἐς αὐτόν. [5] ἡ γὰρ νῆσος ἡ Σφακτηρία καλουμένη, τόν τε λιμένα παρατείνουσα, καὶ ἐγγὺς ἐπικειμένη, ἐχυρὸν ποιεῖ, καὶ τοὺς ἔσπλους στενοὺς, τῇ μὲν δυεῖν νεοῖν διάπλουν, κατὰ τὸ

Chap. VIII. 1. (των om.) εκ της D, I. - και οἱ εγγυτατοι D; και (οι s. l.) εγγυτα (ει s. υ, οι s. α) E. - των παροικων C. - αλλ. πελοποννησιων βραδυτερα D, I. - εγινετο C, F, G. - περιηγγελον D, E. - και κατα την D, E, H, I. — 2. εν (τη om.) Κερκυρᾳ I. — 4. θαλατταν D, I. - δια ταχχεων ειργ. H.

Cap. 8. Cum autem Peloponnesii ex Attica domum rediissent, Spartani quidem, cum ipsi, tum finitimorum populorum proximi quique ad opem Pylo celeriter ferendam iverunt. Cæterorum vero Lacedæmoniorum adversus hostem profectio tardior exstitit, quod ex altera expeditione modo reversi essent. Sed nuntiis per *totam* Peloponnesum circummissis imperarunt, ut *omnes* ad opem Pylo ferendam primo quoque tempore concurrerent. [2] Ad suas etiam sexaginta naves, quæ apud Corcyram erant, nuntium miserunt: quæ per Leucadium Isthmum transportatæ, cum Atticam classem, quæ ad Zacynthum erat, latuissent, ad Pylum pervenerunt. Copiæ vero pedestres et ipsæ jam præsto erant. [3] Demosthenes vero, cum Peloponnesii navigationis cursum eo adhuc tenerent, duas naves clam ocius emisit, quæ nuntiarent Eurymedonti, et cæteris Atheniensibus, qui cum classe ad Zacynthum erant, ut celeriter venirent, quod locus in discrimine versaretur. [4] Et illæ quidem *duæ* naves, prout Demosthenes mandarat, magnam in navigando celeritatem adhibuerunt. Lacedæmonii vero se ad illius loci munitionem terra marique oppugnandam parabant, quod opus properanter factum, et in quo pauci propugnatores essent, a se facile expugnatum iri sperarent. Cæterum, cum Atticarum navium e Zacyntho auxilia *ad Demosthenem brevi ventura* exspectarent, in animo habebant, nisi forte prius *munitionem* expugnassent, ipsas etiam portus fauces obstruere, ne Atheniensibus ad eum appellere liceret. [5] Insula enim nomine Sphacteria ante portum porrecta, et prope adjacens, efficit et portum tutum et introitus angustos; ut

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

* και ολιγ. αυθ. παντων E. – προσδ. (δε marg. *al. m.*) I. – (και om.) τη E.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

hac quidem, qua ad Atheniensium munitionem et Pylum vergit, bina navigia; illac vero, qua vergit ad reliquam continentem, octona novenaque *frontibus æquatis simul* transire possint. Totaque sylvestris, et propter solitudinem invia, et quindecim ferme stadiorum magnitudine erat. [6] Portus igitur ostia navibus confertim collocatis, ita ut proras *altum versus et hostibus* adversas haberent, obstruere statuerant. Quinetiam in hanc ipsam insulam, timentes, ne ex ea bellum sibi facerent, gravis armaturæ milites transportarunt, et alios in continente collocarunt. [7] Ita enim *existimabant*, et ipsam insulam Atheniensibus hostem fore, atque etiam continentem, utpote quæ nullum haberet locum, in quem Athenienses e navibus exscensum facerent. Nam illam ipsius Pyli oram, quæ extra portus ostium erat, et quæ altum spectabat, quod esset importuosa, *sciebant* non habituram, unde proficiscerentur ad suos adjuvandos: se vero, et sine prœlio navali, et sine periculo locum expugnaturos *sperabant*, ut erat verisimile; tum quod nullus in eo commeatus esset, tum etiam quod ab exiguo apparatu occupatus fuisset. [8] Cum autem hanc sententiam comprobassent, milites in insulam transportarunt, ex omnibus cohortibus sortiti: aliique prius, subinde per vices *eo* trajecerunt. Postremi vero, qui etiam illic relicti fuerunt, erant quadringenti et viginti, præter Helotas, qui circum ipsos erant. Illis autem præerat Epitadas Molobri *filius*.

CAP. 9. Demosthenes vero, cernens Lacedæmonios cum navalibus simul et pedestribus copiis aggressuros, ipse quoque se præparabat, et *quinque* naves, quæ ipsi

-απο (της om.) H. - ζάγκυθε I. - εφορμησασθαι C. — 5. δυοιν. νεων (οιν 8. αν.

τείχισμα τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὴν Πύλον· τῇ δὲ, πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον, ὀκτὼ ἢ ἐννέα. ὑλώδης τε καὶ ἀτριβὴς πᾶσα ὑπ᾽ ἐρημίας ἦν, καὶ μέγεθος περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. [6] τοὺς μὲν οὖν ἔσπλους ταῖς ναυσὶν ἀντιπρώροις βύζην κλῄσειν ἔμελλον· τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι, μὴ ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὁπλίτας διεβίβασαν εἰς αὐτὴν, καὶ περὶ τὴν ἤπειρον ἄλλους ἔταξαν. [7] οὕτω γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις τήν τε νῆσον πολεμίαν ἔσεσθαι, τήν τε ἤπειρον, ἀπόβασιν οὐκ ἔχουσαν. τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς Πύλου, ἔξω τοῦ ἔσπλου, πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενα ὄντα, οὐχ ἕξειν ὅθεν ὁρμώμενοι ὠφελήσουσι τοὺς αὐτῶν. σφεῖς δὲ, ἄνευ τε ναυμαχίας καὶ κινδύνου, ἐκπολιορκήσειν τὸ χωρίον, κατὰ τὸ εἰκὸς, σίτου τε οὐκ ἐνόντος, καὶ δι᾽ ὀλίγης παρασκευῆς κατειλημμένου. [8] ὡς δ᾽ ἐδόκει αὐτοῖς ταῦτα, καὶ διεβίβαζον ἐς τὴν νῆσον τοὺς ὁπλίτας, ἀποκληρώσαντες ἀπὸ πάντων τῶν λόχων, καὶ διέβησαν μὲν καὶ ἄλλοι πρότερον κατὰ διαδοχήν· οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταλειφθέντες, εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι ἦσαν, καὶ Εἵλωτες οἱ περὶ αὐτούς. ἦρχε δ᾽ αὐτῶν Ἐπιτάδας ὁ Μολόβρου.

Κεφ. θ΄. Δημοσθένης δὲ, ὁρῶν τοὺς Λακεδαιμονίους μέλλοντας προσβάλλειν ναυσί τε ἅμα καὶ πεζῷ, παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς, καὶ τὰς τριήρεις, αἵπερ ἦσαν αὐτῷ

al. m.) E; δυοιν νεοιν F, G. — 6. ναυσιν αντιπρωροις D, H, I. - βυσζειν (marg. *al. m.* βυσειν και) D; βυζην E, F, G; βυζειν (marg. *al. m.* βυσειν) I. - κλεισειν E, F, G, I. - διεβιβασεν D, I. - ες αυτην B, C, D, E, F, G, H, I. - παρα την ηπ. C, F, G. — 7. ουτω και τοις Αθηναιοις D. - (του s. *l. al. m.*) εσπλου E. - ουκ εξην οθεν H. - ωφ. τας αυτων D; ωφ. ταις α. E. - σφας δε D, I. - ανευ της ν. D. — 8. απο (ς rayé, et π s. ς, *al. m.*) D; απο (ςαιτων, marg. *al. m.* παντων) I. - (και om.) εγκατ. D, - ηρχε δε B, C; E, F, G, H.

ἀπὸ τῶν καταλειφθεισῶν, ἀνασπάσας, ὑπὸ τὸ τείχισμα προσεσταύρωσε, καὶ τοὺς ναύτας ἐξ αὐτῶν ὥπλισεν ἀσπίσι τε φαύλαις, καὶ οἰσυΐναις ταῖς πολλαῖς. [2] οὐ γὰρ ἦν ὅπλα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ πορίσασθαι. ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐκ λῃστρικῆς Μεσσηνίων τριακοντόρου καὶ κέλητος ἔλαβον, οἳ ἔτυχον παραγενόμενοι. ὁπλῖταί τε τῶν Μεσσηνίων τούτων ὡς τεσσαράκοντα ἐγένοντο, οἷς ἐχρῆτο μετὰ τῶν ἄλλων. [3] τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς τῶν τε ἀόπλων καὶ ὡπλισμένων ἐπὶ τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ ἐχυρὰ τοῦ χωρίου πρὸς τὴν ἤπειρον ἔταξε· προειπὼν ἀμύνασθαι τὸν πεζὸν, ἢν προσβάλῃ. αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων ἑξήκοντα ὁπλίτας, καὶ τοξότας ὀλίγους, ἐχώρει ἔξω τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ᾗ μάλιστα ἐκείνους προσεδέχετο πειράσειν ἀποβαίνειν. [4] ἐς χωρία μὲν χαλεπὰ καὶ πετρώδη πρὸς τὸ πέλαγος τετραμμένα, σφίσι δὲ τοῦ τείχους ταύτῃ ἀσθενεστάτου ὄντος, ἐπισπάσασθαι αὐτοὺς ἡγεῖτο προθυμήσεσθαι. οὔτε γὰρ αὐτοὶ ἐλπίζοντες πολὺ ναυσὶ κρατήσεσθαι οὐκ ἰσχυρὸν ἐτείχιζον, ἐκείνοις τε βιαζομένοις τὴν ἀπόβασιν, ἁλώσιμον τὸ χωρίον γίγνεσθαι. [5] κατὰ τοῦτο οὖν πρὸς αὐτὴν τὴν θάλασσαν χωρίσας ἔταξε τοὺς ὁπλίτας, ὡς εἴρξων, ἢν δύνηται· καὶ παρεκελεύσατο τοιάδε.

Κεφ. ί. »ἌΝΔΡΕΣ οἱ ξυναράμενοι τοῦδε τοῦ κινδύνου, μηδεὶς ὑμῶν ἐν τῇ τοιᾷδε ἀνάγκῃ ξυνετὸς βουλέσθω δο-

Chap. IX. 1. καταληφθεισων H. - οισυινες (*al. m.* αις s. ες) G. - τους πολλους E. — 2. αλλα (και om.) E. - τριακοντορου E. — 3. μαλιστα (και om.) D. - και οχυρα G. - αμυνεσθαι D. - προσβαλη D; προσβαλλη H. — 4. χαλαιπα (ε s. αι *ead. m.*) D. - επισπασασθαι αυτους D. - κρατησεσθαι (θη s. τη, *al. m.*) E; id. G, *ead. m.* — 5. χωρησας E, H, I. - δυνωνται (η s. ω, *al. m.*) D.

relictæ fuerant, subduxit, easque transversas pro vallo ante oppidum collocavit, et earum nautas scutis infirmis, et plerisque vimineis, armavit. [2] Nec enim in loco deserto arma sibi comparare poterant. Quinetiam hæc ipsa ceperant ex piratica triremi, et actuario navigio Messeniorum, qui forte *eo* appulerant. Et inter istos Messenios fuerunt ad quadraginta gravis armaturæ milites, quibus Demosthenes una cum aliis usus est. [3] Is igitur multos et inermium et armatorum, qua maxime continentem versus muro munitum firmatumque oppidum erat, disposuit; præcipiens, ut *hostium* peditatum propulsarent, si aggrederetur. Ipse vero, cum ex omnibus sexaginta gravis armaturæ milites, et aliquot sagittarios delegisset, cum istis extra murum ad mare profectus est, qua potissimum illos ex navibus in terram exscensum facere conaturos existimabat. [4] Nam ipsos ad loca quidem aspera, et saxosa, et ad mare conversa: sed tamen, quia ab hac parte suæ munitionis murus infirmissimus erat, ipsos *ideo* putabat allectum iri, magnoque studio daturos operam, *ut in hanc partem exscenderent.* Neque ipsi *Athenienses* sperabant fore unquam, ut classe *Lacedæmoniis* inferiores essent, et *propterea* eam muri partem nulla firma munitione muniverant; et, si illi per vim in terram exscendere conarentur, oppidum facile capi posse *credebant.* [5] In hac igitur parte, quæ ipsum mare spectabat, milites collocavit, atque disposuit, ut *hostes* arceret, si posset; eosque his verbis est adhortatus.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88 3. V. C. Varr. 329.

Cap. 10. » Viri, qui mihi ejusdem periculi nunc estis socii, nemo vestrum, reputans omnes difficultates, quæ

1 Chap. X. 1. (τῃ om.) ποιείσθαι C. — μᾶλλον (δὲ sous-ligné, et η s. l.)

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

nos circumstant, prudens videri velit, potius quam has nullo modo considerans, bonæque spei plenus adversarios invadere, propter hæc incolumis evasurus. [2] Nam quæcunque res (ut istæ) ad necessitatem sunt redactæ, minimum prudentiæ desiderant, at indigent animi præsentia ad periculum celerrime subeundum. Quanquam ego pleraque nobiscum facere video, si et impetum hostium sustinere, neque potiora commoda, quæ nobis ad rem feliciter gerendam adsunt, illorum multitudine deterriti, fœde prodere velimus. [3] Quod enim locus accessu sit difficilis, hoc pro nobis facere duco; quippe qui nobis quidem illorum impetum sustinentibus auxilio futurus est: sed si recedamus, accessu facilis erit, quantumvis alioqui difficilis, *utpote* nemine *hostem* prohibente. Et, *si recedamus*, hostem acrius nos urgentem habebimus, quia non facile se recipere poterit, si nos etiam ipsum urgeamus. Dum enim *hostes* sunt in navibus, facillime propulsari possunt: sed si in terram exscenderint, tunc vero nobiscum æqua conditione pugnabunt. Et ipsorum multitudo non admodum est extimescenda: quamvis enim sit ingens, tamen propter difficultatem loci, quo appellere conabitur, exigua manu pugnabit. [4] Quamvis enim *hostium* exercitus *nostro* sit major, tamen non est in terra, perinde atque *noster;* sed ex navibus *pugnabit*, quibus multæ opportunitates in mari contingant est necesse. [5] Quare difficultates istorum nostri *paucitati* pares esse duco. Insuper et vos obsecro, qui Athenienses estis, et qui experientia nauticum in alios exscensum novistis (quod siquis hostium impetum fortiter sustineat, nec gravi fluctuum

αντιρισχ. C; μαλ. (η om.) απ. E; μ. δε απ. F, G.—χωρησαι C, F, H, I.

κειν

κεῖν εἶναι, ἐκλογιζόμενος ἅπαν τὸ περιεστὼς ἡμᾶς δεινὸν, μᾶλλον ἢ ἀπερισκέπτως εὔελπις ὁμόσε χωρῆσαι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἐκ τούτων ἂν περιγενόμενος. [2] ὅσα γὰρ ἐς ἀνάγκην ἀφῖκται, ὥσπερ τάδε, λογισμὸν ἥκιστα ἐνδεχόμενα, κινδύνου τοῦ ταχίστου προσδεῖται. ἐγὼ δὲ καὶ τὰ πλείω ὁρῶ πρὸς ἡμῶν ὄντα, ἢν ἐθέλωμέν τε μεῖναι, καὶ μὴ, τῷ πλήθει αὐτῶν καταπλαγέντες, τὰ ὑπάρχοντα ἡμῖν κρείσσω καταπροδοῦναι. [3] τοῦ τε γὰρ χωρίου τὸ δυσέμβατον ἡμέτερον νομίζω, ὃ μενόντων ἡμῶν ξύμμαχον γίγνεται, ὑποχωρήσασι δὲ, καίπερ χαλεπὸν ὂν, εὔπορον ἔσται, μηδενὸς κωλύοντος. καὶ τὸν πολέμιον δεινότερον ἕξομεν, μὴ ῥᾳδίας αὐτῷ πάλιν οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως, ἢν καὶ ὑφ᾽ ἡμῶν βιάζηται. ἐπὶ γὰρ ταῖς ναυσὶ, ῥᾷστοί εἰσιν ἀμύνεσθαι· ἀποβάντες δὲ, ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη. τό τε πλῆθος αὐτῶν οὐκ ἄγαν δεῖ φοβεῖσθαι. κατ᾽ ὀλίγον γὰρ μαχεῖται, καίπερ πολὺ ὂν, ἀπορίᾳ τῆς προσορμίσεως. [4] καὶ οὐκ ἐν γῇ στρατός ἐστιν ἐκ τοῦ ὁμοίου μείζων, ἀλλ᾽ ἀπὸ νεῶν, αἷς πολλὰ τὰ καίρια δεῖ ἐν τῇ θαλάσσῃ ξυμβῆναι. [5] ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας ἀντιπάλους ἡγοῦμαι τῷ ἡμετέρῳ πλήθει· καὶ ἅμα ἀξιῶ ὑμᾶς, Ἀθηναίους ὄντας, καὶ ἐπισταμένους ἐμπειρίᾳ τὴν ναυτικὴν ἐπ᾽ ἄλλους ἀπόβασιν (ὅτι, εἴ τις ὑπομένοι, καὶ μὴ φόβῳ ῥοθίου καὶ

— 2. ἐπ᾽ αναγκην D. - αφιηται (κ s. η, *al. m.*) D. - θελωμεν D, E. - ὑπ. ἡμων (ι s. ω, *al. m.*) G. — 3. νομιζω (ὁ om.) B, D, E, F, G, H, I; ν. (ὁ s. *l. al. m.*) C. - ξ. γιγνεσθαι D. - μη ῥαδιως B, H. - (αυτω om.) παλιν D, I; παλιν αυτῳ ὐσης I. - ναυσιν D. - δ᾽ εν τῳ ισῳ C, D, E, F, G. — 4. προσορμησεως D, I. — 5. αξιω ἁμα ὑμας H. - ὑπομενει E. - ῥ. και των νεων E; ῥ. και δεινοτ. νεων F. - ὑποχωροιτο (η s. τε, *al. m.*) E.

νεῶν δεινότητος κατάπλου ὑποχωροίη, οὐκ ἄν ποτε βιάζοιτο,) καὶ αὐτοὺς νῦν μεῖναί τε, καὶ ἀμυνομένους παρ' αὐτὴν τὴν ῥαχίαν, σώζειν ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ χωρίον.»

Κεφ. ια. Τοσαῦτα τοῦ Δημοσθένους παρακελευσαμένου, οἱ Ἀθηναῖοι ἐθάρσησάν τε μᾶλλον, καὶ ἐπικαταβάντες ἐτάξαντο παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἄραντες, τῷ τε κατὰ γῆν στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι, καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα, οὔσαις τεσσαράκοντα καὶ τρισί. ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας ὁ Κρατησικλέους, Σπαρτιάτης. [2] προσέβαλλε δὲ, ᾗπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν, ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης, ἠμύνοντο. οἱ δὲ, κατ' ὀλίγας ναῦς διελόμενοι, διότι οὐκ ἦν πλείοσι προσχεῖν, καὶ ἀναπαύοντες, ἐν τῷ μέρει τοὺς ἐπίπλους ἐποιοῦντο, προθυμίᾳ τε πάσῃ χρώμενοι καὶ παρακελευσμῷ, εἴ πως ὠσάμενοι ἕλοιεν τὸ τείχισμα. [3] πάντων δὲ φανερώτατος ὁ Βρασίδας ἐγένετο. τριηραρχῶν γὰρ, καὶ ὁρῶν, τοῦ χωρίου χαλεποῦ ὄντος, τοὺς τριηράρχους καὶ κυβερνήτας, εἴ που καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι σχεῖν, ἀποκνοῦντας, καὶ φυλασσομένους τῶν νεῶν, μὴ ξυντρίψωσιν, ἐβόα, λέγων, ὡς οὐκ εἰκὸς εἴη, ξύλων φειδομένους, τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώρᾳ περιϊδεῖν τεῖχος πεποιημένους· ἀλλὰ τάς τε σφετέρας ναῦς, βιαζομένους τὴν ἀπόβασιν, καταγνύναι ἐκέλευε, καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκνῆσαι, ἀντὶ μεγάλων

Chap. XI. 1. εθαρρησαν H. – παρα εαυτην H; παρ (αυτην om.) I. – Λακ. (αραντες om.) D. – προσεβαλον B, C, D, E. – ταις ναυσι F. — 2. προσεβαλε (2e λ s. l.) C; προσεβαλε D, E. – Αθ. (αμφοτερωθεν om.) F. – και παρασκευασμω E. – (ὁ om.) βρασιδας D, E. — 3. τριηραρχων (γαρ

illisorum strepitu et minaci navium incurrentium impetu territus recedat, *is* nunquam per vim summoveri possit,) ut et nunc persistatis, et arcentes hostem ad ipsum littoris salebrosi dorsum, et nos ipsos et locum conservetis. »

Cap. 11. Cum autem Demosthenes his tantum Athenienses adhortatus fuisset, illi majorem fiduciam animo conceperunt, et cum ad ipsum mare descendissent, ibi se ad hostes propulsandum acie instructa pararunt. Lacedæmonii vero, motis castris, terrestri exercitu navibusque XLIII, munitiones aggressi sunt. Illorum autem classis præfectus erat Thrasymelidas Cratesiclis *filius*, Spartanus. [2] Easque ab ea parte invasit, qua Demosthenes *illos venturos* sperabat. Athenienses vero et ipsi utrinque a terra et a mari hostem propulsabant. Illi vero classem partiti, cum exiguo navium numero, quod cum majore ad littus appellere non possent, et *cæteras naves interea* quiescere jubentes, per vices impetum faciebant, omnique animi contentione et adhortatione utentes, si quo modo rejectis *hostibus* munitionem capere possent. [3] Brasidas autem omnium maxime conspicuus exstitit. Cum enim esset unus e trierarchis, et videret propter loci et accessus difficultatem trierarchos et gubernatores, si quam etiam ad partem accedi posse videbatur, formidantes, et caventes, ne naves confringerent, vociferabatur, dicens non decere ipsos, dum lignis parcunt, munitionem in *suo* agro ab hostibus exstructam pati. Quinimo jubebat ipsos ex navibus in littus per vim exscendere, navesque confringere; et socios *hortabatur*, ne

om.) και όρ. D; τε. δε. (γαρ s. l.) και όρ. G. - ει τη H. - και δοκ. χαλεποι ειναι C, F, G. - (το om.) τειχος H. - βιαζ. την επιβασιν E. - π. αποδυναι E.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

pro magnis beneficiis, *quæ acceperant*, suas naves in præsentia Lacedæmoniis largiri dubitarent : sed navibus *in littus* impactis, et quavis ratione exscensu ex illis in terram facto, et viros et locum in suam potestatem redigerent.

Cap. 12. Atque ipse quidem his verbis alios instigabat, et cum suum gubernatorem navem *in littus* impingere coëgisset, ad navis pontem perrexit. [2] Et descendere conatus, ab Atheniensibus est rejectus; multisque vulneribus sauciatus, animi deliquium passus est, eoque collapso in illud spatium, quod est inter ipsos remiges et proram, clypeus ejus in mare decidit. Cum autem in terram delatus fuisset, Athenienses eum susceperunt, et postea in tropæo sunt usi, quod propter victoriam ex hac *hostium* oppugnatione partam erexerunt. [3] Cæteri vero magna quidem animi alacritate exscendere conabantur : sed non poterant, cum propter locorum difficultatem, tum etiam propter Atheniensium præsentiam, qui hostium impressionem sustinebant : neque loco cedebant. Tunc autem tanta fortunæ commutatio facta est, ut Athenienses quidem, ex terra, eaque Laconica, Lacedæmonios, navibus infestis contra se venientes, propulsarent; Lacedæmonii vero, ex navibus, et in suum agrum, tunc hostilem, contra Athenienses descendere conarentur. [4] Ingens enim gloriæ accessio eo tempore facta est, his quidem, quod maxime mediterranei, pedestribus prœliis præstantissimi visi fuissent : illis vero, quod maritimi esse rerumque nauticarum peritia longe præstare visi fuissent.

Cap. 13. Hoc igitur die, et sequentis parte, cum *Lacedæmonii* aliquoties hostis munitionem adorti fuissent,

εὐεργεσιῶν, τὰς ναῦς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι ἐπιδοῦναι· ὀκείλαντας δὲ, καὶ παντὶ τρόπῳ ἀποβάντας, τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι.

Κεφ. ιβ΄. Καὶ ὁ μὲν τούς τε ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχε, καὶ τὸν ἑαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας ὀκεῖλαι τὴν ναῦν, ἐχώρει ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν. [2] καὶ πειρώμενος ἀποβαίνειν, ἀνεκόπη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων· καὶ τραυματισθεὶς πολλὰ, ἐλειποψύχησέ τε, καὶ πεσόντος αὐτοῦ ἐς τὴν παρεξειρεσίαν ἡ ἀσπὶς περιεῤῥύη εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ ἐξενεχθείσης αὐτῆς ἐς τὴν γῆν, οἱ Ἀθηναῖοι ἀνελόμενοι, ὕστερον πρὸς τὸ τροπαῖον ἐχρήσαντο, ὃ ἔστησαν τῆς προσβολῆς ταύτης. [3] οἱ δ᾽ ἄλλοι προὐθυμοῦντο μὲν, ἀδύνατοι δ᾽ ἦσαν ἀποβῆναι, τῶν τε χωρίων χαλεπότητι, καὶ τῶν Ἀθηναίων μενόντων, καὶ οὐδὲν ὑποχωρούντων. ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη, ὥστε Ἀθηναίους μὲν ἐκ γῆς τε, καὶ ταύτης Λακωνικῆς, ἀμύνεσθαι ἐκείνους ἐπιπλέοντας, Λακεδαιμονίους δὲ, ἐκ νεῶν τε καὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν, πολεμίαν οὖσαν, ἐπ᾽ Ἀθηναίους ἀποβαίνειν. [4] ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης ἐν τῷ τότε, τοῖς μὲν, ἠπειρώταις μάλιστα εἶναι, καὶ τὰ πεζὰ κρατίστοις, τοῖς δὲ, θαλασσίοις τε, καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέχειν.

Κεφ. ιγ΄. Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τῆς ὑστεραίας μέρος τι προσβολὰς ποιησάμενοι, ἐπέπαυντο. καὶ τῇ τρί-

Chap. XII. 2. ελειποθυμησε D, E. - εις την παρ. D. - ες την θ. F, G, H. - ανελο οἱ Αθην. ὕστερον E; οἱ (Αθηναιοι s. l. *ead. m.*) ὑσ. H. — 3. προθυμουντο C. - ες τουτο το τε περ. C, F, G; ες τουτό δε π. D. - και ταυτης *bis* G. - εκ των νεων C. - ες την ἑαυτων F, H.

Chap. XIII. 1. τριτη (marg. *al. m.*) επι ξυλα I. - παραγινονται C, F

τῃ ἐπὶ ξύλα ἐς μηχανὰς παρέπεμψαν τῶν νεῶν τινας ἐς Ἀσίνην, ἐλπίζοντες τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος ὕψος μὲν ἔχειν, ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὔσης, ἑλεῖν μηχαναῖς. [2] ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἐκ τῆς Ζακύνθου νῆες τῶν Ἀθηναίων παραγίγνονται τεσσαράκοντα. προσεβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρουρίδων τινὲς αὐτοῖς τῶν ἐκ Ναυπάκτου, καὶ Χῖαι τέσσαρες. ὡς δὲ εἶδον τήν τε ἤπειρον ὁπλιτῶν περίπλεων, τήν τε νῆσον, ἔν τε τῷ λιμένι οὔσας τὰς ναῦς, καὶ οὐκ ἐκπλεούσας, ἀπορήσαντες, ὅπῃ καθορμίσωνται, τότε μὲν ἐς Πρώτην τὴν νῆσον, ἣ οὐ πολὺ ἀπέχει, ἔρημος οὖσα, ἔπλευσαν, καὶ ηὐλίσαντο· τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, ἀνήγοντο, ἢν μὲν ἀντεκπλεῖν ἐθέλωσι σφίσιν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· εἰ δὲ μὴ, ὡς αὐτοὶ ἐπεσπλευσούμενοι. [3] καὶ οἱ μὲν οὔτε ἀντανήγοντο, οὔτε, ἃ διενοήθησαν, φράξαι τοὺς ἔσπλους, ἔτυχον ποιήσαντες· ἡσυχάζοντες δ᾽ ἐν τῇ γῇ, τάς τε ναῦς ἐπλήρουν, καὶ παρεσκευάζοντο, ἢν ἐσπλέῃ τις, ὡς ἐν τῷ λιμένι, ὄντι οὐ σμικρῷ, ναυμαχήσοντες.

Κεφ. ιδʹ. Οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι, γνόντες, καθ᾽ ἑκάτερον τὸν ἔσπλουν ὥρμησαν ἐπ᾽ αὐτούς. καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ἤδη τῶν νεῶν καὶ ἀντιπρώρους, προσπεσόντες, ἐς φυγὴν κατέστησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες, ὡς διὰ βραχέος, ἔτρωσαν μὲν πολλὰς, πέντε δ᾽ ἔλαβον, καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσι· ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐν τῇ γῇ καταπε-

F, G. — 2. Χιαι τεσσαρ να. Les ligat. au dessus de αρ et de να, conduisent, je crois, à τεσσαρες ναες. E - (εκ om.) πλευσας. B. - ην μεν αντιπλευ C. — 3. ποιησαντες H. - ἡσυχ. δε εν τῃ F, G. - ναυμαχησαντες C, I.

ejus oppugnandæ finem fecerunt. Tertio die naves aliquot Asinam dimiserunt, ad comparandam materiam ad machinas faciendas; quod eam muri partem, quæ portum spectabat, et quæ alta quidem erat, sed tamen præcipue locum exscensioni in terram faciendæ opportunum habebat, machinis a se captum iri sperarent. [2] Interea vero quadraginta Atheniensium naves ex Zacyntho advenerunt; nam accesserant illis auxilio aliquot præsidiariæ, quæ Naupacti erant, et quatuor Chiæ. Sed cum *Athenienses* vidissent et ipsam continentem, et insulam, militibus armatis refertam, et naves, quæ in portu erant, non prodire, ambigentes quonam appellerent; tunc quidem ad Proten insulam, quæ non multum distabat, et et deserta erat, contenderunt, ibique castris positis pernoctarunt. Postero die, ut ad navale prœlium instructi, in altum vela fecerunt, *ut pugnarent*, si contra se in apertum mare venire voluissent: sin minus, ut ipsi *in portum* ingrederentur. [3] Illi vero nec obviam ipsis in altum processerunt, neque, quemadmodum constituerant, portus ostia obstruxerunt: sed in terra se continentes, naves complebant, seque ad navale prœlium in portu non parvo committendum parabant, si quis ingredi voluisset.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

Cap. 14. Athenienses vero hac re cognita ab utroque portus ostio impressionem in ipsos fecerunt. Et invecti in complures ipsorum naves a terra jam remotas; et adversis proris venientes, in fugam verterunt; et insequuti, quod breve spatium inter eos esset, multas quidem fregerunt, quinque vero ceperunt, et harum unam cum ipsis viris: in cæteras vero, quæ ad terram confugerant,

Mense adhuc Maio.

Chap. XIV. 1. δὲ ἐλάβοι C, D, E, G, H, I. — κατ. ἐνέβαλον E. — 2. [illegible]

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

impressionem fecerunt. [2] Aliæ vero, dum adhuc instruerentur, antequam in altum proveherentur, *ab Atheniensibus* lacerabantur. Nonnullas etiam, ex quibus homines aufugerant, *suis navibus* alligarunt, et vacuas traxerunt. [3] Quæ conspicientes Lacedæmonii, et cladem istam ægerrime ferentes, quod ipsorum cives *ab hostibus* in insula interciperentur, ad opem illis ferendam veniebant. Et armati in mare ingredientes, suas naves manibus apprehendebant, et ad se retrahebant. Et in eo unusquisque existimabat, res impeditas fuisse, quibus gerendis et ipse non interfuisset. [4] Et ingens tumultus, et ab utrorumque moribus diversus circa naves exstitit. Nam et Lacedæmonii præ studio et formidine nihil aliud (ut ita loquar) quam navale prœlium e terra faciebant. Et Athenienses, qui victores erant, et qui præsenti *victoriæ* fortuna quam longissime progredi volebant, ex navibus pedestrem pugnam committebant. Cum autem multo labore se ipsos mutuo fatigassent, et multa vulnera ultro citroque intulissent et accepissent, diremti sunt, et Lacedæmonii naves inanes, illis exceptis, quæ initio captæ fuerant, servarunt. [5] Cum autem utrique in sua castra se recepissent, illi quidem tropæum erexerunt, et cæsorum cadavera restituerunt, naviumque fractarum tabubulis sunt potiti; insulamque protinus classe circumire cœperunt, eamque custodiebant, quod viri in ea intercepti essent. Peloponnesii vero, qui in continente erant, et qui ex omnibus *regionibus* ad opem *suis* ferendam jam convenerant, castris ad Pylum positis, se in suo loco continebant.

Cap. 15. Cum autem rerum ad Pylum gestarum nun-

(και om.) C, F, G. — ὁρμωμενων E. — 3. αυθ. επιλαμβανομενοι C, D, E, F, G,

φευγυίαις

φευγυίαις ἐνέβαλλον. [2] αἱ δὲ, καὶ πληρούμεναι ἔτι, πρὶν ἀνάγεσθαι, ἐκόπτοντο. καί τινας καὶ ἀναδούμενοι, κενὰς εἷλκον, τῶν ἀνδρῶν ἐς φυγὴν ὡρμημένων. [3] ἃ ὁρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ περιαλγοῦντες τῷ πάθει, ὅτι περ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ, παρεβοήθουν· καὶ ἐπεσβαίνοντες ἐς τὴν θάλασσαν ξὺν τοῖς ὅπλοις ἀνθεῖλκον, ἀντιλαμβανόμενοι τῶν νεῶν. καὶ ἐν τούτῳ κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἕκαστος, ᾧ μή τινι καὶ αὐτὸς ἔργῳ παρῆν. [4] ἐγένετό τε ὁ θόρυβος μέγας, καὶ ἀντηλλαγμένος τοῦ ἑκατέρων τρόπου περὶ τὰς ναῦς. οἵ τε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προθυμίας καὶ ἐκπλήξεως, ὡς εἰπεῖν, ἄλλο οὐδὲν ἢ ἐκ γῆς ἐναυμάχουν. οἵ τε Ἀθηναῖοι, κρατοῦντες, καὶ βουλόμενοι τῇ παρούσῃ τύχῃ ὡς ἐπιπλεῖστον ἐπεξελθεῖν, ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. πολύν τε πόνον παρασχόντες ἀλλήλοις, καὶ τραυματίσαντες, διεκρίθησαν. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς, πλὴν τῶν τοπρῶτον ληφθεισῶν, διέσωσαν. [5] καταστάντες δὲ ἑκάτεροι ἐς τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ νεκροὺς ἀπέδοσαν, καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν· καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περιέπλεον, καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον, ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων. οἱ δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ Πελοποννήσιοι, καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βεβοηθηκότες, ἔμενον κατὰ χώραν ἐπὶ τῇ Πύλῳ.

Κεφ. ιεʹ. Ἐς δὲ τὴν Σπάρτην ὡς ἠγγέλθη τὰ γεγενη-

H, I. — 4. η εκ της γης E, I. - εναυμαχουν. D'ici jusqu'à πολυν, lac. sup. marg. *al. m.*) E. - οἱ Λακε (δαιμονιοι τας κε s. l.) νας ναυς G; οἱ Λ. τας καινας v. H. — 5. ναυ (α om.) γιων εκρ. F. - βεβοη (θη om.) κοτες B. - εμηνον (*al. m.* ε s. η rayé) I.

Chap. XV. 1. π. την πυλον D. - επι συμφορα C, D, E, F, G, H, I. - κατ.

μένα περὶ Πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς, ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλῃ, τὰ τέλη καταβάντας ἐς τὸ στρατόπεδον, βουλεύειν πρὸς τὸ χρῆμα, ὁρῶντας, ὅ, τι ἂν δοκῇ. [2] καὶ ὡς εἶδον ἀδύνατον ὂν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι, καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο, ὑπὸ λιμοῦ τι παθεῖν αὐτοὺς, ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας, ἢ κρατηθέντας, ἔδοξεν αὐτοῖς, πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων, ἢν ἐθέλωσι, σπονδὰς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον, ἀποστεῖλαι ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις περὶ ξυμβάσεως, καὶ τοὺς ἄνδρας ὡς τάχιστα πειρᾶσθαι κομίσασθαι.

Κεφ. ιϛ΄. Δεξαμένων δὲ τῶν στρατηγῶν τὸν λόγον, ἐγίγνοντο σπονδαὶ τοιαίδε. » Λακεδαιμονίους μὲν τὰς ναῦς, ἐν αἷς ἐναυμάχησαν, καὶ τὰς ἐν τῇ Λακωνικῇ πάσας, ὅσαι ἦσαν μακραὶ, παραδοῦναι κομίσαντας ἐς Πύλον Ἀθηναίοις, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι, μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν· Ἀθηναίους δὲ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι σῖτον ἐᾶν τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ Λακεδαιμονίους ἐκπέμπειν τακτὸν, καὶ μεμαγμένον, δύο χοίνικας ἑκάστῳ Ἀττικὰς ἀλφίτων, καὶ δύο κοτύλας οἴνου, καὶ κρέας· θεράποντι δὲ, τούτων ἡμίσεα· ταῦτα δὲ, ὁρώντων τῶν Ἀθηναίων ἐσπέμπειν· καὶ πλοῖον μηδὲν ἐσπλεῖν λάθρα. [2] φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον Ἀθηναίους μηδὲν ἧσσον, ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας·

επι το στρ. D, E, I. – β. παρα (marg. προς το) χρημα C; παραχρημα sans corr. D, E, F, G, H, I. — 2. εβ. η ὑπο λιμου C, D, E, F, G, H, I. – βιασθεντες C. – κρατηθηναι C, D, E, F, G, H, I. Dans G, la première lettre est un η corrigé par κ. η, au lieu de κ, aura produit la leçon βιασθ. η κρατηθηναι que donnent quelques éditions. – εδοξεν αυτους C, F, G. – ην θελωσι D, E.

Chap. XVI. 1. των στρατιωτων (marg. στρατηγων) C; των στρατιωται sans corr.

tius Spartam allatus fuisset, placuit ipsis *Lacedæmoniis*, quippe quod respublica magnam cladem accepisset, ut summi Magistratus in castra sé conferrent; et, rebus inspectis, pro tempore constituerent, quicquid agendum videretur. [2] Illis vero, cum animadvertissent nulla ratione suis succurri posse, nec in discrimen illos adducere vellent, ne vel fame premerentur, vel multitudine opprimerentur, vel in eorum potestatem redigerentur, placuit, induciis factis cum Atheniensium ducibus, si vellent, de rebus ad Pylum spectantibus, legatos Athenas de compositione acturos mittere, et operam dare, ut suos cives primo quoque tempore reciperent.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

CAP. 16. Cum autem *Atheniensium* duces conditionem *ab illis oblatam* accepissent, has inducias fecerunt. « Ut Lacedæmonii quidem naves, in quibus pugnaverant, omnesque, quotquot in ora Laconica longe erant, Pylum delatas Atheniensibus traderent, nec arma munitionibus inferrent, neque a terra, neque a mari: Athenienses vero permitterent Lacedæmoniis, qui in continente erant, ut suis civibus in insula interceptis afferrent frumentum præscriptum, ac molitum; binas videlicet farinæ chœnicas Atticas, totidem vini cotylas, et carnis frustum, viritim. Servis vero, dimidium horum. Utque hæc ipsa *in insulam* Atheniensibus inspectantibus mitterent, neve navigium ullum furtim illuc ingrederetur. [2] Interea Athenienses insulam nihilo minus custodirent, ita tamen,

F, G. -εγινοντο σ. E, F, G. -τȣς εν τῃ νησῳ D; τȣς et marg. *al. m.* τοις εν τ. ν. I. -(τȣς om.) εν τῃ ηπειρῳ D, I. -A. εκπεμπειν. D'ici, jusqu'à δυο χοινικας lacune restituée marg. *al. m.* Mais la restitution faite négligemment, donne entre εκπεμπειν et δυο χοιν., και πλειον μηδεν εσπλειν λαθρα, mots donnés par anticipation. E. -αλφιτȣ D. -δυο κοτιλας G. -και πλειον μηδεν ετ. E. — 2. ὁτε δ' αι τȣτων D, I. -μεχρι ȣ C, H. -(οἱ om.) εκ των C, F, G.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

ut in eam non descenderent; nec Peloponnesiorum copiis vel terra vel mari arma inferrent. Quicquid autem horum vel tantillum alterutri transgrederentur, tunc induciæ ruptæ censerentur. Hæ autem ratæ essent, donec Lacedæmoniorum legati rediissent. Athenienses autem eos *Athenas* portarent, et *inde* reportarent. [3] Illis vero reversis hæ induciæ irritæ essent, utque Athenienses *Lacedæmoniis* naves ejusmodi restituerent, cujusmodi accepissent. » His igitur conditionibus induciæ factæ, navesque circiter sexaginta traditæ, legatique missi fuerunt. Hi autem, cum Athenas pervenissent, hæc verba fecerunt.

Cap. 17. « Lacedæmonii nos huc miserunt, Athenienses, ad transigendum de viris illis, qui sunt in insula, et ad persuadendum, quicquid et vobis utile est futurum, et nobis idem in hoc calamitoso casu, ut, in præsenti rerum statu, decus maxime est allaturum. [2] Neque vero longiorem orationem præter *nostram* consuetudinem habebimus : sed quia patrium nobis est institutum, ubi pauca verba sufficiunt, non uti multis, rursus vero pluribus uti, quoties tempus postulat, ut verbis doceamus aliquid eorum, quæ operæ pretium est facere. [3] Hæc autem non hostili animo accipite; neque quasi rerum ignaros vos doceri, sed quasi gnaros admoneri, ut recte consultetis, existimate. Vobis enim præsentem prosperitatem præclare administrare licet, cum penes vos habeatis, quæ tenetis, et honorem et gloriam præterea sitis consequuturi; nec admittere, quod accidere solet hominibus, qui præter consuetudinem aliquid boni

- Αθηναιων Λακ. B.—3. λελυσθαι (ταυτας s. l.) και G. - οἵας περ (αν om.) C.

Chap. XVII. 1. πραξαντας (ο s. αν, *al. m.*) G. - ὑμιν (τε s. l. *ead. m.*) φ. I; ἡμιν τε ωφ. E. — 2. τους δε (λογους *al. m.*) μακρ. H. — 3. πολεμιους

καὶ ὅπλα μὴ ἐφιφέρειν τῷ Πελοποννησίων ϛρατῷ, μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν. ὅ, τι δ᾽ ἂν τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι καὶ ὁτιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπεῖσθαι δὲ αὐτὰς μέχρις οὗ ἐπανέλθωσιν οἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις. ἀποστεῖλαι δὲ αὐτοὺς τριήρει Ἀθηναίους, καὶ πάλιν κομίσαι. [3] ἐλθόντων δὲ, τάς τε σπονδὰς λελύσθαι ταύτας, καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι Ἀθηναίους ὁμοίας οἵασπερ ἂν παραλάβωσιν.» Αἱ μὲν σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις ἐγένοντο, καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν, οὖσαι περὶ ἑξήκοντα, καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν· ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεξαν τοιάδε.

Κεφ. ιζ΄. »ἜΠΕΜΨΑΝ ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι, ὦ Ἀθηναῖοι, περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν πράξοντας, ὅ, τι ἂν ὑμῖν τε ὠφέλιμον ὂν τὸ αὐτὸ πείθωμεν, καὶ ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφορὰν, ὡς ἐκ τῶν παρόντων, κόσμον μάλιστα μέλλῃ οἴσειν. [2] τοὺς δὲ λόγους μακροτέρους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηκυνοῦμεν, ἀλλ᾽ ἐπιχώριον ὂν ἡμῖν, οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι, μὴ πολλοῖς χρῆσθαι, πλείοσι δὲ, ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ᾖ διδάσκοντάς τι τῶν προὔργου λόγοις τὸ δέον πράσσειν. [3] λάβετε δὲ αὐτοὺς μὴ πολεμίως, μηδ᾽ ὡς ἀξύνετοι διδασκόμενοι, ὑπόμνησιν δὲ τοῦ καλῶς βουλεύσασθαι πρὸς εἰδότας ἡγησάμενοι. ὑμῖν γὰρ εὐτυχίαν τὴν παροῦσαν ἔξεσι καλῶς θέσθαι, ἔχουσι μὲν, ὧν κρατεῖτε, προσλαβοῦσι δὲ τιμὴν καὶ δόξαν· καὶ μὴ παθεῖν, ὅπερ οἱ ἀήθως τὶ ἀγαθὸν λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων· ἀεὶ γὰρ τοῦ πλέονος ἐλπίδι ὀρέγονται, διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκήτως εὐτυχῆσαι.

(al. m. ω, 8. ου) C. - βουλευεσθαι H. - (οἱ om.) αηθως E; οἱ αηθεις H. - του πλειο-

[4] οἷς δὲ πλεῖσται μεταβολαὶ ἐπ' ἀμφότερα ξυμβεβήκασι, δίκαιοί εἰσι καὶ ἀπιστότατοι εἶναι ταῖς εὐπραγίαις. ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ πόλει, δι' ἐμπειρίαν, καὶ ἡμῖν μάλιστ' ἂν ἐκ τοῦ εἰκότος προσείη.

Κεφ. ιη'. » Γνῶτε δὲ καὶ ἐς τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμφορὰς ἀπιδόντες· οἵτινες, ἀξίωμα μέγιστον τῶν Ἑλλήνων ἔχοντες, ἥκομεν παρ' ὑμᾶς, πρότερον αὐτοὶ κυριώτεροι νομίζοντες εἶναι δοῦναι ἐφ' ἃ νῦν ἀφιγμένοι ὑμᾶς αἰτούμεθα. [2] καίτοι οὔτε δυνάμεως ἐνδείᾳ ἐπάθομεν αὐτὸ, οὔτε μείζονος προσγενομένης ὑβρίσαντες, ἀπὸ δὲ τῶν ἀεὶ ὑπαρχόντων γνώμῃ σφαλέντες, ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ ὁμοίως ὑπάρχει. ὥστε οὐκ εἰκὸς, ὑμᾶς διὰ τὴν παροῦσαν νῦν ῥώμην πόλεώς τε καὶ τῶν προσγεγενημένων, καὶ τὸ τῆς τύχης οἴεσθαι ἀεὶ μεθ' ὑμῶν ἔσεσθαι. [3] σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν οἵτινες τἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο, καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ εὐξυνετώτερον ἂν προσφέροιντο, τόν τε πόλεμον νομίσωσι μὴ, καθ' ὅσον ἄν τις αὐτοῦ μέρος βούληται, μεταχειρίζειν, τούτῳ ξυνεῖναι, ἀλλ' ὡς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται. [4] καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες, διὰ τὸ μὴ, τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ πιστεύοντες, ἐπαίρεσθαι, ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα καταλύοιντο. [5] ὃ νῦν ὑμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι, καλῶς ἔχει πρὸς ἡμᾶς πρᾶξαι· καὶ μήποτε

νος C, H; τους πλεονας D. — 4. η (*al. m.* s. l. υ) μετερα πολει G. - ὑμιν μαλις' E. - εκ του omis; la place de ces deux mots laissée dans le man. E.

Chap. XVIII. 1. (γνωτε δ. κ. ες τ. ἡ. ν. ξ. απ. om.) οἵτινες H; αποδιδοντες (οδ sous-ligné) οἱ τινες D. - προτεροι C. - χυριωτεροι G. — 2. εικος (ὑμας om.) C, F. G. - οιεσθαι (αει om.) C, F; οι. (αει s. l. *al. m.*) G. — 3. ανδρων (οἱ τινες om.) I. - ευξυνετωτεροι I. - τουτῳ εξειναι D. — 4. το μη

sunt adepti. Semper enim spe elati majora appetunt, quod et in præsentia præter opinionem res ipsis feliciter cesserit. [4] At quibus crebræ alternantis fortunæ vicissitudines evenerunt, eos secundis rerum successibus minime confidere æquum est. Id quod præcipue et vestræ civitati, propter experientiam, et nostræ merito adesse debet.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C, Varr. 329.

Cap. 18. » Hoc autem cognoscatis, nostros casus jam intuentes. Qui quum simus summæ apud Græcos dignitatis, tamen ad vos venimus, nos, qui prius, ut existimamus, plus potestatis *ac juris* habebamus *aliis* concedendi ea quorum causa nunc *huc* profecti vos rogamus. [2] Neque tamen, vel quod defuerit nobis potentia, vel quod ob ejus incrementum insolentes facti simus, hæc nobis acciderunt : sed cum pristinam potentiam obtineremus, opinione tamen decepti fuimus, qua in re omnibus idem pariter contingere potest. Quare non oportet vos nunc præsentibus civitatis vestræ viribus, et aliarum rerum accessione fretos, opinari fortunam etiam vobiscum perpetuo futuram. [3] Illi autem viri sapientes, qui tuto res secundas in ambiguo ponunt, et adversas iidem sapientius ferre possunt; et existimant, bellum non sequi eam partem, quam quis tractare velit; sed eam, ad quam ipsa fortuna eum ducere voluerit. [4] Et hujusmodi homines minimum labantur, et de summa fortuna deturbentur, quod ipsius *belli* successibus freti non efferantur. [5] Quod si nunc, Athenienses, erga nos feceritis, præclare vobiscum agetur. Et *cavebitis*, ne forte posthac, si vos a nobis non exorati cladem aliquam acceperitis, (id, quod, ut alia

(τῳ om.) D, I. - μαλιςα αν C, F, G. — 5. ὁ νυν ὑμιν (ο om.) C, G. - προσχωρησαντα F.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

multa, accidere potest) vel istos rerum progressus fortunæ favore consequuti esse existimemini: cum liceat vobis non periculosam, *at certam* potentiæ atque prudentiæ opinionem posteris relinquere.

Cap. 19. » Lacedæmonii enim vos ad fœdera, et ad bellum finiendum provocant, offerentes pacem, societatem, aliamque magnam amicitiam et necessitudinem mutuo futuram, et *pro his* poscentes viros, qui sunt in insula; et utrisque satius fore ducentes, belli fortunam non periclitari, sive illi per vim effugiant, oblata aliqua salutis occasione, sive etiam potius expugnati capiantur. [2] Graves enim inimicitias ita demum omnino dissolvi putamus, non si quis bellum illatum propulsans, et in eo longe superior *hostem* per vim ad jusjurandum adigens, compositionem iniquis conditionibus cum eo faciat: sed si, cum ipsi liceat hoc ipsum facere *et vi uti*, quamvis ipse victoriam virtute præter suam exspectationem sit adeptus, tamen animi æquitate adductus, moderatis conditionibus *cum hoste* reconcilietur. [3] Cum enim adversarius, *propter beneficium* jam *acceptum*, non debeat ulcisci, quasi vim passus fuerit, sed gratiam *ei* referre; præ pudore ad standum conventis promtior est, *quam ille*, *qui aliquid necessitate compulsus fecerit.* [4] Homines autem hoc agunt erga majores hostes potius, quam erga mediocres inimicos. Natura enim ita comparatum habent, ut iis, qui sponte sua *de inimicitiis* remiserint, libenter et ipsi vicissim cedant; illis vero, qui sunt superbi, vel præter hominum opinionem cum periculo resistant.

Chap. XIX. 1. προκαλȣντες (αι s. ες, *al. m.*) D; προσκαλȣνται G; προκαλȣντες (marg. *al. m.* προκαλȣνται) I. - αιταιτȣντες (δε om.) I. - αμφοτεροι H.

ὕστερον,

ὕστερον, ἢν ἄρα μὴ πειθόμενοι σφαλῆτε, (ἃ πολλὰ ἐνδέχεται,) νομισθῆναι τύχῃ καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι· ἐξὸν ἀκίνδυνον δόκησιν ἰσχύος καὶ ξυνέσεως ἐς τὸ ἔπειτα καταλιπεῖν.

Κεφ. ιθ'. » Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑμᾶς προκαλοῦνται ἐς σπονδὰς καὶ διάλυσιν πολέμου, διδόντες μὲν εἰρήνην καὶ ξυμμαχίαν, καὶ ἄλλην φιλίαν πολλὴν καὶ οἰκειότητα ἐς ἀλλήλους ὑπάρχειν, ἀνταιτοῦντες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας· καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι, εἴ τε βίᾳ διαφύγοιεν, παρατυχούσης τινὸς σωτηρίας, εἴ τε καὶ ἐκπολιορκηθέντες, μᾶλλον ἂν χειρωθεῖεν. [2] νομίζομέν τε τὰς μεγάλας ἔχθρας μάλιστ' ἂν διαλύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἢν ἀνταμυνόμενός τις καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλέω τοῦ πολέμου, κατ' ἀνάγκην ὅρκοις ἐγκαταλαμβάνων, μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῇ· ἀλλ' ἤν, παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι πρὸς τὸ ἐπιεικές, καὶ ἀρετῇ αὐτὸς νικήσας παρὰ ἃ προσεδέχετο, μετρίως ξυναλλαγῇ. [3] ὀφείλων γὰρ ἤδη ὁ ἐναντίος μὴ ἀνταμύνεσθαι ὡς βιασθείς, ἀλλ' ἀνταποδοῦναι ἀρετήν, ἑτοιμότερός ἐστιν αἰσχύνῃ ἐμμένειν οἷς ξυνέθετο. [4] καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς τοῦτο δρῶσιν οἱ ἄνθρωποι, ἢ πρὸς τοὺς τὰ μέτρια διενεχθέντας· πεφύκασί τε τοῖς μὲν ἑκουσίως ἐνδοῦσιν ἀνθησσᾶσθαι μεθ' ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπεραυχοῦντα καὶ παρὰ γνώμην διακινδυνεύειν.

— 2. νομιζοντες E. - διαλυσασθαι D, I. - αυτοι νικ. D, H, I; αυτο νικ. E. F, G. - περι ἃ προσεδ. B, E. — 3. ανταμυνασθαι. H. - τις αισχ. D, I. - εμμενει (οἷς marg. *al. m.*) ξ. I. — 4. τους (τα om.) μετρια C, F, G; τους (τα om.) μετριως D; τους (τα om.) μεριμ E. - ὑπεραυχουντες (τα s. ες, *al. m.*) C.

Κεφ. κ'. » Ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτὲ, ἔχει ἀμφοτέροις ἡ ξυναλλαγὴ, πρίν τι ἀνήκεστον διὰ μέσου γενόμενον ἡμᾶς καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ἀνάγκη ἀΐδιον ὑμῖν ἔχθραν πρὸς τῇ κοινῇ καὶ ἰδίαν ἔχειν, ἡμᾶς δὲ στερηθῆναι, ὧν νῦν προκαλούμεθα. [2] ἔτι δ' ὄντων ἀκρίτων, καὶ ὑμῖν μὲν δόξης καὶ ἡμετέρας φιλίας προσγιγνομένης, ἡμῖν δὲ πρὸ αἰσχροῦ τινος, ξυμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης, διαλλαγῶμεν· καὶ αὐτοί τε ἀντὶ πολέμου εἰρήνην ἑλώμεθα, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἀνάπαυσιν κακῶν ποιήσωμεν· οἳ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς αἰτιωτέρους ἡγήσονται. πολεμοῦνται γὰρ ἀσαφῶς ὁποτέρων ἀρξάντων· καταλύσεως δὲ γενομένης, ἧς νῦν ὑμεῖς τοπλέον κύριοί ἐστε, τὴν χάριν ὑμῖν προσθήσουσιν. [3] ἤν τε γνῶτε, Λακεδαιμονίοις ἔξεστιν ὑμῖν φίλους γενέσθαι βεβαίως, αὐτῶν τε προκαλεσαμένων, χαρισαμένοις τε μᾶλλον ἢ βιασαμένοις. καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐνόντα ἀγαθὰ σκοπεῖτε ὅσα εἰκὸς εἶναι. [4] ἡμῶν γὰρ καὶ ὑμῶν ταυτὰ λεγόντων, τόγε ἄλλο Ἑλληνικὸν, ἴστε, ὅτι, ὑποδεέστερον ὂν, τὰ μέγιστα τιμήσει.

Κεφ. κα'. Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, νομίζοντες τοὺς Ἀθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ σπονδῶν μὲν ἐπιθυμεῖν, σφῶν δὲ ἐναντιουμένων, κωλύεσθαι· διδομένης δὲ εἰρήνης, δέξεσθαί τε ἀσμένως, καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. οἱ δὲ, τὰς μὲν σπονδὰς ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ, ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἑτοίμους εἶναι ὁπόταν

Chap. XX. 1. ὑμας δε C, D, E, F, G, H, I. — 2. προσγινομενης C, F, G; προγιγνομενης I. - τινος συμφορας C, H. - μετ. διατιθεμενης D, I. - ἑλλ. αναπασιν B. - καλων ποιησ. E, I. - πολ. μεν γαρ C, D, E, G; πολεμουντων μεν γαρ E; πολεμουνται μεν γαρ F. - κατ. δε γινομενης H. — 4. τα μεν οντα αγ. E. - το τε αλλο D.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

Cap. 20. » Nobis vero utrisque, si unquam alias, nunc profecto gratiæ reconciliatio est peropportuna, priusquam gravissimum aliquod malum interea nos opprimat, cujus causa necesse erit nos *quidem* præter publicas, privatas etiam inimicitias, easque sempiternas vobiscum gerere: vos vero rebus privari, ad quas nunc vos provocamus. [2] Quare dum belli eventus adhuc anceps, vos quidem, cum gloriæ, nostræque amicitiæ, accessione; nos vero, antequam dedecus aliquod nobis accidat, cum mediocri jactura, in gratiam redeamus. Et cum ipsi bello pacem anteponamus, tum etiam cæteris Græcis malorum requiem demus, qui hujus quoque rei vos præcipuos autores existimabunt. Bello enim vexantur, nescientes, utri nostrum belli fuerint autores. Sed si bello deposito gratiæ reconciliatio fiat (cujus nunc penes vos major est potestas) hoc beneficium vobis acceptum referent. [3] Et si *rem* perspiciatis, facultas vobis adest Lacedæmonios firmos vobis amicos efficiendi, cum et ipsi ad hoc *vos* provocarint, et *vos* ipsis gratificaturi potius, quam *ipsos* per vim compulsuri sitis. Hac autem in re quot bona inesse credibile sit, considerate. Nobis enim vobisque eadem dicentibus, scitis cæteros Græcos, quod sint inferiores, maximum honorem habituros. »

Cap. 21. Hæc igitur Lacedæmonii dixerunt, existimantes, Athenienses superiore tempore fœderum quidem cupidos fuisse; sed se resistentibus impeditos fuisse: oblatam vero pacem libenter accepturos, virosque *sibi* reddituros. Illi vero, quod viros in insula tenerent interceptos, existimabant, sibi jam in promtu

G, I. το τι (γε s. l.) αλλο H. - εςι (ὅτι om.) E.

Chap. XXI. 1. διδ. ειρηνης D, I. - ασμενως δεξεσθαι C, F, G; ασμενως

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

esse fœdera cum ipsis facere, quotiescunque vellent: sed majora affectabant. [2] Illos autem maxime instigabat Cleon Cleæneti filius, qui tunc temporis vir popularis, et in dicendo multitudini acceptissimus erat. Hic persuasit, ut responderent: Oportere primum *quidem*, eos, qui in insula essent, et armis et se ipsis traditis, Athenas portari. *Deinde* vero, *illis eo* profectis, ubi Lacedæmonii reddidissent Nisæam, et Pegas, et Trœzena, et Achaiam, (quæ bello non cepissent, sed ex superiore compositione ab Atheniensibus accepissent, qui propter clades acceptas, et quod fœderibus tunc multo magis indigerent, ipsis ea concessissent) *ita demum* suos cives recipere, et fœdera facere, quam diuturna utrisque placuisset.

Cap. 22. Lacedæmonii vero ad hoc responsum nihil contradixerunt: sed petierunt, ut sibi darentur viri delecti, quibuscum rem conferrent, ac disceptarent; qui dicentes et audientes de singulis rebus, pacate convenirent in iis, quæ alteri alteris persuasissent. Tunc vero Cleon vehementer instare cœpit, dicens, se vel ante cognovisse, ipsos nihil æqui, *nihil sinceri*, in animo habere; et nunc etiam *hoc* manifestum esse, quippe qui apud multitudinem nihil dicere, sed cum paucis viris concilium habere vellent. [2] Quod si quid sani cogitarent, eos apud universos verba facere jussit. Lacedæmonii vero cernentes, neque sibi fas esse apud mul-

δεξασθαι E; ασμενως δεχεσθαι H; ασμενως δεξεσθαι I. - βυλονται C. - προς αυτυς π. H. — 2. και ειπεν αποκρινεσθαι D. - παραδοντας (πρωτον om.) D, I. - δημαγωγος B. - αλλα απο της π. C, F, G, H. - κατα συμφορας E. - και marg. *al. m.*) σπονδας I.

Chap. XXII. 1. ενταυθα (δη om.) D. - γινωσκειν B, I. - υδεν εν (ν om.) εχ. B; υδε εν νῳ D; υδεν (εν νῳ om.) E. - εχωντας D, E. - σαφεις δ' ειναι D.

βούλωνται ποιεῖσθαι πρὸς αὐτοὺς, τοῦ δὲ πλέονος ὠρέγοντο. [2] μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ἀνὴρ δημαγωγὸς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὢν, καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος· καὶ ἔπεισεν ἀποκρίνασθαι, ὡς χρὴ τὰ μὲν ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ παραδόντας πρῶτον, κομισθῆναι Ἀθήναζε· ἐλθόντων δὲ, ἀποδόντας Λακεδαιμονίους Νίσαιαν, καὶ Πηγὰς, καὶ Τροιζῆνα, καὶ Ἀχαΐαν, (ἃ οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβάσεως, Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων κατὰ ξυμφορὰς, καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων τι μᾶλλον σπονδῶν,) κομίσασθαι τοὺς ἄνδρας, καὶ σπονδὰς ποιήσασθαι, ὁπόσον ἂν δοκῇ χρόνον ἀμφοτέροις.

Κεφ. κβ'. Οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν οὐδὲν ἀντεῖπον, ξυνέδρους δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἑλέσθαι, οἵτινες, λέγοντες καὶ ἀκούοντες περὶ ἑκάστου, ξυμβήσονται κατὰ ἡσυχίαν, ὅ, τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους. Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολὺς ἐνέκειτο, λέγων, γιγνώσκειν μὲν καὶ πρότερον οὐδὲν ἐν νῷ ἔχοντας δίκαιον αὐτοὺς σαφὲς δ' εἶναι καὶ νῦν· οἵ τινες τῷ μὲν πλήθει οὐδὲν ἐθέλουσιν εἰπεῖν, ὀλίγοις δὲ ἀνδράσι ξύνεδροι βούλονται γίγνεσθαι. [2] ἀλλὰ, εἴ τι ὑγιὲς διανοοῦνται, λέγειν ἐκέλευσεν ἅπασιν. ὁρῶντες δὲ

— 2. ὁρωντες (δε om.) οἱ Λακεδεμονιοι B. - ει τε και τι D. - ὑπο της συμφορας. E. - (μη om.) ες τους F. - ξ. ειποντες διαβληθωσι C; ειποντες διαβληθωσι και F; ξ. ειποντες και ου τυχοντες διαβληθωσιν G. Selon x, G donne ειποντας, ce qui est très-inexact. Voyez le man. fol. B. 149, l. 8. Pour ce seul livre, voila plus de 40 inexactitudes que j'ai relevées dans les variantes de x, lorsqu'il cite G; ξ. ειποντες και ου τιχοντες D. - επιμετριως π. D, I; επιμετριοις ποιησαντας (ον s. αι al. m.) H. - προκαλουνται D; προυκαλουνται I. - των Αθηναιων (marg. al. m. Αθηνων) I.

οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὔτε σφίσιν οἷόν τε ὂν ἐν πλήθει εἰπεῖν, εἴ τε καὶ ὑπὸ τῆς ξυμφορᾶς ἐδόκει αὐτοῖς ξυγχωρεῖν, μὴ ἐς τοὺς ξυμμάχους διαϐληθῶσιν, εἰπόντες, καὶ οὐ τυχόντες, οὔτε τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ μετρίοις ποιήσοντας ἃ προὐκαλοῦντο, ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄπρακτοι.

Κεφ. κγ'. Ἀφικομένων δὲ αὐτῶν διελύοντο εὐθὺς αἱ σπονδαὶ αἱ περὶ Πύλον· καὶ τὰς ναῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπῄτουν, καθάπερ ξυνέκειτο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ἐγκλήματα ἔχοντες, ἐπιδρομήν τε τῷ τειχίσματι παράσπονδον, καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα δοκοῦντα εἶναι, οὐκ ἀπεδίδοσαν· ἰσχυριζόμενοι, ὅτι δὴ εἴρητο, ἐὰν καὶ ὁτιοῦν παραϐαθῇ, λελύσθαι τὰς σπονδάς.[2] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀντέλεγόν τε, καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν νεῶν, ἀπελθόντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο. καὶ τὰ περὶ Πύλον ὑπ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμεῖτο· Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν νεοῖν ἐναντίαιν ἀεὶ τὴν νῆσον περιπλέοντες τῆς ἡμέρας, τῆς δὲ νυκτὸς καὶ ἅπασαι περιώρμουν, πλὴν τὰ πρὸς τὸ πέλαγος, ὁπότε ἄνεμος εἴη· (καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, αὐτοῖς εἴκοσι νῆες ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακήν· ὥστε αἱ πᾶσαι, ἑϐδομήκοντα ἐγένοντο) Πελοποννήσιοι δὲ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατοπεδευόμενοι, καὶ προσϐολὰς ποιούμενοι τῷ τείχει, σκοποῦντες καιρὸν, εἴ τις παραπέσοι, ὥστε τοὺς ἄνδρας σῶσαι.

Κεφ. κδ'. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Συρακούσιοι,

Chap. XXIII. 1. διεκελευοντο ευθυς E.-αλλα ουκ ολιγα δοκ. F, G.-ουκ απεδοσαν C, G.-εαν (και om.) D, I.-παραϐασθη D.— 2. υπ' αμφοτεροις C, F, G.-(κατα κρατος om.) επ. F; G.-Αθηναιοι δε (μεν s. δε) G.-δυοιν νεοις (ν s. ς) G; δυοιν (νεοιν s. l. *al. m.*) H; X cite un man. portant δυειν,

titudinem loqui, quamvis propter cladem acceptam, ipsis *postulata* concedere placeret, *veriti*, ne apud socios male audirent, si dixissent, nec impetrassent, neque Athenienses moderate se gesturos in iis, ad quæ provocarentur, infecto negotio Athenis discesserunt.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

Cap. 23. Adventu eorum induciæ de Pylo factæ confestim solutæ sunt: Lacedæmonii vero naves repetebant, quemadmodum convenerat. Sed Athenienses eas reddere noluerunt, *illis* crimini dantes, quod præter induciarum pacta incursionem in munitionem fecissent, aliaque, quæ non magni momenti esse videbantur: hac ratione nixi, quod in conventis dictum esset, si vel minima eorum pars violata fuisset, inducias ruptas fore. [2] Lacedæmonii vero contradicebant, et accusabant, quod præter jus naves retinerent; atque digressi, bellum *denuo* gerere cœperunt: (bellumque totis viribus ab utrisque ad Pylum administrabatur:) Athenienses quidem, binis navibus adversis insulam interdiu semper circumeuntes, noctu vero omnibus etiam *navibus* manentibus in statione circumcirca, *in cœteris partibus*, excepta illa, quæ pelagus spectabat, *idque* quoties ventus spirabat: (et viginti *aliæ* naves ad ipsos Athenis ad *insulæ* custodiam venerunt, ita ut universæ numero essent septuaginta) Peloponnesii vero, in continente castra habentes, et *Atheniensium* munitionem subinde oppugnantes, *et* observantes occasionem, si qua forte sese ipsis offerret, ut suos cives liberarent.

Cap. 24. Interea vero Syracusani, eorumque socii,

Ante Jun. 29.

-πλην τας προς I.-Αθηναιων (αι marqué du signe de doute) D.-εν τε τῃ ηπειρῳ C, E, F, G, H, I.-ϛρατευομενοι F.

Chap. XXIV. 1. (τῃ om.) Σικ. B.-οἱ συμμ. C, H; (οἱ om.) ξυμ. E. -το αλλον ν. C.-εσεβεβηκεσαν D, I; εσεβεβληκεσαν H.— 2. κρατειστειαν D.-χει-

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

qui in Sicilia erant, præter naves præsidiarias, quæ apud Messanam erant, advecta cætera classe, quam paraverant, bellum e Messana gerebant. Eosque *ad hoc* Locri maxime solicitabant ob odium, quo Rheginos prosequebantur. Ipsique cum frequentibus copiis, quas ex omni totius populi ordine coëgerant, in illorum agrum irruptionem fecerant. [2] Volebant autem navale prœlium experiri, quod naves, quæ tunc Atheniensibus aderant, paucas esse animadverterent, majore autem illarum parte, et illis, quæ venturæ erant, insulam *Sphacteriam* obsideri audirent. Si enim classe vicissent, Rhegium terra marique obsessum in suam potestatem redactum iri, suasque res ita demum firmiores fore sperabant. [3] Cum enim Rhegium Italiæ promontorium, et Messana, quæ est in Sicilia, in proximo essent, *existimabant se* non permissuros, ut Athenienses *ad insulam* appellerent, fretoque potirentur. [4] Hoc autem fretum est mare inter Rhegium et Messanam, qua brevissimo intervallo Sicilia distat a continente. Atque hæc est, quæ Charybdis appellata fuit, qua Ulysses transisse fertur. [5] Hoc autem mare propter loci angustias, et ingentium marium, Tyrrheni et Siculi, concursum, in ipsum *fretum* irrumpens, et æstuosum existens, jure sævum existimabatur.

Cap. 25. In hoc igitur *tam angusto* spatio Syracusani, eorumque socii, cum navibus paulo pluribus quam triginta, sub serum diei prœlium navale committere coacti fuerunt, circa navigium cursum illac tenens, obviam

ρωσεσθαι (ω lettre équivoque.) C; χειρωσασθαι D, E, F, I; χειρασασθαι (α s. ας) H. - και ιδη σφων C; και ηδη σφωιν G. — 3. Ιταλιας (τ. τ. M. τ. Σιx. omis et restit. marg. *al. m.*) I. — 5. (εκ om.) των μ. B. - (τε om.) τυρσην. D.

καὶ οἱ ξύμμαχοι, πρὸς ταῖς ἐν Μεσσήνῃ φρουρούσαις ναυσὶ, τὸ ἄλλο ναυτικὸν, ὃ παρεσκευάζοντο, προσκομίσαντες, τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο ἐκ τῆς Μεσσήνης. καὶ μάλιστα ἐνῆγον οἱ Λοκροὶ, των Ῥηγίνων κατὰ ἔχθραν· καὶ αὐτοὶ δὲ ἐσβεβλήκεσαν πανδημεὶ ἐς τὴν γῆν αὐτῶν. [2] καὶ ναυμαχίας ἀποπειρᾶσθαι ἐβούλοντο, ὁρῶντες τοῖς Ἀθηναίοις τὰς μὲν παρούσας ὀλίγας ναῦς, ταῖς δὲ πλείοσι καὶ μελλούσαις ἥξειν πυνθανόμενοι τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι. εἰ γὰρ κρατήσειαν τῷ ναυτικῷ, τὸ Ῥήγιον ἤλπιζον πεζῇ τε καὶ ναυσὶν ἐφορμοῦντες ῥᾳδίως χειρώσεσθαι, καὶ ἤδη σφῶν ἰσχυρὰ τὰ πράγματα γίγνεσθαι. [3] ξύνεγγυς γὰρ κειμένου τοῦ τε Ῥηγίου ἀκρωτηρίου τῆς Ἰταλίας, τῆς τε Μεσσήνης τῆς Σικελίας, τοῖς Ἀθηναίοις τε οὐκ ἀνεῖναι ἐφορμεῖν, καὶ τοῦ πορθμοῦ κρατεῖν. [4] ἔστι δὲ ὁ πορθμὸς, ἡ μεταξὺ Ῥηγίου θάλασσα καὶ Μεσσήνης, ἧπερ βραχύτατον Σικελία τῆς ἠπείρου ἀπέχει· καὶ ἔστιν ἡ Χάρυβδις κληθεῖσα τοῦτο, ᾗ Ὀδυσσεὺς λέγεται διαπλεῦσαι. [5] διὰ στενότητα δὲ καὶ ἐκ μεγάλων πελαγῶν, τοῦ τε Τυρσηνικοῦ καὶ τοῦ Σικελικοῦ, ἐσπίπτουσα ἡ θάλασσα ἐς αὐτὸ, καὶ ῥοώδης οὖσα, εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη.

Κεφ. κεʹ. Ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξὺ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶν ὀλίγῳ πλείοσιν ἢ τριάκοντα ἠναγκάσθησαν ὀψὲ τῆς ἡμέρας ναυμαχῆσαι περὶ πλοίου διαπλέοντος,

Chap. XXV. 1. ὀλ. πλειοσι (ι marqué d'un trait, qui me semble annoncer une abbréviation (Voy. Μεσσηνι; (3, 108, 1.) dont l'ι surmonté d'une ligne transversale, annonce une abbréviation.) Une main récente a donné le, s. l. G. - πλεουσ. δε διαπ. E. - αντιτ (αι al. m.) αγομενοι H. - Αθην. (ναυς. s. l.) G. - και Ῥηγιων E; (και om.). Ῥηγιας I. — 2. ες

ἀντεπαναγόμενοι πρός τε Ἀθηναίων ναῦς ἑκκαίδεκα, καὶ Ῥηγίνας ὀκτώ. [2] καὶ νικηθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, διὰ τάχους ἀπέπλευσαν, ὡς ἕκαστοι ἔτυχον, εἰς τὰ οἰκεῖα στρατόπεδα τότε, ἐν τῇ Μεσσήνῃ καὶ ἐν τῷ Ῥηγίῳ μίαν ναῦν ἀπολέσαντες. καὶ νὺξ ἐπεγένετο τῷ ἔργῳ. [3] μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Λοκροὶ ἀπῆλθον ἐκ τῆς [τῶν] Ῥηγίνων· ἐπὶ δὲ τὴν Πελωρίδα τῆς Μεσσήνης συλλεγεῖσαι αἱ τῶν Συρακουσίων καὶ ξυμμάχων νῆες, ὥρμουν, καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς παρῆν. προσπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Ῥηγῖνοι, ὁρῶντες τὰς ναῦς κενὰς, ἐνέβαλον· καὶ χειρὶ σιδηρᾷ ἐπιβληθείσῃ μίαν ναῦν αὐτοῖς ἀπώλεσαν, τῶν ἀνδρῶν ἀποκολυμβησάντων. [4] καὶ μετὰ τοῦτο, τῶν Συρακουσίων ἐμβάντων ἐς τὰς ναῦς, καὶ παραπλεόντων ἀπὸ κάλω ἐς τὴν Μεσσήνην, αὖθις προσβαλόντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποσιμωσάντων ἐκείνων, καὶ προεμβαλόντων, ἑτέραν ναῦν ἀπολλύουσι. [5] καὶ ἐν τῷ παράπλῳ, καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τοιουτοτρόπῳ γενομένῃ, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Συρακούσιοι παρεκομίσθησαν ἐς τὸν ἐν τῇ Μεσσήνῃ λιμένα. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, Καμαρίνης ἀγγελθείσης προδίδοσθαι Συρακουσίοις ὑπ᾽ Ἀρχίου καὶ τῶν μετ᾽ αὐτοῦ, ἔπλευσαν ἐκεῖσε. [6] Μεσσήνιοι δ᾽ ἐν τούτῳ πανδημεὶ κατὰ γῆν καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα ἐστράτευσαν ἐπὶ Νάξον τὴν Χαλκιδικὴν, ὅμορον οὖσαν· καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τειχήρεις ποιήσαντες τοὺς Ναξίους, ἐδῄουν τὴν γῆν· τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ, ταῖς μὲν ναυσὶ περιπλεύσαντες κατὰ τὸν Ἀκησίνην ποταμὸν, τὴν γῆν

(τις s. I. εαd. m.) τα οικ. B; ες τα ο. E. — τω ῥηγίνῳ G. — νῦν (νὺξ s. I.) G. — 3. (της om.) των D, F, G, I; της (των om.) E, H. — ναῦν αὐτοῖ D; E, I.

hostibus prodeuntes, adversus sexdecim Atticas, et octo Rheginas naves. [2] Et ab Atheniensibus victi, tunc in sua castra celeriter se receperunt, ut singulis licuit, una ad Messanam, et Rhegium navi amissa. Noxque suo interventu prœlium diremit. [3] Postea vero Locri quidem ex Rheginorum agro discesserunt. Syracusanorum vero, sociorumque naves ad Peloridem, quæ est agri Messanensis, coactæ stationem habebant, ipsisque peditatus aderat. Athenienses vero, et Rhegini, cum naves vacuas animadvertissent, impressionem in eas fecerunt: manuque ferrea injecta unam ipsorum depresserunt, viris *ex ea* natando elapsis. [4] Postea vero, cum Syracusani naves ingressi fuissent, et Messanam remulco tracti prætervehererentur, Athenienses impetu rursus in eos facto, illis ex littore oraque cava in altum provectis, et prius *hostem* aggressis, alteram navem amiserunt. [5] Syracusani autem, cum in hac prætervectione, prœlioque navali, quod hujusmodi fuit, rem non deteriore conditione gessissent, in Messanæ portum se receperunt. Atque Athenienses quidem, cum per nuntios intellexissent, Camarinam Syracusanis ab Archia ejusque sociis prodi, eo navigarunt. [6] Interea vero Messanenses, cum omnibus totius populi copiis, terra marique simul expeditionem susceperunt adversus Naxum Chalcidicam, quæ finitima erat. Primoque die Naxiis intra mœnia conclusis, agrum vastabant. Postero vero die, classe circumvecti per fluvium Acesinen, agrum vastabant,

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. C. Varr. 329.

F, G. — 4. και μετα τυτο (ται om.) Συρρακ. D; και μ. τυτο και Συρρακ. I - εσβαιται E, H, I. - (οἱ om.) Αθην. C, G. - αποσημοσαντων D. - (προ om.) εμβαινοται D, I. — 5. και εν τῃ ν. τοιυτο τροπως (τοιουτῳ τροπῳ par corr.) γιγν. E. - εις τον εν τῃ D, I. — 6. τῃ δ' ὑσ. τοις μεν ναυσι περιπ. G; τ. δ' ὑ. ταις μεν τεσσαροντα ναυσι π. E. - ασεκινην π. D. - εσεβαλλον C. — 7. και οι γα (s. l.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

at cum peditatu ad urbem oppugnandam accesserunt. Interea vero Siculi multi, qui in montibus habitabant, ad opem Naxiis contra Messanenses ferendam descenderunt. 7 Quos ut conspexere Naxii, sumtis animis, et mutuo se adhortati, quod Leontini cæterique socii Græci ad opem ipsis ferendam adventarent, ex urbe subito erumpentes, impetum in Messanenses fecerunt, illisque in fugam versis, supra mille interfecerunt, cæterique domum ægre se receperunt. Nam barbari maximam eorum partem in viis aggressi perdiderunt. 8 Et naves, quæ ad Messanam appulerant, aliæ ab aliis separatæ domum se receperunt. Statimque Leontini sociique cum Atheniensibus Messanam, ut bello attritam, oppugnatum iverunt: Athenienses quidem, cum classe, a portu; peditatus vero a terra, urbem oppugnantes, *expugnare* conabantur. 9 Sed Messanenses, et ex Locris aliquot cum Demotele, qui post cladem acceptam urbis præsidio relicti fuerant, eruptione facta, *hostemque* repente adorti, exercitus Leontinorum magnam partem in fugam verterunt, multosque interfecerunt. Quod cum vidissent Athenienses, et ex navibus exscensum in terram fecissent, opem *ipsis* tulerunt, et Messanenses insequuti intra urbis muros concluserunt, eos perturbatos aggressi; erectoque tropæo Rhegium reverterunt. Post hæc, Græci, qui erant in Sicilia, sine Atheniensibus, alii alios mutuo bello terra infestabant.

Cap. 26. Athenienses vero, qui ad Pylum erant, La-

al. m. να) ξιοι D. - εσερχονται (s. l. al. m. γρ. επερ) H. - εσδραμοντες C. - αφνω ες της π. D. — 8. διακριθ. Λατινοι δε B. - κεκαμενην D; κεκακωμενοι F; κεκα (μ s. l.) μενην (marg. al. m. κεκλασμενην) I. - εστρατευσαν D, E, I; εστρατευον F. - προσβαλοντες F; I. - ταις ναυσι G. - επειρων (το om.) C, F, G, H, I. — 9. απεκδραμην δε G. - οι μετα το τελος εγκ. E. - εγκαταλειφθησαν D, I. - εις το ρηγιον F. - οι (μεν om.) εν τη Σ. E.

ἐδῄουν, τῷ δὲ πεζῷ πρὸς τὴν πόλιν ἐσέβαλον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σικελοὶ ὑπὲρ τῶν ἄκρων πολλοὶ καλέβαινον βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους. [7] καὶ οἱ Νάξιοι, ὡς εἶδον, θαρσήσαντες, καὶ παρακελευόμενοι ἐν ἑαυτοῖς, ὡς οἱ Λεοντῖνοι σφίσι καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ξύμμαχοι ἐς τιμωρίαν ἐπέρχονται, ἐκδραμόντες ἄφνω ἐκ τῆς πόλεως, προσπίπλουσι τοῖς Μεσσηνίοις. καὶ τρέψανλες, ἀπέκλειναν τε ὑπὲρ χιλίους, καὶ οἱ λοιποὶ χαλεπῶς ἀπεχώρησαν ἐπ᾽ οἴκου. καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπιπεσόνλες, τοὺς πλείσlους διέφθειραν. [8] καὶ αἱ νῆες, σχοῦσαι ἐς τὴν Μεσσήνην, ὕσlερον ἐπ᾽ οἴκου ἕκασlαι διεκρίθησαν. Λεοντῖνοι δὲ εὐθὺς καὶ οἱ ξύμμαχοι μετὰ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεσσήνην, ὡς κεκακωμένην, ἐστράτευον· καὶ προσβάλλοντες, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λιμένα ταῖς ναυσὶν ἐπειρῶντο, ὁ δὲ πεζὸς, πρὸς τὴν πόλιν. [9] ἐπεκδρομὴν δὲ ποιησάμενοι οἱ Μεσσήνιοι, καὶ Λοκρῶν τινες μετὰ τοῦ Δημοτέλους, οἳ μετὰ τὸ πάθος ἐγκαlελείφθησαν φρουροὶ, ἐξαπιναίως προσπεσόνlες, τρέπουσι τοῦ ςρατεύματος τῶν Λεοντίνων τὸ πολὺ, καὶ ἀπέκlειναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν, ἐβοήθουν, καὶ κατεδίωξαν τοὺς Μεσσηνίους πάλιν ἐς τὴν πόλιν, τεlαραγμένοις ἐπιγενόμενοι. καὶ τροπαῖον ςήσανlες, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ Ῥήγιον. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἕλληνες, ἄνευ τῶν Ἀθηναίων, κατὰ γῆν ἐσlράτευον ἐπ᾽ ἀλλήλους.

Κεφ. κϛ΄. Ἐν δὲ τῇ Πύλῳ ἔτι ἐπολιόρκυν τὺς ἐν τῇ νήσῳ

Chap. XXVI. 1, σιτυ (τε om.) D, 1. – σιτυ τε καὶ ὕδατος ἀπορίᾳ E. –

Λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον τῶν Πελοποννησίων κατὰ χώραν ἔμενεν. ἐπίπονος δ' ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἡ φυλακὴ, σίτου τε ἀπορίᾳ καὶ ὕδατος. [2] οὐ γὰρ ἦν κρήνη, ὅτι μὴ μία, ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύλου, καὶ αὕτη οὐ μεγάλη· ἀλλὰ διαμώμενοι τὸν κάχληκα οἱ πλεῖστοι ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, ἔπινον οἷον εἰκὸς ὕδωρ. [3] στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίγνετο· καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον, αἱ μὲν σῖτον ἐν τῇ γῇ ᾑροῦντο κατὰ μέρος, αἱ δὲ, μετέωροι ὥρμουν. [4] ἀθυμίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρεῖχε, παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος, οὓς ᾤοντο ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπολιορκήσειν, ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ, καὶ ὕδατι ἁλμυρῷ χρωμένους. αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι, προειπόντες ἐς τὴν νῆσον ἐσάγειν σῖτόν τε τὸν βουλόμενον ἀληλεσμένον, καὶ οἶνον, καὶ τυρὸν, καὶ εἴ τι ἄλλο βρῶμα, οἷον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέροι· τάξαντες ἀργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν Εἱλώτων τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. [5] καὶ ἐσῆγον ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες, καὶ μάλιστα οἱ Εἵλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὁπόθεν τύχοιεν, καὶ καταπλέοντες ἔτι νυκτὰς ἐς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νήσου. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ καταφέρεσθαι. ῥᾷον γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάνθανον, ὁπότε πνεῦμα ἐκ πόντου εἴη· ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο περιορμεῖν. τοῖς δὲ ἀφειδὴς ὁ κατάπλους καθεστήκει. ἐπώκελλον γὰρ τὰ πλοῖα, τετιμημένα χρη-

3. στρ. εγενετο C. — 4. ὡς ῳοντο F. - εισαγειν C, D, G, H, I. - (σιτον om.) τε βυλ. I. - βρ. (οἱον om.) αν εις πολ. D. - ξυμφερον E. - ταξαντος D. - ξυμφερη H. - (των om.) είλ. D, I. - εισαγαγοντι C, D, E, G, I. - ἐλευ

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

cedæmonios in insula interceptos adhuc obsidebant; at Peloponnesii, qui in continente stativa habebant, in suo loco se continebant. Athenienisbus autem *Pyli* custodia admodum laboriosa erat, cum propter commeatus, tum propter aquæ inopiam. [2] Nullus enim fons, præter unum, eumque non magnum, in ipsa Pyli arce erat. Sed plerique glaream ad mare suffodientes, qualem credibile est aquam potabant. [3] Erant præterea loci angustiæ, propter quas in exiguo castra habebant: et quia naves nullam stationem habebant, harum quidem aliæ per vices cibum in terra sumebant, aliæ vero in ancoris stabant. [4] Et mora, quæ præter opinionem accidebat, maximum animi angorem *ipsis* afferebat, quod homines in insula deserta, *interceptos*, et aqua salsa utentes intra paucos dies a se expugnatum iri putarent. Cujus rei causa erant Lacedæmonii, qui edixerant, ut quisquis vellet, frumentum molitum, vinum, caseum, et si quid aliud esculentum esset, quod ad obsidionem tolerandum utile esset, in insulam importaret, hoc ingenti pretio æstimantes, et illi ex Helotibus, qui importasset, libertatem promittentes. [5] Quare cum alii non sine gravi periculo comportabant, tum vero præcipue Helotes, solventes ex qualibet Peloponnesi parte, in qua eos esse evenisset, et dum nox adhuc esset, appellentes ad eam insulæ partem, quæ pelagus spectabat. Ventum autem potissimum observabant, quo *ad insulam* deferrentur. Facilius enim triremium custodiam latebant, quoties ventus a mari spirabat. Nam *Atticæ naves tunc* stationem circum insulam habere non poterant. Illis vero cursus ad littora non parcus esse consueverat, nam

(δε om.) ῥίαν B. — ξ. ἐκ τ. περ E. — καθειργνυσι G, D, (F, G, I. — (ἐν om.)

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 3. V. C. Varr. 329.

sua navigia, pecuniis æstimata *in littus* impingebant; et *Lacedæmoniorum* milites, ad illas insulæ partes, ad quas commode naves appellere poterant, excubias agebant. [6] Quotquot vero mari tranquillo periculum subiissent, intercipiebantur. Illuc etiam per portum adnatabant urinatores sub aquis natantes, funiculo papaver mellitum, linique emen contusum in utribus attrahentes; qui cum initio *custodes Atheniensium* fefellissent, postea observari cœpti sunt. Et quavis ratione utrique conabantur, hi quidem, commeatus transmittere, hi vero, cavere, ne se lateret.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329. Jul. exeunte, vel Augusto ineunte.

Cap. 27. Athenienses vero, qui in urbe erant, cum intellexissent, suum exercitum variis incommodis affligi, et commeatus ad illos, qui in insula erant, transportari, consilii inopes erant, et verebantur, ne hyems suum præsidium opprimeret; tum quia videbant, suum exercitum res ad victum necessarias, circa Peloponnesum, utpote in loco deserto, sibi comparandi facultatem non habiturum, tum etiam quia ne æstate quidem satis commeatuum *ad varios exercitus* circummittere poterant: præterea *videbant* stationem *suæ classi illic* non futuram, quod loca essent importuosa; [2] sed aut custodia a se remissa, hostes incolumes evasuros, aut navigiis, quæ commeatus importabant, erupturos *putabant*. Sed quod omnium maxime formidabant, illud erat, quod Lacedæmonios aliquo firmo virium præsidio fretos, nullum caduceatorem de pace acturum ad se posthac missuros arbitrarentur; eosque pœnitebat, quod fœdera non admissisent. [3] Cleon vero, cum intel-

ωχελλον I. - οἱ (ὁ s. l.) πλιται G. — 6. ὅση δε C; ὅση (οἱ s. η, *al. m.*) δε G; ὅσοι (δε s. l. *al. m.*) I. - εστενῶν (εον s. ῶν, *al. m.*) D; εστενον (marg. *al. m.* μάτων

μάτων· καὶ οἱ ὁπλῖται περὶ τὰς κατάρσεις τῆς νήσου ἐφύλασσον. [6] ὅσοι δὲ γαλήνῃ κινδυνεύσειαν, ἡλίσκοντο. ἐσένεον δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα κολυμβηταὶ ὕφυδροι, καλωδίῳ ἐν ἀσκοῖς ἐφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην, καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον· ὧν τοπρῶτον λανθανόντων, φυλακαὶ ὕστερον ἐγένοντο. παντί τε τρόπῳ ἑκάτεροι ἐτεχνῶντο, οἱ μὲν, ἐσπέμπειν τὰ σιτία, οἱ δὲ, μὴ λανθάνειν σφᾶς.

Κεφ. κζ΄. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις, πυνθανόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς, ὅτι ταλαιπωρεῖται, καὶ σῖτος τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ὅτι ἐσπλεῖ, ἠπόρουν, καὶ ἐδεδοίκεσαν, μὴ σφῶν χειμὼν τὴν φυλακὴν ἐπιλάβοι, ὁρῶντες τῶν τε ἐπιτηδείων τὴν περὶ τὴν Πελοπόννησον κομιδὴν ἀδύνατον ἐσομένην ἅμα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, καὶ οὐδ᾽ ἐν θέρει οἷοί τε ὄντες ἱκανὰ περιπέμπειν· τόν τε ἔφορμον, χωρίων ἀλιμένων ὄντων, οὐκ ἐσόμενον. [2] ἀλλ᾽ ἢ, σφῶν ἀνέντων τὴν φυλακὴν, περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας, ἢ τοῖς πλοίοις, ἃ τὸν σῖτον αὐτοῖς ἦγε, χειμῶνα τηρήσαντας ἐκπλεύσεσθαι. πάντων τε ἐφοβοῦντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτι ἔχοντάς τι ἰσχυρὸν αὐτοὺς ἐνόμιζον οὐκέτι σφίσιν ἐπικηρυκεύεσθαι. καὶ μετεμέλοντο, τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. [3] Κλέων δὲ, γνοὺς αὐτῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑποψίαν περὶ τῆς κωλύμης τῆς ξυμβάσεως, οὐ τἀληθῆ ἔφη λέγειν τοὺς ἐξαγγέλλοντας.

εσενεον) I. - (δε om.) και κατα H. - κολυμβητοι C, D, E, F, G. - καταμεμελιττωμενην E; μεμελητωμενην F. - παντι τε τῳ τροπῳ B. - ἑκατεροι εχρωντο E; ἐκεχρωντο (s. l. *al. m.* ετεχνωντο) G. - εκπεμπειν I.

Chap. XXVII. 1. φ. επιλαβη C, G. - (την om.) Πελ. D, E. — 2. περιγενεσθαι (marg. γρ. περιγενησεσθαι) G. - η τοις πλειοις D. - ἁ (τον om.) C. - τηρησαντες (ας s. es; *al. m.*) G. - παντων δε H. — 3. μετεμελλοντο D, E. -

[4] παραινούντων δὲ τῶν ἀφιγμένων, εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους τινὰς πέμψαι, ᾑρέθη κατάσκοπος αὐτὸς μετὰ Θεογένους ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ γνοὺς, ὅτι ἀναγκασθήσεται ἢ ταυτὰ λέγειν οἷς διέβαλλεν, ἢ τἀναντία εἰπὼν, ψευδὴς φανήσεσθαι, παρῄνει τοῖς Ἀθηναίοις, ὁρῶν αὐτοὺς καὶ ὡρμημένους τι τὸ πλέον τῇ γνώμῃ στρατεύειν, ὡς χρὴ κατασκόπους μὲν μὴ πέμπειν, μηδὲ διαμέλλειν καιρὸν παριέντας· εἰ δὲ δοκεῖ αὐτοῖς ἀληθῆ εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα, πλεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. [5] καὶ ἐς Νικίαν τὸν Νικηράτου, στρατηγὸν ὄντα, ἀπεσήμαινεν, ἐχθρὸς ὢν, καὶ ἐπιτιμῶν, ῥᾴδιον εἶναι παρασκευῇ, εἰ ἄνδρες εἶεν οἱ στρατηγοὶ, πλεύσαντας λαβεῖν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ· καὶ αὐτός γ᾽ ἂν, εἰ ἦρχε, ποιῆσαι τοῦτο.

Κεφ. κη΄. Ὁ δὲ Νικίας, τῶν τε Ἀθηναίων τι ὑποθορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα, ὅτι οὐ καὶ νῦν πλέει, εἰ ῥᾴδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἅμα ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ἥν τινα βούλεται δύναμιν λαβόντα τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν. [2] ὁ δὲ, τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφιέναι, ἑτοῖμος ἦν· γνοὺς δὲ τῷ ὄντι παραδωσείοντα, ἀνεχώρει, καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς, ἀλλ᾽ ἐκεῖνον στρατηγεῖν· δεδιὼς ἤδη, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενος οἱ αὐτὸν τολμῆσαι ὑποχωρῆσαι. [3] αὖθις δὲ ὁ Νικίας ἐκέλευε, καὶ ἐξίστατο

(της om.) ξυμβασεως B, E. — 4. Θεαγενους C, D, F, G. - διεβαλεν D, I; διεβαλεν (η ταναντια *al. m.*) E. - ψευδης γενησεσθαι (s. l. *al. m.* γρ. φανησεσθαι) H. - ὁρων και αυτους και E. — 5. απεσημαινεν E. - παρασκευης οι ανδρες D. - πλευσαντες (α s. ε, *ead. m.*) G; πλευσαντες I.

Chap. XXVIII. 1. Αθ. ὑποθ. τι ες τον E. - πλεοι D. - ῥᾳδιον (γε om.) D. - ὁραν αυτω (ον s. ω) F. - επιτ. (εκ. η. τ. β. δ. λ. το επι om. et suppl. *al. m.*) E. - τινα δυν. λαβ.. β. Ces mots marqués de α, β, γ, δ, pour indiquer le

ligeret, eos suspicari, se impedimento fuisse, ne pacis conditiones acciperentur, negabat verum dicere eos, qui nuntios afferebant. [4] Cum autem illi, qui nuntios attulerant, *Athenienses* hortarentur, ut, si fidem sibi non haberent, aliquos exploratores *eo* mitterent, ipse cum Theogene explorator ab Atheniensibus electus est. Ille vero, cum intelligeret, se coactum iri vel eadem dicere, quæ illi, quos criminabatur, vel, si contraria dixisset, se mendacem visum iri; Atheniensibus suadebat, quod eos ad bellum gerendum animis magis propensis esse videret, ut nullos quidem exploratores *eo* mitterent, neque cunctando occasionem prætermitterent: sed, si vera ipsis viderentur ea, quæ nuntiabantur, cum classe proficiscerentur, ut viros illos expugnarent: [5] Et Niciam Nicerati *filium*, qui tunc dux erat, innuebat, *et subobscure designabat*, et cum exprobratione dicebat, facile esse parata classe, si duces viri essent fortes, *eo* proficisci, virosque in insula interceptos expugnare: hocque se facturum, si gereret præturam.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

Cap. 28. At Nicias, cum Athenienses aliquantulum tumultuati essent adversus Cleonem, quod ne tunc quidem, si res facilis ipsi videretur, navigaret; simul etiam, cum videret ipsum *Cleonem* ignaviam sibi exprobrantem, jussit ipsum assumtis quibus vellet copiis, quod ad se attineret, aggredi. [2] Hic vero primo quidem existimans eum verbo tenus relinquere, paratus erat. Sed ubi cognovit ipsum revera cupere tradere, tergiversari cœpit, et illum, non se, prætoria dignitate præditum esse dixit: timore jam perculsus, ratus eum sibi *prætura* cedere non ausurum. [3] Nicias vero rursus *idem*

même ordre de mots que dans notre texte. G. — 2. λογῳ μονῳ E. - εφι

Bell. Pelop. an. 7. Olymp 88. 4. V. C. Varr. 329.

jubebat, et prætura ad Pylum cedebat, et Athenienses testabatur. Illi vero (quemadmodum vulgus facere solet) quo magis Cleon navigationem subterfugiebat, ac tergiversabatur, promissis stare recusans, eo magis Niciæ imperabant, ut præturam *illi* traderet, illique acclamabant, ut navigaret. [4] Quamobrem *Cleon*, cum non posset amplius se expedire ex iis, quæ dixerat, expeditionem suscipit. Et in mediam concionem progressus, dixit se non timere Lacedæmonios, et se navigaturum, nullo de civium numero secum ducto; tantum cum Lemniis et Imbriis, qui aderant, assumtis etiam peltatis, qui ex Æno venerant auxilio, et aliunde sagittariis quadringentis. [5] Cum his copiis dixit *se iturum* ad milites qui ad Pylum erant, *et* intra viginti dies, aut Lacedæmonios vivos adducturum, aut illic interfecturum. Tunc autem levitas hominis, et inanis ejus oratio risum aliquo modo movit, jucunda tamen accidit viris prudentibus, considerantibus se alterum e duobus bonis adepturos, aut se Cleonis importunitate liberatum iri (quod magis sperabant,) aut, si opinione sua frustrati fuissent, *illum* Lacedæmonios in suam potestatem redacturum.

Cap. 29. Cum autem res omnes ad expeditionem necessarias in concione peregisset; et Athenienses expeditionem suis suffragiis ipsi decrevissent, ipseque Demosthenem, unum ex ducibus, qui ad Pylum erant, sibi collegam adjunxisset, e vestigio discessit. Demosthenem autem *ideo* collegam sibi adjunxit, quod audiret

αυτοι, αλλ' εκ. ϛρατηγοι I. - (οι om.) αυτον E. - αποχωρησαι D. — 3. επι Πυλου H. - τοσον επεκ. D, E, I. - τον Νικιαν παραδ. E. — 4. ὥσπερ ουκ εχων C. - ετι ὑπεξελλαγη E; (ετι om.) εξαλλαγη C. — 5. προς τοις εν Π. ϛρατιωταις C,

τῆς ἐπὶ Πύλῳ ἀρχῆς, καὶ μάρτυρας τοὺς Ἀθηναίους ἐποιεῖτο. οἱ δὲ (οἷον ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν,) ὅσῳ μᾶλλον ὁ Κλέων ὑπέφευγε τὸν πλοῦν, καὶ ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσῳ ἐπεκελεύοντο τῷ Νικίᾳ, παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐκείνῳ ἐπεβόων πλεῖν. [4] ὥστε, οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημένων ἔτι ἐξαπαλλαγῇ, ὑφίσταται τὸν πλοῦν· καὶ παρελθὼν, οὔτε φοβεῖσθαι ἔφη Λακεδαιμονίους, πλεύσεσθαί τε, λαβὼν, ἐκ μὲν τῆς πόλεως, οὐδένα, Λημνίους δὲ καὶ Ἰμβρίους τοὺς παρόντας, καὶ πελταστὰς, οἳ ἦσαν ἔκ τε Αἴνου βεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοθεν τοξότας τετρακοσίους. [5] ταῦτα δὲ ἔχων, ἔφη, πρὸς τοὺς ἐν Πύλῳ στρατιώτας, ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσιν ἢ ἄξειν Λακεδαιμονίους ζῶντας, ἢ αὐτοῦ ἀποκτενεῖν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐνέπεσε μέν τι καὶ γέλωτος, τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένοις δ᾽ ὅμως ἐγίγνετο τοῖς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων, λογιζομένοις δυεῖν ἀγαθοῖν τοῦ ἑτέρου τεύξεσθαι, ἢ Κλέωνος ἀπαλλαγήσεσθαι (ὃ μᾶλλον ἤλπιζον) ἢ, σφαλεῖσι γνώμης, Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσεσθαι.

Κεφ. κθ΄. Καὶ πάντα διαπραξάμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ψηφισαμένων Ἀθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν τε ἐν Πύλῳ στρατηγῶν ἕνα προσελόμενος Δημοσθένην, τὴν ἀναγωγὴν διὰ τάχους ἐποιεῖτο. τὸν δὲ Δημοσθένην προσέλαβε, πυνθανόμενος, τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι.

F, G, H; τοις εν τη Π. στρατιωταις D, I. – ενεπεσε (μεν om.) C, E, G; ενεπ. μεντοι F. – ασμενως δ᾽ ὁμως D. – δυοιν αγ. B, C, D, F, G. – ὁ μαλιστα (s. l. *al. m.* γρ. μαλλον) H. – χειρωσασθαι D, F.

Chap. XXIX. 1. εν τη Πυλῳ D. – (αυτον om.) ες την ν. B; αυτοι ες (την om.) ν. C. – εμπ. παρεσχε B, C. – προτερον (μεν om.) C. – γαρ αυτης νησης H. –

οἱ γὰρ στρατιῶται, κακοπαθοῦντες τοῦ χωρίου τῇ ἀπορίᾳ, καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἢ πολιορκοῦντες, ὥρμηντο διακινδυνεῦσαι. καὶ αὐτῷ ἔτι ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρεῖχε. πρότερον μὲν γὰρ οὔσης αὐτῆς ὑλώδους ἐπιτοπολὺ, καὶ ἀτριβοῦς, διὰ τὴν ἀεὶ ἐρημίαν, ἐφοβεῖτο, καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι. [2] πολλῷ γὰρ ἂν στρατοπέδῳ ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντας αὐτοὺς βλάπτειν. σφίσι μὲν γὰρ τὰς ἐκείνων ἁμαρτίας, καὶ παρασκευὴν, ὑπὸ τῆς ὕλης, οὐκ ἂν ὁμοίως δῆλα εἶναι· τοῦ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου καταφανῆ ἂν εἶναι πάντα τὰ ἁμαρτήματα, ὥστε προσπίπτειν ἂν αὐτοὺς ἀπροσδοκήτως, ᾗ βούλοιντο. ἐπ' ἐκείνοις γὰρ εἶναι ἂν τὴν ἐπιχείρησιν. [3] εἰ δ' αὖ ἐς δασὺ χωρίον βιάζοιτο ὁμόσε ἰέναι, τοὺς ἐλάσσους, ἐμπείρους δὲ τῆς χώρας, κρείττους ἐνόμιζε τῶν πλεόνων ἀπείρων· λανθάνειν τε ἂν τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον, πολὺ ὂν, διαφθειρόμενον, οὐκ οὔσης τῆς προσόψεως, ᾗ χρῆν ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν.

Κεφ. λʹ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Αἰτωλικοῦ πάθους (ὃ διὰ τὴν ὕλην μέρος τι ἐγένετο) οὐχ ἥκιστα αὐτὸν ταῦτα ἐσῄει. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου, τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς, καὶ ἐμπρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἄκοντος, καὶ ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου, τὸ

και διατριβους B. - την αιει B, E; την (αει s. l. *al. m.*) H. - πολ. ενομιζε μαλλον τουτο ειναι C, G; τουτο ενομιζεν μ. ειναι H. — 2. αποβαντας D, I. - προσβαλουντας E. - απο της ὑλης C, G. - ὁμ. ειναι δηλα D, E. - καταφανη αν ειναι (και s. l. *al. m.*) δηλα παντα D. — 3. γαρ αν ειναι F, H. - εις δασυ D. - βιαζοιντο D, E. - κρεισσους E. - λανθ. τε αν αυτο ἑαυτων B. - διαφθ. (ουκ om.) ουσης B.

ipsum in animo habere, exscensum ex navibus in insulam facere. Milites enim loci inopia graviter pressi, et obsessi potius quam obsidentes, ad periclitandam belli fortunam animis erant propensi. Præterea ipsa insula incendium passa ipsi vires addidit. Nam cum prius esset magna ex parte sylvosa et invia, propter perpetuam solitudinem, *eam* formidabat, atque *hoc* pro hostibus magis facere putabat. [2] Nam in magnas copias ex navibus in terram egressas illos ex locis abditis irruptionem facturos, et multa detrimenta sibi daturos *intelligebat*. Sibi vero illorum errata, et apparatum, propter sylvam, non perinde perspicua fore; suarum vero copiarum omnia peccata *hostibus* manifesta fore: quamobrem illos ex improviso, quacunque essent, impressionem in se facturos. Nam hostem invadendi arbitrium penes illos futurum. [3] Quod si manus in locis densis per vim conserere contenderet: illos, qui essent pauciores, sed locorum peritiores, longe meliore conditione rem gesturos arbitrabatur, quam illos, qui numero superiores essent, at locorum imperitiores. Præterea suum exercitum, qui numerosus erat, clam profligatum iri, suis erepta facultate prospiciendi, qua parte alii aliis mutuam opem ferre possent.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

Cap. 30. Hæc autem potissimum ob cladem Ætolicam (quam magna ex parte propter sylvam acceperat) in mentem ipsi veniebant. Cum autem milites propter insulæ angustias ad extremas ejus oras, prandii parandi causa, adhibita custodia accedere coacti fuissent, et quidam *ex illorum numero* sylvam paulatim incendisset invitus, posteaque ventus excitatus fuisset; magna ejus

Chap. XXX. 1. προσηςχοντας D. - αριςοποιησασθαι D, I. - (προ om.)

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

pars hostibus insciis est cremata. [2] Sic igitur *Demosthenes* facilius conspicatus Lacedæmonios, qui plures erant, *quam arbitrabatur*, cum prius commeatum ad pauciores illuc transmitti suspicaretur, tunc *adhortatus est* Athenienses ad majorem diligentiam adhibendam, utpote adversus *copias* minime contemnendas, et in insulam ex navibus facilius descendi posse *demonstrabat*; et ad eam invadendam se præparabat, sociales copias ex locis vicinis accersens, et cætera præparans. [3] Cleon igitur, nuntio ad illum præmisso, per quem illi significaret se venturum, cum copiis, quas petierat, Pylum pervenit. Et cum in unum locum convenissent, ante omnia caduceatorem ad hostium castra in continente posita miserunt, ut illos provocarent, si vellent imperare suis militibus in insula interceptis, ut sine periculo et arma et se ipsos sibi traderent, ea conditione, ut custodia tolerabili servarentur, donec aliquid de rerum summa transactum esset.

CAP. 31. Sed cum illi conditionem istam non accepissent, unum quidem diem supersederunt; postridie vero, noctu quidem discesserunt, omnibus militibus in paucas naves impositis: at paulo ante auroram, ab utraque insulæ parte, et a pelago, et a portu, ex navibus in terram descenderunt, milites circiter octingenti. Cursuque ad primum hostium præsidium in insula collocatum contenderunt. [2] Sic enim *Lacedæmoniorum milites* erant dispositi. In hoc primo præsidio milites erant circiter triginta: præsidium vero in media et planissima parte, et prope aquam collocatum, illorum plerique

φυλακης B. - (της om.) ὑλης D, E. - ελαθεν H. — 2. αυτȣ (ex par corr.) πεμπειν G. - ϛρατειαν τε H. — 3. προκαλȣμενοι D. - ξυμβασθη C, ξυμβιβασθη D; σ (ξ s. l. *al. m.*) υμβαθη H.

πολὺ

πολὺ αὐτῆς, ἔλαθε κατακαυθέν. [2] οὕτω δὴ, τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν πλείους ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον, ἐλάσσοσι τὸν σῖτον αὐτοῦ ἐσπέμπειν, τότε ὡς ἐπ᾽ ἀξιόχρεων τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον σπουδὴν ποιεῖσθαι, τήν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν, τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκευάζετο, στρατίαν τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς ξυμμάχων, καὶ τὰ ἄλλα ἑτοιμάζων. [3] Κλέων δὲ, ἐκείνῳ τε προπέμψας ἄγγελον, ὡς ἥξων, καὶ ἔχων στρατιὰν, ἣν ᾐτήσατο, ἀφικνεῖται ἐς Πύλον· καὶ ἅμα γενόμενοι πέμπουσι πρῶτον ἐς τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον κήρυκα, προκαλούμενοι, εἰ βούλοιντο ἄνευ κινδύνου τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρας σφίσι τά τε ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς κελεύειν παραδοῦναι, ἐφ᾽ ᾧ φυλακῇ τῇ μετρίᾳ τηρήσονται, ἕως ἄν τι περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ.

Κεφ. λα΄. Οὐ προσδεξαμένων δὲ αὐτῶν, μίαν μὲν ἡμέραν ἐπέσχον, τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἀνήγαγον μὲν, νυκτὸς ἐπ᾽ ὀλίγας ναῦς τοὺς ὁπλίτας πάντας ἐπιβιβάσαντες· πρὸ δὲ τῆς ἕω ὀλίγον ἀπέβαινον τῆς νήσου ἑκατέρωθεν, ἔκ τε τοῦ πελάγους καὶ πρὸ τοῦ λιμένος, ὀκτακόσιοι μάλιστα ὄντες ὁπλῖται· καὶ ἐχώρουν δρόμῳ ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον τῆς νήσου. [2] ὧδε γὰρ διετετάχατο. ἐν ταύτῃ μὲν τῇ πρώτῃ φυλακῇ ὡς τριάκοντα ἦσαν ὁπλῖται, μέσον δὲ καὶ ὁμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ὕδωρ οἱ πλεῖστοι αὐ-

Chap. XXXI. 1. προσδ. δε αυ, μιαν B, C; (προς s. l.) δεξ. δε αυ, μ. G. - ἡμ. ὑπεσχον F. - ανηγαγοντο B, C, D, E, F, G. - ολ. ναυς αυτους ὁπλ. E. - επιβιβασαντας E. - ε (α s. l. *al. m.*) πεβαινον D, I. - προς του λιμ. C, F, G, H; προ (puis ς, *al. m.*) του λ. E. - οκτ. (μαλιστα οντες) E. — 2. ὁ αρχων ηρχε D, E. — 3. αυτου το εσχατον D, E, G, H, I; αυτω το εσχ. F. - (το om.) προς

τῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχε. [3] μέρος δέ τι οὐ πολὺ αὐτοῦ ἔσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου τὸ πρὸς τὴν Πύλον, ὃ ἦν ἔκ τε θαλάσσης ἀπόκρημνον, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἥκιστα ἐπίμαχον. καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἦν παλαιὸν, λίθων λογάδην πεποιημένον· ὃ ἐνόμιζον σφίσιν ὠφέλιμον ἂν εἶναι, εἰ καταλαμϐάνοι ἀναχώρησις βεϐαιότερα. οὕτω μὲν τεταγμένοι ἦσαν.

Κεφ. λβ'. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοὺς μὲν πρώτους φύλακας, οἷς ἐπέδραμον, εὐθὺς διαφθείρουσιν, ἔν τε ταῖς εὐναῖς, ἔτι ἀναλαμϐάνοντας τὰ ὅπλα. καὶ λαθόντες τὴν ἀπόϐασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς κατὰ τὸ ἔθος εἰς ἔφορμον τῆς νυκτὸς πλεῖν. [2] ἅμα δὲ ἕῳ γιγνομένῃ, καὶ ὁ ἄλλος στρατὸς ἀπέϐαινον, ἐκ μὲν νεῶν ἑϐδομήκοντα, καὶ ὀλίγῳ πλειόνων, πάντες πλὴν Θαλαμίων, ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι· τοξόται τε ὀκτακόσιοι, καὶ πελτασταὶ οὐκ ἐλάσσους τούτων. [3] Μεσσηνίων τε οἱ βεϐοηθηκότες, καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι περὶ Πύλον κατεῖχον, πάντες, πλὴν τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. Δημοσθένους δὲ τάξαντος, διέστησαν κατὰ διακοσίους τε καὶ πλείους, ἔστι δ' ᾗ ἐλάσσους, τῶν χωρίων τὰ μετεωρότατα λαϐόντες, ὅπως ὅτι πλείστη ἀπορία ᾖ τοῖς πολεμίοις, πανταχόθεν κεκυκλωμένοις, καὶ μὴ ἔχωσι, πρὸς ὅ, τι ἀντιτάξωνται, ἀλλ' ἀμφίϐολοι γίγνωνται τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν

D, I. – εκ τε της θαλασσης F. – και γαρ και τι και F. – ενεμιζον C. – καταλαμϐανει C, E, F, G. – αναχ. βιϐαιοτερα C; βιαιοτερα E, H, I; βεϐαιοτερα (s. l. *al. m.* βιαιοτερα) G.

Chap. XXXII. 1. οἱ δ' Ἀθην. D. – λαθοντας D. εφορμιον I. — 2. επεϐαινον C, E, F, G, H, I; επεϐαινεν D. – νεων ογδοηκοντα D, E, I. – ἑκαστος εσκευασμενος

cum Epitada duce tenebant. [3] Quædam vero ipsius *Epitadæ* non magna manus custodiebat extremam insulæ partem, quæ Pylum spectabat; quæ *pars* et a mari prærupta erat, et a terra minime oppugnari poterat. Nam et castellum quoddam vetustum ex saxis passim lectis constructum illic erat: quod sibi profuturum putabant, si qua majore vi se recipere cogerentur. Atque ita quidem dispositi erant.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

Cap. 32. Athenienses vero, custodes, quos in prima statione collocatos cursu invaserunt, confestim interfecerunt, *eos* in cubilibus et adhuc arma capientes *nacti.* Nam in terram ex navibus clam descenderant, illis opinantibus naves ex consuetudine ad stationem noctu commeasse. [2] Sed simul atque dies illuxit, reliquus etiam exercitus in terram descendit, et ex navibus paulo pluribus quam septuaginta, omnes, præter Thalamios, armati *prodierunt;* et octingenti sagittarii, et peltastæ his non pauciores: [3] Et Messenii, qui auxilium tulerant, et cæteri omnes, quotquot circa Pylum *aliqua loca* tenebant, exceptis custodibus, qui in munitionibus erant. Hi autem a Demosthene variis in partibus instructi fuerunt, ita ut in singulis duceni, et plures, in nonnullis etiam pauciores essent: occupatis locis superioribus, ut hostes quam maxima dubitatione undique circumventi premerentur, nec haberent adversus quam partem instructi in aciem prodirent; sed undique telis a multitudine peterentur. Quippe, si illos quidem, qui in fronte stabant, invasissent, ab illis, qui a tergo stabant, telis peterentur: sin eos, qui ad alterum latus

D, I. - ουκ ελαττους E. — 3. (οἱ om.) αλλοι F, H. - πλειους (εςι s. l. *al. m.*, puis ι de εςι rayé) δ' ἡ ελαττους G. - ὁπως ετι πλ. C; ὁπως ετι (ὁ s. ε, *al. m.*) πλ.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

erant, petiissent, ab illis, qui ab utroque latere instructi imminebant, ferirentur. [4] Denique levis hostium armatura, et qui maxime inermes erant, ipsis, quocunque se vertissent, a tergo semper hæsuri erant, sagittis, jaculis, lapidibus, et fundis eminus rem strenue gerentes : quos ne persequi quidem licebat. Nam et dum fugerent, *adversarios* vincebant, et cedentibus instabant. Hoc igitur consilio Demosthenes et ante copias in insulam exponere cogitarat; et in acie instruenda, et re gerenda est usus.

Cap. 33. At Epitadas et qui cum eo erant, et illa militum in insula interceptorum manus, quæ maxima erat, cum vidissent et primum præsidium profligatum, et exercitum contra se venientem, aciem instruxerunt, et in gravem Atheniensium armaturam ire contenderunt, eo consilio, ut ad manus venirent. Hæc enim a fronte fuerat collocata : sed levis armatura, ab utroque latere et a tergo instructa stabat. [2] Sed neque cum gravis armaturæ militibus manus conserere, neque sua *pugnæ statariæ* peritia uti potuerunt : nam milites leviter armati *eos* utrinque *telis* petentes prohibebant, simul etiam illi contra *eos* non procurrebant, sed in suo loco se continebant. Levem autem armaturam fugabant, quacunque impetu facto eos maxime infestabat. Hæc vero iterum conversa *eos* propulsabat, quod homines essent leviter armati, et qui facile fugam capesserent, antequam hostis eos assequeretur, *idque* cum ob locorum difficultatem, tum etiam ob *eorundem* asperitatem a pristina solitudine manantem : per quæ Lacedæmonii, quod arma gestarent, persequi non poterant.

F, G. - τοις εναντιοις π. D. - κεκωλυμενοις B, C, G. - και μη εχȣσι C, F, G, H, I. - προς διαντιταξονται I. - αμφ. γιγνοιντο C, F, G. - κατοπιν βȣλομενοι F; κατ. βαλλ. (ει δε τ. π. ὑ. τ. ἐ. π. om.) D. — 4. αυτοις οι χωρ. D. - σφ. (εκ

ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εἰ δὲ τοῖς πλαγίοις, ὑπὸ τῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων. [4] κατὰ νώτου τε ἀεὶ ἔμελλον αὐτοῖς, ᾗ χωρήσειαν, οἱ πολέμιοι ἔσεσθαι ψιλοὶ, καὶ οἱ ἀπορώτατοι τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις καὶ λίθοις καὶ σφενδόναις, ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἀλκήν. οἷς μηδὲ ἐπελθεῖν οἷόν τε ἦν. φεύγοντές τε γὰρ ἐκράτουν, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπέκειντο. τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ ὁ Δημοσθένης τότε πρῶτον τὴν ἀπόβασιν ἐπενόει, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἔταξεν.

Κεφ. λγʹ. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπιτάδαν, καὶ ὅπερ ἦν πλεῖστον τῶν ἐν τῇ νήσῳ, ὡς εἶδον τό τε πρῶτον φυλακτήριον διεφθαρμένον, καὶ στρατὸν σφίσιν ἐπιόντα, ξυνετάξαντο, καὶ τοῖς ὁπλίταις τῶν Ἀθηναίων ἐπῄεσαν, βουλόμενοι ἐς χεῖρας ἐλθεῖν. ἐξ ἐναντίας γὰρ οὗτοι καθεστήκεσαν, ἐκ πλαγίου δὲ οἱ ψιλοὶ, καὶ κατὰ νώτου. [2] τοῖς μὲν οὖν ὁπλίταις οὐκ ἠδυνήθησαν προσμίξαι, οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ ἐμπειρίᾳ χρήσασθαι. οἱ γὰρ ψιλοὶ ἑκατέρωθεν βάλλοντες εἶργον, καὶ ἅμα ἐκεῖνοι οὐκ ἀντεπῄεσαν, ἀλλ' ἡσύχαζον. τοὺς δὲ ψιλοὺς, ᾗ μάλιστα αὐτοῖς προσθέοντες προσκέοιντο, ἔτρεπον, καὶ οἱ ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο, ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι, καὶ προλαμβάνοντες ῥᾳδίως τῆς φυγῆς, χωρίων τε χαλεπότητι, καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων· ἐν οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐδύναντο διώκειν, ὅπλα ἔχοντες.

πολλȣ D. - εχοντες F. - τε (γὰρ om.) D, I. - εταξαν E.

Chap. XXXIII. 1. επ. συνεταξαντο D E. - τοις ὁπλοις C; ὁπλοις (s. l. *al. m.* ιταις) G. - καθ. και εκ πλαγιȣ E. — 2. αυτοις επιθεοντες D, F, I; αυτ. προσ (s. l. *al. m.* επι) θεοντες E. - οἱ ὑποφευγοντες (s. l. *al. m.* γρ. ὑποστρεφοντες E. - κȣφοι τε D. - προσλαμβανοντες C, D, F.

Κεφ. λδ'. Χρόνον μὲν οὖν τινὰ ὀλίγον οὕτω πρὸς ἀλλήλους ἠκροβολίσαντο. τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκθεῖν, ᾗ προσπίπτοιεν, δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ἤδη ὄντας τῷ ἀμύνασθαι, καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον εἰληφότες, πολλαπλάσιοι φαινόμενοι, καὶ ξυνειθισμένοι μᾶλλον μηκέτι δεινοὺς αὐτοὺς ὁμοίως σφίσι φαίνεσθαι, ὅτι οὐκ εὐθὺς ἄξια τῆς προσδοκίας ἐπεπόνθεσαν, ὥσπερ ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, καταφρονήσαντες, καὶ ἐμβοήσαντες, ἀθρόοι ὥρμησαν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἔβαλλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἕκαστός τι πρόχειρον εἶχε. [2] γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἅμα τῇ ἐπιδρομῇ, ἔκπληξίς τε ἐνέπεσεν ἀνθρώποις ἀήθεσι τοιαύτης μάχης, καὶ ὁ κονιορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κεκαυμένης ἐχώρει πολὺς ἄνω. ἄπορόν τε ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αὑτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἅμα φερομένων. [3] τό, τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις καθίσατο. οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι ἔστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε ἐναποκέκλαστο βαλλομένων. [4] εἶχόν τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι ἀποκεκλῃμένοι μὲν τῇ ὄψει τοῦ προορᾷν, ὑπὸ δὲ τῆς μείζονος βοῆς τῶν πολεμίων, τὰ ἐν αὐτοῖς παραγγελλόμενα

Chap. XXXIV. 1. ολιγον ουτω. D'ici jusqu'à προσπιπτοιεν, lac. supp. *ead. m.* D'abord s. l., ensuite à la marge. H. - οξεως επελθειν D, E. - παλλαπλασιοι B. - ὁμοιους (ως s. ους rayé) σφισι I. - ὁτε το πρωτον F. - και εκβοησαντες D, I; και εμβοησαντες s. l. *al. m.* E; εμβοηθησαντες B. — 2. εβαλον D. - ἑκαστος τις I. - εκπληξις τις εν. E. - απορον τε (ην s. l. *al. m.*) ιδειν I. - ὑπο (των om.) E. — 3. Λακ. καθισαντο B; Λακ. χαλεποι καθισατο E. - (τα

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

Cap. 34. Sic igitur illi aliquantisper inter se levi certamine pugnarunt. Sed cum Lacedæmonii non amplius celeriter procurrere possent, qua impetum fecissent; milites leviter armati, cum ipsos propter assiduum hostis propulsandi laborem jam defatigatos esse animadvertissent, et ipsi spectaculo animis multo magis confirmati, quod longe plures essent, et jam assueti minus illos formidare, quod non amplius adeo formidabiles, *ut ante*, ipsis viderentur, quia non continuo tam gravia mala perpessi fuerant, quam speraverant, quum primum in terram egressi sunt, animis servilem in morem dejecti, quippe qui contra Lacedæmonios irent, cum *illos* contemsissent, et clamorem sustulissent, impetum in ipsos conferti fecerunt; et lapidibus, sagittis, telisque, quæ quisque ad manum habebat, *eos* petebant. [2] Clamore autem sublato, et impetu simul facto, pavor homines hujusmodi pugnæ insuetos invasit, et sylvæ nuper incensæ multus pulvis in sublime ferebatur. Et propter sagittas, ac lapides, qui ab ingenti hominum multitudine jaciebantur, et una cum pulvere ferebantur, unusquisque spatium ante suos pedes positum ægre prospicere poterat. [3] Tunc vero prœlium Lacedæmoniis asperius esse cœpit. Nam neque *ipsorum* armatura sagittis amplius resistere poterat, et hastæ, quibus petebantur, in ea fractæ inhærebant. [4] Neque sua pristina virtute uti poterant, tum quod eorum oculis erepta esset omnis facultas prospiciendi, quæ ante pedes erant; tum quod propter majorem clamorem ab hostibus sublatum exaudire non possent, quæ ipis præciperentur; tum etiam

om.) τοξευματα τα δορ. E. – εναπεκεκλαστο D. – βαλλομενων D, I. — 4. χρηστ. προκεκλημενοι C, F, G; χρ. αποκεκλειμενοι D; χρ. αποκεκλεισμενοι E. – τα αυλοις G.

Bell. Pelop, an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr, 329.

quod periculum undique circumsisteret, nec ullam spem haberent excogitandæ rationis, qua hostem propulsando servarentur.

Cap. 35. Tandem vero, cum multi jam sauciati essent, quod semper in eodem loci spatio versarentur, *sese* conglobantes ad extremam insulæ munitionem, non multum distantem, et ad suum præsidium, *quod illic erat*, iverunt. Cum autem cessissent, tunc vero milites leviter armati longe confidentius clamore sublato *illis* instare cœperunt, et quotquot de Lacedæmoniis, dum se reciperent, intercipiebantur, *ab hoste* cædebantur. [2] Sed plerique ad *suam* munitionem elapsi, cum custodibus, qui illic erant, se instruxerunt ad omnem *munitionis partem*, ut *hostem* propulsarent; qua parte *munitio* oppugnari poterat. Athenienses vero, *fuga illorum ad insequendum* stimulati, ipsos quidem circumvenire et circumdare non poterant, propter loci situm, qui natura munitus erat: sed ab adversa fronte aggressi, propellere conabantur. [3] Diuque, et ad maximam diei partem utrique pugna, siti, et sole graviter fatigati, resistebant; et conabantur, hi quidem *illos* ex superiore loco detrudere, illi vero non cedere: *sed munitionem tueri.* Facilius autem, quam ante, Lacedæmonii *tunc hostem* propulsabant, quod ab utroque latere circumveniri non possent.

Cap. 36. Sed cum res nullum haberet exitum, Messeniorum dux ad Cleonem et Demosthenem accedens, eos frustra laborare dixit: sed si sagittariorum et levis armaturæ

Chap. XXXV. 1. ξυγκλεισαντες D, E, I. – εχωρησαν επι το εσχ. D, I. – ετι πλεονι βοη B, C, E, F, G, I. – τεθαρρηκοτες D, E, H. – εσεκειντο E. — 2. πολλοι αποφυγ. D, I. – ὡς αμυνουμενοι C. – επισπωμενοι (ο S. ω) G. – ωσασθαι

ὀκ

οὐκ ἐσακούοντες· κινδύνου τε πανταχόθεν περιεστῶτος, καὶ οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα καθότι χρὴ ἀμυνομένους σωθῆναι.

Κεφ. λε΄. Τέλος δὲ, τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν, διὰ τὸ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι, ξυγκλήσαντες, ἐχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου, ὃ οὐ πολὺ ἀπεῖχε, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. ὡς δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἤδη πολλῷ ἔτι πλέον βοῇ τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ ἐπέκειντο· καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβάνοντο, ἀπέθνησκον. [2] οἱ δὲ πολλοὶ, διαφυγόντες ἐς τὸ ἔρυμα, μετὰ τῶν ταύτῃ φυλάκων ἐτάξαντο παρὰ πᾶν, ὡς ἀμυνούμενοι, ᾗπερ ἦν ἐπίμαχον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπισπώμενοι, περίοδον μὲν αὐτῶν καὶ κύκλωσιν, χωρίου ἰσχύϊ, οὐκ εἶχον, προσιόντες δὲ ἐξ ἐναντίας, ὤσασθαι ἐπειρῶντο. [3] καὶ χρόνον μὲν πολὺν, καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖστον, ταλαιπωρούμενοι ἀμφότεροι ὑπό τε τῆς μάχης καὶ δίψους καὶ ἡλίου, ἀντεῖχον, πειρώμενοι, οἱ μὲν ἐξελάσασθαι ἐκ τοῦ μετεώρου, οἱ δὲ, μὴ ἐνδοῦναι. ῥᾷον δ᾽ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἠμύνοντο, ἢ ἐν τῷ πρὶν, οὐκ οὔσης σφῶν τῆς κυκλώσεως ἐς τὰ πλάγια.

Κεφ. λϛ΄. Ἐπειδὴ δὲ ἀπέραντον ἦν, προσελθὼν ὁ τῶν Μεσσηνίων στρατηγὸς Κλέωνι καὶ Δημοσθένει, ἄλλως ἔφη πονεῖν σφᾶς· εἰ δὲ βούλονται ἑαυτῷ δοῦναι τῶν τοξοτῶν

επερωντο D; ωσεσθαι επειρωντο E. — 3. της ημετερας το πλ. F. - (αμφοτεροι s. l. *al. m.*) B. - ὑπο (τε om.) της μαχης I. - και διψης D, I. - εκ (του om.) μετεωρου C, E, G. - ῥαδιον δ᾽ οἱ Λακεδ. C, G. - ημυναντο F; ημυναιτο (ον s. αι, *al. m.*) H.

Chap. XXXVI. 1. απηρατον ην B. — 2. ιωτου (αυτ. ὁ. ἢ αν α. εὕρῃ δοκ. om.) βιασ. E. - το αει παρειχοι B; παρειχοι (marg. *al. m.* παρηκον) I. - προβαι-

μέρος τὶ καὶ τῶν ψιλῶν, περιϊέναι κατὰ νώτου αὐτοῖς ὁδῷ ᾗ ἂν αὐτὸς εὕρῃ, δοκεῖν βιάσασθαι τὴν ἔφοδον. [2] λαβὼν δὲ ἃ ᾐτήσατο, ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ὁρμήσας, ὥστε μὴ ἰδεῖν ἐκείνους, κατὰ τὸ ἀεὶ παρῆκον τοῦ κρημνώδους τῆς νήσου προσβαίνων, καὶ ᾗ οἱ Λακεδαιμόνιοι, χωρίου ἰσχύϊ πιστεύσαντες, οὐκ ἐφύλασσον, χαλεπῶς τε καὶ μόλις περιελθὼν ἔλαθε. [3] καὶ ἐπὶ τοῦ μετεώρου ἐξαπίνης ἀναφανεὶς κατὰ νώτου αὐτῶν, τοὺς μὲν τῷ ἀδοκήτῳ ἐξέπληξε, τοὺς δὲ, ἃ προσεδέχοντο ἰδόντας, πολλῷ μᾶλλον ἐπέῤῥωσε. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι, βαλλόμενοί τε ἀμφοτέρωθεν ἤδη, καὶ γιγνόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι (ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι) τῷ ἐν Θερμοπύλαις, ἐκεῖνοί τε γὰρ τῇ ἀτραπῷ περιελθόντων τῶν Περσῶν, διεφθάρησαν· οὗτοί τε, ἀμφίβολοι ἤδη ὄντες, οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχόμενοι, καὶ ἀσθενείᾳ σωμάτων, διὰ τὴν σιτοδείαν, ὑπεχώρουν· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκράτουν ἤδη τῶν ἐφόδων.

Κεφ. λζ'. Γνοὺς δὲ ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης, ὅτι, εἰ καὶ ὁποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι, διαφθαρησομένους αὐτοὺς ὑπὸ τῆς σφετέρας στρατιᾶς, ἔπαυσαν τὴν μάχην, καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀπεῖρξαν, βουλόμενοι ἀγαγεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίοις ζῶντας, εἴ πως, τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες, ἐπικλασθεῖεν τῇ γνώμῃ τὰ ὅπλα παραδοῦναι, καὶ ἡσσηθεῖεν τοῦ παρόντος δεινοῦ. [2] ἐκήρυξάν τε, εἰ βούλοιντο τὰ ὅπλα παραδοῦναι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Ἀθηναίοις, ὥστε βουλεῦσαι, ὅ τι ἂν ἐκείνοις δοκῇ.

κον D, G. — 3. και εκ τȣ μετεωρȣ C. - αμφιβολοι τε οντες D; αμφ. (ηδη marg.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

aliquam partem sibi dare vellent, ad illos a tergo circumveniendum via, quamcunque ipse invenisset, putare irruptionem per vim fieri posse. [2] Cum autem accepisset, quæ petierat, iter clam ingressus, ne ab illis conspiceretur, accedens qua paulatim insulæ partes præruptæ aliquem aditum dabant, et ad eam partem, quam Lacedæmonii, loci natura muniti situ freti, non custodiebant, ægre et vix illis insciis *munitionem* circumiit. [3] atque ex improviso et repente in loco superiore a tergo hostium conspectus, illos quidem ob inopinatum casum metu consternavit; hos vero, qui cernebant, quod exspectabant, multo magis confirmavit. Quare Lacedæmonii, cum utrinque telis jam peterentur, et in eadem fortuna constituti essent, (ut parva magnis conferam) in qua ad Thermopylas. Nam illi in semita a Persis circumventi, perierunt. Et isti, cum undique telis jam peterentur, *hosti* diutius resistere non potuerunt; sed pauci cum multis dimicantes, et ob inediam corpore languentes, cedere cœperunt: et Athenienses omni accessu jam potiebantur.

Cap. 37. Cum autem Cleon et Demosthenes animadverterent, illos, quo magis cederent, *eo magis* a suis copiis interfectum iri, pugnam sedarunt, suosque prohibuerunt; quod illos vivos ad Athenienses ducere cuperent, si forte, audita caduceatoris voce, frangerentur animis ad arma tradenda, et præsenti calamitatis gravitate vincerentur: [2] et per præconem edixerunt, nunquid arma, et se ipsos Atheniensibus dedere vellent, ea conditione, ut Athenienses arbitratu suo de ipsis statuerent.

al. m.) οντες I. - αλλα πολλοις (τε om.) ολιγοι μ. D; αλλα πω πολλοις ολ. μ. I.

Chap. XXXVII. 1. όποσο ουν B. - διαφθ. αυτους (d'ici lacune jusqu'à Αθην. ζωντας) B. - αγαγειν αυτους (d'ici lacune jusqu'à τη γνωμη) D. - επικλασθειεν (d'ici jusqu'à του παροντος, lac. supp. marg. *ead. m.*) I.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

Cap. 38. Illi vero, audito hoc edicto, plerique clypeos deposuerunt, et manus quassarunt, significantes, se accipere conditiones sibi per præconis vocem oblatas. Postea vero factis induciis, in colloquium venerunt Cleon et Demosthenes, et ex illis, Styphon Pharacis *filius*, quod Epitadas, qui erat ex superioribus ducibus, jam defunctus esset, Hippagretes, qui in ejus locum fuerat suffectus, adhuc superstes inter defunctos tanquam mortuus jaceret, ipse tertius designatus, qui legitimum imperium obtineret, si quid humanitus ipsis accidisset. [2] Styphon autem, et qui cum eo erant, dixerunt, se velle per præcones agere cum Lacedæmoniis, qui in continente erant, quid sibi faciendum esset. [3] Cum autem Athenienses nullum quidem illorum proficisci permisissent, sed ipsi ex continente caduceatores evocassent; et bis, terve *Lacedæmonii suos* interrogassent: postremus, qui a Lacedæmoniis ex continente missus ad eos navigavit, *hæc* renunciavit, Lacedæmonios jubere vos ita vobis ipsis consulere, ut nullum dedecus admittatis. [4] Illi vero, consilio inter se inito, arma et se ipsos dediderunt. Illum autem diem, et noctem insequentem Athenienses eos in custodia tenuerunt. Postridie vero Athenienses quidem, tropæo in insula statuto, cætera ad navigationem *necessaria* pararunt, et captivos trierarchis asservandos distribuerunt. [5] Lacedæmonii vero, misso caduceatore, suorum cadavera receperunt. Tot autem in insula partim obierunt, partim vivi capti fuerunt. Universi quidem,

Chap. XXXVIII. 1. παρειχαν D. - ξυ. εις λογυς D. - ὡς τεθνεωτος (le 2e. ν très-bien écrit) G. — 3. κηρυκας (και om.) B. - γενομεναι επερωτησεων D, E, F, H, I; γενομενων επερωτησεως B, C; γενομενων επερωτησεως (ν s. ω, ab. m.) G. - κελευυσι G. - ὑμαι (αυτων om.) D. - βυλευσεσθαι C, G. — 4. διεσκ.

Κεφ. λη'. Οἱ δὲ, ἀκούσαντες, παρῆκαν τὰς ἀσπίδας οἱ πλεῖστοι, καὶ τὰς χεῖρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης τῆς ἀνακωχῆς, ξυνῆλθον ἐς λόγους ὅ τε Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης, καὶ ἐκείνων, Στύφων ὁ Φάρακος, τῶν πρότερον ἀρχόντων, τοῦ μὲν πρώτου τεθνηκότος Ἐπιτάδου, τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν Ἱππαγρέτου ἐφῃρημένου, ἐν τοῖς νεκροῖς ἔτι ζῶντος κειμένου ὡς τεθνεῶτος, αὐτὸς τρίτος ἐφῃρημένος ἄρχειν, κατὰ νόμον, εἴ τι ἐκεῖνοι πάσχοιεν. [2] ἔλεγε δὲ ὁ Στύφων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ὅτι βούλονται διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ Λακεδαιμονίους, ὅ, τι χρὴ σφᾶς ποιεῖν. [3] καὶ ἐκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δὲ τῶν Ἀθηναίων καλούντων ἐκ τῆς ἠπείρου κήρυκας, καὶ γενομένης ἐπερωτήσεως δὶς ἢ τρὶς, ὁ τελευταῖος διαπλεύσας αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου, Λακεδαιμονίων ἀνὴρ, ἀπήγγειλεν, ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν ὑμᾶς αὐτοὺς περὶ ὑμῶν αὐτῶν βουλεύεσθαι, μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας. [4] οἱ δὲ, καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι, τὰ ὅπλα παρέδοσαν, καὶ σφᾶς αὐτούς. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐν φυλακῇ εἶχον αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐν τῇ νήσῳ, τὰ ἄλλα διεσκευάζοντο ὡς ἐς πλοῦν, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς τριηράρχοις διεδίδοσαν ἐς φυλακήν. [5] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, κήρυκα πέμψαντες, τοὺς νεκροὺς διεκομίσαντο. ἀπέθανον δ' ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλῖ-

(ὡς s. l. *al. m.*) ες πλουν I. – τοις τριηραρχαις D, G. – (δι om.) εδιδοσαν D, I.
— 5. απεθανον δε D, I. – και τετρακοσιοι D'ici jusqu'à οἱ δε αλλοι, lacune

ται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὀκτὼ ἀποδέοντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀπέθανον. καὶ Σπαρτιᾶται τούτων ἦσαν τῶν ζώντων περὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Ἀθηναίων δὲ οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν· ἡ γὰρ μάχη οὐ σταδία ἦν.

Κεφ. λθ΄. Χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο, ὅσον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῇ νήσῳ μάχης, ἑβδομήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. τούτων περὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἐν αἷς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπῆσαν, ἐσιτοδοτοῦντο· τὰς δὲ ἄλλας τοῖς ἐσπλέουσι λάθρα διετρέφοντο. καὶ ἦν σῖτος ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ἄλλα βρώματα ἐγκατελείφθη· ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἑκάστῳ παρεῖχεν, ἢ πρὸς τὴν ἐξουσίαν.[2] οἱ μὲν δὴ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ τῆς Πύλου ἑκάτεροι ἐπ᾽ οἴκου. καὶ τοῦ Κλέωνος καίπερ μανιώδης οὖσα ἡ ὑπόσχεσις ἀπέβη. ἐντὸς γὰρ εἴκοσιν ἡμερῶν ἤγαγε τοὺς ἄνδρας, ὥσπερ ὑπέστη.

Κεφ. μ΄. Παρὰ γνώμην τε δὴ μάλιστα τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτο τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο. τοὺς γὰρ Λακεδαιμονίους οὔτε λιμῷ, οὔτ᾽ ἀνάγκῃ οὐδεμιᾷ ἠξίουν τὰ ὅπλα παραδοῦναι, ἀλλὰ ἔχοντας, καὶ μαχομένους ὡς ἐδύναντο, ἀποθνήσκειν.[2] ἀπιστοῦντές τε μὴ εἶναι τοὺς παραδόντας τοῖς τεθνεῶσιν ὁμοίους. καί τινος ἐρομένου ποτὲ ὕστερον

suppl. marg.) C, D; και τετρ. (οἱ om.) π. E. - Αθην. δε ου πολυ (marg. al. m. πολλοι) I. - διεφθ. και γαρ μαχη C.

Chap. XXXIX. 1. (οἱ om.) εν τη ν. F. - ἑβδ. ἡμερας F. - και δυο (τουτων marg. al, m.) των π. I. - εσιτοδουντο B, D, E, I. - εγκατεληφθη B, D, E; εγκαταλειφθη D. - αρχων και επιταδας I. - ενδ. παρειχεν εκαστῳ D, E, I. — 2. σφ

qui in insulam transierant, erant quadringenti, et viginti gravis armaturæ milites. Ex hoc numero *Athenas* vivi delati fuerunt trecenti minus octo, cæteri cæsi fuerunt. Inter hos autem, qui vivi capti fuerant, erant Spartani ad centum et viginti. Ex Atheniensibus vero, non multi perierunt. Pugna enim non fuit stataria.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

Cap. 39. Tempus autem universum, quo illi in insula fuerunt obsessi, a pugna navali usque ad prœlium in insula commissum, fuerunt duo et septuaginta dies. Et spatio dierum circiter viginti, quibus legati fœderum causa abierant, frumentum acceperunt. Reliquis vero *diebus*, ab illis, qui clam navigabant, nutriti fuerunt. Et frumenti ac aliorum esculentorum reliquiæ in insula relictæ fuerunt. Nam Epitadas dux unicuique parcius hæc quam pro copia præbebat. [2] Athenienses igitur et Peloponnesii cum suis utrique copiis, e Pylo domum redierunt. Et Cleonis promissio, quamvis fuisset insana, tamen effectum est consequuta. Nam intra viginti dies, quemadmodum promiserat, hostes adduxit.

Cap. 40. Hoc autem omnium, quæ in hoc bello contigerunt, maxime præter opinionem Græcis accidit. Existimabant enim, Lacedæmonios nec fame, nec ulla necessitate compulsos, arma dedituros : at hæc retinentes, et quoad possent dimicantes, mortem oppetituros. [2] Nec adduci poterant, ut crederent, illos, qui tradidissent, illis esse similes, qui cecidissent. Postea vero, cum qui-

Post Aug. init.

στρ. ἑκατεροι εκ της σ. C, G. – (η s. l.) ὑποσχεσις G.

Chap. XL. 1. τ. γνωμην (τε om.) G. – (δη om.) μαλιστα D, E, I. – ἑλλησι D, I. – τους μεν γαρ D, I. — 2. απιστουν τε μη ειναι D, I. – (ποτε om.) ὑστερον D, I. – αιχμαλωτων οι ει τεθνεωτες C; αιχ. η οἱ τεθνηκοτες F; αιχ. ει οι τεθνεοτες I. – καλοι και αγαθοι E. – λεγω τον οιστον D. – διεγινωσκε D, G. – (αν om.) αξιον F.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

dam Atheniensium socius quendam ex captivis ex insula *Athenas delatis*, ut ei cum insultatione dolorem inureret, interrogasset, nunquid illi, qui ex ipsis mortem oppetiissent, honesti, fortesque viri fuissent : *hic* ipsi respondit, magni profecto faciendum esse atracton, sagittam intelligens, si viros fortes *ab ignavis* dignosceret: indicans, eos, qui in lapides ac sagittas incidissent, occubuisse.

Cap. 41. Cum autem captivi *Athenas* delati fuissent, Athenienses eos in vinculis asservare decreverunt, donec aliquam compositionem facerent: sed si Peloponnesii agrum prius irrupissent, eos eductos occidere. In Pylo autem præsidium collocarunt. Et Messenii, qui Naupacti erant, huc, ut in patriam suam, (Pylus enim est in eo agro, qui quondam Messeniorum fuit,) ex suorum civium numero missis, qui *ad rem gerendam* maxime idonei erant, agrum Laconicum latrociniis infestabant, maximisque maleficiis afficiebant, quod eadem lingua uterentur. [2] Lacedæmonii vero, quod superiore tempore latrociniorum exercendorum, et hujusmodi belli imperiti essent, simul etiam quod sui servi ad hostem transfugerent, veriti, ne gravior aliqua rerum novarum molitio contra se in suo agro fieret, *hæc* non facile ferebant; sed, quamvis Atheniensibus manifesti esse nollent, *tamen* legatos ad eos mittebant, et Pylum et captivos recipere conabantur. At illi majora affectabant, et cum sæpius *ad eos* proficiscerentur, ipsos re infecta remittebant. Atque hæc quidem circa Pylum gesta sunt.

Aug. effecto.

Cap. 42. Eadem æstate, statim post hæc, Athenienses

Chap. XLI. 1. δεσμοις (μεν om.) D. - φυλαττειν D, I. - μεχρι ȣ C, G, H. - ξυμ. ει δ' οἱ πελ. D, I. - εξαγαγονταϛ E. - εληιζοιτο D. — 2. (τȣ om.) τȣιȣτȣ π. H. - (των om.) κατα την X. C, E, I. - ȣ βολομενοι E; ȣ ϐȣλομενον F.

τῶν

τῶν Ἀθηναίων ξυμμάχων δι' ἀχθηδόνα ἕνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αἰχμαλώτων, εἰ οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κἀγαθοὶ, ἀπεκρίνατο αὐτῷ, πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι τὸν ἄτρακτον (λέγων τὸν ὀϊστὸν) εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε· δήλωσιν ποιούμενος, ὅτι ὁ ἐντυγχάνων τοῖς τε λίθοις καὶ τοξεύμασι, διεφθείρετο.

Κεφ. μα΄. Κομισθέντων δὲ τῶν ἀνδρῶν, οἱ Ἀθηναῖοι ἐβούλευσαν δεσμοῖς μὲν αὐτοὺς φυλάσσειν, μέχρις οὗ τι ξυμβῶσιν· ἢν δ' οἱ Πελοποννήσιοι πρὸ τούτου ἐς τὴν γῆν ἐσβάλωσιν, ἐξαγαγόντες ἀποκτεῖναι. τῆς δὲ Πύλου φυλακὴν κατεστήσαντο· καὶ οἱ ἐκ τῆς Ναυπάκτου Μεσσήνιοι, ὡς ἐς πατρίδα ταύτην (ἔστι γὰρ ἡ Πύλος τῆς Μεσσηνίδος ποτὲ οὔσης γῆς,) πέμψαντες σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, ἐλῄζόν τε τὴν Λακωνικὴν, καὶ πλεῖστα ἔβλαπτον, ὁμόφωνοι ὄντες. [2] οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἀμαθεῖς ὄντες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ λῃστείας, καὶ τοῦ τοιούτου πολέμου, τῶν τε Εἱλώτων αὐτομολούντων, καὶ φοβούμενοι, μὴ καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν, οὐ ῥᾳδίως ἔφερον, ἀλλὰ, καίπερ οὐ βουλόμενοι ἔνδηλοι εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπρεσβεύοντο παρ' αὐτοὺς, καὶ ἐπειρῶντο τήν τε Πύλον καὶ τοὺς ἄνδρας κομίζεσθαι· οἱ δὲ μειζόνων τε ὠρέγοντο, καὶ πολλάκις φοιτώντων, αὐτοὺς ἀπράκτους ἀπέπεμπον. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Πύλον γενόμενα.

Κεφ. μβ΄. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους μετὰ ταῦτα εὐθὺς

-ευδηλον ειναι F. -επρεσβ. προς αυτους E. -ωρε (γ om.) γοντο B. -τα περι την πυλον D, I.

Chap. XXXXII. 1. (τ om.) ου δ' αυτου θ. C. -ευθυς μετα ταυτα F. -Αθ. εις την F. -Κορινθον B. -ἱππαγ. (ναυσι om.) διακ. ἱππευσιν B; ναυσιν, ἱππευσι

Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Κορινθίαν ἐστράτευσαν ναυσὶν ὀγδοήκοντα, καὶ δισχιλίοις ὁπλίταις ἑαυτῶν, καὶ ἐν ἱππαγωγοῖς ναυσὶ διακοσίοις ἱππεῦσιν. ἠκολούθουν δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων Μιλήσιοι, καὶ Ἄνδριοι, καὶ Καρύστιοι. ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου, τρίτος αὐτός. [2] πλέοντες δὲ ἅμα ἕῳ, ἔσχον μεταξὺ Χερσονήσου τε καὶ Ῥείτου, ἐς τὸν αἰγιαλὸν τοῦ χωρίου, ὑπὲρ οὗ ὁ Σολύγιος λόφος ἐστίν· ἐφ' ὃν Δωριῆς τοπάλαι ἱδρυθέντες, τοῖς ἐν τῇ πόλει Κορινθίοις ἐπολέμουν, οὖσιν Αἰολεῦσι. [3] καὶ κώμη νῦν ἐπ' αὐτοῦ Σολύγεια καλουμένη ἐστίν. ἀπὸ δὲ τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου, ἔνθα αἱ νῆες κατέσχον, ἡ μὲν κώμη αὕτη δώδεκα σαδίους ἀπέχει· ἡ δὲ Κορινθίων πόλις, ἑξήκοντα· ὁ δὲ ἰσθμὸς, εἴκοσι. προπυθόμενοι δὲ Κορίνθιοι ἐξ Ἄργους, ὅτι ἡ σρατιὰ ἥξει τῶν Ἀθηναίων, ἐκ πλείονος ἐβοήθησαν ἐς ἰσθμὸν πάντες, πλὴν τῶν ἔξω ἰσθμοῦ· καὶ ἐν Ἀμπρακίᾳ καὶ ἐν Λευκαδίᾳ ἀπῆσαν αὐτῶν πεντακόσιοι φρουροί· οἱ δ' ἄλλοι πανδημεὶ ἐπετήρουν τοὺς Ἀθηναίους, οἷ κατασχήσουσιν. ὡς δὲ αὐτοὺς ἔλαθον νυκτὸς καταπλεύσαντες, καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη, καταλιπόντες τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν ἐν Κεγχρειᾷ, ἢν ἄρα οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὸν Κρομμύωνα ἴωσιν, ἐβοήθουν κατὰ τάχος.

Κεφ. μγ΄. Καὶ Βάττος μὲν, ὁ ἕτερος τῶν σρατηγῶν (δύο γὰρ ἦσαν ἐν τῇ μάχῃ οἱ παρόντες,) λαϐὼν λόχον, ἦλθεν ἐπὶ τὴν Σολύγειαν κώμην, φυλάξων ἀτείχιστον

διακοσιοις C, G.— 2. Χερονησου D, F, I; χερσοννησου H.- και Ῥητου D, E, I. - ὑφ' ου Δωριεις C, D; εφ' ὃν Δωριεις E, F, G, H, I.-(ουσιν om.) Αιολευσι F. - (ι om.) δρυθεντες B. — 3. Κορινθιοι δε προπυθομενοι C, D, E, F, G, H, I;

in agrum Corinthium profecti sunt, cum octoginta navibus, et duobus millibus gravis armaturæ militum nominis Attici, et cum ducentis equitibus, qui in hippaginibus vehebantur. Eos autem comitabantur ex sociis Milesii, Andrii, et Carystii. His autem præerat Nicias Nicerati *filius*, cum duobus collegis. [2] Primo autem diluculo navigantes inter Cherronesum et Rheitum appulerunt ad littus loci, super quem situs est Solygius collis. In quo Dorienses olim sedibus positis, bellum faciebant Corinthiis, qui in urbe habitabant et Æolenses erant. [3] Et super ipsum nunc exstat castellum, nomine Solygia. Ab hoc autem littore, ad quod naves appulerunt, hoc castellum distat duodecim stadiis : Corinthus vero, sexaginta : Isthmus vero, viginti. Corinthii vero, cum multo ante de classis Atticæ adventu nuntios Argis allatos accepissent, omnes, præter illos, qui sunt extra Isthmum, ad Isthmum tutandum convenerunt; et ex eorum numero quingenti præsidiarii milites in Ambraciam et Leucadiam abierunt. Cæteri vero frequentibus copiis observabant, quonam Athenienses essent appulsuri. Sed cum illi noctu clam appulissent, et signa ipsis sublata fuissent, relicta suorum dimidia parte ad Cenchream, si forte Athenienses adversus Crommyonem irent, *suis* auxilium propere tulerunt.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

Cap. 43. Et Battus quidem, alter e ducibus, duo enim prœlio interfuerunt, assumta cohorte contendit ad Solygiam castellum, tutaturus illud, quod nullis muris erat

- ἡμισ. (αὐτῶν avec esprit doux) F, G. Dans ce moment où je vérific de nouveau les leçons des mss., je n'ai que ces deux mss. sous les yeux. - εν Κεχρεια B.

Chap. XLIII. 1. και βατος D. - Λοσυγειαν κωμην C; Σολυγειον κωμην E - φυλασσων (ξ s. σσ) G. - ξυνεβαλλεν H. - και πρωτον μεν C. — 2. τῳ δεξιῳ κερα

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

cinctum. Cum reliquis vero Lycophron manus cum hoste conseruit. Et primum quidem Corinthii in dextrum Atheniensium cornu, quod statim ante Cherronesum in terram descenderat, impetum fecerunt: deinde vero, et in reliquas *eorum* copias. [2] Asperumque prœlium, totumque cominus commissum. Et dextrum quidem Atheniensium et Carystiorum cornu, hi enim in acie postremi erant, Corinthios excepit; ægreque repulit. Illi vero, cum ad maceriam se recepissent, totus enim ille locus acclivis erat, superne lapidibus hostem inferius existentem petebant; cumque pæana cecinissent, *eum* rursus invaserunt. Cum autem Athenienses *eos* excepissent, pugna iterum cominus committicœpta est. Quædam autem Corinthiorum cohors sinistro suorum cornu subsidio profecta, dextrum Atheniensium cornu in fugam vertit, et ad mare usque persequuta est. Rursus autem et Athenienses et Carystii a navibus sunt reversi. Reliquus vero exercitus utrinque continenter dimicabat; præcipue vero dextrum Corinthiorum cornu, in quo stans Lycophron, sinistro Atheniensium resistebat. Suspicabatur enim eos Solygiam castellum tentaturos.

CAP. 44. Diu igitur pugnæ labores sustinuerunt, neutri alteris cedentes. Tandem vero, (Atheniensibus enim equites, qui in ipsa pugna eos juvabant, magno usui erant, cum alteri nullum equitatum haberent) Corinthii in fugam versi sunt, et in collem se receperunt. Et *in eo* castra posuerunt, nec amplius descendebant: sed quies-

B, C; το (μεν s. l. *al. m.*) δεξιον κερας E. - οἱ δε ὑποχωρησαντες B, C, D, E, F, G, H, I. - ες αἱμασιαν D. - εν χερσι G, G. - παλιν ην ἡ μαχη C; ην παλιν ἡ μαχη D, E, F; παλιν αυ ἡ μαχη G. X qui cite notre man. G, ne fait point mention de χερσι au lieu de χερσιν; puis au lieu de παλιν αυ, prétend que G donne παλιν ην, ce qui fait deux fautes commises dans le même

ἦσαν. Λυκόφρων δὲ τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλε. καὶ πρῶτα μὲν τῷ δεξιῷ κέρᾳ τῶν Ἀθηναίων, εὐθὺς ἀποβεβηκότι πρὸ τῆς Χεῤῥονήσου, οἱ Κορίνθιοι ἐπέκειντο· ἔπειτα δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ στρατεύματι. [2] καὶ ἦν ἡ μάχη καρτερὰ, καὶ ἐν χερσὶ πᾶσα. καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων καὶ Καρυστίων (οὗτοι γὰρ παρατεταγμένοι ἦσαν ἔσχατοι) ἐδέξαντό τε τοὺς Κορινθίους, καὶ ἐώσαντο μόλις· οἱ δὲ, ὑπερχωρήσαντες πρὸς αἱμασιὰν (ἦν γὰρ τὸ χωρίον πρόσαντες πᾶν,) βάλλοντες τοῖς λίθοις καθύπερθεν ὄντες, καὶ παιωνίσαντες, ἐπῄεσαν αὖθις. δεξαμένων δὲ τῶν Ἀθηναίων, ἐν χερσὶν πάλιν ἦν ἡ μάχη. [3] λόχος δέ τις τῶν Κορινθίων ἐπιβοηθήσας τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ ἑαυτῶν, ἔτρεψε τῶν Ἀθηναίων τὸ δεξιὸν κέρας, καὶ ἐπεδίωξεν ἐς τὴν θάλασσαν. πάλιν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀνέστρεψαν οἵ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Καρύστιοι. τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο συνεχῶς, μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων, ἐφ᾽ ᾧ ὁ Λυκόφρων ὢν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἀθηναίων ἠμύνετο. ἤλπιζον γὰρ, αὐτοὺς ἐπὶ τὴν Σολύγειαν κώμην πειράσειν.

Κεφ. μδ΄. Χρόνον μὲν οὖν πολὺν ἀντεῖχον, οὐκ ἐνδιδόντες ἀλλήλοις· ἔπειτα (ἦσαν γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ ἱππεῖς ὠφέλιμοι ξυμμαχόμενοι, τῶν ἑτέρων οὐκ ἐχόντων ἵππους,) ἐτράποντο οἱ Κορίνθιοι, καὶ ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα, καὶ οὐκέτι κατέβαινον, ἀλλ᾽ ἡσύχα-

membre de phrases. — 3. λοχιος δε τις F. - επιβονσας H; επιβον (θη s. l. *al. m.*) σας I. - κερα ἑαυτω F; κερω (marg. *al. m.* κερω) ἑαυτων I. - εις την θαλ. D, E, H, I: - ανεστραψαν C, G; ανετρεψαν D; αντεστρεψαν H. - το δ᾽ αλλο E. - Σολυγειον κωμην D, E.

Chap. XLIV. 1. επειτα γαρ ησαν F. - (οἱ om.) ἱππεις D, E, I. - ωφελο-

ζον. [2] ἐν δὲ τῇ τροπῇ ταύτῃ, κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας οἱ πλεῖστοί τε ἀπέθανον αὐτῶν, καὶ Λυκόφρων ὁ στρατηγός. ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ, τούτῳ τῷ τρόπῳ· οὐ κατὰ δίωξιν πολλὴν, οὐδὲ ταχείας φυγῆς γενομένης, ἐπεὶ ἐβιάσθη, ἐπαναχωρήσασα πρὸς τὰ μετέωρα ἱδρύθη. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς οὐκέτι αὐτοῖς ἐπήεσαν ἐς μάχην, τούς τε ἀλλοτρίους νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀνῃροῦντο. τροπαῖόν τε εὐθέως ἔστησαν. [3] τοῖς δ' ἡμίσεσι τῶν Κορινθίων, οἳ ἐν τῇ Κεγχρειᾷ ἐκάθηντο φύλακες, μὴ ἐπὶ τὸν Κρομμύωνα πλεύσωσι, τούτοις οὐ κατάδηλος ἡ μάχη ἦν ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ὀνείου· κονιορτὸν δὲ ὡς εἶδον, καὶ ὡς ἔγνωσαν, ἐβοήθουν εὐθύς. ἐβοήθησαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πρεσβύτεροι τῶν Κορινθίων, αἰσθόμενοι τὸ γεγενημένον. [4] ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ξύμπαντας αὐτοὺς ἐπιόντας, καὶ νομίσαντες τῶν ἐγγὺς ἀστυγειτόνων Πελοποννησίων βοήθειαν ἐπιέναι, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπὶ τὰς ναῦς, ἔχοντες τὰ σκυλεύματα, καὶ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, πλὴν δυεῖν, οὓς ἐγκατέλιπον, μὴ δυνάμενοι εὑρεῖν. καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰς ναῦς, ἐπεραιώθησαν ἐς τὰς ἐπικειμένας νήσους· ἐκ δ' αὐτῶν ἐπικηρυκευσάμενοι, τοὺς νεκροὺς, οὓς ἐγκατέλιπον, ὑποσπόνδους ἀνείλοντο. ἀπέθανον δὲ Κορινθίων μὲν ἐν τῇ μάχῃ δώδεκα καὶ διακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ, ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντήκοντα.

Κεφ. με'. Ἄραντες δὲ ἐκ τῶν νήσων οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπλευσαν αὐθημερὸν ἐς Κρομμύωνα τῆς Κορινθίας. ἀπέχει δὲ

μενοι G. - (τα om.) ὅπλα G. — 2. (το om.) δεξιον κ. D. - πλ. τε αυτων απεθανον D, E, F, G. - ες τα μετεωρα C, G. - ιδρυσθη I. - απηεσαν E. - εις μαχην H, I. - τους τε (αλλοτριους om.) B, C, D, E, F, G, I. — 3. οἱ εν τη κεγχρια C.

cebant. [2] In hac autem fuga, in dextro cornu, plerique ipsorum, et Lycophron dux, obierunt. Reliquus vero exercitus, hoc modo, neque hoste vehementer insequente, neque effusa fuga, postquam per vim fuit coactus, in excelsa loca se recepit, ibique castra posuit. Athenienses vero, cum *hostes* ad prœlium contra ipsos non amplius prodirent, aliena cadavera spoliarunt, et suorum susceperunt, et tropæum continuo statuerunt. [3] Porro illi dimidiæ Corinthiorum parti, quæ in Cenchrea præsidii causa manebat, ne *Athenienses* adversus Crommyonem navigarent, hoc prœlium non erat manifestum, propter montem Oneium. Sed ubi pulverem conspexit, et *rem* cognovit, opem *suis* confestim tulit. Venerunt etiam auxilio ex urbe Corinthii senes, cum intellexissent id, quod acciderat. [4] Quos universos conspicati Athenienses in se tendentes, ratique auxilium a vicinis Peloponnesiorum civitatibus missum contra sese venire, celeriter ad naves se receperunt, habentes spolia, et suorum cadavera, duobus exceptis, quæ reliquerunt, quod ea reperire non potuissent. Cum autem naves conscendissent, ad insulas adjacentes trajecerunt. Hinc autem misso caduceatore, suorum cadavera, quæ reliquerant, fide publica interposita receperunt. In hoc autem prœlio, ex Corinthiis quidem, ceciderunt ducenti et duodecim; ex Atheniensibus vero, paulo minus quinquaginta.

Cap. 45. Athenienses autem ex istis insulis profecti eodem die ad agri Corinthii Crommyonem navigarunt.

-πλευσωσιν C. - (ὡς om.) εγνωσαν D, E, F. - εβοηθουν αυτοις D. - εβοη (θη om.) σαν B. - δε και (οἱ om.) εκ της F. — 4. πλην δυοιν ὃς B, C, D, F, G, H, I. - εγκατελειπον D. - ου δυναμενοι C, D, E, F, G, H, I. - επεραιωθ. εις τας C, D. - απεθανων μεν Κορ. μεν D.

Chap. XLV. 1. επι Κρομμυωνα E. - μεταξυ επιδαυριας D. — 2. και απο-

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

(Abest autem ab urbe centum et viginti stadiis.) Et cum *eo appulissent*, agrum vastarunt, ibique castris positis pernoctarunt. Postridie vero maritimam oram legentes primum in Epidaurium agrum iverunt, et exscensu ex navibus in nonnullas ejus partes facto, Methonem venerunt, quæ inter Epidaurum et Trœzenem est sita. [2] Et Cherronesi Isthmum, in quo est Methone, ab utraque littoris parte complexi, muro cingere cœperunt: impositoque præsidio, postea Trœzenium, et Haliensem, et Epidaurium agrum latrociniis infestabant. Postquam autem absoluto muro locum illum muniverunt, navibus domum redierunt.

Cap. 46. Per idem tempus, quo hæc gerebantur, Eurymedon etiam et Sophocles, qui e Pylo cum Atheniensium classe in Siciliam proficiscebantur, cum Corcyram pervenissent, una cum urbis incolis bellum intulerunt Corcyræis, qui sedes in Istone monte posuerant; qui tunc, post seditionem *eo* profecti, agro potiebantur, et *adversæ factioni* multa damna dabant. [2] Illos igitur adorti, munitionem quidem ceperunt: homines vero, *qui in ea erant*, uno agmine in editum quendam locum fuga se receperunt: et *cum Atheniensibus* compositionem hac conditione fecerunt; ut auxiliarios quidem milites *ipsis* traderent, de se vero, post arma tradita, Atheniensis populus arbitratu suo statueret. Duces autem *Atheniensium* ipsos, fide publica interposita, in insulam Ptychiam asservandos transportarunt, donec Athenas mitterentur; ita tamen, ut, si quis aufugiens deprehensus fuisset, fides, quæ data fuerat, omnibus esset irrita. [3] Verum

ϐαντες τον της C. - χερονησυ F. - και Ἀλιδα I.

Chap. XLVI. 1. (καθ' ὃν om.) ταυτα H. - Ευρυμεων B. - Ιςονης G. - (τε

τῆς

τῆς πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ςαδίυς, καὶ καθορμισάμενοι τήν τε γῆν ἐδῄωσαν, καὶ τὴν νύκτα ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑςεραίᾳ παραπλεύσαντες ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν πρῶτον, καὶ ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι, ἀφίκοντο ἐς Μεθώνην τὴν μεταξὺ Ἐπιδαύρου καὶ Τροιζῆνος. [2] καὶ ἀπολαβόντες τὸν τῆς Χεῤῥονήσυ ἰσθμὸν, ἐτείχισαν, ἐν ᾧ ἡ Μεθώνη ἐςί. καὶ φρούριον καταςησάμενοι, ἐλῄςευον τὸν ἔπειτα χρόνον τήν τε Τροιζηνίαν γῆν, καὶ Ἁλιάδα, καὶ Ἐπιδαυρίαν. ταῖς δὲ ναυσὶν, ἐπειδὴ ἐξετείχισαν τὸ χωρίον, ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου.

Κεφ. μϛʹ. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, καθ' ὃν ταῦτα ἐγίγνετο, καὶ Εὐρυμέδων, καὶ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐκ τῆς Πύλυ ἀπῆραν ἐς τὴν Σικελίαν ναυσὶν Ἀθηναίων, ἀφικόμενοι ἐς Κέρκυραν, ἐστράτευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τὺς ἐν τῷ ὄρει τῆς Ἰςώνης Κερκυραίων καθιδρυμένους, οἳ τότε μετὰ τὴν ςάσιν διαβάντες ἐκράτυν τε τῆς γῆς, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον. [2] προσβαλόντες δὲ, τὸ μὲν τείχισμα εἷλον· οἱ δὲ ἄνδρες καταπεφευγότες ἀθρόοι πρὸς μετέωρόν τι, ξυνέβησαν, ὥστε τὺς μὲν ἐπικούρους παραδῦναι, περὶ δὲ σφῶν, τὰ ὅπλα παραδόντων, τὸν Ἀθηναίων δῆμον διαγνῶναι. καὶ αὐτὺς ἐς τὴν νῆσον οἱ ςρατηγοὶ τὴν Πτυχίαν ἐς φυλακὴν διεκόμισαν ὑποσπόνδυς, μέχρις ὗ Ἀθήναζε πεμφθῶσιν· ὥστε, ἄν τις ἁλῷ ἀποδιδράσκων, ἅπασι λελύσθαι τὰς σπονδάς. [3] οἱ δὲ τῦ δήμυ

om.) της γης και τα πολλα D. — 2. προσβαλλοντες D. - περι δε (σφων om.) B. - δημον διαγνωναι. Mots corrigés et surchargés de corrections difficiles à lire, *ead. m.* H. - νησον εις (οι s. εις, *al. m.*) G. - την πτυχειαι F, G. - μεχρι ὗ C, G, H. - πεμφθωσιν. D'ici jusqu'à οἱ δε n°. 3, lacune suppl. marg.

προστάται τῶν Κερκυραίων, δεδιότες, μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐλθόντας οὐκ ἀποκτείνωσι, μηχανῶνται τοιόνδε τι. τῶν ἐν τῇ νήσῳ πείθουσί τινας, ὀλίγους ὑποπέμψαντες φίλους, καὶ διδάξαντες, ὡς κατ᾽ εὔνοιαν δῆθεν, λέγειν, ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη ὡς τάχιστα ἀποδιδράναι, πλοῖον δέ τι αὐτοὶ ἑτοιμάσειν. μέλλειν γὰρ δὴ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων παραδώσειν αὐτοὺς τῷ δήμῳ τῶν Κερκυραίων.

Κεφ. μζ΄. Ὡς δὲ ἔπεισαν, καὶ, μηχανησαμένων τὸ πλοῖον, ἐκπλέοντες ἐλήφθησαν, ἐλέλυντό τε αἱ σπονδαὶ, καὶ τοῖς Κερκυραίοις παρεδίδοντο οἱ πάντες. [2] ξυνελάβοντο δὲ τοῦ τοιούτου οὐχ ἥκιστα, ὥστε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι, καὶ τοὺς τεχνησαμένους ἀδεέστερον ἐγχειρῆσαι, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, κατάδηλοι ὄντες τοὺς ἄνδρας μὴ ἂν βούλεσθαι ὑπ᾽ ἄλλων κομισθέντας, διότι αὐτοὶ ἐς Σικελίαν ἔπλεον, τὴν τιμὴν τοῖς ἄγουσι προσποιῆσαι. [3] παραλαβόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι, ἐς οἴκημα μέγα καθεῖρξαν· καὶ ὕστερον ἐξάγοντες κατὰ εἴκοσιν ἄνδρας, διῆγον διὰ δυοῖν στοίχοιν, ὁπλιτῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων, δεδεμένους τε πρὸς ἀλλήλους, καὶ παιομένους, καὶ κεντουμένους ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων, εἴπου τὶς τινα ἴδοι ἐχθρὸν ἑαυτοῦ· μαστιγοφόροι τε παριόντες ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προσιόντας.

Κεφ. μη΄. Καὶ ἐς μὲν ἄνδρας ἑξήκοντα ἔλαθον τοὺς

al. m. H. - ὡςε εαν τις D. — 3. αποκτεινωσιν G. - φιλους, και διαταξαντες D; I. - κατ᾽ ευν. μη λ. C; κατ᾽ ευν. δη λ. D, E, G, H, I. - ταχ. αποδραναι C, D, E, G. - μελλειν γαρ (δη om.) H.

Chap. XLVII. 1. ελελυντο (τε om.) D. - παραδιδοντο B; παρεδεδοντο C.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

primores populi Corcyræi, veriti, ne Athenienses hos *Athenas* profectos non interficerent, hujusmodi fraudem moliuntur. Nonnullis illorum, qui in insula *Ptychia* servabantur, persuadent, aliquot ex amicis submissis, et monitis, ut quasi benevolentia dicerent, e re ipsorum maxime esse, ut primo quoque tempore fugam capesserent, se vero navigium aliquod præparaturos: Atheniensium enim duces, ipsos populo Corcyræo tradere statuisse.

Cap. 47. Cum autem *hoc illis* persuasissent, et navigium per insidias parassent, *illi illinc* discedentes, intercepti sunt, atque fides data *tunc* irrita fuit, et universi populo Corcyræo traditi fuerunt. [2] Ad hanc autem rem peragendam *Corcyræos* in primis adjuverunt ipsi Atheniensium duces, ut certa minimeque dubia causa videretur *illis qui in insula erant*; et qui fraudem commenti fuerant, eam confidentius aggrederentur: quippe qui aperte præ se ferrent, se nolle viros istos *captivos* ab aliis *Athenas* delatos (ipsi enim in Siciliam navigabant) decus et gloriam illis comparare, qui *eos illuc* deportassent. [3] Hos autem acceptos Corcyræi in magno carcere concluserunt. Postea vero eos eductos vicenos traducebant per medios binos ordines militum armatorum, qui hinc inde instructi erant, et qui ipsos inter se colligatos cæsim punctimque vulnerabant, sicubi quis suum inimicum aspexisset. Et lictores prosequentes eos urgebant qui tardius progrederentur.

Cap. 48. Atque hunc in modum eductos trucidarunt

— 2. ὑπ' ἀλλήλων B. — 3. δια δυοιν D, E, H, I. - στιχοιν E. - τῳ (ς s. l. *al. m.*) σχολαιτερον I.

Chap. XLVIII. 1. τοι αλλος επαγειν B; 7. (αλλοτε s. l. *al. m.*) αγειν G.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

ad sexaginta; quod illos latebat, qui in carcere reliqui erant. Existimabant enim, suos socios ab inimicis ex carcere eductos alio traduci. Cum autem *hoc* rescivissent, et ex quodam intellexissent, *tunc* Athenienses implorare ac orare cœperunt, ut, si voluntas eorum ferret, ipsi se occiderent; nec amplius ex carcere exire volebant, et dicebant, se pro viribus non permissuros, ut quisquam *illuc* ingrederetur. [2] Corcyræi vero ne ipsi quidem per fores irrumpere in animo habebant: sed cum carceris tectum conscendissent, et lacunar revulsissent, tegulis et sagittis eos petebant, qui infra erant. [3] Illi vero se protegebant ut poterant, quinetiam ipsorum multi sibi manus violentas attulerunt, partim sagittas ab hoste missas jugulis imprimentes, partim lectorum suorum, qui illic ipsis erant, funibus, partim restibus, quas ex suis vestibus a se laceratis fecerant, se ipsos strangulantes, omni denique ratione magnam partem noctis (nox enim huic cladi intervenit) se ipsos laqueis suffocantes, et ab illis, qui in superiore tecti parte stabant, telis petiti, penitus perierunt. [4] Cum autem dies illuxisset, Corcyræi eos acervatim in plaustra conjectos extra urbem portarunt. Ipsorum vero uxores, quotquot in munitione captæ fuerunt, in servitutem redegerunt. [5] Hoc igitur modo Corcyræi, qui sedes in monte posuerant, a populo funditus perditi fuerunt. Hæc autem seditio, quæ magna fuit, hunc habuit exitum, quatenus ad hoc bellum pertinet. Neque enim quod reliquum erat ex aliis, ejusmodi erat, ut mentione dignum sit. Athenienses autem, cum

—2. ουδένα. ουδε Κερκυραιοι F. - εϐαλον F; εϐαλ (λ s. l. *al. m.*) ον, I.—3. διεφθειραν (ον s. αν. *ead. m.*) D; διεφθειραν E, F. - σφ. καθιεντας (ες s. ας, *al. m.*) G. - παραιωρηματα I. - (ετ s. l. en rouge,) εγενετο E. - (δ om.) εφθαρησαν G.—4. επει-

ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξαγαγόντες, καὶ διαφθείραντες. ᾤοντο γὰρ αὐτοὺς μεταστήσαντάς ποι, ἄλλοσε ἄγειν. ὡς δὲ ᾔσθοντο, καί τις αὐτοῖς ἐδήλωσε, τούς τε Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο, καὶ ἐκέλευον σφᾶς, εἰ βούλονται, αὐτοὺς διαφθείρειν. ἔκ τε τοῦ οἰκήματος οὐκέτι ἤθελον ἐξιέναι, οὐδ᾽ ἐσιέναι ἔφασαν κατὰ δύναμιν περιόψεσθαι οὐδένα. [2] οἱ δὲ Κερκυραῖοι κατὰ μὲν τὰς θύρας οὐδ᾽ αὐτοὶ διενοοῦντο βιάζεσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸ τέγος τοῦ οἰκήματος, καὶ διελόντες τὴν ὀροφὴν, ἔβαλλον τῷ κεράμῳ καὶ ἐτόξευον κάτω. [3] οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό τε ὡς ἠδύναντο, καὶ ἅμα οἱ πολλοὶ σφᾶς αὐτοὺς διέφθειρον, ὀϊστούς τε, οὓς ἀφίεσαν ἐκεῖνοι, ἐς τὰς σφαγὰς καθιέντες, καὶ ἐκ κλινῶν τινῶν, αἳ ἔτυχον αὐτοῖς ἐνοῦσαι, τοῖς σπάρτοις, καὶ ἐκ τῶν ἱματίων παραιρήματα ποιοῦντες, ἀπαγχόμενοι, παντὶ τρόπῳ τὸ πολὺ τῆς νυκτὸς (ἐπεγένετο γὰρ νὺξ τῷ παθήματι) ἀναδοῦντες σφᾶς αὐτοὺς, καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἄνω, διεφθάρησαν. [4] καὶ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι, ἐπειδὰν ἡμέρα ἐγένετο, φορμηδὸν ἐπὶ ἁμάξας ἐπιβαλόντες, ἀπήγαγον ἔξω τῆς πόλεως. τὰς δὲ γυναῖκας, ὅσαι ἐν τῷ τειχίσματι ἑάλωσαν, ἠνδραποδίσαντο. [5] τοιούτῳ μὲν τρόπῳ οἱ ἐκ τοῦ ὄρους Κερκυραῖοι ὑπὸ τοῦ δήμου διεφθάρησαν. καὶ ἡ στάσις πολλὴ γενομένη ἐτελεύτησεν ἐς τοῦτο, ὅσα γε κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε. οὐ γὰρ ἔτι ἦν ὑπόλοιπον τῶν ἑτέρων ὅ, τι καὶ ἀξιόλογον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Σικελίαν, ἵνα-

δη ἡμερα B, C, D, E, F, G, H, I. - επι ἁμαξαις επιβ. επηγαγον H. — 5. (δι om.) εφθαρηται C. - ετ. εις τουτο D, I. - ὁσα τε κατα τον π. τουτοι F. - ινα τε το πρ. D, I.

περ τοπρῶτον ὥρμηντο, ἀποπλεύσαντες, μετὰ τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων ἐπολέμουν.

Κεφ. μθ΄. Καὶ οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀκαρνᾶνες, ἅμα τελευτῶντος τοῦ θέρους, στρατευσάμενοι, Ἀνακτόριον, Κορινθίων πόλιν, ἣ κεῖται ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, ἔλαβον προδοσίᾳ· καὶ ἐκπέμψαντες Κορινθίους αὐτοὶ Ἀκαρνᾶνες οἰκήτορας ἀπὸ πάντων, ἔσχον τὸ χωρίον. [2] καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Κεφ. ν΄. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Ἀριστείδης ὁ Ἀρχίππου, εἷς τῶν ἀργυρολόγων νεῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς, αἳ ἐξεπέμφθησαν πρὸς τοὺς ξυμμάχους, Ἀρταφέρνην, ἄνδρα Πέρσην, παρὰ βασιλέως πορευόμενον ἐς Λακεδαίμονα, ξυλλαμβάνει ἐν Ἠϊόνι τῇ ἐπὶ Στρυμόνι. καὶ αὐτοῦ κομισθέντος, οἱ Ἀθηναῖοι, τὰς μὲν ἐπιστολὰς μεταγραψάμενοι ἐκ τῶν Ἀσσυρίων γραμμάτων, ἀνέγνωσαν· ἐν αἷς, πολλῶν ἄλλων γεγραμμένων, κεφάλαιον ἦν πρὸς Λακεδαιμονίους, οὐ γιγνώσκειν ὅ, τι βούλονται. [2] πολλῶν γὰρ ἐλθόντων πρέσβεων, οὐδένα ταυτὰ λέγειν. εἰ οὖν τι βούλονται σαφὲς λέγειν, πέμψαι μετὰ τοῦ Πέρσου ἄνδρας ὡς αὐτόν. τὸν δὲ Ἀρταφέρνην ὕστερον οἱ Ἀθηναῖοι ἀποστέλλουσι τριήρει ἐς Ἔφεσον, καὶ πρέσβεις ἅμα· οἱ πυθόμενοι αὐτόθι βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ τεθνηκότα (κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτελεύτησεν) ἐπ᾽ οἴκου ἀνεχώρησαν.

Κεφ. να΄. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Χῖοι τὸ τεῖχος περιεῖλον τὸ καινὸν, κελευσάντων Ἀθηναίων, καὶ ὑπο-

Chap. XLIX. 1. Ἀθην. και Ακαρνανες. D'ici jusqu'à οικητορας n°. 2.

in Siciliam, quo primum navigationem instituerant, pervenissent, cum illius loci sociis bellum administrabant.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329.

CAP. 49. Athenienses vero, qui Naupacti erant, et Acarnanes, æstate jam extrema, cum exercitu profecti, Anactorium, Corinthiorum urbem, in ipso Ambracii sinus ostio sitam, per proditionem ceperunt. Corinthiis autem illinc ejectis, ipsi Acarnanes locum tenuerunt, colonis ex omnibus Acarnaniæ partibus eo missis. [2] Et hæc æstas exiit.

Post Sept. 24. Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 329. Octobr. ex. vel ineunte Nov.

CAP. 50. Sequente hyeme, Aristides Archippi *filius*, unus e ducibus Atticæ classis ad socios pecuniæ cogendæ causa missæ, Artaphernem virum Persam, qui a *Persarum* Rege missus Lacedæmonem proficiscebatur, ad Eionem, quæ ad Strymonem est sita, comprehendit. Quo *Athenas* deducto, Athenienses epistolas ex Assyriis litteris *in Græcum sermonem* conversas legerunt. Quarum, cum alia multa ad Lacedæmonios scriberentur, summa hæc erat: Nescire se, quid *illi* vellent. [2] Nam cum multi legati venirent, nullum eadem dicere. Si quid igitur aperte dicere vellent, cum hoc Persa viros ad se mitterent. Artaphernem vero postea Athenienses una cum legatis triremi vectum Ephesum miserunt. Qui, cum illic intellexissent, Artaxerxen Xerxis filium nuper obiisse, (nam per id tempus decesserat) domum redierunt.

Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 330. Post initium Jan. ante Mart. 21.

CAP. 51. Eadem hyeme, Chii novum murum Atheniensium jussu demoliti sunt, quod eos aliquid novi

lacune supp. marg. *al. m.* I. - επι (τῳ om.) σωματι G. - αμπρακιωτικȣ C. - οικητορες F, H, I.

Chap. L. 1. τȣ δ' επιγενομενȣ C; τȣ δ' επιγιγνομενȣ D, I. - Αριστειδης ὁ Αρχιππȣ D, I. - ξ. εν ηονι E. - Στρυμμονι H, I. - κομισθεντες C. - Ασσυριων H. - ȣ γινωσκειν C, D, G. - ὅτι βȣλονται D. — 2. πολλων (γαρ om.) D, I. - ει ȣν (τι om.) H. - βȣλονται, (πολλων γαρ ελθοντων πρεσβεων ȣ, ces cinq mots

contra se moliri suspicarentur. Hoc tamen fecerunt adhibita firma cautione, quantum fieri poterat, ne Athenienses quicquam de pristino *suæ* civitatis statu innovarent. [2] Atque hæc hyems exiit, simul etiam belli, quod Thucydides conscripsit, septimus annus excessit.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. $\frac{88}{89}$. $\frac{4}{1}$. V. C. Varr. $33\frac{0}{1}$. Mart. 21. Eclipsis. Terræ motus ante Mart. 30.

Cap. 52. Æstatis autem insequentis initio statim circa novilunium sol ex parte defecit, ejusdemque mensis initio terræ motus exstitit. Et Mitylenæi, aliique Lesbii exsules, quorum plerique ex continente venerant, auxiliis ex Peloponneso mercede conductis, et manu illinc collecta, Rhœtium occupant. Et acceptis duobus Phocaïcorum staterum millibus, *ipsum incolis* rursus reddiderunt, nulla injuria facta. [2] Postea vero, cum copias adversus Antandrum duxissent, urbem interveniente proditione ceperunt. Eorum autem propositum erat, cum alias civitates, quæ Actææ vocantur, quas prius possidentibus Mitylenæis Athenienses tenebant, in libertatem vindicare, tum vero omnium maxime Antandrum. Ubi autem eam muniissent, (nam ædificandarum navium facultas, propter lignorum copiam, et Idam impendentem, illic ipsis erat) cum reliquo etiam apparatu inde proficiscentes, Lesbum vicinam infestare, et in suam potestatem redigere Æolica oppida, quæ in continente erant. Et hi quidem hæc facere constituerant.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 330. Ante Jul. 16.

Cap. 53. Athenienses vero, eadem æstate, cum LX

rayés) σαφες λ. C. – (οἱ om.) Αθηναιοι F. – Αρτοξερξην τȣ ξερξȣ C; Αρταξερξην ȣ τȣ ξερξȣ H. – νεωϛι τεθνηκοτος D.

Chap. LI. 1, ὑποπλευσαντων ἑαυτȣς B. – τι νεωτερειν D. — 2. ετος (τῷ πολεμῳ om.) D, I.

Chap. LII. 1. τȣ δ' επιγενομενȣ C. – θερος B. – τȣ (τε om.) ἡλιȣ I. – μηνος (ἱϛαμενȣ om.) D. – εσεισεν H. – (και αυτοθεν ξυναγειραντες s. l. *al. m.*) αἱρȣσι E. – λαβοντες χιλιȣς D, I. – αἱρ. Ῥοιτειον H. – ϛατηρας (φωκαιτας s. l. *al.*

πτευσάντων

πλευσάντων ἐς αὐτοὺς τὶ νεωτεριεῖν· ποιησάμενοι μέντοι πρὸς Ἀθηναίους πίστεις καὶ βεβαιότητα, ἐκ τῶν δυνατῶν, μηδὲν περὶ σφᾶς νεώτερον βουλεύσειν. [2] καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Κεφ. νβ΄. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθὺς τοῦ τε ἡλίου ἐκλιπές τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν· καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἱσταμένου ἔσεισε· καὶ οἱ Μιτυληναίων φυγάδες καὶ τῶν ἄλλων Λεσβίων, ὁρμώμενοι οἱ πολλοὶ ἐκ τῆς ἠπείρου, καὶ μισθωσάμενοι ἔκ τε Πελοποννήσου ἐπικουρικὸν, καὶ αὐτόθεν ξυναγείραντες, αἱροῦσι Ῥοίτιον· καὶ λαβόντες δισχιλίους στατῆρας Φωκαΐτας, ἀπέδοσαν πάλιν, μηδὲν ἀδικήσαντες. [2] καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπὶ Ἄντανδρον στρατεύσαντες, προδοσίας γενομένης λαμβάνουσι τὴν πόλιν. καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια, τάς τε ἄλλας πόλεις, τὰς Ἀκταίας καλουμένας, ἃς πρότερον, Μιτυληναίων νεμομένων, Ἀθηναῖοι εἶχον, ἐλευθεροῦν, καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἄντανδρον· καὶ κρατυνάμενοι αὐτὴν (ναῦς τε γὰρ εὐπορία ἦν ποιεῖσθαι αὐτόθεν, ξύλων ὑπαρχόντων, καὶ τῆς Ἴδης ἐπικειμένης,) καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ ῥᾳδίως ἀπ᾽ αὐτῆς ὁρμώμενοι, τήν τε Λέσβον, ἐγγὺς οὖσαν, κακώσειν, καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ Αἰολικὰ πολίσματα χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα παρασκευάζεσθαι ἔμελλον.

Κεφ. νγ΄. Ἀθηναῖοι δὲ, ἐν τῷ αὐτῷ θέρει, ἑξήκοντα

m.) E. – παλιν, ουδεν αδ. C, F, G; παλιν (μη s. l. ead. m.) ουδεν αδ. I. — 2. την Ανταδρον B, D. – και κρατησαμενοι αυτην D, I. – Ευπ. ην ποιειν αυτοθεν E. – και τοις ιδης G. – τη αλλη (παρα om.) σκευη C, D, E, F, G. – χειρωσασθαι C, D, E, F, G, H, I.

ναυσὶ, καὶ δισχιλίοις ὁπλίταις, ἱππεῦσί τε ὀλίγοις, καὶ τῶν ξυμμάχων Μιλησίους καὶ ἄλλους τινὰς ἀγαγόντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ Κύθηρα. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου, καὶ Νικόστρατος ὁ Διοτρεφοῦς, καὶ Αὐτοκλῆς ὁ Τολμαίου. τὰ δὲ Κύθηρα, νῆσός ἐστιν, ἐπίκειται δὲ τῇ Λακωνικῇ κατὰ Μαλέαν· Λακεδαιμόνιοι δ' εἰσὶ τῶν περιοίκων, καὶ Κυθηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς Σπάρτης διέβαινεν αὐτόσε κατὰ ἔτος, ὁπλιτῶν τε φρουρὰν διέπεμπον ἀεὶ, καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο. [2] ἦν γὰρ αὐτοῖς τῶν τε ἀπ' Αἰγύπτου καὶ Λιβύης ὁλκάδων προσβολή. καὶ λησταὶ ἅμα τὴν Λακωνικὴν ἧσσον ἐλύπουν ἐκ θαλάσσης, ᾗπερ μόνον οἷόν τ' ἦν κακουργεῖσθαι. πᾶσα γὰρ ἀνέχει πρὸς τὸ Σικελικὸν καὶ Κρητικὸν πέλαγος.

Κεφ. νδʹ. Κατασχόντες οὖν οἱ Ἀθηναῖοι τῷ στρατῷ, δέκα μὲν ναυσὶ καὶ δισχιλίοις Μιλησίων ὁπλίταις τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν, Σκάνδειαν καλουμένην, αἱροῦσι· τῷ δὲ ἄλλῳ στρατεύματι ἀποβάντες τῆς νήσου ἐς τὰ πρὸς Μαλέαν τετραμμένα, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν τῶν Κυθηρίων, καὶ εὗρον εὐθὺς αὐτοὺς ἐστρατοπεδευμένους ἅπαντας. [2] καὶ μάχης γιγνομένης ὀλίγον μέν τινα χρόνον ὑπέστησαν οἱ Κυθήριοι, ἔπειτα τραπόμενοι, κατέφυγον ἐς τὴν ἄνω πόλιν. καὶ ὕστερον ξυνέβησαν πρὸς Νικίαν, καὶ τοὺς ξυνάρχοντας, Ἀθηναίοις ἐπιτρέψαι περὶ σφῶν αὐτῶν, πλὴν θανάτου. ἦσαν δέ τινες καὶ γενόμενοι

Chap. LIII. 1. ἱππευσι τε ολιγαις D. - τα δε Κιθηρα E. - κατα Μελεαν B. - Λακεδ. δε εισι E. - διεπ. αει G. - πολλην εποι. επιμελειαν E. — 2. μονον οἶοι τε ην D, E.

Chap. LIV. 1. δισχ. ὁπλιταις Μιλ. F. - αἱρουσιν H. - ες την επι θ. I. - εὗρον

navibus, et duobus militum millibus, et aliquot equitibus, et cum Milesiis, et aliis quibusdam ex sociis, quos secum ducebant, bellum Cytheris intulerunt. Illis autem præerat Nicias Nicerati, et Nicostratus Diotrephis, et Autocles Tolmæi *filius*. Cythera autem est insula, quæ agro Laconico adjacet e regione Maleæ *promontorii*. Lacedæmonii vero sunt accolæ circumcirca: et Cytherodices magistratus ad jus dicendum Sparta quotannis eo transibat; et *Lacedæmonii* militum graviter armatorum præsidium *in eam* semper transmittebant, ejusque curam ingentem gerebant. [2] Ipsis enim erat portus, ad quem appellebant onerariæ naves, quæ ex Ægypto, et Africa veniebant. Simul etiam piratæ Laconicam oram a mari (qua tantum infestari poterat) minus infestabant. Tota enim *hæc insula* consurgens ad Siculum et Creticum mare porrigitur.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 330.

Cap. 54. Athenienses igitur, cum *huc* appulissent cum suis copiis, cum decem navibus, et duobus Milesiorum millibus urbem maritimam, nomine Scandeam, capiunt. Cum reliquo exercitu in insulæ partes, quæ Maleam spectabant, exscensu ex navibus facto, ad maritimam Cytheriorum urbem iverunt, ejusque incolas omnes sub armis stantes offenderunt. [2] Prœlioque commisso, Cytherii paulisper impetum sustinuerunt, deinde in fugam versi, in arcem confugerunt. Postea cum Nicia, ejusque collegis compositionem fecerunt ea conditione; ut omne de se statuendi arbitrium Atheniensibus permitterent, nisi mortis. Quædam autem colloquia et ante inter Ni-

αυτυς ευθυς C; εύρ. ευθυς (αυτυς om.) D, I; εύρ. αυτυς (ευθυς hors de la ligne) G. — 2. μαχ. γενομενης C, D, E, F, G, H, I. - ολ. μεν τινα (χρονον om.) D; ολ. μ. τινα (χρονον marg. *al. m.*) I. - επει (τα s. l. *al. m.*) τραπομενοι D; επειτα τραπωμενοι F. - κατεφευγον G. - των Κιθηριων E; τ. (Κυθηριων

Bell. Pelop, an. 8. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 330.

ciam et Cytherios habita fuerant. Quamobrem etiam citius et commodius, et in præsentia et in posterum, quæ ad compositionem pertinebant, ab ipsis transacta sunt. [3] Athenienses enim Cytherios ex suis sedibus in alias transtulerunt, tum quod essent Lacedæmonii, tum etiam quod insula agro Laconico adeo vicina esset. Post compositionem Athenienses accepta Scandea, urbe ad portum sita, et præsidio Cytheris imposito, navigarunt ad Asinen, et Helos, et ad plurima loca maritima. Et exscensu ex navibus in ea facto, et commorantes ubicunque opportunum videbatur, regionem per dies circiter septem vastarunt.

Cap. 55. Lacedæmonii vero, quamvis Cythera ab Atheniensibus teneri viderent, et exspectarent illos in suum etiam agrum exscensiones hujusmodi facturos, nunquam tamen cum frequentibus copiis, acie instructa obviam ipsis iverunt: sed militum graviter armatorum magnam manum in varias agri sui partes, prout unusquisque locus postulabat, præsidii causa miserunt. Et cæteris in rebus sibi diligenter cavebant, metuentes, ne quid in rerum suarum statu novaretur, propter insperatam ac ingentem cladem in insula *recens* acceptam, et propter Pylum et Cythera occupata, et propter repentinum ac improvisum bellum, quod ipsos undique circumstabat. Quare præter suam consuetudinem quadringentos equites, et sagittarios constituerunt. [2] Et ad res bellicas, si unquam ante, tunc potissimum segniores redditi sunt, qui præter usitatam sibi formam apparatus, cum nauti-

sur Κυθηριων rayé *al. m.*) G. – (τα om.) της ὁμ. D, E, F, G. — 3. ὄντα επιχειμενης C, G. – των Κυθηριων F.

Chap. LV. 1. εχοντες (α s. ές) D. – τη (γη *al. m.*) σφων H. – απ. τοιαυτας ποιησεσθαι C, D, E, G; απ. τ. ποιησασθαι F. – φρουρας δ. E, F, G. – ές

τῷ Νικίᾳ λόγοι πρότερον πρός τινας τῶν Κυθηρίων. διὸ καὶ θᾶσσον καὶ ἐπιτηδειότερον τό τε παραυτίκα καὶ τὸ ἔπειτα τὰ τῆς ὁμολογίας ἐπράχθη αὐτοῖς. [3] ἀνέστησαν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι Κυθηρίους, Λακεδαιμονίους τε ὄντας, καὶ ἐπὶ τῇ Λακωνικῇ τῆς νήσου οὕτως ἐπικειμένης. μετὰ δὲ τὴν ξύμβασιν, οἱ Ἀθηναῖοι τήν τε Σκάνδειαν, τὸ ἐπὶ τῷ λιμένι πόλισμα, παραλαβόντες, καὶ τῶν Κυθήρων φυλακὴν ποιησάμενοι, ἔπλευσαν ἔς τε Ἀσίνην, καὶ Ἕλος, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν περὶ θάλασσαν. καὶ ἀποβάσεις ποιούμενοι, καὶ ἐναυλιζόμενοι τῶν χωρίων οὗ καιρὸς εἴη, ἐδῄουν τὴν γῆν ἡμέρας μάλιστα ἑπτά.

Κεφ. νε΄. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἰδόντες μὲν τοὺς Ἀθηναίους τὰ Κύθηρα ἔχοντας, προσδεχόμενοι δὲ καὶ ἐς τὴν γῆν σφῶν ἀποβάσεις ποιήσεσθαι τοιαύτας, ἀθρόᾳ μὲν οὐδαμοῦ τῇ δυνάμει ἀντετάξαντο, κατὰ δὲ τὴν χώραν φρουρὰς διέπεμψαν, ὁπλιτῶν πλῆθος, ὡς ἑκασταχόσε ἔδει. καὶ τὰ ἄλλα ἐν φυλακῇ πολλῇ ἦσαν, φοβούμενοι, μὴ σφίσι νεώτερόν τι γένηται τῶν περὶ τὴν κατάστασιν, γεγενημένου μὲν τοῦ ἐν τῇ νήσῳ πάθους ἀνελπίστου, καὶ μεγάλου, Πύλου δὲ ἐχομένης, καὶ Κυθήρων, καὶ πανταχόθεν σφᾶς περιεστῶτος πολέμου ταχέος, καὶ ἀπροφυλάκτου. ὥστε, παρὰ τὸ εἰωθὸς, ἱππέας τετρακοσίους κατεστήσαντο, καὶ τοξότας· [2] ἔς τε τὰ πολεμικὰ, εἴπερ ποτὲ, μάλιστα δὴ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο, ξυνεστῶτες, παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν σφῶν ἰδέαν τῆς παρασκευῆς, ναυτικῷ

ἑκασταχοσε εδοκει D. – φυλακη πολλοι F. – του επι τη νησω F. – περιεστ. του πολεμου H. — 2. ιππ. τριακοσιους D, E, I. – ποτε δη μαλιστα F. – εγ. ξυνεστωτος F. –

ἀγῶνι, καὶ τούτῳ πρὸς Ἀθηναίους, οἷς τὸ μὴ ἐπιχειρούμενον αἰεὶ ἐλλιπὲς ἦν τῆς δοκήσεως τὶ πράξειν. [3] καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλὰ, καὶ ἐν ὀλίγῳ ξυμβάντα παρὰ λόγον αὐτοῖς, ἔκπληξιν μεγίστην παρεῖχε. καὶ ἐδεδίεσαν, μή ποτε αὖθις ξυμφορά τις αὐτοῖς περιτύχῃ, οἷα καὶ ἐν τῇ νήσῳ. [4] ἀτολμότεροι δὲ δι' αὐτὸ ἐς τὰς μάχας ἦσαν, καὶ πᾶν ὅ, τι κινήσειαν, ᾤοντο ἁμαρτήσεσθαι, διὰ τὸ τὴν γνώμην ἀνεχέγγυον γεγενῆσθαι, ἐκ τῆς πρὶν ἀηθείας τοῦ κακοπραγεῖν.

Κεφ. νϛ΄. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις τότε τὴν παραθαλάσσιον δῃοῦσι τὰ μὲν πολλὰ ἡσύχασαν, ὡς καθ' ἑκάστην φρουρὰν γίγνοιτό τις ἀπόβασις, πλήθει τε ἐλάσσους ἕκαστοι ἡγούμενοι εἶναι, καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ· μία δὲ φρουρὰ, ἥπερ καὶ ἠμύνατο περὶ Κορτύταν καὶ Ἀφροδισίαν, τὸν μὲν ὄχλον τῶν ψιλῶν ἐσκεδασμένον ἐφόβησεν ἐπιδρομῇ, τῶν δὲ ὁπλιτῶν δεξαμένων ὑπεχώρησε πάλιν· καὶ ἄνδρες τε τινες ἀπέθανον αὐτῶν ὀλίγοι, καὶ ὅπλα ἐλήφθη. [2] τροπαῖόν τε στήσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ἐς Κύθηρα. ἐκ δὲ αὐτῶν περιέπλευσαν ἐς Ἐπίδαυρον τὴν Λιμηράν. καὶ δῃώσαντες μέρος τὶ τῆς γῆς, ἀφικνοῦνται ἐπὶ Θυρέαν, ἥ ἐστι μὲν τῆς Κυνουρίας γῆς καλουμένης, μεθορία δὲ τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς. [3] νεμόμενοι δὲ αὐτὴν ἔδοσαν Λακε-

ὑπ. σφωιν ιδεαι G. - επιχ. αει D, E, H, I. - τι πραξαι (ειν s. l.) G. — 3. ξ. τις (αυτοις s. l. *al. m.*) H.

Chap. LVI. 1. τοις δε Αθηναιοις F, G. - παραθαλασσιαι D, E, I. - Κοττυραν E; Κοτ'υρταν F; Κοτυρταν G; Κοτυρταν (s. l. γρ. Κοτυραν) H. - τον μεν οχλον των ψιλων ημυνατο και εσκεδασμενον ὀν εφοβησεν F. - ανδρες (τε om.) E. — 2. επεπλευσαν F. - ες Κυθηραν E. - αφικνυντο D, I. - επι θυραιαν F, G; ες

cis copiis certare cogerentur, idque contra Athenienses, qui, quicquid intentatum relinquebant, id semper spei deesse putabant, quam de felici rerum successu conceperant. [3] Præterea varii casus, multæque res, quæ brevi temporis spatio præter omnem exspectationem ipsis evenerant, maximum metum *ipsis* incutiebant. Et verebantur, ne forte rursus aliqua calamitas sibi accideret, qualis erat, quam et in insula acceperant. [4] Et propterea ad pugnandum erant timidiores, et quicquid aggressi fuissent, id infelicem exitum putabant habiturum, propter animi diffidentiam, quod prius adversa fortuna premi non consuevissent.

Cap. 56. Cum igitur Athenienses tunc oram maritimam vastarent, pleraque quiescebant, quum ad singula præsidia exscensus aliquis e navibus fiebat; tum quod singuli se numero inferiores esse ducerent, tum etiam quod in eo rerum statu constituti essent. Una vero præsidiaria cohors, quæ etiam ad Cortytam et Aphrodisiam hostes propulsavit, ipsam quidem levis armaturæ turbam palatam impetu in eam facto terruit: sed cum gravis armaturæ milites ipsam excepissent, rursus se recepit, et aliquot ex ipsius numero ceciderunt, armaque capta fuerunt. [2] Athenienses autem, erecto tropæo, in Cythera abierunt. Hinc vero ad Epidaurum Limeram, classe circumvecti profecti sunt. Agrique parte vastata, pervenerunt ad Thyream, quæ est illa quidem agri, qui Cynurius appellatur, sed Argivum et Laconicum agrum suo interjectu disterminat. 3 Lacedæmonii autem,

Θυραιαν H; ες Θυρεαν I. - Κυνοσυριας γ. H. — 3. Αιγινηταs (αι s. ας) D; Αιγινιταs E. - γνωμην εσασιν αιει C; γρ. αει εσασαν D; γρ. αει εσασι E, F, H; ἑσᾶσιν αἰεὶ G. F qui donne εσασι, a aussi le circonfl. sur α, et l'esprit rude sur ι.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 88, 4. V. C. Varr. 330.

quod eam possiderent, Æginetis patria pulsis incolendam dederunt: tum ob beneficia, quæ et terræ motus tempore, et quum Helotes in dominos insurrexerant, in se contulerant; tum etiam quod, licet Atheniensium imperio subjecti, tamen secum perpetuo sensissent.

Cap. 57. Atheniensibus igitur cum classe adventantibus, Æginetæ murum, quem ad mare ædificabant, reliquerunt; et in superiorem urbem, stadiis circiter decem a mari distantem, quam incolebant, se receperunt. Et una Lacedæmoniorum præsidiaria cohors, quæ agri tutandi causa illic erat, quæ etiam *Æginetas* in illo muro ædificando adjuvabat, cum ipsis in urbem ingredi noluit, licet Æginetæ eam rogarent, quod ipsis *præsidiariis Lacedæmoniorum militibus* periculosum esse videretur intra muros concludi. Quare cum in editiora loca se recepissent, quod se ad hosti pugna resistendum impares esse judicarent, quiescebant. [2] Interea vero Athenienses, cum *ad littus* appulissent, et cum omnibus copiis ad Thyream confestim ivissent, eam ceperunt; et urbem incenderunt, et res, quæ in ea erant, diripuerunt, et Æginetas, quotquot in ipso congressu non occubuerant, et Tantalum Patroclis *filium*, qui apud illos pro Lacedæmoniis dux fuerat, (cum enim vulneratus fuisset, vivus captus est) abduxerunt, et cum his Athenas pervenerunt. Nonnullos etiam ex Cytheris abduxerunt, quos periculi vitandi causa, suis sedibus motos, alio transferendos censuerunt. [3] Athenienses autem hos quidem in insulis collocare decreverunt, et cæteris Cythereis *permittere, ut* suum agrum colentes, tribu-

Chap. LVII. 1. Αιγινεται E. - ξυν (ες om.) ελθειν D, E, I. - ηθελησαι B, C, D, E, H, I. - αλλ' αυτοις κ. C, D, F, G, H, I. - αξιομαχον (οι s. l. *al.*

δαιμόνιοι

δαιμόνιοι Αἰγινήταις ἐκπεσοῦσιν ἐνοικεῖν, διά τε τὰς ὑπὸ τὸν σεισμὸν σφίσι γενομένας καὶ τῶν Εἱλώτων τὴν ἐπανάστασιν εὐεργεσίας, καὶ ὅτι, Ἀθηναίων ὑπακούοντες, ὅμως πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην αἰεὶ ἔστασαν.

Κεφ. νζ΄. Προσπλεόντων οὖν ἔτι τῶν Ἀθηναίων, οἱ Αἰγινῆται τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, ὃ ἔτυχον οἰκοδομοῦντες, τεῖχος ἐκλείπουσιν, ἐς δὲ τὴν ἄνω πόλιν, ἐν ᾗ ᾤκουν, ἀπεχώρησαν, ἀπέχουσαν σταδίους μάλιστα δέκα τῆς θαλάσσης. καὶ αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων φρουρὰ μία τῶν περὶ τὴν χώραν, ἥπερ καὶ ξυνετείχιζε, ξυνεσελθεῖν μὲν ἐς τὸ τεῖχος οὐκ ἠθέλησεν, δεομένων τῶν Αἰγινητῶν, ἀλλ᾽ αὐτοῖς κίνδυνος ἐφαίνετο ἐς τὸ τεῖχος κατακλείεσθαι. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπὶ τὰ μετέωρα, ὡς οὐκ ἐνόμιζον ἀξιόμαχοι εἶναι, ἡσύχαζον. [2] ἐν τούτῳ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι κατασχόντες, καὶ χωρήσαντες εὐθὺς πάσῃ τῇ στρατιᾷ, αἱροῦσι τὴν Θυρέαν. καὶ τήν τε πόλιν κατέκαυσαν, καὶ τὰ ἐνόντα ἐξεπόρθησαν. τούς τε Αἰγινήτας, ὅσοι μὴ ἐν χερσὶ διεφθάρησαν, ἄγοντες, ἀφίκοντο ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ τὸν ἄρχοντα ὃς παρ᾽ αὐτοῖς ἦν τῶν Λακεδαιμονίων, Τάνταλον τὸν Πατροκλέους. ἐζωγρήθη γὰρ τετρωμένος. ἦγον δέ τινας καὶ ἐκ τῶν Κυθήρων ἄνδρας ὀλίγους, οὓς ἐδόκει ἀσφαλείας ἕνεκα μεταστῆσαι. [3] καὶ τούτους μὲν οἱ Ἀθηναῖοι ἐβουλεύσαντο καταθέσθαι ἐς τὰς νήσους, καὶ τοὺς ἄλλους Κυθηρίους, οἰκοῦντας τὴν ἑαυτῶν, φόρον τέσσαρα τάλαντα φέρειν·

πι.) G. — 2. την Θυραιαν H. - τον Παντοκλευς D, E, H, I; Πατοκλευς G. - τινας (και om.) I. — 3. Ταιτ. δε περι τους αλ. B; Ταυτ. δε παρα (τους αλλους marg.) G; ταλαιτον δε παρα τ. αλ. I. - νησω καταδ. Δακ. F.

Αἰγινήτας δὲ ἀποκλεῖναι πάντας, ὅσοι ἑάλωσαν, διὰ τὴν προτέραν ἀεί ποτε ἔχθραν· Τάνταλον δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους καταδῆσαι.

Κεφ. νη'. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, ἐν Σικελίᾳ Καμαριναίοις καὶ Γελῴοις ἐκεχειρία γίγνεται πρῶτον πρὸς ἀλλήλους. [2] εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι Σικελιῶται ξυνελθόντες ἐς Γέλαν, ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρέσβεις ἐς λόγους κατέστησαν ἀλλήλοις, εἴ πως ξυναλλαγεῖεν· καὶ ἄλλαι τε πολλαὶ γνῶμαι ἐλέγοντο ἐπ' ἀμφότερα, διαφερομένων, καὶ ἀξιούντων, ὡς ἕκαστοί τι ἐλασσοῦσθαι ἐνόμιζον· καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος Συρακούσιος, ὅσπερ καὶ ἔπεισε μάλιστα αὐτοὺς, ἐς τὸ κοινὸν τοιούτους δὴ λόγους εἶπεν.

Κεφ. νθ'. » ΟΥΤΕ πόλεως ὢν ἐλαχίστης, ὦ Σικελιῶται, τοὺς λόγους ποιήσομαι, οὔτε πονουμένης μάλιστα τῷ πολέμῳ, ἐς κοινὸν δὲ τὴν δοκοῦσάν μοι βελτίστην γνώμην εἶναι ἀποφαινόμενος τῇ Σικελίᾳ πάσῃ. [2] καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν, ὡς χαλεπὸν, τί ἄν τις πᾶν τὸ ἐνὸν ἐκλέγων ἐν εἰδόσι μακρηγοροίη; οὐδεὶς γὰρ οὔτε ἀμαθίᾳ ἀναγκάζεται αὐτὸ δρᾶν, οὔτε φόβῳ, ἢν οἴηταί τι πλέον σχήσειν, ἀποτρέπεται. [3] ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν, τὰ κέρδη μείζω φαίνεσθαι τῶν δεινῶν. οἱ δὲ τοὺς κινδύνους ἐθέλουσιν ὑφίστασθαι πρὸ τοῦ αὐτίκα τι ἐλασσοῦσθαι· αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ ἐν καιρῷ τύχοιεν ἑκάτεροι πράσσοντες, αἱ παραι-

Chap. LVIII. γινεται I. — 2. συνελθοντες I. - ες Γελλαν C, G; εις Γελαν I. - κατηστησαν αλληλους C. - ελεγοντο δη επ' αμφοτερα E; ελεγ. ὑπ' αμφ. G; ελ. επ' αμφοτεροις I. - (τι om.) ελασσουσθαι C, G. - και ὁ Ἑρμ. H. - επεισε μαλλαν αυτους D, I. - τοιουτοις δη λογοις F. - ειπε (ν om.) B.

Chap. LIX. 2. τις αν τις I. - κερδη (μειζω s. l. al. m.) φαιν. E. —

tum, quaterna talenta penderent: Æginetas vero omnes, quotquot capti fuerant, interficere *statuerunt*, propter priorem perpetuamque simultatem: Tantalum vero præter cæteros Lacedæmonios in insula *Sphacteria captos* in vincula conjiciendum censuerunt.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 330.

Jul. 16.

CAP. 58. Eadem æstate in Sicilia induciæ inter Camarinæos et Geloos primum initæ sunt. [2] Mox etiam cæteri *Siculi et* Sicilienses Gelam convenerunt, et legatis ex *Siciliæ* civitatibus eo missis, in colloquium venerunt, et inter se agere cœperunt, si quo modo in pristinam gratiam redire possent. Et cum multæ aliæ sententiæ in utramque partem dictæ sunt ab illis, qui dissentiebant, et petebant ea, quibus se quisque *ab altero* fraudatum existimabat: tum etiam Hermocrates Hermonis filius Syracusanus, qui etiam præcipue ipsos movit, ad legatos a Siciliæ communi missos, hujusmodi verba tunc fecit.

CAP. 59. » NON ex ea civitate, viri Sicilienses, quæ aut minima sit, aut bello maxime laboret, ego ortus, verba faciam: sed sententiam dicam, quæ in totius Siciliæ commune bonum optima esse videtur. [2] Ac bellum quidem gerere, quam tristis sit res, cur nam quis omnia *mala*, quæ in eo accidere solent, apud homines rerum gnaros colligens, oratione prolixa utatur? Nemo enim aut propter *bellicorum incommodorum* imperitiam hoc agere cogitur, aut metu deterretur, si quid amplius se adepturum speret. [3] Sed usu venit, ut his quidem lucra majora, quam pericula esse videantur: illi vero quodvis discrimen adire, quam ullam jacturam in præsentia facere malint. Sed quum hæc ipsa neutri opportune faciunt, *tunc* admonitiones de fa-

3. αυτικα (τι om.) F. - (εν om.) καιρῳ C, E, G, H. — 4. ευ βȣλομενοι B, C, D.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 330.

cienda gratiæ reconciliatione sunt utiles. Id, quod nobis etiam in præsentia plurimi faciendum erit, si *monentibus* pareamus. [4] Quod enim unusquisque *nostrum* suis rebus privatim bene consulere vellet, bellum tunc primum suscepimus; nunc vero inter nos disceptando operam demus, ut in pristinam gratiam redeamus. Et nisi successerit, ut unusquisque nostrum suum jus obtineat, atque ita hinc discedat, iterum ad arma redibimus.

Cap. 60. » Quanquam hoc nobis est sciendum, non solum de privatis rebus (si sapimus) coactum esse concilium: sed etiam ut consultemus, an universam Siciliam, quæ (ut ego judico) Atheniensium insidiis appetitur, adhuc conservare possimus. Et *oportet* existimare Athenienses (qui, cum maximam *omnium* Græcorum potentiam obtineant, cum paucis navibus hic præsto sunt ad observanda nostra peccata, et legitimo societatis nomine, innatum sibi odium, speciosa rerum appellatione suum consilium velantes, ad suam utilitatem accommodant) harum *nostrarum discordiarum* pacificatores esse multo magis necessarios, quam mea verba. [2] Cum enim bellum susceperimus, et hos viros accersiverimus, qui vel illis, qui ipsos non accersunt, bellum inferunt, cumque nos ipsos domesticis sumtibus vexemus, simul etiam cum nos ipsi paulatim aditum illis ad hoc imperium occupandum patefaciamus, verisimile est, ipsos sua sponte, ubi nos afflictos cognoverint, olim cum majore classe venturos, et hæc omnia in suam potestatem redigere conaturos.

Cap. 61. » Atqui (si sapimus) oportet unumquemque nostrum potius, ut suo *imperio* res alienas adjungat, quam ut suas lædat, socios accersere, et pericula subire.

νέσεις τῶν ξυναλλαγῶν ὠφέλιμοι. ὃ καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι πειθομένοις πλείστου ἂν ἄξιον γένοιτο.[4] τὰ γὰρ ἴδια ἕκαστοι εὖ βουλευόμενοι δὴ θέσθαι, τότε πρῶτον ἐπολεμήσαμεν, καὶ νῦν πρὸς ἀλλήλους δι' ἀντιλογιῶν πειρώμεθα καταλλαγῆναι· καὶ ἢν ἄρα μὴ προχωρήσῃ ἴσον ἑκάστῳ ἔχοντι ἀπελθεῖν, πάλιν πολεμήσομεν.

Κεφ. ξ'. » Καίτοι γνῶναι χρὴ, ὅτι οὐ περὶ τῶν ἰδίων μόνον, εἰ σωφρονοῦμεν, ἡ ξύνοδος ἔσται, ἀλλ' εἰ ἐπιβουλευομένην τὴν πᾶσαν Σικελίαν, ὡς ἐγὼ κρίνω, ὑπ' Ἀθηναίων, δυνησόμεθα ἔτι διασῶσαι· καὶ διαλλακτὰς πολὺ τῶν ἐμῶν λόγων ἀναγκαιοτέρους περὶ τῶνδε Ἀθηναίους νομίσαι, οἳ, δύναμιν ἔχοντες μεγίστην τῶν Ἑλλήνων, τάς τε ἁμαρτίας ἡμῶν τηροῦσιν, ὀλίγαις ναυσὶ παρόντες, καὶ ὀνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας, τὸ φύσει πολέμιον εὐπρεπῶς ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστανται.[2] πόλεμον γὰρ αἱρομένων ἡμῶν, καὶ ἐπαγομένων αὖ τοὺς ἄνδρας, οἳ καὶ τοῖς μὴ ἐπικαλουμένοις αὐτοὶ ἐπιστρατεύουσι, κακῶς τε ἡμᾶς αὐτοὺς ποιούντων τέλεσι τοῖς οἰκείοις, καὶ τῆς ἀρχῆς ἅμα προκοπτόντων ἐκείνοις, εἰκὸς, ὅταν γνῶσιν ἡμᾶς τετρυχωμένους, καὶ πλέονί ποτε στόλῳ ἐλθόντας αὐτοὺς, τάδε πάντα πειράσεσθαι ὑπὸ σφᾶς ποιεῖσθαι.

Κεφ. ξα'. » Καίτοι τῇ ἑαυτῶν ἑκάστους, εἰ σωφρονοῦμεν, χρὴ τὰ μὴ προσήκοντα ἐπικτωμένους μᾶλλον, ἢ τὰ ἑτοῖμα βλάπτοντας, ξυμμάχους τε ἐπάγεσθαι, καὶ τοὺς κινδύνους

Chap. LX. 1. ιδιων μονων E. - επιβουλευομενην πασαν C. - δεησομεθα (marg. *al. m.* δυνησομεθα) I. - ξυμμαχιας (το φυσει πολεμιον) I. — 2. π. γ. αιρουμενων ἡμων I. - επικαλουμενο (ι s. l.) ς G. - τελεσι τοις ιδιοις D, I. - προκοπ. εκεινων D. - πειρασασθαι F; πειρασασθαι (ε s. σα, *al. m.*) H.

προσλαμβάνειν· νομίσαι τε, στάσιν μάλιστα φθείρειν τὰς πόλεις, καὶ τὴν Σικελίαν, ἧς γε οἱ ἔνοικοι ξύμπαντες μὲν ἐπιβουλευόμεθα, κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν. [2] ἃ χρὴ γνόντας, καὶ ἰδιώτην ἰδιώτῃ καταλλαγῆναι, καὶ πόλιν πόλει, καὶ πειρᾶσθαι κοινῇ σώζειν τὴν πᾶσαν Σικελίαν. παρεστάναι δὲ μηδενὶ, ὡς οἱ μὲν Δωριεῖς ἡμῶν, πολέμιοι τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δὲ Χαλκιδικὸν τῇ Ἰάδι ξυγγενείᾳ ἀσφαλές. [3] οὐ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν ὅτι δίχα πέφυκε τοῦ ἑτέρȣ, ἔχθει ἐπίασιν, ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀγαθῶν ἐφιέμενοι, ἃ κοινῇ κεκτήμεθα. ἐδήλωσαν δὲ νῦν ἐν τῇ τοῦ Χαλκιδικοῦ γένȣς παρακλήσει. [4] τοῖς γὰρ οὐδέποτε σφίσι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν προσβοηθήσασιν αὐτοὶ τὸ δίκαιον μᾶλλον τῆς ξυνθήκης προθύμως παρέσχοντο. [5] καὶ τοὺς μὲν Ἀθηναίȣς ταῦτα πλεονεκτεῖν τε καὶ προνοεῖσθαι, πολλὴ ξυγγνώμη· καὶ οὐ τοῖς ἄρχειν βουλομένοις μέμφομαι, ἀλλὰ τοῖς ὑπακούειν ἑτοιμοτέροις οὖσι. πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον διὰ παντὸς ἄρχειν μὲν τοῦ εἴκοντος, φυλάσσεσθαι δὲ τὸ ἐπιόν. [6] ὅσοι δὲ, γιγνώσκοντες αὐτὰ, μὴ ὀρθῶς προσκοποῦμεν, μηδὲ τοῦτό τις πρεσβύτατον ἥκει κρίνας, τὸ κοινῶς φοβερὸν ἅπαντας εὖ θέσθαι, ἁμαρτάνομεν. τάχιστα δ' ἂν ἀπαλλαγὴ αὐτοῦ γένοιτο, εἰ πρὸς ἀλλήλους ξυμβαίημεν. (οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὑτῶν ὁρμῶνται Ἀθηναῖοι,

Chap. LXI. 1. Σικ. οις (γε om.) οἱ ενοικοι D; Σ. ης (γε om.) οἱ ενοικοι I. — 2. ιδιοτῃ καταλ (λ s. l. *al. m.*) αγηναι I. - Δωριης C, G. — 3. (τοις om.) εθνεσιν G. - (τῃ om.) Σικ. αγαθων D; (τῃ om.) Σικ. καλων I. — 4. τοισδε γαρ ȣδε πωποτε F; τοις γαρ ȣδε πω ποτέ H, I. — 5. πλεονεκτειν (τε om.) D, I. - ȣ τοις αρχοις βȣλ. C. - το ανθρωποιον D. — 6. γινωσκοντες D, G. - (προ s. l. *al. m.*) σκοπȣμεν H. - πρεσβυτερον C, F; πρεσβυτερον (τατον s. l. *al. m.*) G. - το κοινον φοβ. F. - αυτȣ απαλλαγη γενοιτο C, G. - ὁρμ. οἱ Ἀθηναιοι

Et existimare *oportet*, seditionem maxime perniciosam esse cum singulis civitatibus, tum etiam universæ Siciliæ, cujus nos incolæ universi insidiis *Atheniensium* appetimur, et tamen mutuis singularum civitatum dissensionibus laborantes alii ab aliis divisi sumus.[2] Quibus rebus cognitis, oportet et privatum cum privato, et civitatem cum civitate in gratiam redire, et operam dare, ut omnes simul universam Siciliam servemus. Nec in mentem venire cuipiam oportet, eos quidem, qui de nobis sunt Dorienses, Atheniensium hostes esse; Chalcidenses vero, propter cognationem Ionicam, a periculis tutos esse.[3] Neque enim partium odio, bellum *nostris* gentibus inferunt, quod sint divisæ: sed cupiditate bonorum, quæ communiter in Sicilia possidemus. Hoc autem nunc declararunt in ista Chalcidensium evocatione.[4] Illis enim, qui ex fœderis societate nullum auxilium ipsis unquam tulerunt, ipsi fœderis jus libentius præstiterunt.[5] Atque Atheniensibus quidem hæc affectantibus, et provide perficere conantibus, multam veniam dandam esse censeo: nec eos, qui imperium affectant; sed eos, qui ad imperata faciendum sunt propensiores, vituperandos puto. Homines enim ita nati sunt, ut semper illos quidem imperio premant, qui cedunt *ipsis*: ab illis vero sibi caveant, qui arma ipsis inferunt.[6] Nos vero peccamus, quotquot, cum hæc habeamus perspecta, *rebus nostris* non recte prospicimus, neque singuli hoc antiquissimum esse judicamus, ipsam scilicet rationem, qua omnes communi periculo bene consulamus. Hoc autem celerrime liberabimur, si compositionem inter nos faciamus. (Athenienses enim non ex agri sui finibus profecti nos invadunt; sed ex illo-

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 330.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 330.

rum agro, qui ipsos accersiverunt.) 7 Atque ita non bellum bello; sed pace discordia nullo negotio sedabitur. Et *Athenienses*, qui evocati fuerunt, et qui infesto animo, specioso tamen prætextu huc venerunt, jure optimo, re infecta, abibunt.

Cap. 62. » Atque commodum quidem, quod ad Athenienses attinet, tantum esse comperitur, si *rebus nostris* recte consulamus. Pacem vero, quam omnium confessione summum bonum esse constat, cur etiam inter nos ipsos facere non oporteat? 2 An existimatis, si quid boni alicui adest, aut si cui contraria, non potiorem esse pacem quam bellum, tum ad liberandum utrumque his *malis, quæ bono sunt contraria*, tum etiam ad illud *bonum utrique* conservandum? Et *nunquid animadvertitis*, pacem habere honores et dignitates a periculo remotiores, atque alia, quæ quis oratione longa persequi posset, quemadmodum de bello? Quibus rebus consideratis, non oportet *vos* contemnere mea verba; sed potius unumquemque *vestrum* his admonitum suæ saluti prospicere. 3 Et si quis vel suæ causæ æquitate, vel sua potentia fretus, certam de rei alicujus successu spem concepit, is caveat, ne præter spem graviter labatur: illud animadvertens, multos jam fuisse, qui suas injurias persequi, et illos ulcisci volebant, a quibus eas acceperant; alios etiam fuisse, qui spem conceperant, se suas facultates aliqua potentia amplificaturos. Sed illis quidem evenisse, ut non solum suas injurias ulti non fuerint, sed ne salutem quidem suam retinere potuerint; his vero, ut pro rerum suarum amplificatione, suarum etiam jacturam fecerint. Ultio enim non protinus alicui merito succedit, quod injuriam ab altero

ἀλλ'

ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν ἐπικαλεσαμένων.) [7] καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ, εἰρήνη δὲ διαφορὰ ἀπραγμόνως παύονται. οἵ τ' ἐπίκλητοι εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες, εὐλόγως ἄπρακτοι ἀπίασι.

Κεφ. ξβ'. » Καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τοσοῦτον ἀγαθὸν, εὖ βουλευομένοις εὑρίσκεται. τὴν δὲ ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένην ἄριστον εἶναι εἰρήνην πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ποιήσασθαι; [2] ἢ δοκεῖτε, εἴ τῳ τὶ ἐστὶν ἀγαθὸν, ἢ εἴ τῳ τὰ ἐναντία, οὐχ ἡσυχία μᾶλλον, ἢ πόλεμος, τὸ μὲν, παῦσαι ἂν ἑκατέρῳ, τὸ δὲ ξυνδιασῶσαι, καὶ τὰς τιμὰς καὶ λαμπρότητας ἀκινδυνωτέρας ἔχειν τὴν εἰρήνην, ἄλλα τε, ὅσα ἐν μήκει λόγων ἄν τις διέλθοι, ὥσπερ περὶ τοῦ πολεμεῖν; ἃ χρὴ σκεψαμένους, μὴ τοὺς ἐμοὺς λόγους ὑπεριδεῖν, τὴν δὲ αὐτοῦ τινὰ σωτηρίαν μᾶλλον ἀπ' αὐτῶν προϊδεῖν. [3] καὶ εἴ τις βεβαίως τὶ ἢ τῷ δικαίῳ ἢ βίᾳ πράξειν οἴεται, τῷ παρ' ἐλπίδα μὴ χαλεπῶς σφαλλέσθω, γνοὺς, ὅτι πλείους ἤδη καὶ τιμωρίαις μετιόντες τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ ἐλπίσαντες ἕτεροι δυνάμει τινὶ πλεονεκτήσειν, οἱ μὲν οὐχ ὅσον οὐκ ἠμύναντο, ἀλλ' οὐδ' ἐσώθησαν, τοῖς δ', ἀντὶ τοῦ πλέον ἔχειν, προσκαταλιπεῖν τὰ αὐτῶν ξυνέβη. τιμωρία γὰρ οὐκ εὐτυχεῖ δικαίως, ὅτι

ναιοι G. — 7. και ὑτως ὁ πολεμος D, E. - διαφοραι D, F, H, I. - ει τ' επικλητοι F. - αμπ. επιασι F.

Chap. LXII. 2. ει τῳ τι εςιν αγαθον, η η τῳ τα εναντια D. - ακινδυνως εχειν D, I; ακινδυνοτερας εχ. G. - αν τις διεξελθοι H. — 3. δια πραξιν F. - δυναμει πολλη (τινι s. πολλη, ead. m.) πλεονεκτησαν F. - ὑδε εσωθησαν C, E; ὑδ' εσωσθησαν G. - τὑς δ' αντι τὑ π. D, E, I. - βεβαιον (δι om.) οτι G. — 4. σφαλλερωτατοι C. - προμυθια F; προμηθια H.

καὶ ἀδικεῖται· οὐδὲ ἰσχὺς βέβαιον, διότι καὶ εὔελπι. [4] τὸ δὲ ἀστάθμητον τοῦ μέλλοντος ὡς ἐπιπλεῖστον κρατεῖ· πάντων τε σφαλερώτατον ὄν, ὅμως καὶ χρησιμώτατον φαίνεται. ἐξ ἴσου γὰρ δεδιότες, προμηθείᾳ μᾶλλον ἐπ' ἀλλήλους ἐρχόμεθα.

Κεφ. ξγ. »Καὶ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου διὰ τὸ ἀτέκμαρτον δέος, καὶ διὰ τὸ ἤδη φοβεροὺς παρόντας Ἀθηναίους κατ' ἀμφότερα ἐκπλαγέντες, καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης, ὧν ἕκαστός τις ᾠήθημεν πράξειν ταῖς κωλύμαις ταύταις ἱκανῶς νομίσαντες εἰρχθῆναι, τοὺς ἐφεστῶτας πολεμίους ἐκ τῆς χώρας ἀποπέμπωμεν· καὶ αὐτοὶ μάλιστα μὲν ἐς ἀΐδιον ξυμβῶμεν, εἰ δὲ μὴ, χρόνον ὡς πλεῖστον σπεισάμενοι, τὰς ἰδίας διαφορὰς ἐς αὖθις ἀναβαλώμεθα. [2] τὸ ξύμπαν τε δὴ, γνῶμεν, πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ, πόλιν ἕξοντες ἕκαστος ἐλευθέραν, ἀφ' ἧς, αὐτοκράτορες ὄντες, τὸν εὖ καὶ κακῶς δρῶντα ἐξ ἴσου ἀρετῇ ἀμυνούμεθα. [3] ἢν δὲ ἀπιστήσαντες, ἄλλοις ὑπακούσωμεν, οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα, ἀλλὰ καὶ, ἄγαν εἰ τύχοιμεν, φίλοι μὲν ἂν τοῖς ἐχθίστοις, διάφοροι δὲ οἷς οὐ χρὴ, κατ' ἀνάγκην γιγνώμεθα.

Κεφ. ξδ'. »Καὶ ἐγὼ μὲν, ἅπερ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, πόλιν τε μεγίστην παρεχόμενος, καὶ ἐπιὼν τῳ μᾶλλον,

Chap. LXIII. 1. αφανυς (τε om.) D, I. - κατα αμφοτερα C, G. - ὡς (γρ. ων s. ως) ἑκαστος H. - τι ωηθημεν D, H, I. - (πράξειν om.) ταις κ. D, I. - πραξαι ταις E. - αποπεμπομεν D, F. - εις αιδιον C, H. - αν (α s. l.) λαβωμεθα D; αναβαλλωμεθα E. — 2. τον ευ η κακως E; τον ευ και καλως H. — 3. ην δ' απιστησαντες C, F, G; ην δ' αποστησ. D, E, I. - αλλολς υπακυσωμεν. Après avoir écrit d'abord αλληλοις ακυσωμεν, on a fait de l'η à moitié effacé de αλλη, un ο; du ι un ο;

acceperit; neque etiam potentia ideo est certa, quod homines bona spe compleat. [4] Sed fortuna rerum exitum in sua potestate plerumque tenet: quæ cum sit res omnium maxime lubrica, tamen utilissima videtur. Cum enim utrique pariter timemus, circumspectius alii alios invadimus.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 330.

Cap. 63. » Quare nos etiam nunc utraque de causa, cum ob inexploratum hujus incerti rerum eventus metum, tum ob Atheniensium præsentiam, qui formidolosi jam adsunt, territi; tum etiam existimantes nostram consilii imbecillitatem istis difficultatibus satis impeditam fuisse, ne perageremus ea, quæ unusquisque nostrum se peracturum putabat; hostes imminentes, ex *nostra* regione amandemus. Et in primis quidem ipsi fœdus æternum inter nos ineamus; sin minus, induciis in longissimum tempus factis, discordias privatas in aliud tempus differamus. [2] In summa vero, cognoscamus, si mihi assentiamini, futurum, ut unusquisque nostrum suam civitatem liberam obtineat; unde, quum nostri juris ac arbitrii erimus, illis, qui aut bene, aut male de nobis meriti fuerint, gratiam pro meritis jure referemus. [3] At si mihi non assentiamini, sed aliorum autoritatem sequamur, *non solum* non *erit nobis certamen* de ulciscendo aliquo; sed etiam, si res ita tulerit, amicissimi inimicissimis, et inimici, quibus non convenit, propter necessitatem fiemus.

Cap. 64. » Atque ego quidem (ut meæ orationis initio dixi) qui demonstravi, me ex maxima civitate ortum,

on a ensuite ajouté un ι, qui par seconde correction est devenu la première partie d'un υ joint à π, ce qui donne αλλολς ὑπαχυσωμεν G. - περι τ, τιμ. F. - γιγνομεθα F, G.

Chap. LXIV. 1. επιαν τε μαλλον C; επ, τα μαλλον D, I. - αμυνυμενος

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 330.

et qui bellum aliis inferre, quam illatum propulsare malo, suadeo, ut nobis ipsis prospicientes compositionem faciamus, neve sic adversarios maleficiis afficiamus, ut nos ipsi longe pluribus detrimentis afficiamur: neque stulte contendens existimare *volo*, me summam potestatem habere et in meam voluntatem, et in ipsam fortunam, in quam nullum imperium habeo; sed vinci, *et de meo jure decedere volo*, quatenus par est. [2] Et æquum esse censeo, *vos* cæteros vestra sponte idem facere quod ego; neque ad hoc faciendum, ab hostibus compelli. [3] Nec enim turpe est domesticos a domesticis, aut Doriensem aliquem a Doriensi, aut Chalcidensem a suo gentili superari. Denique, ut rem totam paucis expediam, *compositionem nobis faciendam censeo*, quod vicini simus, et ejusdem regionis incolæ, idque *regionis*, quæ mari undique alluitur, et uno Siculorum nomine vocemur: qui (ut opinor) bellum geremus, quum res ita tulerit, et in mutuam gratiam rursus redibimus, colloquiis communibus inter nos ipsos habitis. [4] Alienigenas vero contra nos *huc* profectos, simul omnes, si sapimus, propulsabimus; siquidem vel quum singuli læduntur, universi periclitamur: nec socios, nec pacificatores unquam posthac accersemus. [5] Si igitur hæc faciamus, et in præsentia duobus bonis Siciliam non fraudabimus; ut Atheniensibus, belloque domestico liberetur: et in postremum, nos soli, liberam, et aliorum insidiis minus obnoxiam incolemus. »

Cap. 65. Cum Hermocrates hæc dixisset, Siculi quidem ejus verbis adducti, inter se consenserunt hac conditione, ut ab armis discederetur, et sua quique retinerent, quæ jam possidebant; Camarinæis vero

B, E, F, I. — ἡττᾶσθαι C, D, E, F, G, H, I. — 2. δικαιῶ ταυτα μοι G. —

ἢ ἀμυνόμενος, ἀξιῶ προειδομένους αὐτῶν ξυγχωρεῖν, καὶ μὴ τοὺς ἐναντίους οὕτω κακῶς δρᾷν ὥστε αὐτοὺς τὰ πλείω βλάπτεσθαι, μηδὲ μωρίᾳ φιλονεικῶν ἡγεῖσθαι τῆς τε οἰκείας γνώμης ὁμοίως αὐτοκράτωρ εἶναι, καὶ ἧς οὐκ ἄρχω τύχης, ἀλλ' ὅσον εἰκὸς ἡσσᾶσθαι. [2] καὶ τοὺς ἄλλους δικαιῶ ταυτό μοι ποιῆσαι ὑφ' ὑμων αὐτῶν, καὶ μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων τοῦτο παθεῖν. [3] οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν, οἰκείους οἰκείων ἡσσᾶσθαι, ἢ Δωριέα τινὰ, Δωριέως, ἢ Χαλκιδέα, τῶν ξυγγενῶν· τὸ δὲ ξύμπαν, γείτονας ὄντας, καὶ ξυνοίκους μιᾶς χώρας, καὶ περιῤῥύτου, καὶ ὄνομα ἓν κεκλημένους Σικελιώτας. οἳ πολεμήσομέν τε, οἶμαι, ὅταν ξυμβῇ, καὶ ξυγχωρησόμεθά γε πάλιν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, λόγοις κοινοῖς χρώμενοι. [4] τοὺς δὲ ἀλλοφύλους ἐπελθόντας ἀθρόοι, ἢν σωφρονῶμεν, ἀμυνούμεθα, εἴπερ καὶ καθ' ἑκάστους βλαπτόμενοι, ξύμπαντες κινδυνεύομεν· ξυμμάχους δὲ οὐδέποτε τολοιπὸν ἐπαξόμεθα, οὐδὲ διαλλακτάς. [5] τάδε γὰρ ποιοῦντες, ἔν τε τῷ παρόντι δυοῖν ἀγαθοῖν οὐ στερήσομεν τὴν Σικελίαν, Ἀθηναίων τε ἀπαλλαγῆναι, καὶ οἰκείου πολέμου. καὶ ἐς τὸ ἔπειτα, καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλευθέραν νεμούμεθα καὶ ὑπὸ ἄλλων ἧσσον ἐπιβουλευομένην. »

Κεφ. ξε΄. Τοιαῦτα τοῦ Ἑρμοκράτους εἰπόντος, πειθόμενοι οἱ Σικελιῶται, αὐτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνηνέχθησαν γνώμῃ, ὥστε ἀπαλλάσσεσθαι τοῦ πολέμου, ἔχοντες, ἃ ἕκαστοι ἔχουσι· τοῖς δὲ Καμαριναίοις Μοργαν-

3. οὐδε γαρ E, G. - ἡττᾶσθαι E. — 4. αθροοι αιει ην B, C, G, H; αθροοι αει D, E, F, I. — 5. εν (τε om.) τῷ π. D. - ου στερησομεθα την Σ. E.

Chap. LXV. 1. πυθομενοι οἱ Σικελ. F. - ξυνηχθησαν D, I. - εχοντες ἑκαστοι ἃ εχουσι I. - Μοργα (ν s. l. al. m.) τινην H; Μοργατινην sans corr. I. - ξυμβα-

τίνην εἶναι, ἀργύριον τακτὸν τοῖς Συρακουσίοις ἀποδοῦσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων ξύμμαχοι, παρακαλέσαντες αὐτῶν τοὺς ἐν τέλει ὄντας, εἶπον, ὅτι ξυμβήσονται, καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται κἀκείνοις κοιναί. ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν, ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν· καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀπέπλευσαν μετὰ ταῦτα ἐκ Σικελίας. [2] ἐλθόντας δὲ τοὺς στρατηγοὺς οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι, τοὺς μὲν, φυγῇ ἐζημίωσαν, Πυθόδωρον καὶ Σοφοκλέα· τὸν δὲ τρίτον Εὐρυμέδοντα χρήματα ἐπράξαντο· ὡς, ἐξὸν αὐτοῖς τὰ ἐν Σικελίᾳ καταστρέψασθαι, δώροις πεισθέντες ἀποχωρήσειαν. οὕτω, τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ χρώμενοι, ἠξίουν σφίσι μηδὲν ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ δυνατὰ ἐν ἴσῳ καὶ τὰ ἀπορώτερα μεγάλῃ τε ὁμοίως καὶ ἐνδεεστέρᾳ παρασκευῇ κατεργάζεσθαι. αἰτία δ᾽ ἦν ἡ παρὰ λόγον τῶν πλειόνων εὐπραγία, αὐτοῖς ὑποτιθεῖσα ἰσχὺν τῆς ἐλπίδος.

Κεφ. ξϛ΄. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους, Μεγαρεῖς οἱ ἐν τῇ πόλει, πιεζόμενοι ὑπό τε Ἀθηναίων τῷ πολέμῳ, ἀεὶ κατὰ ἔτος ἕκαστον δὶς ἐσβαλλόντων πανστρατιᾷ ἐς τὴν χώραν, καὶ ὑπὸ τῶν σφετέρων φυγάδων τῶν ἐκ Πηγῶν, οἳ, στασιασάντων, ἐκπεσόντες ὑπὸ τοῦ πλήθους, χαλεποὶ ἦσαν λῃστεύοντες, ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀλλήλοις, ὡς χρὴ δεξαμένους τοὺς φεύγοντας, μὴ ἀμφοτέρωθεν τὴν πόλιν φθείρειν. [2] οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω, τὸν θροῦν αἰσθόμενοι, φανερῶς μᾶλλον, ἢ πρότερον, καὶ αὐτοὶ ἠξίουν τούτου τοῦ λόγου ἔχεσθαι. γνόντες δὲ οἱ τοῦ δήμου προστάται, οὐ δυνατὸν τὸν δῆμον ἐσόμενον ὑπὸ τῶν κακῶν μετὰ σφῶν καρτερεῖν,

(και αἱ σπονδαι εσονται om.) B. — 2. τριτον ευθυμεδοντα D, I. - δωρ. πεισθεν-

Morgantina concederetur, si certam pecuniæ summam Syracusanis penderent. Atheniensium vero socii, convocatis illorum ducibus, dixerunt se quoque pacem facturos, et fœdera cum illis quoque communia fore. Quod cum illi approbassent, compositionem fecerunt. Postea vero Atheniensium naves discesserunt. [2] Earum autem duces domum reversos populus Atheniensis multavit, exsilio quidem duos, Pythodorum, et Sophoclem; pecunia vero, tertium, Eurymedontem: quasi penes eos fuisset res Siculas in suam potestatem redigere, sed muneribus adducti discessissent. Adeo freti præsenti rerum successu, nihil sibi præter animi sententiam succedere: sed æque difficillima atque facillima, sive magnos, sive parvos apparatus haberent, pariter conficere volebant. Cujus rei causa erat inopinata felicitas, quæ in plerisque rebus ipsis contigerat, quæ spei vires ipsis subministrabat.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 88. 4. V. C. Varr. 330.

Cap. 66. Eadem æstate, Megarenses qui in urbe erant, cum et ab Atheniensibus bello semper premerentur, quia quotannis cum frequentibus copiis irruptionem in ipsorum agrum bis faciebant, et a suis exsulibus, qui ex Pegis, propter civium seditionem a populo expulsi, latrociniis urbanos graviter infestabant, in colloquium venerunt, in quo censebant exsules recipiendos, ne utrinque civitatem perderent. [2] Exsulum vero amici, cum istum rumorem sensissent, ipsi quoque *tunc* apertius, quam ante, postulare ceperunt, ut *sui cives* in isto colloquio perseverarent. Sed cum populi principes animadvertissent, populum malis af-

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330. Post Jul. 17.

τας (ε c. ας) απεχωρησαν D. - ὁτω τη τε παρϐση B, D, E, H; I. - η παραλογως E, I. - (των πλειονων om.) E.

Chap. LXVI. 1. θηρϐς Μηγαρης C; θερϐς Μεγαρης G. - δις εμβαλοντων B;

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

flictum secum nullo modo posse tolerare, metu compulsi, cum Hippocrate Ariphronis, et Demosthene Alcisthenis *filio*, Atheniensium ducibus, in colloquium venerunt, quia urbem dedere volebant, et existimabant, minus periculum sibi *sic* impendere, quam si illi, qui ab ipsis ejecti fuerant, rediissent. [3] Inter eos autem ita primum convenit, ut Athenienses caperent muros longos, (erat autem octo ferme stadiorum ab urbe ad Nisæam ipsorum portum) ne *Megarensibus* Peloponnesii opem ex Nisæa ferrent, in qua ipsi soli præsidium habebant, ut Megara firmius tenerent. Deinde vero et urbis arcem in loco edito sitam *Megarenses Atheniensibus* dedere conarentur. Si enim hoc factum fuisset, jam facilius *Megarenses* deditionem fecissent.

Cap. 67. Athenienses igitur, postquam omnia et facta et dicta utrinque fuerunt, quæ ad negotium conficiendum erant necessaria, rebus omnibus jam paratis, sub noctem ad Minoam Megarensium insulam profecti cum sexcentis gravis armaturæ militibus, quibus Hippocrates præerat, in fossa consederunt, quæ non multum illinc distabat; unde *Megarenses* lateres ad muros exstruendos sumebant. [2] Platæenses vero leviter armati, aliique circumitores, qui cum Demosthene altero duce erant ad Martis *templum*, quod minus remotum erat *ab urbe, quam insula Minoa*, in insidiis consederunt. Et nullus *Megarensium*, præter illos, quibus *rem* scire curæ erat, hanc noctem noverat. [3] Et cum crepusculum matutinum adventaret, isti Megarenses, qui proditionem moliebantur, hujusmodi fraudem excogitarunt. Navigiolum, quod utrinque binis remis agebatur, veli latrones, (cum jam pridem a *suo* Magistratu, cujus

ποιοῦνται

ποιοῦνται λόγους, δείσαντες, πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὺς, Ἱπποκράτην τε τὸν Ἀρίφρονος, καὶ Δημοσθένην τὸν Ἀλκισθένους, βουλόμενοι ἐνδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ νομίζοντες, ἐλάσσω σφίσι τὸν κίνδυνον, ἢ τοὺς ἐκπεσόντας ὑπὸ σφῶν κατελθεῖν. ξυνέβησάν τε πρῶτα μὲν, τὰ μακρὰ τείχη ἑλεῖν Ἀθηναίους, (ἦν δὲ σταδίων μάλιστα ὀκτὼ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Νίσαιαν τὸν λιμένα αὐτῶν) ὅπως μὴ ἐπιβοηθήσωσιν ἐκ τῆς Νισαίας οἱ Πελοποννήσιοι, ἐν ᾗ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν, βεβαιότητος ἕνεκα τῶν Μεγάρων· ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἄνω πόλιν πειρᾶσθαι ἐνδοῦναι. ῥᾷον δ' ἤδη ἔμελλον προσχωρήσειν, τούτου γεγενημένου.

Κεφ. ξζ'. Οἱ οὖν Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἀπό τε τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, ὑπὸ νύκτα πλεύσαντες ἐς Μινώαν τὴν Μεγαρέων νῆσον ὁπλίταις ἑξακοσίοις, ὧν Ἱπποκράτης ἦρχεν, ἐν ὀρύγματι ἐκαθέζοντο, ὅθεν ἐπλίνθευον τὰ τείχη, καὶ ἀπεῖχεν οὐ πολύ. [2] οἱ δὲ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ, Πλαταιῆς τε ψιλοὶ, καὶ ἕτεροι περίπολοι ἐνήδρευσαν ἐς τὸν Ἐνυάλιον, ὅ ἐστιν ἔλασσον ἄπωθεν. καὶ ᾔσθετο οὐδεὶς, εἰ μὴ οἱ ἄνδρες, οἷς ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι τὴν νύκτα ταύτην. [3] καὶ ἐπειδὴ ἕως ἔμελλε γίγνεσθαι, οἱ προδιδόντες τῶν Μεγαρέων οὗτοι τοιόνδε ἐποίησαν· ἀκάτιον ἀμφηρικὸν, ὡς λῃσταὶ, ἐκ πολλοῦ τεθεραπευκότες τὴν ἄνοιξιν τῶν πυ-

διs εκβαλοντων F. - εκπεσοντων D. - εποιουντο λογοι G. — 2. οἱ του μηδου πρ. G. — 3. πρωτον μεν I. - ες την Νιταιαν D, I. - εν ᾗ μονοι αυτοι εφ. C, G. - Μεγαρεων D, I. - εμ. παραχωρησειν C, G.

Chap. LXVII. 1. εκαθεζετο C. - επλινθευοντο τα τειχη F. — 2. Πλαταιεις B, D, E, F, H, I. - ες την Ενυαλιον F. - ειδυναι την ν. B; (ειδεναι om.) την ν. F.

λῶν, εἰώθεσαν ἐπὶ ἁμάξῃ, πείθοντες τὸν ἄρχοντα, διὰ τῆς τάφρου κατακομίζειν τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκπλεῖν. [4] καὶ πρὶν ἡμέραν εἶναι, πάλιν αὐτὸ τῇ ἁμάξῃ κομίσαντες ἐς τὸ τεῖχος, κατὰ τὰς πύλας ἐσῆγον, ὅπως τοῖς ἐκ τῆς Μινώας Ἀθηναίοις ἀφανὴς δὴ εἴη ἡ φυλακὴ, μὴ ὄντος ἐν τῷ λιμένι πλοίου φανεροῦ μηδενός. καὶ τότε πρὸς ταῖς πύλαις ἦν ἤδη ἡ ἅμαξα. [5] καὶ ἀνοιχθεισῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς, ὡς τῷ ἀκατίῳ, οἱ Ἀθηναῖοι (ἐγίγνετο γὰρ ἀπὸ ξυνθήματος τὸ τοιοῦτον) ἰδόντες, ἔθεον δρόμῳ ἐκ τῆς ἐνέδρας, βουλόμενοι φθάσαι, πρὶν ξυγκλεισθῆναι πάλιν τὰς πύλας· [καὶ] ἕως ἔτι ἡ ἅμαξα ἐν αὐταῖς ἦν, κώλυμα οὖσα προσθεῖναι, καὶ αὐτοὶ ἅμα καὶ οἱ ξυμπράσσοντες Μεγαρεῖς τοὺς κατὰ πύλας φύλακας κτείνουσι. [6] καὶ πρῶτον μὲν οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην Πλαταιῆς τε καὶ περίπολοι ἐσέδραμον, οὗ νῦν τὸ τροπαῖόν ἐστι, καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν (ᾔσθοντο γὰρ οἱ ἐγγύτατα Πελοποννήσιοι) μαχόμενοι τοὺς προσβοηθοῦντας οἱ Πλαταιῆς ἐκράτησαν, καὶ τοῖς τῶν Ἀθηναίων ὁπλίταις ἐπιφερομένοις βεβαίους τὰς πύλας παρέσχον.

Κεφ. ξη'. Ἔπειτα δὲ καὶ τῶν Ἀθηναίων ἤδη ὁ αἰεὶ ἐντὸς γιγνόμενος χωρεῖ ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ οἱ Πελοποννήσιοι φρουροὶ, τὸ μὲν πρῶτον ἀντισχόντες ἠμύνοντο ὀλίγοι, καὶ ἀπέθανόν τινες αὐτῶν. οἱ δὲ πλείους ἐς φυγὴν κατέστησαν, φοβηθέντες, ἐν νυκτί τε πολεμίων προσπεπλωκότων, καὶ

— 3. (κατὰ om.) κομιζειν D, I. - ἁμᾶξει (η s. ει, *al. m.*) G. - (την om.) θαλ. G. — 4. (τας om.) πυλας C, G. - (Ἀθηναιοις om.) αφ. D. - λιμενι πλειυ φ. B. - φανέρος (marg. *al. m.* φανερως) I. - πυλαις ηδη ην C, D, E, F, G, H, I. — 5. συγκεισθηναι B; ξυγκλεισθεῖναι (η s. ει) D. - καὶ αυτοις B, C, D,

gratiam sibi conciliaverant, impetrassent, ut portas aperiret) plaustro impositum, noctu per fossam ad mare transportare, et enavigare consueverant. [4] Et ante quam dies illucesceret, idem plaustro vectum in urbem per portas rursus importabant, ut Atheniensium præsidium, quod erat in Minoa, sibi minus caveret, quod nullum in portu navigium prorsus appareret. Tunc autem hoc plaustrum ad portas jam erat. [5] Et cum hæ ex more navigiolo *recipiendo* apertæ fuissent, (hoc enim ex composito fiebat) Athenienses, hoc animadverso, ex insidiis cursu contenderunt, quod *eo* ocius pervenire vellent, ante quam portæ rursus clauderentur, et donec ipsum plaustrum in ipsis adhuc esset, et impediret, ne clauderentur; et Megarenses, qui ipsorum partibus favebant, una cum ipsis interfecerunt custodes, qui ad portas erant. [6] Et primum quidem Platæenses, et Circuitores, qui circa Demosthenem erant, irruperunt *in eum locum*, ubi tropæum nunc exstat: et statim intra portas (Peloponnesii enim, qui proxime erant, rem senserunt) Platæenses pugnando superarunt eos, qui ad opem ferendam veniebant; et gravi Atheniensium armaturæ advenienti portas tutas præstiterunt.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

Cap. 68. Deinde vero jam Atheniensium unusquisque, pro ut deinceps intrabat, ad murum contendebat. Et Peloponnesii præsidiarii, primo quidem pauci resistentes vim propulsarunt, et illorum nonnulli ceciderunt. At plerique in fugam se conjecerunt, tum quod hostium noctu irrumpentium impetum metuerent, tum etiam

E, F, G, H, I. - Μεγαρης C, G. - τυς κατα τας φυλας F. — 6. Πλαταιεις B, D, E, F. - περιπολλοι C. - προπ. εστιν H. - οἱ Πλαταιεις B, D, E. F, H, I. - (ὁπλιταις om.) επιφ. G. - βεβαιως C, G.

Chap. LXVIII. 1. επειτα (δε s. l.) G. - ηδη ὁ αει D, E, F, H, I. - εχωρει

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

quod a Megarensibus proditoribus oppugnarentur. 2 Se enim ab universis Megarensibus proditos existimabant. Accidit enim, ut Atheniensium præco sua sponte ediceret, ut quisquis vellet Megarensium ad Athenienses transiret, arma depositurus. Cum audissent, nullam moram amplius interposuerunt, sed re vera se ab utrisque oppugnari existimantes, in Nisæam fuga se receperunt. Prima autem luce muris jam captis, et Megarensibus, qui in urbe erant, metu trepidantibus, illi, qui Atheniensibus faverant, et alii cum ipsis, *totaque* multitudo, quæ *proditionis* erat conscia, portas aperiendas, et ad prœlium adversus hostem prodeundum dicebant.

Inter ipsos autem convenerat, ut, portis apertis, Athenienses *in urbem* irrumperent. Futurum autem erat, ut ipsi facile internoscerentur; nam oleo se uncturi erant, ne læderentur. Erant autem futuri magis in tuto, si portæ apertæ fuissent. Nam (ut inter ipsos convenerat) quatuor millia peditum gravis armaturæ, et sexcenti equites Atheniensium, qui noctu iter fecerant, ab Eleusine advenerant. 4 Et cum illi inuncti jam ad portas essent, quidam ex consciis insidias, alteris, *qui diversæ factionis erant*, indicat. Illi vero facto agmine frequentes venerunt, et dixerunt, *nec portas aperiendas*, nec adversus hostes exeundum, (nam ne ante unquam quidem, quamvis essent potentiores, hoc facere se ausos fuisse,) nec civitatem in manifestum periculum adducendam. Et nisi quis *recte monentibus* pareret, ibi, *ad ipsas portas*, pugnam commissum iri *dicebant*. Nullo autem modo significabant, se scire, quæ gererentur, *et*

D, F, I. - Π. οἱ φρȣροι D, I. - ημυναντο F, H. — 2. μετ' Αθηναιων D, I. - (ω rayé et μα om.) δε ἐω C. — 3. Ελευσ. και κατα το E. - και ἱππης C, G. - ξ. (οἱ om.) την νυκτα D, I. — 4. αληλιμενων B; αληλιμ (un 2e μ, s. l. *al. m.*)

τῶν προδιδόντων Μεγαρέων ἀντιμαχομένων, νομίσαντες τοὺς ἅπαντας σφᾶς Μεγαρέας προδεδωκέναι. [2] ξυνέπεσε γὰρ καὶ τὸν τῶν Ἀθηναίων κήρυκα ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης κηρύξαι, τὸν βουλόμενον ἰέναι Μεγαρέων μετὰ Ἀθηναίων θησόμενον τὰ ὅπλα. οἱ δ' ὡς ἤκουσαν, οὐκέτι ἀνέμενον, ἀλλὰ τῷ ὄντι νομίσαντες κοινῇ πολεμεῖσθαι, κατέφυγον ἐς τὴν Νίσαιαν. ἅμα δὲ ἕῳ, ἑαλωκότων ἤδη τῶν τειχῶν, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει Μεγαρέων θορυβουμένων, οἱ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πράξαντες, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτῶν, πλῆθος ὃ ξυνῄδει, ἔφασαν χρῆναι ἀνοίγειν τὰς πύλας, καὶ ἐπεξιέναι ἐς μάχην. [3] ξυνέκειτο δὲ αὐτοῖς, τῶν πυλῶν ἀνοιχθεισῶν, ἐσπίπτειν τοὺς Ἀθηναίους· αὐτοὶ δὲ διάδηλοι ἔμελλον ἔσεσθαι. λίπα γὰρ ἀλείψεσθαι, ὅπως μὴ ἀδικῶνται. ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίγνετο τῆς ἀνοίξεως. καὶ γὰρ οἱ ἀπὸ τῆς Ἐλευσῖνος κατὰ τὸ ξυγκείμενον τετρακισχίλιοι ὁπλῖται τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἱππεῖς ἑξακόσιοι, οἱ τὴν νύκτα πορευόμενοι, παρῆσαν. [4] ἀληλιμμένων δὲ αὐτῶν, καὶ ὄντων ἤδη περὶ τὰς πύλας, καταγορεύει τις ξυνειδὼς τοῖς ἑτέροις τὸ ἐπιβούλευμα· καὶ οἱ, ξυστραφέντες, ἀθρόοι ἦλθον, καὶ οὐκ ἔφασαν χρῆναι οὔτε ἐπεξιέναι (οὐδὲ γὰρ πρότερόν πω τοῦτο, ἰσχύοντες μᾶλλον, τολμῆσαι) οὔτε ἐς κίνδυνον φανερὸν τὴν πόλιν καταγαγεῖν· εἴ τε μὴ πείσεταί τις, αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι. ἐδήλουν δὲ οὐδὲν, ὅτι ἴσασι τὰ πρασσό-

I. - τοις ἑταιροις (ε s. αι, *al. m.*) H. - και ηδη οντων περι τας π. C, G. - ουτε επιξιεναι C; ουτ' επεξιεναι E. - μη πειθεται D, I. - ἐδηλουν δε ουδε ὁτι G; εδ. δε (ουχ s. l. en caract. rouges) E. - αλλα ὡς τα β. D, E, H, i. - παρα, et par corr. περι G.

μενα, ἀλλ', ὡς τὰ βέλτιστα βουλεύοντες, ἰσχυρίζοντο, καὶ ἅμα περὶ τὰς πύλας παρέμενον φυλάσσοντες. ὥστε οὐκ ἐγένετο τοῖς ἐπιβουλεύουσι πρᾶξαι, ὃ ἔμελλον.

Κεφ. ξθ'. Γνόντες δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ, ὅτι ἐναντίωμά τι ἐγένετο, καὶ τὴν πόλιν βίᾳ οὐχ οἷοί τε ἔσονται λαβεῖν, τὴν Νίσαιαν εὐθὺς περιετείχιζον· νομίζοντες, εἰ, πρὶν ἐπιβοηθῆσαι τινὰς, ἐξέλοιεν, θᾶσσον ἂν καὶ τὰ Μέγαρα προσχωρῆσαι. παρεγένετο δὲ σίδηρός τε ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ταχὺ, καὶ λιθουργοὶ, καὶ τἄλλα ἐπιτήδεια. [2] ἀρξάμενοι δ' ἀπὸ τοῦ τείχους, ὃ εἶχον, καὶ διοικοδομήσαντες τὸ πρὸς Μεγαρέας, ἀπ' ἐκείνου ἑκατέρωθεν ἐς θάλασσαν τῆς Νισαίας, τάφρον τε καὶ τείχη διελομένη ἡ στρατιὰ, ἔκ τε τοῦ προαστείου λίθοις καὶ πλίνθοις χρώμενοι, καὶ κόπτοντες τὰ δένδρα καὶ ὕλην, ἀπεσταύρουν εἴ πῃ δέοιτό τι· καὶ αἱ οἰκίαι τοῦ προαστείου ἐπάλξεις λαμβάνουσαι, αὗται ὑπῆρχον ἔρυμα. [3] καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν ὅλην εἰργάζοντο· τῇ δ' ὑστεραίᾳ περὶ δείλην τὸ τεῖχος ὅσον οὐκ ἀπετετέλεστο, καὶ οἱ ἐν τῇ Νισαίᾳ, δείσαντες, σίτου τε ἀπορίᾳ (ἐφ' ἡμέραν γὰρ ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἐχρῶντο) καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐ νομίζοντες ταχὺ ἐπιβοηθήσειν, τούς τε Μεγαρέας πολεμίους ἡγούμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Ἀθηναίοις, ῥητοῦ μὲν ἕκαστον ἀργυρίου ἀπολυθῆναι, ὅπλα

Chap. LXIX. 1. τ. πολιν ουχ οιοι τε εσονται βια λαβειν C, G. - νομισαντες (ζον s. σαν, *al. m.*) G. - και τα αλλα επιτηδεια D. — 2. λιθοις (και πλινθοις d'abord omis, ensuite restitué) E. - απεσραυρουν C. - ει ποι δεοιτο C, G; ει που δ. E, F. - αυτας ὑπηρχον I. — 3. τῃ δε ὑςεραια C, E, F, G, I; τη τε ὑς. D. - τω τειχους τοσουτον ὁσον ουκ B; το τειχος ὁσον ουπω E. - (απε om.) τετελεςο E. - γαρ (ex marg. *al. m.*) I. - αργυριον E. - ὁπλα παραδιδοντες (α s. ι, *ead. m.*) D; ὁπλα παραδοντες G. - ὁτι (αν s. l.) βουλ. G. - τους αλλους

quid contrariæ factionis homines molirentur, sed velùt optimum factu consulentes, in eadem sententia perseverabant, et simul ad portas permanebant, easque custodiebant. Itaque non licuit insidiatoribus ea peragere, quæ statuerant.

Bell. Pelop. an. 7. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

Cap. 69. Atheniensium autem duces, animadvertentes aliquid impedimenti accidisse, nec urbem a se per vim capi posse, Nisæam protinus circumvallare cœperunt. Existimantes, si, prius quam aliqui opem *ei* ferrent, *eam* expugnassent, Megara etiam citius in deditionem ventura. Celeriter autem Athenis allata sunt ferramenta, lapicidæ, et cæteræ res *ad opus faciendum* necessariæ. [2] Initio autem facto ab illo muro, quem ipsi tenebant, muroque transverso Megara versus exstructo, ab illo utrinque *usque* ad mare Nisææ, copiæ *opus inter se* partitæ, et fossam *fodiebant*, et muros *ædificabant*, et lapidibus atque lateribus ex suburbano sumtis utentes, et arbores et materiam *aliam* cædentes, *Nisæam* vallo claudebant; si qua pars alicubi munitione egebat. Ædes etiam, quæ erant in suburbano, pinnis impositis, usum munitionis præbebant. [3] Et hunc quidem diem totum in opus faciendum incubuerunt : postridie vero circa vesperam murus tantum non absolutus erat. Quare, qui in Nisæa erant, metu perculsi, cum ob commeatus inopiam (eo enim ex urbe, quæ in loco superiore, nec multum a mari distans erat, devecto, in diem utentes vivebant) tum quod existimarent, Peloponnesios haud celeriter opem sibi laturos, tum etiam quod Megarenses hostes esse ducerent, cum Atheniensibus compositionem fecerunt, his conditionibus : ut singuli quidem, traditis armis, certa pecuniæ summa persoluta dimitte-

τνην. D'ici lacune jusqu'à καὶ οἱ Ἀθην. D.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

rentur; de Lacedæmoniis vero, et *eorum* duce, et si quis alius intus esset, Athenienses arbitratu suo statuerent. 4 Hac igitur compositione his conditionibus facta exierunt. Athenienses autem, cum longos muros ab urbe Megarensium abrupissent, et Nisæam *per deditionem* accepissent, ad alia se præparabant.

Cap. 70. Brasidas vero Tellidis filius, Lacedæmonius, per idem tempus forte circa Sicyonem et Corinthum agebat; exercitum comparans, quem in Thraciam duceret. Cumque muros *ab Atheniensibus* captos intellexisset, metuens et Peloponnesiis qui erant in Nisæa, et *veritus* ne Megara caperentur, *nuntium* mittit ad Bœotos, jubens *eos* cum *suis* copiis ad Tripodiscum *sibi* obviam venire. (Est autem vicus agri Megarensis hoc nomen habens, sub monte Geraneia situs) et ipse *eo* venit cum duobus millibus et septingentis Corinthiorum militibus, Phliasiorum quadringentis, Sicyoniorum sexcentis, et cum iis, quos jam collectos secum habebat, quod existimaret, se Nisæam adhuc inventurum inexpugnatam. 2 Sed cum *rem* audisset (noctu enim egressus ad Tripodiscum contendebat) cum delecta trecentorum manu, ante quam rumor de ipsius adventu ad hostium aures pervenisset, ad Megarensium urbem accessit, clam Atheniensibus, qui ad mare erant; cupiens ut præ se ferebat, atque adeo re ipsa, si qua posset, Nisæam adtentare: sed in primis Megarensium urbem ingressus confirmare *et adversus hostes tutari*. Quare *Megarenses* rogabat, ut se reciperent, dicens se de Nisæa recipienda *bonam* spem habere.

Chap. LXX. 1, βρασ, τε I. - (ὁ om.) Τελλιδος C; ὁ Τελλιος D, I. - ετυγχανε γαρ περι Σ. I. - επι Τριποδισκον C, F, G, H, I. - τη Γερανια F. - και αυτος ηλθεν εχων F. - τετ. μ. και (δις s. l.) χιλιυς C; τετρακοσιυς. D'ici

παραδόντας,

παραδόντας, τοῖς τε Λακεδαιμονίοις, τῷ τε ἄρχοντι, καὶ εἴ τις ἄλλος ἐνῆν, χρῆσθαι Ἀθηναίους ὅ τι ἂν βούλωνται. [4] ἐπὶ τούτοις ὁμολογήσαντες ἐξῆλθον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, τὰ μακρὰ τείχη ἀποῤῥήξαντες ἀπὸ τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως, καὶ τὴν Νίσαιαν παραλαβόντες, τἄλλα παρεσκευάζοντο.

Κεφ. οʹ. Βρασίδας δὲ ὁ Τέλλιδος Λακεδαιμόνιος κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανε περὶ Σικυῶνα καὶ Κόρινθον ὢν, ἐπὶ Θρᾴκης στρατιὰν παρασκευαζόμενος. καὶ ὡς ᾔσθετο τῶν τειχῶν τὴν ἅλωσιν, δείσας περί τε τοῖς ἐν τῇ Νισαίᾳ Πελοποννησίοις, καὶ μὴ τὰ Μέγαρα ληφθῇ, πέμπει ἔς τε τοὺς Βοιωτοὺς, κελεύων κατὰ τάχος στρατιᾷ ἀπαντῆσαι ἐπὶ Τριποδίσκυ, (ἔστι δὲ κώμη τῆς Μεγαρίδος, ὄνομα τοῦτο ἔχουσα, ὑπὸ τῷ ὄρει τῇ Γερανείᾳ) καὶ αὐτὸς ἔχων ἦλθεν ἑπτακοσίυς μὲν καὶ δισχιλίυς Κορινθίων ὁπλίτας, Φλιασίων δὲ τετρακοσίους, Σικυωνίων δὲ ἑξακοσίους, καὶ τοὺς μεθ' αὐτοῦ, ὅσοι ἤδη ξυνειλεγμένοι ἦσαν· οἰόμενος τὴν Νίσαιαν ἔτι καταλήψεσθαι ἀνάλωτον. [2] ὡς δὲ ἐπύθετο, (ἔτυχε γὰρ νυκτὸς ἐπὶ τὸν Τριποδίσκον ἐξελθὼν,) ἀπολέξας τριακοσίους τοῦ στρατοῦ, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, προσῆλθε τῇ τῶν Μεγαρέων πόλει, λαθὼν τοὺς Ἀθηναίους, ὄντας περὶ τὴν θάλασσαν· βουλόμενος μὲν, τῷ λόγῳ, καὶ ἅμα, εἰ δύναιτο, ἔργῳ, τῆς Νισαίας πειράσαι· τὸ δὲ μέγιστον, τὴν τῶν Μεγαρέων πόλιν εἰσελθὼν βεβαιώσασθαι. καὶ ἠξίου δέξασθαι σφᾶς, λέγων ἐν ἐλπίδι εἶναι ἀναλαβεῖν Νίσαιαν.

lacune jusqu'à και τυς μεθ. αυτυ D, I. Même lacune dans E, mais corr.

Κεφ. οα΄. Αἱ δὲ τῶν Μεγαρέων ϛάσεις, φοβούμεναι, οἱ μὲν, μὴ τοὺς φεύγοντας σφίσιν ἐσαγαγὼν, αὐτοὺς ἐκβάλῃ, οἱ δὲ, μὴ αὐτὸ τοῦτο ὁ δῆμος δείσας ἐπίθηται σφίσι, καὶ ἡ πόλις ἐν μάχῃ καθ᾽ αὑτὴν οὖσα, ἐγγὺς ἐφεδρευόντων Ἀθηναίων, ἀπόληται, οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ᾽ ἀμφοτέροις ἐδόκει ἡσυχάσασι τὸ μέλλον περιϊδεῖν. [2] ἤλπιζον γὰρ καὶ μάχην ἑκάτεροι ἔσεσθαι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν προσβοηθησάντων· καὶ οὕτω σφίσιν ἀσφαλεϛέρως ἔχειν, ὅϛις εἴη εὔνους κρατήσασι, προσχωρῆσαι. ὁ δὲ Βρασίδας, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀνεχώρησε πάλιν ἐς τὸ ἄλλο ϛράτευμα.

Κεφ. οβ΄. Ἅμα δὲ τῇ ἕῳ οἱ Βοιωτοὶ παρῆσαν, διανενοημένοι μὲν, καὶ πρὶν Βρασίδαν πέμψαι, βοηθεῖν ἐπὶ τὰ Μέγαρα, ὡς οὐκ ἀλλοτρίου ὄντος τοῦ κινδύνου, καὶ ἤδη ὄντες πανϛρατιᾷ Πλαταιᾶσιν. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος, πολλῷ μᾶλλον ἐῤῥώσθησαν. [2] καὶ ἀποϛείλαντες διακοσίους καὶ δισχιλίους ὁπλίτας, καὶ ἱππέας ἑξακοσίους, τοῖς πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν. [3] παρόντος δὲ ἤδη ξύμπαντος τοῦ ϛρατεύματος, ὁπλιτῶν οὐκ ἔλασσον ἑξακισχιλίων, καὶ τῶν Ἀθηναίων τῶν μὲν ὁπλιτῶν περί τε τὴν Νίσαιαν ὄντων καὶ τὴν θάλασσαν ἐν τάξει, τῶν δὲ ψιλῶν ἀνὰ τὸ πεδίον ἐσκεδασμένων, οἱ ἱππεῖς οἱ τῶν Βοιωτῶν,

ead. m. - τ. μεθ᾽ ἑαυτȣ C, D, E, F, G, I. — 2. (επυθετο s. l. *ead. m.*) B. - εξ. (απολεσας τριακοσιȣς τȣ ϛρατȣ om.) C. - βȣλομενος δε τῳ λογῳ C; βȣλ. μεν τῳ εργῳ (marg. *al. m.* I. - της Ν. πειρασθαι E. - M. π. επελθων E, F.

Chap. LXXI. 1. τȣς φευ (γοντας *al. m.*) E. - ει δε μη αυτο τȣτο F; οἱ δε μη το αυτο τ. I. - απολλυται B; απολληται E; απολειται (γρ. η s. ει, *al. m.*) H. - ȣκ επεδεξαντο C. — 2. και ȣτως D, H. - οἷς τι ειη ευνȣν D, I. -

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

CAP. 71. Sed Megarensium factiones veritæ: illa quidem, ne *Brasidas* exsulibus *in urbem* contra se reductis, se ipsam expelleret; hæc vero, ne populus hoc ipsum metuens in se faceret impetum, et civitas bello domestico pressa, Atheniensibus e propinquo insidiantibus, periret, *eum* non receperunt: sed utrisque placuit, ut quiescentes eventum rei circumspicerent *ac exspectarent*. [2] Sperabant enim utrique, pugnam commissum iri inter Athenienses, et illos qui ad opem *urbi* ferendam venerant. Atque ita sibi fore tutius partes sequi victorum, qui sibi benevoli essent. Brasidas vero cum *rem ipsis* persuadere non posset, ad reliquum exercitum retro rediit.

CAP. 72. At primo statim diluculo Bœoti affuerunt, qui in animo quidem habebant, vel ante quam Brasidas *nuntium ad ipsos* mitteret, Megaris succurrere; tum quod hoc periculum a se non alienum esse ducerent, tum etiam quod cum frequentibus copiis ad Platæas jam essent. Sed cum nuntius etiam venisset, multo magis animati sunt. [2] Quare duobus millibus gravis armaturæ militum, et ducentis præterea, equitibusque sexcentis *ad Brasidam* missis, cum majore copiarum parte *domum* reverterunt. [3] Cum autem omnes copiæ militum gravis armaturæ non minus sex millium jam adessent, et Athenienses suorum gravis armaturæ militum aciem instructam haberent ad Nisæam et ad mare, et levis eorum armatura per campos vagaretur, Bœotorum equitatus, impressione

οις (ος s. οις) τισιν (τις s. l.) τους E. – εις το αλλο σρ. D.

Chap. LXXII. 1. επει (δη om.) δε και ηλθεν C; επειδη δε και ηδη ηλ. D. — 2. διακ. και χιλιους D, I. — 3. ουκ ελαττον B, D, E, F, H, I; ουκ ελασσεν (ττ s. σσ) G. – εξακισχι (λι om.) αι B. – περι (τε om.) την N. G. τοι ισαιης. C, G. – ού τε βιαται. (αι entre β et ι al. m.) E, — 4. αι

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

in eam ex improviso facta, in fugam vertit, et ad mare repulit. [4] Nam ante diem illum nulla auxilia ex ullo loco Megarensibus venerant. Sed cum et ipse Atheniensium equitatus ei obviam procurrisset, ad manus venerunt, et equestre prœlium ad multum diei spatium *inter illos* est commissum, in quo utrique se non inferiores fuisse putant. Nam equitatus Bœoti præfectum, et aliquot alios ad ipsam Nisæam provectos, Athenienses *interfecerunt, et* interfectos spoliarunt: et corporibus etiam ipsorum potiti, ea per inducias *Bœotis* reddiderunt, et tropæum statuerunt. [5] Neutri tamen in hoc toto prœlio certum minimeque dubium pugnæ eventum adepti, diremti sunt. Sed Bœoti quidem, ad suos; Athenienses vero, ad Nisæam *se receperunt.*

Cap. 73. Postea vero Brasidas, ejusque copiæ propius mare et Megara accesserunt. Et occupato loco idoneo, acie instructa, quiescebant; existimantes fore, ut Athenienses contra se venirent, et scientes Megarenses circumspicere, utrorum esset futura victoria. [2] Utrumque autem opportune sibi casurum existimabant, simul quidem, si *ipsi hostem* priores non aggrederentur, nec prœlii periculosi initium sua sponte facerent. [3] Siquidem aperte demonstraverant, se ad hostem propulsandum paratos esse, sibique quodammodo sine pulvere *et labore* victoriam merito tributum iri. Simul etiam, quod ad Megarenses attineret, rem *sibi* feliciter cessuram. Nisi enim in *illorum* conspectum venissent, rem nullo modo in dubium a se vocatum iri; sed procul dubio se urbe, quasi

δε τῳ πρωτῳ C. - βοηθεια (των om.) E. - αντ. (επ' s. l. *al. m.*) εξελασαντες H. — 5. εν γε τῳ παροντι εργῳ E.

Chap. LXXIII. 1. επιτηδειον και παρατ. E. - τους Μεγαρεας επισ. F. — 2. αμφ. (εχειν om.) E. - το (μη s. l. *al. m.*) επιχειρειν E. - ἑκοντας αρξα-

ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσόντες τοῖς ψιλοῖς, ἔτρεψαν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. [4] ἐν γὰρ τῷ πρὸ τοῦ οὐδεμία βοήθειά πω τοῖς Μεγαρεῦσιν οὐδαμόθεν ἐπῆλθεν. ἀντεπεξελάσαντες δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων, ἐς χεῖρας ᾖεσαν· καὶ ἐγένετο ἱππομαχία ἐπιπολύ, ἐν ᾗ ἀξιοῦσιν ἑκάτεροι οὐχ ἥσσους γενέσθαι. τὸν μὲν γὰρ ἵππαρχον τῶν Βοιωτῶν, καὶ ἄλλους τινὰς οὐ πολλοὺς, πρὸς αὐτὴν τὴν Νίσαιαν προσελάσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἀποκτείναντες, ἐσκύλευσαν. καὶ τῶν τε νεκρῶν τούτων κρατήσαντες, ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον ἔστησαν. [5] οὐ μέντοι ἔν γε τῷ παντὶ ἔργῳ βεβαίως οὐδέτεροι τελευτήσαντες ἀπεκρίθησαν, ἀλλ' οἱ μὲν Βοιωτοὶ, πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, οἱ δὲ, ἐπὶ τὴν Νίσαιαν.

Κεφ. ογ΄. Μετὰ δὲ τοῦτο, Βρασίδας καὶ τὸ στράτευμα ἐχώρουν ἐγγυτέρω τῆς θαλάσσης καὶ τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως· καὶ καταλαβόντες χωρίον ἐπιτήδειον, παραταξάμενοι, ἡσύχαζον, οἰόμενοι σφίσιν ἐπιέναι τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τοὺς Μεγαρέας ἐπιστάμενοι περιορωμένους, ὁποτέρων ἡ νίκη ἔσται. [2] καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσιν ἀμφότερα ἔχειν, ἅμα μὲν, τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν προτέρους, μηδὲ μάχης καὶ κινδύνου ἑκόντας ἄρξαι. [3] ἐπειδή γε ἐν φανερῷ ἔδειξαν ἕτοιμοι ὄντες ἀμύνεσθαι, καὶ αὐτοῖς ὥσπερ ἀκονιτὶ, δικαίως ἂν τὴν νίκην τίθεσθαι· ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ πρὸς τοὺς Μεγαρέας ὀρθῶς ξυμβαίνειν. εἰ μὲν γὰρ μὴ ὤφθησαν ἐλθόντες, οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν,

σθαι F; ἑκ. αρξαι (επ. γ. ει. φ. εδ. s. l. *al. m.*) E. — 3. ακον (ι s. l.) τι D; ανονητι d'abord, puis *al. m.* ακονιτι E; ακοινητι F. – την δικ. δικαιως αν τιθ. C, D, E, F, G, H, I. – αμαχει H. – ὥσπερ και εγεν. I. — 4. Μεγαρεις D, E, F, H, I. – τα μικρα τειχη C, G. – αυτοις προκεχωρηκοι E. – αρξασθαι

ἀλλὰ σαφῶς ἂν, ὥσπερ ἡσσηθέντων, στερηθῆναι εὐθὺς τῆς πόλεως· νῦν δὲ κἂν τυχεῖν αὐτοὺς Ἀθηναίους μὴ βουληθέντας ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ἀμαχητὶ ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς, ὧν ἕνεκα ἦλθον. ὅπερ καὶ ἐγένετο. [4] οἱ γὰρ Μεγαρῆς, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἐτάξαντο μὲν παρὰ τὰ μακρὰ τείχη ἐξελθόντες, ἡσύχαζον δὲ καὶ αὐτοὶ, μὴ ἐπιόντων, λογιζόμενοι καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ, μὴ ἀντίπαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυνον, ἐπειδὴ καὶ τὰ πλεῖω αὐτοῖς προκεχωρήκει ἄρξασι μάχης πρὸς πλείονας αὐτῶν, ἢ λαβεῖν νικήσαντας Μέγαρα, ἢ σφαλέντας, τῷ βελτίστῳ τοῦ ὁπλιτικοῦ βλαφθῆναι· τοῖς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως καὶ τῶν παρόντων μέρος ἕκαστον κινδυνεύειν εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν. [5] χρόνον δὲ ἐπισχόντες, καὶ ὡς οὐδὲν ἀφ' ἑκατέρων ἐπεχειρεῖτο, ἀπῆλθον πρότερον οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Νίσαιαν, καὶ αὖθις οἱ Πελοποννήσιοι, ὅθεν [περ] ὡρμήθησαν.

Κεφ. οδ'. Οὕτω δὴ τῷ μὲν Βρασίδᾳ αὐτῷ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν οἱ τῶν φευγόντων φίλοι Μεγαρῆς, ὡς ἐπικρατήσαντι, καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐκέτι ἐθελησάντων μάχεσθαι, θαρσοῦντες μᾶλλον, ἀνοίγουσί τε τὰς πύλας, καὶ δεξάμενοι, καταπεπληγμένων ἤδη τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πραξάντων, ἐς λόγους ἔρχονται. [2] καὶ ὕστερον ὁ μὲν, διαλυθέντων τῶν ξυμμάχων κατὰ πόλεις, ἐπανελθὼν καὶ αὐτὸς ἐς τὴν Κόρινθον, τὴν ἐπὶ Θρᾴκης στρατείαν παρεσκεύαζεν, ἵνα περ καὶ τὸ πρῶτον ὥρμητο· οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει Μεγαρῆς, ἀποχωρησάντων καὶ

μαχης D, I. — τῳ πλειστῳ τε ὁπλ. C, F, G. — βλαφθ. της δε ξυμπασης D, E. — 5. ουδενα ἐφ' ἑκατερον (marg. *al. m.* ουδεν αφ' ἑκ.) D, I. — απηλθον πρα-

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

victos, protinus privatum iri *putabant*. Jam vero illud etiam fortasse eventurum, ut ipsi Athenienses prœlium detrectarent, atque ita res eas, quarum causa venerant, sibi sine prœlio conservatum iri *credebant*. Quod etiam evenit. [4] Megarenses enim, cum Athenienses *ex Nisæa* egressi aciem quidem ad longos muros instruxissent, sed tamen ipsi quoque quiescerent, *Peloponnesiis ipsos* non invadentibus, quod ipsorum etiam *Atheniensium* duces reputarent, sibi, *et hostibus* periculum non esse par. Nam cum pleraque feliciter ipsis jam successissent, *existimabant, se*, si priores prœlium adversus copias suis majores inirent, aut victores Megara capturos, aut victos, amissa præstantissima *totius* exercitus parte, cladem accepturos. Illos vero, quod exercitum ex omnibus Peloponnesi civitatibus collectum haberent, cum singulis etiam singularum civitatum partibus merito velle belli fortunam periclitari, et audere. [5] Cum autem aliquandiu in armis commorati fuissent, et neutra acies alteram aggrederetur, discesserunt, prius Athenienses in Nisæam, deinde vero Peloponnesii unde venerant.

Cap. 74. Sic igitur Megarenses, exsulum amici, cum ipsi Brasidæ, ut victori, tum etiam *cæteris* ducibus ex civitatibus animo magis confirmati, quod Athenienses tunc pugnare noluissent, portas aperiunt; et cum eo recepto in colloquium veniunt, illis jam timore perculsis, qui Atheniensium partes sequuti fuerant. [2] Postea vero hic quidem, sociis in urbes suas dilapsis, et ipse Corinthum reversus, expeditionem in Thraciam parabat, quo et ante cogitabat. Megarenses vero, qui in urbe

τεροι F. - (ἐς om.) την Νισ. B. - ὅθεν (περ om.) ὁρμ. E.

Chap. LXXIV. 1. Μεγαρεις D, E, F, H, I. - καταπληγμενοι D. - 2. των συμμαχων C, D, E, G. - ὁρμηντο (η s. ην, al. m.) D; ὁρμηντο sans

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

erant, cum Athenienses quoque domum rediissent, quotquot rebus Atheniensium studuerunt, et consiliorum *de urbe prodenda initorum* maxime participes fuerant, quia sciebant, se conspectos fuisse, confestim se subduxerunt: [3] Cæteri vero, colloquio cum exsulum amicis habito, eos, qui apud Pegas erant, reduxerunt, cum eos religiosissimo sanctissimoque jurejurando obstrinxissent, eos omnem præteritarum injuriarum memoriam deposituros, optimaque consilia reipublicæ daturos. At illi, postquam Magistratus gerere cœperunt, armaque lustrarunt, dispositis cohortibus, delegerunt ex inimicis, et iis qui Atheniensium partibus maxime favisse videbantur, ad centum viros. Cum autem populum de his suffragia aperte ferre coëgissent, postquam *ab eo* damnati fuerunt, *eos* interfecerunt: et reipublicæ statum in Oligarchiam maxima ex parte commutarunt. [4] Atque hæc status commutatio, quæ propter seditionem accidit, sub paucissimis diutissime duravit.

Eodem tempore.

Cap. 75. Eadem autem æstate, cum Antandrus a Mitylenæis, quemadmodum constituerant, esset munienda: Atheniensium duces, qui classi ad pecuniam legendam missæ præerant, Demodocus et Aristides, qui circum Hellespontum erant (nam Lamachus tertius eorum cum decem navibus in Pontum abierat) cum primum audissent locum illum muniri, ipsis etiam res periculosa visa est, ne ut Anæa contra Samum esset, ubi Samiorum exsules, positis sedibus, Peloponnesios

corr. E. – π. Μεγαρεις D, E, F, H, I. – (μετ' s. l. *al. m.*) εσχον E. — 3. καταγυσιν τυς εκ π. I. – πιςεσι μεγαλοις C, G. – μηδεν μνησικησειν D. – διας. τυς οχλυς C. – ξυμπ. τας προς (τυς om.) Αθην. G. – τον δ. φανεραν ψηφον διεν. C. — 4. ελαχ. γενομενη C, F, H; ελ. γενομενη (s. l. *al. m.* γρ. τεμομενη) G. – ξυνεμεινεν C, H.

τῶν

τῶν Ἀθηναίων ἐπ᾽ οἴκου, ὅσοι μὲν τῶν πραγμάτων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους μάλιστα μετέσχον, εἰδότες, ὅτι ὤφθησαν, εὐθὺς ὑπεξῆλθον. [3] οἱ δὲ ἄλλοι, κοινολογησάμενοι τοῖς τῶν φευγόντων φίλοις, κατάγουσι τοὺς ἐκ Πηγῶν, ὁρκώσαντες πίστεσι μεγάλαις, μηδὲν μνησικακήσειν, βουλεύσειν δὲ τῇ πόλει τὰ ἄριστα. οἱ δὲ, ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο, καὶ ἐξέτασιν ὅπλων ἐποιήσαντο, διαστήσαντες τοὺς λόχους, ἐξελέξαντο τῶν τε ἐχθρῶν καὶ οἳ ἐδόκουν μάλιστα ξυμπρᾶξαι τὰ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἄνδρας ὡς ἑκατόν· καὶ τούτων πέρι ἀναγκάσαντες τὸν δῆμον ψῆφον φανερὰν διενεγκεῖν, ὡς κατεγνώσθησαν, ἔκτειναν· καὶ ἐς ὀλιγαρχίαν ταμάλιστα κατέστησαν τὴν πόλιν. [4] καὶ πλεῖστον δὴ χρόνον αὕτη ὑπ᾽ ἐλαχίστων γενομένη ἐκ στάσεως μετάστασις ξυνέμεινε.

Κεφ. οε΄. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους, τῆς Ἀντάνδρου ὑπὸ τῶν Μιτυληναίων, ὥσπερ διενοοῦντο, μελλούσης κατασκευάζεσθαι, οἱ τῶν ἀργυρολόγων Ἀθηναίων στρατηγοὶ, Δημόδοκος καὶ Ἀριστείδης, ὄντες περὶ Ἑλλήσποντον (ὁ γὰρ τρίτος αὐτῶν Λάμαχος δέκα ναυσὶν ἐς τὸν Πόντον ἐσεπεπλεύκει,) ὡς ᾐσθάνοντο τὴν παρασκευὴν τοῦ χωρίου· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς δεινὸν εἶναι, μὴ, ὥσπερ τὰ Ἄναια, ἐπὶ τῇ Σάμῳ γένηται, (ἔνθα οἱ φεύγοντες τῶν Σαμίων καταστάντες, τούς τε Πελοποννησίους ὠφέλουν

Chap. LXXV. 1. του δ᾽ αυτου χρονου (marg. *ead. m.* θερους) I. - Δαμαχας C; Δαμαχας (ος s. ας, *ead. m.*) G. - επεπλευκει D. - εδ. αυτοις δικαιον ειναι E. - τους (τε om.) Πελ. D, I. - ξυναγειρ. (απο τ. ξ. στρ. κ. πλευσ. om.) H; απο τ. ξ. στρατιας E. - εκ (εξ s. l. *al. m.*) ελθοντας D; ὑ (ε s. υ, *al. m.*) πεξελθοντας H. — 2. ες (τον om.) ποντον D. - Δαμ. και εν τῃ Ἡρακλ. E.

ἐς τὰ ναυτικὰ, κυβερνήτας πέμποντες, καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει Σαμίους ἐς ταραχὴν καθίστασαν, καὶ τοὺς ἐξιόντας ἐδέχοντο·) οὕτω δὴ, ξυναγείραντες ἀπὸ τῶν ξυμμάχων στρατιὰν, καὶ πλεύσαντες, μάχῃ τε νικήσαντες τοὺς ἐκ τῆς Ἀντάνδρου ἐπεξελθόντας, ἀναλαμβάνουσι τὸ χωρίον πάλιν. [2] καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἐς τὸν Πόντον ἐσπλεύσας Λάμαχος, ἐν τῇ Ἡρακλεώτιδι ὁρμίσας ἐς τὸν Κάληκα ποταμὸν, ἀπόλλυσι τὰς ναῦς, ὕδατος ἄνωθεν γενομένου, καὶ κατελθόντος αἰφνιδίου τοῦ ῥεύματος. [3] αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ πεζῇ διὰ Βιθυνῶν Θρακῶν (οἵ εἰσι πέραν ἐν τῇ Ἀσίᾳ) ἀφικνεῖται ἐς Χαλκηδόνα, τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Πόντου, Μεγαρέων ἀποικίαν.

Κεφ. οϛ΄. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει καὶ Δημοσθένης Ἀθηναίων στρατηγὸς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς Ναύπακτον, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκ τῆς Μεγαρίδος ἀναχώρησιν. τῷ γὰρ Ἱπποκράτει καὶ ἐκείνῳ τὰ Βοιώτια πράγματα ἀπό τινων ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπράσσετο, βουλομένων μεταστῆσαι τὸν κόσμον, καὶ ἐς δημοκρατίαν, ὥσπερ οἱ Ἀθηναῖοι, τρέψαι· καὶ Πτοιοδώρου μάλιστ᾽ ἀνδρὸς φυγάδος ἐκ Θηβῶν ἐσηγουμένου, τάδε αὐτοῖς παρεσκευάσθη. [2] Σίφας μὲν ἔμελλόν τινες παραδώσειν· αἱ δὲ Σῖφαι, εἰσὶ τῆς Θεσπικῆς γῆς ἐν τῷ Κρισαίῳ κόλπῳ ἐπιθαλασσίδιοι. Χαιρώνειαν δὲ, ἣ ἐς Ὀρχομενὸν, τὸν Μινύειον πρότερον καλούμενον, νῦν δὲ Βοιώτειον, ξυντελεῖ, ἄλλοι ἐξ Ὀρχομενοῦ ἐνεδίδοσαν. [3] καὶ οἱ Ὀρχομενίων φυγάδες ξυνέπρασσον τὰ μάλιστα, καὶ ἄνδρας ἐμισθοῦντο

ὁρμησας D, F, H, I. — ἐς τοι Καλικα D. — αιφνηδιως D, I. — 3. περανες τη

in rebus nauticis adjuvabant, gubernatores *ad ipsos* mittendo, et Samios, qui in urbe erant, perturbabant, et *illos*, qui urbe pellebantur, recipiebant. Hac igitur de causa *Athenienses*, exercitu ex sociis collecto, Antandrum petunt, illisque prœlio superatis, qui inde contra se prodierant, locum illum iterum recipiunt. [2] Nec multo post Lamachus, qui in Pontum navigaverat, cum in agro Heracleensi classem ad Calecis fluvii ripam appulisset, eam amisit, aquis cœlitus delapsis, et subita vi torrentis devoluti. [3] Quare cum ipse, tum ejus exercitus itinere pedestri per Bithynos Thraces (qui sunt trans mare in Asia) pervenit Chalcedonem Megarensium coloniam, in Ponti faucibus sitam.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp 89. 1. V. C. Varr. 330.

Cap. 76. Eadem æstate, Demosthenes Atheniensium dux cum quadraginta navibus Naupactum se contulit, statim a discessu ex agro Megarensi. Nam quidam *Bœoti*, qui in civitatibus erant, *illarum* statum commutare, et in popularem, qualis erat is, quo Atheniensium respublica regebatur, convertere cupientes, cum Hippocrate et illo de rebus Bœotiis innovandis egerant. Ptœodoro autem exsule Thebano potissimum autore, hunc in modum res præparaverant. [2] Quidam Siphas per proditionem tradere statuerant. Siphæ autem sunt oppidum agri Thespici maritimum, in sinu Crisæo situm. Chæroneam vero (quæ accensetur Orchomeno, qui prius *quidem* Minyeus, nunc vero Bœotius appellatur) alii ex Orchomeno dedituri erant. [3] Et Orchomenii exsules præcipue *eos ad rem peragendam* adjuvabant,

Ἀσιᾳ C. – Χαλκιδόνα G; Καλχεδόνα D. - (τῷ om.) ἐπι τῳ ϛοματι D.

Chap. LXXVI. 1. ἐν δε (τῷ s. l. *al. m.*) αυτῳ θ. G. – ναυσι αφ. D. – τα βοιωτεια H. – πεπραγμενα C. – τινες προδωσειν D, F, H, I. — 2. (της om.) Θεσπικης I. – (τοι om.) Μινυειον B. ; βοιωτιοι E, F, H. — 3. προς τῃ

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

et homines ex Peloponneso mercede conducebant. Chæronea autem est oppidum in extremis Bœotiæ finibus situm, Phanotidem versus, quæ est in agro Phocensi. Et nonnulli Phocenses cum cæteris colonis in ea habitabant. Oportebat autem *altera ex parte* Athenienses occupare Delium, Apollinis templum, in agro Tanagræo situm, Eubœam versus. Simul etiam hæc ipsa fieri *oportebat*, condicta die, ne Bœoti frequentibus copiis ad opem Delio ferendam undique concurrerent, sed de suis ipsorum rebus quique soliciti ad eas tutandas proficiscerentur. [4] Et, si conatus iste feliciter successisset, et Delium muro clausum fuisset, facile sperabant, etiam si non protinus aliquid innovaretur in Rerumpublicarum Bœotiarum statu, si hæc loca occupata fuissent, et ager latrociniis infestaretur, et singulis brevi locorum spatio perfugium esset, res in eodem statu non permansuras: sed temporis progressu, Athenienses, si se adjunxissent iis qui defecissent, illi vero *Bœoti* non frequentes, *ut ante*, copias haberent, res illas in statum *sibi* commodum, adducturos. Hæc igitur consilia inita fuerant.

Cap. 77. Hippocrates autem cum urbanis copiis, quum tempus opportunum afforet, ipse quidem bellum Bœotis illaturus erat. Demosthenem vero cum quadraginta navibus Naupactum præmisit, ut, coacto ex illis locis exercitu Acarnanum et cæterorum sociorum, ad Siphas navigaret, ut prodendas. [2] Dies autem inter eos constituta fuerat, qua hæc confici oporteret. Demo-

αφαναπιδι B. - ἡμ. ῥ. γενεσθαι (γιγνε s. γενε, *ead. m.*) C. — 4. και ει τι κατορθοιτο C, F., G. - νεωτεριζει (ν s. ι, *ead. m.*) I; νεατεριζειν D; νεωτεριζοι (τα s. l. *al. m.*) E. - (τουτων om.) των χωριων B. - ουσης εκαστης (οις s. ης) I; ουσης ἑκάστης F. - ου βαινειν (μ s. β, *al. m.*) D; ου βαινειν (marg. *al.*

ἐκ Πελοποννήσου. ἔστι δὲ ἡ Χαιρώνεια ἔσχατον τῆς Βοιωτίας, πρὸς τῇ Φανώτιδι τῆς Φωκίδος· καὶ Φωκέων μετεῖχόν τινες. τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἔδει Δήλιον καταλαβεῖν, τὸ ἐν τῇ Ταναγραίᾳ πρὸς Εὔβοιαν τετραμμένον Ἀπόλλωνος ἱερόν· ἅμα δὲ ταῦτα ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ γίγνεσθαι, ὅπως μὴ ξυμβοηθήσωσιν ἐπὶ τὸ Δήλιον οἱ Βοιωτοὶ ἀθρόοι, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἕκαστοι κινούμενοι. [4] καὶ εἰ κατορθοῖτο ἡ πεῖρα, καὶ τὸ Δήλιον τειχισθείη, ῥᾳδίως ἤλπιζον, εἰ καὶ μὴ παραυτίκα νεωτερίζοι τὶ τῶν κατὰ τὰς πολιτείας τοῖς Βοιωτοῖς, ἐχομένων τούτων τῶν χωρίων, καὶ λῃστευομένης τῆς γῆς, καὶ οὔσης ἑκάστοις διὰ βραχέος ἀποστροφῆς, οὐ μενεῖν κατὰ χώραν τὰ πράγματα, ἀλλὰ χρόνῳ, τῶν Ἀθηναίων μὲν προσιόντων τοῖς ἀφεστηκόσι, τοῖς δὲ οὐκ οὔσης ἀθρόας τῆς δυνάμεως, καταστήσειν αὐτὰ ἐς τὸ ἐπιτήδειον. ἡ μὲν οὖν ἐπιβουλὴ, τοιαύτη παρεσκευάζετο.

Κεφ. οζʹ. Ὁ δὲ Ἱπποκράτης, αὐτὸς μὲν ἐκ τῆς πόλεως δύναμιν ἔχων, ὁπότε καιρὸς εἴη, ἔμελλε στρατεύειν ἐς τοὺς Βοιωτούς· τὸν δὲ Δημοσθένην προαπέστειλε ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἐς τὴν Ναύπακτον, ὅπως, ἐξ ἐκείνων τῶν χωρίων στρατὸν ξυλλέξας Ἀκαρνάνων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, πλέοι ἐπὶ τὰς Σίφας, ὡς προδοθησομένας. [2] ἡμέρα δ᾽ αὐτοῖς εἴρητο, ᾗ ἔδει ἅμα ταῦτα πράσ-

m. μενειν) I. - της δε ουκ ουσης D; τοις (s. l. *al. m.* γρ. βοιωτοις) δε ουκ ουσης H. - επ. τ. (παρεσκευαζετο) D, I.

Chap. LXXVII. 1. Δημοσθενη E. - (ταις om.) τεσσαρακ. D, E. - ες το Ναυπ. D, I. - στρατον συλ. B, C, D, E, G. - συμμαχων C, G. - επι τ. Σεφας G; επι τας Σιφας. D'ici jusqu'à ὅταν δεῃ απ. derniers mots du chap. lac. causée par un ὁμοιοτ. H. — 2. ἡμερα δε αυτ. E. - η εδει ταυτα ἁμα πρ. G. - Οινιαδας τε E. - Σαλυνθειον G. - Αγραους C, G. - (ὡς om.) επι τας Σ. C, G.

σειν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἀφικόμενος, Οἰνιάδας δὲ ὑπό τε Ἀκαρνάνων πάντων κατηναγκασμένους καταλαβὼν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ἀναστήσας τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκείνῃ πᾶν, ἐπὶ Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους στρατεύσας πρῶτον, καὶ προσποιησάμενος τἄλλα, ἡτοιμάζετο ὡς ἐπὶ τὰς Σίφας, ὅταν δέῃ, ἀπαντησόμενος.

Κεφ. οη΄. Βρασίδας δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους πορευόμενος ἑπτακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν Τραχῖνι, καὶ, προπέμψαντος αὐτοῦ ἄγγελον ἐς Φάρσαλον παρὰ τοὺς ἐπιτηδείους, ἀξιοῦντος διάγειν ἑαυτὸν καὶ τὴν στρατιὰν, ἦλθον ἐς Μελιτίαν τῆς Ἀχαΐας Πάναιρός τε καὶ Δῶρος, καὶ Ἱππολοχίδας, καὶ Τορύλαος, καὶ Στρόφακος πρόξενος ὢν Χαλκιδέων, τότε δὴ ἐπορεύετο. [2] ἦγον δὲ καὶ ἄλλοι Θεσσαλῶν αὐτὸν καὶ ἐκ Λαρίσσης Νικονίδας, Περδίκκᾳ ἐπιτήδειος ὤν. τὴν γὰρ Θεσσαλίαν ἄλλως τε οὐκ εὔπορον ἦν διϊέναι ἄνευ ἀγωγοῦ, καὶ μετὰ ὅπλων γε δή. καὶ τοῖς πᾶσί γε ὁμοίως Ἕλλησιν ὕποπτον καθεστήκει, τὴν τῶν πέλας μὴ πείσαντας διϊέναι. τοῖς τε Ἀθηναίοις αἰεί ποτε τὸ πλῆθος τῶν Θεσσαλῶν εὔνουν ὑπῆρχεν. [3] ὥστε, εἰ μὴ δυναστείᾳ μᾶλλον ἢ ἰσονομίᾳ ἐχρῶντο τὸ ἐγχώριον οἱ Θεσσαλοὶ, οὐκ ἄν ποτε προῆλθεν. ἐπεὶ καὶ τότε πορευομένῳ αὐτῷ ἀπαντήσαντες ἄλλοι τῶν τἀναντία τούτοις βουλομένων ἐπὶ τῷ Ἐνιπεῖ ποταμῷ, ἐκώλυον, καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν, ἄνευ

Chap. LXXVIII. 1. εν Τραχινη I. – τε Μελητιαι I. – Παραιρρς τε και Δωρος C. — 2. αλλοι Θεσσαλοι αυτοι D. – καθειστηκει C. – μη πεισας διιεναι D. – τοις τε Αθην. οις αει π. D. — 3. το (γρ. s. l. al. m.) χωριον H. – (απαντησαντες

sthenes autem, cum *eo* pervenisset, et Œniadas ab universis Acarnanibus in Atheniensium societatem adactos nactus *et complexus* fuisset, et ipse omnia sociorum, qui in illa regione erant, auxilia evocasset, adversus Salynthium et Agræos primum cum exercitu profectus, cæterisque rebus in suam potestatem redactis, sese præparabat, ut, quando opus esset, ad Siphas *suis* occurreret.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

CAP. 78. Brasidas autem per hoc ipsum æstatis tempus, cum mille et septingentis gravis armaturæ militibus ad obeundas res Thraciæ pergens, ubi pervenit Heracleam, quæ est in agro Trachinio, ubi etiam Panærus, Dorus, Hippolochidas, Torylaus, et Strophacus Chalcidensium hospes, *ad eum* ad Melitiam Achaiæ *oppidum* venerunt, (ipse enim nuntium ad suos necessarios Pharsalum præmiserat, *eos* rogans, ut se suasque copias *per Thessaliam* deducerent) ita demum tunc ire perrexit. [2] Illum vero deducunt cum alii Thessali, tum ex Larissa Niconidas Perdiccæ amicus. Alioqui enim Thessaliam sine duce, præcipue vero cum armis, pertransire difficile erat. Atque adeo pariter omnibus Græcis res erat suspecta, per finitimorum regionem venia non impetrata transire. Perpetuoque Thessalorum plebs Atheniensibus erat benevola. [3] Quare nisi Thessali patrio instituto, *paucorum* dominatu potius, quam juris æquabilitate usi fuissent, *Brasidas profecto* nunquam ulterius progressus fuisset. Siquidem vel tunc aliæ contrariæ factionis *Thessali* ei iter facienti ad flumen Enipeum obviam iverunt, eumque *transire* prohibebant, et injuste facere dicebant, quod sine publica totius gentis autoritate transiret. Illi vero qui dedu-

om.) αλλοι C, G. – τ' αναντια (τυτοις om.) I. – εφασαν διαξειν C. – παραγενομε-

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

cebant, dixerunt, se nec ipsis invitis eum traducturos: sed cum ad se repente advenisset, se pro hospitii necessitudine, quæ sibi cum eo intercederet, eum deducere. [4] Quinetiam ipse quoque Brasidas dicebat, se Thessalorum agro, ipsisque amicum *illac* transire, et Atheniensibus hostibus suis, non autem ipsis bellum inferre: nec ullas scire inter Thessalos et Lacedæmonios inimicitias, quæ impedirent, ne alteri alterorum solo uterentur. Seque ipsis invitis nunc non progressurum: nec enim posse: veruntamen orare, ne prohiberetur. [5] Illi vero his auditis abierunt. Brasidas autem, hortatu ductorum, ante quam plures ad prohibendum convenirent, nusquam subsistens cursu perrexit. Et eodem die, quo Melitia discesserat, Pharsalum pervenit, et ad flumen Apidanum castra posuit. Illinc vero ad Phacium, et inde in Peræbiam *ivit.* Illincque jam Thessalorum quidem ductores *domum* reverterunt. Peræbi vero, qui ipsorum Thessalorum imperio parent, ad Dion usque ipsum deduxerunt, quod oppidum in Perdiccæ ditione, sub Olympo Macedoniæ monte, Thessaliam versus, est situm.

Cap. 79. Hoc igitur modo Brasidas Thessaliam cursu celeriter transivit; ante quam ullus ad impediendum paratus esset. Et ad Perdiccam, et in agrum Chalcidensem pervenit. Nam qui in Thracia ab Atheniensibus defecerant, et Perdiccas, quoniam res Atheniensium secundæ erant, sibi metuentes, exercitum ex Peloponneso eduxerant. [2] Et Chalcidenses quidem *Peloponne-*

νοι H. — 4. και αυτος φιλος D. - Λακ. ουσαν εχθραν G. — 5. των αγαγων B, H. - πλην τι πλεον H; πλ. (marg. *al. m.* πριν) τι π. I. - εκειθεν δε εις D. - ες φασκιον E. - ες Παραιβιαν E. - ηδη οἱ μεν θεσ. αγ. B, C, D, E, F, G. - Παραιβοι E.

τοῦ

τοῦ πάντων κοινοῦ πορευόμενον. οἱ δὲ ἄγοντες, οὔτε ἀκόντων ἔφασαν διάξειν, αἰφνίδιόν τε παραγενόμενον, ξένοι ὄντες, κομίζειν. [4] ἔλεγε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βρασίδας τῇ Θεσσαλῶν γῇ καὶ αὐτοῖς φίλος ὢν ἰέναι, καὶ Ἀθηναίοις, πολεμίοις οὖσι, καὶ οὐκ ἐκείνοις, ὅπλα ἐπιφέρειν· Θεσσαλοῖς τε οὐκ εἰδέναι καὶ Λακεδαιμονίοις ἔχθραν οὖσαν, ὥστε τῇ ἀλλήλων γῇ μὴ χρῆσθαι. νῦν τε ἀκόντων ἐκείνων οὐκ ἂν προελθεῖν· οὐδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι· οὐ μέντοι ἀξιοῦν γε εἴργεσθαι. [5] καὶ οἱ μὲν, ἀκούσαντες ταῦτα, ἀπῆλθον· ὁ δὲ, κελευόντων τῶν ἀγωγῶν, πρίν τι πλέον ξυστῆναι τὸ κωλῦσον, ἐχώρει, οὐδὲν ἐπισχὼν, δρόμῳ. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἐκ τῆς Μελιτίας ἀφώρμησεν, ἐς Φάρσαλόν τε ἐτέλεσε, καὶ ἐστρατοπεδεύσατο ἐπὶ τῷ Ἀπιδανῷ ποταμῷ, ἐκεῖθεν δὲ ἐς Φάκιον, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐς Περαιβίαν. ἀπὸ δὲ τούτου ἤδη μὲν τῶν Θεσσαλῶν, ἀγωγοὶ πάλιν ἀπῆλθον· οἱ δὲ Περαιβοὶ, αὐτῶν ὑπήκοοι ὄντες Θεσσαλῶν, κατέστησαν αὐτὸν ἐς Δῖον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς, ὃ ὑπὸ τῷ Ὀλύμπῳ Μακεδονίας πρὸς Θεσσαλοὺς πόλισμα κεῖται.

Κεφ. οθ'. Τούτῳ τῷ τρόπῳ Βρασίδας Θεσσαλίαν φθάσας διέδραμε, πρίν τινα κωλύειν παρασκευάσασθαι· καὶ ἀφίκετο ὡς Περδίκκαν, καὶ ἐς τὴν Χαλκιδικήν. ἐκ γὰρ τῆς Πελοποννήσου, ὡς τὰ τῶν Ἀθηναίων εὐτύχει, δείσαντες οἵ τε ἐπὶ Θρᾴκης ἀφεστῶτες Ἀθηναίων, καὶ Περδίκκας, ἐξήγαγον τὸν στρατόν. [2] οἱ μὲν Χαλκιδεῖς, νομίζοντες ἐπὶ σφᾶς πρῶ-

- κατεστησαν (αυτον om.) B, C, D, E, F, G, H, I. - Περδικκου (κ s. κ) I.

Chap. LXXIX. 1. τοιουτῳ τροπῳ βρ. F. - κωλυσειν D, I. - διεδραμεν C. - ευτυχει C. — 2. Δυγκισται F.

τον ὁρμήσειν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἅμα αἱ πλησιόχωροι πόλεις αὐτῶν, αἱ οὐκ ἀφεστηκυῖαι, ξυνεπῆγον κρύφα. Περδίκκας δὲ, πολέμιος μὲν οὐκ ὢν ἐκ τοῦ φανεροῦ, φοβούμενος δὲ καὶ αὐτὸς τὰ παλαιὰ διάφορα τῶν Ἀθηναίων, καὶ μάλιστα βουλόμενος Ἀῤῥιβαῖον τὸν Λυγκηστῶν βασιλέα παραστήσασθαι. ξυνέβη δὲ αὐτοῖς, ὥστε ῥᾷον ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἐξαγαγεῖν, ἡ τῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ παρόντι κακοπραγία.

Κεφ. π'. Τῶν γὰρ Ἀθηναίων ἐγκειμένων τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ οὐχ ἥκιστα τῇ ἐκείνων γῇ, ἤλπιζον ἀποστρέψαι αὐτοὺς μάλιστα, εἰ ἀντιπαραλυποῖεν, πέμψαντες ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους αὐτῶν στρατιάν· ἄλλως τε, καὶ ἑτοίμων ὄντων τρέφειν τε, καὶ ἐπὶ τῇ ἀποστάσει σφᾶς ἐπικαλουμένων. [2] καὶ ἅμα τῶν Εἱλώτων βουλομένοις ἦν ἐπὶ προφάσει ἐκπέμψαι, μή τι πρὸς τὰ παρόντα, τῆς Πύλου ἐχομένης, νεωτερίσωσιν. ἐπεὶ καὶ τόδε ἔπραξαν, φοβούμενοι αὐτῶν τὴν νεότητα καὶ τὸ πλῆθος (αἰεὶ γὰρ τὰ πολλὰ Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Εἵλωτας τῆς φυλακῆς πέρι μάλιστα καθεστήκει) προεῖπον, αὐτῶν ὅσοι ἀξιοῦσιν ἐν τοῖς πολεμίοις γεγενῆσθαι σφίσιν ἄριστοι, κρίνεσθαι, ὡς ἐλευθερώσοντες. [3] πεῖραν ποιούμενοι, καὶ ἡγούμενοι, τούτους σφίσιν, ὑπὸ φρονήματος, οἵπερ καὶ ἠξίωσαν πρῶτος ἕκαστος ἐλευθεροῦσθαι, μάλιστα ἂν καὶ ἐπιθέσθαι. [4] καὶ προκρίναντες ἐς δισχιλίους, οἱ μὲν ἐστεφανώσαντό τε καὶ

Chap. LXXX. 1. αποτρέψαι B, D, E, F, I. - (τῃ om.) αποσ. C, D, E, G, H, I. — 2. προς τα παροντα (επικαλουμενον γαγε) H. - νεωτερησωσιν I. - τα δε επρ. C, F, G. - φοβ. την νεοτητα αυτων E; φοβ. αυτων την σκαιοτητα (s. l. γρ. νεοτητα) H. - και το πληθος και γαρ τα D; κ. το π. αει γαρ τα E. - Λακεδαι-

sios ad opem sibi ferendam evocaverant, quod Athenienses primum contra se venturos suspicarentur. Simul autem et finitimæ ipsorum civitates, quæ non defecerant, *Athenienses adversus ipsos* clam concitabant. Perdiccas vero *copias ex Peloponneso evocaverat*, non quod aperte *Atheniensium* hostis esset: verum quod et ipse pristinas cum Atheniensibus discordias reformidaret; præcipue vero, quod Arrhibæum Lyncestarum Regem in suam potestatem redigere cuperet. Præsens autem Lacedæmoniorum calamitas ipsis opportune cecidit ad exercitum ex Peloponneso facilius educendum.

Cap. 80. Quod enim Athenienses cum cæteræ Peloponneso, tum vero potissimum ipsorum *Lacedæmoniorum* agro *semper* imminerent, *Lacedæmonii* sperabant fore, ut præcipue *hoc modo* ipsos *a sua regione infestanda* averterent, si vicissim infestarent, copiis ad ipsorum socios missis: præsertim *cum Perdiccas et Chalcidenses* parati essent ad *hunc exercitum* alendum, ipsosque *Lacedæmonios* ad defectionem *ab Atheniensibus* faciendam accerserent. [2] Simul etiam *Lacedæmonii magnam* Helotum *partem*, per speciosam *auxilii mittendi* causam *ex agro Laconico* emittere cupiebant, ne propter præsentem rerum statum, Pylo *ab Atheniensibus* occupata, aliquid novi molirentur. Quod quum fecissent *Lacedæmonii* ipsorum juventutem et multitudinem reformidantes, (semper enim apud Lacedæmonios multa erant instituta, ut sibi ab Helotum insidiis caverent) ipsis præceperunt, ut, quotquot ex ipsis se fortissime contra hostes pugnasse persuasum haberent, ii secernerentur, quod eos libertate donare statuissent; [3] *hoc modo*

μονιυς H. – κατειςηκει C. — 3. οιτερ.. και αξιωσαν B. — 4. τα ιερα παρηλθοι (περι

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

mentem illorum explorantes, et existimantes pro ut unusquisque primus se libertate dignum esse censuisset, sic etiam hos ipsos potissimum, præ animi elatione, impetum in se facturos. [4] Quare cum ad duo millia *delegissent*, *et cæteris Helotibus* anteposuissent, hi quidem templa coronati circumiverunt, ut libertate donati. Illi vero non multo post, ipsos ex hominum conspectu sustulerunt, necdum quisquam novit, quonam modo eorum unusquisque perierit. Tunc autem septingentos ex ipsis armatos cum Brasida libenter dimiserunt: cæteros vero *Brasidas* ex Peloponneso mercede conductos eduxit. Lacedæmonii autem ipsum Brasidam *eundi* maxime cupidum *eo* miserunt.

Cap. 81. Quinetiam ipsi quoque Chalcidenses eum propensis animis expetiverunt, tum quod vir consilio manuque ad omnia promtus Spartæ haberetur, tum etiam quod, ex quo *illinc* egressus esset, Lacedæmoniis commendatissimum se reddidisset. Quod enim statim ab initio se justum et moderatum erga civitates præbuisset, multa loca ad defectionem impulit, alia vero per proditionem cepit. Ex quo Lacedæmoniis evenit, ut, si ad compositionem (quod et fecerunt) descendere vellent, reddere et vicissim recipere oppida possent, et ex Peloponneso bellum amoliri. [2] Atque multo post in bello, quod res in Sicilia gestas est insequutum, illa Brasidæ virtus et prudentia qua tunc est usus, quod alii quidem, re ipsa experti fuissent, alii vero fama judicarent, Atheniensium socios amicitiæ Lacedæmoniorum maxime cupidos effecit. Nam cum primus illinc prodiisset, ac omnibus in rebus vir bonus visus fuisset, firmam opinionem reliquit, cæteros quoque ejus esse similes.

3. παρ *al. m.*) H. - (και ιδιως marg. *al. m.*) εγγια ὀτα τρ. D; (και s. l. *al.*

τὰ ἱερὰ περιῆλθον, ὡς ἠλευθερωμένοι· οἱ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον ἠφάνισάν τε αὐτοὺς, καὶ οὐδεὶς ᾔσθετο, ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστος διεφθάρη. καὶ τότε προθύμως τῷ Βρασίδᾳ αὐτῶν ξυνέπεμψαν ἑπτακοσίους ὁπλίτας, τοὺς δ᾽ ἄλλους ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθῷ πείσας ἐξήγαγεν· αὐτόν τε Βρασίδαν βουλόμενον μάλιστα Λακεδαιμόνιοι ἀπέστειλαν.

Κεφ. πα΄. Προυθυμήθησαν δὲ καὶ οἱ Χαλκιδῆς ἄνδρα ἔν τε τῇ Σπάρτῃ δοκοῦντα δραστήριον εἶναι ἐς τὰ πάντα, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθε, πλείστου ἄξιον Λακεδαιμονίοις γενόμενον. τό, τε γὰρ παραυτίκα ἑαυτὸν παρασχὼν δίκαιον καὶ μέτριον ἐς τὰς πόλεις, ἀπέστησε τὰ πολλὰ, τὰ δὲ προδοσίᾳ εἷλε τῶν χωρίων· ὥστε τοῖς Λακεδαιμονίοις γίγνεσθαι, ξυμβαίνειν τε βουλομένοις, (ὅπερ ἐποίησαν) ἀνταπόδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων, καὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου λώφησιν. [2] ἔς τε τὸν χρόνον ὕστερον μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας πόλεμον, ἡ τότε Βρασίδου ἀρετὴ καὶ ξύνεσις, τῶν μὲν, πείρᾳ αἰσθομένων, τῶν δὲ, ἀκοῇ νομισάντων, μάλιστα ἐπιθυμίαν ἐνεποίει τοῖς Ἀθηναίων ξυμμάχοις ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους. πρῶτος γὰρ ἐξελθὼν, καὶ δόξας εἶναι κατὰ πάντα ἀγαθὸς, ἐλπίδα ἐγκατέλιπε βέβαιον, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦτοί εἰσι.

m.) ουδεις G; ουδεις (εγνω marg. *al. m.*) ἑκαστος ὅτῳ τροπῳ ἑκαστος διεφθαρη I. — εξηγαγε G.

Chap. LXXXI. 1. πρυθυμησαν H. — οἱ Χαλκιδεις D, E, H, I. — επειδη εξηλθον E. — και μετριος και τας πολεις D. —— 2. ες τε τον Χρονῳ B, C, G, H. ωστε περι τον χρονῳ D; ες τε τ. χρονῳ (οι s. ω, *al. m.*) E; ὡστε τον χρονῳ I. — μετα τον εκ Σ. E, H. — μετα (τα marg. *al. m.*) εκ Σ. I. — (το s. l. *al. m.*) τε βρασιδου G. — επιθυμιαν (ενεποιει marg. *al. m.*) I. — τοις Αθηναιοις et par. corr. Αθηναιων E. — τοιουτοι εισιν E.

Κεφ. πβ'. Τότε δ' οὖν ἀφικομένου αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, οἱ Ἀθηναῖοι, πυθόμενοι, τόν τε Περδίκκαν πολέμιον ποιοῦνται, νομίσαντες αἴτιον εἶναι τῆς παρόδου, καὶ τῶν ταύτῃ ξυμμάχων φυλακὴν πλέονα κατεστήσαντο.

Κεφ. πγ'. Περδίκκας δὲ Βρασίδαν καὶ τὴν στρατιὰν εὐθὺς λαβὼν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, στρατεύει ἐπὶ Ἀῤῥιβαῖον τὸν Βρομεροῦ, Λυγκηστῶν Μακεδόνων βασιλέα, ὅμορον ὄντα, διαφορᾶς τε αὐτῷ οὔσης, καὶ βουλόμενος καταστρέψασθαι. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τῷ στρατῷ μετὰ τοῦ Βρασίδου ἐπὶ τῇ ἐσβολῇ τῆς Λύγκου, Βρασίδας λόγοις ἔφη βούλεσθαι πρῶτον ἐλθὼν πρὸ πολέμου Ἀῤῥιβαῖον ξύμμαχον Λακεδαιμονίων, ἢν δύνηται, ποιῆσαι. καὶ γάρ τι καὶ Ἀῤῥιβαῖος ἐπεκηρυκεύετο, ἕτοιμος ὢν Βρασίδᾳ μέσῳ δικαστῇ ἐπιτρέπειν. [2] καὶ οἱ Χαλκιδέων πρέσβεις ξυμπαρόντες ἐδίδασκον αὐτὸν, μὴ ὑπεξελθεῖν τῷ Περδίκκᾳ τὰ δεινὰ, ἵνα προθυμοτέρῳ ἔχοιεν καὶ ἐς τὰ ἑαυτῶν χρῆσθαι. ἅμα δέ τι καὶ εἰρήκεσαν τοιοῦτον οἱ παρὰ τοῦ Περδίκκου ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὡς πολλὰ αὐτοῖς τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων ξύμμαχα ποιήσοι. ὥστε ἐκ τοῦ τοιούτου κοινῇ μᾶλλον ὁ Βρασίδας τὰ τοῦ Ἀῤῥιβαίου ἠξίου πράσσειν. Περδίκκας δὲ οὔτε δικαστὴν ἔφη Βρασίδαν τῶν σφετέρων διαφορῶν ἀγαγεῖν, μᾶλλον δὲ καθαιρέτην ὧν ἂν

Chap. LXXXII. τοις παροδου C.

Chap. LXXXIII. 1. ες τον Αρριβαιον D; 1. – Ληγκηστων E; Λυγκιστων F. – επειδη δε εγ. E. – του Λυγκου D, E, F, G. – τε αυτῳ. D'ici jusqu'à μετα βρασ. lac. C. – μετα (του om.) βρασ. C. – εσβολη του A. C. – βρασ. εφη λογοις β. C, G. – δ. ποιησειν D; δ. ποιηση (ειν s. η) I. – και γαρ τοι E, G. — 2. υπεξελ (θ al. m.) ειν τῳ π. C; υπεξελειν (s. l. *al. m.* γρ. υπεξελθειν) G. F donne υπε-

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

Cap. 82. Tunc igitur Athenienses, postquam eum in Thraciam pervenisse intellexerunt, cum ipsum Perdiccam hostem esse judicarunt, quod eum hujus adventus autorem esse ducerent, tum etiam apud socios, qui in illa regione erant, firmiora præsidia collocarunt.

Cap. 83. Perdiccas autem, assumto statim Brasida, suisque et illius copiis, cum suo exercitu bellum Arrhibæo Bromeri *filio*, Lyncestarum Macedonum regi, sibi finitimo, intulit; cum propter controversiam, quæ ipsi cum eo intercedebat, tum etiam quod eum in suam potestatem redigere cuperet. Cum autem cum suis copiis et Brasida ad Lynci ingressum pervenisset, tunc Brasidas dixit, se velle, priusquam bellum Arrhibæo inferretur, eum convenire, verbisque (si posset) ad societatem cum Lacedæmoniis faciendam inducere. Nam et ipse Arrhibæus per caduceatorem nuntiaverat, se paratum esse ad *rem* Brasidæ arbitrio committendam. [2] Et Chalcidensium legati, qui una aderant, ipsum commonefaciebant, ne in Perdiccæ gratiam pericula subiret, ut ad suas etiam res constituendas ejus opera promtiore uti possent. Quinetiam Perdiccæ legati Lacedæmonem missi tale quiddam jactaverant, multa *ipsum* ex sibi finitimis circa locis ad illorum societatem adducturum. [3] Hac igitur de causa Brasidas ex publica utilitate rebus Arrhibæi favere malebat. Perdiccas vero negabat, se eo consilio Brasidam adduxisse, ut suarum controversiarum arbiter esset: sed potius hostium destructor, quos ipse denuntiasset. Eum

ξελειν sans corr. - εις τα ἑαυτων D, E, G. - τοι περι του περδικκου C. - ξυ. ποιησουσι G; ξ. ποιησαι (ου s. αι, *al. m.*) E; ξ. (ποι s. l. *al. m.*) ησοι G. — 3. αδικησιν τι B. - ξυγγινεται B, C, E, F', G, H, I. - τοις λογοις, επηγαγε D. - πλην ισβαλειν C; πλην (ρι s. πλ, *al. m.*) G. - αυθ' ἡμισεος H.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

que injuste facturum *dicebat*, si, se dimidium ejus exercitus alente, in colloquium cum Arrhibæo veniret. Brasidas tamen, *Perdicca* invito ac repugnante, convenit *Arrhibæum;* ejusque verbis adductus, exercitum abduxit, priusquam in ejus agrum irruptionem fecisset. Perdiccas vero ab eo tempore pro dimidia tertiam stipendii partem dedit, quod injuriam sibi ab eo fieri putaret.

Mense August.

CAP. 84. Eadem æstate, continuo Brasidas, secum ducens et Chalcidenses, paulo ante vindemiæ tempus, Acantho Andriorum coloniæ bellum intulit. [2] Acanthii vero, cum illi, qui Chalcidensibus faventes eum evocatum adducebant, tum etiam ipsa plebs, inter se contendebant, utrum eum recipere deberent, nec ne. Veruntamen propter metum fructuum, qui foris adhuc erant, multitudo Brasidæ verbis ad eum solum *in urbem* recipiendum inducta, ea conditione, ut eo audito consultaret, eum recepit. Cum autem *Brasidas* concionem adiisset (erat autem non indisertus, ut Lacedæmonius) hæc verba fecit:

CAP. « 85. QUOD ego, atque exercitus, viri Acanthii, a Lacedæmoniis *huc* emissi fuerimus, aperte declarat veram esse causam, quam belli initio prædiximus, nos, ut Græciam in libertatem vindicemus, bellum Atheniensibus esse facturos. Sed si sero venimus, decepti opinione belli, quod in illis regionibus geritur, qua sperabamus fore, ut sine vestro periculo Athenienses debellaremus, nemo *nos* reprehendat. [2] Nunc enim, quum facultas est data, venimus, et vobiscum operam dabimus, ut eos debellemus. [3] Miror vero, quod portas mihi clau-

Chap. LXXXIV. 1. (και om.) χαλκιδεας D. - ολιγου προ (τρυγητου illisible.) H. — 2. μετα των χαλθηναιων. Sur le ν et l'α, est enté un δ. G. σαχουσαντες E. - ες το πληθος C, G.

αὐτὸς

αὐτὸς ἀποφαίνῃ πολεμίων· ἀδικήσειν τε, εἰ, αὐτοῦ τρέφοντος τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ, ξυνέσται Ἀῤῥιβαίῳ. ὁ δὲ, ἄκοντος, καὶ ἐκ διαφορᾶς, ξυγγίγνεται. καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν. Περδίκκας δὲ μετὰ τοῦτο τρίτον μέρος ἀνθ᾽ ἡμίσεως τῆς τροφῆς ἐδίδου, νομίζων ἀδικεῖσθαι.

Κεφ. πδ΄. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει εὐθὺς ὁ Βρασίδας, ἔχων καὶ Χαλκιδέας, ἐπὶ Ἄκανθον, τὴν Ἀνδρίων ἀποικίαν, ὀλίγον πρὸ τρυγήτου ἐστράτευσεν. [2] οἱ δὲ περὶ τοῦ δέχεσθαι αὐτὸν κατ᾽ ἀλλήλους ἐστασίαζον, οἵ τε μετὰ τῶν Χαλκιδέων ξυνεπάγοντες, καὶ ὁ δῆμος· ὅμως δὲ, διὰ τοῦ καρποῦ τὸ δέος ἔτι ἔξω ὄντος, πεισθὲν τὸ πλῆθος ὑπὸ τοῦ Βρασίδου δέξασθαί τε αὐτὸν μόνον, καὶ ἀκούσαντας βουλεύσασθαι, δέχεται· καὶ καταστὰς ἐπὶ τὸ πλῆθος (ἦν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος, ὡς Λακεδαιμόνιος, εἰπεῖν,) ἔλεγε τοιάδε.

Κεφ. πε΄. » Ἡ ΜΕΝ ἔκπεμψίς μου καὶ τῆς στρατιᾶς ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ὦ Ἀκάνθιοι, γεγένηται τὴν αἰτίαν ἀληθεύουσα, ἣν ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου προείπομεν Ἀθηναίοις, ἐλευθεροῦντες τὴν Ἑλλάδα πολεμήσειν· εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν, σφαλέντες τῆς ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πολέμου δόξης, ᾗ διὰ τάχους αὐτοὶ ἄνευ τοῦ ὑμετέρου κινδύνου ἠλπίσαμεν Ἀθηναίους καθαιρήσειν, μηδεὶς μεμφθῇ. [2] νῦν γὰρ, ὅτε παρέσχεν, ἀφιγμένοι, καὶ μετὰ ὑμῶν πειρασόμεθα κατεργάζεσθαι αὐτούς. [3] θαυμάζω δὲ, τῇ τε ἀπο-

Chap. LXXXV. 1. ἡ μεν επιπεμψις C. - (ω Ακανθιοι om.) C; G le donne, mais marg. *al. m.* - απο τυ εκει τυ πολεμυ F. - τυ ἡμετερυ κ. B. - ηλπ. Αθηναιοις C. - μηδεις μεμφ (θ om.) η B. — 3. αποκλησει μυ C, H. — 4. ἡμεις μεν

κλείσει μου τῶν πυλῶν, καὶ εἰ μὴ ἀσμένοις ὑμῖν ἀφῖγμαι. [4] ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι, οἰόμενοί τε παρὰ ξυμμάχους, καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφικέσθαι, τῇ γοῦν γνώμῃ ἥξειν, καὶ βουλομένοις ἔσεσθαι, κίνδυνόν τε τοσόνδε ἀνεῤῥίψαμεν, διὰ τῆς ἀλλοτρίας πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἰόντες, καὶ πᾶν τὸ πρόθυμον παρεχόμενοι. [5] ὑμεῖς δὲ εἴ τι ἄλλο ἐν νῷ ἔχετε, ἢ εἰ ἐναντιώσεσθε τῇ τε ὑμετέρᾳ αὐτῶν ἐλευθερίᾳ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, δεινὸν ἂν εἴη. καὶ γὰρ οὐ μόνον ὅτι αὐτοὶ ἀνθίστασθε, ἀλλὰ καὶ οἷς ἂν ἐπίω, ἧσσόν τις ἐμοὶ πρόσεισι, καὶ δυσχερὲς ποιούμενοι, εἰ ἐπὶ οὓς πρῶτον ἦλθον ὑμᾶς, καὶ πόλιν ἀξιόχρεων παρεχομένους, καὶ ξύνεσιν δοκοῦντας ἔχειν, μὴ ἐδέξασθε· καὶ τὴν αἰτίαν οὐχ ἕξω πιστὴν ἀποδεικνύναι, ἀλλ᾽ ἢ ἄδικον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρειν, ἢ ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος τιμωρῆσαι τὰ πρὸς Ἀθηναίους, ἢν ἐπίωσιν, ἀφῖχθαι. [6] καίτοι στρατιᾷ γε τῇδ᾽ ἣν νῦν ἐγὼ ἔχω, ἐπὶ Νίσαιαν ἐμοῦ βοηθήσαντος, οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι, πλέονες ὄντες, προσμῖξαι. ὥστε οὐκ εἰκὸς νηΐτῃ γε αὐτοὺς τῷ ἐν Νισαίᾳ στρατῷ ἴσον πλῆθος ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀποστεῖλαι.

Κεφ. πϛ΄. [1] Αὐτός τε οὐκ ἐπὶ κακῷ, ἐπ᾽ ἐλευθερώσει δὲ τῶν Ἑλλήνων παρελήλυθα, ὅρκοις τε Λακεδαιμονίων καταλαβὼν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις, ἢ μὴν, οὓς ἂν ἔγωγε

(γαρ om.) E. – ανεῤῥιψαμεν B, C, E, F, G. — 5. εχετε, η (ει om.) D. – εναντιωσεσθαι F. – προσεισι (entre le 2ᵉ σ et ι, une lettre effacée) C. – (και om.) δυσχερες C, D, E, F, G, H, I. – μη δεξεσθε C, F, G; μη (ε s. l. *al. m.*) δεξασθαι (ε s. αι *al. m.*) E. – ουκ εξω πιστην (marg. *al. m.* πιστιν) αποδ. H. — 6. νυν (εγω om.) εχω D, I; νυν εχω εγω E. – Αθην. πλεοντες οντες B. – νηιτη δε αυτους D.

Chap. LXXXVI. 1. επ᾽ ελευθερια δε των ελλ. F. – ελευθερια mauvaise

seritis, et si meus adventus vobis ingratus acciderit. [4] Nos enim Lacedæmonii, existimantes nos venturos ad eos, qui vel priusquam ad ipsos re ipsa pervenissemus, animo saltem socii essent, et *nostrum adventum* vobis gratum fore, tantum periculum subiimus, per alienum agrum iter multorum dierum facientes, summumque studium exhibentes. [5] Vos vero, si quid aliud in animo habetis, aut si vestræ ipsorum et cæterorum Græcorum libertati obsistatis, *hoc profecto* grave fuerit. Nam non solum, quia vos ipsi obsistitis; verum etiam, quia cæteri *Græci*, quos adibo, se mihi minus adjungent: *cum aliis de causis*, tum etiam hac difficultate permoti, quod vos, ad quos primum accessi, et qui urbem opibus et auctoritate florentem obtinetis, et qui prudentes habemini, *me* non receperitis. Neque *hujus vestri facti* ullam probabilem causam afferre potero, sed *videbor* aut falsam libertatem *Græcis* afferre, aut *huc* venisse imbecillis ac invalidus ad propulsandum Atheniensium vim, si *vos* invaserint. [6] Atqui Athenienses, quamvis copias majores haberent, tamen cum hoc exercitu, quem nunc habeo, quum ad Nisæam profectus sum, ut opem ei ferrem, confligere non sunt ausi. Quamobrem haud verisimile videtur, ipsos tantum copiarum contra vos esse missuros, quantus est classiarius exercitus, qui est ad Nisæam.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

Cap 86. » Et ipse huc veni, non ut ullo maleficio vos afficiam: sed ut Græcos in libertatem vindicem. Et Lacedæmoniorum magistratus religiosissimo jurejurando

leçon d'un copiste qui n'aura pas connu la différence existante entre ελευθερια et ελευθερωσις. Respectons la leçon ελευθερωσει, et ελευθεριαν n° 4, de ce même chap. Voy. dans mon Xen. vol. 7., une discussion sur les mots terminés en σις et en μα ou μη. — ὅρκοις τε (καταλαβων marg. al. m.) τα τελη D; ὁ τε καταλ. τα τελη Aar. E. - (η μη om.)

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

obstrinxi, fore, ut socios, quos ego saltem ipsis adjunxero, liberos esse sinant. Simul etiam *emissus sum*, non ut vos socios habeamus, aut per vim, aut per fraudem adjunctos: sed contra, ut vobis ab Atheniensibus in servitutem redactis, in bello contra illos gerendo socii simus. [2] Quapropter æquum esse censeo, ut neque suspectus sim, præsertim cum maximam fidem *vobis* dem, neque vindex infirmus existimer, utque confidenter vos *mihi* dedatis. [3] Quod si quis forte privatim sibi ab aliquo metuens, *veretur* ne ego civitatem aliquibus tradam, *et ideo ad deditionem faciendam* minime promtus est, *is* omnium maxime confidat. [4] Neque enim venio, ut factiones alam; neque existimo me *vobis* certam libertatem afferre, si, patrio instituto neglecto, aut plebem nobilitati, aut nobilitatem plebi addicam. [5] Nam *hujusmodi libertas* gravior esset, quam externum hominum alienigenarum imperium; nobisque Lacedæmoniis pro laboribus susceptis nulla gratia haberetur, sed potius pro honore et gloria culpa *tribueretur*. Et nos ipsi odiosius *imperium* quærere videremur, quam qui virtutem non profitetur, propter quæ crimina Athenienses bello persequimur. [6] Nam illis saltem, qui dignitate sunt præditi, turpius est fraude speciosa res domesticas amplificare, quam vi aperta. Nam vis quidem, jure potentiæ, quam fortuna dedit, infertur. Fraus vero ab insidiis injusti propositi grassatur. Adeo magnam circumspectionem adhibemus in iis, quæ nostra maxime intersunt.

Cap. 87. »Neque vero præter jusjurandum, majorem

ȣs αν D. – προςαγ. και ξυμμαχȣs C, F; π. (και raye) ξ. G. - ινα συμ. E, H. – ὑμας ε (χω s. l.) μεν G. — 3. μαλ. πιςευσατων E. — 4. νομ. (επιφερειν marg. *al. m.*) F. – ες (ει s. ες *al. m.*) το πατριον D. – τοις

προσαγάγωμαι ξυμμάχους, ἔσεσθαι αὐτονόμους· καὶ ἅμα, οὐχ ἵνα ξυμμάχους ὑμᾶς ἔχωμεν, ἢ βίᾳ ἢ ἀπάτῃ προσλαβόντες, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὑμῖν, δεδουλωμένοις ὑπὸ Ἀθηναίων, ξυμμαχήσοντες. [2] οὔκουν ἀξιῶ οὔτ' αὐτὸς ὑποπτεύεσθαι, πίστεις τε διδοὺς τὰς μεγίστας, οὔτε τιμωρὸς ἀδύνατος νομισθῆναι, προσχωρεῖν τε ὑμᾶς θαρσήσαντας. [3] καὶ εἴ τις, ἰδίᾳ τινὰ δεδιὼς ἄρα, μὴ ἐγώ τισι προσθῶ τὴν πόλιν, ἀπρόθυμός ἐστι, πάντων μάλιστα πιστευσάτω. [4] οὐ γὰρ συστασιάσων ἥκω, οὐδὲ ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω ἐπιφέρειν, εἰ, τὸ πάτριον παρεὶς, τὸ πλέον τοῖς ὀλίγοις, ἢ τὸ ἔλασσον τοῖς πᾶσι, δουλώσαιμι. [5] χαλεπωτέρα γὰρ ἂν τῆς ἀλλοφύλου ἀρχῆς εἴη· καὶ ἡμῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις οὐκ ἂν ἀντὶ πόνων χάρις καθίσταιτο, ἀντὶ δὲ τιμῆς καὶ δόξης, αἰτία μᾶλλον. οἷς τε τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήμασι καταπολεμοῦμεν, αὐτοὶ ἂν φαινοίμεθα ἐχθίονα, ἢ ὁ μὴ ὑποδείξας ἀρετὴν, κατακτώμενοι. [6] ἀπάτῃ γὰρ εὐπρεπεῖ αἴσχιον τοῖς γε ἐν ἀξιώματι πλεονεκτῆσαι, ἢ βίᾳ ἐμφανεῖ. τὸ μὲν γὰρ, ἰσχύος δικαιώσει, ἣν ἡ τύχη ἔδωκεν, ἐπέρχεται· τὸ δὲ, γνώμης ἀδίκου ἐπιβουλῇ. οὕτω πολλὴν περιωπὴν τῶν ἡμῖν ἐς τὰ μέγιστα διαφορῶν ποιούμεθα.

Κεφ. πζʹ. » Καὶ οὐκ ἂν μείζω πρὸς τοῖς ὅρκοις βε-

ολιγ. η (το om.) C. - ελαττον E. - τοις πασι δηλωσαιμι E. — 5. χαλεπωτερον D; χαλεπώτερα ainsi accentué. G. - αρχης αν ειη F. - αν φαινομεθα D, E, F, H, I. - ὑποδ. αρχην κατακτ. B. — 6. τοις τε εν D, E, G. - αξιωμασι (τ s. σ, *al. m.*) E; αξιωμάσι sans corr. G. - εδ. ὑπερχεται B. - πολλην περιοπην I.

Chap. LXXXVIII. 1. ουκ αν (μειζω προς s. l. *al. m.*) τοις ορκοις

βαίωσιν λάβοιτε, ἢ οἷς τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων ἀναθρούμενα, δόκησιν ἀναγκαίαν παρέχεται, ὡς καὶ ξυμφέρει ὁμοίως ὡς εἶπον. [2] εἰ δ', ἐμοῦ ταῦτα προϊσχομένου, ἀδύνατοι μὲν φήσετε εἶναι, εὖνοι δ' ὄντες, ἀξιώσετε μὴ κακούμενοι διωθεῖσθαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν μὴ ἀκίνδυνον ὑμῖν φαίνεσθαι, δίκαιόν τε εἶναι, οἷς καὶ δυνατὸν δέχεσθαι αὐτὴν, τούτοις καὶ ἐπιφέρειν, ἄκοντα δὲ μηδένα προσαναγκάζειν· μάρτυρας μὲν θεοὺς καὶ ἥρωας τοὺς ἐγχωρίους ποιήσομαι, ὡς, ἐπ' ἀγαθῷ ἥκων, οὐ πείθω, γῆν δὲ τὴν ὑμετέραν δηῶν, πειράσομαι βιάζεσθαι. [3] καὶ οὐκ ἀδικεῖν ἔτι νομιῶ, προσεῖναι δέ τι μοι καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας τὸ εὔλογον· τῶν μὲν Λακεδαιμονίων, ὅπως μὴ τῷ ὑμετέρῳ εὔνῳ, εἰ μὴ προσαχθήσεσθε, τοῖς ἀπὸ ὑμῶν χρήμασι φερομένοις παρ' Ἀθηναίους βλάπτωνται· οἱ δὲ Ἕλληνες ἵνα μὴ κωλύωνται ὑφ' ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῆναι. οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τάδε πράσσοιμεν· οὐδὲ ὀφείλομεν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ κοινοῦ τινος ἀγαθοῦ αἰτίᾳ τοὺς μὴ βουλομένους ἐλευθεροῦν. [4] οὐδ' αὖ ἀρχῆς ἐφιέμεθα, παῦσαι δὲ μᾶλλον ἑτέρους σπεύδοντες, τοὺς πλείους ἂν ἀδικοῖμεν, εἰ, ξύμπασιν αὐτονομίαν ἐπιφέροντες, ὑμᾶς τοὺς ἐναντιουμένους περιίδοιμεν. πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε εὖ, καὶ ἀγωνίσασθε τοῖς τε Ἕλλησιν ἄρξαι πρῶτοι ἐλευθερίας, καὶ ἀΐδιον δόξαν καταθέσθαι, καὶ αὐτοὶ τά τε

(avant τοις trois lettres rayées) G. - (προς om.) τοις ὁρκοις C. - βεβ. λαβητε G. - αναθεωρουμενα E. — 2. ακινδυνον ἡμιν F, H. - δεχεσθαι αυτοις F. - τουτοις (και om.) επιφερειν D, E, I. - την ἡμετεραν (marg. ead. m. δηων) D; (την om.) ὑμετ. δ. F. — 3. κατα (τας om.) δυο αν. I. - τω ὑμ. ευνω (ει μη s. l. al. m.) E. - τοις ὑπὸ ἡμων χρ. E; τοις αφ' ὑμων χρ. H. - αγ. (αιτια om.) E.

fidem accipere possitis, quam ipsa facta, quæ si ex verbis perpendantur, necessariam opinionem *vobis* præbent, e re vestra etiam esse, ut dixi. [2] Quod si me *vobis* ista proponente, dicatis vos non posse quidem *deditionem facere* : sed tamen, quod nobis benevoli sitis, existimetis *nos* rejiciendos, ita ut nullo maleficio a nobis afficiamini, et *dicatis* libertatem, *quam vobis offero*, vobis videri cum periculo conjunctam esse, et æquum esse, eam illis offerre, qui etiam eam accipere possunt, nullum vero invitum cogere : Deos et Heroas indigenas testabor, me bono vestro venientem nihil verbis proficere; agrumque vestrum pervastando vos cogere conabor. [3] Nec amplius existimabo me injuste facere; sed vel duabus de causis necessariis æquitatem a me stare *censebo* : partim quidem, propter Lacedæmonios, ne hac vestra benevolentia, nisi deditionem feceritis, *a vobis* lædantur, pecuniis, quas Atheniensibus penditis; partim vero, ne Græci a vobis impediantur, ne servitute liberentur. Nec enim decenter hæc faceremus : ac ne debemus quidem *nos* Lacedæmonii *Græcos* inventos in libertatem asserere, nisi alicujus boni publici causa. [4] Neque vero dominatum affectamus : sed potius cum alios, *qui dominatum affectant*, coërcere studeamus, plerisque *Græcis* injuriam faceremus, si nos, qui libertatem universis afferimus, vos *huic* resistentes toleraremus. Quamobrem recte consultetis, operamque serio detis, ut *cæteris* Græcis primi libertatis capessendæ autores existatis; et sempiternam gloriam *vobis* paretis; et cum ipsi vestrarum privatarum rerum nullam jactu-

— 4. ἐπ. σπευδοντας G. - τες πλειονας F. - τες εναντιες περ. F. - ευ (και om.) αγων. E. - τοις (τε om.) ἑλλ. C; τοις (τε s. l. *al. m.*) G. - πρωτοι (οι s. ον *al. m.*) G. - αρξαι πρωτον C. - τα δε (*al. m.* τε s. δε rayé) ιδια G.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

ram faciatis, tum etiam universæ civitati pulcherrimum *libertatis* nomen imponatis. »

CAP. 88. Atque Brasidas quidem hæc verba fecit. Acanthii vero, multis prius in utramque partem dictis, cum propter Brasidæ verba ad persuadendum apposita, tum etiam propter fructuum amittendorum metum, suffragiis clam latis, plerique defectionem ab Atheniensibus faciendam censuerunt. [2] Et cum ipsum ad illud jusjurandum adegissent, quod summi Lacedæmoniorum magistratus juraverant, quum ipsum emiserant; nimirum, fore, ut socii, quos adjungeret, suis legibus uterentur, ita demum *ejus* exercitum receperunt. Nec multo post Stagirus etiam, Andriorum colonia, defecit.

Post Oct. 13.

CAP. 89. Sequentis autem hyemis initio statim, quum Hippocrati et Demostheni Atheniensium Imperatoribus res Bœotorum essent tradendæ, et oporteret Demosthenem quidem cum classe ad Siphas *ei* occurrere, illum vero ad Delium *proficisci*, facta aberratione a diebus *condictis*, quibus utrumque cum suis copiis *ad locum destinatum* ire oportebat, Demosthenes quidem, cum prius ad Siphas appulisset, et Acarnanas, et multos ex illis locis socios in sua classe haberet, voti sui compos fieri non potuit : insidiis per Nicomachum, virum Phocensem, ex Phanoteo, detectis, qui *rem* Lacedæmoniis indicavit; illi vero, Bœotis. [2] Cumque omnes Bœoti ad opem *Siphis* ferendam undique concurrissent, (nondum enim Hippocrates in *eorum* regione erat, ita ut *eos* infestare posset) Siphæ et Chæronea *a Bœotis ante illius adven-*

Chap. LXXXVIII. 1. κρυφα διαψηφισαμενοι C, D, E, F, G, H, I. – επαγαγα B. – τον βρασιδα I. — 2. εξεπεψαν C. – και ου πολυ C, D, E, G, I. – (υστερον om.) και C, G.

Chap. LXXXIX. 1. ὡς τῳ ὑποκρατει D, I. – ενεδιδοντο D. – Δημοσθενη E.

ἰδια

ἴδια μὴ βλαφθῆναι, καὶ ξυμπάσῃ τῇ πόλει τὸ κάλλιστον ὄνομα περιθεῖναι. »

Κεφ. πη΄. Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Ἀκάνθιοι, πολλῶν λεχθέντων πρότερον ἐπ' ἀμφότερα, κρύφα ψηφισάμενοι, διά τε τὸ ἐπαγωγὰ εἰπεῖν τὸν Βρασίδαν, καὶ περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ, ἔγνωσαν οἱ πλείους ἀφίστασθαι Ἀθηναίων. [2] καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις, οὓς τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὀμόσαντα αὐτὸν ἐξέπεμψαν, ἦ μὴν ἔσεσθαι ξυμμάχους αὐτονόμους, οὓς ἂν προσαγάγηται, οὕτω δέχονται τὸν στρατόν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ Στάγειρος, Ἀνδρίων ἀποικία, ξυναπέστη. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἐγένετο.

Κεφ. πθ΄. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς ἀρχομένου, ὡς τῷ Ἱπποκράτει καὶ Δημοσθένει, στρατηγοῖς οὖσιν Ἀθηναίων, τὰ ἐν τοῖς Βοιωτοῖς ἐνεδίδοτο, καὶ ἔδει τὸν μὲν Δημοσθένην ταῖς ναυσὶν ἐς τὰς Σίφας ἀπαντῆσαι, τὸν δ' ἐπὶ τὸ Δήλιον, γενομένης διαμαρτίας τῶν ἡμερῶν, εἰς ἃς ἔδει ἀμφοτέρους στρατεύειν, ὁ μὲν Δημοσθένης, πρότερον πλεύσας πρὸς τὰς Σίφας, καὶ ἔχων ἐν ταῖς ναυσὶν Ἀκαρνᾶνας, καὶ τῶν ἐκεῖ πολλοὺς ξυμμάχων, ἄπρακτος γίγνεται, μηνυθέντος τοῦ ἐπιβουλεύματος ὑπὸ Νικομάχου, ἀνδρὸς Φωκέως ἐκ Φανοτέως, ὃς Λακεδαιμονίοις εἶπεν, ἐκεῖνοι δὲ Βοιωτοῖς. [2] καὶ βοηθείας γενομένης πάντων Βοιωτῶν (οὐ γάρ πω Ἱπποκράτης παρελύπει ἐν τῇ γῇ ὤν)

(διαμ.) αμαρτιας I. - απ. γινεται D, H, I. - ανδ. φ. εκφανοτερυ C. — 2. παντων των β. D, I. - ιπποκρατης. D'ici jusqu'à αναστησας du ch. suiv., lacune supp. marg. *al. m.* I. - χειρωνεια D. - ουδεν επικησαν (κιν s. νικ *al m.*) D. - εν ταις πολαισιν C.

προκαταλαμβάνονται αἵ τε Σίφαι καὶ ἡ Χαιρώνεια. ὡς δὲ ᾔσθοντο οἱ πράσσοντες τὸ ἁμάρτημα, οὐδὲν ἐκίνησαν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν.

Κεφ. ϟ'. Ὁ δὲ Ἱπποκράτης, ἀναστήσας Ἀθηναίους πανδημεὶ, αὐτοὺς καὶ τοὺς μετοίκους, καὶ ξένων ὅσοι παρῆσαν, ὕστερος ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸ Δήλιον, ἤδη τῶν Βοιωτῶν ἀνακεχωρηκότων ἀπὸ τῶν Σιφῶν· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν, Δήλιον ἐτείχιζε τοιῷδε τρόπῳ, τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. [2] τάφρον μὲν κύκλῳ περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸν νεὼν ἔσκαπτον, ἐκ δὲ τοῦ ὀρύγματος ἀνέβαλλον ἀντὶ τείχους τὸν χοῦν. καὶ σταυροὺς παρακαταπηγνύντες, ἄμπελον κόπτοντες τὴν περὶ τὸ ἱερὸν, ἐσέβαλλον. καὶ λίθους ἅμα καὶ πλίνθον ἐκ τῶν οἰκοπέδων τῶν ἐγγὺς καθαιροῦντες, καὶ παντὶ τρόπῳ, ἐμετεώριζον τὸ ἔρυμα. πύργους τε ξυλίνους κατέστησαν ᾗ καιρὸς ἦν, καὶ τοῦ ἱεροῦ οἰκοδόμημα οὐδὲν ὑπῆρχεν. ᾗπερ γὰρ ἦν στοὰ, καταπεπτώκει. [3] ἡμέρᾳ δὲ ἀρξάμενοι τρίτῃ, ὡς οἴκοθεν ὥρμησαν, ταύτην τε εἰργάζοντο, καὶ τὴν τετάρτην, καὶ τῆς πέμπτης μέχρις ἀρίστου. ἔπειτα, ὡς τὰ πλεῖστα ἀπετετέλεστο, τὸ μὲν στρατόπεδον προαπεχώρησεν ἀπὸ τοῦ Δηλίου οἷον δέκα σταδίους, ὡς ἐπ' οἴκου πορευόμενον. καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ οἱ πλεῖστοι εὐθὺς ἐχώρουν· οἱ δ' ὁπλῖται θέμενοι τὰ ὅπλα ἡσύχαζον. [4] Ἱπποκράτης δὲ ὑπομένων ἔτι, καθίστατο φύλακάς τε, καὶ τὰ περὶ τὸ προτείχισμα, ὅσα ἦν ὑπόλοιπα, ὡς χρῆν ἐπιτελέσαι.

Κεφ. ϟα'. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ξυν-

Chap. XC. 1. (τους om.) μετοικους E. - ὑστερον E, F. - ὑπο των Σιφων D.

tum occupatæ sunt. Cum autem illi, qui res novas moliebantur, erratum animadvertissent, in civitatibus nihil innovarunt.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

Cap. 90. Hippocrates vero, excitato omni Atheniensi populo, civibus, incolis, et peregrinis quotquot aderant, posterior ad Delium pervenit, cum Bœoti a Siphis jam reversi essent. Ibique positis castris, Delium hoc modo munire cœperunt. [2] Fossam circa Apollinis templum et fanum ducebant, et humum ex ipsa fossa egestam pro muro aggerebant; et vallos defigentes, vineæ, quæ circa templum erat, materiam excisam interserebant; lapides etiam et lateres ex proximis ædificiis, quæ diruta erant, detrahentes, omni plane ratione munitionem illam excitare conabantur: turresque ligneas posuerunt, ubi locus opportunus esse videbatur, fanique nullum erat ædificium. Nam ubi porticus erat, conciderat. [3] Cum autem tertio die, ex quo domo discesserant, opus aggressi fuissent, cum hunc ipsum diem, tum etiam quartum et quintum usque ad prandii tempus in opere faciendo consumserunt. Deinde, cum maxima pars fuisset absoluta, exercitus quidem a Delio decem ferme stadia recessit, ut domum revertens: statimque levis armaturæ milites (qui erant maxima totius exercitus pars) discesserunt: at gravis armaturæ milites castris *ibi* positis quiescebant. [4] Hippocrates vero *in Delio* adhuc subsistens, et custodias, et quicquid reliquum erat, quod circa propugnacula conficiendum esset, constituebat.

Cap. 91. Per hos autem dies Bœoti Tanagram conve-

— 2. ορυμματος C. - ανεβαλον E, F. - αντι τȣ τειχȣς C, G. - (παρα om.) καταπ. F; (παρα s. l. *al. m.*) καταπ. H. — 3. ταυτην (τε om.) I. - μεχρι C, G. - μεχρις ὡς τα πλειςα αριςȣ επειτα D, I; μεχρις ὡς τ. π. αρ. επειδε E. - απετελεστο C; αποτετελεςο E; απεστελλετο F; απ (ετ s. l. *al. m.*) ετελεστο I.

Bell. Pelop. an. 8 Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

niebant. Et postquam ex omnibus civitatibus affuerunt, et cognoverunt Athenienses accedere, ut domum se reciperent; cæteris Bœotarchis (qui sunt undecim) prœlium dissuadentibus, quod *Athenienses* in Bœotia non amplius essent, (Athenienses enim, quum castra posuerunt, erant fere in Oropiæ confiniis) Pagondas Æoladi *filius*, unus ex Bœotarchis Thebanis, cum Arianthide Lysimachi *filio*, quod imperium *tunc* penes ipsum esset, prœlium *ibi* committere cupiens, et existimans satius esse belli fortunam periclitari, singulas cohortes adhortatus, ne frequentes aciem instructam desererent, Bœotis persuasit, ut adversus Athenienses irent, et prœlium committerent, his verbis.

Cap. 92. « Ne in mentem quidem cuiquam nostrum, qui magistratum gerimus, viri Bœoti, venire oportuerat, non esse rationi consentaneum, nos cum Atheniensibus confligere, nisi ipsos in Bœotia adhuc deprehenderimus. Bœotiam enim, munitionibus in ea exstructis, ex agro finitimo profecti, sunt vastaturi. Ergo sunt hostes, quocunque in loco deprehensi fuerint, et undecunque profecti hostilia facinora patrarint. [2] Jam vero si cui *non pugnare* tutius esse videbatur, is mutet sententiam. [3] Nec enim providentia considerationem æque patitur in iis, quos alius invadit, et quorum ager in discrimen vocatur, atque *in eo*, qui sua quidem possidet, sed plura affectans, ultro bellum aliis infert. Vobisque patrium est institutum, externum exercitum vos invadentem pariter

— 4. (προ om.) τειχισμα G. - χρην αποτελεσαι C, G; χ. ὑποτελεσαι E.

Chap. XCI. 1. προχωρȣντας C, D, E, F, G. - ȣκ ετι εν τῃ βοι. εισι E; ȣκ ετι εν τ. β. ετι εισι F; ȣκ εν τ. β. (ετι s. l. ead. m.) εισι H. - ωρ. ησαν οἱ Αθην. F. - ὁ Αιολανδȣ I. - μετα ριανθιδȣ H. - Λυσιμαχȣ D, I.

Chap. XCII. 1. εχρην μεν D, I. - εν (τῃ om.) βοιωτιᾳ D, E, I. - την

ελέγοντο ἐς τὴν Τάναγραν· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων παρῆσαν, καὶ ᾐσθάνοντο τοὺς Ἀθηναίους προσχωροῦντας ἐπ᾽ οἴκου, τῶν ἄλλων Βοιωταρχῶν, οἵ εἰσιν ἕνδεκα, οὐ ξυνεπαινούντων μάχεσθαι, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι εἰσί· (μάλιστα γὰρ ἐν μεθορίοις τῆς Ὠρωπίας οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν, ὅτε ἔθεντο τὰ ὅπλα,) Παγώνδας ὁ Αἰολάδου Βοιωταρχῶν ἐκ Θηβῶν μετ᾽ Ἀριανθίδου τοῦ Λυσιμαχίδου, καὶ ἡγεμονίας οὔσης αὐτοῦ, βουλόμενος τὴν μάχην ποιῆσαι, καὶ νομίζων ἄμεινον εἶναι κινδυνεῦσαι, προσκαλῶν ἑκάστους κατὰ λόχους, ὅπως μὴ ἀθρόοι ἐκλίποιεν τὰ ὅπλα, ἔπειθε τοὺς Βοιωτοὺς ἰέναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τὸν ἀγῶνα ποιεῖσθαι, λέγων τοιάδε.

Κεφ. ϛβ΄. » ΧΡΗΝ μὲν, ὦ ἄνδρες Βοιωτοὶ, μηδ᾽ εἰς ἐπίνοιάν τινα ἡμῶν ἐλθεῖν τῶν ἀρχόντων, ὡς οὐκ εἰκὸς, Ἀθηναίοις, ἢν ἄρα μὴ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι καταλάβωμεν αὐτοὺς, διὰ μάχης ἐλθεῖν. τὴν γὰρ Βοιωτίαν, ἐκ τῆς ὁμόρου ἐλθόντες, τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι μέλλουσι φθείρειν. καὶ εἰσὶ δήπου πολέμιοι, ἐν ᾧ τε ἂν χωρίῳ καταληφθῶσι, καὶ ὅθεν ἐπελθόντες πολέμια ἔδρασαν. [2] νυνὶ δ᾽, εἴ τῳ καὶ ἀσφαλέστερον ἔδοξεν εἶναι, μεταγνώτω. [3] οὐ γὰρ τὸ προμηθὲς, οἷς ἂν ἄλλος ἐπίῃ, περὶ τῆς σφετέρας ὁμοίως ἐνδέχεται λογισμὸν, καὶ ὅστις τὰ μὲν ἑαυτοῦ ἔχει, τοῦ δὲ πλείονος ὀρεγόμενος, ἑκών τινι ἐπέρχεται. πάτριόν τε ὑμῖν, στρατὸν ἀλλόφυλον ἐπελθόντα,

γαρ βοιω εκ G. - ελθοντες και τειχος E. - μελ. διαφθειρειν G. — 3. οἷς αν αλλως E. - του πλ. δε ορεγ. C, F, G, H, I. - πατ. τε ἡμιν G. - στρατον αλλοτριον επ. C. - αμυνασθαι D, I. — 4. τους αστυγειτονας G. - ες πασαν

καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ, καὶ ἐν τῇ τῶν πέλας ὁμοίως ἀμύνεσθαι. [4] Ἀθηναίους δὲ, καὶ προσέτι ὁμόρους ὄντας, πολλῷ μάλιστα δεῖ. πρός τε γὰρ τοὺς ἀστυγείτονας πᾶσι τὸ ἀντίπαλον, καὶ ἐλεύθερον καθίσταται. καὶ πρὸς τούτοις γε δὴ, οἳ καὶ μὴ τοὺς ἐγγὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄπωθεν πειρῶνται δουλοῦσθαι, πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν; (παράδειγμα δὲ ἔχομεν τούς τε ἀντιπέρας Εὐβοέας, καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος τὸ πολὺ, ὡς αὐτοῖς διάκειται.) καὶ γνῶναι, ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις οἱ πλησιόχωροι περὶ γῆς ὅρων τὰς μάχας ποιοῦνται· ἡμῖν δὲ ἐς πᾶσαν, ἢν νικηθῶμεν, εἷς ὅρος οὐκ ἀντίλεκτος παγήσεται. [5] εἰσελθόντες γὰρ, βίᾳ τὰ ἡμέτερα ἕξουσι. τοσούτῳ ἐπικινδυνοτέραν ἑτέρων τὴν παροίκησιν τῶνδε ἔχομεν. εἰώθασί τε οἱ ἰσχύος που θράσει τοῖς πέλας, ὥσπερ Ἀθηναῖοι νῦν, ἐπιόντες, τὸν μὲν ἡσυχάζοντα, καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ μόνον ἀμυνόμενον, ἀδεέστερον ἐπιστρατεύειν, τὸν δὲ ἔξω ὅρων προαπαντῶντα, καὶ, ἢν καιρὸς ᾖ, πολέμου ἄρχοντα, ἧσσον ἑτοίμως κατέχειν. [6] πεῖραν δὲ ἔχομεν ἡμεῖς αὐτοῦ ἐς τούσδε. νικήσαντες γὰρ ἐν Κορωνείᾳ αὐτοὺς, ὅτε τὴν γῆν, ἡμῶν στασιαζόντων, κατέσχον, πολλὴν ἄδειαν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ μέχρι τοῦδε κατεστήσαμεν. [7] ὧν χρὴ μνησθέντας ἡμᾶς, τούς τε πρεσβυτέρους ὁμοιωθῆναι τοῖς πρὶν ἔργοις, τούς τε νεωτέρους, πατέρων τῶν τότε

(marg. *al. m.* ην) I. — 5. (οἱ om.) ισχυος C. - τους πελας D. - ὥσπερ οἱ Ἀθην. H. - αμυνουμενον E. - ὁρων προ απα (ν s. l. *al. m.*) των H. — 6. εχ. αυτου ἡμεις ες τ. C, G. - (εν om.) τῃ βοιωτιᾳ B, C, D, E, F, G, H, I. — 7. πρεσβυτ. (ὁμ. τ. π. ε. τ. τ. ν.) I. - γενομενους παιδας D, E, F, G, I. - δυσ. D; ανταγωνιστοι F; ανταγ. et marg. *al. m.* ανανταγων. I. - ὑπ᾽ αυτων ουχ I

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

et in vestro et in alieno solo propulsare. [4] Quamobrem Athenienses, eosque præterea *vobis* finitimos, multo magis *propulsare* decet. Nam ita demum cujusque civitatis libertas firme retinetur, si adsit potentia, quæ finitimis populis resistere valeat. Cum iis vero, qui non solum finitimos, sed etiam remotos in servitutem redigere conantur, quo modo vel summo cum periculo certandum non fuerit? (Exemplum autem ob oculos propositum habemus, cum Euboënses trans fretum sitos, tum etiam cæteræ Græciæ magnam partem, *quo modo ab ipsis tractetur, et* quo modo erga ipsos sit affecta.) Et *oportet* scire, cæteros quidem de agri finibus cum gentibus finitimis dimicare: nobis vero, si vincamur, unicum minime dubium finem in universa *nostra regione* statutum iri. [5] Nam *in eam* ingressi, rebus nostris per vim potientur. Adeo istorum accolarum propinquitas nobis magis, quam aliis, est periculosa. Qui enim potentiæ confidentia, ut nunc Athenienses, arma vicinis inferunt, illum quidem, qui est quietus *et pacis studiosus*, et qui in suo agro tantum se defendit, confidentius invadere consueverunt. At eum, qui extra *sui agri* fines *hosti fortiter* occurrit, et qui, si occasio fuerit, belli facit initium, minus promte bello premere *solent.* [6] Hujus autem rei documentum adversus istos habemus. Cum enim eos ad Coroneam vicissemus, quo tempore propter nostras seditiones agrum *nostrum* occupatum tenebant, magnam Bœotiæ securitatem ad hoc usque tempus præstitimus. [7] Quorum nos memores operam dare oportet, ut et majores natu, facinora *a nobis* prius edita, *nunc* imitemur;

- καλλα φαιν. D; I. - (μη om.) αμυν. C; μεν αμυν. F. - τ. τε αυτων αει D, E, H, I. - την αλλην μη δυλ. E, F; των αλλων μη δυλ. D, I. - ανταγωνιςου

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

et minores natu, qui filii sumus patrum illorum, qui tunc viri fortes fuerunt, ne domesticas virtutes dedecoremus: sed persuasum habentes, Deum a nobis staturum, cujus fanum isti nefarie muro septum tenent; et sacrificiis freti, quæ nobis immolantibus lætum ac felicem rerum eventum promittunt, adversus hos tendamus, et demonstremus, obtinere posse ea, quæ concupiscunt, si bellum non propulsantibus inferant; illos vero, quorum patria ac innata generositas fert, ut et suum ipsorum *agrum* pugna semper liberent, nec alienum in servitutem injuste redigant, non permissuros, ut *isti* e suis finibus sine certamine discedant. »

CAP. 93. Pagondas his verbis Bœotos adhortatus, persuasit *ipsis*, ut irent adversus Athenienses. Confestimque motis castris exercitum eduxit. Jam enim erat serum diei. Et cum ad ipsorum castra prope accessisset, in loco subsistens, unde colle interjecto, alteri alteros conspicere non poterant, aciem instruxit et ad prœlium se præparavit. [2] Hippocrates autem, qui apud Delium erat, cum ei nuntiatum fuisset Bœotos adversus *Athenienses* venire, mittit ad exercitum, imperans, ut in suos quique ordines se reciperent. Nec multo post ipse adfuit, relictis ferme trecentis equitibus circa Delium, tum ad loci custodiam, si qua manus ipsum adoriretur, tum etiam ut, occasione observata, Bœotos in ipso prœlio a tergo aggrederentur. [3] Bœoti vero his opposuerunt, qui vim ipsorum propulsarent. Cum autem omnes ipsorum res recte haberent, in summo colle *hostibus* apparuerunt, et cum armis *ibi* substiterunt, acie instructa, ut pugna-

Chap. XCIII. 1. κατα τ. ηγε τον στρατον αναστ. F. - τ. ἡμ. ην οψε E. - και σπευδε D, H, L. - προσεμιξαν F. - παρασκευαζετο B. - (ὡς om.) ες μαχην E, F. —

ἀγαθῶν

ἀγαθῶν γενομένων παῖδας, πειρᾶσθαι μὴ αἰσχύναι τὰς προσηκούσας ἀρετάς· πιστεύσαντας δὲ τῷ θεῷ, πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι, οὗ τὸ ἱερὸν ἀνόμως τειχίσαντες νέμονται, καὶ τοῖς ἱεροῖς, ἃ ἡμῖν θυσαμένοις καλὰ φαίνεται, ὁμόσε χωρῆσαι τοῖσδε, καὶ δεῖξαι, ὅτι, ὧν μὲν ἐφίενται, πρὸς τοὺς μὴ ἀμυνομένους ἐπιόντες, κτάσθωσαν· οἷς δὲ γενναῖον, τήν τε αὑτῶν αἰεὶ ἐλευθεροῦν μάχῃ, καὶ τὴν ἄλλων μὴ δουλοῦσθαι ἀδίκως, ἀναγώνιστοι ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἀπίασι.»

Κεφ. ϟγ΄. Τοιαῦτα ὁ Παγώνδας τοῖς Βοιωτοῖς παραινέσας, ἰέναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. καὶ κατὰ τάχος ἀναστήσας ἦγε τὸν στρατόν (ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν·) καὶ ἐπειδὴ προσέμιξεν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος αὐτῶν, ἐς χωρίον καθίσας, ὅθεν, λόφου ὄντος μεταξὺ, οὐκ ἐθεώρουν ἀλλήλους, ἔτασσέ τε καὶ παρεσκευάζετο ὡς ἐς μάχην. [2] τῷ δὲ Ἱπποκράτει ὄντι περὶ τὸ Δήλιον, ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη, ὅτι Βοιωτοὶ ἐπέρχονται, πέμπει ἐς τὸ στράτευμα, κελεύων ἐς τάξιν καθίστασθαι· καὶ αὐτὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπῆλθε, καταλιπὼν ὡς τριακοσίους ἱππέας περὶ τὸ Δήλιον, ὅπως φύλακές τε ἅμα εἶεν, εἴ τι ἐπίοι αὐτῷ, καὶ τοῖς Βοιωτοῖς, καιρὸν φυλάξαντες, ἐπιγένοιντο ἐν τῇ μάχῃ. [3] Βοιωτοὶ δὲ πρὸς τούτους ἀντικατέστησαν τοὺς ἀμυνομένους· καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶχεν, ὑπερεφάνησαν τοῦ λόφου, καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα, τεταγμένοι ὥσπερ ἔμελλον, ὁπλῖται ἑπτακισχίλιοι μάλιστα, καὶ ψιλοὶ

2. Ἱπποκρατει (η s. ει) G. – Δηλιον. D'ici jusqu'à ὅπως φυλ. lacune supp. marg. *ead. m.* I. – ει τι επιοι D; ει τις τις επιοι E, F, G. — 3. ἱππεις τε D,

ὑπὲρ μυρίους, ἱππῆς τε χίλιοι, καὶ πελτασταὶ πεντακόσιοι. [4] εἶχον δὲ δεξιὸν μὲν κέρας Θηβαῖοι, καὶ οἱ ξύμμοροι αὐτοῖς· μέσοι δὲ, Ἁλιάρτιοι, καὶ Κορωναῖοι, καὶ Κωπαιῆς, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ τὴν λίμνην· τὸ δὲ εὐώνυμον εἶχον Θεσπιῆς, καὶ Ταναγραῖοι, καὶ Ὀρχομένιοι. ἐπὶ δὲ τῷ κέρᾳ ἑκατέρῳ οἱ ἱππῆς καὶ ψιλοὶ ἦσαν. [5] ἐπ᾽ ἀσπίδας δὲ πέντε μὲν καὶ εἴκοσιν οἱ Θηβαῖοι ἐτάξαντο· οἱ δὲ ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι ἔτυχον. αὕτη μὲν Βοιωτῶν παρασκευὴ καὶ διάκοσμος ἦν.

Κεφ. ϛδʹ. Ἀθηναῖοι δὲ, οἱ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ ὀκτὼ πᾶν τὸ στρατόπεδον ἐτάξαντο, ὄντες πλήθει ἰσοπαλεῖς τοῖς ἐναντίοις· ἱππῆς δὲ ἐφ᾽ ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ. ψιλοὶ δὲ, ἐκ παρασκευῆς μὲν ὡπλισμένοι, οὔτε τότε παρῆσαν, οὔτε ἐγένοντο ἐν τῇ πόλει· οἵ περ δὲ ξυνεσέβαλον, ὄντες πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων, ἄοπλοί τε πολλοὶ ἠκολούθησαν, ἅτε πανστρατιᾶς ξένων τῶν παρόντων καὶ ἀστῶν γενομένης· καὶ ὡς τοπρῶτον ὥρμησαν ἐπ᾽ οἴκου, οὐ παρεγένοντο, ὅτι μὴ ὀλίγοι. [2] καθεστώτων δὲ ἐς τὴν τάξιν ἤδη, καὶ μελλόντων ξυνιέναι, Ἱπποκράτης ὁ στρατηγὸς ἐπιπαριὼν τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηναίων, παρεκελεύετό τε, καὶ ἔλεγε τοιάδε.

Κεφ. ϛεʹ. » Ὦ ἈΘΗΝΑΪ́ΟΙ, δι᾽ ὀλίγου μὲν ἡ παραί-

E, F, H, I. — 4. δεξιον (μεν om.) F. - Θ. και οἱ ξυμμαχοι D, I; Θ. και οἱ ξυμμοροι (s. l. *al. m.* γρ. ξυμμαχοι) H. - Αλιαρτιοι C. - Κωπεεις E; Κωπαιεις F, H; Κωπεεις (αι s. ε, *al. m.*) I. - ειχον θεσπιεις D, E, I; ειχ. οἱ θεσπιεις H. - οἱ ἱππεις D, E, F, H, I. — 5. και εικοσι D, E, H. - (οἱ om.) Θηβαιοι H.

Chap. XCIV. 1. Αθην. μεν οἱ δε ὁπλιται E. - επι (marg. οκτω) παν C; *id.*

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

turi erant: septem ferme gravis armaturæ millia, levis vero supra decem millia, equites mille, et peltati quingenti. [4] Dextrum autem cornu tenebant Thebani, eorumque socii. Medii vero *erant* Haliartii, Coronæi, et Copæenses, cæterique stagni accolæ. Sinistrum vero tenebant Thespienses, Tanagræi, et Orchomenii. In utroque autem cornu erat equitatus, et levis armatura. [5] Et Thebani quidem, milites in quinos et vicenos in longitudinem digesserant. Reliqui vero *instructi erant*, ut cuique contigit. Atque hic quidem erat Bœotorum apparatus, hæcque aciei instructæ ratio.

Cap. 94. Athenienses vero, quamvis hostibus numero pares essent, tamen totum gravis armaturæ exercitum in octonos tantum milites in longitudinem digesserunt. Equitatus vero in utroque cornu erat. Sed levis armatura, consulto quidem instructa, nec ulla tunc aderat, nec in urbe erat. Sed et illa, quæ *cum Hippocrate* ad istam expeditionem exierat, quamvis hostes numero longe superaret, tamen magna ex parte inermis erat, quippe quod totus exercitus ex peregrinis promiscue, et civibus, qui *tunc* aderant, collectus esset. Quare ut primum domum ire cœperunt, non affuerunt nisi pauci. [2] Cum autem in acie jam starent, et mox concursuri essent, Hippocrates dux ad Atheniensium exercitum advenit, hisque verbis est adhortatus.

Cap. 95. «Brevis quidem erit, o Athenienses, hæc

G, sans corr. - ἱππεις B, C, D, E, F, G, H, I. - (ἐν om.) τῃ πολει C, D, H, I. - συνεισεβαλον C, G; συνεβαλον D, E, F; συνεσεβαλον H, I. - αοπλοι τε. D'ici jusqu'à και ὡς το πρ. lac. sup. marg. *al. m.* C. - ὁτε παρεγενοντο E. — 2. εις την ταξιν C, G; ες τ. ταξιν ηδη (και om.) μ. F; τ. και ηδη μελλοντων C, D, E, G, H, I. - παρεκ. (τε s. l. *al. m.*) E.

Chap. XCV. 1. (ὠ om.) Αθηναιοι I. - μαλλον εχειν E. — 2. μηδεις

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

adhortatio: sed apud viros fortes idem valet *ac longa oratio, hacque utor* potius, ut vos commonefaciam, quam ut imperem. [2] Nemini autem vestrum in mentem veniat, nos in alieno *solo*, quasi res nostra non agatur, tantum periculum subire. [3] Nam in istorum *agro* pro vestro certamen est futurum. Et, si vicerimus, Peloponnesii sine istorum equitatu in vestrum agrum nunquam irrumpent. Uno autem prœlio et istum *vestro* adjungitis, et illum in majorem libertatem vindicatis. [4] In eos igitur impetum facite e dignitate civitatis, quam unusquisque *vestrum* patriam habet, et quam inter Græcas civitates principem esse gloriatur, et vestrorum majorum, qui duce Myronide, istis ad Œnophyta prœlio superatis, Bœotiam quondam tenuerunt. »

Cap. 96. Cum autem Hippocrates his verbis *suos milites* adhortaretur, et ad mediam usque exercitus aciem jam progressus esset, nec majorem ejus partem ocius adire amplius posset, Bœoti, ipsi quoque, cum Pagondas eos celeriter adhortatus fuisset, illicque pæana cecinisset, de colle *in Athenienses* signis infestis ferri cœperunt. [2] Athenienses vero et ipsi in eos e diverso prodierunt, cursuque conflixerunt. Sed utriusque exercitus extremæ partes ad manus non venerunt: at idem *incommodum utræque* sunt passæ. Nam aquarum rivi impediverunt. Cætera vero acies constitit pugnans acriter, et clypeis repellere connitens. Et sinistrum quidem Bœotorum cornu, vel ad mediam usque ipsius partem, ab Atheniensibus victum est; et *Athenienses* cum in alios, qui in ea parte collocati fuerant, tum vero præ-

ἡμων D. — 3. της ὑμετερας D, E, F, G. — νικ. ουδε ποτε ὑμ. C, D, I; ν. ου μη ποτε ἡμ. E. — ἐπ. εσβαλλωσιν C; ἐπ. εἰς βαινωσιν (γρ. βαλωσι *al. m.*) G. — 4. χρη-

νεσις γίγνεται, τὸ ἴσον δὲ πρός τε τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας δύναται, καὶ ὑπόμνησιν μᾶλλον ἔχει, ἢ ἐπικέλευσιν. [2] παραστῇ δὲ μηδενὶ ὑμῶν, ὡς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ οὐ προσῆκον τοσόνδε κίνδυνον ἀναῤῥιπτοῦμεν. [3] ἐν γὰρ τῇ τούτων, ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας ὁ ἀγὼν ἔσται. καὶ ἢν νικήσωμεν, οὐ μή ποτε ὑμῖν Πελοποννήσιοι ἐς τὴν χώραν ἄνευ τῆς τῶνδε ἵππου ἐσβάλωσιν· ἐν δὲ μιᾷ μάχῃ τήνδε τε προσκτᾶσθε, καὶ ἐκείνην μᾶλλον ἐλευθεροῦτε. [4] χωρήσατε οὖν ἀξίως ἐς αὐτοὺς τῆς τε πόλεως, ἣν ἕκαστος πατρίδα ἔχων πρώτην ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἀγάλλεται, καὶ τῶν πατέρων, οἳ τούσδε μάχῃ κρατοῦντες μετὰ Μυρωνίδου ἐν Οἰνοφύτοις, τὴν Βοιωτίαν ποτὲ ἔσχον.»

Κεφ. ϞϚ'. Τοιαῦτα τοῦ Ἱπποκράτους παρακελευομένου, καὶ μέχρι μὲν μέσου τοῦ στρατοπέδου ἐπελθόντος, τὸ δὲ πλέον οὐκ ἔτι φθάσαντος, οἱ Βοιωτοὶ, παρακελευσαμένου καὶ σφίσιν ὡς διὰ ταχέων, καὶ ἐνταῦθα Παγώνδου παιωνίσαντος, ἐπῄεσαν ἀπὸ τοῦ λόφου. [2] ἀντεπῄεσαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ προσέμιξαν δρόμῳ. καὶ ἑκατέρων τῶν στρατοπέδων τὰ ἔσχατα οὐκ ἦλθεν ἐς χεῖρας, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθε. ῥύακες γὰρ ἐκώλυσαν. τὸ δὲ ἄλλο καρτερᾷ μάχῃ καὶ ὠθισμῷ ἀσπίδων ξυνειστήκει. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον τῶν Βοιωτῶν καὶ μέχρι τοῦ μέσου, ἡσσᾶτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐπῄεσαν τούς τε ἄλλους ταύτῃ, καὶ

σατε ουν C. - αγ. και (των om.) πατερων C.

Chap. XCVI. 1. επελθοντος (τοδε πλεον ουκετι φθασαντος om.) B. - παρακελευσαμενοι H. - παιωνισαντες B, F, G; παιοιησαντες C; παιονισαντες D, E. - απηεσαν D; επηεσαν bis, G. — 2. ἑκατερω τω στρατοπεδω F. - ηλθον C, D, E, G. - επαθει C. - (των om.) Βοιωτων I. - (του om.) μεσου C, F, G, H, I, -

οὐχ ἥκιστα τοὺς Θεσπιέας. [3] ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτοῖς τῶν παρατεταγμένων, καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ, οἵπερ διεφθάρησαν Θεσπιέων, ἐν χερσὶν ἀμυνόμενοι κατεκόπησαν. καί τινες καὶ τῶν Ἀθηναίων, διὰ τὴν κύκλωσιν ταραχθέντες, ἠγνόησάν τε καὶ ἀπέκτειναν ἀλλήλους. [4] τὸ μὲν οὖν ταύτῃ ἡσσᾶτο τῶν Βοιωτῶν, καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον κατέφυγε. τὸ δὲ δεξιὸν, ᾗ οἱ Θηβαῖοι ἦσαν, ἐκράτει τῶν Ἀθηναίων. καὶ ὠσάμενοι κατὰ βραχὺ, τοπρῶτον ἐπηκολούθουν. καὶ ξυνέβη, Παγώνδου περιπέμψαντος δύο τέλη τῶν ἱππέων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς περὶ τὸν λόφον, ὡς ἐπόνει τὸ εὐώνυμον αὐτῶν, καὶ ὑπερφανέντων αἰφνιδίως, τὸ νικῶν τῶν Ἀθηναίων κέρας, νομίσαν ἄλλο στράτευμα ἐπιέναι, ἐς φόβον καταστῆναι· καὶ ἀμφοτέρωθεν ἤδη, ὑπό τε τοῦ τοιούτου, καὶ ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐφεπομένων, καὶ παραῤῥηγνύντων, φυγὴ καθεστήκει παντὸς τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀθηναίων. [5] καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ Δήλιόν τε καὶ τὴν θάλασσαν ὥρμησαν· οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ Ὠρωποῦ. ἄλλοι δὲ πρὸς Πάρνηθα τὸ ὄρος· οἱ δὲ, ὡς ἕκαστοί τινα εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας. Βοιωτοὶ δὲ ἐφεπόμενοι ἔκτεινον, καὶ μάλιστα οἵ τε ἱππῆς αὐτῶν, καὶ οἱ Λοκροὶ, βεβοηθηκότες ἄρτι τῆς τροπῆς γιγνομένης. νυκτὸς δὲ ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον, ῥᾷον τὸ πλῆθος τῶν φευγόντων διεσώθη. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἵ τε ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ καὶ οἱ ἐκ τοῦ Δηλίου,

επιεσαν D, H, I; επιιεσαν le 2e. iota *al. m.* E. — 3. αυτοις των πεπραγμενων B. — 4. τομεν (ουν om.) I. - και το προς το μαχομενον D, I. - κατεφυγεν H. - δυο τελη (των ιππεων om.) περιπεμψαντος C; δυο τελη περ. τ. ιπ. αυτου G. - αιφνηδιως D. - Αθην. κερας κερας C. - καθειστηκει C, E, F, G, H, I. — 5. Δηλιον (τε om.) C. - Παρνηθον C; Παρνιθα D, I. - Βοιωτοι (δε om.) F.

cipue in Thespienses impetum fecerunt. 3 Nam cum milites, qui prope ipsos fuerant instructi, se recepissent, et in angusto circumventi fuissent, qui ex ipsis Thespiensibus perierunt, in ipso conflictu se defendentes concisi fuerunt. Quinetiam nonnulli Athenienses, in hoste circumveniendo perturbati, se mutuis vulneribus interfecerunt, quod se non internoscerent. 4 Ab hac igitur parte Bœotorum exercitus superatus est, et ad eam, quæ pugnabat, confugit. Dextrum vero, in quo ipsi Thebani erant, Athenienses superavit. Et cum paulatim *ipsos* repulissent, primum insequebantur. Accidit autem, ut, cum duæ equitum turmæ a Pagonda circum collem clam circummissæ fuissent (cum sinistrum ipsorum cornu laboraret) eoque superato *hostibus* repente apparuissent, Atheniensium cornu, quod vincebat, existimans alium exercitum contra se venire, graviter timere cœperit. Quare cum Athenienses utrinque jam premerentur, cum ab his, tum a Thebanis insequentibus, et *eorum ordines* dissolventibus, universus ipsorum exercitus in fugam se conjecit. 5 Et alii quidem ad Delium, et mare cursu contenderunt, alii vero ad Oropum, alii ad Parnetha montem, alii vero alio, ut quibusque salutis spes ostendebatur. Bœoti vero *eos* insequentes cædebant, et præcipue ipsorum equites, et Locri, qui illis dudum in fugam versis, *Bœotis* auxilio venerant. Sed cum nox suo interventu prœlium impedisset, fugientium turba facilius dilapsa salutem sibi peperit. Postridie vero, cum ii, qui erant Oropi, tum etiam ii, qui erant in Delio, præsidio *ibi* relicto, (nam, *quamvis ab hoste*

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

μαλ. οἱ (τε om.) ἱππης, οἱ τε αυτων. C, E, G; μαλ. οἱ (τε om.) ἱππεις (αυτων om.) D; μ. οἱ τε ἱππεις F. - τροπης γενομενης C.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

victi fuissent, id tamen adhuc tenebant) domum mari se receperunt.

Cap. 97. Et Bœoti, erecto tropæo, suorumque cadaveribus susceptis, hostiumque *cadaveribus* spoliatis, et præsidio relicto, Tanagram redierunt. Et consilia de oppugnando Delio inibant. [2] Caduceator vero, qui ab Atheniensibus missus fuerat, ut ipsorum cadavera *a Bœotis* repeteret, iter faciens, obviam fit Bœotorum caduceatori; qui cum ipsum revocasset, et dixisset, eum nihil acturum, priusquam ipse domum revertisset, cum coram Atheniensibus stetisset, exposuit mandata Bœotorum, *demonstrans* eos nefarie fecisse, qui jura Græcorum violarint. Omnium enim esse institutum, ut, quum alienum agrum invadunt, a templis, quæ in eo sunt, abstineant. [3] Athenienses vero Delium communiisse ac incolere, et quæcunque in profano *loco* homines facere solent, hæc omnia in illo fano *ab his* fieri. Aquam etiam, quam sibi *Thebanis* attrectare nefas esset, nisi in sacrificiorum usu ad manus abluendas, haurire. [4] Quare cum Dei tum sua ipsorum causa Bœotos, invocantes Dæmones, communes agri sui præsides, et Apollinem, edicere, ut e templo excedant, sua secum absportantes.

Cap. 98. Cum caduceator hæc dixisset, Athenienses, suo caduceatore ad Bœotos misso, negarunt se ullam injuriam templo fecisse, nec in posterum sua sponte se ullo modo id læsuros. Nam ne initio quidem se hac de causa id ingressos esse *dicebant*: sed potius, ut illinc eos,

Chap. XCVII. 1. (τῳ om.) Δηλιῳ G. — 2. ἀπαντα κηρυκε B. - κηρυκι Βοιωτων F. - επι (τȣς om.) Αϑην. H. - (τα om.) παρα C, D, G, I. - παραβαινοντας (ε s. ας, *al. m.*) D. — 3. Αϑ. δε και Δηλιον H. - τειχισαντες D, I. - προς τα (ἱερα s. l. *al. m.*) E. - χυρνιϐι D; χερνιϐα E. - ιδρευεσϑαι I. — 4. (εκει om.) καλȣμενȣς E. - (τȣς om.) ομωχετας E. - προσαγορευειν E.

φυλακὴν

φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες (εἶχον γὰρ αὐτὸ ὅμως ἔτι,) ἀπεκομίσθησαν κατὰ θάλασσαν ἐπ᾽ οἴκου.

Κεφ. ϛζʹ. Καὶ οἱ Βοιωτοὶ, τροπαῖον στήσαντες, καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀνελόμενοι νεκροὺς, τούς τε τῶν πολεμίων σκυλεύσαντες, καὶ φυλακὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Τάναγραν. καὶ τῷ Δηλίῳ ἐπεβούλευον, ὡς προσβαλοῦντες. [2] ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων κήρυξ πορευόμενος ἐπὶ τοὺς νεκροὺς, ἀπαντᾷ κήρυκι Βοιωτῷ, ὃς, αὐτὸν ἀποστρέψας, καὶ εἰπὼν, ὅτι οὐδὲν πράξει, πρὶν ἂν αὐτὸς ἀναχωρήσῃ πάλιν, καταστὰς ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, ἔλεγε τὰ παρὰ τῶν Βοιωτῶν, ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν παραβαίνοντες τὰ νόμιμα τῶν Ἑλλήνων· πᾶσι γὰρ εἶναι καθεστηκὸς, ἰόντας ἐπὶ τὴν ἀλλήλων, ἱερῶν τῶν ἐνόντων ἀπέχεσθαι. [3] Ἀθηναίους δὲ Δήλιον τειχίσαντας ἐνοικεῖν, καὶ ὅσα ἄνθρωποι ἐν βεβήλῳ δρῶσι, πάντα γίγνεσθαι αὐτόθι. ὕδωρ τε, ὃ ἦν ἄψαυστον σφίσι, πλὴν πρὸς τὰ ἱερὰ χέρνιβι χρῆσθαι, ἀνασπάσαντας ὑδρεύεσθαι. [4] ὥστε ὑπέρ τε τοῦ θεοῦ καὶ ἑαυτῶν Βοιωτοὺς ἐπικαλουμένους τοὺς ὁμωχέτας δαίμονας καὶ τὸν Ἀπόλλω, προαγορεύειν, αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀπιόντας ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα αὐτῶν.

Κεφ. ϛηʹ. Τοσαῦτα τοῦ κήρυκος εἰπόντος, οἱ Ἀθηναῖοι πέμψαντες παρὰ τοὺς Βοιωτοὺς ἑαυτῶν κήρυκα, τοῦ μὲν ἱεροῦ οὔτε ἀδικῆσαι ἔφασαν οὐδὲν, οὔτε τοῦ λοιποῦ ἑκόντες βλάψειν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐσελθεῖν ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ᾽ ἵνα ἐξ αὐτοῦ τοὺς ἀδικοῦντας μᾶλλον σφᾶς ἀμύνωνται.

Chap. XCVIII. 1. (οἱ om.) Ἀθην. D, E, I. – τους B. (επικαλουμενους rayé) ἑαυτων κηρυκα C. – ουτε εφασαν αδικησαι ουδεν E. – αλλ᾽ (ἵνα om.) H. – αμυ-

[2] τὸν δὲ νόμον τοῖς Ἕλλησιν εἶναι· ὧν ἂν ᾖ τὸ κράτος τῆς γῆς ἑκάστης, ἤν τε πλέονος, ἤν τε βραχυτέρας, τούτων καὶ τὰ ἱερὰ αἰεὶ γίγνεσθαι, τρόποις θεραπευόμενα, οἷς ἂν πρὸς τοῖς εἰωθόσι καὶ δύνωνται. [3] καὶ γὰρ Βοιωτοὺς, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων, ὅσοι ἐξαναστήσαντές τινα βίᾳ νέμονται γῆν, ἀλλοτρίοις ἱεροῖς τοπρῶτον ἐπελθόντας, οἰκεῖα νῦν κεκτῆσθαι. [4] καὶ αὐτοὶ εἰ μὲν ἐπιπλέον δυνηθεῖεν τῆς ἐκείνων κρατῆσαι τοῦτ' ἂν ἔχειν. [5] νῦν δὲ, ἐν ᾧ μέρει εἰσὶν, ἑκόντες εἶναι, ὡς ἐκ σφετέρου, οὐκ ἀπιέναι. ὕδωρ τε ἐν τῇ ἀνάγκῃ κινῆσαι, ἣν οὐκ αὐτοὶ ὕβρει προσθέσθαι, ἀλλ', ἐκείνους, προτέρους ἐπὶ τὴν σφετέραν ἐλθόντας, ἀμυνόμενοι, βιάζεσθαι χρῆσθαι. [6] πᾶν δ' εἰκὸς εἶναι, τῷ πολέμῳ καὶ δεινῷ τινι κατειργόμενον, ξύγγνωμόν τι γίγνεσθαι καὶ πρὸς τοῦ θεοῦ. [7] καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων καταφυγὴν εἶναι τοὺς βωμούς· παρανομίαν τε ἐπὶ τοῖς μὴ ἀνάγκῃ κακοῖς ὀνομασθῆναι, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν τι τολμήσασι. τούς τε νεκροὺς, πολὺ μειζόνως ἐκείνους ἀντὶ ἱερῶν ἀξιοῦντας ἀποδιδόναι, ἀσεβεῖν, ἢ τοὺς μὴ ἐθέλοντας ἱεροῖς τὰ πρέποντα κομίζεσθαι. [8] σαφῶς τε ἐκέλευον σφίσιν εἰπεῖν, μὴ ἀπιοῦσιν ἐκ τῆς Βοιωτῶν γῆς· (οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐκείνων ἔτι εἶναι, ἐν ᾗ δὲ δορὶ ἐκτήσαντο·) ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπένδουσιν ἀναιρεῖσθαι.

νονται I. — 2. ἱερα ἀει D, E, G, H, I. — 3. και (γαρ om.) β. F; και γαρ (βοειωτους; les deux premières lettres étoient d'abord πρ; la troisième un ς) G. — 4. αυτοι (ει μεν marg. *al. m.*) D. – δυνηθηναι C, E, F. – νυν δ' εν ω μερει F, H. — 5. προθεσθαι D. — 6. δεινω τινι κατειργασμενοι D. — 7. των ἑκουσιων B, E; ἑκουσιων (α s. ε, *al. m.*) H. – και μη (επι τοις s. I.

quí injuriam sibi facerent, ulciscerentur. [2] Esse autem Græcorum institutum, ut penes quos fuerit imperium cujusque regionis, sive magnæ, sive parvæ, semper etiam penes eosdem sint et ipsa templa, iis ceremoniis culta, quibus coli possunt, præter eas, quæ moribus jam sunt receptæ. [3] Etenim Bœotos, aliosque permultos, quotquot agrum aliquem pristinis colonis per vim expulsis incolunt, aliena templa primum invasisse, et nunc ea pro suis possidere. [4] Quare se quoque, si ampliorem illorum agri partem in suam potestatem redigere possent, eam retenturos *dicebant.* [5] Jam vero se ex ea parte, in qua erant, utpote ex suo *agro*, nequaquam sua sponte discessuros. Aquam etiam se necessitate coactos movisse, ad quam *necessitatem* se non per insolentiam impulsos fuisse: dum illos ulciscuntur, qui priores in suum agrum irruperant, ea uti coactos fuisse. [6] Consentaneum autem esse, veniam aliquam vel ab ipso Deo dari omnibus, qui bello aut aliqua alia periculi necessitate coacti aliquid admittunt. [7] Etenim delictis non voluntariis aras *Deorum* esse refugium; scelerisque nomen impositum illis flagitiis, quæ quis nulla necessitatis vi compulsus admittit, non autem illis, quæ homines rebus adversis coacti committere audent. Ipsosque multo magis impie facere, qui pro templis militum cadavera restituere vellent, quam eos, qui templis nollent recuperare ea, quæ deceret. [8] Plane autem jubebant *suum caduceatorem* illis declarare, se non recessuros ex Bœotorum agro. Se enim non amplius in illorum agro esse: sed in eo, quem armis quæsissent. Sed tamen ex patriis institutis, factis induciis, *suorum* cadavera suscipere *liceret.*

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

CAP. 99. Bœoti vero responderunt, siquidem *Athenienses* in Bœotia essent, ut, ex suo agro discedentes, res suas absportarent. Sin in illorum, se scire quid faciendum esset. [2] Existimantes agrum Oropium (in quo acciderat, ut illorum milites, pugna in confiniis commissa cæsi jacerent) Atheniensium quidem esse, quod illorum imperio subjectus esset: sed tamen ipsos nunquam, se invitis, suorum cadaveribus potituros. [3] Pro illorum autem agro nullas inducias faciendas censebant. Illud vero responsum, *quo dicebant*, ut *Athenienses* ex suo *Bœotio agro* abirent, et reciperent ea, quæ repetebant, honestum esse *ducebant.* Atheniensium autem caduceator his auditis re infecta discessit.

CAP. 100. Et Bœoti protinus accersitis ex sinu Meliaco jaculatoribus et funditoribus, cum duo quoque gravis armaturæ militum Corinthiorum millia, post prœlium commissum, auxilio ipsis venissent, et præsidiarii Peloponnesiorum milites, qui ex Nisæa *ab Atheniensibus per deditionem capta* discesserant, et Megarenses una cum ipsis, adversus Delium castra moverunt, et munitionem oppugnare cœperunt: [2] Et cum alio oppugnationis genere *eam* tentarunt; tum etiam machinam, quæ eam cepit, admoverunt, hunc in modum factam. Cum ingentem antennam in duas partes secuissent, omnem excavarunt, eamque rursus ut fistulam apte commiserunt, [3] et in ipsa extrema lebetem catenis appenderunt, et fistula tota ferrea ad flatum ciendum, ex antenna prominens, in ipsum *lebetem* demittebatur, et *antenna* magnam etiam reliqui ligni partem ferro præmunitam habebat. [4] Hanc autem ma-

al. m.) ατο των ξ. G. – (τι om.) τολμησασι D; τι τολμωσι E. – αξ. κατα-

Κεφ. ϛθʹ. Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἀπεκρίναντο· εἰ μὲν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ εἰσὶν, ἀπιόντας ἐκ τῆς ἑαυτῶν, ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα· εἰ δὲ ἐν τῇ ἐκείνων, αὐτοὺς γιγνώσκειν τὸ ποιητέον. [2] νομίζοντες, τὴν μὲν Ὠρωπίαν, ἐν ᾗ τοὺς νεκροὺς, ἐν μεθορίοις τῆς μάχης γενομένης, κεῖσθαι ξυνέβη, Ἀθηναίων κατὰ τὸ ὑπήκοον εἶναι, καὶ οὐκ ἂν αὐτοὺς βίᾳ σφῶν κρατῆσαι αὐτῶν. [3] οὐδ᾽ αὖ ἐσπένδοντο δῆθεν ὑπὲρ τῆς ἐκείνων. τὸ δὲ, ἐκ τῆς ἑαυτῶν, εὐπρεπὲς εἶναι ἀποκρίνασθαι, ἀπιόντας, καὶ ἀπολαβεῖν ἃ ἀπαιτοῦσιν. ὁ δὲ κήρυξ τῶν Ἀθηναίων ἀκούσας ἀπῆλθεν ἄπρακτος.

Κεφ. ρʹ. Καὶ οἱ Βοιωτοὶ εὐθὺς μεταπεμψάμενοι ἔκ τε τοῦ Μηλιέως κόλπου ἀκοντιστὰς καὶ σφενδονήτας, καὶ βεβοηθηκότων αὐτοῖς μετὰ τὴν μάχην, Κορινθίων τε δισχιλίων ὁπλιτῶν, καὶ τῶν ἐκ Νισαίας ἐξεληλυθότων Πελοποννησίων φρουρῶν, καὶ Μεγαρέων ἅμα, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸ Δήλιον, καὶ προσέβαλον τῷ τειχίσματι. [2] ἄλλῳ τε τρόπῳ πειράσαντες, καὶ μηχανὴν προσήγαγον, ἥπερ εἷλεν αὐτὸ, τοιάνδε· κεραίαν μεγάλην δίχα πρίσαντες, ἐκοίλαναν ἅπασαν, καὶ ξυνήρμοσαν πάλιν ἀκριβῶς ὥσπερ αὐλόν. [3] καὶ ἐπ᾽ ἄκραν λέβητά τε ἤρτησαν ἁλύσεσι, καὶ ἀκροφύσιον ἀπὸ τῆς κεραίας σιδηροῦν ἐς αὐτὸν νεῦον καθεῖτο, καὶ ἐσεσιδήρωτο ἐπὶ μέγα καὶ τοῦ ἄλλου ξύλου.

διδοσθαι H. – τους μη εθελοντας ὥσπερ τιμηματι ἱεροις G; τ. μη εθ. ἱερεις H. — 8. εκ της των Βοιωτων C.

Chap. XCIX. 1. γιγνωσκειν C, D, I. — 2. συνεβη C, F, G. – αυτους σφων βια F. — 3. εσπενδοντο (vis. πε, al. m.) I. – ὑπερ τοις εκεινων C. – απολαβειν (ὸ s. l.) απαιτ. B. [illegible]

Chap. C. 1. σφενδονιτας D, I. — 2. εἷλον D, E, I. — 3. ηρτυσαν F. – απο

[4] προσῆγον δὲ ἐκ πολλοῦ ἁμάξαις τῷ τείχει, ᾗ μάλιστα τῇ ἀμπέλῳ καὶ τοῖς ξύλοις ᾠκοδόμητο· καὶ ὁπότε εἴη ἐγγὺς, φύσας μεγάλας ἐσθέντες ἐς τὸ πρὸς ἑαυτῶν ἄκρον τῆς κεραίας, ἐφύσων. [5] ἡ δὲ πνοὴ, ἰοῦσα στεγανῶς ἐς τὸν λέβητα, ἔχοντα ἄνθρακάς τε ἡμμένους καὶ θεῖον καὶ πίσσαν, φλόγα ἐποίει μεγάλην· καὶ ἧψε τοῦ τείχους, ὥστε μηδένα ἐπ᾽ αὐτοῦ ἔτι μεῖναι, ἀλλὰ ἀπολιπόντας, ἐς φυγὴν καταστῆναι, καὶ τὸ τείχισμα τούτῳ τῷ τρόπῳ ἁλῶναι. [6] τῶν δὲ φρουρῶν οἱ μὲν ἀπέθανον, διακόσιοι δὲ ἐλήφθησαν. τῶν δὲ ἄλλων τὸ πλῆθος ἐς τὰς ναῦς ἐμβὰν, ἀπεκομίσθησαν ἐπ᾽ οἴκου.

Κεφ. ρα΄. Τοῦ δὲ Δηλίου ἑπτακαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ληφθέντος μετὰ τὴν μάχην, καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων κήρυκος οὐδὲν ἐπισταμένου τῶν γεγενημένων, ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον αὖθις περὶ τῶν νεκρῶν, ἀπέδοσαν οἱ Βοιωτοὶ, καὶ οὐκέτι ταυτὰ ἀπεκρίναντο. ἀπέθανον δὲ Βοιωτῶν μὲν ἐν τῇ μάχῃ ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντακοσίων· Ἀθηναίων δὲ, ὀλίγῳ ἐλάσσους χιλίων, καὶ Ἱπποκράτης ὁ στρατηγός· ψιλῶν δὲ καὶ σκευοφόρων πολὺς ἀριθμός. [2] μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην, καὶ ὁ Δημοσθένης ὀλίγῳ ὕστερον ὡς αὐτῷ τότε πλεύσαντι τὰ περὶ τὰς Σίφας τῆς προδοσίας πέρι οὐ προὐχώρησαν, ἔχων τὸν στρατὸν ἐπὶ τῶν νεῶν, τῶν τε Ἀκαρνάνων καὶ Ἀγραίων καὶ Ἀθηναίων τετρακοσίους ὁπλίτας, ἀπόβασιν ἐποιήσατο ἐς τὴν Σικυω-

της κέρεας B. — 4. ἁμαξας G. - εσθεντες v. s. εσθ. C. — 5. εχ. τε ανθρακας G. - και ηψαι τυ τ. F. - μηδ. ετι επ᾽ αυτυ C, E, F, G, H, I; μ. ετι απ (ε s. α, ead. m.) D. - (τῳ om.) τροπῳ H. — 6. εσβαν απεκομισθη C, D, E, G, H, I.
Chap. CI. 1. ψιλυ δε C. — 2. μετα (δε om.) D. - μ. (ταυτην om.) D.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

chinam ex longinquo spatio carris advectam admoverunt muro, qua parte potissimum vitibus lignisque constructus erat. Et cum prope *murum* esset, grandibus follibus ad antennæ caput, quod ad ipsos spectabat, applicitis, flatum ciebant. [5] Flatus autem, qui per foramen in lebetem, habentem prunas et sulphur et picem, ferebatur, ingentem flammam excitavit; et murum incendit; ita ut nullus super eum amplius consistere potuerit; sed *omnes*, *eo* deserto, in fugam sese dederint, et munitio hoc modo capta fuerit. [6] Præsidiariorum autem alii quidem ceciderunt, ducenti vero capti fuerunt. Cæterorum vero multitudo naves conscendit, domumque se recepit.

Adhuc mense Nov.

CAP. 101. Cum autem decimo septimo die a pugna commissa Delium receptum fuisset, et caduceator, qui ab Atheniensibus *ad Bœotos ante* missus fuerat, rerum gestarum prorsus ignarus, *ad eosdem* non multo post iterum venisset cæsorum *recipiendorum* causa, Bœoti *eos* reddiderunt, nec amplius idem *quod ante* responderunt. In illa autem pugna perierunt, ex Bœotis quidem, paulo pauciores quam quingenti; ex Atheniensibus vero, paulo pauciores quam mille, et Hippocrates *eorum* imperator. At militum leviter armatorum et lixarum magnus numerus. [2] Post hanc pugnam, Demosthenes etiam paulo post (cum ipsi tunc ad Siphas per proditionem occupandas profecto res non successisset) cum Acarnanum et Agræorum et Atheniensium quadringentis gravis armaturæ militibus, quos in sua classe

- αυτω (το om.) τε πλευσαντι E. - προυχωρησεν B, C, D, E, F, G. - εωι των (νεων. A la place de νεων, je lirois plutot θων.) au n° 105 et ailleurs sont des θ de mème forme) G. - εποιησαντο I. - και των (puis espace de 3 ou 4 lettres, en blanc) Αγραιωι E. - τετρακισχιλιους D. - κατ, εις τας ναυς D.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89, 1. V. C. Varr. 330.

habebat, egressus est in agrum Sicyonium. Et priusquam omnes *ejus* naves *eo* appellerent, Sicyonii ad sua tutanda celeriter profecti, eos, qui in terram egressi fuerant, fugaverunt, et ad naves usque persequuti sunt. [3] Et *eorum* alios quidem interfecerunt, alios vero vivos ceperunt. Et tropæo erecto, cæsos suis pace sequestra reddiderunt. Sub eosdem dies, quibus res ad Delium gesta est, Sitalces etiam Odrysarum rex, cum bellum Triballis intulisset, et prœlio victus fuisset, excessit vita. Seuthes vero Sparadoci *filius*, qui erat ipsius ex fratre nepos, *ei successit*, *ac* Odrysarum, et cæteræ Thraciæ, cui et ille imperaverat, regnum obtinuit.

Nov.

CAP. 102. Eadem hyeme, Brasidas cum sociis, quos habebat in Thracia, Amphipoli ad Strymonem fluvium sitæ, Atheniensium coloniæ, bellum intulit. Hunc autem locum, in quo nunc urbs est sita, primum quidem et Aristagoras Milesius, quum Regem Darium fugeret, colonia *huc* deducta, condere tentavit: sed ab Edonis expulsus fuit. Deinde vero et Athenienses duobus et triginta post annis, *huc* missis decem millibus incolarum, tum suorum, tum aliorum, quotquot ire voluerant, qui apud Drabescum a Thracibus interfecti fuerunt, *eundem locum condere sunt conati*. [2] Rursus etiam *iidem* Athenienses undetricesimo anno *huc* reversi, Agnone Niciæ *filio* coloniæ duce emisso, expulsis Edonis, hanc urbem condiderunt, quæ prius Novem viæ vocabatur. [3] Eionem autem belli sedem fecerant, unde proficiscebantur, quam ipsi maritimum emporium in fluvii ostio situm tenebant, quinque et viginti stadiis

— 3. τριβαλυς G. - ὁ Σπαραδικυ D. - ἐβασιλευεν F.

Chap. CII. 1. εις Αμφιπ. την επιστρυμονια (marg. *al. m.*) στρυμμονι I.

κίαν. καὶ πρὶν πάσας τὰς ναῦς καταπλεῦσαι, βοηθήσαντες οἱ Σικυώνιοι τοὺς ἀποβεβηκότας ἔτρεψαν, καὶ κατεδίωξαν ἐς τὰς ναῦς. [5] καὶ τοὺς μὲν, ἀπέκτειναν· τοὺς δὲ, ζῶντας ἔλαβον. τροπαῖον δὲ στήσαντες, τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανε δὲ καὶ Σιτάλκης Ὀδρυσῶν βασιλεὺς ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τοῖς ἐπὶ Δηλίῳ, στρατεύσας ἐπὶ Τριβαλλοὺς, καὶ νικηθεὶς μάχῃ. Σεύθης δὲ ὁ Σπαραδόκου, ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν Ὀδρυσῶν τε, καὶ τῆς ἄλλης Θράκης, ἧσπερ καὶ ἐκεῖνος.

Κεφ. ρβ΄. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ χειμῶνος, Βρασίδας, ἔχων τοὺς ἐπὶ Θράκης ξυμμάχους, ἐστράτευσεν ἐς Ἀμφίπολιν τὴν ἐπὶ Στρυμόνι ποταμῷ, Ἀθηναίων ἀποικίαν. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο, ἐφ᾽ οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶν, ἐπείρασε μὲν πρότερον καὶ Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος, φεύγων βασιλέα Δαρεῖον, κατοικίσαι, ἀλλὰ ὑπὸ Ἠδώνων ἐξεκρούσθη· ἔπειτα δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἔτεσι δύο καὶ τριάκοντα ὕστερον, ἐποίκους μυρίους, σφῶν τε αὐτῶν, καὶ τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον, πέμψαντες, οἳ διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ ὑπὸ Θρᾳκῶν. [2] καὶ αὖθις, ἑνὸς δέοντος τριακοστῷ ἔτει, ἐλθόντες οἱ Ἀθηναῖοι, Ἅγνωνος τοῦ Νικίου οἰκιστοῦ ἐκπεμφθέντος, Ἠδωνας ἐξελάσαντες, ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ πρότερον Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλεῖτο. [3] ὡρμῶντο δὲ ἐκ τῆς Ἠϊόνος, ἣν αὐτοὶ εἶχον ἐμπόριον ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ποταμοῦ ἐπιθαλάσσιον, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπέχον

- αλλα απο Ηδονων D, E. - ὕστερον, εποικυς C. - τ. βυλομ. μεταπεμψαντες F. - εν Δραβησκῳ G. — 2. ἑνος δεοντι H. - ὁ (περ om.) D, E. - εκαλυντο B, C, D, E, F, G, H, I. — 3. εμποριον τυ ποτ. επι τῳ στοματι C, G; εμπ. επι (τῷ om.) στομ. τυ π. D. - τυ Στρυμμονος D. - εις ποταμον D.

ἀπὸ τῆς νῦν πόλεως, ἣν Ἀμφίπολιν Ἅγνων ὠνόμασεν, ὅτι, ἐπ' ἀμφότερα περιῤῥέοντος τοῦ Στρυμόνος, διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν, τείχει μακρῷ ἀπολαβὼν ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμὸν, περιφανῆ ἐς θάλασσάν τε καὶ τὴν ἤπειρον ᾤκισεν.

Κεφ. ργ'. Ἐπὶ ταύτην οὖν ὁ Βρασίδας, ἄρας ἐξ Ἀρνῶν τῆς Χαλκιδικῆς, ἐπορεύετο τῷ στρατῷ· καὶ ἀφικόμενος περὶ δείλην ἐπὶ τὸν Αὐλῶνα, καὶ Βρωμίσκον, ᾗ ἡ Βόλβη λίμνη ἐξίησιν ἐς θάλασσαν, καὶ δειπνοποιησάμενος, ἐχώρει τὴν νύκτα. χειμὼν δὲ ἦν, καὶ ὑπένιφεν· ᾗ καὶ μᾶλλον ὥρμησε, βουλόμενος λαθεῖν τοὺς ἐν τῇ Ἀμφιπόλει, πλὴν τῶν προδιδόντων. [2] ἦσαν γὰρ Ἀργιλίων τε ἐν αὐτῇ οἰκήτορες (εἰσὶ δὲ οἱ Ἀργίλιοι, Ἀνδρίων ἄποικοι,) καὶ οἱ ἄλλοι, οἳ ξυνέπρασσον ταῦτα, οἱ μὲν, Περδίκκᾳ πειθόμενοι, οἱ δὲ, Χαλκιδεῦσι. [3] μάλιστα δὲ οἱ Ἀργίλιοι, ἐγγύς τε προσοικοῦντες, καὶ ἀεί ποτε τοῖς Ἀθηναίοις ὄντες ὕποπτοι, καὶ ἐπιβουλεύοντες τῷ χωρίῳ, ἐπειδὴ παρέτυχεν ὁ καιρὸς, καὶ Βρασίδας ἦλθεν, ἔπραξάν τε ἐκ πλείονος πρὸς τοὺς ἐμπολιτεύοντας σφῶν ἐκεῖ, ὅπως ἐνδοθήσεται ἡ πόλις· καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν τῇ πόλει, καὶ ἀποστάντες τῶν Ἀθηναίων ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ κατέστησαν τὸν στρατὸν πρόσω ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ. [4] ἀπέχει δὲ τὸ πόλισμα πλέον τῆς διαβάσεως· καὶ οὐ καθεῖτο τείχη, ὥσπερ νῦν, φυλακὴ δέ τις βρα-

Chap. CIII. 1. ὁ βρ. ἐξ Αρνων της χαλ. αρας E. - δειλ. περι τον Αυλ. C, G. - βρομισκον H. - βολχη λιμνη E. - δειπνον π. D, G. - ὑπενειφεν F, G, H, I. - ὥρμησεν D, I. — 2. (οἱ om.) αλλοι C, D, E, G, H, I. - πειθ. περδικκα E.

distans ab urbe, quæ nunc est : quam Agnon *ideo* vocavit Amphipolim, quod a Strymone hinc inde alluere tur, et ab utroque latere cingeretur : muroque longo a fluvio ad fluvium ducto circumseptam, conspicuam mare versus et continentem condidit coloniam.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330. ante fin. Decembr.

Cap. 103. Brasidas igitur castris ex Arnis agri Chalcidensis *urbe* motis, cum suis copiis adversus hanc *urbem* proficiscebatur. Et cum circa solis occasum ad Aulonem pervenisset, et Bromiscum, qua Bolbe stagnum in mare ingreditur, cœnatusque, noctu ire perrexit. Cœlum autem erat turbidum, et subningebat : quo etiam lubentius iter susceperat, quod Amphipolitanos, qui in urbe erant, præter proditores, latere vellet. [2] Nam in ea erant cum Argiliorum nonnulli (Argilii autem sunt Andriorum coloni) domicilium illic habentes, tum etiam alii, qui proditionis hujus erant socii, partim quidem a Perdicca, partim vero a Chalcidensibus *ad hoc faciendum* inducti. [3] Sed potissimum Argilii, tum quod proxime habitarent, tum quod Atheniensibus semper essent suspecti, et huic urbi insidiarentur, postquam occasio oblata est, et Brasidas advenit, qui vel multo ante egerat cum illis *Argiliis*, qui illic degebant, ut urbs dederetur, tunc in *Argilum*, *suam urbem*, eum receperunt, et cum illa nocte defectionem ab Atheniensibus fecissent, *Brasidæ* copias ad fluvii pontem deduxerunt. [4] Urbs autem *a ponte* distat amplius, quam *ripa fluminis ab opposita ripa, qua per pontem erat* transitus. Nec *ulli* muri *tunc* erant erecti, quemadmodum nunc : sed quoddam modicum præsi-

— 3. παρέσχεν ὁ καιρὸς G. - ἔπραξάν τε B, C, D, E, F, G, H, I. - (ἐν om.) ἐκείνῃ τῇ ν. B, C, D, E, H, I. — 4. καθέστηκεν C, G. - εὐθὺς εἶχεν H.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

dium ibi collocatum erat. Quod cum facile Brasidas repulisset, simul proditionis, simul tempestatis, simul etiam adventus repentini beneficio, pontem transivit, et Amphipolitanorum extra *urbem* habitantium res, quæ in toto illo loco erant, statim in suam potestatem redegit.

Cap. 104. Cum autem ejus transitus illis, qui in urbe erant, inopinatus accidisset, et eorum, qui extra erant, multi caperentur, alii vero ad muros fuga se reciperent, Amphipolitani in magna trepidatione constituti fuerunt, præsertim quod mutuo suspecti essent. [2] Ferunt autem Brasidam, si cum suis copiis ad prædam se convertere noluisset, sed ad urbem subito contendisset, omnium opinione eam fuisse capturum. Jam vero ille castris *ibi* positis, in ea, quæ extra erant, excursiones fecit, et cum per eos, qui intus erant, nihil ipsi succederet, quemadmodum exspectabat, quievit. [3] Qui vero proditoribus erant adversarii, cum numero longe superiores essent, ita ut impedirent, ne *urbis* portæ aperirentur, *nuntios* miserunt cum Eucleo duce, qui ab Atheniensibus *missus* ad urbis præsidium apud ipsos erat, ad alterum ducem, qui erat in Thracia, Thucydidem Olori *filium*, qui hæc conscripsit, in Thaso agentem, (est autem insula, Pariorum colonia, ab Amphipoli distans fere dimidiati diei navigatione) *eum* rogantes, ut opem sibi ferret. [4] Ille vero, hac re audita, cum septem navibus, quæ forte aderant, ivit. Volebat autem potissimum quidem Amphipolin, antequam ulla deditio fieret; sin minus, Eïonem præoccupare.

Chap. CIV. 1. αφνω της εν D, F. - των δε (και om.) καταφ. D, E, I. — 2. και λεγεται βρασιδας D, H, I. - (τον om.) βρασιδαν E, F. - ει εθελησε E. - τω στρ. τρεπεσθαι D, E, I. - ανελειν (marg. *al. m.* αν ἑλειν) I. - επιδραμεν I, (ὡς om.) ουδεν C, F; (ὡς s. l.) ουδεν G. — 3. οἱ δε εναντιοι B, C, D, E, F,

χεῖα καθειστήκει. ἣν βιασάμενος ῥᾳδίως ὁ Βρασίδας, ἅμα μὲν τῆς προδοσίας οὔσης, ἅμα δὲ καὶ χειμῶνος ὄντος, καὶ ἀπροσδόκητος προσπεσὼν, διέβη τὴν γέφυραν, καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἀμφιπολιτῶν οἰκούντων κατὰ πᾶν τὸ χωρίον εὐθὺς εἶχε.

Κεφ. ρδ΄. Τῆς δὲ διαβάσεως αὐτοῦ ἄφνω τοῖς ἐν τῇ πόλει γεγενημένης, καὶ τῶν ἔξω, πολλῶν μὲν ἁλισκομένων, τῶν δὲ καὶ καταφευγόντων ἐς τὸ τεῖχος, οἱ Ἀμφιπολῖται ἐς θόρυβον μέγαν κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ἀλλήλοις ὕποπτοι ὄντες. [2] καὶ λέγεται, τὸν Βρασίδαν, εἰ ἠθέλησε μὴ ἐφ' ἁρπαγὴν τῷ στρατῷ τραπέσθαι, ἀλλ' εὐθὺς χωρῆσαι πρὸς τὴν πόλιν, δοκεῖν ἂν ἑλεῖν. νῦν δὲ ὁ μὲν, ἱδρύσας τὸν στρατὸν, ἐπὶ τὰ ἔξω ἐπέδραμε, καὶ, ὡς οὐδὲν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ἔνδον, ὡς προσεδέχετο, ἀπέβαινεν, ἡσύχαζεν. [3] οἱ δ' ἐναντίοι τοῖς προδιδοῦσι, κρατοῦντες τῷ πλήθει, ὥστε μὴ αὐτίκα τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι, πέμπουσι μετὰ Εὐκλέους τοῦ στρατηγοῦ, ὃς ἐκ τῶν Ἀθηναίων παῆν αὐτοῖς φύλαξ τοῦ χωρίου, ἐπὶ τὸν ἕτερον στρατηγὸν τὸν ἐπὶ Θρᾴκης, Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου, ὃς τάδε ξυνέγραψεν, ὄντα περὶ Θάσον, (ἔστι δὲ ἡ νῆσος, Παρίων ἀποικία, ἀπέχουσα τῆς Ἀμφιπόλεως ἡμίσεος ἡμέρας μάλιστα πλοῦν) κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν. [4] καὶ ὁ μὲν, ἀκούσας, κατὰ τάχος ἑπτὰ ναυσὶν, αἳ ἔτυχον παροῦσαι, ἔπλει· καὶ ἐβούλετο φθάσαι μάλιστα μὲν οὖν τὴν Ἀμφίπολιν, πρίν τι ἐνδοῦναι, εἰ δὲ μὴ, τὴν Ἠϊόνα προκαταλαβεῖν.

G, H, I. – ὅς (ἐκ s. l.) των Ἀθην. G. – (τοι om.) επιθρακης B; των επιθρ. H.

Κεφ. ρε΄. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ Βρασίδας, δεδίως καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Θάσου τῶν νεῶν βοήθειαν, καὶ πυνθανόμενος, τὸν Θουκυδίδην κτῆσίν τε ἔχειν τῶν χρυσείων μετάλλων ἐργασίας ἐν τῇ περὶ ταῦτα Θράκῃ, καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ δύνασθαι ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ἠπειρωτῶν, ἠπείγετο προκαταλαβεῖν, εἰ δύναιτο, τὴν πόλιν, μὴ, ἀφικνουμένου αὐτοῦ, τὸ πλῆθος τῶν Ἀμφιπολιτῶν, ἐλπίσαν ἐκ θαλάσσης ξυμμαχικὸν καὶ ἀπὸ τῆς Θράκης ἀγείραντα αὐτὸν περιποιήσειν σφᾶς, οὐκέτι προσχωροῖ. [2] καὶ τὴν ξύμβασιν μετρίαν ἐποιεῖτο, κήρυγμα τόδε ἀνειπὼν, Ἀμφιπολιτῶν καὶ Ἀθηναίων τῶν ἐνόντων τὸν μὲν βουλόμενον, ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ, τῆς ἴσης καὶ ὁμοίας μετέχοντα, μένειν· τὸν δὲ μὴ ἐθέλοντα, ἀπιέναι, τὰ ἑαυτοῦ ἐκφερόμενον, πέντε ἡμερῶν.

Κεφ. ρϛ΄. Οἱ δὲ πολλοὶ, ἀκούσαντες, ἀλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας· ἄλλως τε καὶ βραχὺ μὲν Ἀθηναίων ἐμπολιτεῦον, τὸ δὲ πλεῖον, ξύμμικτον. καὶ τῶν ἔξω ληφθέντων συχνοὶ οἰκεῖοι ἔνδον ἦσαν, καὶ τὸ κήρυγμα, πρὸς τὸν φόβον, δίκαιον εἶναι, ὑπελάμβανον, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, διὰ τὸ ἄσμενοι ἂν ἐξελθεῖν, ἡγούμενοι οὐκ ἐν ὁμοίῳ σφίσιν εἶναι τὰ δεινὰ, καὶ ἅμα οὐ προσδεχόμενοι βοήθειαν ἐν τάχει· ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος, πόλεώς τε ἐν τῷ ἴσῳ οὐ

- περὶ Θάσον (οἱ δὲ εναντιοι τοις προδ. κρ. τῳ πλ. ησ. (repetition vicieuse) F. - (ἡ om.) νησος F. - ἡμισειας ἡμ. H. — 4. προκαταλαβων B, C, D, E, F, G, H, I.

Chap. CV. 1. δεδ. (και om.) την E. - χρυσιων μ. E. - συμμαχικὸν C, D, E, G. - προσχωρει C; προσχωρει D; προ (σ s. l. al. m.) χωροι (ε s. οι, al. m.) E; προσχωρει (οι s. ει, al. m.) G. — 2. κηρυκα δε ανειπων D; κηρυμα τοδε ανε. G. - (των om.) ενοντων D, I. - (της om.) ισης H. - μετεσχοντα C. - τα ἑαυτου G. - εκφερομενα C.

CAP. 105. Interea vero Brasidas, tum quod metueret navium auxilium e Thaso, tum quod audiret, Thucydidem in illa Thraciæ parte secturas aureas et officinas aurarias possidere, atque hinc opibus valere inter primores eorum, qui continentem incolebant, urbem, si posset, anticipare festinanter conabatur: ne, si ipse *Thucydides eo* perveniret, plebs Amphipolitana, sperans ipsum et classe et sociorum auxiliis ex Thracia coactis se conservaturum, jam sese dedere recusaret. [2] Quare deditionis conditiones æquas *Amphipolitanis* offerebat, edicto per præconem in hæc verba facto, ut Amphipolitanorum ac Atheniensium, qui in urbe erant, quisquis vellet, pari eodemque civitatis jure fruens, in suis bonis maneret: qui nollet, is abiret, suas fortunas exportans, intra quinque dies.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 330.

CAP. 106. Plebs vero, *hoc* audito, sententiam mutavit: præsertim quod Atheniensium quidem in urbe habitantium exiguus esset numerus, major vero *incolarum* pars esset *turba* promiscua, *quæ ex diversis civitatibus eo confluxerat*. Quinetiam multi, qui intus erant, erant propinqui illorum, qui extra capti fuerant, et præ metu edictum æquum esse existimabant; Athenienses quidem, quod *illinc* exire vehementer cuperent, tum quia non paria pericula sibi imminere ducebant, tum etiam quia nullum auxilium sibi celeriter latum iri putabant: cætera vero multitudo, tum quod æquabili civitatis jure non privarentur; tum etiam quod

Chap. CVI. 1. Αθ. εμπο (λι s. l. *al. m.*) τευον C; Αθ. επολιτευοντο H. - δικ. ειναι υπελαμβανον D, F, I. - οἱ δε Αθην. δια C. - δια το (δικαιον rayé) ...σμενοι αν G. - ουκ αν ὁμ. σφ. τα δεινα ειναι D, I; ουκ εν ὁμ. σ. τ. δ. ειναι E. - ομιλλος C. — 2. ἡ μολογια G. — 3. την μεν πολιν (s. l. *al. m.* γρ. αμφι πολιν) H. - (ὁ om.) βρασιδας C, G, H, I. - αρτι ειχεν H; ετι ειχε D, I.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 329.

præter opinionem periculo liberarentur. [2] Quare cum illi, qui cum Brasida *de urbis deditione* egerant, jam vel palam affirmarent æquas esse conditiones, postquam animadverterunt ipsam quoque plebem mutasse sententiam, neque Atheniensium duci, qui aderat, aures amplius præbere, *ita demum* facta est conventio, et *Brasidam in urbem* receperunt illis conditionibus, quas per præconem edixerat. Atque illi quidem hoc modo urbem dediderunt. Thucydides vero, ejusque naves eodem die sero Eïonem appulerunt. [3] Et Amphipolin quidem Brasidas modo occupaverat, Eïonem vero quin occuparet, per unam duntaxat noctem stetit. Nisi enim naves ad opem *ei* ferendam celeriter venissent, simul atque dies illuxisset, in ejus potestatem redacta fuisset.

Cap. 107. Postea vero Thucydides quidem res Eïone constituebat, ut et in præsentia, si Brasidas *eam* invaderet, et in posterum quoque tuta esset; receptis iis, qui ex fœdere *et deditionis conditionibus* ex superioribus *ac mediterraneis locis* abscedere voluerant. Ille vero, cum ad Eïonem secundo flumine cum multis navigiis repente vectus fuisset, si forte lingula, quæ *mare versus* a muris excurrit, occupata, fluminis ostio potiretur, quinetiam, cum *eam* simul a terra tentasset, utrinque est repulsus. Verum ad res Amphipolitanas instruendas se contulit. [2] Et ad eum defecit Myrcinus civitas Edonensis, Pittaco Edonorum Rege a Goaxis liberis et Braure ipsius uxore cæso. Nec multo post et Gapselus et Œsyme *idem fecerunt*: sunt autem istæ *civitates* Thasiorum coloniæ. Perdiccas autem, qui statim post *Amphipolim* captam adfuerat, *Brasidam* in his rebus constituendis adjuvabat.

Chap. CVII. 1. καθιςαται F. - δεξαμενυς (ος s. υς *al. m.*) H. - (ι om.) στερισκόμενοι,

στερισκόμενοι, καὶ κινδύνου παρὰ δόξαν ἀφιέμενοι. [2] ὥστε τῶν πρασσόντων τῷ Βρασίδᾳ ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ διαδικαιούντων αὐτὰ, ἐπειδὴ καὶ τὸ πλῆθος ἑώρων τετραμμένον, καὶ τοῦ παρόντος Ἀθηναίων στρατηγοῦ οὐκέτι ἀκροώμενον, ἐγένετο ἡ ὁμολογία, καὶ προσεδέξαντο ἐφ᾽ οἷς ἐκήρυξε. καὶ οἱ μὲν τὴν πόλιν τοιούτῳ τρόπῳ παρέδοσαν· ὁ δὲ Θουκυδίδης καὶ αἱ νῆες ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψὲ κατέπλεον ἐς τὴν Ἠϊόνα. [3] καὶ τὴν μὲν Ἀμφίπολιν ὁ Βρασίδας ἄρτι εἶχε, τὴν δὲ Ἠϊόνα παρὰ νύκτα ἐγένετο λαβεῖν. εἰ γὰρ μὴ ἐβοήθησαν αἱ νῆες διὰ τάχους, ἅμα ἕῳ ἂν εἴχετο.

Κεφ. ρζ'. Μετὰ δὲ τοῦτο, ὁ μὲν τὰ ἐν τῇ Ἠϊόνι καθίστατο, ὅπως καὶ τὸ αὐτίκα, ἢν ἐπίῃ ὁ Βρασίδας, καὶ τὸ ἔπειτα ἀσφαλῶς ἕξει, δεξάμενος τοὺς ἐθελήσαντας ἀποχωρῆσαι ἄνωθεν κατὰ τὰς σπονδάς. ὁ δὲ, πρὸς μὲν τὴν Ἠϊόνα κατά τε τὸν ποταμὸν πολλοῖς πλοίοις ἄφνω καταπλεύσας, εἴ πως, τὴν προὔχουσαν ἄκραν ἀπὸ τοῦ τείχους λαβὼν, κρατοίη τοῦ ἔσπλου, καὶ κατὰ γῆν ἀποπειράσας ἅμα, ἀμφοτέρωθεν ἀπεκρούσθη. τὰ δὲ περὶ τὴν Ἀμφίπολιν ἐξηρτύετο. [2] καὶ Μύρκινός τε αὐτῷ προσεχώρησεν, Ἠδωνικὴ πόλις, Πιττακοῦ τοῦ Ἠδώνων βασιλέως ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν Γοάξιος παίδων, καὶ Βραυροῦς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· καὶ Γάψηλος οὐ πολλῷ ὕστερον, καὶ Οἰσύμη. εἰσὶ δὲ αὗται Θασίων ἀποικίαι. παρὼν δὲ καὶ Περδίκκας εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν, ξυγκαθίστη ταῦτα.

θελησαντας C. - επιχωρησαι D, E, F, G, H, I. - εκ (απο s. εκ. *al. m.*) τε τειχους H. — 2. Μυρκιιιος G. - ηδο (νι s. I. *al. m.*) π. I. - των Ηδονων B. I. - ὑπο των Γοαξιδος D. - π. και γαυρυς F. - και ἡ Σύμη G. - θασιων. Entre θα et σι, un trait annonçant lacune de plusieurs lettres G.

Κεφ. ρη΄. Ἐχομένης δὲ τῆς Ἀμφιπόλεως, οἱ Ἀθηναῖοι ἐς μέγα δέος κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ὅτι ἡ πόλις ἦν αὐτοῖς ὠφέλιμος, ξύλων τε ναυπηγησίμων πομπῇ, καὶ χρημάτων προσόδῳ, καὶ ὅτι μέχρι μὲν τοῦ Στρυμόνος ἦν πάροδος, Θεσσαλῶν διαγόντων ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν, τοῖς Λακεδαιμονίοις· τῆς δὲ γεφύρας μὴ κρατούντων, ἄνωθεν μὲν μεγάλης οὔσης ἐπὶ πολὺ λίμνης τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ πρὸς Ἠϊόνα τριήρεσι τηρουμένων, οὐκ ἂν δύνασθαι προελθεῖν. [2] τότε δὲ ῥᾴδια ἤδη ἐνομίζετο γεγενῆσθαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο, μὴ ἀποστῶσιν. ὁ γὰρ Βρασίδας ἔν τε τοῖς ἄλλοις μέτριον ἑαυτὸν παρεῖχε, καὶ ἐν τοῖς λόγοις πανταχοῦ ἐδήλου, ὡς ἐλευθερώσων τὴν Ἑλλάδα ἐκπεμφθείη. [3] καὶ αἱ πόλεις πυνθανόμεναι αἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι, τῆς τε Ἀμφιπόλεως τὴν ἅλωσιν, καὶ ἃ παρέχεται, τήν τε ἐκείνου πρᾳότητα, μάλιστα δὴ ἐπήρθησαν εἰς τὸ νεωτερίζειν. [4] καὶ ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς αὐτὸν κρύφα, ἐπιπαριέναι τε κελεύοντες, καὶ βουλόμενοι αὐτοὶ ἕκαστοι πρῶτοι ἀποστῆναι. καὶ γὰρ καὶ ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἐψευσμένοις μὲν τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως ἐπὶ τοσοῦτον, ὅση ὕστερον διεφάνη, τὸ δὲ πλέον βουλήσει κρίνοντες ἀσαφεῖ, ἢ προνοίᾳ ἀσφαλεῖ· εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι, οὗ μὲν ἐπιθυμοῦσιν, ἐλπίδι ἀπερισκέπτῳ διδόναι· ὃ δὲ μὴ

Chap. CVIII. 1. ες μεγα δε ους (s. l. *al. m.* γρ. δεος) G. - πολις αυτοις ην ωφ. H.. - του στρυμμονος D. - (του om.) ποταμου E. - προσελθειν F, G, H. — 2. τοτε (δε om.) ῥαδια D, E. - ενομιζον γεγ. D; ενομιζε (s. l. το rayé) E; ενομιζε γ. B, C, F, G. - μετριον αυτον G, I. - παρειχεν H. - (ὡς s. l. *al. m.*) ελευθερ. I. - ἑλλ. εκπεμφ. (θ. om.) ειη C. — 3. ες το νεωτεριζειν D, E, F. — 4. αυτο τε ἑκαστοι D. - και γαρ (και om.) αδεια D. - εψευσμενης G. - (μεν om.) της Αθ. D.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 331.

Cap. 108. Amphipoli autem capta, Athenienses vehementer trepidare cœperunt: præsertim quod hæc civitas ipsis esset perutilis, tum propter materiam ad naves ædificandas aptam, quæ illinc mittebatur, tum propter pecuniarum proventum, *et vectigalia, quæ inde pendebantur*; tum etiam quod adversus ipsorum socios ad Strymonem usque, Thessalis deducentibus, accessus Lacedæmoniis *jam* pateret. Nam nisi *Lacedæmonii* pontem in sua potestate habuissent, quod a superiore quidem *pontis* parte, *quæ loca mediterranea spectabat*, ingens longeque patens fluminis palus esset, ab illa vero parte, quæ Eionem spectabat, *Athenienses* cum sua classe *transitum* servarent, *illos* haudquaquam ulterius progredi posse *existimabant*. [2] Tunc vero facilis *accessus* jam esse existimabatur. Et *ideo* verebantur, ne socii deficerent. Nam Brasidas cum in cæteris *rebus* se moderatum præbebat, tum vero verbis ubique declarabat, se ad Græciam liberandam emissum. [3] Quare cum civitates, quæ Atheniensium imperio parebant, audirent et Amphipolim captam, et quæ *vir ille* præstabat, illiusque mansuetudinem, tunc ad res novandas maxime erectæ fuerunt. [4] Et caduceatores ad eum clam mittebant, rogantes, ut *ad se* accederet, et pro se quique ad illum primi deficere cupientes. Nam impunitas ipsis *fore* videbatur, partim quidem, quod falso putassent, Atheniensium potentiam non esse tantam, quantam postea manifeste fuisse constitit: partim vero, quod incerta voluntate magis, quam certa providentia *ita* judicarent. Homines enim id quidem, quod cupiunt, inconsideratæ spei permittere; quod vero non cupiunt, id rationis

-(ἐπι om.) τοσουτον G. - ὅση (οἱ S. η, *al*, *m*.) D. - κρινοντες D. - απεριςκεπτω

Bell. Pelop, an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 331.

pertinacia rejicere consueverunt. [5] Præterea, tum quod Athenienses cladem in Bœotia recens accepissent; tum quod Brasidas verbis ad animos hominum alliciendos appositis uteretur, nec vera referret, *dicens* Athenienses non ausos esse confligere secum apud Nisæam, ubi suum exercitum solum haberet, confidebant, nec quenquam contra se venturum credebant. Potissimum vero, propter rerum novarum studium, quod in præsentia voluptatem *ipsis* afferebat; simul quod *tunc* primum Lacedæmoniorum, qui *belli gerendi* cupiditate flagrabant, periculum essent facturi, ad quodvis discrimen adeundum erant parati. [6] Quæ cum *Brasidas et Athenienses* intellexissent, Athenienses quidem, ut in illis temporum angustiis, et hyeme licebat, *præsidia* in urbes dimiserunt. Ille vero, cum nuntium Lacedæmonem misisset, *alias* copias mitti jubebat, et ipse ad Strymonem ad naves compingendas se accingebat. Lacedæmonii vero, partim quidem propter invidiam, qua civitatis principes ejus gloriæ invidebant; partim vero, quia suos cives in insula *Sphacteria* captos recuperare, bellumque finire malebant, *copias quas petebat*, ipsi non suppeditarunt.

Ante Apr. 9.

CAP. 109. Eadem hyeme, Megarenses, cum longos muros, quos Athenienses ipsis ereptos tenebant, recuperassent, eos æquarunt solo. Brasidas vero post Amphipolin captam, cum sociorum exercitu, quem habebat, profectus est in regionem, quæ Acte appellatur. [2] Hæc autem a fossa, quam Rex *Persarum* fecerat, introrsus prominet, et Athos ipsius mons excelsus ad Ægæum pelagus terminatur. Urbes vero continet,

τός D. — 3. οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἠθέλησαν ξ. E. - (ἡ om.) τῷ αὐτίκα D. — 6. ἂν αἰσθό-

προσίεντα, λογισμῷ αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι.[5] ἅμα δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν τοῖς Βοιωτοῖς νεωστὶ πεπληγμένων, καὶ τοῦ Βρασίδου ἐφολκὰ καὶ οὐ τὰ ὄντα λέγοντος, ὡς αὐτῷ ἐπὶ Νίσαιαν τῇ ἑαυτοῦ μόνῃ στρατιᾷ οὐκ ἠθέλησαν οἱ Ἀθηναῖοι ξυμβαλεῖν, ἐθάρρουν, καὶ ἐπίστευον, μηδένα ἂν ἐπὶ σφᾶς βοηθῆσαι. τὸ δὲ μέγιστον, διὰ τὸ ἡδονὴν ἔχον ἐν τῷ αὐτίκα, καὶ ὅτι τοπρῶτον Λακεδαιμονίων ὀργώντων ἔμελλον πειράσεσθαι, κινδυνεύειν παντὶ τρόπῳ ἑτοῖμοι ἦσαν.[6] ὧν αἰσθανόμενοι, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, φυλακὰς, ὡς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶνι, διέπεμπον ἐς τὰς πόλεις· ὁ δὲ, ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἐφιέμενος, στρατιάν τε προσαποστέλλειν ἐκέλευε, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Στρυμόνι ναυπηγίαν τριήρων παρεσκευάζετο. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, τὰ μὲν καὶ φθόνῳ ἀπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν οὐχ ὑπηρέτησαν αὐτῷ, τὰ δὲ, καὶ βουλόμενοι μᾶλλον τούς τε ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι, καὶ τὸν πόλεμον καταλῦσαι.

Κεφ. ρθ΄. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ χειμῶνος, Μεγαρῆς τά τε μακρὰ τείχη, ἃ σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον, κατέσκαψαν ἑλόντες ἐς ἔδαφος· καὶ Βρασίδας μετὰ τὴν Ἀμφιπόλεως ἅλωσιν ἔχων τοὺς ξυμμάχους, στρατεύει ἐπὶ τὴν Ἀκτὴν καλουμένην.[2] ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγματος ἔσω προύχουσα, καὶ ὁ Ἄθως αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν τελευτᾷ ἐς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. πόλεις δὲ ἔχει, Σάνην μὲν, Ἀνδρίων

μενοι H. - (ὡς om.) ἐξ ολιγου G. - Στρυμμονι D. - (και om.) φθονῳ D.

Chap. CIX. 1. Μεγαρεες D, F, H. - συμμαχους E. — 2. τελ. εις το Αιγαιον E. - την διώρυγα H. - ες το προς ερσιαν πελαγος D. - Θυσσον D; Θασσον E. - (και om.) Κλεωνας C. - (και om.) Ακροθωυς D; ακροθουσ (s. l. al. m. γρ. ακροθωους) H. - ολοφυξον D. - εικ. συμμικτοις E. — 3. (και om.) χαλκιδικοι E, ευ-

ἀποικίαν, παρʼ αὐτὴν τὴν διώρυχα, ἐς τὸ πρὸς Εὔβοιαν πέλαγος τετραμμένην· τὰς δὲ ἄλλας, Θύσσον, καὶ Κλεωνὰς, καὶ Ἀκροθώους, καὶ Ὀλόφυξον, καὶ Δῖον· αἳ οἰκοῦνται ξυμμίκτοις ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων. [3] καί τι καὶ Χαλκιδικὸν ἔνι βραχὺ, τὸ δὲ πλεῖστον, Πελασγικὸν, τῶν καὶ Λῆμνόν ποτε καὶ Ἀθήνας Τυρσηνῶν οἰκησάντων, καὶ Βισαλτικὸν, καὶ Κρηστωνικὸν, καὶ Ἤδωνες, κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα οἰκοῦσι. καὶ οἱ μὲν πλείους προσεχώρησαν τῷ Βρασίδᾳ, Σάνη δὲ καὶ Δῖον ἀντέστη· καὶ αὐτῶν τὴν χώραν, ἐμμείνας, τῷ στρατῷ ἐδῄου.

Κεφ. ρί. Ὡς δʼ οὐκ ἐσήκουον, εὐθὺς στρατεύει ἐπὶ Τορώνην τὴν Χαλκιδικὴν, κατεχομένην ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ αὐτὸν ἄνδρες ὀλίγοι ἐπήγοντο, ἕτοιμοι ὄντες τὴν πόλιν παραδοῦναι· καὶ ἀφικόμενος νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον, τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο πρὸς τὸ Διοσκούρειον, ὃ ἀπέχει τῆς πόλεως τρεῖς μάλιστα σταδίους. [2] τὴν μὲν οὖν ἄλλην πόλιν τῶν Τορωναίων, καὶ τοὺς Ἀθηναίους τοὺς ἐμφρουροῦντας ἔλαθεν· οἱ δὲ πράσσοντες αὐτῷ, εἰδότες, ὅτι ἥξοι, [καὶ] προσελθόντες τινὲς αὐτῶν λάθρα ὀλίγοι, ἐτήρουν τὴν πρόσοδον· καὶ ὡς ᾔσθοντο παρόντα, ἐσκομίζουσι παρʼ αὐτοὺς ἐγχειρίδια ἔχοντας ἄνδρας ψιλοὺς ἑπτά. [3] τοσοῦτοι γὰρ μόνον, ἀνδρῶν εἴκοσι τοπρῶτον ταχθέντων, οὐ κατέδεισαν ἐσελθεῖν· (ἦρχε δὲ αὐτῶν Λυσίστρατος Ὀλύνθιος·) οἳ διαδύντες διὰ τοῦ πρὸς τὸ πέλαγος τείχους, καὶ λαθόντες,

και βραχυ F. - θυρσηνον E. - Σαμη δε B, C, E, F, G, H. - τη χωραι D.

Chap. CX. 1. Διοσκουριον G. — 2. και τους φρουρουντας ελαθεν Αθ. E. - ὅτι ἥξει C, E, G; ὅτι ἥξοι H, I. - (καὶ om.) προσελθοντες E, I. — 3. γαρ μονοι F, G, H, I. - εσελθειν (ηρχε δ. α. Λ. Ο. om.) H, - δια του (το rayé) πρὸς το π. I.

Sanen, Andriorum coloniam, ad ipsam fossam, mare versus, quod Eubœam spectat; et alias, Thyssum, et Cleonas, et Acrothoos, et Olophyxum, et Dion; quæ a promiscuis barbarorum bilinguium gentibus habitantur. [3] Quinetiam exigua quædam gentis Chalcidicæ pars *illic* inest: sed maxima pars est Pelasgica, ex illis Tyrrhenis, qui Lemnum et Athenas quondam incoluerunt, et Bisaltica, et Crestonica, et Edonica. Habitant autem in parvis oppidulis. Harum pleræque ad Brasidam defecerunt: sed Sane, et Dion *ipsi* restitit. Et *ideo Brasidas* illic habens stativa, regionem ipsarum vastabat.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 331.

Cap. 110. Sed cum imperata facere nollent, continuo castra movit adversus Toronam Chalcidicam, quam Athenienses tenebant. Ipsumque pauci quidam, qui urbem dedere parati erant, accersiverant. Et cum *eo* pervenisset, dum adhuc nox esset, jam circa primum diluculum, cum exercitu consedit ad Castoris et Pollucis templum, quod ab urbe tribus ferme stadiis distat. [2] Atque cæteris quidem Toronæis, qui in urbe erant, et Atheniensibus, qui ibi præsidio erant, ejus adventus erat ignotus; sed qui cum eo de urbis proditione egerant, cum eum venturum scirent, et aliquot ex ipsis ad eum clam accessissent, ipsius adventum observabant. Cum autem eum jam adesse sensissent, ad se deduxerunt septem viros, qui nulla alia arma præter pugiones habebant. [3] Tot enim duntaxat ex viginti viris, quibus primum negotium datum fuerat, ingredi non dubitarunt: (Lysistratus vero Olynthius ipsos ducebat) qui cum per murum ad mare vergentem furtim essent in-

Dκαι λαθοντες βαλοιτες πυς τε ετς τε I. - αιωτατου H; ανωτατω I. - (τοι om.) λοφοι C, D, E, G, H, I. - κατα ναςραιον F, I.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 331.

trogressi, et in summam arcem (urbs enim in colle sita erat) ascendissent, milites præsidiarios, qui in ea erant, interfecerunt; et portulam, quæ Canastræum versus erat, perfregerunt.

Cap. 111. Brasidas vero cum cæteris quidem copiis aliquantulum progressus, quiescebat: sed centum peltatos præmisit, ut, simul ac portæ aliquæ apertæ fuissent, et signum, de quo inter eos convenerat, sublatum fuisset, primi irrumperent. Atque hi quidem, cum mora fieret, et mirarentur, paulatim ad urbem accedebant. [2] Toronæi vero, qui cum *Brasidæ militibus jam* ingressis in urbe rem adornabant, cum portulam perfregissent, et portas, quæ ad forum ducebant, diffracto vecte aperuissent, primum quidem quosdam per portulam circumductos introduxerunt, ut oppidanos, rerum, quæ gerebantur, prorsus ignaros, et a tergo et ab utroque latere repente aggressi terrerent. Deinde vero ignis signum, quod condictum fuerat, sustulerunt; et per portas, quæ ad forum ducebant, jam reliquos peltatos receperunt.

Cap. 112. Brasidas autem signo, de quo inter ipsos convenerat, conspecto, cursu contendit, cum suis copiis excitatis, quæ clamore simul sublato metum ingentem oppidanis incusserunt. [2] Atque alii quidem protinus per portas irruperunt; alii vero per trabes quadrangulares, quæ muro collapso, qui reficiebatur, ad saxa tollenda erant appositæ. [3] Brasidas igitur, totaque multitudo confestim ad superiorem ac eminentiorem urbis partem se

Chap. CXI. 1. ἠσ. ολιγω D; ἠσ. ολιγω (ον s. l. *al. m.*) E. - ὁ ξυνεκοιτο D. - χρ. εγγινομενϋ C, E. — 2. εισεληλυθοτων B, D. - η τε (πυλις par corr.) C. Ce copiste a probablement écrit dabord πολις que donne D. - ανεωγνυντο E. - πρωτον μεν περι την πολιδα D. - εξεκομισαν C, E, F, G, H; εισεκομισαν D, I. - κατα τυτον E. - ως ειρηται B.

τϋς

τοὺς τε ἐπὶ τοῦ ἀνώτατα φυλακτηρίου φρουροὺς, οὔσης τῆς πόλεως πρὸς [τὸν] λόφον, ἀναβάντες διέφθειραν, καὶ τὴν κατὰ Καναστραῖον πυλίδα διήρουν.

Κεφ. ρια΄. Ὁ δὲ Βρασίδας τῷ μὲν ἄλλῳ στρατῷ ἡσύχαζεν, ὀλίγον προελθών· ἑκατὸν δὲ πελταστὰς προπέμπει, ὅπως, ὁπότε πύλαι τινὲς ἀνοιχθεῖεν, καὶ τὸ σημεῖον ἀρθείη, ὃ ξυνέκειτο, πρῶτοι ἐσδράμοιεν. καὶ οἱ μὲν, χρόνου ἐγγιγνομένου, καὶ θαυμάζοντες, κατὰ μικρὸν ἔτυχον ἐγγὺς τῆς πόλεως προσελθόντες. [2] οἱ δὲ τῶν Τορωναίων ἔνδοθεν παρασκευάζοντες μετὰ τῶν ἐσεληλυθότων, ὡς αὐτοῖς ἥ τε πυλὶς διήρητο, καὶ αἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν πύλαι, τοῦ μοχλοῦ διακοπέντος, ἀνεῴγοντο, πρῶτον μὲν κατὰ τὴν πυλίδα τινὰς περιαγαγόντες ἐσεκομίσαντο, ὅπως κατὰ νώτου καὶ ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἐν τῇ πόλει, οὐδὲν εἰδότας, ἐξαπίνης φοβήσειαν· ἔπειτα τὸ σημεῖόν τε τοῦ πυρὸς, ὡς εἴρητο, ἀνέσχον, καὶ διὰ τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν πυλῶν τοὺς λοιποὺς ἤδη τῶν πελταστῶν ἐσεδέχοντο.

Κεφ. ριβ΄. Καὶ ὁ Βρασίδας, ἰδὼν τὸ ξύνθημα, ἔθει δρόμῳ, ἀναστήσας τὸν στρατὸν, ἐμβοήσαντάς τε ἀθρόον, καὶ ἔκπληξιν πολλὴν τοῖς ἐν τῇ πόλει παρασχόντας. [2] καὶ οἱ μὲν, κατὰ τὰς πύλας εὐθὺς ἐσέπιπτον· οἱ δὲ, κατὰ δοκοὺς τετραγώνους, αἳ ἔτυχον τῷ τείχει, πεπτωκότι καὶ οἰκοδομουμένῳ, πρὸς λίθων ἀνολκὴν προσκείμεναι. [3] Βρασίδας μὲν οὖν καὶ τὸ πλῆθος εὐθὺς ἄνω καὶ ἐπὶ τὰ

Chap. CXII. 1. εμβοησάντες (α s. ες) B; εμβοησαντα C, F, G, H. - παρασχοίτα C, F, G, H, I. — 2. οἱ δε κατα δολους G. - καιοιδο δομουμενε C. — 3. το πληθος (ευθυς om.) E. - εσκεδαννυντο D.

μετέωρα τῆς πόλεως ἐτράπετο, βουλόμενος κατ᾽ ἄκρας καὶ βεϐαίως ἑλεῖν αὐτήν. ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος κατὰ πάντα ὁμοίως ἐσκεδάννυντο.

Κεφ. ριγʹ. Τῶν δὲ Τορωναίων, γιγνομένης τῆς ἁλώσεως, τὸ μὲν πολὺ οὐδὲν εἰδὸς, ἐθορυϐεῖτο· οἱ δὲ πράσσοντες, καὶ οἷς ταῦτα ἤρεσκε, μετὰ τῶν εἰσελθόντων εὐθὺς ἦσαν. [2] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὁπλῖται καθεύδοντες ὡς πεντήκοντα) ἐπειδὴ ᾔσθοντο, οἱ μέν τινες ὀλίγοι διαφθείρονται ἐν χερσὶν αὐτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν, οἱ μὲν, πεζῇ, οἱ δὲ, ἐς τὰς ναῦς, αἳ ἐφρούρουν δύο, καταφυγόντες, διασώζονται ἐς τὴν Λήκυθον τὸ φρούριον, ὃ εἶχον αὐτοὶ, καταλαϐόντες ἄκρον τῆς πόλεως ἐς τὴν θάλασσαν ἀπειλημμένον ἐν στενῷ ἰσθμῷ. κατέφυγον δὲ καὶ τῶν Τορωναίων ἐς αὐτοὺς, ὅσοι ἦσαν σφίσιν ἐπιτήδειοι.

Κεφ. ριδʹ. Γεγενημένης δὲ ἡμέρας ἤδη, καὶ βεϐαίως τῆς πόλεως ἐχομένης, ὁ Βρασίδας τοῖς μὲν μετὰ τῶν Ἀθηναίων Τορωναίοις καταπεφευγόσι κήρυγμα ἐποιήσατο, τὸν βουλόμενον, ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐξελθόντα, ἀδεῶς πολιτεύειν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις κήρυκα προσπέμψας, ἐξιέναι ἐκέλευεν ἐκ τῆς Ληκύθου, ὑποσπόνδους, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας, ὡς οὔσης Χαλκιδέων. [2] οἱ δὲ, ἐκλείψειν μὲν οὐκ ἔφασαν, σπείσασθαι δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἡμέραν τοὺς νεκροὺς ἀνελέσθαι. ὁ δὲ ἐσπείσατο δύο. ἐν ταύταις δὲ

Chap. CXIII. 2. ταυτ᾽ ηρεσκε E. - ολιγοι διεφθειρον D. - δ. ταις χερσιν αυτων C. - (ες om.) την Ληκυθον D, I; ες την Λυκηθον E.

Chap. CXIV. 1. καταφ. κηρυμα. Ainsi 4, 105, 2. G. Dans ces passages la ligature ne donne pas de γ. comment donc ni ici, ni 4, 105, 2, X ne lit-il pas κηρυμα dans G? Lorsque les traits et les formes d'une

convertit, quod eam a summo et prorsus occupare vellet. Reliqua vero multitudo per omnes partes nullo discrimine discurrebat.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 331.

Cap. 113. At Toronæorum, dum urbs caperetur, major quidem pars rerum ignara tumultuabatur, *et vehementer trepidabat.* Proditionis vero autores, et quibus hæc placebant, statim se conjunxerunt cum iis, qui ingressi erant. [2] Athenienses vero, erant enim gravis armaturæ milites ad quinquaginta, qui in foro dormiebant, cum hoc sensissent, aliquot quidem ipsorum, qui in eorum manus inciderant, cæsi sunt, reliqui vero, partim itinere pedestri, partim ad duas naves, quæ excubias agebant, fuga se recipientes, evaserunt in Lecythum, præsidium, quod ipsi tenebant, occupata arce, quæ angusto Isthmo ad mare intercepta erat. [3] Confugerunt autem ad eos, et Toronæorum, quotquot eorum erant studiosi.

Cap. 114. Cum autem dies jam illuxisset, et urbs constanter teneretur, Brasidas Toronæis quidem, qui ad Athenienses confugerant, et cum ipsis erant, per caduceatorem edixit, ut, quisquis vellet, ad sua egressus, sine metu in civitate ex patriis institutis viveret. Athenienses vero, caduceatore ad eos misso, accepta fide, et sua absportantes, Lecytho, quippe quod Chalcidensium esset, exire jussit. [2] Illi vero se quidem *locum* non deserturos dixerunt: sed tamen postularunt, ut sibi per unius diei spatium ad suorum cadavera suscipienda fidem daret. Hic vero fide publica interposita duos *dies ipsis* conces-

abbréviation me laissent des doutes, j'en avertis. Ici, il n'y a aucun lieu de doute - εκελευσεν H. - εκ της Ληκυνθυ F. - ὑποσπονδος C, G. — 2. αυτος τε τας εν γῃ C, G. - τας πραξαντας H. - προς (αυτην et s. l. αυτον) την ληψιν I. - ου (δε om.) γαρ επι C, D, E, G. - δυλειαν C, G. - αλλα επι αγ. H. — 3. κη-

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 331.

sit. His autem *diebus* et ipse vicina ædificia firmavit, et Athenienses sua. Et concilio Toronæorum coacto, iisdem verbis apud ipsos, quibus et apud Acanthios, est usus: « non esse æquum, eos, qui secum de urbe dedenda transegissent, existimari aut *cæteris* deteriores, aut proditores esse. Nec enim pecuniis inductos hoc fecisse, ut civitatem in servitutem redigerent, sed publici commodi causa, ut eam in libertatem vindicarent: nec *æquum esse* eos, qui participes non exstitissent, existimare *se* non iisdem *bonis* fruituros, *quibus illi, quorum opera urbs dedita fuisset.* [3] Se enim *eo* venisse *dicebat* non ad perdendam civitatem, aut aliquem privatum. Idcirco autem se edictum proposuisse illis, qui ad Athenienses confugerant, quod *eos cæteris* haud deteriores censeret, ob amicitiam, quæ ipsis cum illis intercessisset. Neque se existimare ipsos, ubi periculum fecerint ipsorum Lacedæmoniorum, minus benevolos ipsis fore: sed multo magis, quanto magis se viros æquos præstant. [4] Jam vero *illos* propter imperitiam, *quod Lacedæmoniorum, ipsorumque fidei nullum periculum adhuc fecissent*, territos fuisse *dicebat.* Omnes autem hortabatur, ut *animis* se præpararent ad societatem constanter tuendam, et ad omnium eorum, quæ jam posthac peccarent, culpam sustinendam. Nam quod ad res præteritas attineret, nulla injuria se affectos esse, sed illos potius ab aliis potentioribus; et si quid *sibi* fuissent adversati, veniam *ipsis* esse dandam.

Cap. 115. Hic igitur, cum hæc dixisset, eosque bono animo esse jussisset: ubi fidei datæ tempus præteriit,

ρυγμα G. Au ch. 114, ci-dessus, y ayant paru lire κηρυγμα et non κηρυμα, j'ai du énoncer la crainte d'avoir mal lu. Mais le κηρυγμα de ce passage

αὐτός τε τὰς ἐγγὺς οἰκίας ἐκρατύνατο, καὶ Ἀθηναῖοι τὰ σφέτερα. καὶ ξύλλογον τῶν Τορωναίων ποιήσας, ἔλεξε τοῖς ἐν τῇ Ἀκάνθῳ παραπλήσια· » ὅτι οὐ δίκαιον εἴη, οὔτε τοὺς πράξαντας πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν τῆς πόλεως, χείρους, οὐδὲ προδότας ἡγεῖσθαι (οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δουλείᾳ, οὐδὲ χρήμασι πεισθέντας, δρᾶσαι τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ ἀγαθῷ καὶ ἐλευθερίᾳ τῆς πόλεως·) οὔτε τοὺς μὴ μετασχόντας οἴεσθαι μὴ τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι. 3 ἀφῖχθαι γὰρ οὐ διαφθερῶν οὔτε πόλιν, οὔτε ἰδιώτην οὐδένα. τὸ δὲ κήρυγμα ποιήσασθαι τούτου ἕνεκα τοῖς παρ' Ἀθηναίους καταπεφευγόσιν, ὡς ἡγούμενος οὐδὲν χείρους τῇ ἐκείνων φιλίᾳ· οὐδ' ἄν, σφῶν πειρασαμένους αὐτοὺς τῶν Λακεδαιμονίων, δοκεῖν ἧσσον, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, ὅσῳ δικαιότερα πράσσουσιν, εὔνους ἂν σφίσι γενέσθαι. 4 ἀπειρίᾳ δὲ νῦν πεφοβῆσθαι. τούς τε πάντας παρασκευάζεσθαι ἐκέλευεν ὡς βεβαίους τε ἐσομένους ξυμμάχους, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἤδη, ὅ, τι ἂν ἁμαρτάνωσιν, αἰτίαν ἕξοντας. τὰ δὲ πρότερα, οὐ σφεῖς ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἐκείνους μᾶλλον ὑπ' ἄλλων κρεισσόνων· καὶ ξυγγνώμην εἶναι, εἴ τι ἠναντιοῦντο.

Κεφ. ριε'. Καὶ ὁ μέν, τοιαῦτα εἰπών, καὶ παραθαρσύνας, διελθουσῶν τῶν σπονδῶν, τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο

où γ est très-bien écrit, fait cesser mes craintes et me prouve que x, ou à mal lu, on n'a pas lu exactement. - τοις παρ' Αθηναιοις D, F, I; τοις παρα Αθηναιους C, G. - δικαιοτερον πρ. C, G.—4. (νυν s. l. *al. m.*) πεφοβησθαι H. - τους τε (παντας om.) D. - εκελευσεν H. - και (το om.) D, I. - (αιτιαν om.) ἕξοντας C. - σφας (εις s. ας *al. m.*) E. - υπ' αλληλων D, I. - ει τι ηναντιουντο (ν s. ου, *ead. m.*) B; οτι ηναντιουντο F, I.

Chap. CXV. 1. (και om.) παραθαρσ. D, I. - ημυναντο F; ημυναντο (οι s. αν, *al. m.*) H. — 2. τηι δ' υστεραιαν C, G. - μηχ. μελ. (λ s. l.) ουσης D; μηχ. μελ

τῇ Ληκύθῳ· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἠμύνοντό τε ἐκ φαύλου τειχίσματος, καὶ ἀπ' οἰκίων ἐπάλξεις ἐχυσῶν. [2] καὶ μίαν μὲν ἡμέραν ἀπεκρούσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μηχανῆς μελλούσης προσάξεσθαι αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἀφ' ἧς πῦρ ἐνήσειν διενοῦντο ἐς τὰ ξύλινα παραφράγματα, καὶ προσιόντος ἤδη τοῦ στρατεύματος, ᾗ ᾤοντο μάλιστα αὐτοὺς προσκομιεῖν τὴν μηχανὴν, καὶ ἦν ἐπιμαχώτατον, πύργον ξύλινον ἐπ' οἴκημα ἀντέστησαν, καὶ ὕδατος ἀμφορέας πολλοὺς καὶ πίθους ἀνεφόρησαν, καὶ λίθους μεγάλους· ἄνθρωποί τε πολλοὶ ἀνέβησαν. [3] τὸ δὲ οἴκημα, λαβὸν μεῖζον ἄχθος, ἐξαπίνης κατεῤῥάγη· καὶ ψόφου πολλοῦ γενομένου, τὺς μὲν ἐγγὺς καὶ ὁρῶντας τῶν Ἀθηναίων ἐλύπησε μᾶλλον ἢ ἐφόβησεν. [4] οἱ δὲ ἄπωθεν, καὶ μάλιστα οἱ διὰ πλείστου, νομίσαντες ταύτῃ ἑαλωκέναι ἤδη τὸ χωρίον, φυγῇ ἐς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ναῦς ὥρμησαν.

Κεφ. ρις'. Καὶ ὁ Βρασίδας, ὡς ᾔσθετο αὐτοὺς ἀπολείποντάς τε τὰς ἐπάλξεις, καὶ τὸ γιγνόμενον ὁρῶν, ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ, εὐθὺς τὸ τείχισμα λαμβάνει· καὶ ὅσους ἐγκατέλαβε, διέφθειρε. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τοῖς τε πλοίοις καὶ ταῖς ναυσὶ, τύτῳ τῷ τρόπῳ ἐκλιπόντες τὸ χωρίον, ἐς Παλλήνην διεκομίσθησαν. [2] ὁ δὲ Βρασίδας (ἔστι γὰρ ἐν τῇ Ληκύθῳ Ἀθηνᾶς ἱερὸν, καὶ ἔτυχε κηρύξας, ὅτε ἔμελλε προσβάλλειν, τῷ ἐπιβάντι πρώτῳ τῦ τείχυς τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου δώσειν,) νομίσας ἄλλῳ τινὶ

υσης I.-πραξασθαι (marg. *al. m.* προσαξεσθαι) D, I.-πυργον δε ξυλ. H.-επ' οικ. αντικατεστησαν (marg. *al. m.* γρ. αντεστησαν H. — 4. οἱ δε αποθεν D, E.-νομισαν (τες marg. *al. m.*) I.-(ταυτῃ om.) ἑαλωκ. F.

Chap. CXVI. 1. τε ναυσιν τυτων C, F.-ελλιποντες B.-Παληνην F. — 2. εστι

Lecythum oppugnare cœpit. Athenienses vero e munitione parum firma, et ex ædificiis pinnas habentibus sese defendebant. [2] Et unum quidem diem propulsarunt. Postridie vero, cum adversarii machinam ipsis essent admoturi, ex qua ignem in ligneas munitiones injicere in animo habebant; cumque exercitus jam accessisset ad eam partem, ad quam potissimum *Athenienses* machinam ab ipsis admotum iri putabant, et qua *munitio* maxime expugnari poterat, ligneam turrim ædificio impositam *ei* opposuerunt, et multas aquæ amphoras, et dolia, et ingentia saxa *eo* comportarunt. Multique mortales *illuc* ascenderunt. [3] Ædificium autem, quod onus suscepisset gravius, quam quod sustinere posset, repente disruptum est; editoque ingenti fragore, Athenienses quidem, qui prope erant, et rem cernebant, majore dolore, quam metu affecit. [4] Qui vero procul aberant, præcipue vero remotissimi quique, existimantes, munitionem ab illa parte jam esse captam, fuga ad mare et ad naves contenderunt.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 331.

Cap. 116. Brasidas vero, cum animadvertisset, ipsos *propugnaculi* pinnas deseruisse, et videret id quod acciderat, cum suis copiis irruens, munitionem confestim capit; et quotquot in ea deprehendit, interfecit. Tunc Athenienses quidem, cum hoc modo locum illum deseruissent, navigiis navibusque Pallenen se receperunt. [2] Brasidas vero, nam in Lecytho erat Palladis templum, et, cum eam esset oppugnaturus, per præconis vocem edixerat, se triginta argenti minas ei daturum, qui pri-

(marg. *al. m.* ετυχε) κηρυξας I. - (προς s. l. *al. m.*) βαλλειν H. - αλλῳ τινι πρωτῳ η ανθρ. C. - εις το ἱερον C, F, G. — 3. τῳ χωριῳ F. - επεβυλευεν H. - τῳ πολεμῳ τῳδε F.

Bell. Pelop. an. 8. Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 331.

mus murum conscendisset, ratus illum locum aliqua alia quam humana ratione captum, cum illas triginta minas Deæ ad templum *ædificandum* dedit, tum etiam eversa Lecytho, eaque refecta, totum ejus solum *illi* dicavit. [3] Atque hic quidem reliquum hyemis tempus consumsit tum in locis, quæ tenebat, stabiliendis, tum in clandestinis consiliis ineundis, quibus alia in suam potestatem redigeret. Hac autem hyeme exacta, octavus belli annus excessit.

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 33$\frac{1}{2}$. Post Mart. 24. Sub finem An. 8.

Cap. 117. Ineunte autem sequentis æstatis vere, Lacedæmonii et Athenienses statim annuas inducias fecerunt: Athenienses quidem, quod existimarent, Brasidam nullam præterea suorum *sociorum* civitatem ad defectionem faciendam amplius impulsurum, priusquam ad bellum se per otium comparassent; simul etiam, si res sibi feliciter succederet, se compositionem diuturniorem facturos: Lacedæmonii vero, quod putarent Athenienses ea metuere, quæ reapse metuebant, datoque malorum ac miseriarum laxamento, ubi *pacis* periculum fecissent, majore compositionis faciendæ desiderio flagraturos, sibique restitutis viris, *quos in insula Sphacteria ceperant*, ad pacem vel diuturniorem faciendam promtiores futuros. [2] Plurimi enim faciebant suos cives recuperare, dum Brasidas adhuc rem feliciter gereret. Nam si ipse majores progressus fecisset, et res æquasset, futurum erat, ut his quidem *suis civibus* privarentur, cum illis vero *Atheniensibus* æquis viribus certantes, belli fortunam periclitarentur, illosque fortasse vincerent. Induciæ igitur inter ipsos ipsorumque socios factæ sunt, in hæc verba.

Chap. CXVII. 1. ȣκ αν επι τον βρ, I. - παρεσκευασμντο (α s. ε, ω s. σα, *al. m.*) D; παρεσκευασαντο (αιν s. αν) E. - παρεσκευασαντο (marg. *al. m.* πατρόπῳ,

τρόπῳ, ἢ ἀνθρωπείῳ, τὴν ἅλωσιν γενέσθαι, τάς τε τριάκοντα μνᾶς τῇ θεῷ ἀπέδωκεν ἐς τὸ ἱερὸν, καὶ τὴν Λήκυθον καθελὼν, καὶ ἀνασκευάσας, τέμενος ἀνῆκεν ἅπαν. [3] καὶ ὁ μὲν τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος, ἅ τε εἶχε τῶν χωρίων, καθίστατο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεβούλευε. καὶ τοῦ χειμῶνος διελθόντος, ὄγδοον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ.

Κεφ. ριζ΄. Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, ἅμα ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθὺς ἐκεχειρίαν ἐποιήσαντο ἐνιαύσιον, νομίσαντες, Ἀθηναῖοι μὲν, οὐκ ἂν ἔτι τὸν Βρασίδαν σφῶν προσαποστῆσαι οὐδὲν, πρὶν παρασκευάσαιντο καθ᾽ ἡσυχίαν, καὶ ἅμα, εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι, καὶ ξυμβῆναι τὰ πλείω· Λακεδαιμόνιοι δὲ, ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἡγούμενοι, ἅπερ ἔδεισαν, φοβεῖσθαι, καὶ γενομένης ἀνακωχῆς κακῶν καὶ ταλαιπωρίας, μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς, πειρασαμένους, ξυναλλαγῆναί τε, καὶ, τοὺς ἄνδρας σφίσιν ἀποδόντας, σπονδὰς ποιήσασθαι καὶ ἐς τὸν πλείω χρόνον. [2] τοὺς γὰρ δὴ ἄνδρας περὶ πλείονος ἐποιοῦντο κομίσασθαι, ὡς ἔτι Βρασίδας εὐτύχει· καὶ ἔμελλον, ἐπὶ μεῖζον χωρήσαντος αὐτοῦ, καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος, τῶν μὲν στέρεσθαι, τοῖς δ᾽ ἐκ τοῦ ἴσου ἀμυνόμενοι, κινδυνεύσειν καὶ κρατήσειν. γίγνεται οὖν ἐκεχειρία αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις, ἥδε·

ρασκευασονται I; ἅμα οι καλως F; ἅμα οι (ει s. δι al. m.) κ. G. - σφ. εχει D, E, I; σ. εχειν (οι s. ει, al. m.) G. - συμβηναι E. - Λακεδ. τε E, G. - τ. τοις Αθηναιοις H. - ἅπερ εδεδιεσαν F. - πειρασομενους C; πειρασομ. (α s. ο, al. m.) D, I. - συναλλαγηναι E. - εις τον πλειω χ. D. — 2. βρ. ηυτυχει. F donne ailleurs même leçon. - τους δε D; τους δ᾽ E. - αμυνομενοις D. - κινδυνευ (σ s. l. al. m.) ειν D. γινεται D, E. - αυτοις (τε om.) D, I. - ηδη (marg. al. m. ὧδε) D.

Κεφ. ριη'. » ΠΕΡΙ μὲν τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθίου, δοκεῖ ἡμῖν χρῆσθαι τὸν βουλόμενον ἀδόλως καὶ ἀδεῶς κατὰ τοὺς πατρίους νόμους. τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις ταῦτα δοκεῖ, καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς παροῦσι· Βοιωτοὺς δὲ καὶ Φωκέας πείσειν φασὶν ἐς δύναμιν προσκηρυκευόμενοι. περὶ δὲ τῶν χρημάτων τῶν τοῦ θεοῦ, ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας ἐξευρήσωμεν, ὀρθῶς καὶ δικαίως τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς, καὶ τῶν ἄλλων οἱ βουλόμενοι, τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι πάντες. [2] περὶ μὲν οὖν τούτων ἔδοξε Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ξύμμαχοις, ἐὰν σπονδὰς ποιῶνται οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῆς αὐτῶν μένειν ἑκατέρους, ἔχοντας, ἅπερ νῦν ἔχομεν· τοὺς μὲν, ἐν τῷ Κορυφασίῳ, ἐντὸς τῆς Βουφράδος καὶ τοῦ Τομέως μένοντας· τοὺς δὲ, ἐν Κυθήροις, μὴ ἐπιμισγομένους ἐς τὴν ξυμμαχίαν, μήτε ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς, μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς· τοὺς δὲ ἐν Νισαίᾳ καὶ Μινώᾳ, μὴ ὑπερβαίνοντας τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τῶν Πυλῶν τῶν παρὰ τοῦ Νίσου ἐπὶ τὸ Ποσειδώνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδωνίου, εὐθὺς ἐπὶ τὴν γέφυραν τὴν ἐς Μίνωαν. [3] μηδὲ Μεγαρέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ὑπερβαίνειν τὴν ὁδὸν ταύτην, καὶ τὴν νῆσον, ἥνπερ ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔχοντας, μήτε ἐπιμισγομένους μηδετέρους μηδετέρωσε· καὶ τὰ ἐν Τροιζῆνι, ὅσαπερ νῦν ἔχουσι, καὶ οἷα ξυνέθεντο πρὸς

Chap. CXVIII. 1. (του om.) Απολλωνος B. - του Πιθιου G. - αδολως (και αδεως om.) C, G, H; αδ. (και αδεως s. l. *al. m.*) E, - ταυτα (δοκειν marg. *al. m.*) και τοις ξ. D, I. - Βιωτους δε G. - πεισειν σφας (marg. *al. m.* σφεις) I; πεισει (ν s. l. *al. m.*) σφεις D. - (των om.) του θεου F, H. - και δ. τοις πατρωοις νομοις χρωμενοι παντες D; *Idem* E, à l'exception de και ημεις και υμεις

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. ½. V. C. Varr. 33½.

CAP. 118. « QUOD ad templum atque oraculum Apollinis Pythii attinet, nobis placet, ut qui velit, sine fraude et sine metu ex patriis institutis *eo* utatur. Atque Lacedæmoniis quidem, eorumque sociis, qui adsunt, hæc placent. Dixerunt autem, se Bœotis et Phocensibus *hoc* pro virili parte persuasuros, caduceatore *ad ipsos* misso. Quod vero attinet ad Dei pecuniam, operam dare *placet*, ut sontes comperiamus, patriis institutis utentes *utrique*, et nos et vos, et ex aliis, quicunque voluerint, omnes patriis institutis utentes. [2] De his igitur placuit Lacedæmoniis, cæterisque eorum sociis, si Athenienses pacem faciant, ut utrique in suo maneant, retinentes *ea*, quæ nunc habemus. Hi quidem *Lacedæmonii* in Coryphasio inter Buphradem et Tomeum manentes. Hi vero *Athenienses* in Cytheris, ita ut neutri cum alteris societate sese permisceant, neque nos cum ipsis, neque ipsi nobiscum commercium habeant. Qui vero sunt in Nisæa, et Minoa, ne transeant viam, quæ est a Pylis ad Nisi *sacellum et* ad Neptuni delubrum, et a Neptuni delubro ad pontem, qui Minoam spectat. [3] Neque Megarenses eorumque socii hanc viam transeant, et insulam, quam Athenienses ceperunt, neutrique cum alteris ultro citroque commercium habeant : eaque *Megarenses* retineant, quæcunque in Trœzene nunc habent, et de quibuscunque inter ipsos et Athenienses convenit. Utque mari

s. l. *al. m.*; δικ. τοις πατρωοις ν. le reste conforme au texte F; χρωμ. και ἡμεις και ὑμεις, le reste conforme au texte C, G. — 2. τοις (αλλοις om.) ξυμ. εαν C, E, G; τοις αλ. ξ. (κατα ταυτα ταδε εδοξε Λακεδαιμονιοις και τοις αλλοις ξυμ.) εαν F. X cite cette leçon, mais avec deux var. — επι της ἑαυτων G; επι των αυτων I. - εντος τȣ βȣφραδος G, H. - τοις δε εν Κυθηριοις F, I. - μη επιμισγομενοις F. - τȣς δ' εν Νισαια C, G. - π. των απο τȣ Νισαιȣ D, F, I; π. τ. απο τȣ Νισȣ E. - ες Μινωα C, G; εις Μιναν (marg. Μινωαν I. — 3. οἱ Αθ.

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. 1/2. V. C. Varr. 33 1/2.

utantur cum per omnes agri sui partes, tum per eas, quæ ad ipsorum socios pertinent. Item ut Lacedæmonii eorumque socii navigent navi non longa : sed alio navigio, quod remis agatur, et ad quingentorum talentorum pondus vehat. [4] Item ut caduceatori, et legatis, eorumque comitibus, quotcunque *ipsis* placuerit belli finiendi et controversiarum causa, in Peloponnesum aut Athenas euntibus ac redeuntibus, terra marique fœdera sint. [5] Interea vero neutri transfugas, aut liberum, aut servum recipiant. Item ut et a vobis apud nos et a nobis apud vos causa dicatur ex patriis institutis, ut controversiæ jure, sine bello dirimantur. Atque Lacedæmoniis quidem eorumque sociis hæc placent. Quod si quid aut honestius, aut justius his esse vobis videtur, Lacedæmonem profecti docete. [6] Nihil enim eorum, quæ justa esse demonstraritis, aut Lacedæmonii, aut eorum socii recusabunt. Qui autem *eo* proficiscentur, proficiscantur cum *absoluta rei arbitratu suo transigendæ* autoritate, quemadmodum vos quoque nos *facere* jubetis. Hæc autem fœdera ad annum durabunt. *Ita* placuit populo. Senatores Acamantidis tribus Prytanes erant, Phænippus scriba erat, Niciades Epistates. [7] Laches pronuntiavit: Quod felix faustumque sit Atheniensi populo, inducias fieri, pro ut Lacedæmonii, eorumque socii consentiunt. Et *magistratus* inducias annuas esse coram populo spoponderunt. Harum autem initium fieri ab hoc die, qui est decimus quartus mensis Elaphebolionis. Hoc interim

Mart. 21.

(εχοντας marg. *al. m.*) I. - μηδετερως H. - κατα (την marg. *ead. m.*) ξ. D. - πλειν ου μακρα ν. D; πλειν μικρα ν. E; π. (ȣ s. l. *al. m.*) μακρα I. - αλλω κωπηρει πλοιω (marg. *al. m.* αλλῳ δε κωπηρει) I. — 4. εαν δοκη C, H, I. — 5. μητε ἡμας, μητε ὑμας G. - ἡμιν και (ἡμας s. l. *al. m.*) ὑμιν H. - κατα (τα om.) π. G. - ει δε τις D, I. - ειτε καλλιον B, C, D, E, G, H, I. — 6. απο-

Ἀθηναίους· καὶ τῇ θαλάσσῃ χρωμένους, ὅσα ἂν κατὰ τὴν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν. Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πλεῖν μὴ μακρᾷ νηῒ, ἄλλῳ δὲ κωπήρει πλοίῳ, ἐς πεντακόσια τάλαντα ἄγοντι μέτρα. [4] κήρυκι δὲ, καὶ πρεσβείᾳ, καὶ ἀκολούθοις, ὁπόσοις ἂν δοκῇ, περὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου, καὶ δικῶν, ἐς Πελοπόννησον καὶ Ἀθήναζε σπονδὰς εἶναι ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσι, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. [5] τοὺς δὲ αὐτομόλους μὴ δέχεσθαι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μήτε ἐλεύθερον, μήτε δοῦλον, μήτε ὑμᾶς, μήτε ἡμᾶς. δίκας τε διδόναι ὑμᾶς τε ἡμῖν καὶ ἡμᾶς ὑμῖν κατὰ τὰ πάτρια, τὰ ἀμφίλογα δίκῃ διαλύοντας ἄνευ πολέμου. τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις ταῦτα δοκεῖ· εἰ δέ τι ὑμῖν εἴ τε κάλλιον, εἴ τε δικαιότερον τούτων δοκεῖ εἶναι, ἰόντες ἐς Λακεδαίμονα διδάσκετε. [6] οὐδενὸς γὰρ ἀποστήσονται, ὅσα ἂν δίκαια λέγητε, οὔτε οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὔτε οἱ ξύμμαχοι. οἱ δὲ ἰόντες, τέλος ἔχοντες ἰόντων, ᾗπερ καὶ ὑμεῖς ἡμᾶς κελεύετε. αἱ δὲ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσονται. ἔδοξε τῷ δήμῳ. Ἀκάμαντις ἐπρυτάνευε, Φαίνιππος ἐγραμμάτευε, Νικιάδης ἐπεστάτει. [7] Λάχης εἶπε, τύχῃ ἀγαθῇ τῇ Ἀθηναίων, ποιεῖσθαι τὴν ἐκεχειρίαν, καθὰ ξυγχωροῦσι Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν· καὶ ὡμολόγησαν ἐν τῷ δήμῳ τὴν ἐκεχειρίαν εἶναι ἐνιαυτόν. ἄρχειν δὲ, τήνδε τὴν ἡμέραν, τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνός. ἐν

στησωνται (ο s. ω, *al. m.*) I. - ὅσα (αν om.) D, I. - δικαι λ. D. - οἱ ξ: (οἱ δε om.) ιοντες; οἱ ξ. αν και ιοντες I. — 7. ειπει H. - Αθ. γενεσθαι I. - ξυγχωρουσιν C, D, E, I. - οἱ Λακεδ. D, E, I. - αρχην B, C, D, E, G, H, I; αρχην (marg. *ead. m.* γρ. αρχειν F. - ες αλληλους D. — 8. εκκλησιας D, I. - πρωτοι μεν π. G.

τούτῳ τῷ χρόνῳ ἰόντας ὡς ἀλλήλους πρέσβεις καὶ κήρυκας, ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, καθότι ἔσται ἡ κατάλυσις τοῦ πολέμου. [8] ἐκκλησίαν δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς πρυτάνεις, πρῶτον περὶ τῆς εἰρήνης βουλεύσασθαι Ἀθηναίους, καθότι ἂν εἰσίῃ ἡ πρεσβεία περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου. σπείσασθαι δὲ αὐτίκα μάλα τὰς πρεσβείας ἐν τῷ δήμῳ τὰς παρούσας, ἦ μὲν ἐμμενεῖν ἐν ταῖς σπονδαῖς τὸν ἐνιαυτόν.

Κεφ. ριθ΄. Ταῦτα ξυνέθεντο Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὡμολόγησαν καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις, μηνὸς ἐν Λακεδαίμονι Γεραστίου δωδεκάτῃ. [2] ξυνετίθεντο δὲ καὶ ἐσπένδοντο, Λακεδαιμονίων μὲν, οἵδε, Ταῦρος Ἐχετιμίδα, Ἀθήναιος Περικλείδα, Φιλοχαρίδας, Ἐρυξιδαΐδα· Κορινθίων δὲ, Αἰνέας Ὠκύτου, Εὐφαμίδας Ἀριστωνύμου· Σικυωνίων δὲ, Δαμότιμος Ναυκράτους, Ὀνάσιμος Μεγακλέους· Μεγαρέων δὲ, Νίκασος Κεκάλου, Μενεκράτης Ἀμφιδώρου· Ἐπιδαυρίων δὲ, Ἀμφίας Εὐπαΐδα· Ἀθηναίων δὲ οἱ στρατηγοὶ, Νικόστρατος Διϊτρέφους, Νικίας Νικηράτου, Αὐτοκλῆς Τολμαίου. [3] Ἡ μὲν δὴ ἐκεχειρία, αὕτη ἐγένετο, καὶ ξυνῄεσαν ἐν αὐτῇ περὶ τῶν μειζόνων σπονδῶν διὰ παντὸς ἐς λόγους.

Κεφ. ρκ΄. Περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας, αἷς ἐπήρχοντο, Σκιώνη ἐν τῇ Παλλήνῃ πόλις ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων πρὸς Βρασίδαν. Φασὶ δὲ οἱ Σκιωναῖοι, Πελληνῆς μὲν εἶναι ἐκ

– περι (της om.) ειρ. D, I. – καθοτι αν εσιη F, H.

Chap. CXIX. 1. ταυτα ξυν. οἱ Λακεδ. I. – και ωμοσαν και C, E, F, G: και ωμοσαν Λακεδαιμονιοι D. – και ι ξυμμαχοι C. — 2. και εσπενδον Λακεδ. E. – (οἱ δε om.) Ταυρος I. – ορ. δε ενεας C; K. δε εινεως D, I; K. δε εινεας F; K. δε

tempore utrorumque legatos, atque caduceatores, invicem adeuntes, tractare qua ratione bellum sedari possit. [8] Concione autem ab Imperatoribus et Prætoribus advocata, primum populum Atheniensem de pace consultare, pro ut *ad ipsum* legatio de bello sedando venerit. Et primo quoque tempore legatos, qui aderunt, factis induciis apud populum spondere, se annum integrum induciarum conventis staturos.

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 33$\frac{1}{2}$.

Cap. 119. Atque hæc sunt pacta et conventa, quæ inter Lacedæmonios et Athenienses ac utrorumque socios facta, ac de communi utrorumque sententia jurata fuernnt, Gerastii apud Lacedæmonios mensis die duodecimo. [2] Horum autem pactorum et conventorum autores *ac sponsores* exstiterunt ex Lacedæmoniis isti, Taurus Echetimidæ, Athenæus Pericleidæ, Philocharidas Eryxidaïdæ. Ex Corinthiis, Æneas Ocytæ, Euphamidas Aristonymi. Ex Sicyoniis, Damotimus Naucratis, Onasimus Megaclis. Ex Megarensibus, Nicasus Cecali, Menecrates Amphidori. Ex Epidauriis, Amphias Eupæidæ. Ex Atheniensibus Imperatores, Nicostratus Diotrephis, Nicias Nicerati, Autocles Tolmæi *filius*. [3] Atque hæ quidem induciæ factæ sunt, et quamdiu durarunt, *utrique* in colloquium de rerum majorum fœderibus perpetuo venerunt.

Cap. 120. Per hos autem dies, quibus *alteri ad alteros* adibant, Scione apud Pellenen civitas ab Atheniensibus ad Brasidam defecit. Scionæi autem se Pellenenses quidem esse dicunt, ex Peloponneso *oriundos*; sed suos

Bell. Pelop. an. 8. exeunte Olymp. 89. 1. V. C. Varr. 331.

νιας G. - ωκυτυ E. - (ευφαμιδας Αριςωνυμυ om.) Σικυωνιοι D, E, I. - Δειμοτιμος N. G. - Μεγαρεα δε C. [illegible]

Chap. CXX. I. ετ. Σικυωνη D, E, I. - απο Αθην. D, I. - δε οἱ Σικυωνιοι D, E; δε οἱ Σικυωνιοι I. - Πελληνεις D, E, F, G, I. - πλ. δ' εκ τρ. H. - τα

Bell. Pelop. an. 9. exeunte Olymp 89. ½. V. C. Varr. 32½.

majores, cum a Troja navigarent, tempestate, qua Achivi jactati fuerunt, in eum locum delatos fuisse, ibique sedes posuisse. [2] Cum autem illi defecissent, Brasidas noctu Scionem trajecit, triremi quidem socia præeunte, ipse vero celoce vectus eminus *eam* sequens, ut, si forte in aliquod navigium *sua* celoce majus incideret, triremis opem ipsi ferret: si vero alia pari magnitudine triremis advenisset, existimabat *illam* non recta venturam contra minus *navigium*, sed contra triremem, et se interea saluti suæ consulturum. [3] Cum autem *eo* trajecisset, et Scionæorum concionem advocasset, eadem *ibi* dixit, quæ et Acanthi, et Toronæ. Addebat præterea, ipsos maxima laude dignos esse, qui, cum Pellene in Isthmo ab Atheniensibus Potidæam tenentibus sit intercepta, cumque nihil aliud sint, quam insulani, tamen sua sponte ad libertatem transierint, neque per ignaviam exspectarint, ut sibi necessitas imponeretur, qua manifestum domesticum bonum sequi cogerentur. [4] Hoc autem argumento esse, ipsos vel ad quodvis aliud summum discrimen fortiter subeundum paratos fore, si res ex animi sententia constituantur: ac re vera se fidelissimos Lacedæmoniorum amicos illos existimaturum esse, et aliis honoribus affecturum.

Cap. 121. Scionæi autem hujus verbis elati sunt, omnesque pariter animis confirmati, vel illi, quibus ante res, quæ gerebantur, minime placebant, et bellum alacriter ferre constituerunt, et Brasidam cum aliis rebus honorifice acceperunt, tum etiam publice quidem

(χειμωνι *al. m.*) I. — 2. την Σικυωνην E. - μεν φινια C. - προσπλευση C, D, E, F, G, H. - κελλητιω E. - αποθεν D, E. - μειζ. πλειονι περιτυγχανοι C; μ. πλοιω περιτυγχανει D, I. - αμυνοι αυτη C, D, E, F, G, I; αμυνη αυτη H. - ν. τρεψασθαι C, D, E, F, G, H, I. — 4. πιστοτατους τε ἡγησεσθαι αυτους τη αληθεια A. Ex

Πελοποννήσου,

Πελοποννήσου, πλέοντας δ᾽ ἀπὸ Τροίας σφῶν τοὺς πρώτους κατενεχθῆναι ἐς τὸ χωρίον τοῦτο, τῷ χειμῶνι, ᾧ ἐχρήσαντο Ἀχαιοὶ, καὶ αὐτοῦ οἰκῆσαι. [2] ἀποστᾶσι δ᾽ αὐτοῖς ὁ Βρασίδας διέπλευσε νυκτὸς ἐς τὴν Σκιώνην, τριήρει μὲν φιλίᾳ προπλεούσῃ, αὐτὸς δὲ ἐν κελητίῳ ἄπωθεν ἐφεπόμενος, ὅπως, εἰ μέν τινι τοῦ κέλητος μείζονι πλοίῳ περιτυγχάνοι, ἡ τριήρης ἀμύνοι αὐτῷ· ἀντιπάλου δὲ ἄλλης τριήρους ἐπιγενομένης, οὐ πρὸς τὸ ἔλασσον νομίζων τρέψεσθαι, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸν διασώσειν. [3] περαιωθεὶς δὲ, καὶ ξύλλογον ποιήσας τῶν Σκιωναίων, ἔλεγεν, ἅ, τε ἐν τῇ Ἀκάνθῳ καὶ Τορώνῃ· καὶ προσέτι, φάσκων, ἀξιωτάτους αὐτοὺς εἶναι ἐπαίνου, οἵ τινες, τῆς Πελλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης ὑπὸ Ἀθηναίων Ποτίδαιαν ἐχόντων, καὶ ὄντες οὐδὲν ἄλλο ἢ νησιῶται, αὐτεπάγγελτοι ἐχώρησαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ οὐκ ἀνέμειναν ἀτολμίᾳ ἀνάγκην σφίσι προσγενέσθαι περὶ τοῦ φανερῶς οἰκείου ἀγαθοῦ. [4] σημεῖόν τ᾽ εἶναι τοῦ καὶ ἄλλο τι ἂν αὐτοὺς τῶν μεγίστων ἀνδρείως ὑπομεῖναι, εἰ τεθήσεται κατὰ νοῦν τὰ πράγματα· πιστοτάτους τε τῇ ἀληθείᾳ ἡγήσεσθαι αὐτοὺς Λακεδαιμονίων φίλους, καὶ τἆλλα τιμήσειν.

Κεφ. ρκα΄. Καὶ οἱ μὲν Σκιωναῖοι ἐπήρθησάν τε τοῖς λόγοις, καὶ θαρσήσαντες πάντες ὁμοίως, καὶ οἷς πρότερον μὴ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα, τόν τε πόλεμον διενοοῦντο προθύμως οἴσειν, καὶ τὸν Βρασίδαν τά τ᾽ ἄλλα καλῶς ἐδέξαντο, καὶ δημοσίᾳ μὲν, χρυσῷ στεφάνῳ ἀνέδησαν, ὡς

Chap. CXXI. 1. τα πραττομενα E. – διενοουντο ταχεως οισειν C, G. – τα τε

ἐλευθεροῦντα τὴν Ἑλλάδα, ἰδίᾳ δὲ, ἐταινίουν τε, καὶ προσήρχοντο ὥσπερ ἀθλητῇ. [2] ὁ δὲ, τό, τε παραυτίκα, φυλακήν τινα αὐτοῖς ἐγκαταλιπὼν, διέϐη πάλιν. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ στρατιὰν πλείω ἐπεραίωσε, βουλόμενος μετ' αὐτῶν τῆς τε Μένδης καὶ τῆς Ποτιδαίας ἀποπειράσαι ἡγούμενος, καὶ τοὺς Ἀθηναίους βοηθῆσαι ἂν, ὡς ἐς νῆσον, καὶ βουλόμενος φθάσαι. καί τι καὶ αὐτῷ ἐπράσσετο ἐς τὰς πόλεις ταύτας προδοσίας πέρι. καὶ ὁ μὲν ἔμελλεν ἐγχειρήσειν ταῖς πόλεσι ταύταις.

Κεφ. ρκϐ'. Ἐν τούτῳ δὲ, τριήρει οἱ τὴν ἐκεχειρίαν περιαγγέλλοντες ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν, Ἀθηναίων μὲν, Ἀριστώνυμος, Λακεδαιμονίων δὲ, Ἀθήναιος. καὶ ἡ μὲν στρατιὰ πάλιν διέϐη ἐς Τορώνην· οἱ δὲ τῷ Βρασίδᾳ ἀνήγγελλον τὴν ξυνθήκην· καὶ ἐδέξαντο πάντες οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι Λακεδαιμονίων τὰ πεπραγμένα. [2] Ἀριστώνυμος δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις κατῄνει, Σκιωναίους δὲ αἰσθόμενος, ἐκ λογισμοῦ τῶν ἡμερῶν, ὅτι ὕστερον ἀφεστήκοιεν, οὐκ ἔφη ἐνσπόνδους ἔσεσθαι. Βρασίδας δὲ ἀντέλεγε πολλὰ, ὡς πρότερον, καὶ οὐκ ἀφίει τὴν πόλιν. [3] ὡς δ' ἀπήγγελλεν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Ἀριστώνυμος περὶ αὐτῶν, οἱ Ἀθηναῖοι εὐθὺς ἕτοιμοι ἦσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν Σκιώνην. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πρέσϐεις πέμψαντες, παραϐήσεσθαι ἔφασαν αὐτοὺς τὰς σπονδὰς, καὶ τῆς πόλεως ἀντεποιοῦντο, Βρασίδᾳ πιστεύοντες· δίκῃ τε ἕτοιμοι ἦσαν περὶ αὐτῆς κρί-

αλλα D, E, I.-ιδια τε D; ιδια (δε marg. *al. m.*) I. — 2. Μενδος D.-ες νησον E.-και τι αυτῳ και επρ. C, G, H, I; καί τι (και om.) αυτῳ επρ. D, E.

Chap. CXXII. 1. τριηρει οι οι την C; τριηρει ες την D; τριηρεις οι την E, F, G.-β. ανηγγειλαν D.-εδεξα (ν. s. α, *al. m.*) το D. — 2. ἡμερων, και ὅτι F.

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 33$\frac{1}{2}$.

aurea corona redimierunt, ut Græciæ liberatorem, privatim vero tæniis coronabant, et ad *ipsum* ut ad athletam *victorem officii caussa* accedebant. [2] Ille vero confestim, quodam *non magno* præsidio apud ipsos relicto, retro abiit. Nec multo post exercitum majorem *eo* trajecit, quod Menden et Potidæam cum ipsis tentare vellet: existimans et Athenienses ad opem ipsis ferendam venturos, quippe quod insulam incolerent, eosque antevertere cupiens. Quin etiam nonnullos in his civitatibus ad proditionem sollicitabat. Atque ille quidem has civitates aggressurus erat.

Cap. 122. Sed interea ad eum veniunt cum triremi, qui inducias renuntiarent, ex Atheniensibus, Aristonymus, ex Lacedæmoniis, Athenæus. Atque exercitus quidem Toronam reversus est. Legati vero conventa Brasidæ renunciarunt. Universi autem Lacedæmoniorum socii, qui in Thracia erant, res gestas comprobarunt. [2] Aristonymus autem cæteris quidem assentiebatur; sed Scionæos, quos ex dierum supputatione post initas inducias defecisse animadvertebat, fœderis participes fore negabat. Brasidas vero contra multis verbis affirmabat, *Scionem* prius *defectionem fecisse*, nec urbem dimittere volebat. [3] Cum autem Aristonymus *hæc* de ipsis *Scionæis* Athenas renunciasset, Athenienses ad bellum Scionæ confestim inferendum *animis* erant parati. Lacedæmonii vero, legatis *ad Athenienses* missis, dicebant ipsos fœdera violaturos, *si bellum Scionæis inferrent*, urbemque *Scionam* sibi vindicabant, fidem Brasidæ habentes. Et parati erant ad judicio de ipsa

-ει (σπον s. l. *al. m.*) δὺς G. - ανελεγχε D; αντελεγχε (η s. τε *ead. m.*, et marg. *al. m.* αντελεγε I. - προτ. (και s. l. *al. m.*) ὺκ I. - ηφιε E. — 3. απηγ-

Bell. Pelop. an. 9. Olym. 89. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 33$\frac{1}{2}$.

disceptandum. Illi vero judicio quidem *controversiam committere*, *et rem in discrimen adducere*, *ac* periclitari nolebant, sed primo quoque tempore bellum *Scionæ* inferre *volebant*: irati, quod jam vel insularum incolæ a se defectionem sibi faciendam censerent, terrestri Lacedæmoniorum potentia nihil *ipsis in rebus maritimis* profutura freti. Et profecto, quod de defectione dicebatur, magis verum erat, quam vel ipsi Athenienses censerent. [4] Nam Scionæi duobus post *factas inducias* diebus defecerant. Confestim autem in Cleonis sententiam decretum fecerunt de expugnandis occidendisque Scionæis; et a cæteris *belli partibus* abstinentes, *ad hanc unam se converterunt*, *et* ad hoc *peragendum* se præparare cœperunt.

Mart. 26. anni 8.

Ante fin. anni 8.

CAP. 123. Interea vero Mende urbs, quæ erat sita in Pallene, Eretriensium colonia, defecit. Brasidas autem ipsos *Mendæos in fidem suam* recepit, non existimans, se injuste facere, quia Mendæi induciarum factarum tempore aperte *et sine proditione* deditionem fecerant. Habebat enim et ipse, quod vicissim crimini daret Atheniensibus de fœderibus violatis. [2] Quamobrem etiam Mendæi *hoc facere* magis sunt ausi, tum quia propensum Brasidæ animum videbant; et ex ipsa Scione conjecturam facientes, quia *Brasidas eam* non prodebat, tum etiam, quia, qui *proditionem* cum ipsis moliebantur, quamvis pauci essent, tamen (quia rem semel susceptam, quam tunc peracturi erant, amplius intermittere nolebant; sed sibi ipsis metuebant, ne patefierent,) plebem præter *omnium* opinionem superaverant. Athenienses autem, cum protinus *hæc* accepissent, multo

γειλεν H; επηγγελλεν I. - βρ. πιστευοντες. D'ici jusqu'à ειχε δε και ἡ αλ. lac.

νεσθαι. οἱ δὲ, δίκῃ μὲν οὐκ ἤθελον κινδυνεύειν, στρατεύειν δὲ ὡς τάχιστα, ὀργὴν ποιούμενοι, εἰ καὶ οἱ ἐν ταῖς νήσοις ἤδη ὄντες ἀξιοῦσι σφῶν ἀφίστασθαι, τῇ κατὰ γῆν Λακεδαιμονίων ἰσχύϊ ἀνωφελεῖ πιστεύοντες. εἶχε δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς ἀποστάσεως μᾶλλον ἢ οἱ Ἀθηναῖοι ἐδικαίουν. [4] δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον ἀπέστησαν οἱ Σκιωναῖοι. ψήφισμά τ' εὐθὺς ἐποιήσαντο, Κλέωνος γνώμῃ πεισθέντες, Σκιωναίους ἐξελεῖν τε καὶ ἀποκτεῖναι. καὶ τἄλλα ἡσυχάζοντες, ἐς τοῦτο παρεσκευάζοντο.

Κεφ. ρκγ΄. Ἐν τούτῳ δὲ Μένδη ἀφίσταται αὐτῶν, πόλις ἐν τῇ Παλλήνῃ, Ἐρετριέων ἀποικία. καὶ αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Βρασίδας, οὐ νομίζων ἀδικεῖν, ὅτι ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ φανερῶς προσεχώρησαν. ἔστι γὰρ ἃ καὶ αὐτὸς ἐνεκάλει τοῖς Ἀθηναίοις παραβαίνειν τὰς σπονδάς. [2] διὸ καὶ οἱ Μενδαῖοι μᾶλλον ἐτόλμησαν, τήν τε τοῦ Βρασίδου γνώμην ὁρῶντες ἑτοίμην, τεκμαιρόμενοι καὶ ἀπὸ τῆς Σκιώνης, ὅτι οὐ προὐδίδου· καὶ ἅμα, τῶν πρασσόντων σφίσιν ὀλίγων τε ὄντων, καὶ, ὡς τότε ἐμέλλησαν, οὐκέτι ἀνέντων, ἀλλὰ περὶ σφίσιν αὐτοῖς φοβουμένων τὸ καταδηλον, καὶ καταβιασαμένων παρὰ γνώμην τοὺς πολλούς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, εὐθὺς πυθόμενοι, πολλῷ ἔτι μᾶλλον ὀργισθέντες, παρε-

supp. marg. *al. m.* I. - Λακ. (ισχυι om.) G. - (ανωφελει om.) πισευοντες D, I. — 4. γαρ ημερας D, I. - εξελθειν τε και B; εξ. (τε om.) και I.

Chap. CXXIII. 1. ερετριεων D. - ενεκαλει. Les deux premières lettres mal formées remplacent une autre lettre effacée. C. — 2. ου προδιδου D. - τ. πρ. σφισιν. D'ici jusqu'à αυτ. φοβ. lacune sup. *al. m.*) E. - εμελλησεν (αν s. εν, *al. m.*) I. - πολλω (ετι om.) D. — 3. Σικιωνεων G. - αυτους (οις s. ους *al. m.*) πενταχ. H. - τριακοσιων Χαλκιδεων D. - αρχ. τε των απ' αυτων G. - πολυδαμιαν D, h.

σκευάζοντο ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις. [3] καὶ Βρασίδας, προσδεχόμενος τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, ὑπεκκομίζει ἐς Ὄλυνθον τὴν Χαλκιδικὴν παῖδας καὶ γυναῖκας τῶν Σκιωναίων καὶ Μενδαίων. καὶ τῶν Πελοποννησίων αὐτοῖς πεντακοσίους ὁπλίτας διέπεμψε, καὶ πελταστὰς τριακοσίους Χαλκιδέων, ἄρχοντά τε τῶν ἁπάντων Πολυδαμίδαν. καὶ οἱ μὲν, τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς, ὡς ἐν τάχει παρεσομένων τῶν Ἀθηναίων, κοινῇ εὐτρεπίζοντο.

Κεφ. ρκδ'. Βρασίδας δὲ καὶ Περδίκκας ἐν τούτῳ στρατεύουσιν ἅμα ἐπὶ Ἀῤῥίβαιον τοδεύτερον ἐς Λύγκον. καὶ ἦγον, ὁ μὲν, ὧν ἐκράτει Μακεδόνων τὴν δύναμιν, καὶ τῶν ἐνοικούντων Ἑλλήνων ὁπλίτας, ὁ δὲ, πρὸς τοῖς αὐτοῦ περιλοίποις τῶν Πελοποννησίων, Χαλκιδέας, καὶ Ἀκανθίους, καὶ τῶν ἄλλων κατὰ δύναμιν ἑκάστων. [2] ξύμπαν δὲ τὸ ὁπλιτικὸν τῶν Ἑλλήνων, τρισχίλιοι μάλιστα. ἱππῆς δ' οἱ πάντες ἠκολούθουν Μακεδόνων ξὺν Χαλκιδεῦσι. ὀλίγῳ ἐς χιλίους, καὶ ἄλλος ὅμιλος τῶν βαρβάρων πολύς. ἐσβαλόντες δὲ ἐς τὴν Ἀῤῥιβαίου, καὶ εὑρόντες ἀντεστρατοπεδευμένους αὐτοῖς τοὺς Λυγκηστὰς, ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. καὶ, ἐχόντων τῶν μὲν πεζῶν λόφον ἑκατέρωθεν, πεδίου δὲ τοῦ μέσου ὄντος, οἱ ἱππῆς, ἐς αὐτὸ καταδραμόντες, ἱππομάχησαν πρῶτα ἀμφοτέρων. [3] ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Βρασίδας καὶ ὁ Περδίκκας, προελθόντων προτέρων ἀπὸ τοῦ λόφου μετὰ τῶν ἱππέων τῶν Λυγκηστῶν

Chap. CXXIV. 1. Αριβαν, puis par corr. al. m. Αρριβαιον E. - το (ν *al. m.*) δευτερον E. - ηγον (ὁ μεν *bis*) B. - (και ακανθιους om.) C, G. — 2. συμπαν D, E, F, G, I. - το ὁπλιτικων D. - μαλιστα ιππεις δ' D, E, H, I. - συν χαλκ. C, D, E, F, G, H, I. - ολιγων ες Χιλιους E. - αντεστρατευομενους αυτοις D.

magis irritati, se adversus utramque civitatem instruebant. [3] Brasidas vero, cum infestum ipsorum classis adventum exspectaret, Scionæorum et Mendæorum liberos et conjuges in Chalcidicam Olynthum subduxit. Et ad ipsos *præsidii causa* misit quingentos gravis armaturæ milites Peloponnesios, et trecentos peltatos Chalcidenses, cum Polydamida *ipsorum* universorum præfecto. Atque hi quidem, quod Athenienses propediem adfuturos exspectarent, res suas communiter adornabant.

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 33$\frac{1}{2}$.

Cap. 124. Brasidas vero et Perdiccas interea copiis conjunctis bellum Arrhibæo rursus ad Lyncum intulerunt. Et duxerunt, hic quidem, copias Macedonum, quibus imperabat, et Græcorum *in Macedonia* habitantium milites. Ille vero, præter Peloponnesiorum reliquias, quas illic habebat, Chalcidenses, et Acanthios, et ex aliis *populis*, pro cujusque facultate *ac potentia*. [2] Universarum autem Græcarum copiarum erant fere tria millia. Equites vero universi, qui sequebantur, Macedonum cum Chalcidensibus, erant paulo pauciores quam mille. Et barbarorum alia manus permulta. Cum autem in Arrhibæi *regionem* irrupissent, et Lyncestas castra sibi opposita habentes invenissent, ipsi quoque castra *illis* opposita fecerunt. Cum autem pedites quidem utrinque collem haberent, *in quo consederant*, planities vero *inter utraque castra* interjaceret, equites in eam decurrentes, utrinque primum equestre prœlium commiserunt. [3] Deinde vero Brasidas et Perdiccas, cum Lyncestarum gravis armaturæ milites cum equitibus ex *suo* colle priores processissent, et ad prœlium committen-

An. 9. Post Apr. 9.

- οι ιππεις ες αυτο D, E, F, I. - οἱ ιππεις, ες αυτο D, E, I; οἱ ἱππεις και αυτο F. — 3. προελ. προτερον E, H. - (τυ om.) λοφυ D, I. - αντεπαγοντες (marg. *al.*

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 33$\frac{1}{2}$.

dum essent parati, et ipsi vicissim suas copias adversus *eos* produxissent, conflixerunt, et Lyncestas fugarunt. Et multos quidem interfecerunt, cæteri vero in editiora loca diffugientes, *ibi* quiescebant, *et ab armis abstinebant.* [4] Postea vero, *Brasidas et Perdiccas*, erecto tropæo, biduum triduumve substiterunt, opperientes Illyrios, qui, a Perdica mercede conducti, venturi erant. Deinde Perdiccas *quidem* adversus Arrhibæi pagos progredi, neque subsidere *tempusque terere* volebat. Brasidas vero de Mende sollicitus, tum ne, si prius, *quam ipse eo pervenisset*, Athenienses infesta classe *illuc* appulissent, aliquam cladem acciperet, tum etiam quod Illyrii non adessent, non *ad progrediendum*, sed ad regrediendum potius erat animo paratus.

Cap. 125. Interea vero, dum ipsi inter se contenderent, nunciatum est, Illyrios, etiam prodito Perdicca cum Arrhibæo se conjunxisse. Quare, cum utrique propter ipsorum metum, quod essent homines bellicosi, recedere jam placeret : sed propter contentionem nihil certi constitutum esset, quando inde discedendum esset, cumque nox intervenisset, Macedones quidem et barbarorum multitudo, subito timore perculsi (id quod magnis exercitibus accidere consuevit, qui incertis de causis *sæpe* animis consternantur) et existimantes, longe plures *hostes* contra se venire, quam *reapse* veniebant, ac jamjam adfore, se in repentinam fugam conjicientes domum tendebant. [2] Et Perdiccam, qui *fugam ipsorum* initio non senserat, ubi rescivit,

m. αντεπαγαγοντες) I. - οι δε πολλοι διαφευγοντες D. — 4. Ιλ. εμμενοντες E. - επειτα δε ὁ Περδικας I. - βρασιδας μεν της τε Μενδης D; E, I. - μη των Αθ. αροτερον. Ces 4 mots couvrent d'autres mots effacés.

ὁπλιτῶν

ὁπλιτῶν, καὶ ἑτοίμων ὄντων μάχεσθαι, ἀντεπαγαγόντες καὶ αὐτοὶ, ξυνέβαλον, καὶ ἔτρεψαν τοὺς Λυγκηστάς· καὶ πολλοὺς μὲν διέφθειραν· οἱ δὲ λοιποὶ, διαφεύγοντες πρὸς τὰ μετέωρα, ἡσύχαζον. [4] μετὰ δὲ τοῦτο, τροπαῖον στήσαντες, δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον, τοὺς Ἰλλυριοὺς μένοντες, οἳ ἔτυχον τῷ Περδίκκᾳ μισθοῦ μέλλοντες ἥξειν. ἔπειτα ὁ Περδίκκας ἐβούλετο προϊέναι ἐπὶ τὰς τοῦ Ἀῤῥιβαίου κώμας, καὶ μὴ καθῆσθαι· Βρασίδας δὲ τῆς τε Μένδης περιορώμενος, μὴ, τῶν Ἀθηναίων πρότερον ἐπιπλευσάντων, τὶ πάθῃ, καὶ ἅμα τῶν Ἰλλυριῶν οὐ παρόντων, οὐ πρόθυμος ἦν, ἀλλὰ ἀναχωρεῖν μᾶλλον.

Κεφ. ρκε΄. Καὶ ἐν τούτῳ διαφερομένων αὐτῶν ἠγγέλθη, ὅτι καὶ οἱ Ἰλλυριοὶ μετ᾽ Ἀῤῥιβαίου προδόντες Περδίκκαν γεγένηνται. ὥστε, ἤδη ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦν ἀναχωρεῖν, διὰ τὸ δέος αὐτῶν, ὄντων ἀνθρώπων μαχίμων, κυρωθὲν δὲ οὐδὲν, ἐκ τῆς διαφορᾶς, ὁπηνίκα χρὴ ὁρμᾶσθαι, νυκτός τε ἐπιγενομένης, οἱ μὲν Μακεδόνες, καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων εὐθὺς φοβηθέντες (ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα σαφῶς ἐκπλήγνυσθαι,) καὶ νομίσαντες πολλαπλασίους μὲν, ἢ ἦλθον, ἐπιέναι, ὅσον δὲ οὐδέπω παρεῖναι, καταστάντες ἐς αἰφνίδιον φυγὴν, ἐχώρουν ἐπ᾽ οἴκου. [2] καὶ τὸν Περδίκκαν, τοπρῶτον οὐκ αἰσθανόμενον, ὡς ἔγνω,

Chap. CXXV. 1. και οἱ Ιλλυριοί D; (και om.) οἱ Ιλυριοι (un deuxième λ, s. l. *al. m.*) H; καί (οἱ om.) Ιλλυριοι I. - Κυρωθεν (δε om.) E. - νυκτος (τε om.) C, G. - εκπληγνυσθαι D, E. - ὅσον δε τε ουπω παρειναι D; ὅσοι δε ουπω παρ. E, G. - αφνηδιοι D. - (αι s. l.) φνηδιον I. - ανεχωρουν επ᾽ D. — 2. τον βρασιδα I. - εστρατ. προσελθειν B. - εκδρομου D. - ει τοι προσβαλοιεν C, E. - (ὡς om.) δια ταχεων C. - τ. στρατ. ταδε D.

ἠνάγκασαν, πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν (ἄπωθεν γὰρ πολὺ ἀλλήλων ἐστρατοπεδεύοντο) προαπελθεῖν. Βρασίδας δὲ ἅμα τῇ ἕῳ, ὡς εἶδε τοὺς Μακεδόνας προκεχωρηκότας, τούς τε Ἰλλυριὰς καὶ τὸν Ἀῤῥίβαιον μέλλοντας ἐπιέναι, ξυναγαγὼν καὶ αὐτὸς ἐς τετράγωνον τάξιν τοὺς ὁπλίτας, καὶ τὸν ψιλὸν ὅμιλον ἐς μέσον λαβὼν, διενοεῖτο ἀναχωρεῖν. ἐκδρόμους δὲ, εἴ πη προσβάλλοιεν αὐτοῖς, ἔταξε τοὺς νεωτάτους. καὶ αὐτὸς, λογάδας ἔχων τριακοσίους, τελευταῖος, γνώμην εἶχεν, ὑποχωρῶν τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσκεισομένοις, ἀνθιστάμενος ἀμύνεσθαι. καὶ, πρὶν τοὺς πολεμίους ἐγγὺς εἶναι, ὡς διὰ ταχέων, παρεκελεύσατο τοῖς στρατιώταις τοιάδε.

Κεφ. ρκς΄. » ΕΙ μὲν μὴ ὑπώπτευον, ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ὑμᾶς, τῷ τε μεμονῶσθαι, καὶ ὅτι βάρβαροι οἱ ἐπιόντες, καὶ πολλοὶ, ἔκπληξιν ἔχειν, οὐκ ἂν ὁμοίως διδαχὴν ἅμα τῇ παρακελεύσει ἐποιούμην. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόλειψιν τῶν ἡμετέρων, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, βραχεῖ ὑπομνήματι καὶ παραινέσει τὰ μέγιστα πειράσομαι πείθειν. [2] ἀγαθοῖς γὰρ εἶναι ὑμῖν προσήκει τὰ πολέμια, οὐ διὰ ξυμμάχων παρουσίαν ἑκάστοτε, ἀλλὰ δι' οἰκείαν ἀρετὴν, καὶ μηδὲν πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων· οἵγε μηδὲ ἀπὸ πολιτειῶν τοιούτων ἥκετε, ἐν αἷς οὐ πολλοὶ ὀλίγων ἄρχουσιν, ἀλλὰ πλειόνων μᾶλλον ἐλάσσους, οὐκ ἄλλῳ τινὶ κτησάμενοι τὴν δυναστείαν, ἢ τῷ μαχόμενοι κρατεῖν. [3] βαρβάρους δὲ, οὓς νῦν ἀπειρίᾳ δέδιτε,

Chap. CXXVI. 1. την απροληψιν D. - ὑπομνηματα F. - 2. μη απο πολιτειων F; μηδεν απο π. E. - ολιγ. εχουσιν G. — 3. απερια (ει 8. ε, ead. m.) B. - εικαζαν

antequam Brasidam videret, *et rem cum ipso communicaret* (alter enim ab altero castra valde procul habebat) *illinc* ocius abire coëgerunt. Brasidas vero simul ac dies illuxit, cum animadvertisset, Macedones jam discessisse, et Illyrios ac Arrhibæum contra se venturos, ipse quoque gravis armaturæ militibus in agmen quadratum coactis, et levis armaturæ militibus in medium *agmen* receptis, *illinc* recedere cogitabat. Juniores autem disposuit ad excursiones faciendas, si qua *hostes* ipsos invaderent. Ipse vero cum delecta trecentorum manu in animo habebat, postremus *et in novissimo agmine subsistens*, primis quibusque adversariorum impressionem *in suos* facturis resistere, eosque propulsando se subducere: et antequam hostes appropinquarent, pro facultate, quam ipsi temporis angustiæ dabant, suos milites *ad rem fortiter gerendam* adhortatus est, his verbis:

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. ½. V. C. Varr. 33½.

CAP. 126. «NISI ego suspicarer, viri Peloponnesii, terrore vos esse perculsos, tum quod derelicti simus, tum etiam quod barbari, iique magno numero contra nos veniant, non ita vos docerem pariter ac adhortarer. Jam vero quod ad nostrorum desertionem et ad hostium multitudinem attinet, vobis, quæ maxima sunt, brevi admonitione et adhortatione persuadere conabor. [2] Vos enim in rebus bellicis strenuos esse convenit, non semper propter sociorum præsentiam, sed propter virtutem vobis insitam; nec aliorum multitudinem extimescere; quippe qui venitis ex ejusmodi rebuspublicis, in quibus non multi paucis, sed potius pauciores pluribus imperant; qui nulla alia ratione principatum sunt adepti, quam quod *hostes* prœliando superarint. [3] Barbaros autem (quos propter imperitiam, *quod eorum nullum periculum adhuc feceritis*, nunc formidatis) cum

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 33$\frac{1}{2}$.

ex iis, quæ in Macedonum gratiam in prœlio ante cum ipsis commisso fecistis, tum ex iis, quæ ego partim conjectura, partim fama intelligo, scire debetis non fore formidabiles, *ac proinde nequaquam extimescendos.* [4] Quotquot enim hostes re vera sunt infirmi, et tamen roboris speciem habent, si vera de illis experientia accedat, *et ipsorum infirmitas explorate, facto periculo, cognoscatur*, adversarios magis confirmant. Quibus vero, aliqua fortitudo constanter adest, si quis *eam* ante non noverit, in eos audacius feratur. [5] Isti vero, antequam prœlium ineant, illis sunt formidabiles, qui ipsos nondum sunt experti. [6] Nam ipso multitudinis aspectu sunt terribiles, et vociferationis magnitudine sunt intolerabiles. Et inanis illa armorum concussio quandam minarum significationem habet. [7] Sed *hujusmodi homines* in ipso conflictu adversus eos, qui res istas *fortiter* sustinent, haud tales se præstant, *quales ante congressum esse videbantur.* Cum enim nullum ordinem habeant, *nullamque militarem disciplinam servent*, haudquaquam eos pudebit locum deserere, si *ab hostibus* premantur. [8] Et cum fuga æque honesta et gloriosa ipsis videatur atque *hostium* aggressio, nullum etiam fortitudinis examen *apud ipsos* habeatur. Pugna autem, in qua unusquisque rem arbitratu suo gerit, cuivis etiam salutis servato decoro quærendæ occasionem facillime præbeat. Tutius autem existimant, nos *eminus et* sine periculo terrefacere, quam nobiscum ad manus venire. [9] Nam *si manus nobiscum conserere tutius esse duxissent, quam eminus nos terrere, profecto jam* illa potius, quam ista ratione usi essent. Denique quicquid terroris hactenus *vobis* ab ipsis incussum est, manifeste videtis re quidem ipsa leve esse; sed aspectu *tantum* et auditu terrorem *vobis*

μαθεῖν χρὴ, ἐξ ὧν τε προηγώνισθε τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν, καὶ ἀφ' ὧν ἐγὼ εἰκάζω τε, καὶ ἄλλων ἀκοῇ ἐπίςαμαι, ȣ̓ δεινοὺς ἐσομένους. [4] καὶ γὰρ, ὅσα μὲν τῷ ὄντι ἀσθενῆ ὄντα τῶν πολεμίων δόκησιν ἔχει ἰσχύος, διδαχὴ ἀληθὴς προσγενομένη περὶ αὐτῶν, ἐθάρσυνε μᾶλλον τοὺς ἀμυνομένους. οἷς δὲ βεβαίως τὶ πρόσεστιν ἀγαθὸν, μὴ προειδώς τις ἂν αὐτοῖς τολμηρότερον προσφέροιτο. [5] οὗτοι δὲ τὴν μέλλησιν μὲν ἔχουσι τοῖς ἀπείροις φοβεράν. [6] καὶ γὰρ πλήθει ὄψεως δεινοὶ, καὶ βοῆς μεγέθει ἀφόρητοι. ἥ τε διακενῆς ἐπανάσεισις τῶν ὅπλων ἔχει τινὰ δήλωσιν ἀπειλῆς. [7] προσμίξαι δὲ τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὰ οὐχ ὅμοιοι. οὔτε γὰρ τάξιν ἔχοντες, αἰσχυνθεῖεν ἂν λιπεῖν τινὰ χώραν βιαζόμενοι. [8] ἥ τε φυγὴ καὶ ἡ ἔφοδος αὐτῶν, ἴσην ἔχȣσα δόξαν τοῦ καλοῦ, ἀνεξέλεγκτον καὶ τὸ ἀνδρεῖον ἔχει. αὐτοκράτωρ δὲ μάχη μάλις' ἂν καὶ πρόφασιν τοῦ σώζεσθαι τινὶ πρεπόντως πορίσειε. τοῦ τε εἰς χεῖρας ἐλθεῖν πισότερον τὸ ἐκφοβήσειν ἡμᾶς ἀκινδύνως ἡγοῦνται. [9] ἐκείνῳ γὰρ ἂν πρὸ τούτου ἐχρῶντο. σαφῶς τε πᾶν τὸ προϋπάρχον δεινὸν ἀπ' αὐτῶν, ὁρᾶτε ἔργῳ μὲν βραχὺ ὂν, ὄψει δὲ καὶ ἀκοῇ κατασπέρχον. [10] ὁ ὑπομείναντες

τε C, E, G; εικαζω (τε om.) D, I. — 4. και (γαρ om.) D, I. - τολμηρος προσφ. F. — 5. μεν εχȣσιν I. — 6. τ. οψεως εισι δεινοι E. - επανασεισεις. D'ici jusqu'à αυτα ȣχ. ὁμοιοι du n° 7, lacune supp. marg. *al. m.* D. — 7. αισχυνθειεν αν (ὡσπερ ἡμεις οι Λακεδαιμονιοι) λιπειν D, I; αισχ. αν λυπειν E. — 8. εχȣσαν (α s. αν à demi effacé) δοξαν I. - μαλιστα αν E. - το (ὑ rayé *al. m.*) τε εις χειρας C; τȣ τε ες χειρας H, I. - τȣ εκφοβησειν C. - ὑμας ακινδ. C, F, G, H, I. — 9. σαφως παν τε το πρ. H. - βραχειον D; βραχει ον I. - (και s. l. *al. m.*) ακοῃ I. — 10. θαττον αφ. C, G. - (την om.) πρωτην D, I. - δ. αποθει D, E. - το ανδ. και μελλησει D. — 11. οἱ δ' αν ηξωσιν E. - το ευψοχον αυτω ασφ. E.

ἐπιφερόμενον, καὶ ὅταν καιρὸς ᾖ, κόσμῳ καὶ τάξει αὖθις ὑπαγαγόντες, ἔς τε τὸ ἀσφαλὲς θᾶσσον ἀφίξεσθε, καὶ γνώσεσθε τολοιπὸν, ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὄχλοι τοῖς μὲν τὴν πρώτην ἔφοδον δεξαμένοις, ἄπωθεν ἀπειλαῖς τὸ ἀνδρεῖον μελλήσει ἐπικομποῦσιν. [11] οἳ δ' ἂν εἴξωσιν αὐτοῖς κατὰ πόδας, τὸ εὔψυχον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὀξεῖς ἐνδείκνυνται. »

Κεφ. ρκζ'. Τοιαῦτα ὁ Βρασίδας παραινέσας, ὑπῆγε τὸ στράτευμα. οἱ δὲ Βάρβαροι, ἰδόντες, πολλῇ βοῇ καὶ θορύβῳ προσέκειντο, νομίσαντες φεύγειν τε αὐτὸν, καὶ καταλαβόντες διαφθείρειν. [2] καὶ ὡς αὐτοῖς αἵ τε ἐκδρομαὶ, ὅπη προσπίπτοιεν, ἀπήντων, καὶ αὐτὸς, ἔχων τοὺς λογάδας, ἐπικειμένους ὑφίστατο, τῇ τε πρώτῃ ὁρμῇ παρὰ γνώμην ἀντέστησαν, καὶ τολοιπὸν, ἐπιφερομένους μὲν δεχόμενοι ἠμύνοντο, ἡσυχαζόντων δὲ, αὐτοὶ ὑπεχώρουν, τότε δὴ τῶν μετὰ τοῦ Βρασίδου Ἑλλήνων ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέσχοντο, μέρος δέ τι καταλιπόντες, αὐτοῖς ἐπακολουθοῦν προσβάλλειν, οἱ λοιποὶ, χωρήσαντες δρόμῳ ἐπί τε τοὺς φεύγοντας τῶν Μακεδόνων, οἷς ἐντύχοιεν, ἔκτεινον, καὶ τὴν ἐσβολὴν, ἥ ἐστι μεταξὺ δυοῖν λόφοιν στενὴ, ἐς τὴν Ἀῤῥιβαίου, φθάσαντες προκατέλαβον, εἰδότες οὐκ οὖσαν ἄλλην τῷ Βρασίδᾳ ἀναχώρησιν. καὶ προσιόντος αὐτοῦ, ἐς αὐτὸ ἤδη τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ κυκλοῦνται, ὡς ἀποληψόμενοι.

Chap. CXXVII. 2. παρα γν. κατεστησαν B. - ἡσ. δε αυτων ὑπ. C. - μετα τȣ βρασιδα D, E, G; μετ' αυτȣ βρασιδα I. - απεσχον (το om.) B. - (οι λοιποι om.) χωρ. D, I. - ειδοτες ȣκ ȣσαν D, I.

incutere. [10] Quem *inanem terrorem, ac impressionem* ingruentem si sustinueritis, et, quum tempus fuerit, servata militari disciplina ordinibusque servatis, retro vos subduxeritis, et in loca tuta citius pervenietis, et cognoscetis in posterum hujusmodi turbas, illis quidem, qui primum *ipsarum* impetum sustinuerint, inani minarum strepitu fortitudinem ante conflictum eminus ostentare: [11] illis vero, qui ipsis cesserint, animi strenuitatem extra periculum positas, præcipites demonstrare, *cedentium* tergis instantes, *ipsorumque vestigia persequentes.* »

Cap. 127. Brasidas *suos* his verbis adhortatus, exercitum pedetentim reducebat. Barbari autem, hoc animadverso, magna vociferatione ac tumultu ingruebant, existimantes eum fugere, et a se, ubi ipsum assequuti fuissent, interfectum iri *sperantes.* [2] Sed cum et excursores, quacunque *barbari* impressionem facerent, ipsis occurrerent, *ac resisterent*, et ipse cum delecta *trecentorum* manu *ipsos* invadentes sustineret, et præter *ipsorum* opinionem, adversus primum impetum restitissent, et cum deinceps ipsorum quidem irruentium impetum exceptum propulsarent, ipsis vero cessantibus *nec ullam impressionem facientibus* pedem referrent, tunc vero plerique barbarorum a Græcis, qui cum Brasida in locis patentibus erant, *ulterius persequendis* abstinuerunt: sed cum quandam *suarum copiarum non magnam* partem reliquissent, quæ ipsos *abeuntes* insequeretur ac aggrederetur, cæteri cursu contenderunt in fugientes Macedones, quorum ut in quemque incidebant, *eum* trucidabant. Et angustas fauces inter duos colles sitas, qua patet aditus in Arrhibæi *fines*, ocius præoccuparunt, quia sciebant, nullam aliam esse viam, qua Brasidas *domum cum suis copiis* se recipere posset. Ipsumque jam appropinquantem in ipsis transitus angustiis, ut intercepturi, circumsistunt.

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 33$\frac{1}{2}$.

Cap. 128. Ille vero, hac re cognita, trecentis illis, quos secum ducebat, præcepit, ut in eum collem, quem facilius a se captum iri putabat, cursu contendentes quanta maxima quisque celeritate posset, nullo ordine servato, barbaros jam contra se venientes illinc deturbare conaretur, priusquam major numerus *barbarorum*, qui suos circumvenire statuerant, eo conflueret. [2] Atque illi quidem eos, qui in colle erant, impressione *in eos* facta superarunt, atque reliquus Græcorum exercitus in eum *collem* jam facilius ibat. [3] Nam barbari territi sunt, suis illic in fugam versis, et ex editiore loco pulsis. Nec ulterius *Græcos* sunt persequuti, quos eos in *agri amici* confiniis jam esse, et evasisse arbitrarentur. Brasidas autem, ubi loca superiora nactus est, iter tutius faciens, eodem die primum pervenit Arnissam, quæ Perdiccæ imperio paret. [4] Ipsique milites irati, quod Macedones priores recessissent, ut in quæque incidebant inter eundum, vel plaustra boum, quæ ad ipsos pertinebant, vel sarcinas, si quæ deciderant, (ut in nocturno et pavoris pleno receptu accidisse credibile erat) illa quidem concidebant, solventes, illas vero sibi vendicabant. [5] Atque hinc primum Perdiccas Brasidam hostem judicavit, et in posterum animo concepit odium in Peloponnesios, non consuetum illud quidem, propter Athenienses, *quos oderat:* sed propter sua necessaria commoda *ab ipsis* alienatus, operam dabat, ut quoquo modo quamprimum cum illis quidem compositionem faceret, ab his vero dissociaretur.

Chap. CXXVIII. 1. τοις μεθ' ἑαυτου E; τοις μετ' αυτου (s. l. *al. m.* γρ. μεθ' αὑτου H. – ἑλειν τον λοφον. I. – ὡς ταχιστα ὡς ἑκαστος C, D, E, G. ἑ τους (ηδη s. l. *ead. m.*) H. — 2. ἡ πλειων ηδιστη F. — 3. (και om.) εφοβ.

Κεφ. ρκή.

Κεφ. ρκη΄. Ὁ δὲ, γνοὺς, προεῖπε τοῖς μεθ᾽ αὐτοῦ τριακοσίοις, ὃν ᾤετο μᾶλλον ἂν ἑλεῖν τῶν λόφων, χωρήσαντας πρὸς αὐτὸν δρόμῳ, ὡς τάχιστα ἕκαστος δύναται, ἄνευ τάξεως, πειρᾶσαι ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐκκροῦσαι τοὺς ἤδη ἐπιόντας βαρβάρους, πρὶν καὶ τὴν πλείονα κύκλωσιν σφῶν αὐτόσε προσμίξαι. [2] καὶ οἱ μὲν, προσπεσόντες, ἐκράτησάν τε τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου, καὶ ἡ πλείων ἤδη στρατιὰ τῶν Ἑλλήνων ῥᾷον πρὸς αὐτὸν ἐπορεύοντο. [3] οἱ γὰρ βάρβαροι καὶ ἐφοβήθησαν, τῆς τροπῆς αὐτοῖς ἐνταῦθα γενομένης σφῶν ἀπὸ τοῦ μετεώρου, καὶ ἐς τὸ πλεῖον οὐκέτ᾽ ἐπηκολούθουν, νομίζοντες, καὶ ἐν μεθορίοις εἶναι αὐτοὺς ἤδη, καὶ διαπεφευγέναι. Βρασίδας δὲ, ὡς ἀντελάβετο τῶν μετεώρων, κατὰ ἀσφάλειαν μᾶλλον ἰὼν, αὐθημερὸν ἀφικνεῖται εἰς Ἄρνισσαν πρῶτον, τῆς Περδίκκου ἀρχῆς. [4] καὶ αὐτοὶ ὀργιζόμενοι οἱ στρατιῶται τῇ προαναχωρήσει τῶν Μακεδόνων, ὅσοις ἐνέτυχον κατὰ τὴν ὁδὸν ζεύγεσιν αὐτῶν βοεικοῖς, ἢ εἴ τινι σκεύει ἐκπεπτωκότι, (οἷα ἐν νυκτερινῇ καὶ φοβερᾷ ἀναχωρήσει εἰκὸς ἦν ξυμβῆναι) τὰ μὲν ὑπολύοντες κατέκοπτον, τῶν δὲ οἰκείωσιν ἐποιοῦντο. [5] ἀπὸ τούτου τε πρῶτον Περδίκκας Βρασίδαν τε πολέμιον ἐνόμισε, καὶ ἐς τὸ λοιπὸν, Πελοποννησίων, τῇ μὲν γνώμῃ, δι᾽ Ἀθηναίους, οὐ ξύνηθες μῖσος εἶχε, τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων διαναστὰς, ἔπρασσεν, ὅτῳ τρόπῳ τάχιστα τοῖς μὲν ξυμβήσεται, τῶν δὲ ἀπαλλάξεται.

E. – εντ. γιγνομενης E. – σφων εκ (απο S. εκ) του μετ. H. – ὀυκέτι επηκ. G. – νομισαντες και E. – διαπεφευγε (ναι om.) F. – ες Αρνισαν D, F; ες Αρνισσαν E. — 4. ὁσοις ανετυχον B. – τα (μεν S. δε rayé) ὑπολυοντες H; τα μεν απολ. D,

Κεφ. ρκθʹ. Βρασίδας δὲ, ἀναχωρήσας ἐκ Μακεδονίας ἐς Τορώνην, καταλαμβάνει Ἀθηναίους Μένδην ἤδη ἔχοντας. καὶ αὐτοῦ ἡσυχάζων, ἐς μὲν τὴν Παλλήνην ἀδύνατος ἤδη ἐνόμιζεν εἶναι διαβὰς τιμωρεῖν, τὴν δὲ Τορώνην ἐν φυλακῇ εἶχεν. [2] ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν τῇ Λύγκῳ ἐξέπλευσαν ἐπί τε τὴν Μένδην καὶ τὴν Σκιώνην οἱ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, ναυσὶ μὲν πεντήκοντα, ὧν ἦσαν δέκα Χῖαι, ὁπλίταις δὲ χιλίοις ἑαυτῶν, καὶ τοξόταις ἑξακοσίοις, καὶ Θρᾳξὶ μισθωτοῖς χιλίοις, καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων πελτασταῖς. [3] ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου, καὶ Νικόστρατος ὁ Διϊτρεφοῦς. ἄραντες δὲ ἐκ Ποτιδαίας ταῖς ναυσὶ, καὶ σχόντες κατὰ τὸ Ποσειδώνιον, ἐχώρουν ἐς τοὺς Μενδαίους. οἱ δὲ αὐτοί τε, καὶ Σκιωναίων τριακόσιοι, βεβοηθηκότες, Πελοποννησίων τε οἱ ἐπίκουροι, ξύμπαντες δὲ, ἑπτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ Πολυδαμίδας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἔτυχον ἐξεστρατοπεδευμένοι ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. [4] καὶ αὐτοῖς Νικίας μὲν, Μεθωναίους τε ἔχων εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ψιλοὺς, καὶ λογάδας τῶν Ἀθηναίων ὁπλιτῶν ἑξήκοντα, καὶ τοὺς τοξότας ἅπαντας, κατὰ ἀτραπόν τινα τοῦ λόφου πειρώμενος προσβῆναι, καὶ τραυματιζόμενος ὑπ᾽ αὐτῶν, οὐκ ἠδυνήθη βιάσασθαι. Νικόστρατος δὲ, ἄλλῃ ἐφόδῳ ἐκ πλείονος παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ ἐπιὼν τῷ λόφῳ, ὄντι δυσπροσβάτῳ, καὶ πάνυ ἐθορυβήθη, καὶ

E, I.—5. βρασιδαν (τε om.) C, D, F, G. - μ. ειχεν H. - απαλλαται (marg. *al. m.* απαλλαξεται) I.

Chap. CXXIX. 1. Αθ. μεν ηδη (marg. *al. m.* Μενδην) I. - και αυτος

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. ½. V. C. Varr. 331. Post Apr. . ante fin. Aug. vel init. Sept.

Cap. 129. Brasidas vero ex Macedonia Toronen reversus, offendit Menden ab Atheniensibus jam occupatam. Ibique subsidens, in Pallenen quidem propter virium imbecillitatem ad opem *Mendæ* ferendam tunc se trajicere non posse ducebat: sed Toronen præsidio tuebatur. [2] Nam sub idem tempus, quo res apud Lyncum gestæ fuerunt, Athenienses navalem expeditionem adversus Menden et Scionen susceperunt, ad quam se prius accingebant, cum quinquaginta navibus, quarum decem erant Chiæ, et cum mille gravis armaturæ militibus de suis popularibus, et sexcentis sagittariis, et mille Thracibus mercede conductis, aliisque peltatis, quos illinc ex suis sociis collegerant. [3] Illis autem præerat Nicias Nicerati, et Nicostratus Diotrephis *filius*. Cum autem a Potidæa cum classe solvissent, et ad eam partem appulissent, ubi erat Neptuni templum, adversus Mendæos contenderunt. Ipsi autem *Mendæi*, et Scionæorum trecenti, qui *Mendæis* opem tulerant, et Peloponnesiorum auxiliarii milites, qui universi erant septingenti gravis armaturæ milites, et Polydamidas ipsorum dux, extra urbem in colle natura munito castra posuerant. [4] Et Nicias quidem cum centum et viginti Methonæis leviter armatis, et delectis sexaginta gravis armaturæ militibus Atheniensibus, omnibusque sagittariis, quos secum ducebat, per quandam collis semitam ad ipsos accedere conatus, et ab ipsis vulneratus, deturbare non potuit. Nicostratus vero, cum alio itinere, quod longo distabat intervallo, cum omni reli-

ἦσ. D, I. - (ηδη om.) ειναι ενομιζεν D. — 2. (και αλλοις om.) των αυτοθεν B; και αλλων των αυτοθεν I. — 3. ὁ Διοτρεφους D. - κατα (το om.) π. E. - οἱ δ' αυτοι F, H. - (εξ om.) εστρατοπεδευμενοι H. — 4. (τους om.) τοξοτας D, I. - και ατραπον I. - παντι (τῳ om.) E. - (προς s. l. *ead. m.*) εσβηναι G. - δυς (προς om.) βατω B, C, E, G.

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. ½. V. C. Varr. 331.

quo exercitu collem accessu difficilem subiisset, vehementissime trepidavit, parumque abfuit, quin totus Atheniensium exercitus vinceretur. [5] Atque eo quidem die, quod Mendæi eorumque socii loco non cessissent, Athenienses *illinc* digressi, castrametati sunt. Mendæi vero, cum nox advenisset, in urbem abierunt.

Cap. 130. Postridie vero Athenienses quidem classe circumvecti ad eam partem, quæ Scionen spectabat, et suburbana ceperunt, totumque diem illum in *ejus* agro vastando consumserunt, nemine contra prodeunte. Erat enim et nonnihil seditionis intra urbem. Illi vero trecenti Scionæi proxima nocte domum abierunt. [2] Postridie vero Nicias quidem uno eodemque tempore cum dimidio copiarum ad confinia progressus, Scionæorum agrum vastavit. Nicostratus vero cum reliquis *copiis*, a superioribus portis, qua Potidæam itur, urbem obsedit. [3] Polydamidas vero (forte enim ad hanc urbis partem intra muros erat militum armatorum agmen) *eos* ut ad prœlium instruebat, et Mendæis suadebat, ut eruptionem facerent. [4] Et cum quidam e populo seditiose ipsi contradixisset, nec eruptionem faciendam, nec prœlio opus esse *affirmans:* cumque, simul ac *ipsi* contradixisset, ab ipso manu pertractus ac perturbatus fuisset, populus ira protinus incensus, sumtis armis tendit cum in Peloponnesios, tum in eos, qui cum ipsis contra se egerant. [5] Impetuque *in eos* facto, in fugam vertit, tum ob repentinum certamen, tum ob metum Atheniensium, quibus portæ fuerant apertæ. Existimabant enim *Pelopon-*

Chap. CXXX. 1. υδ. επιξιοντος B. — 2. ἡμισει του (marg. *al. m.* στρατου προιων) ες τα D; ἡμ. του στρατου ἁμα προιων ες τα E; ἡμ. τ. στρ. περιων (marg. *al. m.* προιων) ἁμα ες τα I. - κατα τας ανω πυλας (η s. ας) η επι ποτιδαια D. — 3. τοις (Μενδαιοις s. l.) B; d'ici jusqu'à επεξιεναι lacune

ἐς ὀλίγον ἀφίκετο πᾶν τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων νικηθῆναι. [5] καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ὡς οὐκ ἐνέδοσαν οἱ Μενδαῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, οἱ Ἀθηναῖοι ἀναχωρήσαντες ἐστρατοπεδεύσαντο· καὶ οἱ Μενδαῖοι, νυκτὸς ἐπελθούσης, ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον.

Κεφ. ρλ'. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, περιπλεύσαντες ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης, τό τε προάστειον εἷλον, καὶ τὴν ἡμέραν ἅπασαν ἐδῄουν τὴν γῆν, οὐδενὸς ἐπεξιόντος. ἦν γάρ τι καὶ στασιασμοῦ ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ τριακόσιοι τῶν Σκιωναίων τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. [2] καὶ τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικίας μὲν, τῷ ἡμίσει τοῦ στρατοῦ προϊὼν ἅμα ἐς τὰ μεθόρια, τῶν Σκιωναίων τὴν γῆν ἐδῄου. Νικόστρατος δὲ τοῖς λοιποῖς κατὰ τὰς ἄνω πύλας, ᾗ ἐπὶ Ποτιδαίας ἔρχονται, προσεκάθητο τῇ πόλει. [3] ὁ δὲ Πολυδαμίδας (ἔτυχε γὰρ ταύτῃ τοῖς Μενδαίοις καὶ ἐπικούροις ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ ὅπλα κείμενα,) διατάσσει τε ὡς ἐς μάχην, καὶ παρῄνει τοῖς Μενδαίοις ἐπεξιέναι. [4] καί τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντειπόντος κατὰ τὸ στασιωτικὸν, ὅτι οὐκ ἐπέξεισιν, οὐδὲ δέοιτο πολεμεῖν, καὶ, ὡς ἀντεῖπεν, ἐπισπασθέντος τε τῇ χειρὶ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ θορυβηθέντος, ὁ δῆμος, εὐθὺς ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα, περὶ ὀργῆς ἐχώρει ἐπί τε Πελοποννησίους, καὶ τοὺς τὰ ἐναντία σφίσι μετ' αὐτῶν πράξαντας. [5] καὶ προσπεσόντες, τρέπουσιν, ἅμα μὲν μάχῃ αἰφνιδίῳ, ἅμα δὲ, τοῖς Ἀθηναίοις τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων, φοβηθέντων. ᾠήθησαν γὰρ ἀπὸ προειρημένου τι-

causée par un ὁμοιοτ. C. — 4. κατα το στασιαστικον C, D, E, I. - τα ὅπλα

νὸς αὐτοῖς τὴν ἐπιχείρησιν γενέσθαι. [6] καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅσοι μὴ αὐτίκα διεφθάρησαν, κατέφυγον, ἥνπερ καὶ τὸ πρότερον αὐτοὶ εἶχον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἤδη γὰρ καὶ ὁ Νικίας, ἐπαναστρέψας, πρὸς τῇ πόλει ἦν) ἐσπεσόντες ἐς τὴν Μένδην πόλιν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ἀνοιχθεῖσαν, ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ, ὡς κατὰ κράτος ἑλόντες, διήρπασαν. [7] καὶ μόλις οἱ στρατηγοὶ κατέσχον, ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαφθείρεσθαι. καὶ τοὺς μὲν Μενδαίους μετὰ ταῦτα πολιτεύειν ἐκέλευον, ὥσπερ εἰώθεσαν, αὐτοὺς κρίναντας ἐν σφίσιν αὐτοῖς, εἴ τινας ἡγοῦνται αἰτίους εἶναι τῆς ἀποστάσεως. τοὺς δ' ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀπετείχισαν ἑκατέρωθεν ἐς θάλασσαν, καὶ φυλακὴν ἐπεκαθίσαντο. ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τὴν Μένδην κατέσχον, ἐπὶ τὴν Σκιώνην ἐχώρουν.

Κεφ. ρλα'. Οἱ δὲ, ἀντεπεξελθόντες, αὐτοὶ καὶ Πελοποννήσιοι, ἱδρύθησαν ἐπὶ καρτεροῦ λόφου πρὸ τῆς πόλεως· ὃν εἰ μὴ ἕλοιεν οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἐγίγνετο σφῶν περιτείχισις. προσβαλόντες δ' αὐτῷ κατὰ κράτος οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ μάχῃ ἐκκρούσαντες τοὺς ἐπιόντας, ἐστρατοπεδεύσαντό τε, καὶ ἐς τὸν περιτειχισμὸν, τροπαῖον στήσαντες, παρεσκευάζοντο. [2] καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ ὕστερον ἤδη ἐν ἔργῳ

ὑπ. οργης F, G. — 5. αιφνηδιᾳ C, D, I. — 6. και οἱ μεν και την ακρ. C. - επανατρεψας C. - εν τῃ πολει C, D, I. - ουκ εκ (απο S. εκ *al. m.*) ξυμβ. H. - ανοιχθησαν B. — 7. και τους (μεν om.) D. - αυτους κριναντες G. - επειδη δε τα περι τ. M. B, D, E, F, G, H, I. Tous les mss. à l'exception d'un seul donnant επειδη δε, je le préférerai à επειδαν que cependant défend ingénieusement M. Bauer. Sur la différence existante entre επειδαν et επειδη entre ὁποταν et ὁποτε, voyez mes observ. sur Thucyd. et sur les mém. de Xenoph., 1, 2, 35. Ici les diverses éditions portent επειδαν au lieu de

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. $\frac{1}{2}$. V. C. Varr. 331.

nesii, ex aliquo compacto hanc impressionem *ab illis* in se factam esse. [6] Atque illi quidem, quotquot statim cæsi non fuerunt, in arcem confugerunt, quam ipsi vel antea tenebant. Athenienses vero (jam enim et Nicias reversus ad urbem erat) cum omnibus copiis irruentes in urbem Menden, quippe quæ non ex conventu aperta fuisset, *eam* ut expugnatam diripuerunt. [7] Et duces vix cohibere potuerunt *suos milites*, quin homines etiam trucidarent. Postea jusserunt Mendæos eodem reipublicæ statu uti, quo consueverant, ita tamen, ut ipsi inter se quæstionem haberent de illis, quos defectionis autores fuisse censuissent. Illos vero, qui in arce erant, muro utrinque usque ad mare ducto circumvallarunt, et præsidium *in eo* imposuerunt. Postquam autem Menden in suam potestatem redegerunt, adversus Scionen iverunt.

Cap. 131. Oppidani vero cum ipsi, tum Peloponnesii, obviam *illis* progressi, in colle natura munito, ante urbem sito, consederunt: quem nisi hostes occupassent, ipsos circumvallare non potuissent: sed Athenienses eum strenue aggressi, prœlioque rejectis iis, qui adversus *ipsos* venerant, *ibi* castra posuerunt, et erecto tropæo, se ad urbem circumvallandam parabant. [2] Nec mul-

επειδη; au chap. suiv. no 2, elles donnent encore επειδαν au lieu de επειδη, leçon qui me semble fautive dans les deux passages, et que j'ai cru devoir remplacer par la leçon des mss.; leçon dont x ne fait aucune mention, quoiqu'il eût sous la main notre mss. G. Sur huit mss., un seul donne επειδαν; sept donnent επειδη, tandis que x ne cite qu'un seul man. pour cette leçon. Au chap. suiv. n° 2, x donne ἐπειδαν, sans citer un seul man. pour επειδη, que me donnent tous mes manuscrits sans en excepter un seul.

— Chap. CXXXI. 1. αυτοι τε και Π. C, I. - λοφου-ὑψηλου προτης C, D, I. - επι λοφου καρτερου προ της C, F, G; H. - εγινετο C. - περιτειχησις I. — 2. τῃ Μενδι C. - διαφευγοντες (φυγοντες s. l. *al. m.*) H. - επι (τῃ om.) Σκιωνι F, G.

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. 2. V. C. Varr. 331.

to post, quum in eo jam opere occuparentur auxiliarii, *Peloponnesiorum* milites, qui in arce obsidebantur, superatis *hostium* custodibus, qui ad mare erant, noctu *Scionen* pervenerunt. Et *ipsorum* plerique per media *Atheniensium* castra ad Scionen posita evadentes, in eam sunt ingressi.

Ante Oct. 3.

CAP. 132. Dum autem Scione circumvallaretur, Perdiccas per caduceatores, quos misit ad Atheniensium duces, compositionem cum Atheniensibus fecit, odio contra Brasidam concepto, propter discessum ex Lynco, quod jam tunc tentare cœperat. Tunc etiam Ischagoras Lacedæmonius exercitum ad Brasidam itinere pedestri deducturus erat. [2] Perdiccas vero, partim quidem Nicia jubente, ut, quando compositionem fecerat, manifestam aliquam constantiæ *fideique suæ* significationem Atheniensibus daret, partim vero quod Peloponnesios in suum *agrum* amplius venire nollet, cum rem Thessalis hospitibus persuasisset, quod primorum hospitio semper uteretur, *Peloponnesiorum* copias, et *bellicum* apparatum impedivit, ita ut Thessalos ne tentare quidem voluerint. [3] Ischagoras tamen, et Ameinias, et Aristeus cum ipsi ad Brasidam pervenerunt, a Lacedæmoniis ad res inspiciendas missi, tum etiam adolescentes ex ipsis *Lacedæmoniis* contra leges Sparta *secum* eduxerunt, ut *eos* civitatibus præficerent, neque *illarum administrationem* quibuslibet permitterent. Et Clearidam quidem Cleonymi *filium* Amphipoli præfecerunt, Epitelidam vero Hegesandri *filium* Toronæ.

Chap. CXXXII. 1. (τους om.) Αθην. I. - εκ του Λυγκου E. - και (s. l.) τυγχανε γαρ G. - Ισαγορας F. - μεν τι και G. - ες βρασιδαν E. — 2. (επειδαν vulg.) επειδη ξυνεϐ. B, C, D, E, F, G, H, I. Voy. 4, 130, 7. - αμη δ' αυτος C. - ες την αυτην αφ. E. - ξενοις αει χρωμενος τοις αυτοις E. -

ὄντων,

όντων, οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐν τῇ Μένδῃ πολιορκούμενοι ἐπίκουροι, βιασάμενοι παρὰ θάλασσαν τὴν φυλακὴν, νυκτὸς ἀφικνοῦνται. καὶ διαφυγόντες οἱ πλεῖστοι τὸ ἐπὶ τῇ Σκιώνῃ στρατόπεδον, ἐσῆλθον ἐς αὐτήν.

Κεφ. ρλβ'. Περιτειχιζομένης δὲ τῆς Σκιώνης, Περδίκκας, τοῖς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς ἐπικηρυκευσάμενος, ὁμολογίαν ποιεῖται πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, διὰ τὴν τοῦ Βρασίδου ἔχθραν περὶ τῆς ἐκ τῆς Λύγκου ἀναχωρήσεως, εὐθὺς τότε ἀρξάμενος πράσσειν. καὶ ἐτύγχανε γὰρ τότε Ἰσχαγόρας ὁ Λακεδαιμόνιος στρατιὰν μέλλων πεζῇ πορεύσειν ὡς Βρασίδαν. [2] ὁ δὲ Περδίκκας, ἅμα μὲν κελεύοντος τοῦ Νικίου, ἐπειδὴ ξυνεβεβήκει, ἔνδηλόν τι ποιεῖν τοῖς Ἀθηναίοις βεβαιότητος πέρι, ἅμα δ' αὐτὸς οὐκέτι βουλόμενος Πελοποννησίους ἐς τὴν αὐτοῦ ἀφικνεῖσθαι, παρασκευάσας τοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ ξένους, χρώμενος ἀεὶ τοῖς πρώτοις, διεκώλυε τὸ στράτευμα καὶ τὴν παρασκευὴν, ὥστε μηδὲ πειρᾶσθαι Θεσσαλῶν. [3] Ἰσχαγόρας μέντοι, καὶ Ἀμεινίας, καὶ Ἀριστεὺς, αὐτοί τε ὡς Βρασίδαν ἀφίκοντο, ἐπιδεῖν πεμψάντων Λακεδαιμονίων τὰ πράγματα, καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῶν παρανόμως ἄνδρας ἐξῆγον ἐκ Σπάρτης, ὥστε τῶν πόλεων ἄρχοντας καθιστάναι, καὶ μὴ τοῖς ἐντυχοῦσιν ἐπιτρέπειν. καὶ Κλεαρίδαν μὲν τὸν Κλεωνύμου καθίστησιν ἐν Ἀμφιπόλει, Ἐπιτελίδαν δὲ τὸν Ἡγησάνδρου, ἐν Τορώνῃ.

εν θαλια (par abbrév. de θεσσαλια) B. — 3. Ισαγορας μεν τοι F, ισχαγορας μεν τι G. - (ὡς par corr.) Βρασιδαν C. - αφικοιντο H. - αρχ. καθεσταναι C. - τοις ευτυχουσιν E. - και Λεαριδαι μεν D, I.

Κεφ. ρλγ'. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει Θηβαῖοι Θεσπιέων τεῖχος περιεῖλον, ἐπικαλέσαντες Ἀττικισμὸν, βουλόμενοι μὲν καὶ αἰεὶ, παρεστηκὸς δὲ ῥᾷον, ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀθηναίους μάχῃ ὅ, τι ἦν αὐτῶν ἄνθος ἀπολώλει. [2] καὶ ὁ νεὼς τῆς Ἥρας τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐν Ἄργει κατεκαύθη, Χρυσίδος τῆς ἱερείας λύχνον τινὰ θείσης ἡμμένον πρὸς τὰ στέμματα, καὶ ἐπικαταδαρθούσης. ὥστε ἔλαθεν ἀφθέντα πάντα, καὶ καταφλεχθέντα. [3] καὶ ἡ Χρυσὶς μὲν εὐθὺς τῆς νυκτὸς, δείσασα τοὺς Ἀργείους, ἐς Φλιοῦντα φεύγει. οἱ δὲ, ἄλλην ἱέρειαν ἐκ τοῦ νόμου τοῦ προκειμένου κατεστήσαντο, Φαεινίδα ὄνομα. ἔτη δὲ Χρυσὶς τοῦ πολέμου τοῦδε ἐπέλαβεν ὀκτὼ, καὶ ἔννατον ἐκ μέσου, ὅτε ἐπεφεύγει. καὶ ἡ Σκιώνη τοῦ θέρους ἤδη τελευτῶντος περιετετείχιστό τε παντελῶς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπ' αὐτῇ φυλακὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν τῷ ἄλλῳ στρατῷ.

Κεφ. ρλδ'. Ἐν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι τὰ μὲν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἡσύχαζε, διὰ τὴν ἐκεχειρίαν. Μαντινῆς δὲ καὶ Τεγεᾶται, καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέρων ξυνέβαλον ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Ὀρεστίδος. καὶ νίκη ἀμφιδήριτος ἐγένετο· κέρας γὰρ ἑκάτεροι τρέψαντες τὸ καθ' αὑτοὺς, τροπαῖά τε ἀμφότεροι ἔστησαν, καὶ σκῦλα ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψαν. [2] διαφθαρέντων μέντοι πολλῶν ἑκατέροις, καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης γενομένης, καὶ ἀφελομένης νυκτὸς τὸ ἔργον, οἱ Τεγεᾶται μὲν ἐπηυλίσαντό

Chap. CXXXIII. 1. θεσπεσιων B. - ην αυτω ανθος I. — 2. ὁ ναὸς της Ἥρας C, I. — 3. ες φιλιουντα F. - (τε om.) παντελως C, D, I.

Chap. CXXXIV. 1. ἡσυχαζε τε δια C; ἡσυχαζεν δια H. - Μαντινεις C, D, E, F, G, H, I. - ξυνελαβον (marg. *al. m.* βαλον) D, I. - εν Λαοδικειω

CAP. 133. Eadem æstate Thebani muros Thespiensium diruerunt, crimini dantes, quod cum Atheniensibus sentirent. Id, quod semper quidem *facere* voluerant: sed *tunc* oblata occasione facilius *fecerunt*, quod in pugna cum Atheniensibus commissa omnis ipsorum juventutis flos periisset. [2] Templum quoque Junonis eadem æstate Argis crematum est, quod Chrysis sacerdos lucernam quandam vittis admovisset, et interim somno correpta fuisset. Unde accidit, ut omnia per ejus imprudentiam accensa conflagrarint. [3] Chrysis vero, metuens Argivos, protinus noctu Phliuntem confugit. Illi vero aliam sacerdotem, nomine Phaeinidem, ex civitatis instituto constituerunt. Chrysis autem octavum hujus belli annum, et noni sextum mensem attigerat, quum profugit. Et Scione æstate jam extrema penitus circumvallata fuit, et Athenienses, præsidio *illic* adversus eam relicto, cum reliquis copiis domum abierunt.

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. 2. V. C. Varr. 331. Sept. ante Oct. 3.

CAP. 134. Insequenti hyeme, Athenienses quidem, et Lacedæmonii quieverunt, *ac ab armis abstinuerunt*, propter inducias. Sed Mantinei, et Tegeatæ, et utrorumque socii ad Laodiceam, quæ est in Orestide, conflixerunt, et victoria anceps exstitit. Nam utrique, cum cornu sibi oppositum in fugam vertissent, tropæum erexerunt, et Delphos spolia miserunt. [2] Cum tamen utrinque multi cæsi fuissent, et æquo Marte pugnatum fuisset, noxque prœlium diremisset: Tegeatæ quidem *in eo loco* pernoctarunt, statimque tropæum excitarunt;

Post Oct. 3.

B; εν Λαδικια C, D; εν Λαοδικιω F, G, H. - ορεθιδος C; ορεσθιδος B, D, F, G, H; ερεσθιδος E. - (απ om.) επεμψαν D. - αμφιδ. εγεγονει G. — ἑκατεροις και (α ensuite espace laissé pour 3 ou 4 lettres ωμαλου G. - ευθυς ανεσταν C, I. - Μαντινεις δε C, D, E, F, G, H, I.

Bell. Pelop. an. 9. Olymp. 89. 2. V. C. Varr. 331. Mart. 29.

Mantinei vero ad Bucolionem discesserunt, et postea vicissim *et ipsi tropœum* statuerunt.

CAP. 135. Eadem hyeme abeunte, et vere jam appropinquante, Brasidas Potidæam tentavit. Cum enim noctu *ad eam* accessisset, et scalas *muris* admovisset, hactenus quidem *custodes* latuit. [2] Nam cum tintinnabulum præteriisset, ita demum ad inane *murorum spatium*, *custodibus vacuum*, antequam ille, qui ipsum *tintinnabulum alteri* traditurus erat, rediisset *eo*, *unde digressus fuerat*, scalæ admotæ fuerunt. Deinde tamen, cum *custodes* statim *strepitum* sensissent, priusquam *ad murum* accederet, exercitum celeriter retro reduxit, nec exspectavit, donec dies illucesceret. [3] Atque hæc hyems exivit: hujusque belli, quod Thucydides conscripsit, nonus annus excessit.

Chap. CXXXV. 2. τον παραδοντα B. — 3. και ενατον ετος H. — ξυνεγραψεν F.

τε, καὶ εὐθὺς ἔστησαν τροπαῖον. Μαντινῆς δὲ ἀπεχώρησάν τε ἐς Βουκολίωνα, καὶ ὕστερον ἀντέστησαν.

Κεφ. ρλε΄. Ἀπεπείρασε δὲ, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ ὁ Βρασίδας τελευτῶντος, καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη, Ποτιδαίας. προσελθὼν γὰρ νυκτὸς, καὶ κλίμακα προσθεὶς, μέχρι μὲν τούτου ἔλαθε. [2] τοῦ γὰρ κώδωνος παρενεχθέντος, οὕτως ἐς τὸ διάκενον, πρὶν ἐπανελθεῖν τὸν παραδιδόντα αὐτὸν, ἡ πρόσθεσις ἐγένετο. ἔπειτα μέντοι, εὐθὺς αἰσθομένων, πρὶν προσβῆναι, ἀπήγαγε πάλιν κατὰ τάχος τὴν στρατιὰν, καὶ οὐκ ἀνέμεινεν ἡμέραν γενέσθαι. [3] καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα· καὶ ἔννατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

FINIS LIBRI IV.